ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π.Μ.Σ. «ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ»
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ

ΒΙΚΤΩΡ ΤΣΟΓΙΑΣ

ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΔΟΞΑΣΤΑΡΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ

Μορφολογική σπουδή με βάση τα Δοξαστικά των τετάρτων ήχων

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΧΙΛΛΕΥΣ Γ. ΧΑΛΔΑΙΑΚΗΣ

ΑΘΗΝΑ 2018

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Κάθε μεγάλο έργο είναι συλλογικό. Ουδείς συνετός μπορεί να ισχυρισθεί ότι εργάσθηκε φιλοπόνως μόνος. Δεόντως, άρα, ευχαριστίες πρέπει να αποδοθούν εν πρώτοις μεν στον Πανάγαθο Θεό, που μου έδωσε τον πολύτιμο χρόνο, έπειτα δε και στους:

-γέροντά μου, πολιόν και ευλαβή Προηγούμενον της σεβασμίας και Σταυροπηγιακής Ιεράς Μονής Ζωοδόχου Πηγής-Χρυσοπηγής Λογγοβάρδας Πάρου, π. Ιερόθεο Νικολάκη, που μου έδωσε την ολόθυμη ευλογία του να ασχοληθώ με τον τομέα της Ψαλτικής και της Παλαιογραφίας

-μοναχή Βερονίκη Μαλινδρέτου, αδελφή της Ιεράς Μονής Οσίου Μελετίου Κιθαιρώνος, για τις προσευχές της

-καθηγητή μου κ. Αχιλλέα Χαλδαιάκη, για την διηνεκή του στήριξη καθ' όλην την διάρκεια της ακαδημαϊκής μου πορείας

-καθηγητές μου εν γένει, ιδία δε στους κκ. Δημήτριο Μπαλαγεώργο, Φλώρα Κρητικού, Γρηγόριο Αναστασίου, Πύρρο Μπαμίχα και Χαράλαμπο Σπυρίδη, για τις συμβουλές τους. Προσέτι δε, στον καθηγητή μου κ. Θωμά Αποστολόπουλο, που μου παραχώρησε ευγενώς τις δεινές θέσεις του Αποστόλου Κώνστα από τον Σινά 2057.

-κ. Νικόλαο Σικλαφίδη, που ως συγκυρηναίος με προσέτρεχε σε κάθε μου τεχνική δυσκολία

-ευγενεστάτη κα Άννα Λυσικάτου, υπεύθυνη του Τμήματος Χερογράφων και Μικροταινιών της Ι.Μ. Βλατάδων, για την φιλοτιμία της και την βοήθειά της

-ελλογιμώτατον αρχιμανδρίτη π. Βαρθολομαίο Σιαρλή και δι' αυτού στην Πατμιακή αδελφότητα και στο εκεί εν γένει μοναστικό περιβάλλον, για την άμεση ανταπόκρισή τους σε αίτημά μου

-κ. Γεώργιο Κουτσοδόντη και στους γονείς του Κωνσταντίνο και Βέρα, για την φιλοξενία τους και την βοήθειά τους

Εάν αθέλητα παρέλειψα κάποιον, *μνησθείη ἀντὶ τῆς ἀναξιότητος μου, Κύριος ὁ Θεός, καὶ γραφήτω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν δέλτῳ ζωῆς αἰωνίου*.~

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες…… 2
Επίμετρο εικόνων…….. 4
Συντομογραφίες…… 5
Αντί Προλόγου…….. 6
Εισαγωγή……..... 7

1. ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΤΕΤΑΡΤΩΝ ΗΧΩΝ…….. 9
1.1 Αποδελτίωση θέσεων δ΄ ήχου……. 10
1.2 Αποδελτίωση θέσεων πλ δ΄ ήχου……..... 89
2. ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΓΡΑΜΜΩΝ……... 128
Αποδόσεις άγια στην βάση ανανές με τρίγωνο…….. 135
Αποδόσεις άγια στο Δι……..... 137
Αποδόσεις πλαγίου α΄ τύπου FED……..... 138
Αποδόσεις άγια στην βάση ανανές τύπου CDEDD……..... 138
Αποδόσεις λεγέτου με κύλισμα…….. 139
Αποδόσεις πλαγίου α΄ με κύλισμα……..... 139
Γραμμές Πέτρου Πελοππονησίου……..... 140
Απόδοση άγια στην βάση ανανές τύπου FED…… 142
Εναρκτήρια λακτίσματα……..... 146
Αποδόσεις λεγέτου τελικές προς παύσιν…… 154
3. ΛΕΞΙΚΟ ΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΩΝ……. 156
Ξηρόν κλάσμα…… 156
Στραγγίσματα…… 157
Κύλισμα…….. 160
Αποδόσεις λεγέτου FE(F) E……... 161
Παρακλητική……. 163
Αποδόσεις κατιόντος 5χόρδου (πεταστή+αντικένωμα)…… 167
Αποδόσεις πλ α΄ ως παραπλαγίου του πλ δ΄ AFED(D)……. 169
Τρομικόν……..... 170
4. ΣΗΜΕΙΟΓΡΑΦΙΚΑ……. 176
Αποδόσεις……... 176
Εξηγητικές τακτικές……... 177
Θέσεις ειρμολογικές……... 180
Θέσεις στιχηραρικές……... 181
Διπλασμός……. 184
Καλλωπισμός……. 186
5. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΚΑΤΑ ΤΡΙΦΩΝΙΑΝ ΣΥΣΤΗΜΑ…… 189
6. ΜΙΜΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΝΟΟΥΜΕΝΑ……..... 196
7. ΠΑΡΑΦΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΦΩΝΟΝ ΜΕΛΟΣ…….. 204
7.1 Τῷ τριττῷ τῆς ἐρωτήσεως, Εκδοχές Α και Β……. 208
7.2 Χειρόγραφες πηγές σε χρονολογική σειρά……..... 210
7.3 Τὸ τρίτον τῆς ἐρωτήσεως ΕΒΕ 884 (Δ17)……..... 216
7.4 Παραδείγματα Ακακίου Χαλκεοπούλου (ΕΒΕ 917)…… 219
8. ΠΟΙΗΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ……..... 224
8.1 Ποιητικά κείμενα δ΄ ήχου……..... 224
8.2 Ποιητικά κείμενα πλ δ΄ ήχου…… 231
9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ…… 243
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ…….. 244

.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Κατάλογος εξηγήσεων Χουρμουζίου ήχος δ΄…… 249
2. Κατάλογος εξηγήσεων Χουρμουζίου ήχος πλ δ΄……... 250
3. Χρονολογικός πίνακας χειρογράφων Δοξασταρίου του Ιακώβου……. 252
4. Δεινές θέσεις Αποστόλου Κώνστα…… 253
5. Συναξάριον θέσεων για εξήγηση Δόξα (Δ 29 Ὁ διὰ σὲ)……... 256
6. Απόπειρα εξηγήσεων βάσει θέσεων ρεπερτορίου……. 257
7. Παραπομπές Αποστόλου Κώνστα……. 260
8. Γορθμός……... 261
9. Κολαφισμός…… 265

Εικόνες

Εικόνες του εξωφύλλου:

α) Ο Μέγας Τροχός του Ιωάννου του Κουκουζέλους, από χφο Παντοκράτορος 208, f 18r, έτος 1985-1700, γραφεύς Κοσμάς Ιερομόναχος· από ΧΑΤΖΗΓΙΑΚΟΥΜΗ, *Χειρόγραφα*

β) Η προσωπογραφία του Ιακώβου πρωτοψάλτου, από *Δοξαστάριον Ἰακώβου* (1836^{B}) [φωτοαναστατική εκτύπωση, Εκδόσεις Τέρτιος, 1990], σ. 5.

Λοιπές εικόνες:
Ο κόκκινος ισοσκελής βυζαντινός Σταυρός της βασιλείας των Ρωμαίων με το λόγιον ΙC ΧC ΝΙΚΑ στην σ. 2, καθώς και οι *ἔλαφοι ἐπί τάς πηγάς* (σ. 5), και οι *ταῳς* (σ. 276) στην κρήνη έχουν αλιευθεί την 09.11.2002 από την ιστοσελίδα Αναλόγιον.com.

Η προσωπογραφία του Ιακώβου στην σ. 8 από ΧΑΤΖΗΓΙΑΚΟΥΜΗ, *Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ τοῦ ἑλληνισμοῦ μετὰ τὴν ἅλωση*, σ. 111 Εικ. 17

Τα φυτικά ερυθρόμαυρα μοτίβα, όπου αυτά απόκεινται, από τον κώδικα Γριτσάνη 17.

Η ιχνογράφηση του παντεπόπτου οφθαλμού σε συνδυασμός με τον τροχό, έργο του γράφοντος σ. 204 Εικ. 3

Η φωτογραφία του Πυθαγόρου, έργο Φ. Κόντογλου και μαθητών από την Δημαρχία Αθηνών σ. 207 Εικ. 4 από την ιστοσελίδα http://www.enallaktikos.gr/ar32556el-mia-agnwsti-istoria-pws-swthikan-oi-toixografies-toy-kontogloy-kai-twn-mathitwn-toy-tsaroyxi-kai-eggonopoyloy.html. Προσπελάστηκε στις 24/01/2019.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Α/Α	αύξων αριθμός
αι	αιώνας
Βατ	Ιερά Μονή Βατοπαιδίου
Βλ.	βλέπε
ΒΔΨ	Βιβλιοθήκη Διονυσίου Ψαριανού, μητροπολίτου Κοζάνης
ΒΚΨ	Βιβλιοθήκη Κωνσταντίνου Ψάχου
ΔΑΧ	Δοξαστ(ικ)άριον Αποστίχων Χουρμουζίου
Δ 17	Δοξαστικό Ιακώβου ήχου τετάρτου: Α/Α 17 του καταλόγου με τα ποιητικά κείμενα της παρούσης.
Δοχ.	Ιερά Μονή Δοχειαρίου
Ε	Κατάλογος Ευστρατιάδου
Εικ.	Εικόνα
ΙΜΣΒ	Ιερά Μονή Σταυρουπόλεως Βουκουρεστίου
ΚΒΚ	Κοβεντάρειος Βιβλιοθήκη Κοζάνης
Κοραή	Βιβλιοθήκη Κοραή, Χίος
Λ	Κατάλογος Λάμπρου
ΜΛ	Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας
ό.π.	όπου παραπάνω
Πάτμου	Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου Πάτμου
ΠΔ 17	Δοξαστικό Ιακώβου ήχου πλαγίου του τετάρτου Α/Α 17 του καταλόγου με τα ποιητικά κείμενα της παρούσης.
Πρβλ.	Παράβαλε
ΠΠ	Πέτρος Πελοποννήσιος ο Λαμπαδάριος
ΠΣΚ	Προθεωρία συλλογής Κοντεογεώργη
RM	Real Music
σ.	σελίδα
σσ.	σελίδες
ΣΕΑΒ	Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
χφο	χειρόγραφο

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

« - Τί είναι αυτά τα Αραβικά;
- Δεν είναι Αραβικά, είναι Ελληνικά. Ελληνικότατα. Βγαίνουν από τους ελληνικούς τόνους.
- Μα αφού με Αραβικά μοιάζουν!
- Όχι! Μα δεν βλέπεις τα Ελληνικά από κάτω;
- Α, *τὸν λόγ-χαις κλη-ρω-σά-με-νον*…Α, (κάπως απογοητευμένα) ψαλμωδίες είναι; Όλο μ' αυτά ασχολείσαι… »

Η στιχομυθία αυτή είναι πραγματική, και λαμβάνει χώρα στην Ελλάδα σχεδόν πανομοιότυπα κάθε φορά που με βλέπουν με ένα φωτοαντίγραφο χειρογράφου στο χέρι. Και είναι όντως ένας υπαρξιακός διάλογος της Ψαλτικής με τον σύγχρονο κόσμο. Από την μια η Ψαλτική διά των εκπροσώπων της δηλώνει ότι είναι αρχαία, Ελληνική, προς τα νοούμενα σημαντική, ότι τονίζει τα μέλη και είναι λόγια, γραπτή.

Από την άλλη, η κοινωνία μέσα στην οποία γεννήθηκε, δεν την θεωρεί πλέον με τον σεβασμό που της αρμόζει και επαφίεται σε περιστασιακά ερεθίσματα και κρίσεις, που απορρέουν από τα γενικά πολιτισμικά συμφραζόμενα θεσμών και παραδόσεων.

Μέσα σε μία χασμωδική οικουμένη, που τρέχει στους ρυθμούς της επίκαιρης πληροφορίας, το μέγα ερώτημα που μας θέτει ο δυτικός χοϊκός άνθρωπος σε μας, τους Ανατολίτες, είναι, τί κομίζει η Ψαλτική στο παγκόσμιο γίγνεσθαι.

Απεμπολώντας ενσυνείδητα το σοβαροφανές ύφος ενός προλόγου, αφού ακόμα και η δασκάλα μου στο Ωδείο Αθηνών, σεβαστή και αγαπητή κ. Μαρία Αλεξάνδρου, παρομοίαζε το ξηρόν κλάσμα με «τον δεινόσαυρο της σημειογραφίας», πρέπει να εξηγήσω ότι δεν βρέθηκα τυχαία να παλεύω και με τους άλλους συγγενείς του ξηρού κλάσματος, αφού πολλοί από τους μελοποιούς αναφέρονται στις *δεινές θέσεις* ή *μεγάλες υποστάσεις*.

Ώστε, αυτές οι υπάρξεις ζούσαν μέχρι το 1814 φανερά και ήταν πειθήνιες στα χέρια του απηλιώτου μα*ΐστορος,* αλλά τώρα είναι κρυμμένες, εν πολλοίς, στο δάσος των Μουσών, κάτω από τις λόχμες της παραδόσεως. Η μητέρα τους, η Μνημοσύνη, φοβούμενη τους θηριοδαμαστές της άνομης και τεραστίας Αγνωσίας, ανήρτησε την επιγραφή *«μηδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω»* στις παρυφές του λόφου.

Ώσπου, οι γεωμέτρες, αποφάσισαν τελικά να αναχαράξουν τα όρια ενός παλαιού μνημείου στον λόφο των Μουσών. Προσδιόρισαν την θέση, χάραξαν τις γραμμές, έκαναν το τοπογραφικό. Κάλεσαν τους μηχανικούς και τους μαρμαροτεχνίτες. Και ανέστησαν την παλαιά δόξα της Ψαλτικής. Και σμίλευσαν κρήνη τορνευτή μετά φιάλης.

Και ο Θεός Πατήρ, τους ευλόγησε και έγινε το θαύμα! Ὕδωρ ἀνέβλυσεν ἐκ τῆς κρήνης καὶ ἐπλήρωσε τὴν φιάλην. Καὶ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς περιστερά, καὶ ἐλάλησεν ἐπὶ τῆς ὕλης. Καὶ συνευωχεῖτο ἡ περιστερὰ μετὰ τῆς ποταμίδος.

Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν, καὶ ἐγένετο τὸ ὕδωρ λάλον!
Δεῦτε, ἄρα, πίετε, καὶ εὐφρανεῖσθε!

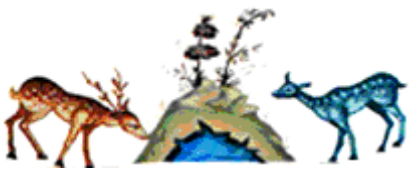

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται την δομή και αρχιτεκτονική του Δοξασταρίου του Ιακώβου Πρωτοψάλτου (1740/5-1800)[1].

Η δομή συσχετίζεται με την φιλολογική έννοια της μορφής του γραπτού λόγου (forma). Περιγράφοντας την διάρθρωση ενός δοκιμίου, όπως η έκθεση (πρόλογος, κυρίως θέμα, επίλογος), παρατηρούμε τις ίδιες αντιστοιχίες στην διάρθρωση ενός δοξαστικού (εναρκτήριο λάκτισμα, ανάπτυξη και απόδοση).

Επειδή όμως ο εγκέφαλός μας δεν τέρπεται εάν δεν τα έχει όλα τακτοποιημένα και ερμηνευμένα[2], φυσική συνέπεια είναι να ερευνήσει εις βάθος την αρχιτεκτονική, τα υλικά, δηλαδή, και τις δυνάμεις με τα οποία κατασκευάζεται το έλλογον μέλος[3].

Επομένως, εξετάζονται εδώ στοιχεία αφορώντα στα συστατικά της μελοποίας και στους κανόνες της. Για την συστηματική παρουσίασή τους, απαιτείται προσήλωση, χειρουργική ακρίβεια και ακριβής τεκμηρίωση.

Η μέθοδός μας περιλαμβάνει αλληλοδιαδοχικά βήματα, όπως την αποδελτίωση των δεδομένων, την ανάλυση της σημειογραφίας σε θέσεις και γραμμές, την σύνθεση-αντιστοίχιση της παλαιάς και νέας σε πίνακες, και τέλος την αποκρυσταλλωμένη εκδοχή ενίων θέσεων και γραμμών.

Προς επίτευξιν αυτού του στόχου, καταλογογραφήθηκαν όλα τα Δοξαστικά που υπάρχουν στους κώδικες Γριτσάνη 17 και Κοβενταρείου 423 (ΒΔΨ), καθώς και εκείνα που υπάρχουν στις έντυπες εξηγήσεις του Χουρμουζίου.

Κατόπιν, επισημάνθηκαν οι σχηματισμοί του μέλους, τόσο στην παλαιά όσο και στην νέα σημειογραφία, ενώ επιχειρήθηκε εμβάθυνση στην έννοια του διπλασμού και συσχετισμός του μελίσματος με την ποσότητα των χαρακτήρων. Από τα μέρη της Αρμονικής, οι έννοιες *σύστημα, γένος* και *διάστημα* κυριάρχησαν στην αποκωδικοποίηση της πρακτικής εφαρμογής του κατά τριφωνίαν συστήματος

---

[1] ΚΟΥΜΕΝΤΑΚΗ, Ιάκωβος ο Πρωτοψάλτης, σσ. 23, 29

[2] Αποστολοπούλου Θωμά Κ., *Σημειώσεις για το μάθημα Θεωρία και Πράξη της Ψαλτικής Τέχνης 1*, Αθήνα 2011-12. σ. 3: *«Βασικές έννοιες/Οργάνωση: Αποκλείονται οι ήχοι που προέρχονται μεν από ανθρώπινη δραστηριότητα ή παρέμβαση, αλλά δεν είναι ηθελημένοι και θα επιθυμούσαμε ίσως να μην ακουγόταν και μάλιστα κατά έναν συγκεκριμένο τρόπο»*. Ως διευκρινιστικό παράδειγμα έφερε ο ίδιος στις παραδόσεις τον ήχο των βαγονιών στις ράγες του τραίνου και τον συσχέτιζε με την νευροφυσιολογική λειτουργία του δέκτη-εγκεφάλου, που τον αντιλαμβάνεται ως ρυθμικό μοτίβο, ενώ δεν είναι.

[3] Ο όρος αυτός προτιμήθηκε από τον όρον *έναρθρον μέλος*, διότι τα *τερετίσματα* είναι μεν έναρθρον μέλος, αλλά άλογον· δηλαδή η παρασημαίνουσα τον λόγον μελωδία απεμπολεί την ιδιότητά της να ενδύει τον λόγο και τον απορροφά λειτουργικά. Ειρήσθω προς επίρρωσιν, ότι η αρχαία ελληνική θεώρηση της μουσικής, δεν νοείτο χωρίς τον λόγο και την ενέργεια. Βλ. σχετικά και ΛΙΑΒΑ, *Φάκελος μαθήματος*-[Η μουσική της γλώσσας και η γλώσσα της μουσικής], σ. 5: *«Το τραγούδι, λοιπόν, ήδη από το αρχαίο δράμα, αποτελεί το κατεξοχήν μουσικό είδος όπου λειτουργεί άμεσα το τρίπτυχο λόγος-μέλος-κίνηση, αποδεικνύοντας τη μουσικότητα της ελληνικής γλώσσας καθώς και την προέλευση της μουσικής και χορευτικής δομής από τα μετρικά σχήματα του λόγου»*. Πρβλ. καί ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ, *Θεωρητικόν* σ. 174, § 389: «*Μελοποιΐα εἶναι δύναμις κατασκευαστικὴ μέλους […] ἡ δὲ μελοποιΐα εἶναι ἕξις ποιητική*».

(μεταφορά βάσης λόγω διπλο-παραλλαγής, εναλλαγές μαρτυριών των ήχων και παραχορδή).

Σε σχέση με τον ρυθμό, σχολιάστηκαν τα συστατικά της *αγωγής* και του *ήθους*, όταν για την ίδια θέση αποκαλύπτοντο ταυτόχρονα η κατά μέτρον, η αργή ειρμολογική και η στιχηραρική εξήγηση.

Τέλος, από τους κανόνες της μελοποιΐας η μίμησις προς τα νούμενα κατά την εκλογήν του αρίστου, είναι ο κανών που καθορίζει την σχέση παρασημαντικής και λόγου. Ο εγγενής εναγκαλισμός του ρητορικού λόγου με το θεϊκό μουσικό φαινόμενο επιβεβαιώνεται πανηγυρικά.

Εικ. 1: Προσωπογραφία του Ιακώβου Πρωτοψάλτου από το χφο ΜΛ Θ 178, f 1v, έτος 1815

1. ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΤΕΤΑΡΤΩΝ ΗΧΩΝ

Για παρόμοια συστηματική καταγραφή θέσεων απαιτείται βέβαια γενικότερη εποπτεία στην ύλη πλήρους του Δοξασταρίου Ιακώβου του Πρωτοψάλτου.

Έτσι, κατά το παρόν εγχείρημα ορίστηκε, για την παλαιά γραφή, ως κώδικας αναφοράς ο Γριτσάνη 17, λόγω της παλαιότητός του (1795)[4], σε σχέση με την πρωτογενή παράδοση του έργου του Ιακώβου, ενώ χρησιμοποιήθηκε επικουρικά και ο Κοβενταρείου 423 (ΒΔΨ), λόγω της παραπλήρωσης της ύλης του σε σχέση με τον πρώτο. Για την Νέα Μέθοδο, επιστρατεύτηκαν οι έντυπες εξηγήσεις του Χουρμουζίου.

Άπαντα τα Δοξαστικά διελύθησαν εις τα εξ ων συνετέθησαν και κατεγράφησαν επί τόπου οι πρωτόλειες παρατηρήσεις. Κατόπιν, οι θέσεις της παλαιάς μεταβατικής εξηγητικής σημειογραφίας, και οι αντίστοιχες εξηγήσεις τους της Νέας Μεθόδου, εξήλθον εκ της αφανείας των και επλήρωσαν δύο συγκριτικούς πίνακες.

Ο πρώτος περιέχει κυρίως θέσεις του τετάρτου ήχου. Επειδή διαπιστώθηκε ότι η εξήγηση των θέσεων δεν είναι τελείως ανεξάρτητη από τις γραμμές, στις οποίες συνανήκουν, πρώτα παρατίθενται οι φράσεις (=συνένωση γραμμών) από μαρτυρία σε μαρτυρία, έπειτα οι γραμμές και, τελικά, οι θέσεις αντιπαραβάλλονται με την εξήγηση.

Η ίδια μεθοδολογία ακολουθείται και στον δεύτερο πίνακα, στον οποίο παρουσιάζονται αποκλειστικά θέσεις του πλαγίου του τετάρτου ήχου, με την ιδιαιτερότητα ότι in conreto σημείο αναφοράς εδώ (προκειμένου να διερευνηθεί και η αντανάκλαση της συνθετικής τακτικής του Ιακώβου στους μουσικούς επιγόνους του) είναι το Δοξαστικό των Αποστίχων του Χουρμουζίου *Δεῦτε ἅπαντες πιστοί*[5].

Και στους δύο πίνακες επιχειρήθηκε η συστηματική ομαδοποίηση ομοίων θέσεων.

[4] Βλ. Γριτσάνη 17, σ. 291, κολοφών, κωδικογραφικό σημείωμα.

[5] Ο πίνακας αυτός προέκυψε από την ευδόκιμη συνεργασία μου με τον κ. Αχιλλέα Χαλδαιάκη, κατά την ετοιμασία της παρουσίας ειδικής επιστημονικής ανακοίνωσης, αναφερομένης στον Ματθαίο τον Βατοπαιδηνό, που παρουσιάστηκε κατά την 1η Ακαδημαϊκή Βυζαντινομουσικολογική Συνάντηση (Χάλκη Κωνσταντινουπόλεως, 1-3.07.2015). Στόχος ήταν, μέσω της αποδελτίωσης των θέσεων και των γραμμών του πλαγίου του τετάρτου ήχου, η σημειογραφική αναδιατύπωση, κατά την παλαιά μέθοδο συνοπτικής σημειογραφίας, του παραπάνω Δοξαστικού *Δεῦτε ἅπαντες πιστοί*.

		1.1 ΣΥΝΘΕΣΗ: ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΘΕΣΕΩΝ Δ΄ ΗΧΟΥ	
Δ1		ˌG ˌG H D CH E D 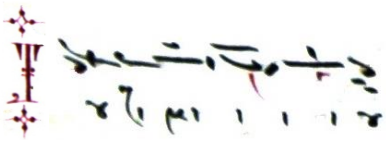	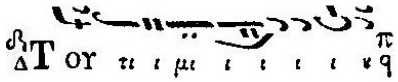
Παρακλητική + παρακάλεσμα			
Δ1	Πα	D E F D	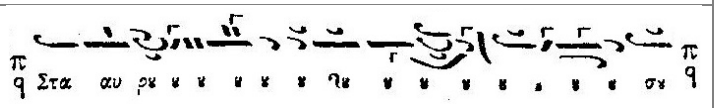 Δ2 ἐν τῷ στήθει Δ4 Μιχαὴλ δὲ Δ9 τὸ Πνεῦμα Δ12 τὴν Βασιλίδα Δ16 τῇ θείᾳ Δ16 (ἐκτε)-λούντων Δ20 ὡσαύτως Δ22 (ἀντε)κρατεῖτο Δ29 μητέρα
Δ18	Νη	C EF D 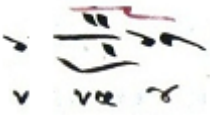	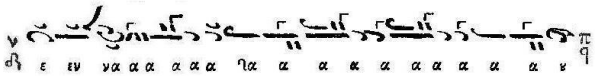
Δ4	Βου	E E FG E	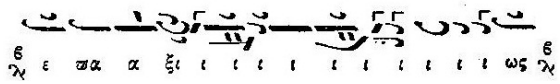 Δ7 διδασκαλίας Δ18 ἰάσεις Δ23 καὶ τῷ ὅπλῳ Δ27 πρεσβεύει
Δ25		D E F F G E 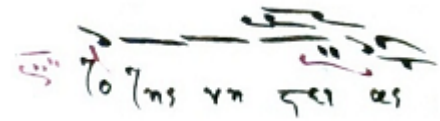	
Δ25		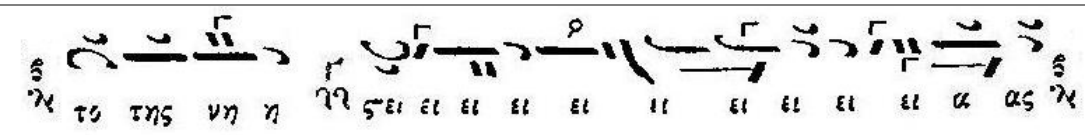	
Δ23			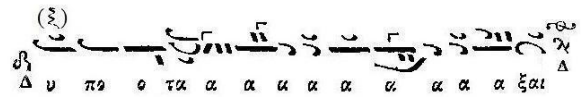
Δ4	Δι	E G Ab G 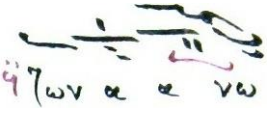	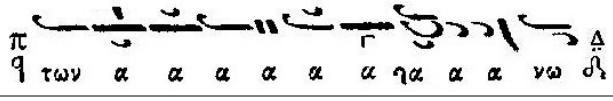
Δ4		E G Ab G F ED F E D	Δ12 (καὶ ἡ Ἐκκλησί)-ία ἰδοῦσά σε

Δ4		D E F D 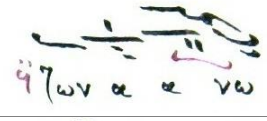	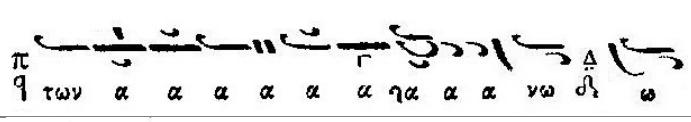
Δ4		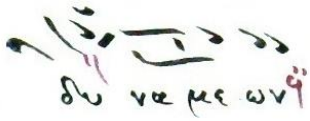	
Δ12		D D E F G Ab G FED F E D	
Δ12		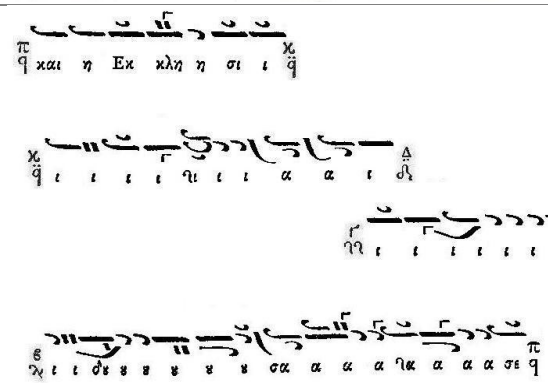	
Δ25		F G Ab G FED F E D 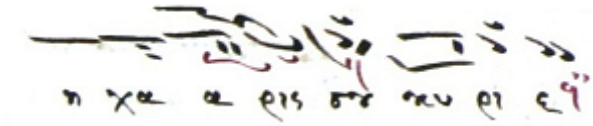	
Δ25		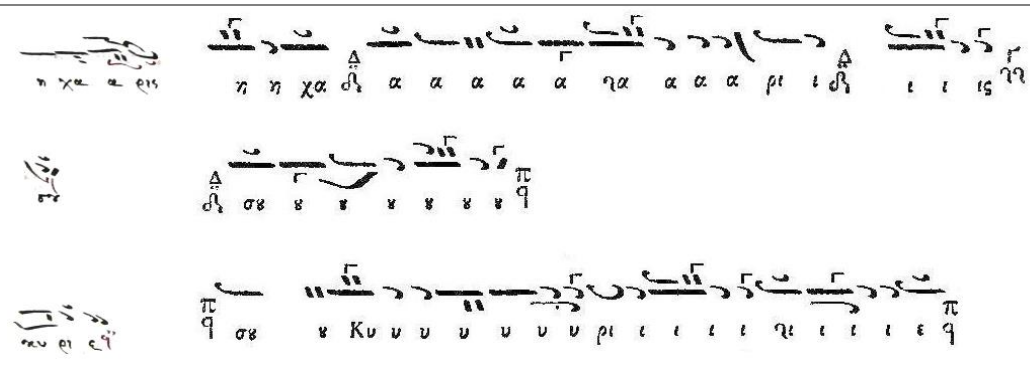	
Δ1		Τρίγωνο D EF E F D E F D D Δ7 Ἱεράρχα ἀοίδιμε	
Δ1			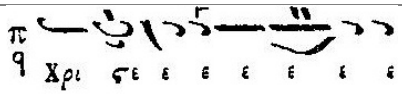

Δ1		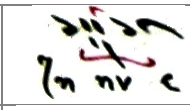	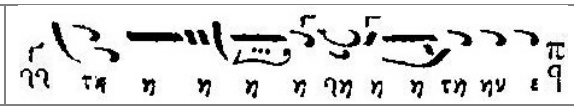
Δ1		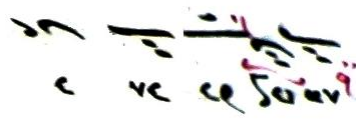	
Δ1		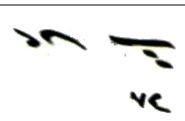	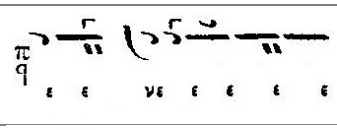
Δ1		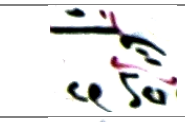	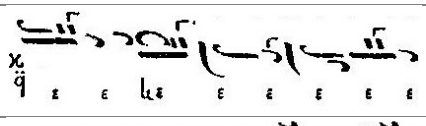
Δ1			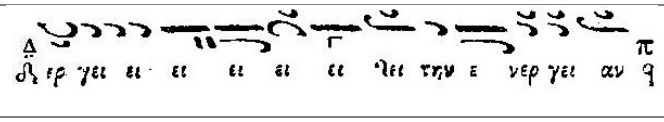
		Αντικένωμα που συνάγει 3φωνη κατάβαση	
Δ1		D D E F G D E FG F G 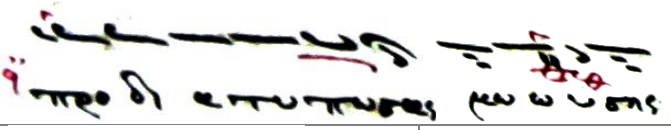	
Δ1		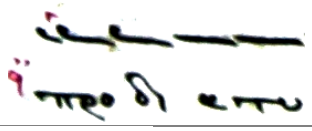	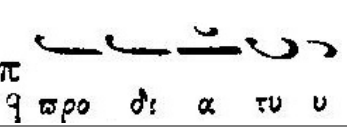
Δ1			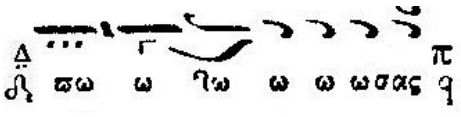
		Θες και απόθες: αποδοματική θέση E FG F G	
Δ1		E FG F G 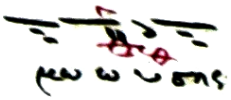 Δ 9 ἑαυτὴν ἡμῖν Δ 3 ἐν διδαχαῖς Δ11 (σὺν τῇ)-ῇ ψυχῇ Δ17 ὁ Σωτήρ Δ22 βασιλεύς	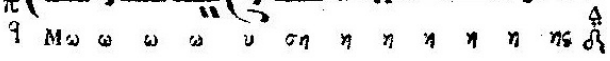
Δ11		D E D C E F G F G 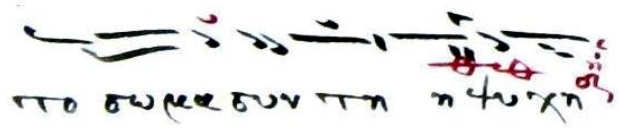	
Δ11			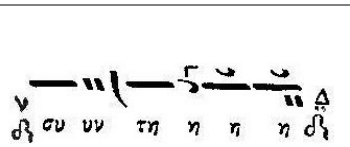
Δ11			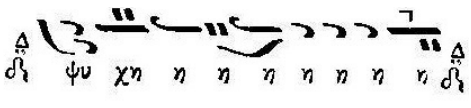

Πεταστή+παρακάλεσμα+απόδομα			
Δ1		G G A G G 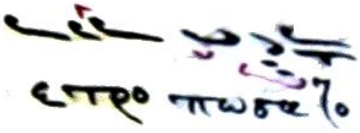	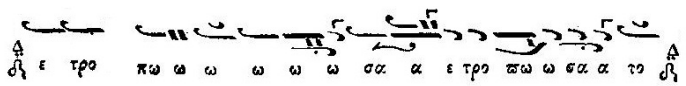 Δ3 ἐκλάμψαντα Δ4 καὶ κατηύγασε Δ5 ἐτροπώσατο Δ7 ἀναδείκνυσαι Δ10 ὀρθοδόξως γὰρ
Δ1			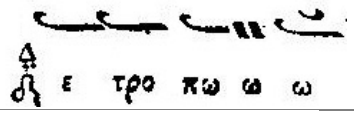
Δ1			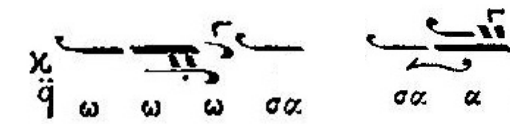
Δ1			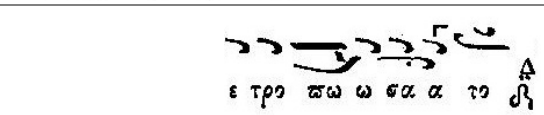
Δ10		 Δ23 εὔσπλαγχνε Δ25 ἔλαμψεν Δ26 ἀγαλλόμενοι	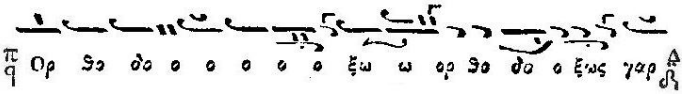
Δ16		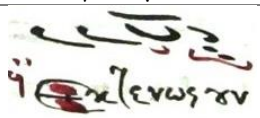	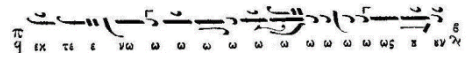
Δ17		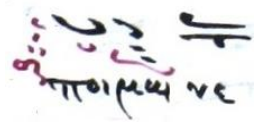	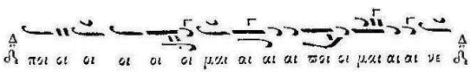
Δ17		Ab G D E D C 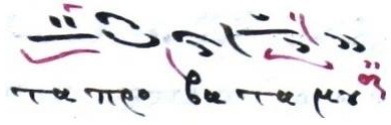	
Δ17		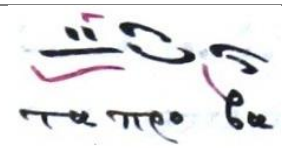	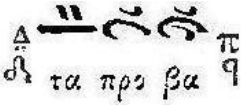
Δ17		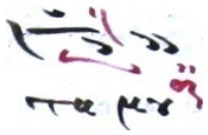	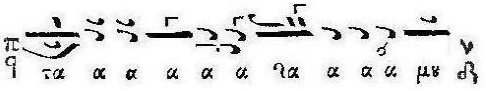
Δ1		D E F G F E D D 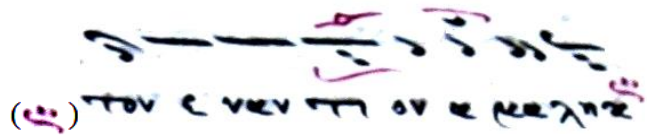	

Δ1		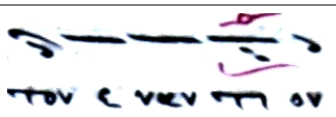	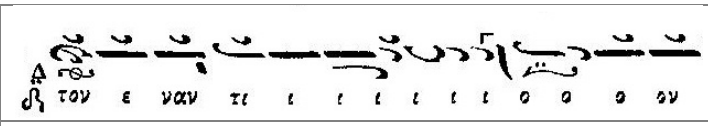
Δ1		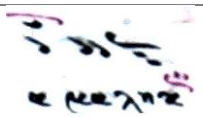	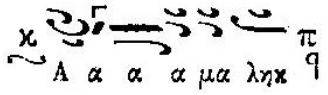
Δ1		E F G F E D D 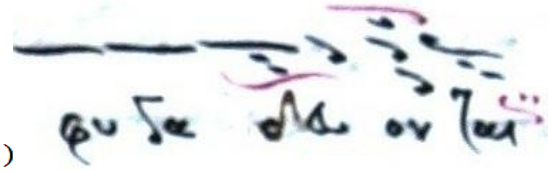	
Δ1		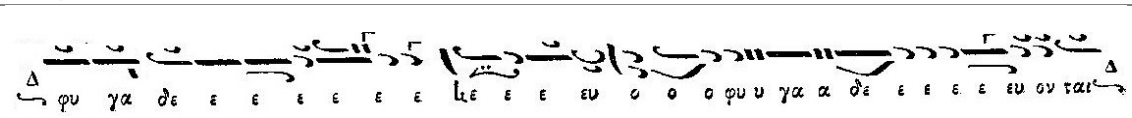	
Δ1		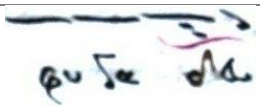	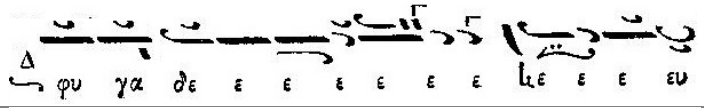
Δ1		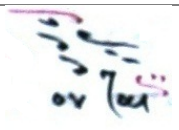	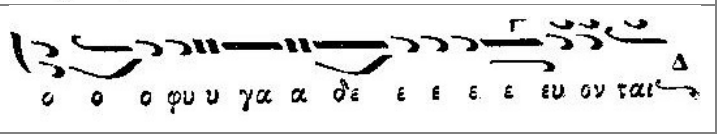
		Τυπική γραμμή	
Δ4		D D E C A 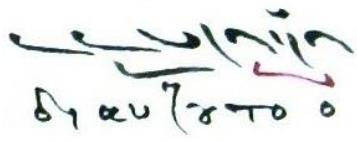	H C D C D E D D
Δ1		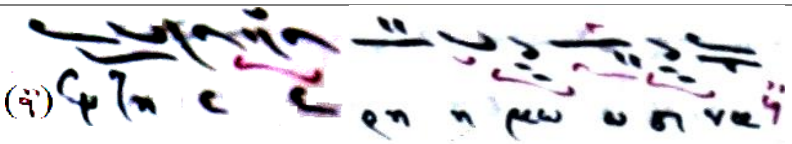	
Δ1			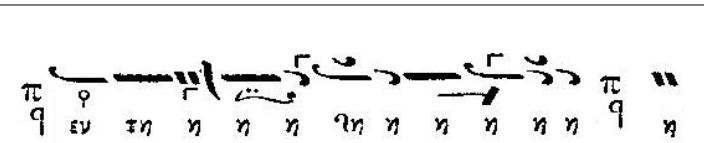
Δ1		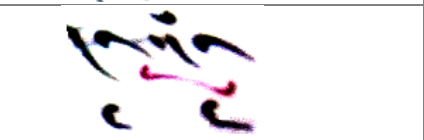	
Δ1		Κατάβασμα: Δ3 (ἀφθαρ)-σίας νάματα	
Δ1			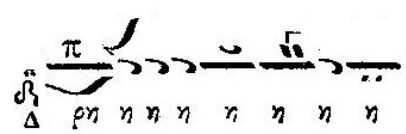

Δ1			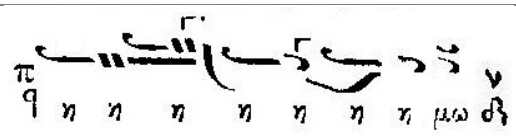
Δ1		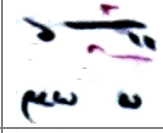	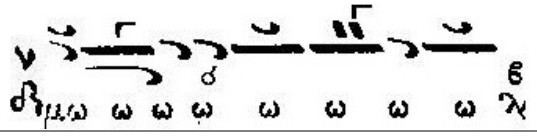
Δ1			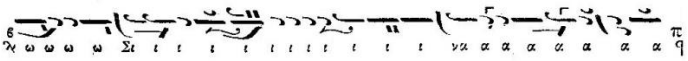
Δ1		G F D	
Δ1		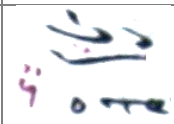	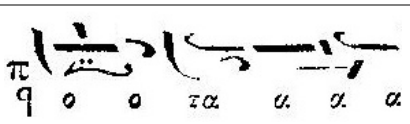
Δ1		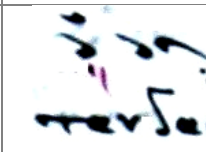	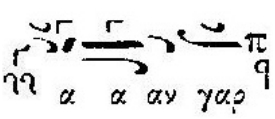
Κύλισμα			
Δ1		D D H C ˌA G ˌA ˌG D D 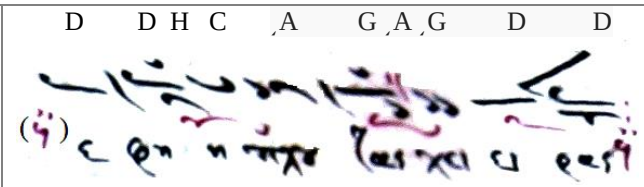	
Δ1		Δ17 τῷ Πέτρε φιλεῖς με Δ20 φωτοειδῆ μετετέθης Δ21 τοῦ Ἀθλοφόρου ἡ μνήμη Δ22 (καὶ μι)ᾶς γυναικός Δ27 καὶ ἡ πρώην πόρνη	
Δ1	D-a	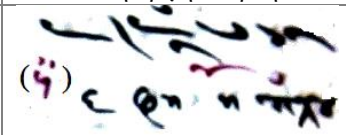 Δ10 ἐπὶ τῆς γῆς καὶ Δ11 (Τρι)-άδι Δ12 θεόθεν	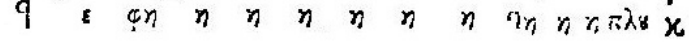
Δ29	G-C	D D DE F D 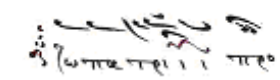	
Δ1			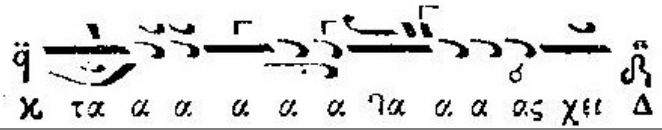

Δ1		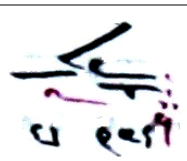	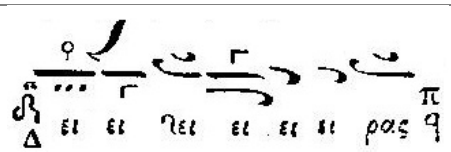
		κύλισμα	
Δ3		Δ12 τῆς ἐμῆς πτωχείας	
Δ3			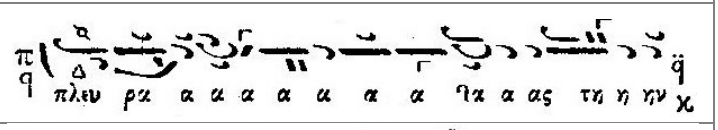
Δ3		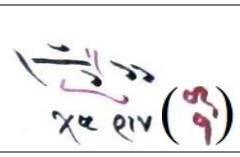	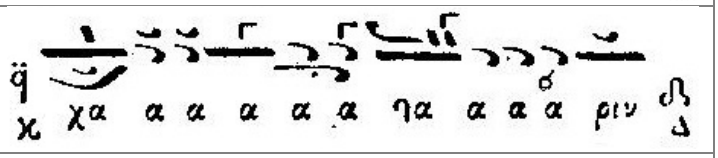
Δ1		D E F G A h c d 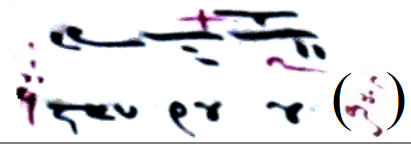	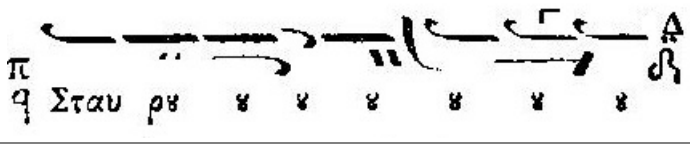
		λύγισμα	
Δ1		A F G	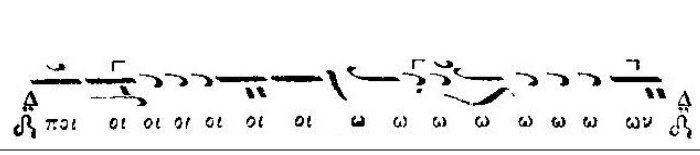
Δ1		G G A F G A F E D D Δ4 τῶν Ἀρχαγγέλων ὁ χορός	
Δ1		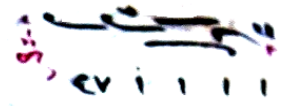	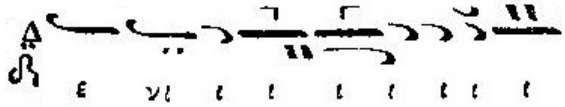
Δ1			
Δ1		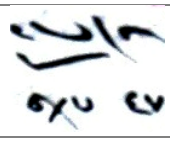	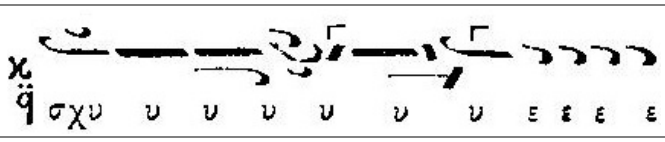

Δ1		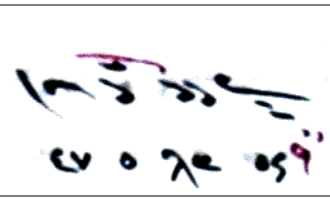	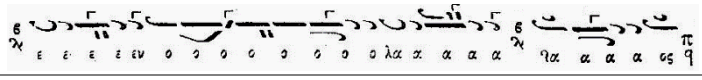
		Πολύ συχνή γραμμή, που βοηθά στην «επανέναρξη» της αφηγηματικότητος και της μουσικής δράσης, μετά από τελική κατάληξη. Λύγισμα	
Δ1		D E F G G 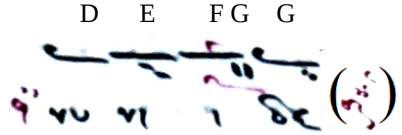	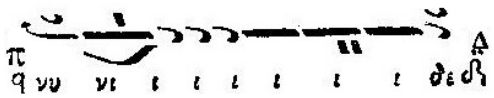 Δ3 καὶ θαύμασιν Δ4 ἀσωμάτοις δὲ Δ5 Ἰωάννην Δ9 ὁ Υἱὸς τὴ- Δ11 ἐδέξω Δ13 καὶ μῆκος
Δ3		C D E F G G 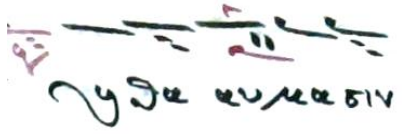 Δ28 ὑπερβαλλούσης	λύγισμα 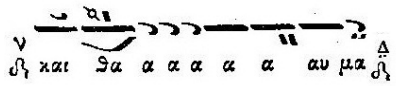 διπλή 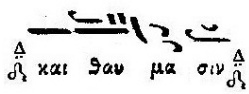
Δ23		D F G G 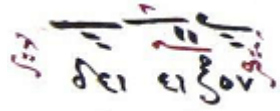	
Δ27	D-G A-d	D D E F G A G A A h c d e d 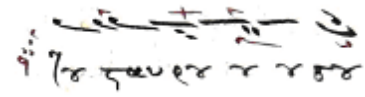	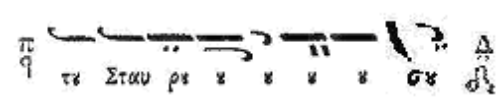
		Η θέση επανέναρξης Δ1 ειρμολογικά	
Δ4	E-G	E F G A G	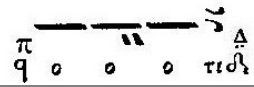
Δ13		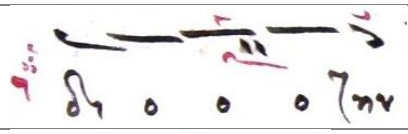	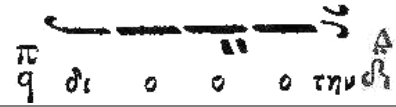
Δ29		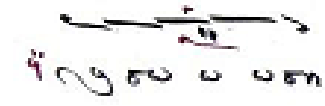	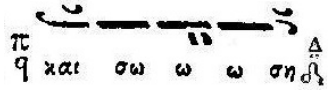
Δ23		C D E F E	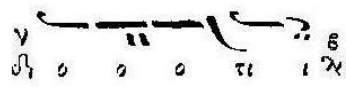

Δ1	G-G	G A h c bA G 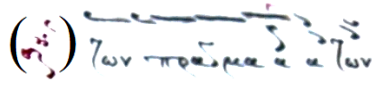	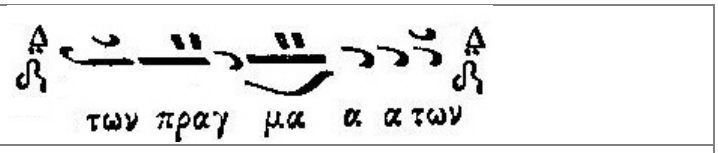
Δ1		F G F E 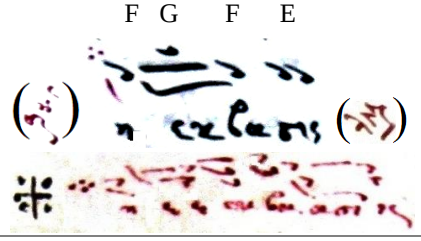	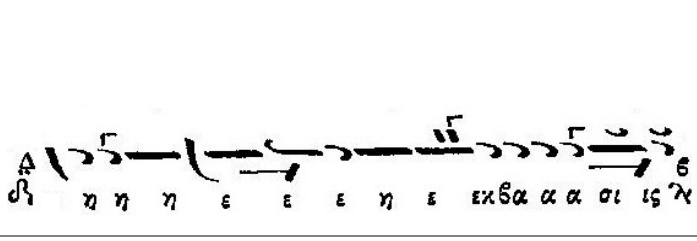
Δ1		E F G A A G F D F E D 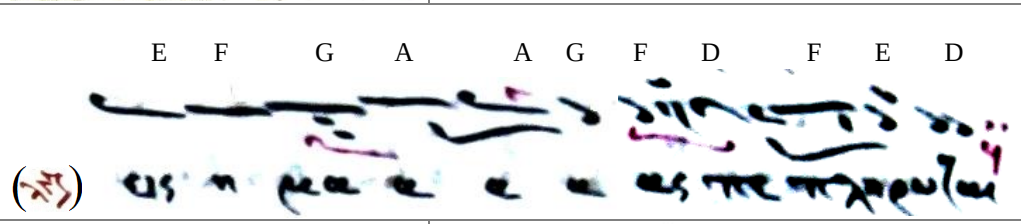	
Δ1		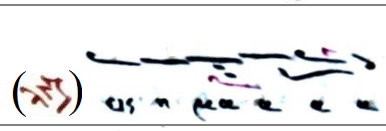	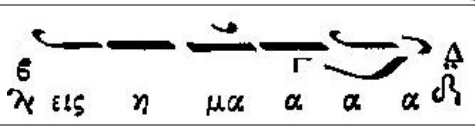
Δ1			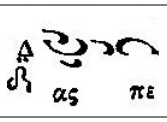
Δ1			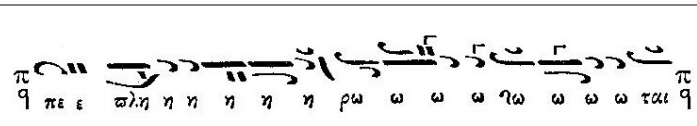
Επέγερμα		A F G E F	
Δ1		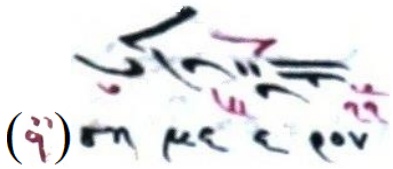 Δ11 (όμο)-ούσιον Δ21 τοῦ Χριστοῦ	
Δ1		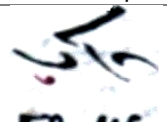	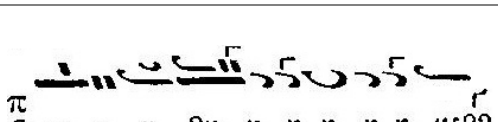
Δ1			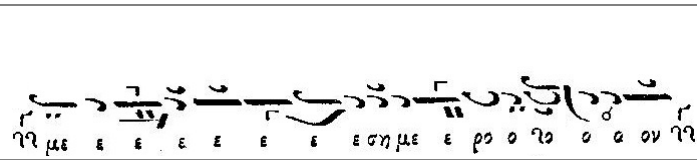
Δ1		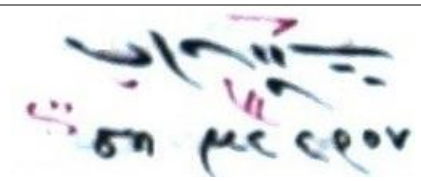	

Δ17		E F G H G A F#G 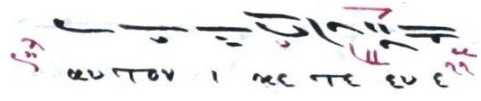	
Δ17		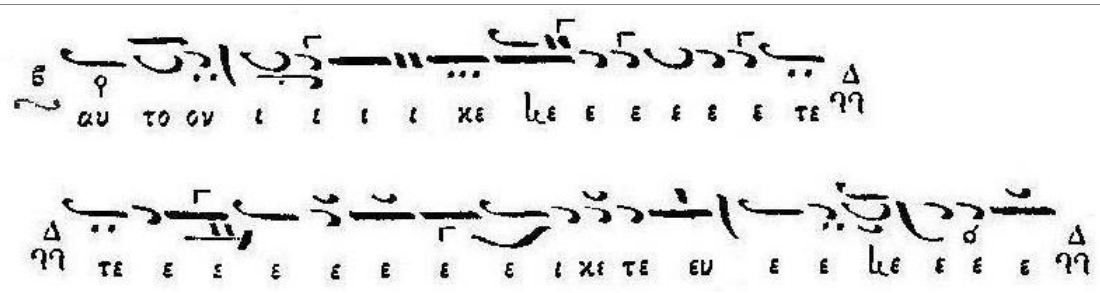	
Δ17		E F F A F GA F 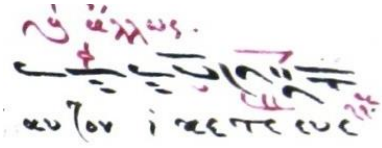	
Δ17		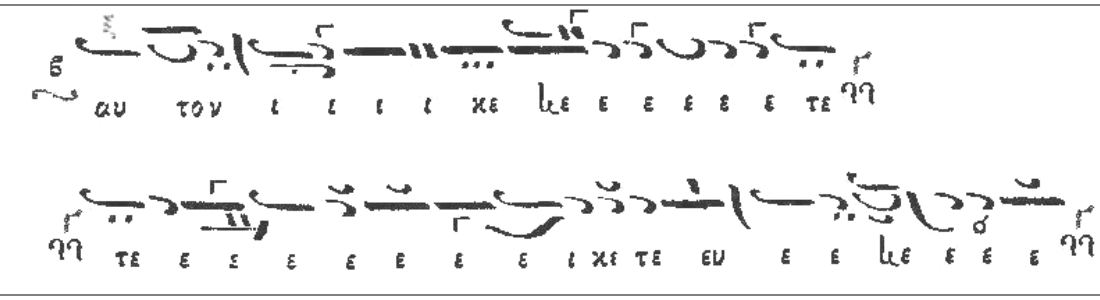	
Δ1		F G E F G A G F E F G A B G C D H C D E D C H C D E F D 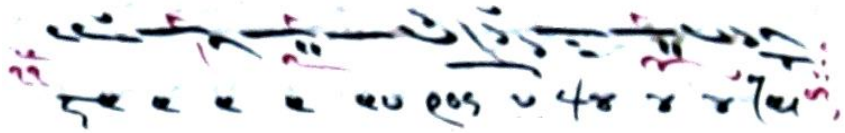	
Δ1			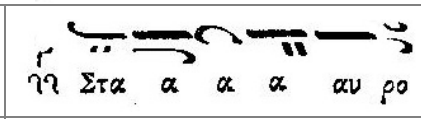
Δ1		πεταστή+αντικένωμα	
Δ1	G-E	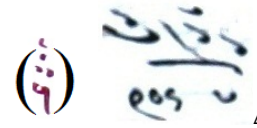 Δι-Βου Δ9 τὴν (ἄχραντον)	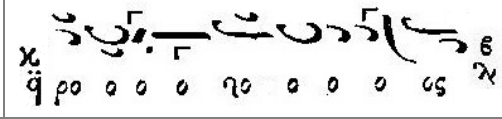
Δ25		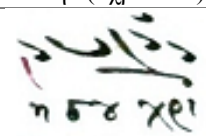 Γα-Πα	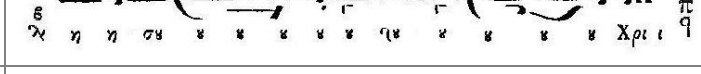
Δ26	F-D	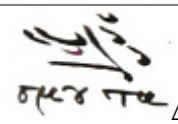 Δι-Βου	
Δ29			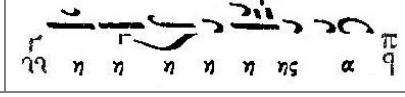

Δ26		F E D 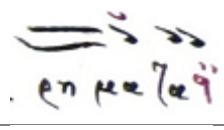	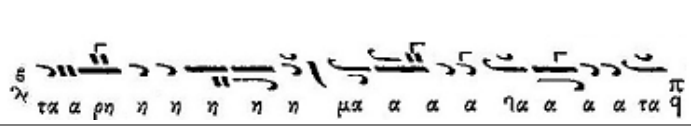
Δ29		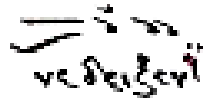	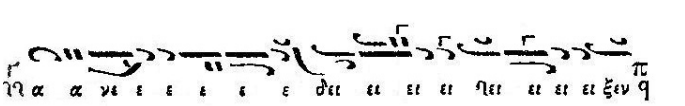
Δ1		E F GA b G 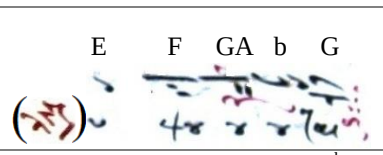	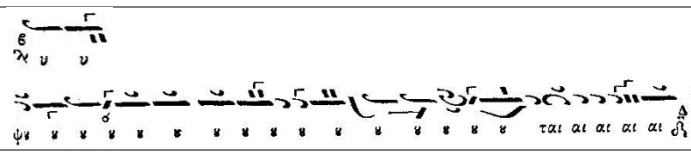
Δ1		G c h c h A^b G 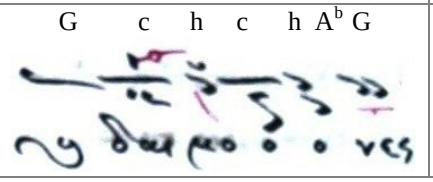	
Ξηρόν κλάσμα			
Δ1		F G E F F C D D	
Δ1		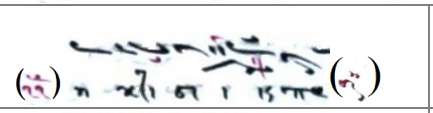	
Δ1			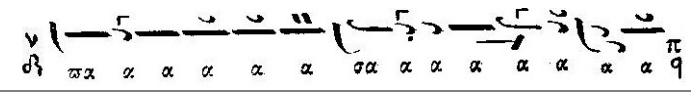
Δ4	A-D	A G E F F C D F E D D	
Δ4	A-C	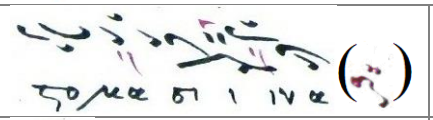	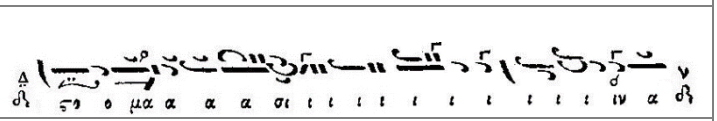
Δ4			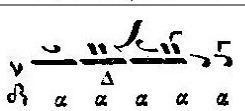
	C-D	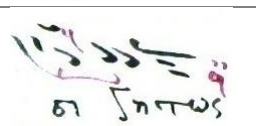	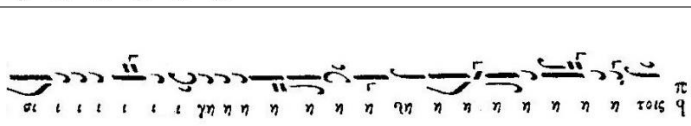
Δ12	G-D	G E F F D E F D 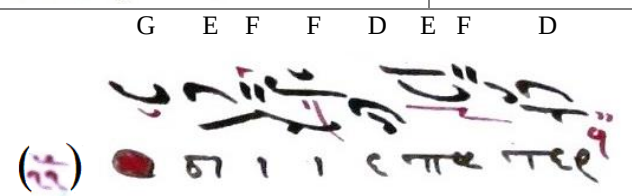	
Δ12	A-C	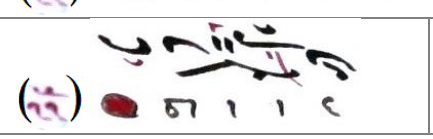	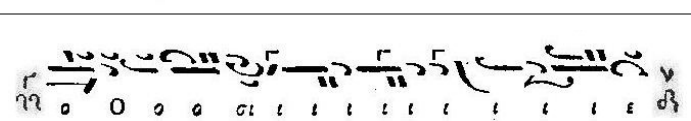

		Δ16 τὰ τῆδε	
Δ12			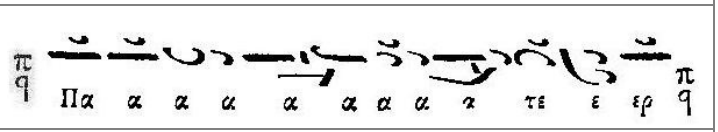
Δ1	D-C	E E D E E C E C D C H D 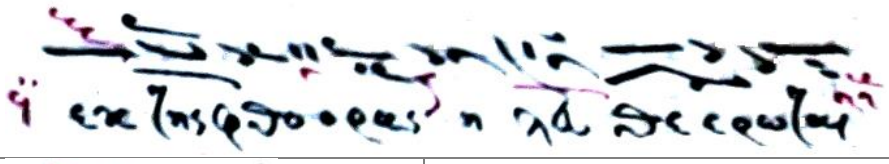	
Δ1		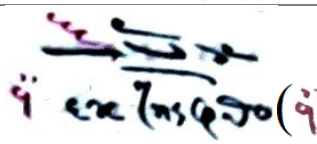	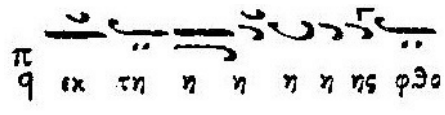
Δ1		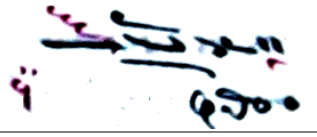	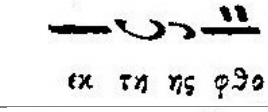
Δ1			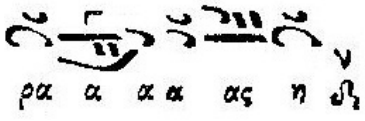
ξηρόν κλάσμα β΄ συνθετικόν			
Δ1		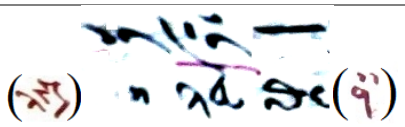	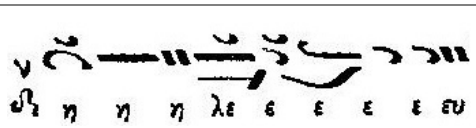
Δ1		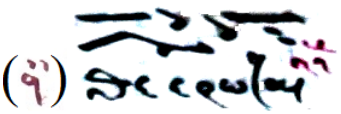	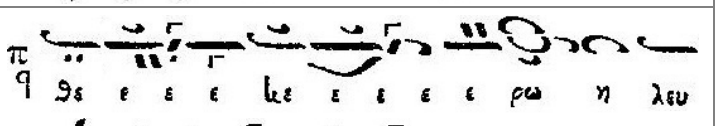
Δ1			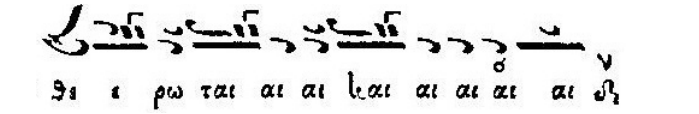
Δ3		E C D C H C D H C	
Δ3			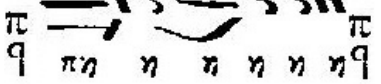
Δ3		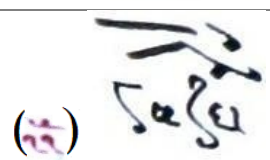	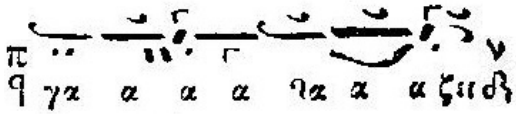

Δ3			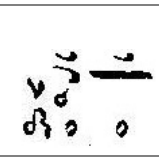
Δ3			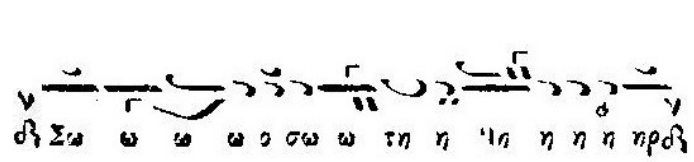
Δ1	F-D	F E D 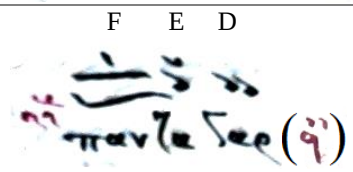	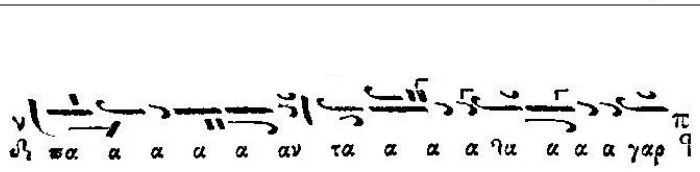
Δ1	D-E	D EF E F D F 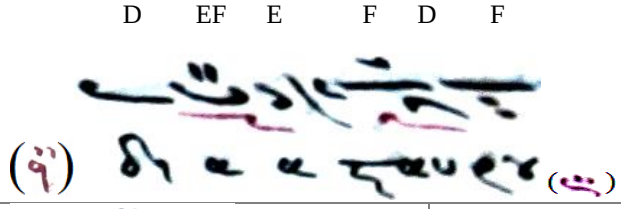	
Δ1			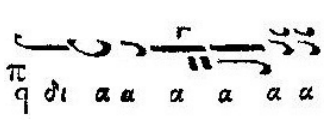
Δ1		λύγισμα	
Δ1			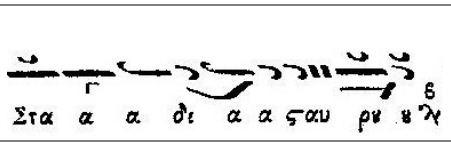
Δ1		E G F E	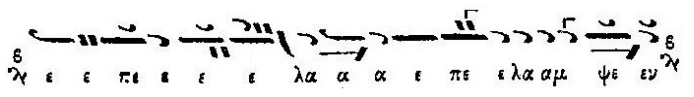
Δ1		E F ED C D 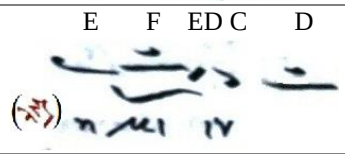	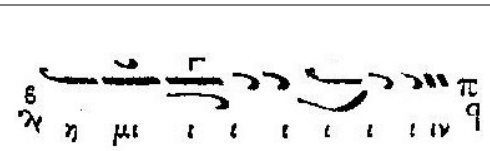
Τυπική γραμμή: αντικένωμα+παρακάλεσμα			
Δ1		D E D EF G E F E D 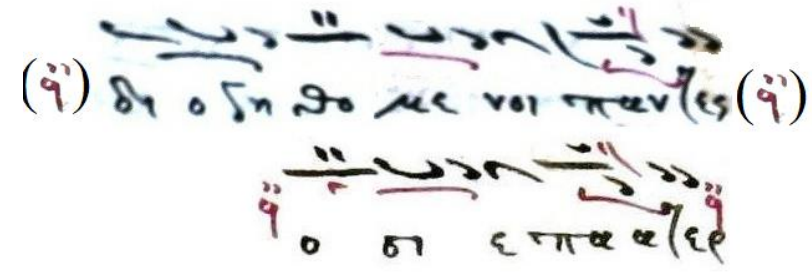 Δ10 Όσιε Πάτερ	
Δ1		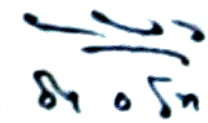	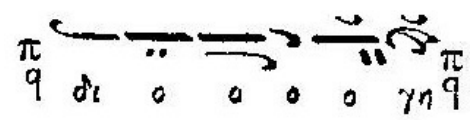

Δ1		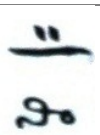	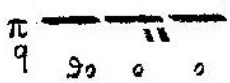
Δ1		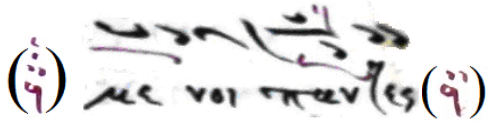 Δ26 ἣν οὐκ ἔγνω	
Δ1		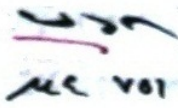	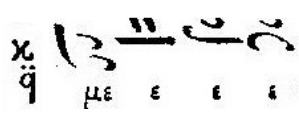
Δ1		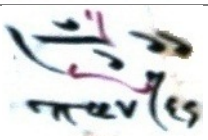	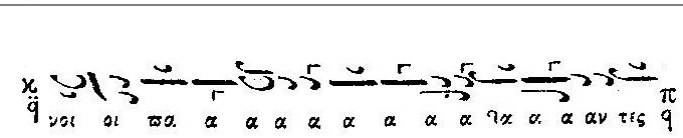
Δ18		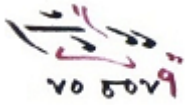	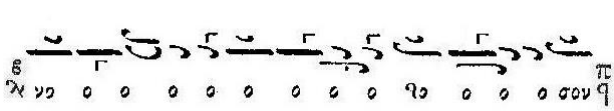
Δ5		F A G G E F E D 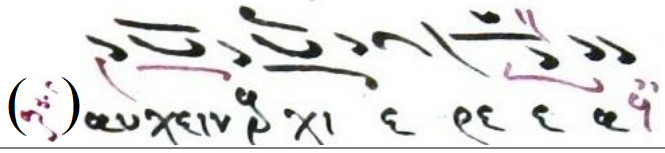	
Ειρμολογική εξήγηση, όχι θέση			
Δ5		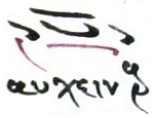	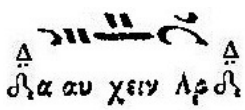
Δ22	A G		
Δ5		Δ1 (γηθό)-μενοι πάντες	
Δ3		D E F G G E F E D 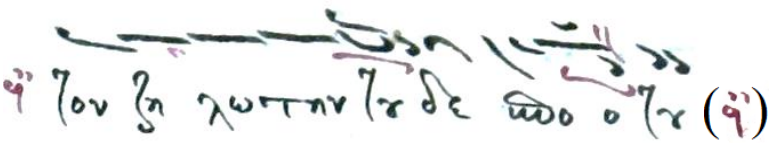 Δ13 σοῦ τῶν θείων λειψάνων	
Δ3		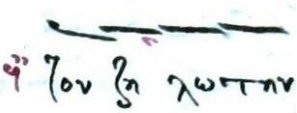	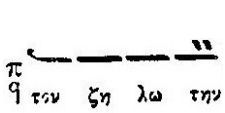
Δ3		Δ1 (γηθό)-μενοι πάντες	
Δ4		D D E F G E F E D 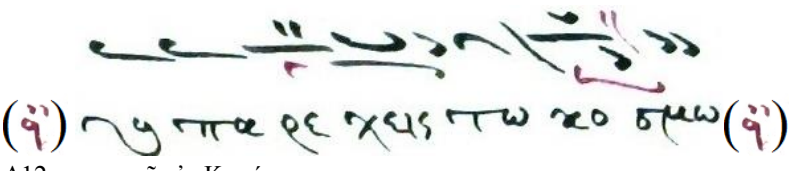 Δ12 παροικεῖν ἐν Κομάνοις	

		Δ19 τὴν κεφαλὴν δὲ τμηθεῖσα
Δ19		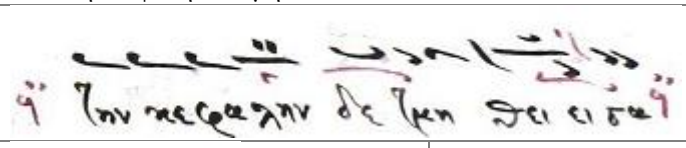
Δ4		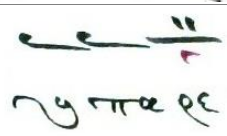 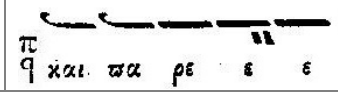
Δ4		Δ1 (γηθό)-μενοι πάντες
Δ2		G G A G E F E D 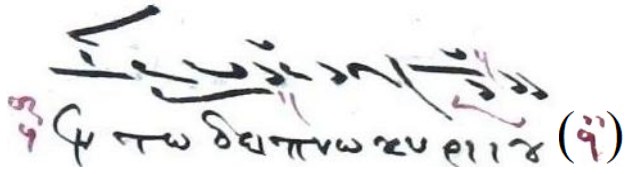 Δ9 ἐναργῆ μαρτυρίαν Δ29 ἀναπλάσῃ εἰκόνα
Δ2		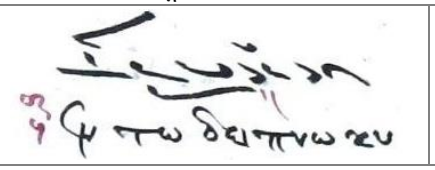
Δ2		Δ1 (γηθό)-μενοι πάντες
Δ16		F A G E F E D 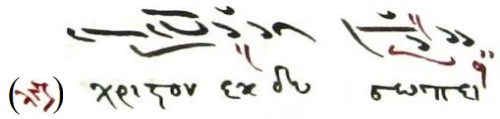
Δ16		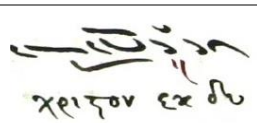 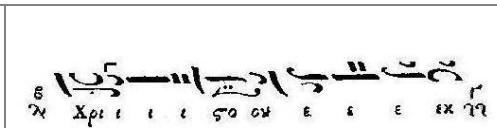
Δ16		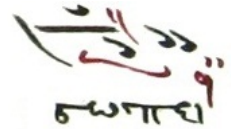 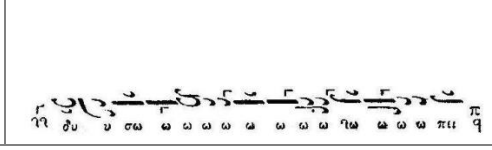
Δ25		Σύγκριση εξήγησης πανομοιότυπης θέσης, όταν προηγείται πεταστή και όταν όχι
Δ25		F E D 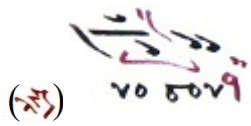 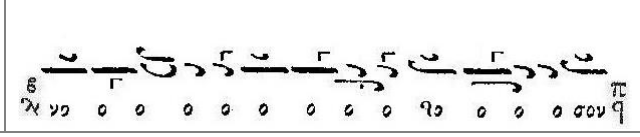
Δ23		G G A G E F E D

Δ23		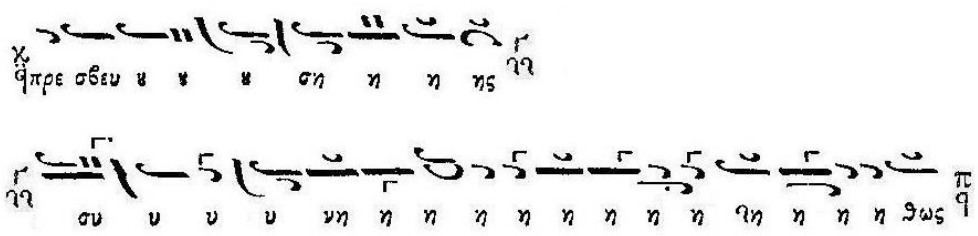
Δ17		E F G A G E F E D 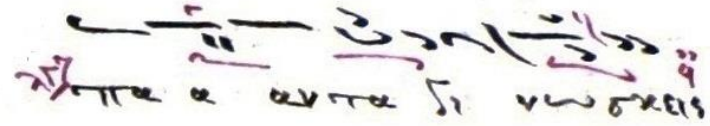 Δ21 μὴ δειλιάσας
Δ17		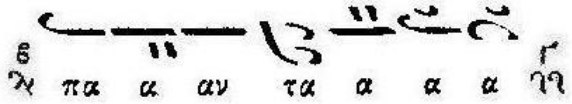 ΣΥΓΚΡΙΝΕ ΜΕ ΠΑΡΟΜΟΙΕΣ ΘΕΣΕΙΣ: IN CONRETO ΠΑΡΑΛΛΑΣΣΟΥΣΑ & ΠΙΟ ΕΚΤΕΝΗΣ ΕΞΗΓΗΣΗ 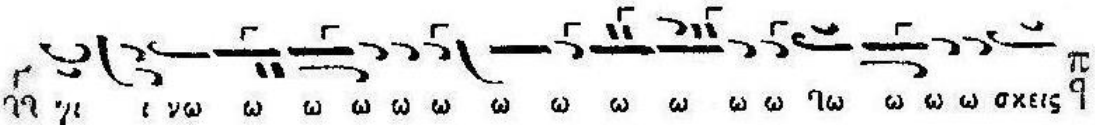
Δ28		Ενδιαφέρουσα σημειογραφική παραλλαγή κλασσικής θέσης, που έχει να κάνει και με τον αργό και ταχύ δρόμο. Γιατί στον ταχύ, το τρομικόν, ερμηνεύεται αλλέως.
		G E G FE D 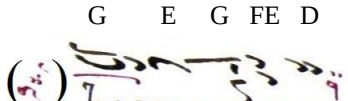 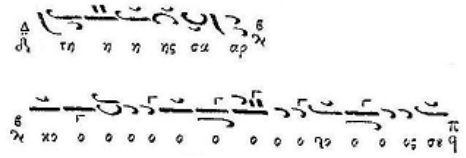
Δ1		D D B C D E D D 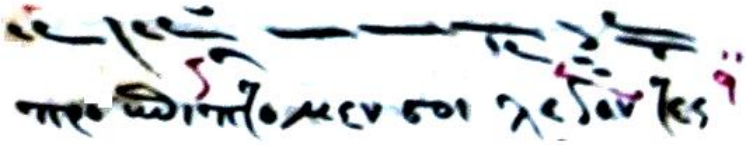 Δ12 τῶν ἀξιωμάτων μου
Δ1		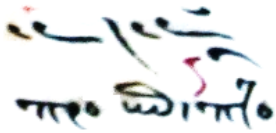 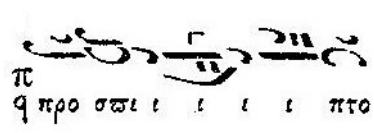
Δ1		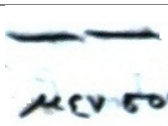 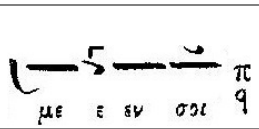
Πίασμα+παρακάλεσμα		
Δ1		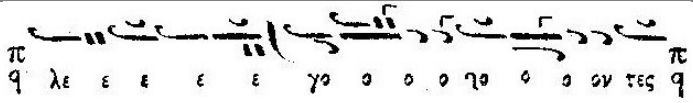
Δ1		G F G A h c Ha G F E F G A b bA A G G 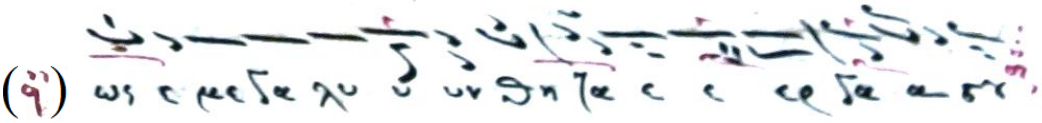

Δ1		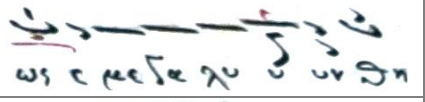	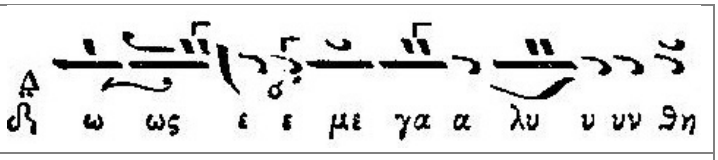
Δ1			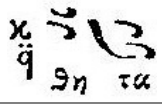
Δ1			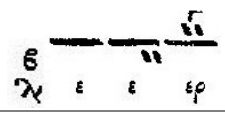
Δ1			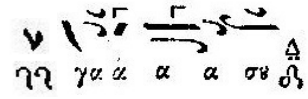
Αναλυτική γραμμή			
Δ1		A G F E D E F E F G A G F E D F E	
Τελική απόδοση			
Δ1			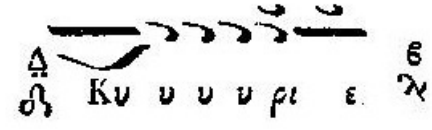
Δ1			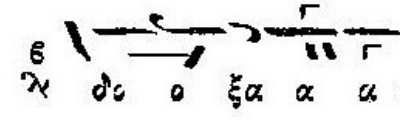
Δ1			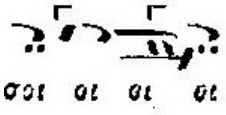
		D D H C H A G	
Δ2		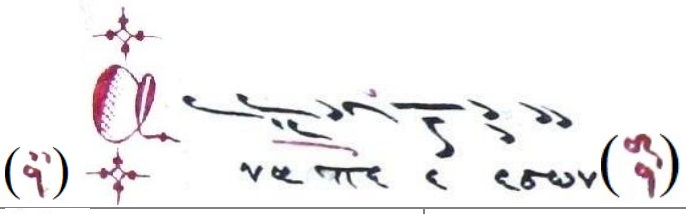	
Δ2		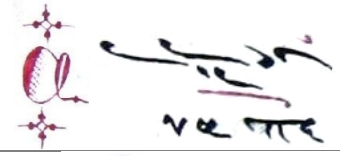	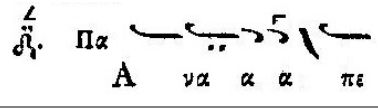
Δ2			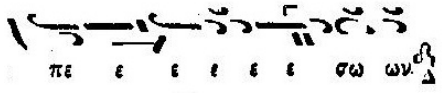

Δ2		D D D D H C ΄A ΄G ΄G 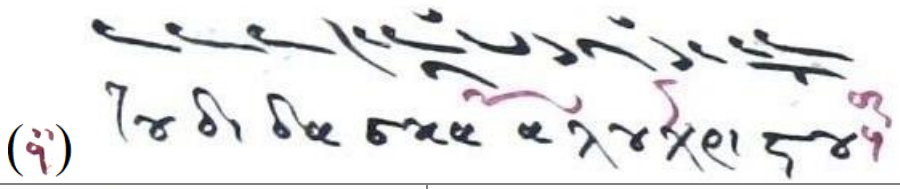	
Δ2			
Δ2		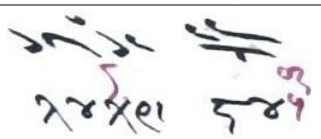	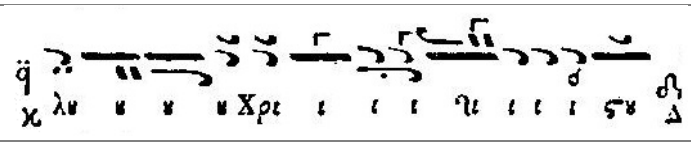
ξηρόν κλάσμα			
Δ2		C C C D E D C H C H C	
Δ2		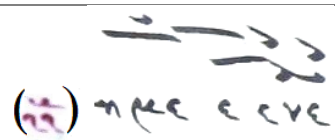	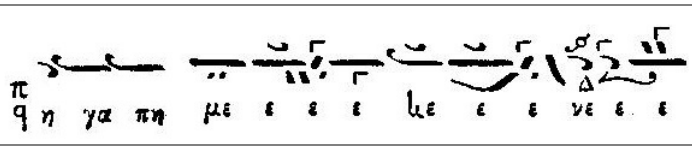
δίστροφα+λύγισμα			
Δ2		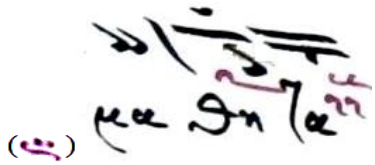	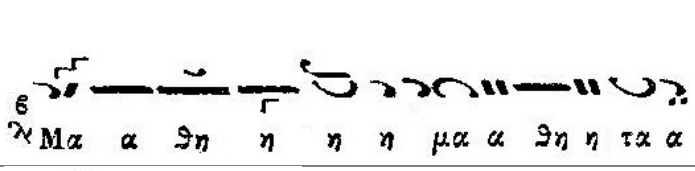
Δ2			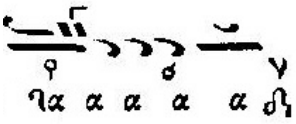
Δ16		Επέγερμα+θεματισμός	
Δ16		A F G E F G B A G 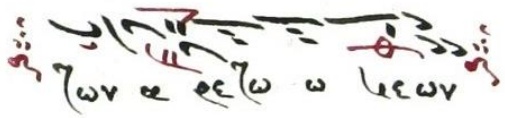 Δ21 τοῦ Χριστοῦ-νεοῦ	
Δ16		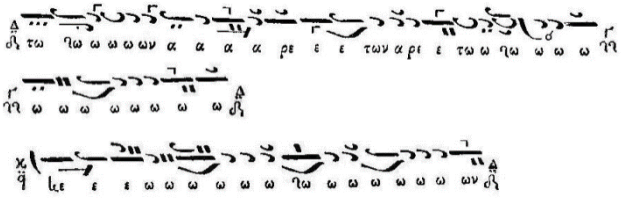	

Δ4		Ξηρόν κλάσμα	
Δ4		F F E F Δ10 (οὐ)-ρανῷ Δ 5 (συνα)-σπισμὸν	
Δ2	C-D	C G A b G F G A A G F D F E D 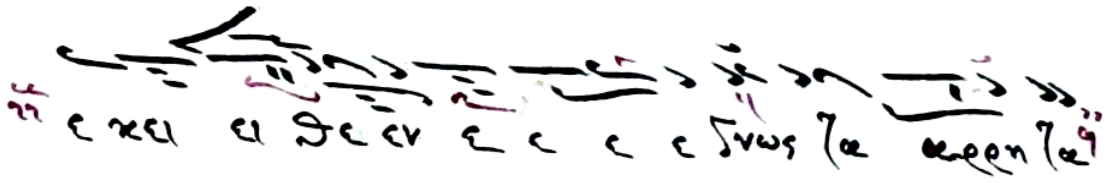	
Δ2		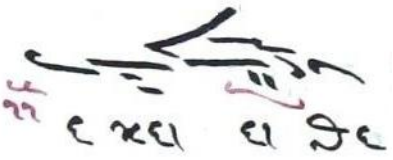	
Δ2			
Δ2		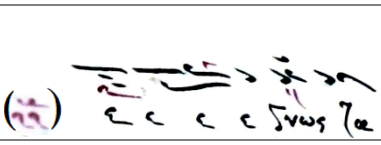	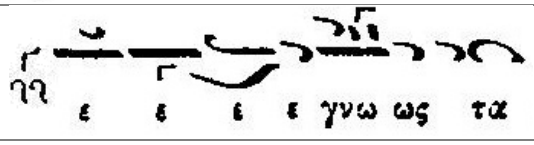
Απόδοση με κλάσμα			
Δ2		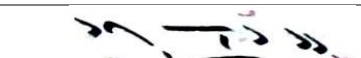 Δ27 ἡ δύναμις	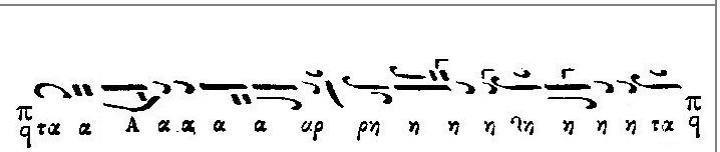
Δ28			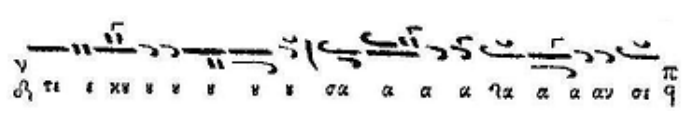
Δ2		D EF G b A G 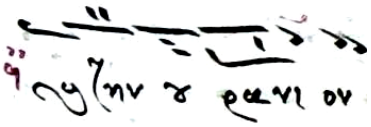	
Δ2			
Δ2		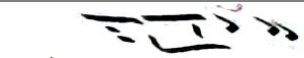	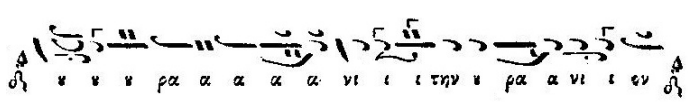
Δ23		D E D C 	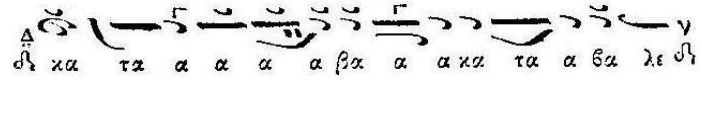

Δ2		A G G A F E D D 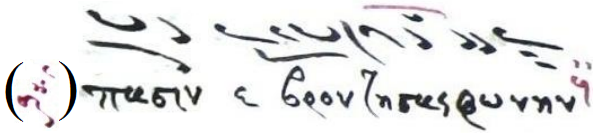 Δ11 ἀνυ-μνοῦντες λέγομεν	
Δ2			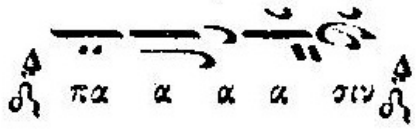
διαφορετικές εξηγήσεις σε ίδιες αποδοματικές φράσεις			
Δ2		G A F E D D 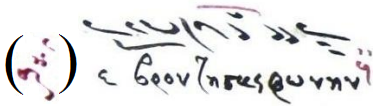	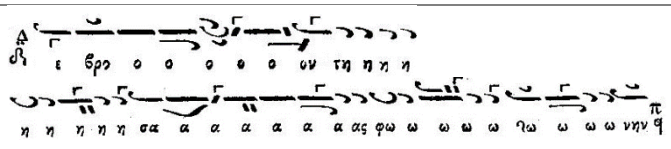
Δ3		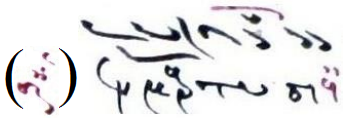	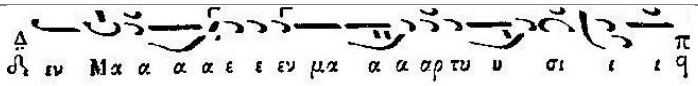
Αναλυτική γραφή			
Δ2		D D E F G A G A h c h A G 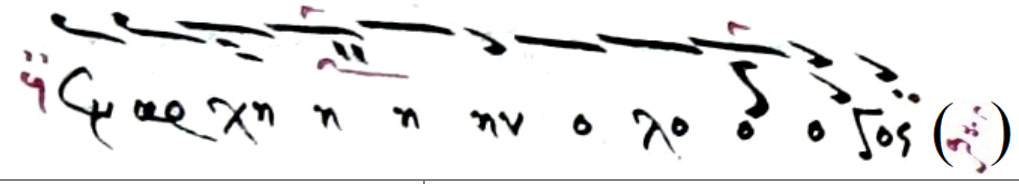	
Δ2			λύγισμα ειρμολογικά 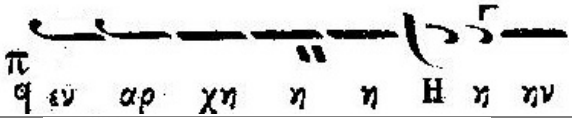
Δ2		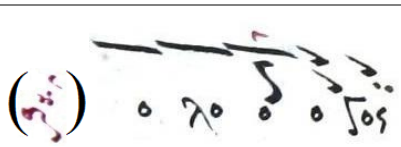	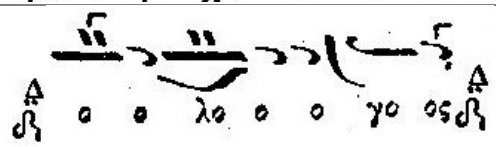
Δ2		G A h c b G 	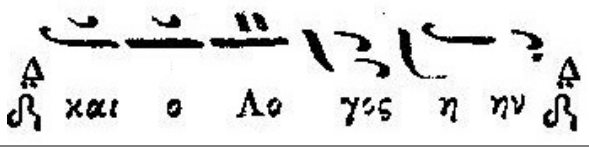
Στην γραμμή του ξηρού κλάσματος, το απόδομα παίζει δευτερεύοντα ρόλο. Σ’ αυτήν την περίπτωση, παρατηρείται διπλή αντί αποδόματος.			
		G G F F E F G B A G 	
Δ2		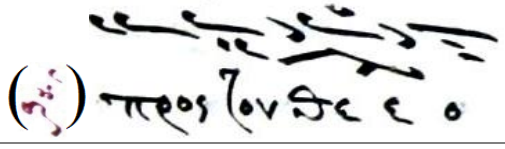	

Δ2		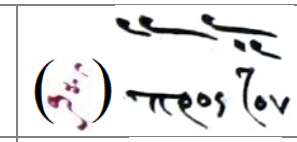	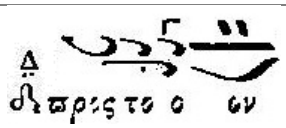
Δ2			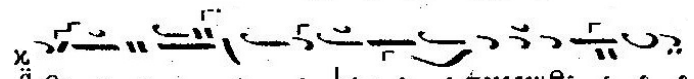
Δ2			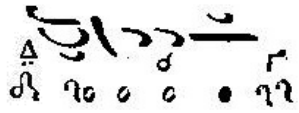
Θεματισμός έσω			
Δ2	G-G Δι	 Δ4 (φαιδρα)-άν Δ9 (πατὴρ)-νεὴρ	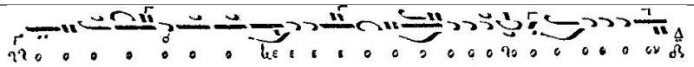
Δ4	E-E Βου		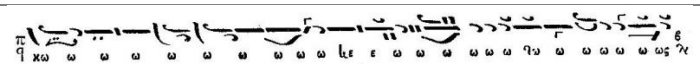
Δ24	A-H Κε	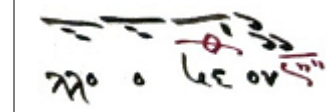	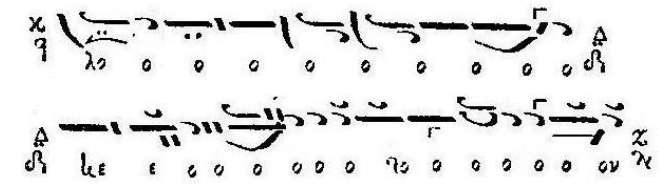
Δ25		D E G F E 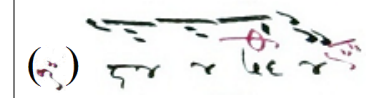	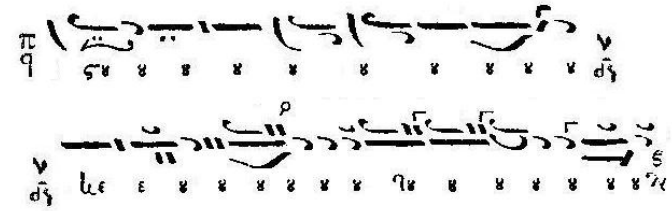
θεματισμός αναλυτικά, και μάλιστα θεματισμός που συνοδεύει ουράνισμα			
Δ2		F D E FG G FE F E D C D 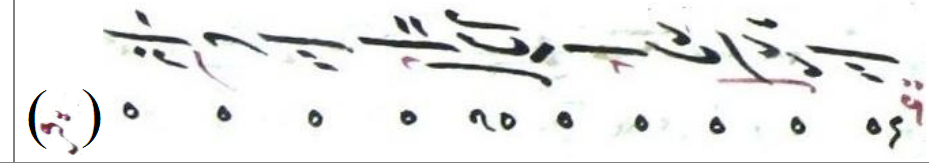	
Δ2		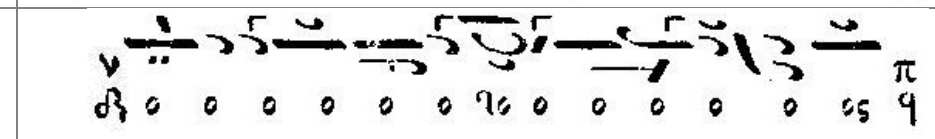	
Δ2	G-C	G G G E F D E D C 	

Δ2		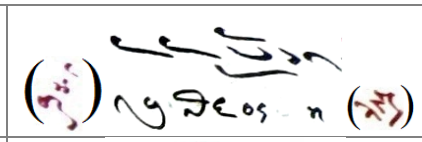	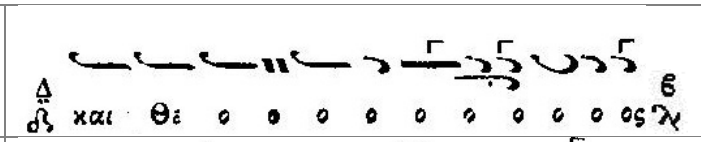
Δ2			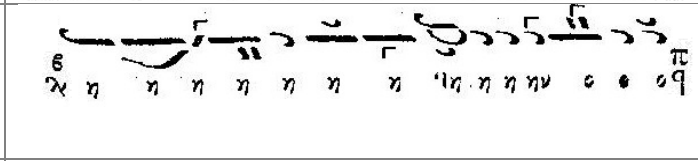
Δ2			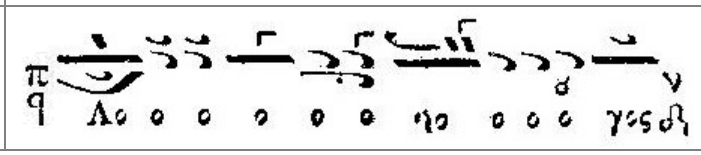
Τρίγωνο			
Δ5	Δι	G G A E F D E F D D 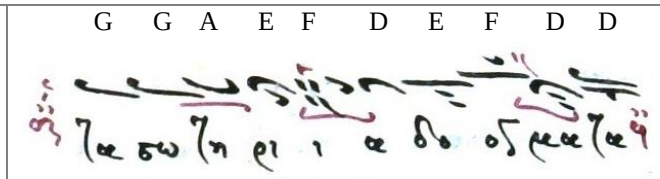	
Δ5		ποσότης	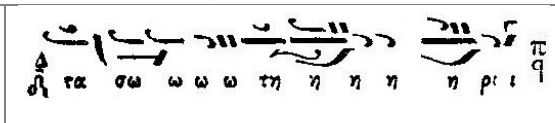
Δ5		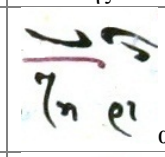 αντικένωμα	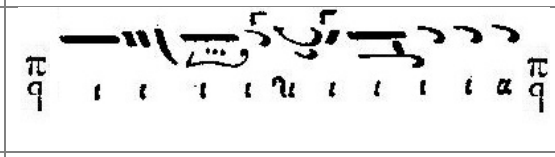
Δ5			Δ5 καὶ Χρυσόστομε
Θέμα απλούν: κατ’ ευφημισμόν απλούν, γιατί εισάγει –μέσω της χειρονομίας- μέλισμα στην προηγειθείσα ποσότητα. Μίμησις προς τα νοούμενα. Μιμείται την κυματοειδή μορφή του φωτός.			
Δ2		C D E F E D 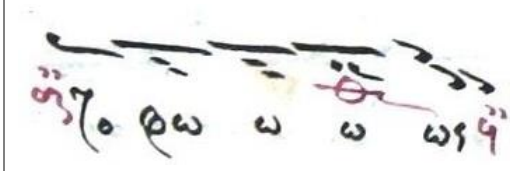 Δ17 διὸ	
Δ2		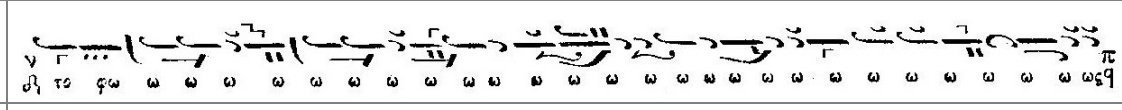	
Δ2		E D H CD D 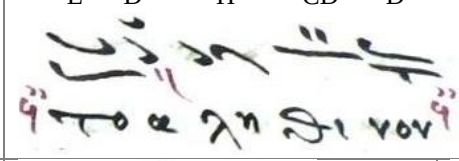	
Δ2			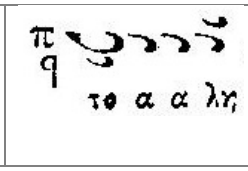

Δ2		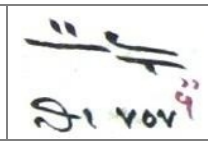	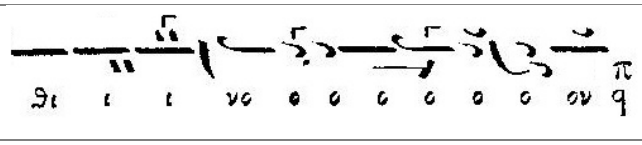
Δ2	E E FG E F G D E D E F D D 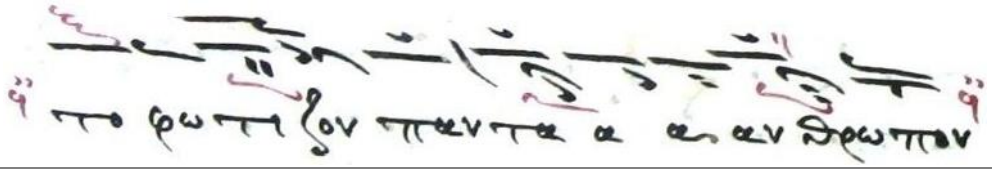		
Ψηφιστόν σύναγμα+αντικένωμα+ξηρόν κλάσμα: αντί για έναρξη(Δ1), ψηφιστόν σύναγμα			
Δ2		E E F D C E C D C B C 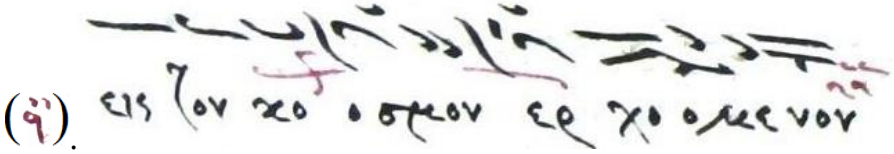 Δ9 τῷ συγγενεῖ ἐπεφώνησε	
Δ2		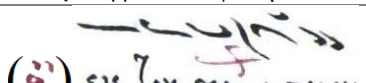	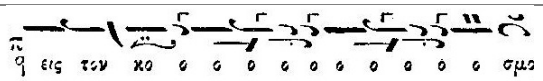
Δ2			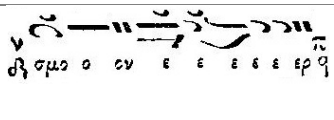
Δ2			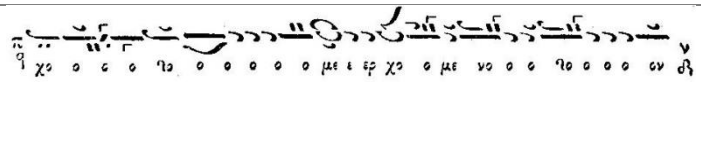
Δ18	E-D	E F E D C C 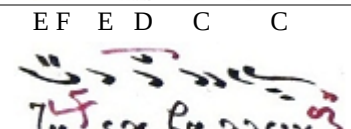	
Δ2	C-D	C D C A H C 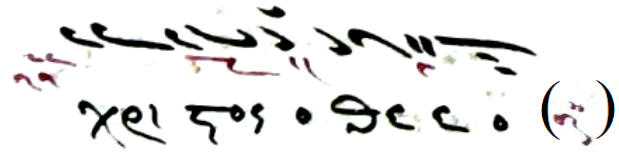	
Δ2		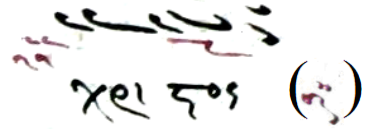	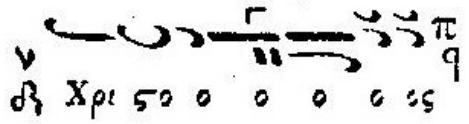
Δ2			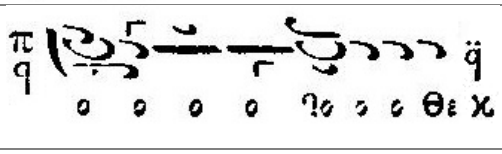

Δ2		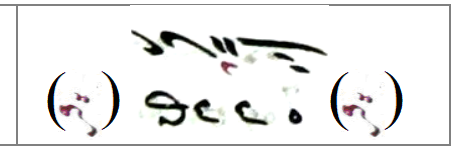	
Δ2	E-E	E E F E D C D E D E E D E G F G A G E 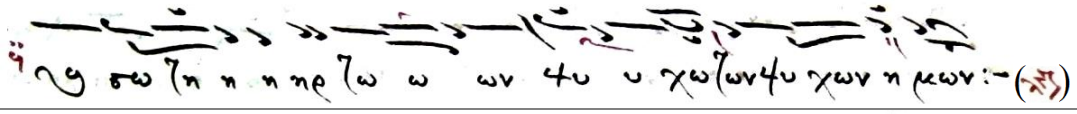	
Δ2		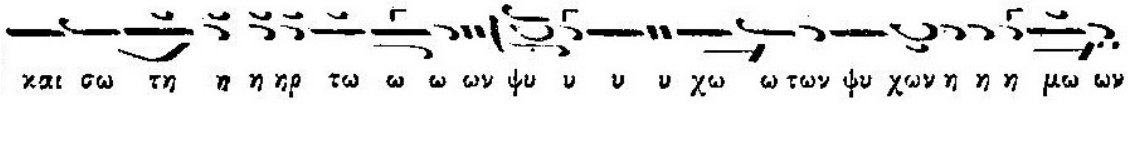	
Δ2		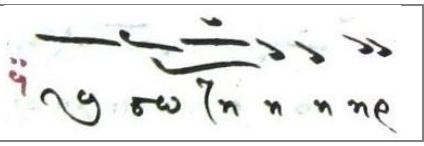	Δ3 πᾶσι τὰ ἰάματα
Πολύ συχνή εναρκτήριος γραμμή			
Δ3		D ˛G D F D 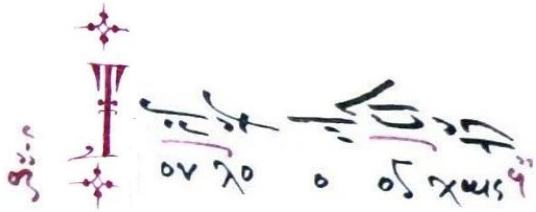	
Αντικένωμα			
Δ3		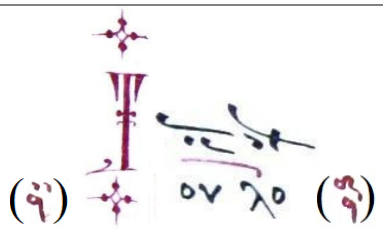	
Δ19	E-˛A	E ˛A 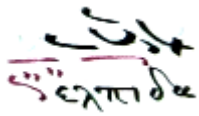	
Δ5		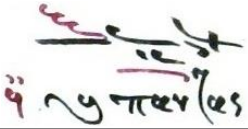	αντικένωμα
Δ10	D-˛A	D E E ˛A	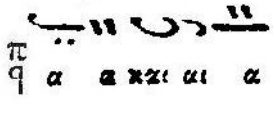
Δ18	E-˛A	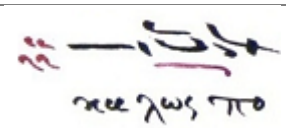	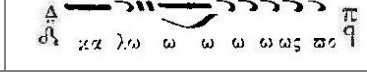

Δ11	G-D Δι	G A D 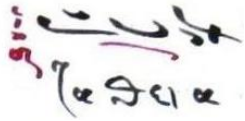	
Δ12	D-¸A Πα	D E ¸A 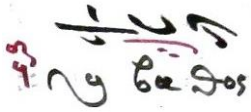	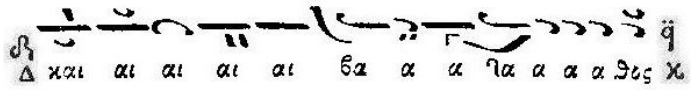
Δ8		D ¸G ¸G 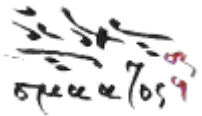	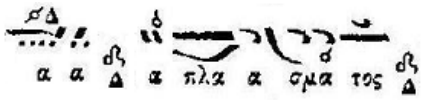
Δ16	h-A	h c d ch A 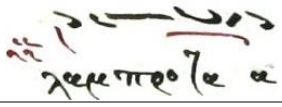	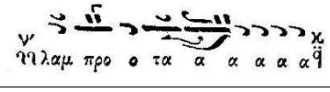
Δ3	D-D	 Δ9 (οὐρα)-νόθεν	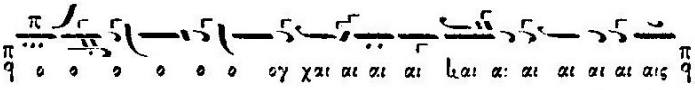
Απόδοση: ψηφιστόν+κλάσμα			
Δ3	E-D	E C E D C 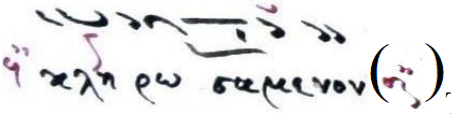 Δ10 ὡς ἥλιος	Τρομικόν+απόδοση (ψηφιστόν+κλάσμα)
Δ3	E C	 Δ9 ὁ μὲν γὰρ Δ10 σου ὡς Δ13 δια(δραμών) Δ16 τὸν Σταυ(ρὸν) Δ18 ἰα(-μάτων) Δ20 ὁ τὸν οὐ(-ρανὸν)	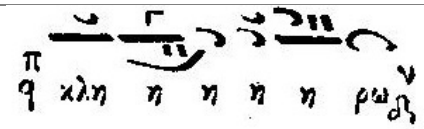
Δ3	Νη	C E D C 	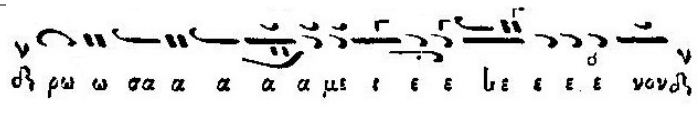
Δ10		E C E D C 	

Δ10			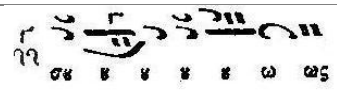
Δ10	E-D		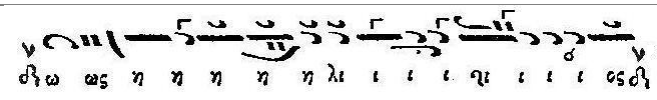
Δ13		F G F E 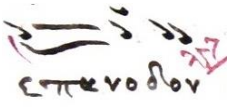	
Δ20		D E D C 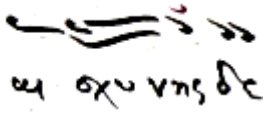	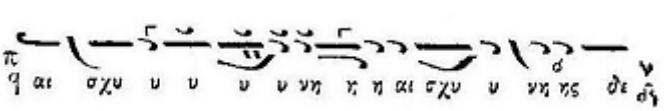
Δ12		Η θέση τρομικού Δ3 ειρμολογικά από την ίδια βαθμίδα	
Δ12	E-D	E F E D C	
Δ29	G-E	G A GF E	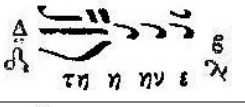
Δ18	E-C	E F E D C 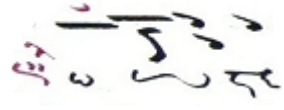	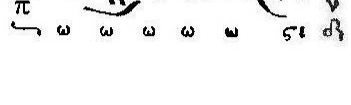
Δ4	E-D	E C D F E D	
Δ4	E-C C-D	E C D 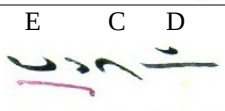	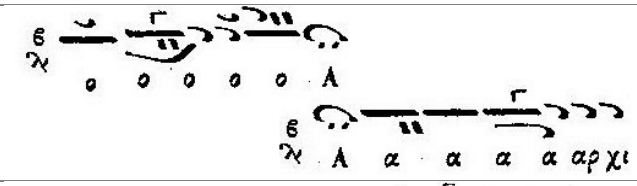
Δ4	F-D	F E D 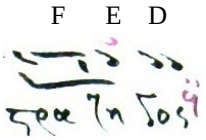	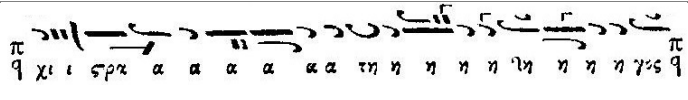
ψηφιστόν χωρίς κλάσμα			
Δ4	F-D	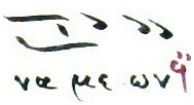	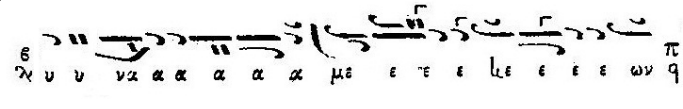
Δ17	F-D	F E D 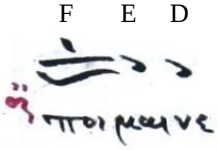	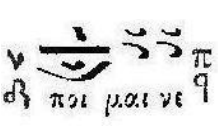 ειρμολογική εκδοχή

Δ4	F-A-F	F A G F 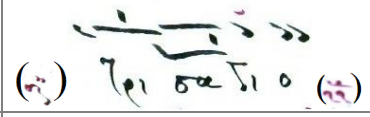	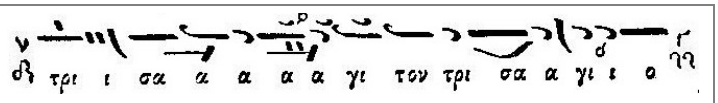
Δ12	D-F	D E F A G F	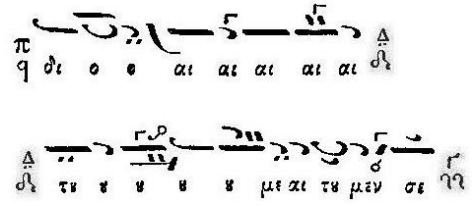
Ανάσταμα+απόδοση με παρακάλεσμα			
Δ3	D-D	D D EF C D F E D D 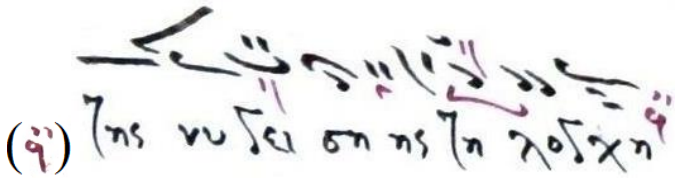	
Δ3	D-C	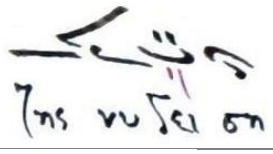	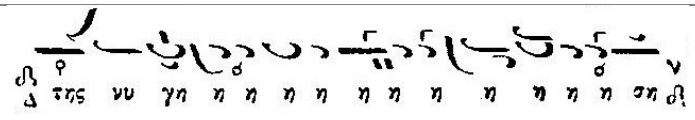
Δ3	C-D		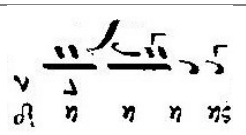
Δ3	F-C		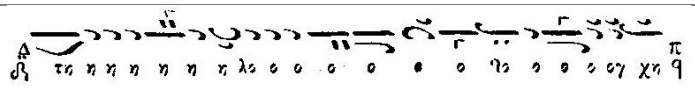
Έναρξη: τριμέρεια σχολιασμός ρόλου συνδέσμων			
Δ3		E F E D E E Δ12 Χρυσόστομε (δεν σημειογραφείται εδώ έναρξη) Δ13 τὰ πέρατα (δεν σημειογραφείται εδώ έναρξη)	
Δ3			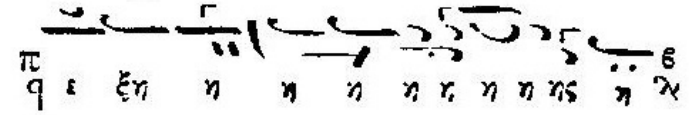
Δ3		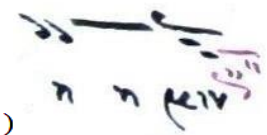	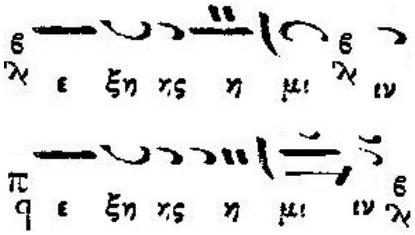

Δ12		Η θέση Δ3 από άλλη βαθμίδα	
Δ12	C-D	C D D D	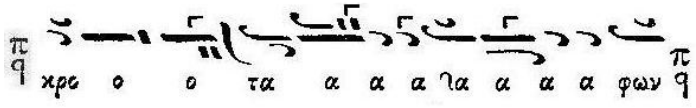
Δ5	E-C	E F E D 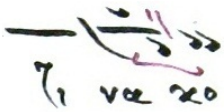	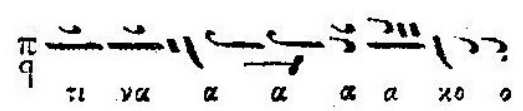
Δ5	D	D D 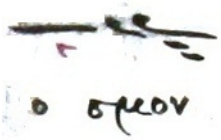	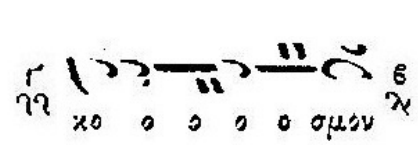
Δ3	D-D	C E D F E D C H A H C D C D E D D	
Πεταστή με μαύρο αντικένωμα			
Δ3	C-D	C E D 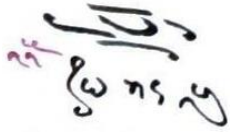	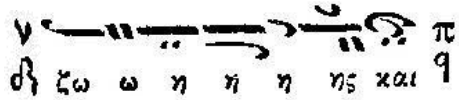 Δ1τον τύπον Δ3 καὶ στεφανίτην Δ4 δοξολογεῖ σε Δ5 πάντα
Δ22	A G	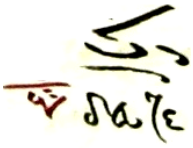	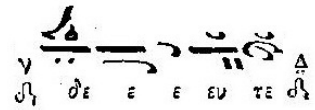
ΠΔ6	A G	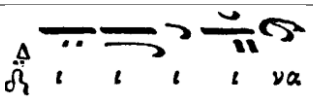	 αναλελυμένη
Δ18	A G	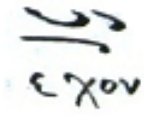 Δ1 (δι)-ὸ γη(-θόμενοι) Δ28 ἔδει	
Α13 ΠΔ1	A-D Κε	A G D	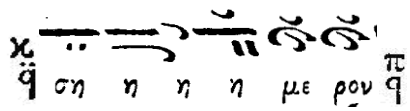
Δ18	D-G	D E F A G 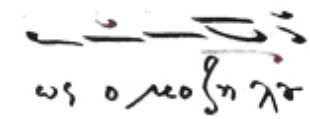	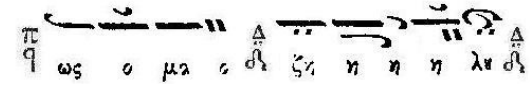

Δ19	E-G	E F G A G 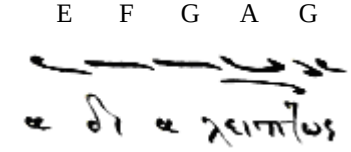	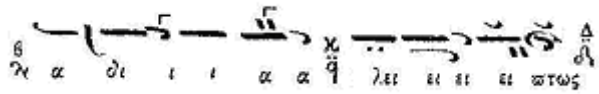
Δ21	E D	E D 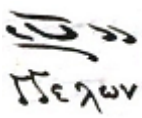	
Δ27		F A G 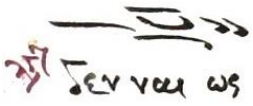	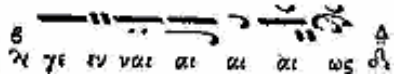
Α281 ΠΔ25	Νη	C C C D C 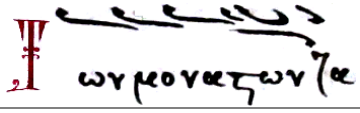	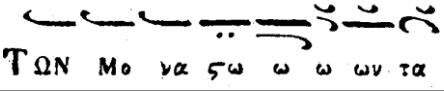
ΠΔ48	Κε	A G	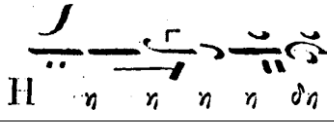
Δ29		G G G c h 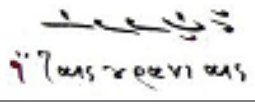	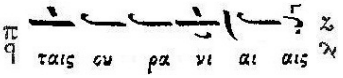
Δ29		G F 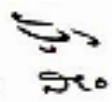	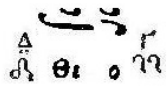
Α244 ΠΔ22	D-C	D H C C	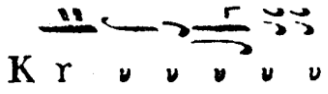
Δ21		D E D	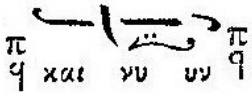 ειρμολογική εξήγηση με κλάσμα
Δ9		A G 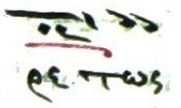	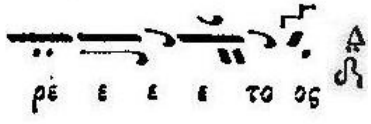
Δ21		G G A G 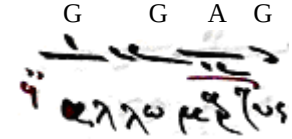	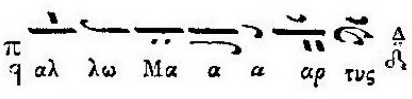
Δ12		G A G 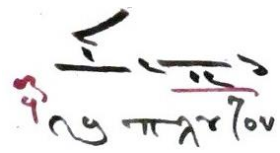	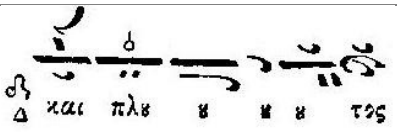 Δ16 πανσόφως Δ26 εἰρήνην

			ΠΔ 17 προκρίνας
Δ27		E D Δ 29 Σὲ γὰρ	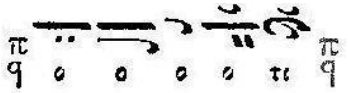
Δ21		C C C D C 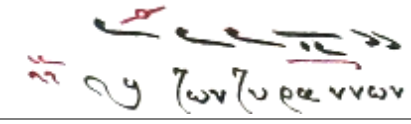	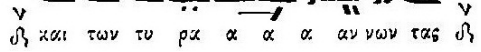 Δ26 συνέλαβέ σε
Δ17		E D 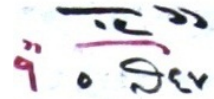	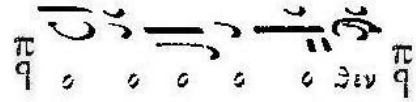
Δ28		G G A G 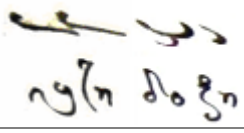	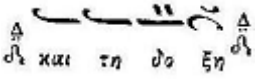
Δ29		A G 	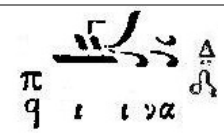
Δ28		D C 	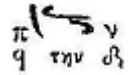
Δ12		D C 	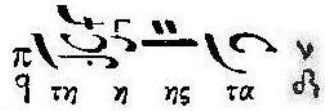
Δ3	F-D	F E D 	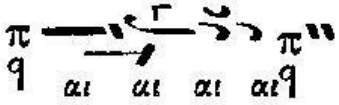
Δ3	C-¸A	C H ¸A 	
Δ3	H-D	H C D C D E D D 	Δ1

Δ3		D G A h G F G A A G F D F E D	
Δ3			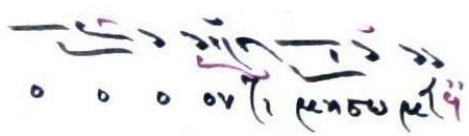
Δ3		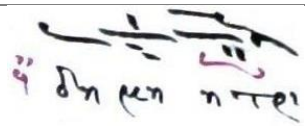	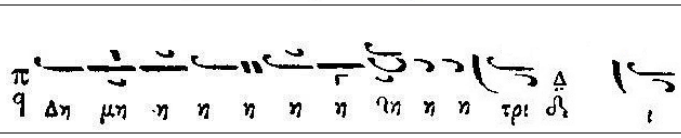
Δ3		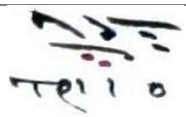	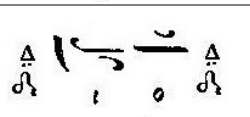
Δ3			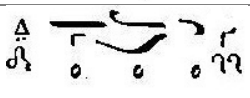
Δ3			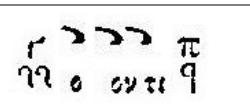
φράση τόσο χαρακτηριστική, όσο το απήχημα: Δ3-τιμήσωμεν στο Νη			
Δ3		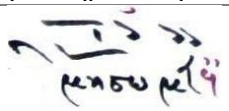 Δ7 Πνεύματος Δ7 πρόμαχος	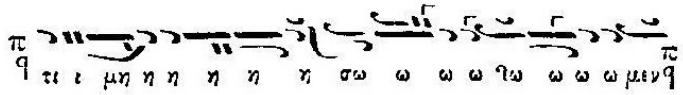
Δ10		C D E F E D	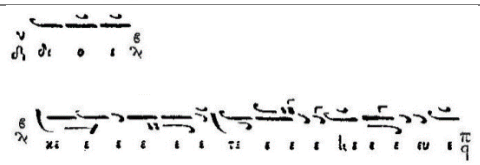
Δ3		E F G F D 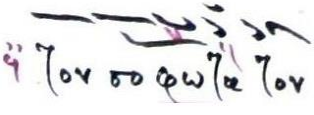 Δ1 ὅταν γὰρ	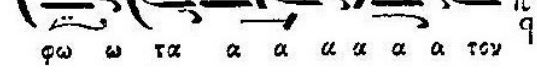
Δ3		D E FG F G	Δ1 Μωϋσῆς
Δ3	Στραγγίσματα: αργή εξήγηση		
Δ3		D D G F FE E D 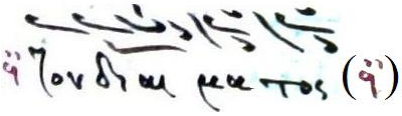 Δ26 ὅθεν πιστῶς	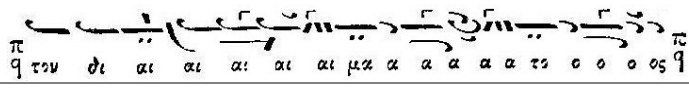

Δ21		G G G A G GF FE F D E 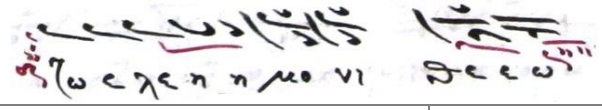	
Δ21		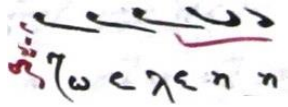	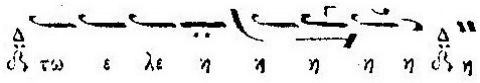
Δ21		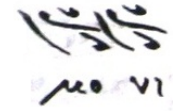	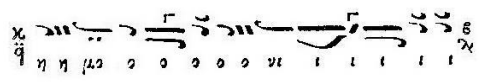
Δ21		λύγισμα στην απόδοση	
Δ21		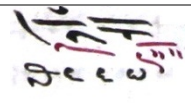	
Δ 10	Στραγγίσματα: ειρμολογική εξήγηση		
Δ 10		G A A c h bA AG G 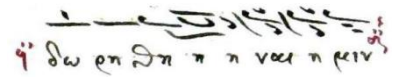 Δ17 δωρηθῆναι ἡμῖν Δ22 δωρηθῆναι ἡμῖν	
		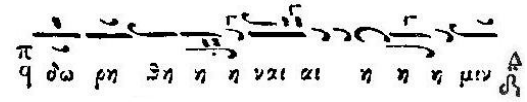	
Δ28		G A h c d c b bA AG G 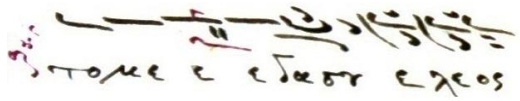	
Δ28		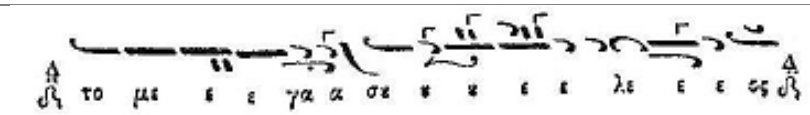	
Δ3	D-C	D E D EF E D C	
Δ3		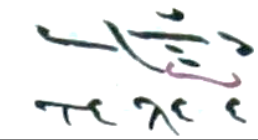	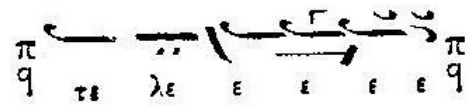
	Τρομικόν σύναγμα: το τρομικόν δεν αλλοιώνεται εξηγητικά		
Δ3		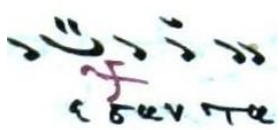	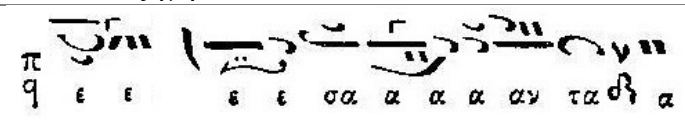 Δ4 αἶνον Δ18 τῆς ἀε(νάου)

Δ16	D-F	D D F E FG F E D E F F	
Δ16		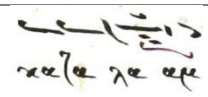	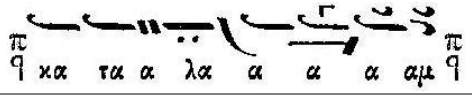
Δ16		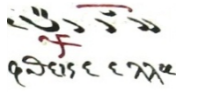	
Δ16			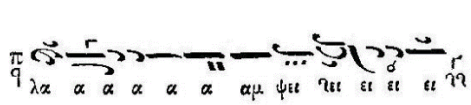
Δ3		E E E E D E D C C 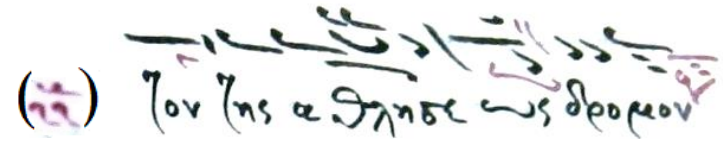 Δ22 συγκροτηθέντα πόλεμον	
Δ3		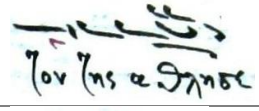	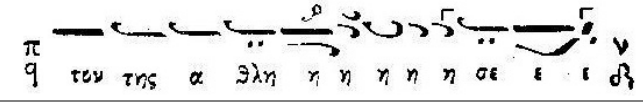
Δ3			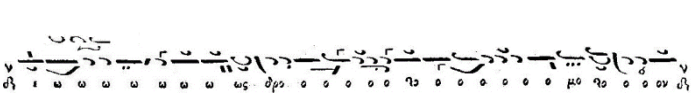
Σημειογραφικά: σχολιασμός ρόλου συνδέσμων στην συνένωση θέσεων (τρομικόν +λύγισμα) Το τρομικόν σημειογραφείται και με συνεχές ελαφρόν και ως τρομικόν σύναγμα, όχι όμως και ως ψηφιστόν σύναγμα			
Δ3	Δι	G A G F E F G Δ10 ἐν τῇ μνήμῃ	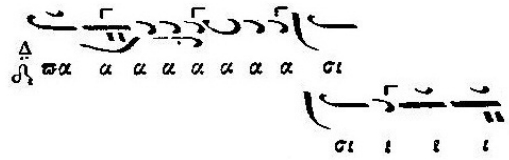
Δ18		E G A G F 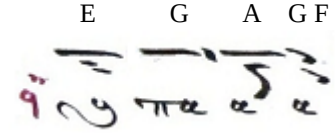	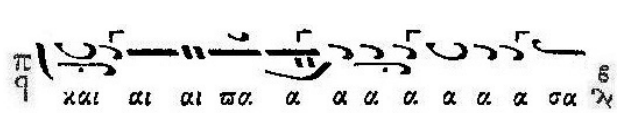
Δ12	Πα	C D C H A	
Δ18		A h c h A^b G	
Δ18		E F E D C 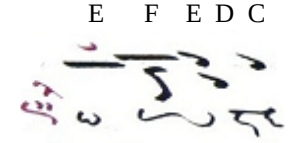	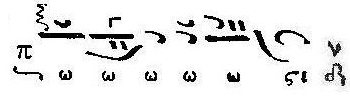

Ειρμολογική θέση			
Δ3	F-D	F E G F E F E D E F F E D D	
Δ3		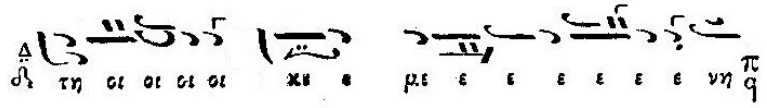	
		Τρομικόν+λύγισμα+ συνεχή κατάβαση με αντικένωμα (Πα-Δι)	
Δ3	D-G	D D H C D D C H A G	
Δ3	D-H	D D H Τρομικόν στο Ζω	Δ9 ἐκ δουλεί-(ας) Δ17 τὴν (ἐκλογάδα μου) Δ23 εἰς ἡμᾶς
Δ18	G E		
Δ20		D D D B 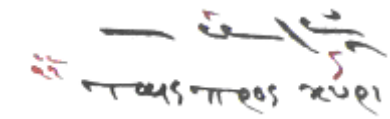	
			ποσότητα Πα-Νη-Ζω-Κε-Δι
Δ3		C D D 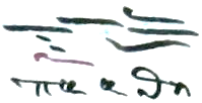	Πα
Δ3		C H A G 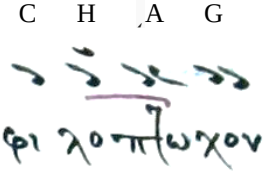	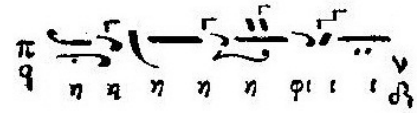 Νη 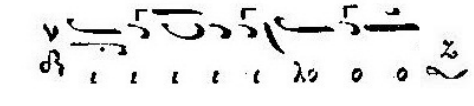 Ζω 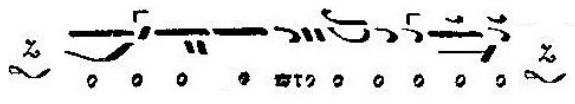 Ζω 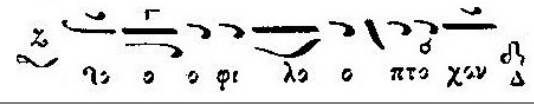 Κε-Δι

Ειρμολογική γραμμή			
Δ3	D-G	D E F G bAG A h c bA G	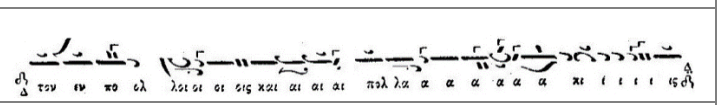
Δ3		G G F# E^b D D	
Δ3			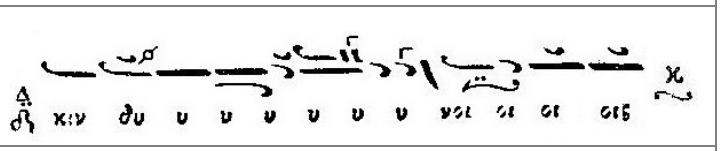
Δ3		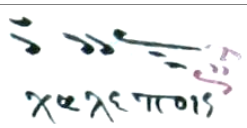	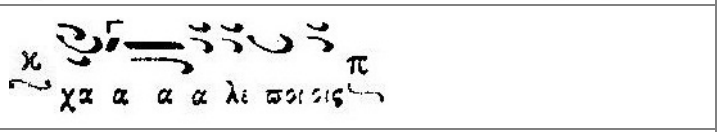
Δ3		G G G F A G F E D	
Δ3			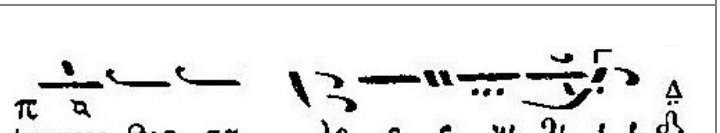
Δ3			
Δ3		G D E F Ab A G A E F D E F D D	
Δ3			
Δ3			
Δ3		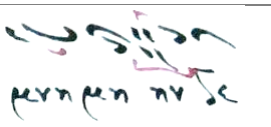	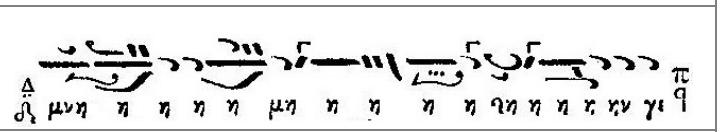
Τρίγωνο			
Δ3		D E F D D	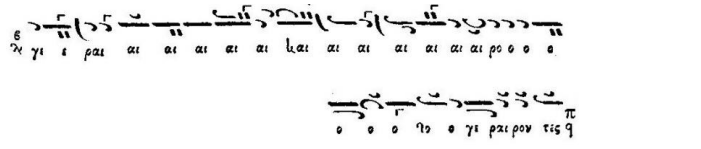 Δ5 πόλεων

Σημειογραφική εικασία περί ποσότητος Τρίγωνο και μέρος αυτού στην σύνδεση θέσεων αναλυτικότερα			
Δ1		E G D E D E F D D 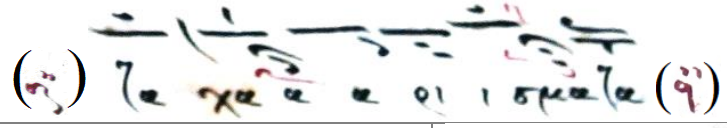	
Δ1		D G F	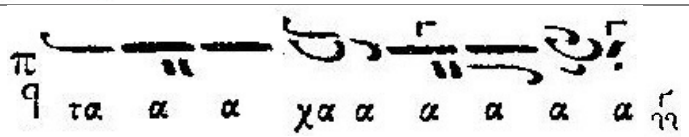
Δ1		G E E D	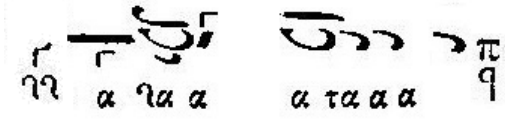
Δ1		D E D E 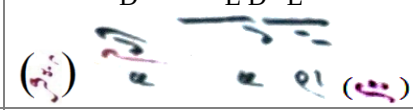	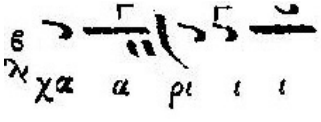
Δ1		E F D D Δ3 προϊστάμενον	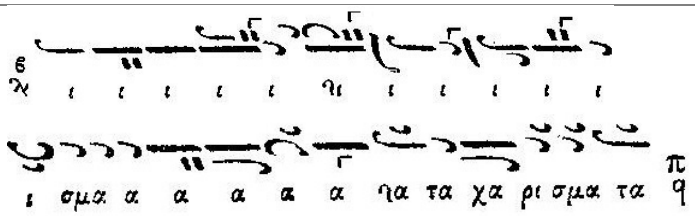
Δ5	Δι	G G A E F D E F D D	
Δ5		 ποσότης	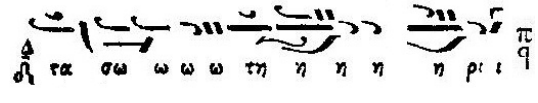
Δ5	G D	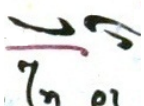 αντικένωμα	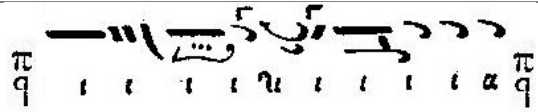
Δ5		E F D D 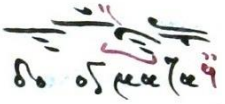	

Αργοκατάβασμα και ποσότητα αυτού			
Δ3	D-E	D G F E	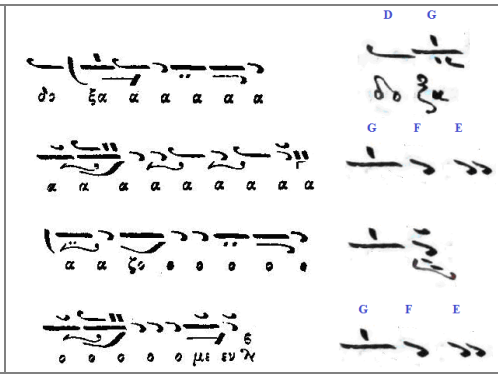
	E-G	F A G F G E F G b A G	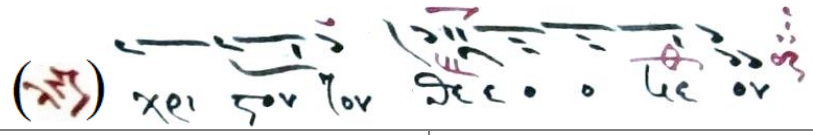
Δ3		F A G	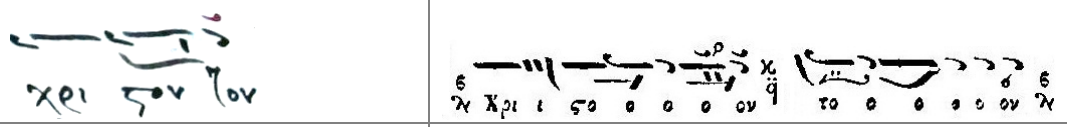
Δ3		F G E F	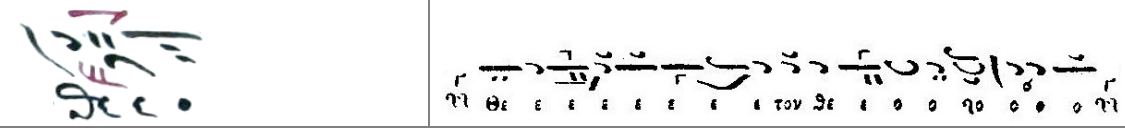
Θεματισμός: αποδοματική θέση			
Δ3		G b A G	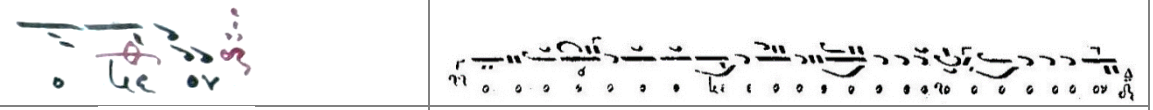
Δ20	b-G		
		αντικένωμα =τρομικόν	
Δ3	G-E	G E F G F	E F E F D E
Δ3	G E	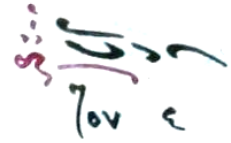 τρομικόν	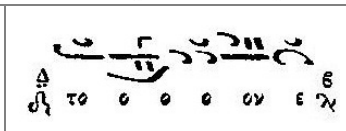 Δ4 ὁ Ἀ-(ρχιστράτηγος)
Δ3			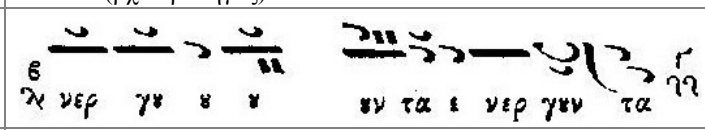
Δ3			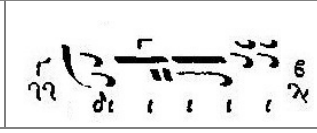

Δ3	F-E	F D E 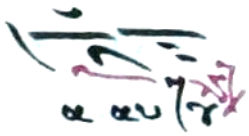	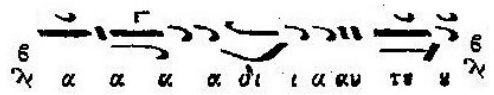
		κόκκινο τρομικόν και απόδοση	
Δ13		E D EF G b G bc d	
Δ13		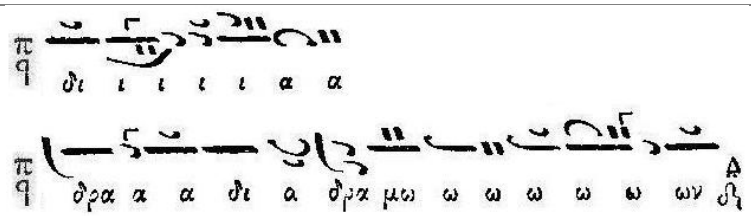	
Δ28		H H H G A H C 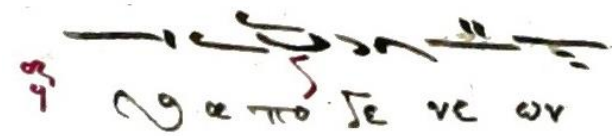	
Δ28		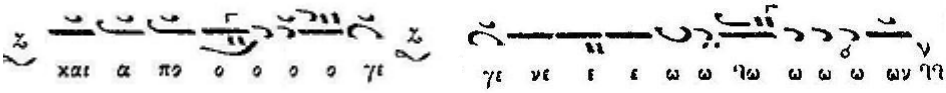	
Δ4		D D E DC H C D E D D 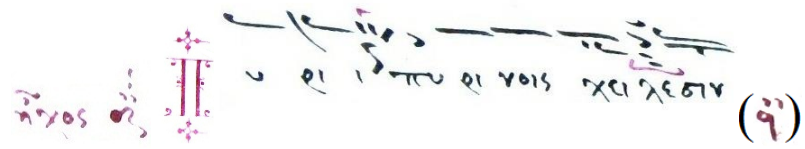	
Δ4			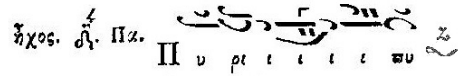
Δ4		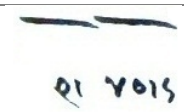	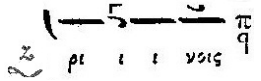
Δ4	E-D	E D D	
Δ4		D F E D H CD D 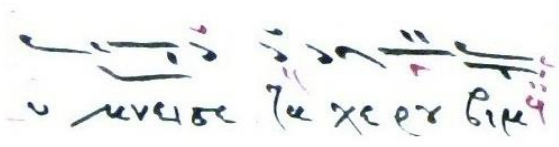 Δ 26 (δε)ξαμένη τὸν ἀσπασμόν Δ28 πληρώσας ὡς ἀγαθός	

		Κλάσμα με ψηφιστόν: σπάει την θέση. Συχνά συνοδεύεται με πίασμα. Στο Δ4, μετά το πίασμα ακολουθεί καλλωπισμός με κρατημοϋπόρρον + κύλισμα	
Δ4	D-E	D F E 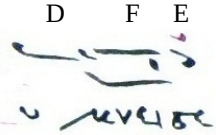	Δ4 Αὐτὸς γὰρ
Δ4	D H	D H	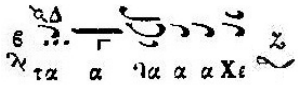 Δ4 ἡ-(μᾶς)
Δ21	D H		
Δ4	C-D	CD D 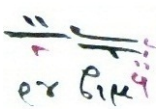	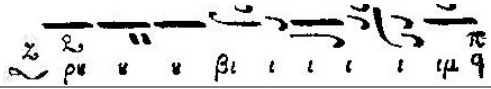
Δ22		D D F E DCH CD D A A c b AGF GA A 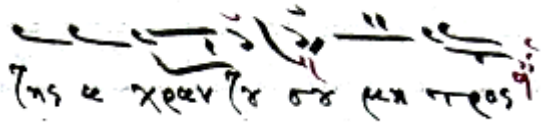	
Δ22	D-E	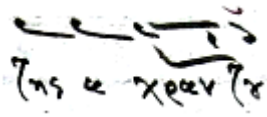	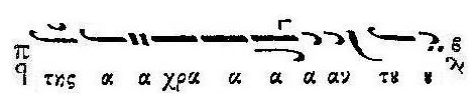
Δ22	D H		
Δ22	C-D	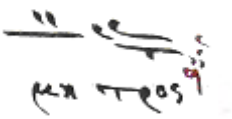	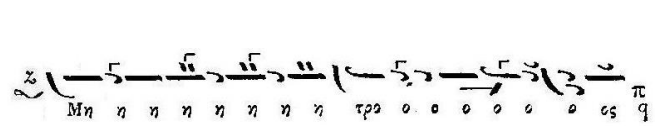
Δ13	΄A-D	΄A B D EF EDC D E F A b c Ba G A 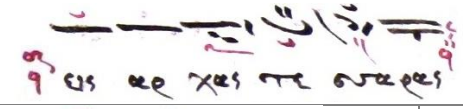	
Δ13	΄A-D	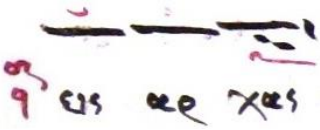	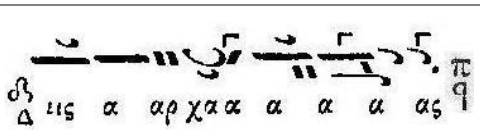
Δ13	E-D	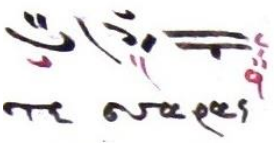	πεταστή πίασμα 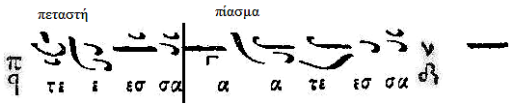 απόδοση 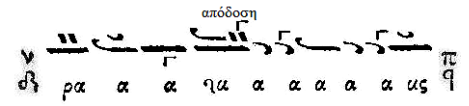

Δ4		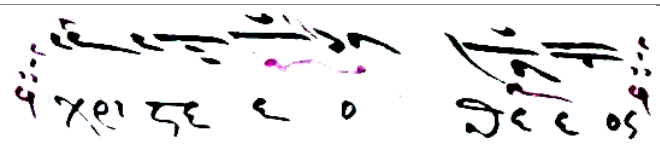	
		Κύλισμα στο πα: σύγκριση με κύλισμα στο Ζω	
Δ4		D E F D A h c A 	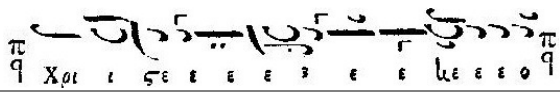
Δ16		D E F GE F D 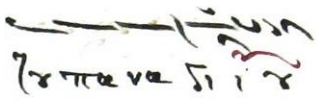	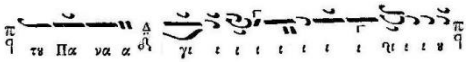
		Λύγισμα στην απόδοση: στο Πα, διαφορετικό από Βου	
Δ4	Πα	D C D h G A 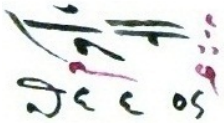	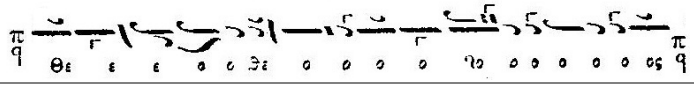
Δ4		Πολύ συχνή γραμμή: επέγερμα+παρακάλεσμα στο τέλος της φράσης. Είναι διαφορετική η εξήγηση,όταν η ίδια θέση είναι στην αρχή.	
Δ4	A-D	A G E F F C D F E D D 	
		D G Ab G FED F E D 	
Δ4	D-G		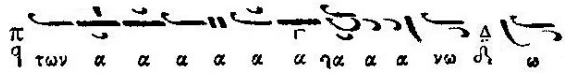
Δ4	G-D		
Δ4	F-D	F E D 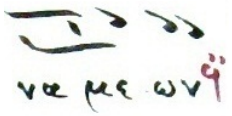	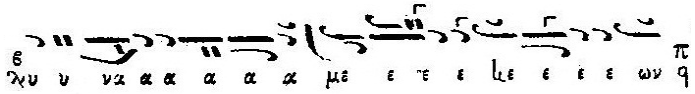
Πολύ συχνή γραμμή: απόδειξη ύπαρξης τροχού στις μαρτυρίες. Οι 2 μαρτυρίες του πρώτου εναλλάσσονται. Το ίδιο και η βάση, η οποία είναι μετακινούμενη κατά πεντάχορδον ή κατά τριφωνίαν.			
Δ4		D D D D H C ΄A H ΄A ΄G 	

Δ4	D-H	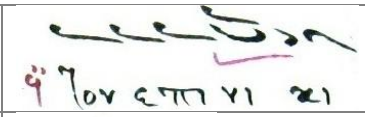	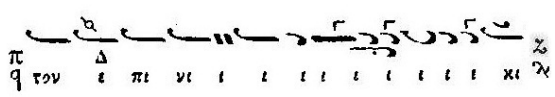
Δ4	C-΄A		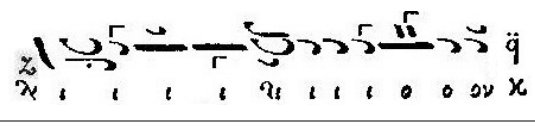
Παρακάλεσμα-απόδοση στο Δι-Νη			
Δ4	H -΄G	 ΄A H ΄G 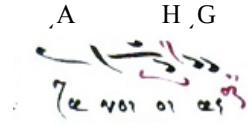	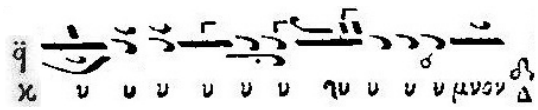 Δ12 ἠγμένη Δ17 (πρόβα)-τά μου Δ25 (με)-τανοίας
		ψηφιστόν σύναγμα+αντικένωμα+ξηρόν κλάσμα+διπλή συχνή γραμμή	
Δ4	E-C	E F D C E C D C H C 	
Δ4	E-C	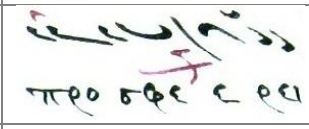	
Δ17		C D EF E D C 	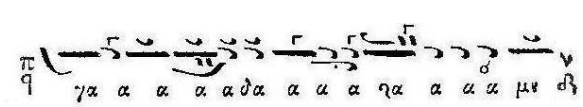
Δ25		C C D EF E D C ΄G ΄G ΄A HC H ΄A ΄G 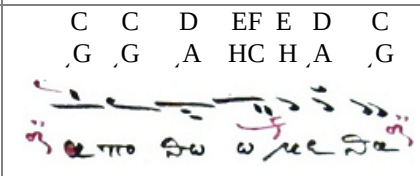	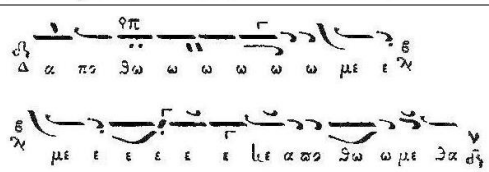
Δ4	E-C		
Το ξηρόν κλάσμα ως αποδοματική θέση			
Δ4	D-C		
Δ4		C D E DC DC E C 	

Δ4	C-D	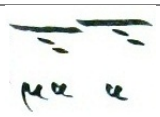	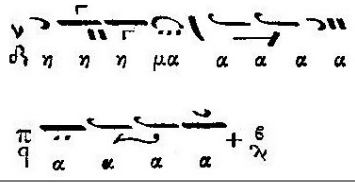
	E-C		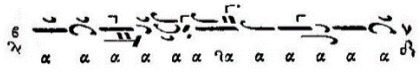
Δ18	˛G-C	˛G C D E D C D C E C 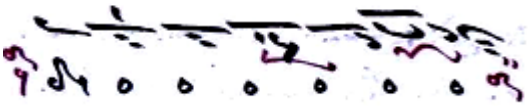	
		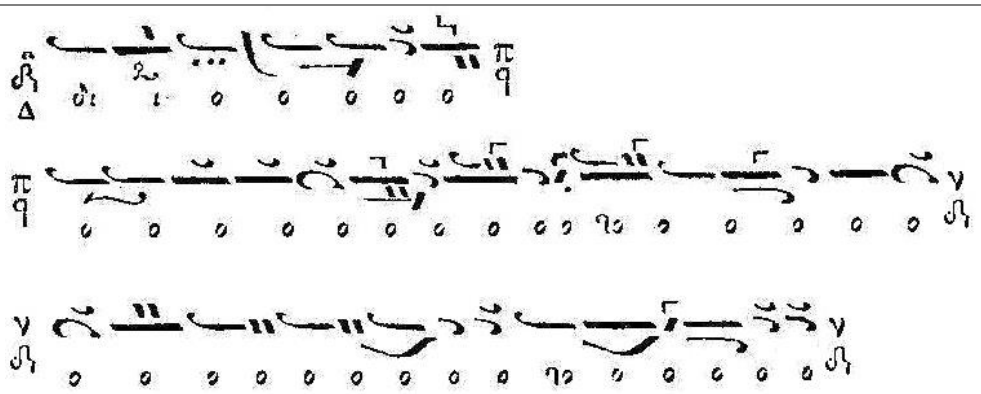	
Κύλισμα			
Δ4	D-C	D C E C	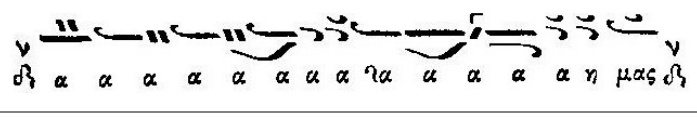
Δ18		Δ22 (δι)-ὸ	
		Πίασμα	
Δ4	G-D	G F D	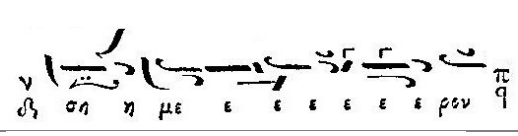
Δ4		G A hc h G	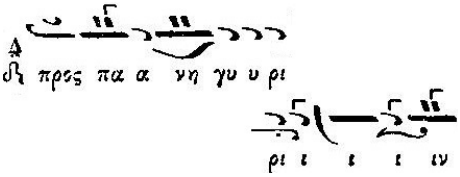
Δ4		G b AG A G F E	

Ψηφιστόν «και άλλως» (Παπαδική συλλογής Κοντογεώργη)			
Δ4		E F D E C D 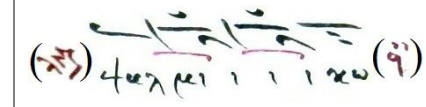	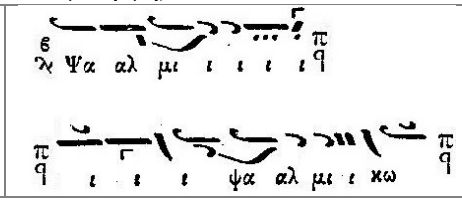
Κύλισμα			
Δ4		E G E	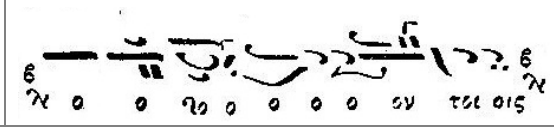
Δ4		F A b A G F GA F E D	
Πεταστή+παρακλητική			
Δ4	F-A	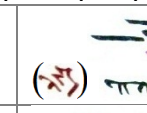	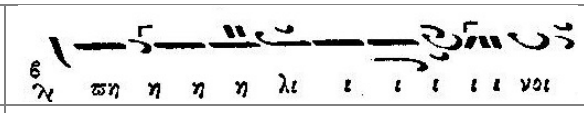
Δ4	G F		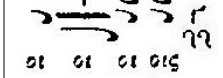
Δ4	G-D	GA F E D 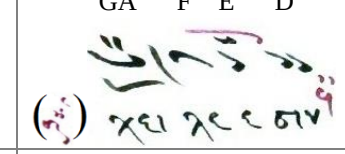	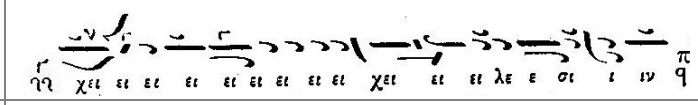
Δ17	E-D	E E E F D 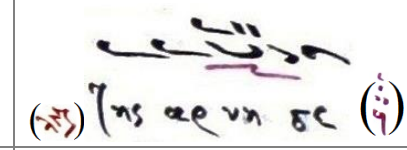	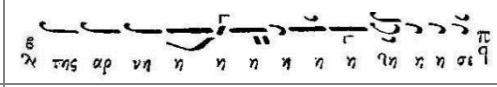
Δ23	C-D	D E F D	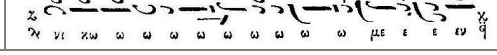
		Ειρμολογικές θέσεις	
Δ4		F G A GF E F G A A G F E E FG F E G F E 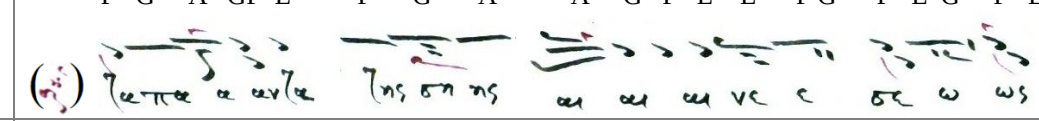	
Δ4		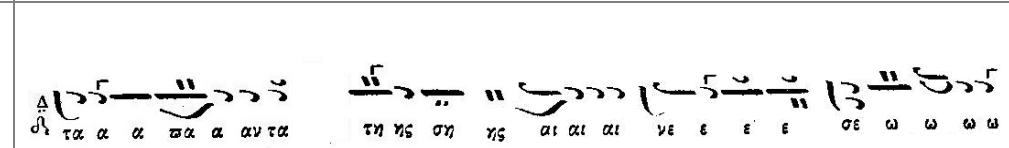	
Δ4	F-D	F E D E F F E D D 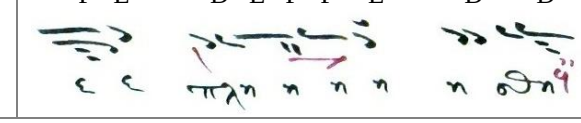	

Δ4		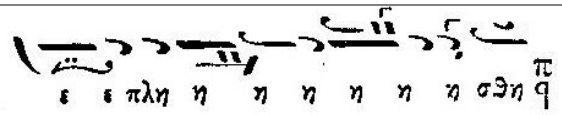	
		παρακλητική	
Δ5	E-D	EF E D 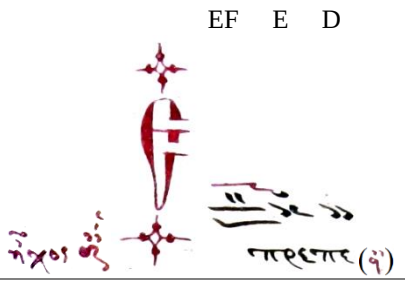	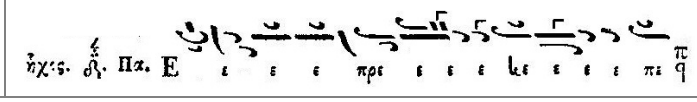
Δ5		D E F G E 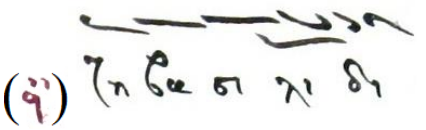	E F E D E F D D
Δ5	D-G		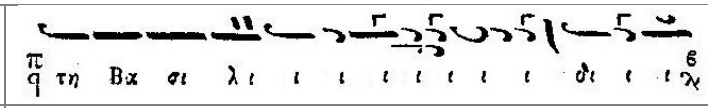
Δ5	E-D	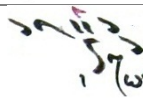	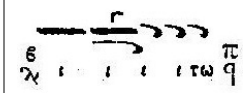
	E-D		Δ1 (χα)-ρίσματα
Δ5	D-E	E D E F E D 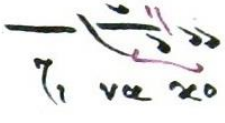 E E 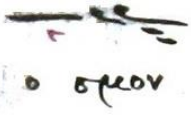	
	E D	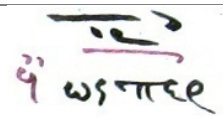	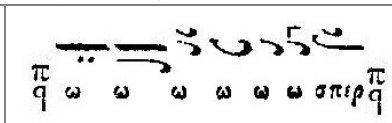
Δ5	EFED	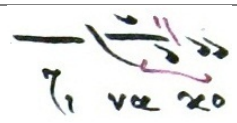	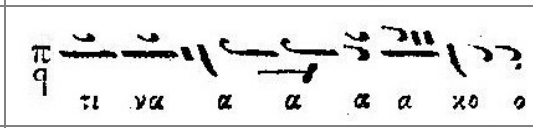
Δ5	E E	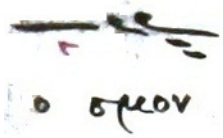	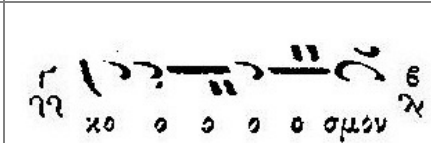
Δ5	F-E	F G FED F E	
Τυπική γραμμή			
Δ5	F-D	F G A G G A F E D 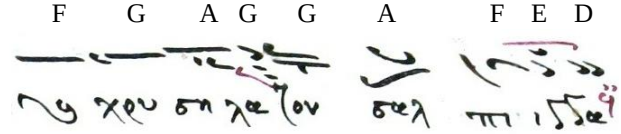	

Δ5	F-G	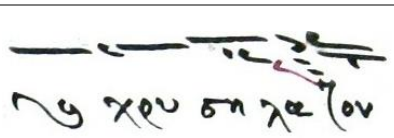	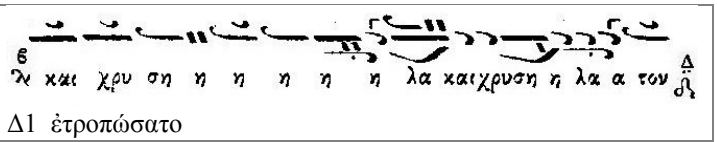 Δ1 ἐτροπώσατο
Δ5	A-D		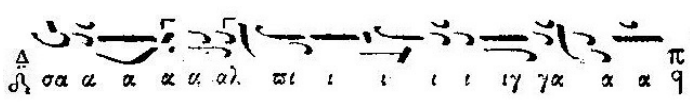
		Γραμμή άγια ΠΠ	
Δ5		G A h c G F E F G A G G 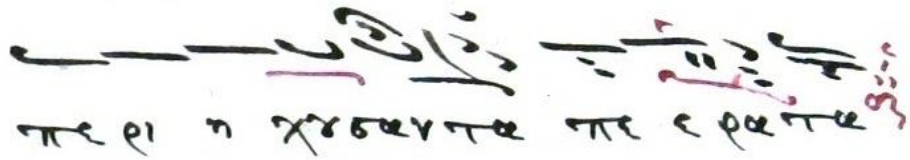	
Δ5		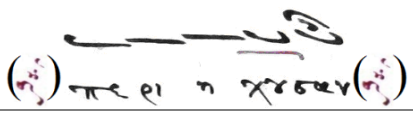	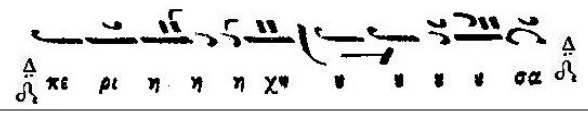
Δ5	G-E	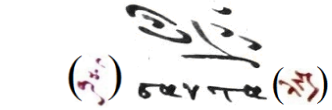	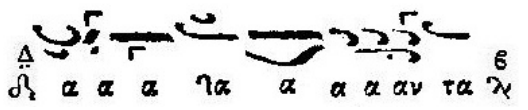
		Λύγισμα+παρακάλεσμα	
Δ5	F-G	F GA G G 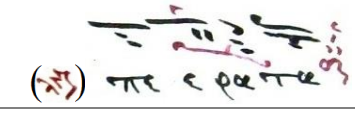	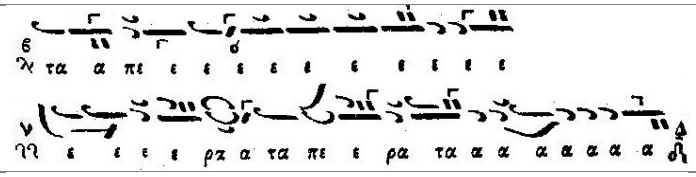
Δ28	F-G	F GA G G 	
Έναρξη: αντικένωμα+αντικένωμα+ξηρόν κλάσμα			
Δ5	E-D	E E ˏA HC E C D C H C 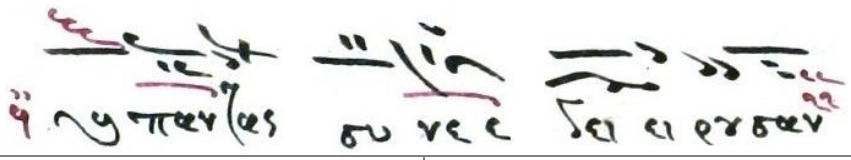	
Δ5	E -ˏA	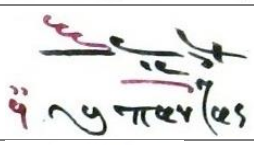	 αντικένωμα
Δ5	H-C	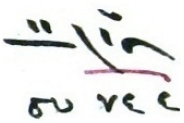	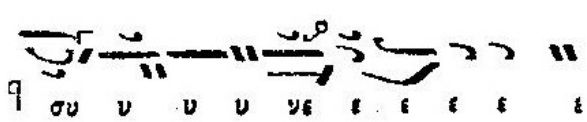
Δ5	D-C	D C H C 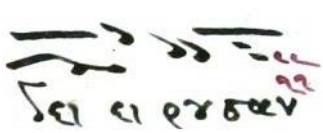	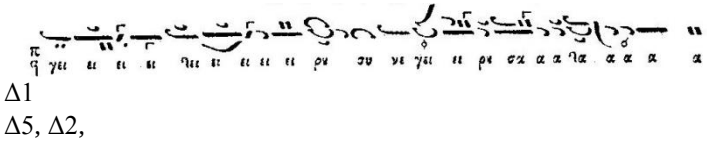 Δ1 Δ5, Δ2, Δ29 πρόβατον

Τρομικόν+ξηρόν κλάσμα			
Δ5	E-F	E C DE F F E F 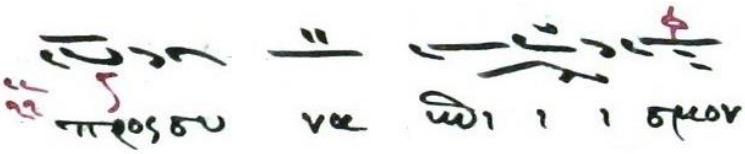	
Δ5	E C	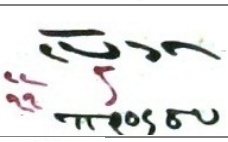	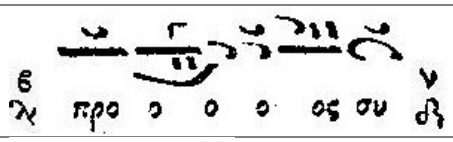
Δ5	DE		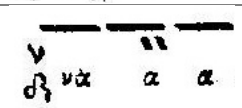
Δ5		F F A F	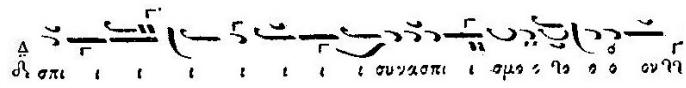
Δ5	F-G	F A b G F D F E F G b A G	
Δ5	F A	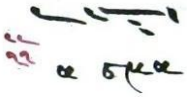	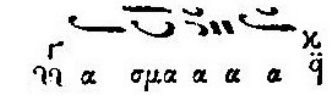 Εναρκτήριον λάκτισμα
Δ5	b G	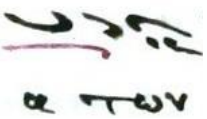	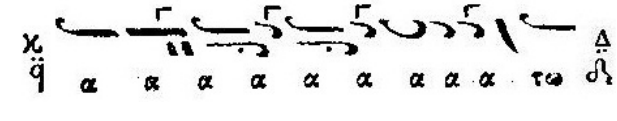
Δ5	F D		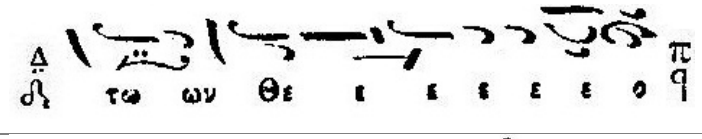
Δ5		F E F 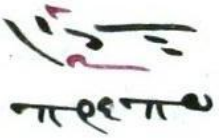	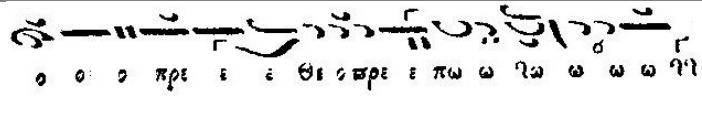
Δ5		G b A G	Δ2 (Θεό)-νεόν
Δ5		G A A d G A A 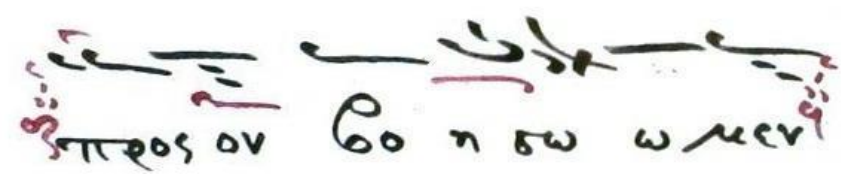	

Εναρκτήριον λάκτισμα			
Δ5	G A	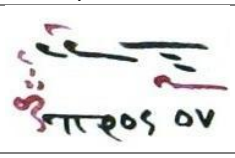	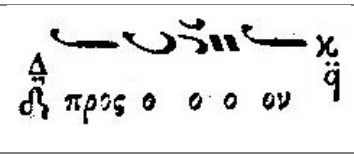
Αντικένωμα			
Δ5		A d G A A 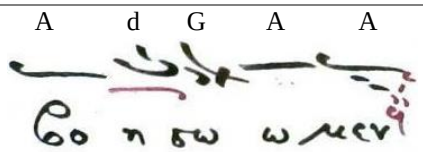	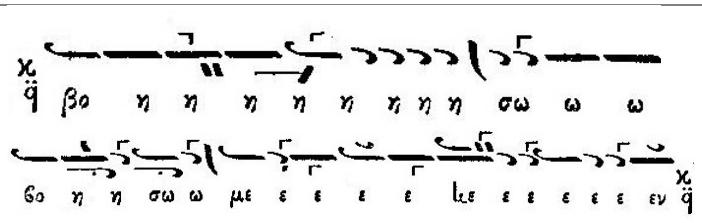
Δ7		D D G D G G c G 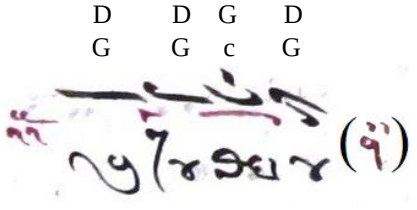	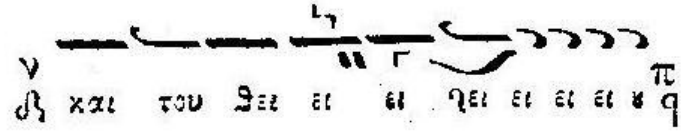
Δ13		G c G 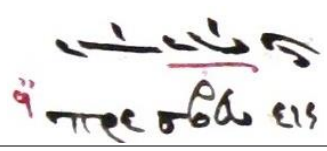	τρομικόν
Δ5	D-E	D F E D E F E	
Δ5	D F E	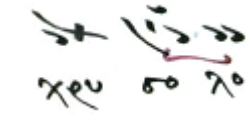	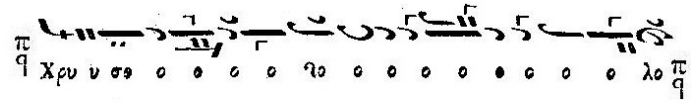
Δ5	DEFE		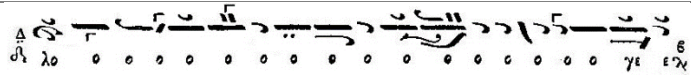
Δ5	F D	F G D E D E F D D 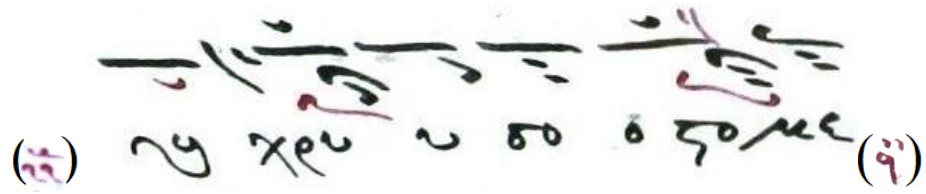	
		Ειρμολογική γραμμή	
Δ5	D G	D G E F G 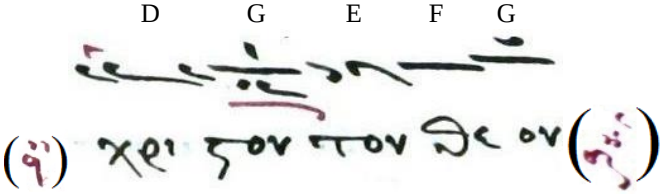	

		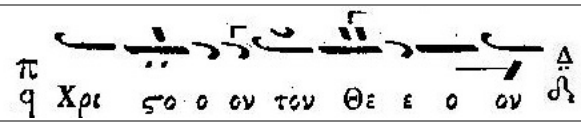	
Δ5	F E	F A G G FE F E E	
Δ5	FAG	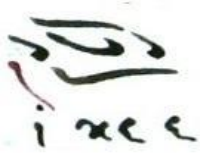	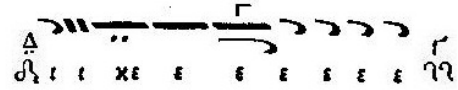 πεταστή
Δ5	G-E	E FE F E E	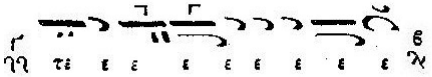 ποσότητα στο κύλισμα
Δ5	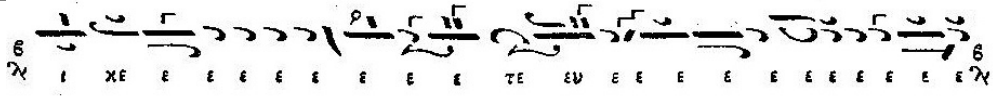 μέλισμα αποδόσεως		
	Δ2 καὶ Σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν		
Δ5		E E F E D C D E E GA G E 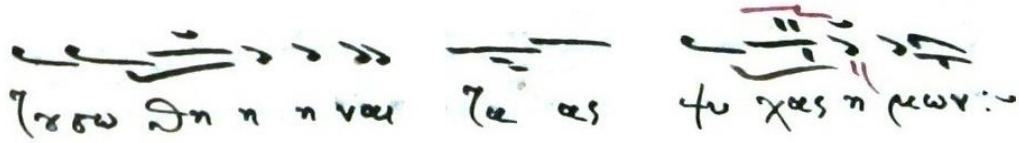	
Δ7		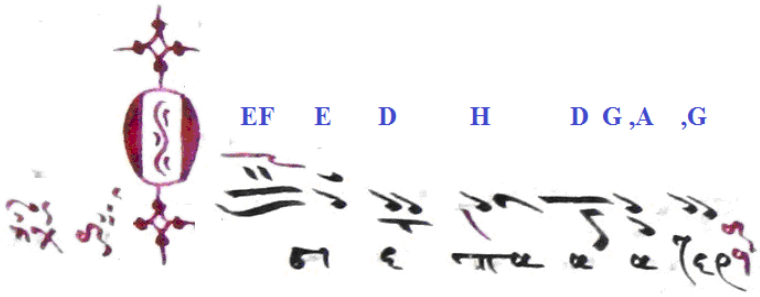 EF E D H D G,A ,G	
		Ρόλος συνδέσμων και γενικότερος σχολιασμός περί θέσεων	
Δ7	E-D	E F E D	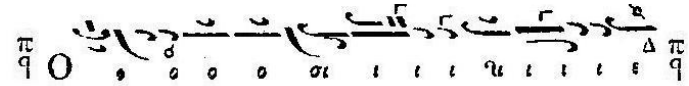
Δ7	D H	D H	
Δ7	H-,G	H C H,A ,G	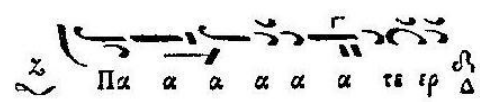 τρομικόν

Δ22	F# -D	F# G F#E^{b} D 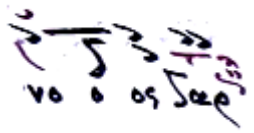	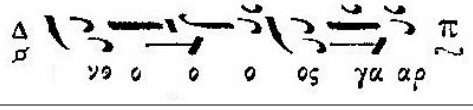
Δ7	D-E	D D D D E 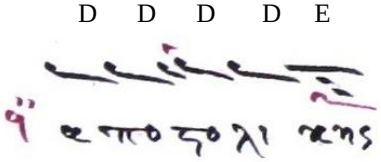	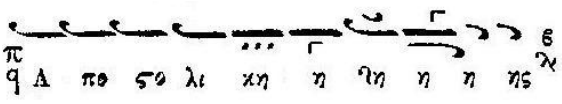
Δ7	E-C	E E D C	D C H C
Δ7	E-C	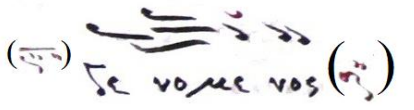	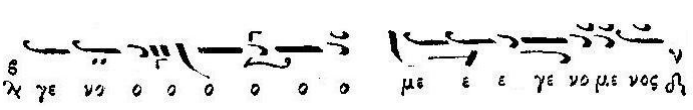
Δ7	D-C		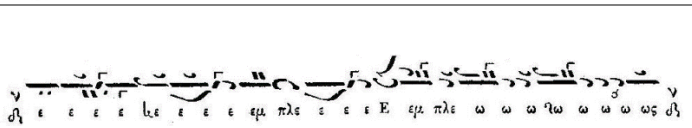
Δ7		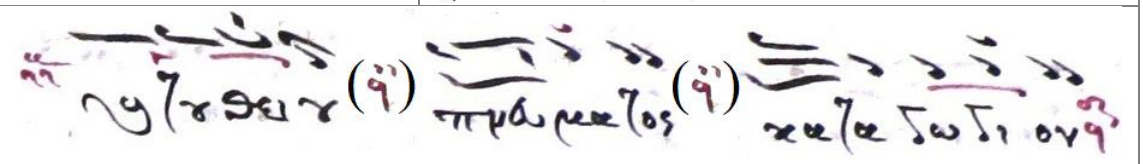	
Δ7		D D G D 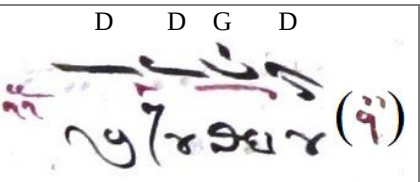	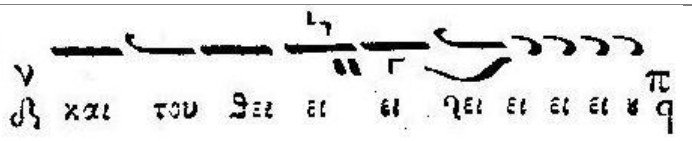
Δ7	F-D	F E D 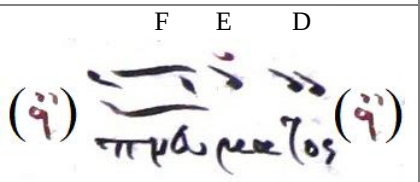	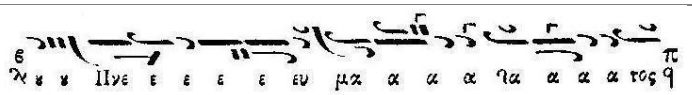
Συνεχής 4φωνη κατάβαση με αντικένωμα			
Δ7	D -¸G	D C H ¸A ¸G 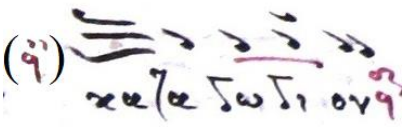	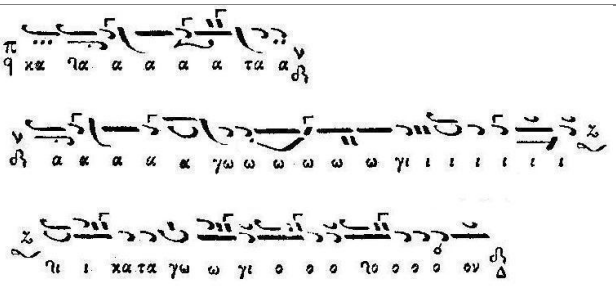
Δ7	D-G	D E F G F G A c h G FED E F ED C EF G	

Δ7	D-G	D E F G F G A c h G 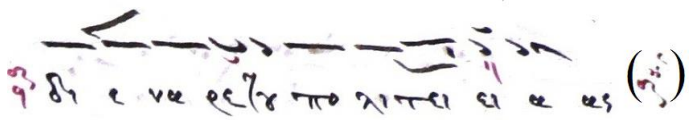	
Δ7	D-F	D E F G F	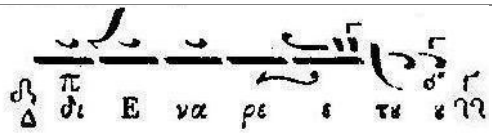
Δ7	G-G	G A c b G 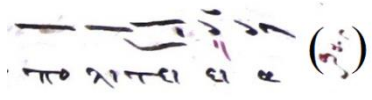	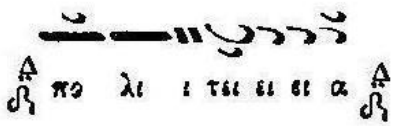
Δ7	G-D	G FED	
Δ7	E-G	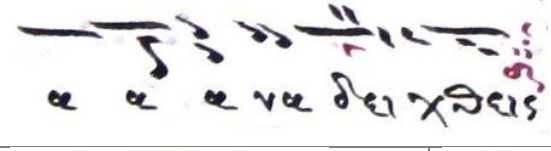 τρομικόν	
Δ7	E-C		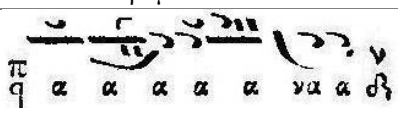
Δ7	C-G	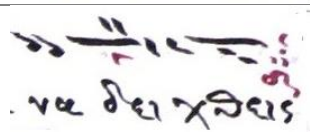	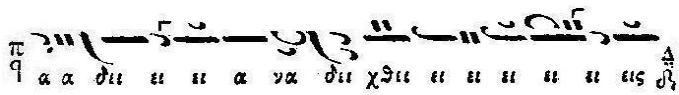
Δ7	D-E	D E F G A G F E F G A G F E	
Δ7	D-E	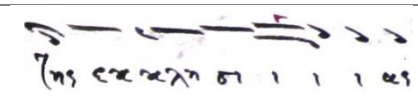	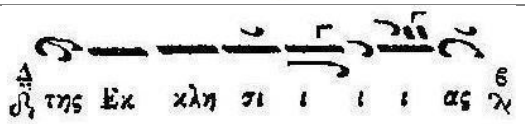
Δ7	F-E	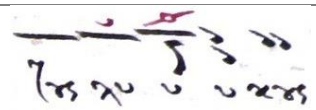	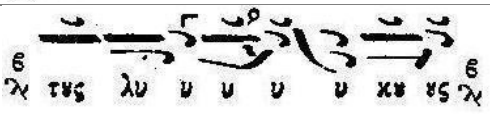
Σημειογραφικά: αυτή εδώ δεν είναι ειρμολογική θέση, αλλά παλαιά θέση σε αναλυτική γραφή.			
Δ7	E-D	D E F FG G E F G F E D E D E F G A GF G F E F ED D 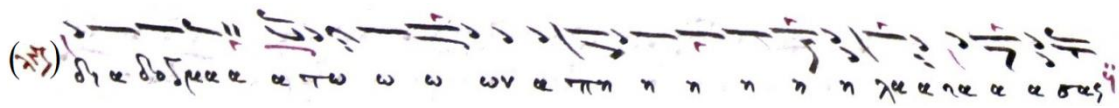	

Δ7	D-G	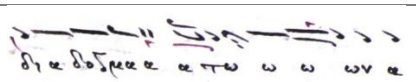	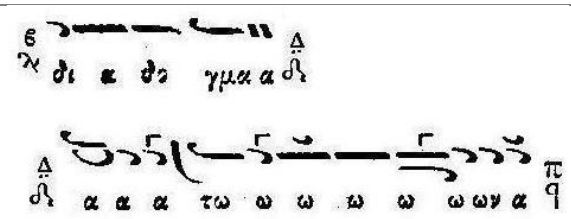
Δ7	E-D		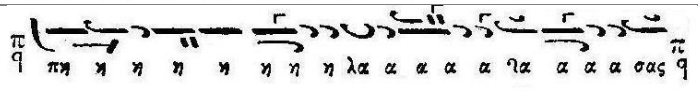
Ειρμολογική γραμμή κατά το α΄ ήμυσι			
Δ7	D-G	D E F GA G F G A GF E F G A h c hA G 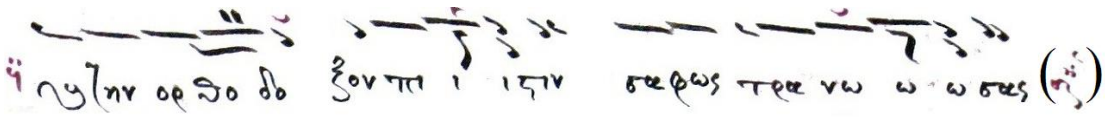	
Δ7	D-G	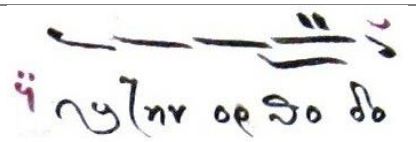	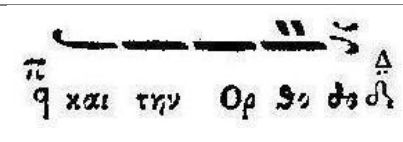
Δ7	F-E	F G A GF E	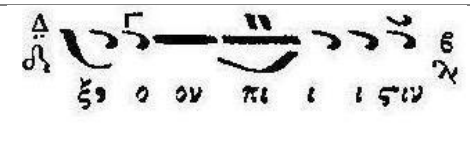 τρομικόν
Δ29	A-G	A h c h A G 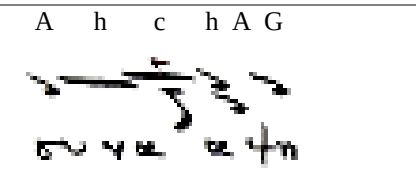	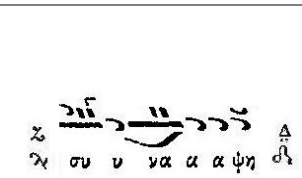
Δ29	F-G	F G A h c bA G 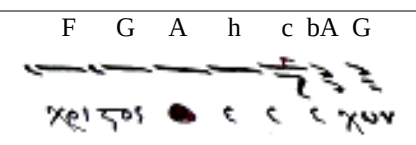	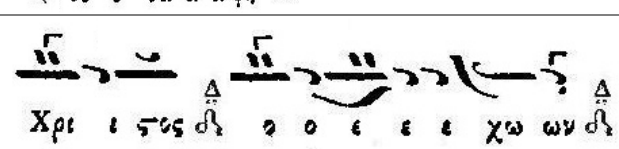
Δ21	E-E	E F# G A h AG F# 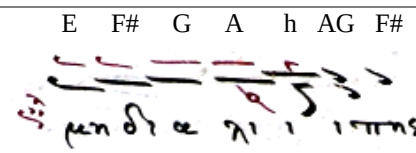	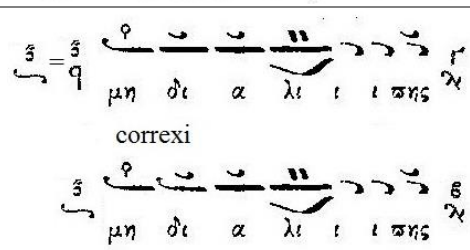 correxi
Δ7	F-A	F G A 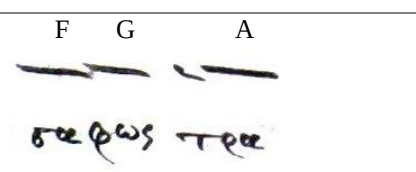	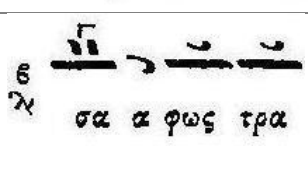
Δ7	h-G	h c b A G 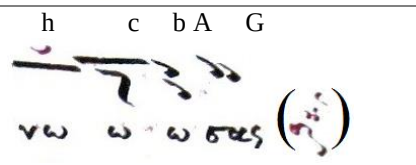	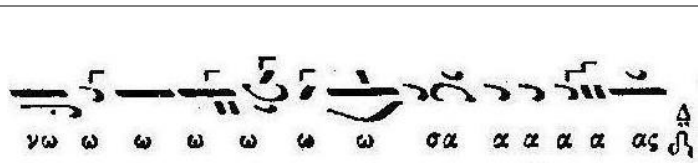
Δ7		Παράδειγμα μικτής χρονικής αγωγής: το αντικένωμα εξηγείται σύντομα και το παρακάλεσμα κανονικά.	

Δ7	c-G	c G G G A G G 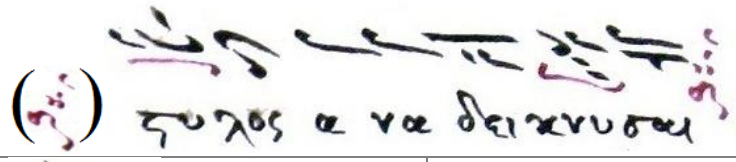	
Δ7	c G	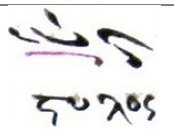	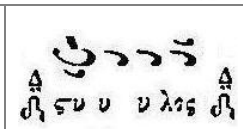
Δ7	G-G	G G A G G 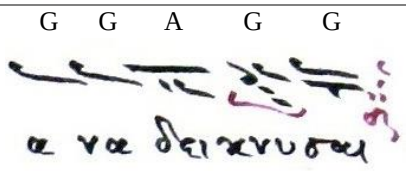	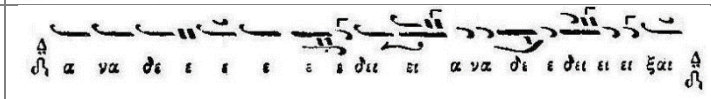
Δ7	G-D		
Δ7	G-D	G G G G A A G F D 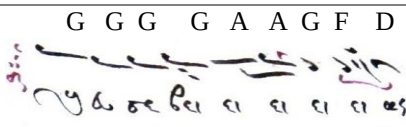	
Δ7	D-D	D F E D 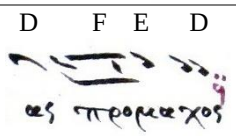	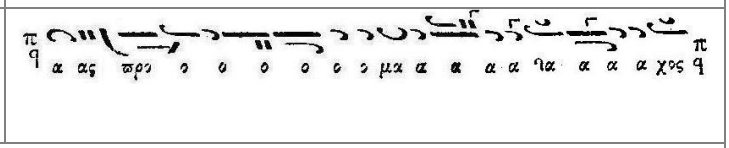
Γραμμή που ερμηνεύει ειρμολογικά ο ΠΠ. Εδώ η αργή εξήγηση.			
Δ7	D-G	A G G G A h c G F E F G A G G 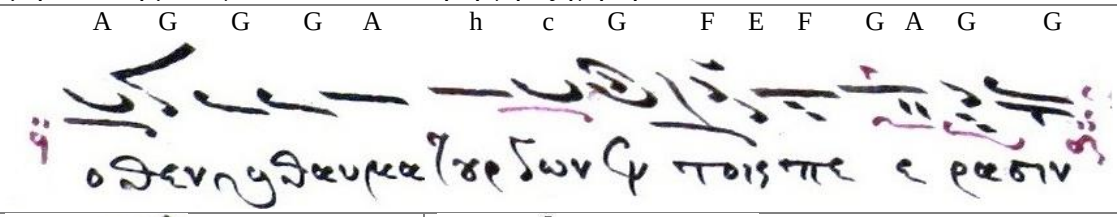	
Δ7	A G	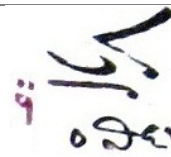	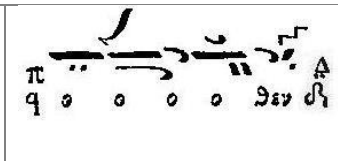
Δ7	G-G	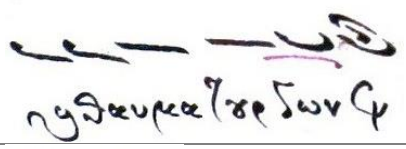	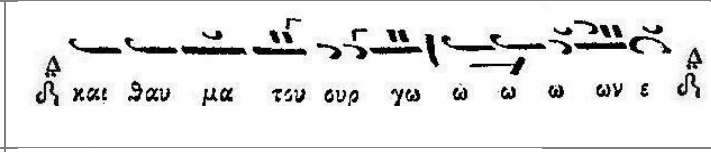
Δ7	G-E	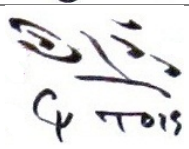	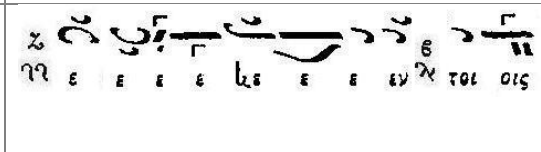
Δ7	F-G	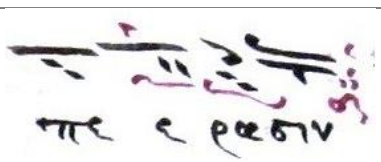	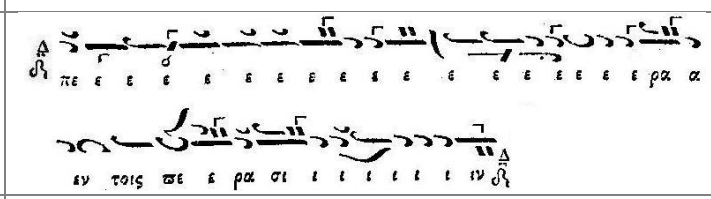

Δ7	G-C	A G E G G E F D G E D C	
Δ7	A-E		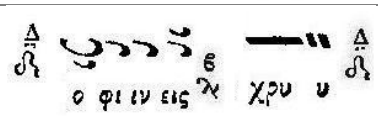
Δ7	F-D		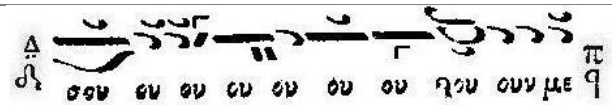
Δ7	G-C	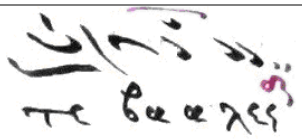	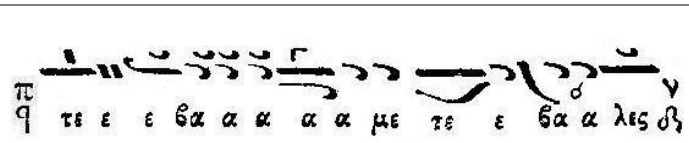
Δ7	D-D	D E F E D D H C D E D D 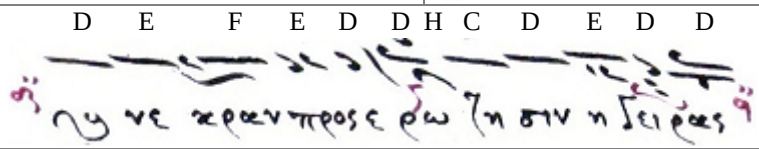	
	D-D	D E F E D 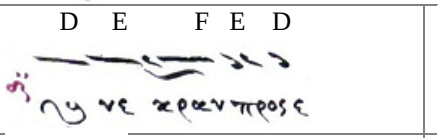	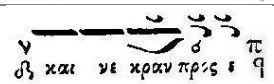
Δ7	D H		
Δ7	C D	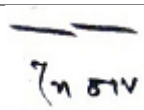	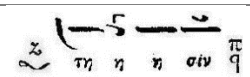
Δ7	E-D	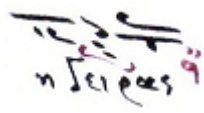	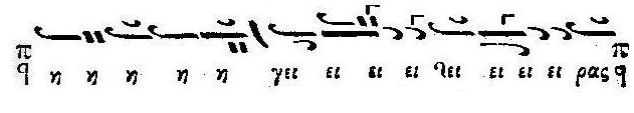
Δ7	D-G	D E F GA F G A A c h bA A G G 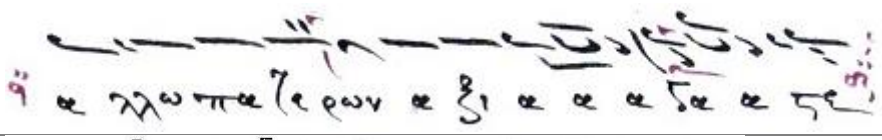	
Δ7	D-G	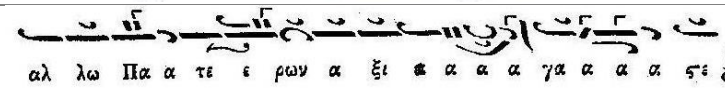	
Δ7	D-F	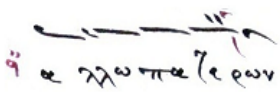	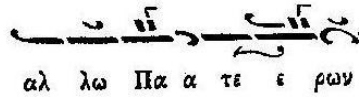
Δ7	A-G	A c h bA A G G	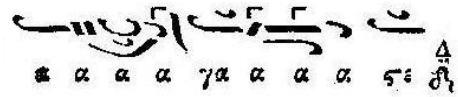

Δ7	D-D	D E F G Ab G FED F E D	
Δ7	D-G	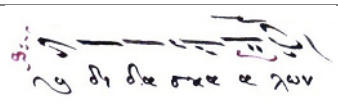	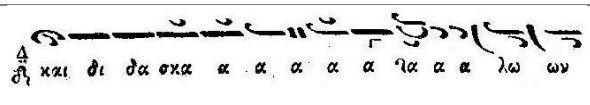
Δ7	F-D	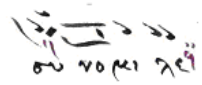	
Δ7	E-F	E F G F 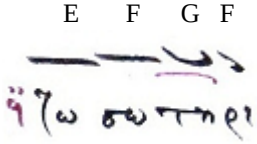	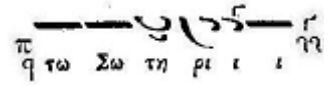
Δ7	G-E	GA G E 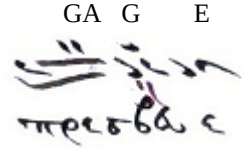	
Δ8	E-D	E DC D C D C DE ECH C D H CD F ED C G F E D D H D E D	
Δ8	E-C	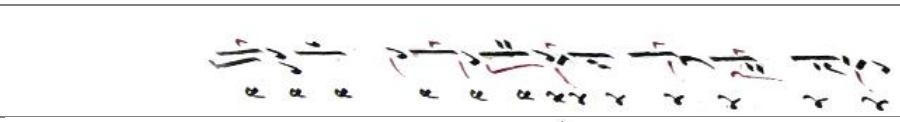	
		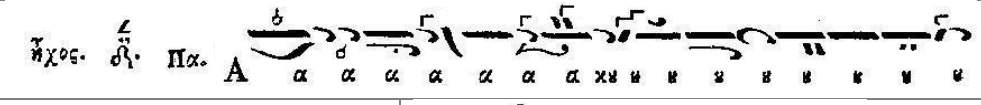	
Δ8	A-E	G F E D D H C E D	
		Τρίγωνο 2	
Δ8	E-G	E F E F G 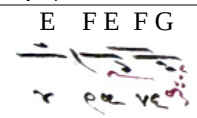	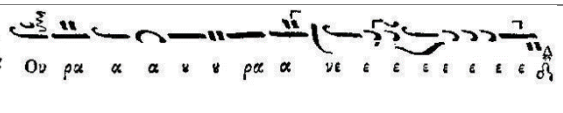
Δ8	D-G	D D D DH C A G G 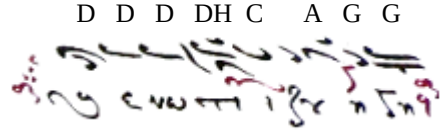	
Δ8	D-A	D D D DH C A 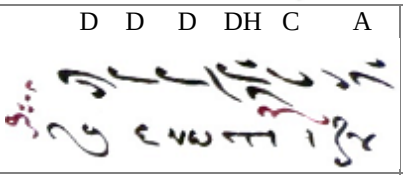	
Δ8	A-G	A G G 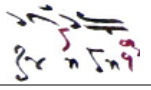	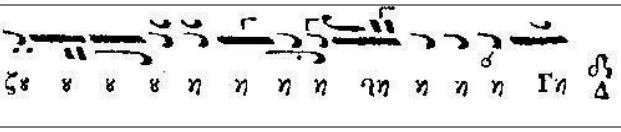

Δ8	D-D	D D E F D E E E F E D 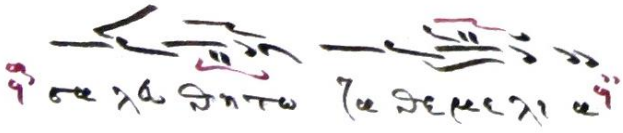	
Δ8	D-D	D D E F D 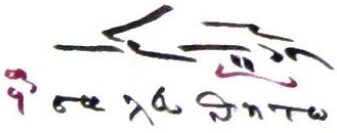	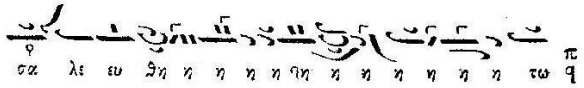
Δ8	E-D	E E E F E D 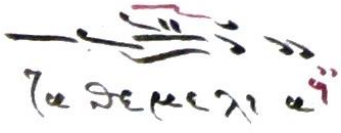	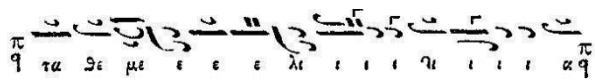
Δ8	D-D	D D D E FG G GE^{b}F# D 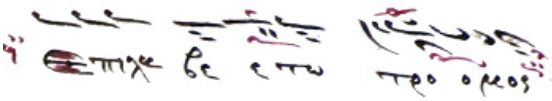	
Δ8	D-G	D D D E FG G 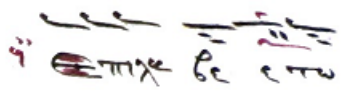	
Δ8	G-D	G E^{b}F# D	
Δ8	C-¸G	C D H C D E D C H ¸A ¸G	
Δ8	C-E	C E H C D E	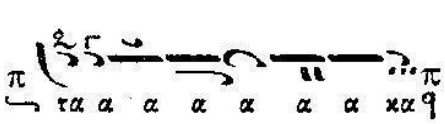
Δ8	D-¸G	D C H ¸A ¸G 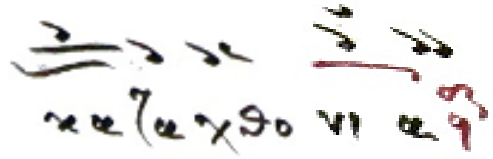	
	H-¸A	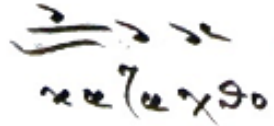	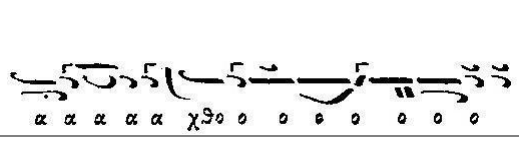
Δ8	¸A ¸G		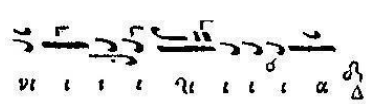

Δ8	C-D	C D E D D D EF G E F E D	
Δ8	C-D	C D E D	
Δ8	D-E	D D EF G E	
Δ8	F-D	F E D	
Δ8	D-D	D F E D H CD D	
Δ8	D-E	D F E	
Δ8	D-H	D H	
Δ8	C-D	CD D	

Παράδειγμα εξηγητικής τακτικής: η εξήγηση της κάθε θέσεως βασίζεται στον βόμβο της προηγουμένης.

Δ8	D- ˏG	E C H ˏA HC D C D E D ˏG ˏG	
Δ8	E - ˏA	E C H ˏA	
Δ8	H C		

Δ8	D C	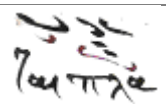	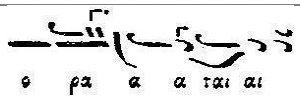
Δ8	C-D	C D E D	
Δ8	D ˌG	D ˌG ˌG 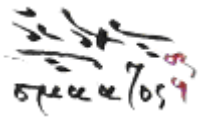	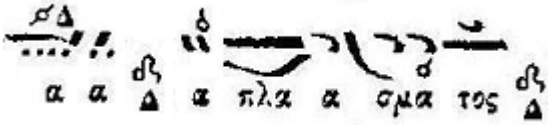
Δ8	C-C	C D E G E E D E C	
Δ8	C-E		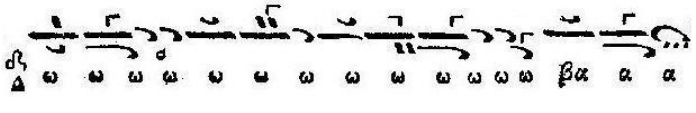
Δ8	E-C	Αντικενωκύλισμα	
Δ8	E-C		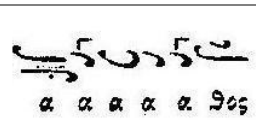
Δ8		Αναλυτικότερη γραφή. Δεν μπορούμε όμως να πούμε ότι είναι ειρμολογική θέση.	
Δ8		D E E C D E F E FED E G F G b AG F F E F E G D ΗΠΙΩΣ ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΚΗ ΓΡΑΦΗ	

Δ8		C C F F E F 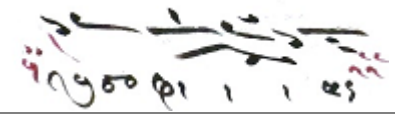	
Δ8		G E F E D D D 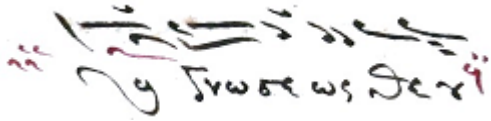	
Δ8	G E		
Δ8	F E	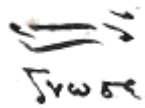	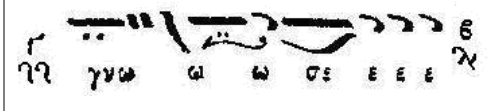
Δ8	D	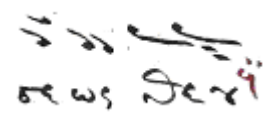	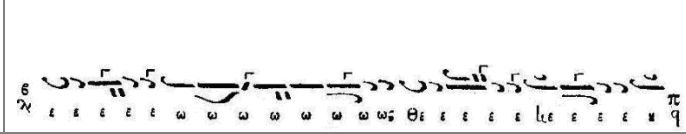
Δ8	D-D	D E DCH C D E D D 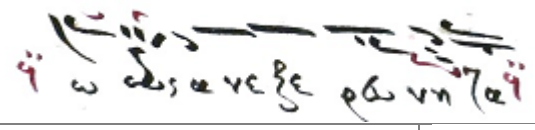	
Δ8	D-H	D EDCH 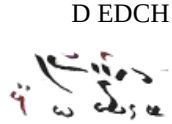	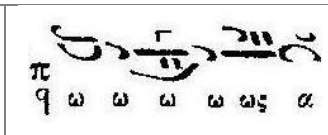
Δ8	C D	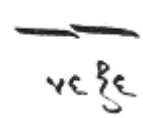	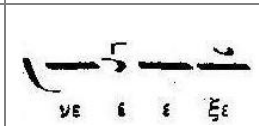
Δ8	ED	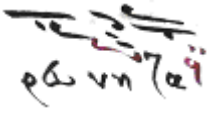	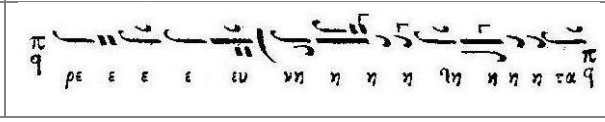
Δ8	D-C	D E C D C H C H C	
Δ8		D E C D C H	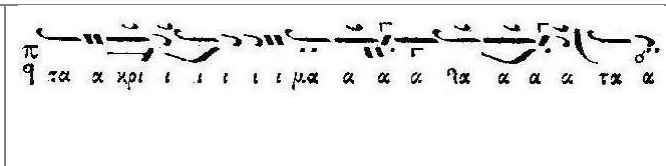
Δ8	CHC	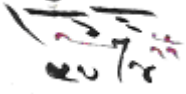 λύγισμα	

Δ11	E-H	E E FD EDE D C H 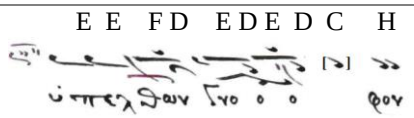	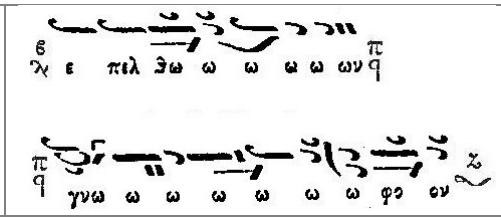
Δ8	C-H	C C DE F E E D D C H ,G ,AH C H C D C C 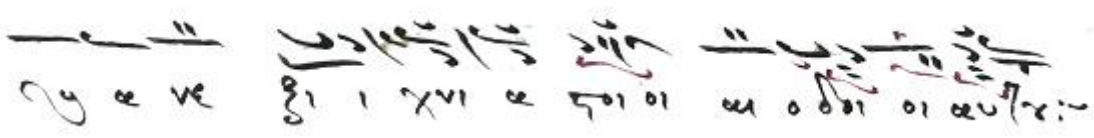	
Δ8	C-E	C C DE 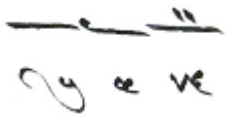	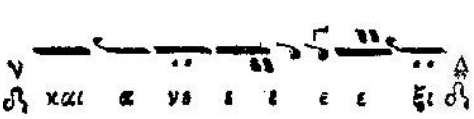
Δ8	F-C	F E E D D C 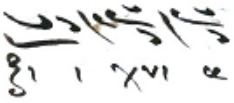	
Δ8	H ,G		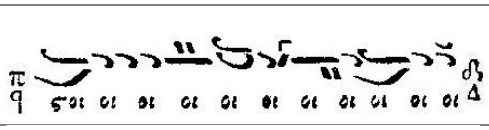
Δ8	,A-C	,AH C H C D C C	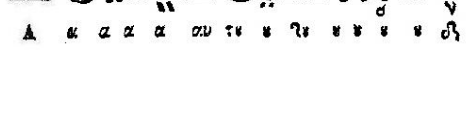
Δ9		Αντικένωμα + έτερον παρακάλεσμα	
Δ9	E-C	E E E E D E D C C 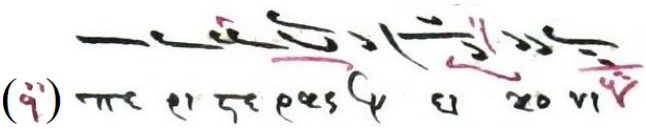 Δ12 (Ἀνακτορι)-κὴ πανδαισία Δ21 Ἰατρὲ τῶν νοσούντων Δ3 (τὸν τῆς ἀ)θλήσεως δρόμον Δ22 (συγκροτη)θέντα πόλεμον	
Δ12		Αντικένωμα από την ίδια βαθμίδα, με διαφορετική εξήγηση. Δεν έχω διαπιστώσει εάν οφείλεται αυτό στην διαφορετική κατ' ουσίαν βαθμίδα (λόγω διπλοπαραλλαγής) ή στην συμπλοκή με διαφορετικές θέσεις.	
Δ9	E-D	E E E E D 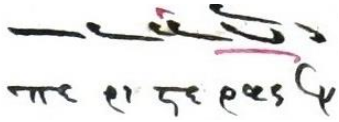	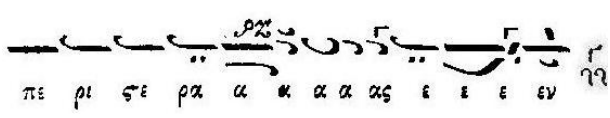
Δ12	D-D	D D E D 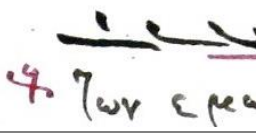	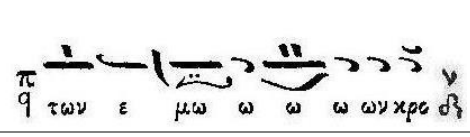

Δ9	E-C	E D C C	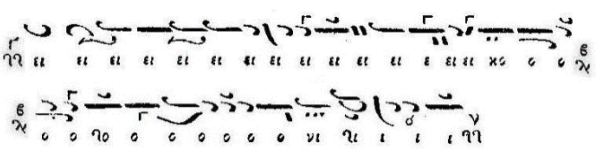
Δ17		Περίπτωση διπλοπαραλλαγής που δεν αλλάζουν οι μαρτυρίες (Νέα Μέθοδος)	
Δ17	C-C	C E D E D C C 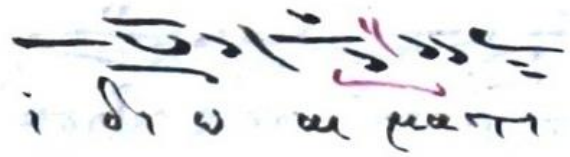	
Δ17	C-D	C E D	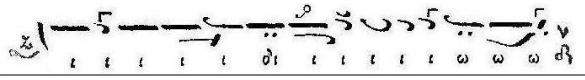
Δ17	E-C	E D C C 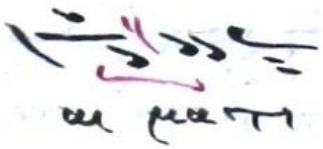	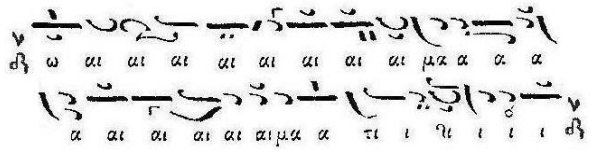
Δ18	E D	E D 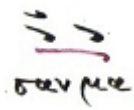	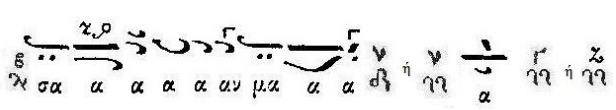
Δ18	E-C	E D C C 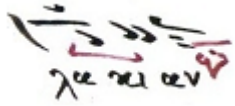	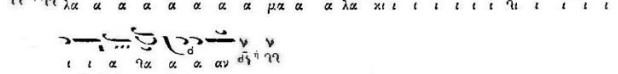
Δ9		Ψηφιστόν + παρακάλεσμα	
Δ9	C-¸A	C D H C ¸A 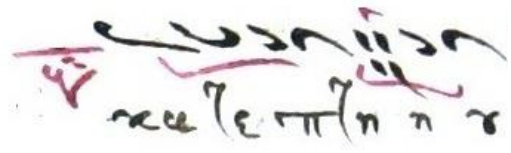	
Δ9	C-D	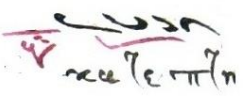	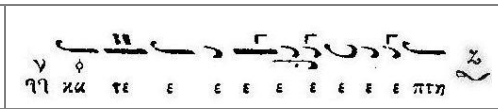
Δ9	C-¸A		
Δ9	D-D	D F D	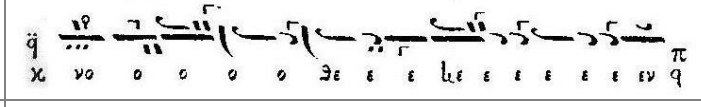

Δ11	D-G	D E C E F Ab A G E F A G	
Δ11	D-C	D E C 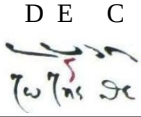	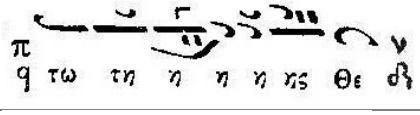
Δ11	E F	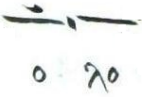	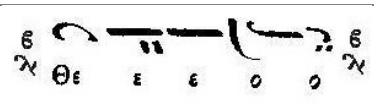
Δ11	A-A	A b A	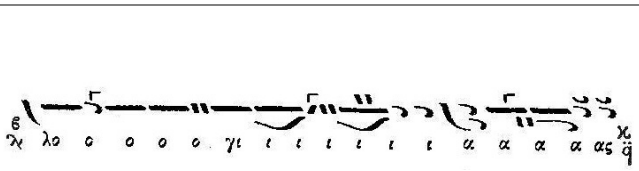
Δ11		πεταστή+παρακάλεσμα	
Δ11	F-G	F A G 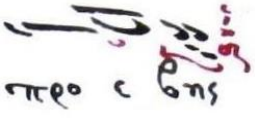	
Δ11	D-D	D E F G F D 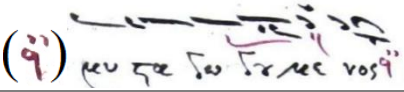	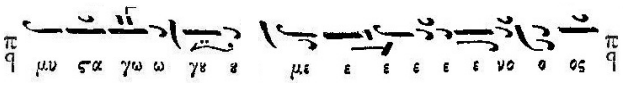
Δ16	G-G	G F F E F G	
Δ11		παρακλητική+αντικένωμα	
Δ11	E-E	E E EF E D E	
Δ11		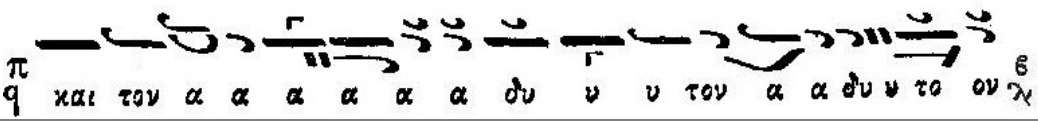	
Δ11	E-D	E E FD E D E D C [H] C D E F E D	

Δ11	E-H	E E F D ED ED C H 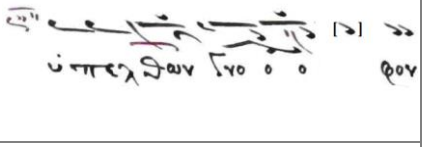	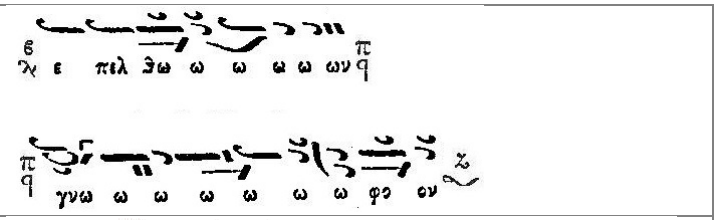
Δ11	C-D	C D E F E D	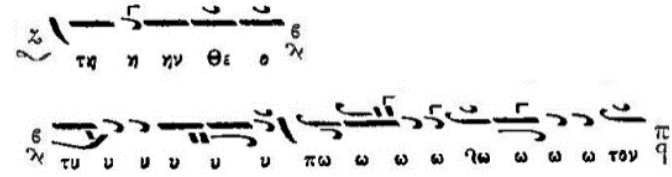
Δ11	G-D	G A F E D D 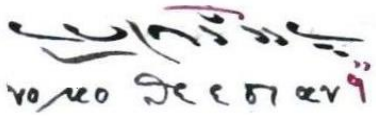	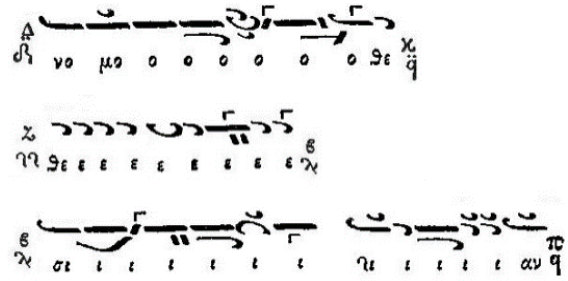
		παρακάλεσμα μπροστά	
Δ12	C -¸A	C B ¸A Δ17 τὸν κρυ-(φιογνώστην)	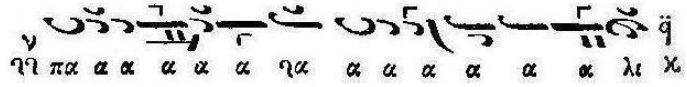
Δ28	F-D	F E D	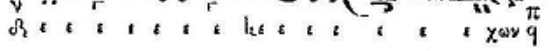
Δ12	C-C F-F	C B ¸A H C C F E D E F F	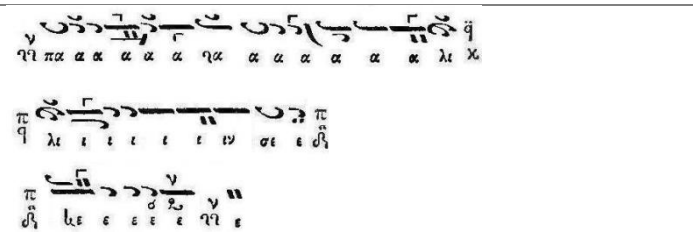
Δ18	D-G	D E F G F E F G G 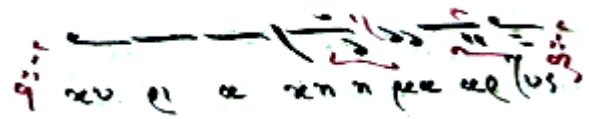	
Δ18	A-b D-E	A b c d c b D E F G F E 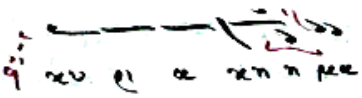	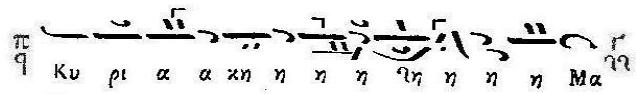
Δ18	h-d E-G	h c d d E F G G 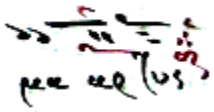	

Δ12	D-D	D G F G A E F G A A GF E D 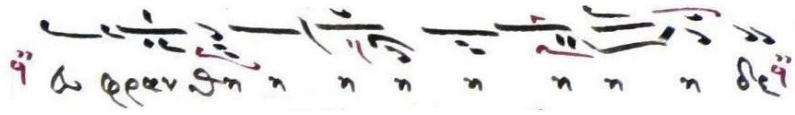	
Δ12	D-G	D G F G 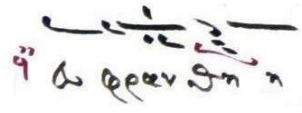	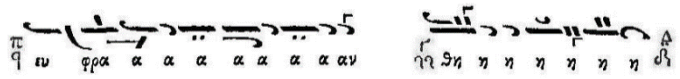
Δ12	A E	A E	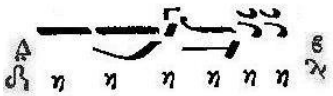
Δ12	F-A	F G A	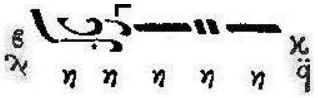
Δ12	A-D	A GF E D	
Δ12	D-D	D E FG F D D H C D E D D	
Δ12		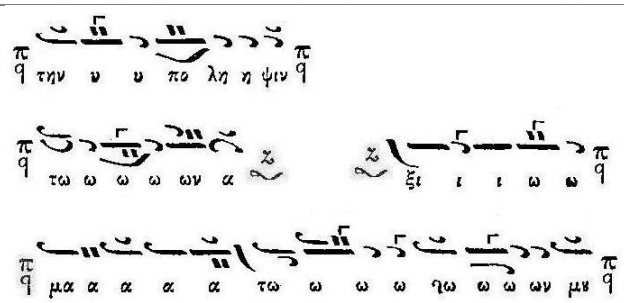	
Δ12		Κύλισμα σε αποδοματική φράση/παρομοιάζουσα με Δ3 λόγχαις	
Δ12	ADA		
Δ 13		Καταβοανάσταμα μετά διπλοπετάστου	
Δ 13	D-E	D E F E F E 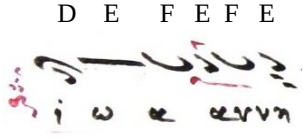	
Δ16		Ψηφιστόν +παρακάλεσμα	Λύγισμα
Δ16	G-E	G G G E F D F D E 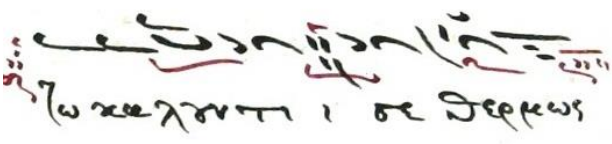	

Δ16		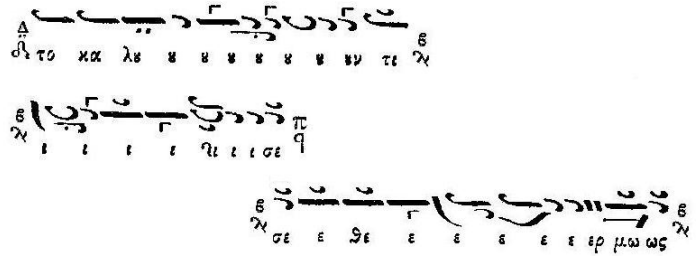
Δ16		Κρατημοϋπόρρον + θέμα απλούν αναλυτικά
Δ16	A-G	A h chA h A h c h A hc c b A b A G
Δ16		ΑΝΑΠΤΑΣ: ΣΥΓΚΡΙΝΕ ΜΕ ΕΞΗΓΗΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ ΑΠΛΟΥ 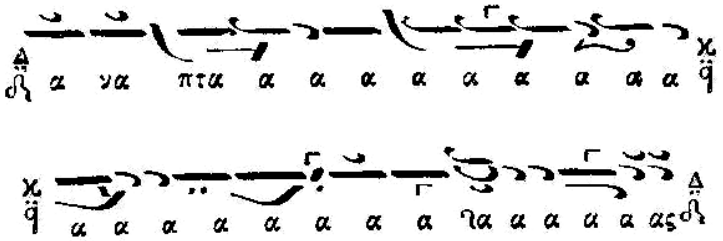
Δ16		λύγισμα
Δ16		G F G A G G FE G F F E F G F G A GF E F E 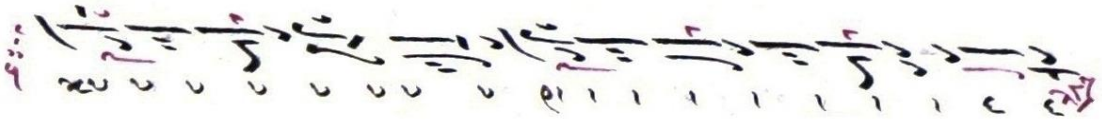
Δ16		ΗΠΙΑ ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΑ 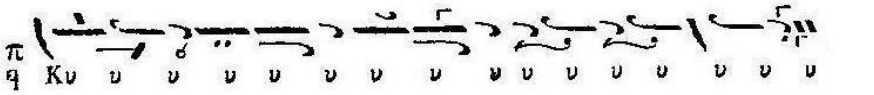 ΕΤΕΡΟΝ 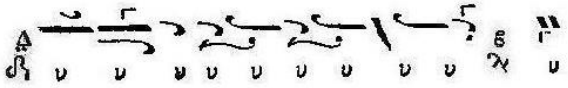 ΑΝΤΙΚΕΝΩΜΑ 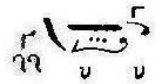 ΣΥΓΚΡΙΝΕ ΜΕ ΑΡΓΑ ΣΤΡΑΓΓΙΣΜΑΤΑ ΛΥΓΙΣΜΑ 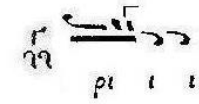 ΑΝΤΙΚΕΝΩΜΑ 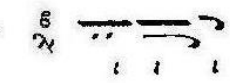 ΤΡΟΜΙΚΟΝ ΑΝΤΙΚΕΝΩΜΑ - ΑΠΟΔΟΜΑ 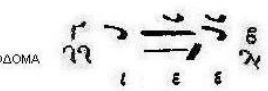

Δ17		C D E F E F EDC D F G F G FE F E 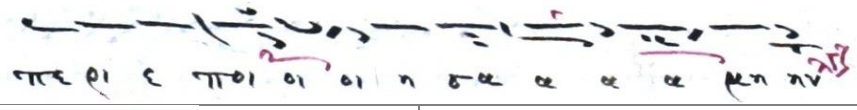	
Δ17	C-E	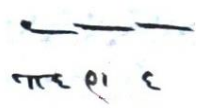	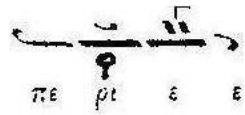
Δ17		αντικενωκύλισμα	
Δ17	F-C	F E F EDC 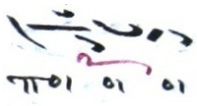	ΑΝΤΙΚΕΝΩΚΥΛΙΣΜΑ 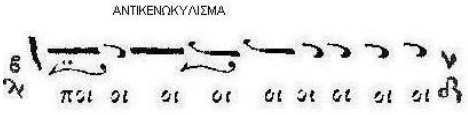
Δ29	G-E	GF G E	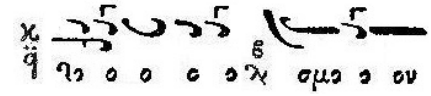
Δ17		D F G F 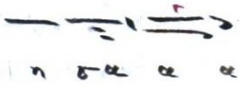	
Δ17	G-E	G FE F E	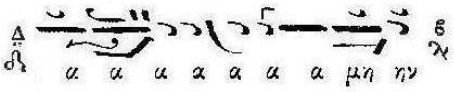
Δ17		Κύλισμα σε πλάγιο του β΄: τυπική θέση	
Δ17	E-E	E F A G#FE F E E	
Δ17		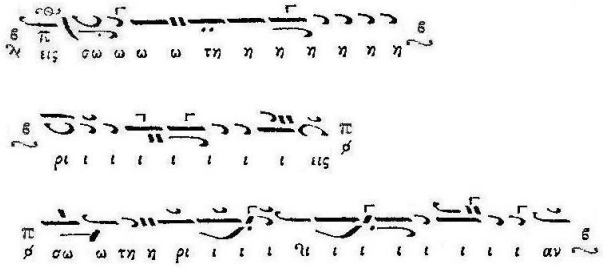 Δ21 τῶν χειμαζομένων	
Δ23		E^b F G F#E^bD E^b D D	

Δ23		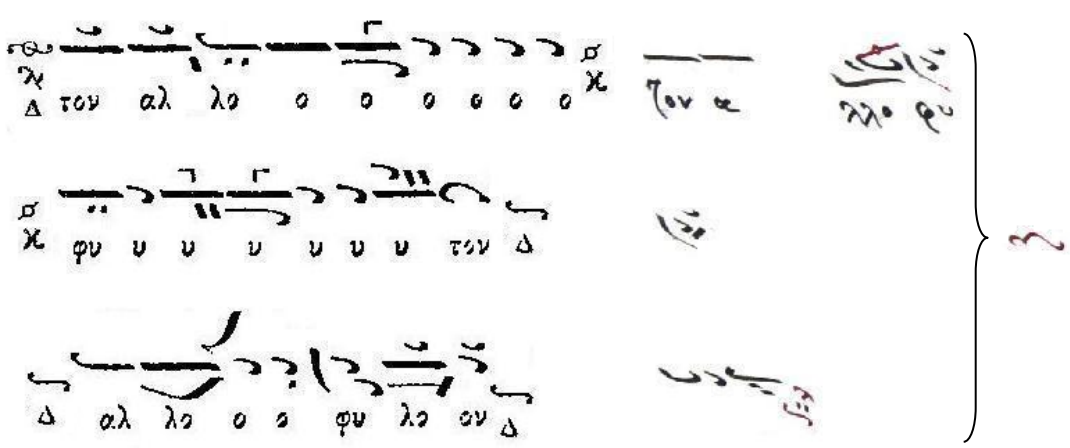	
Δ18		G F#E^{b}D E^{b} D D 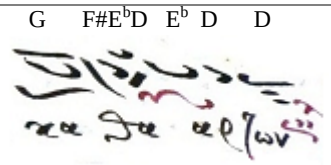	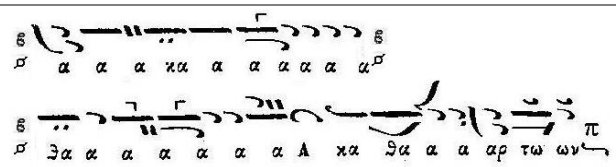
Δ23	DEF	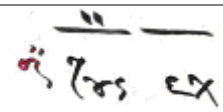	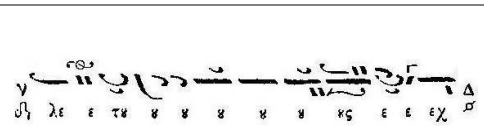
Δ23	G-D	G F# E^{b}D D 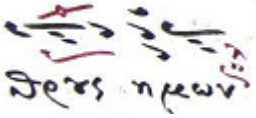 Δ25 (ἔργ)-α τοῦ σκότους Δ27 (δι)-ιαβόλου	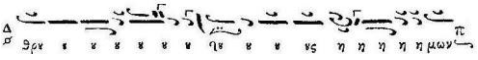
Δ25	C-¸G	C D H C H Ab ¸G ¸G	
Δ25	C-C		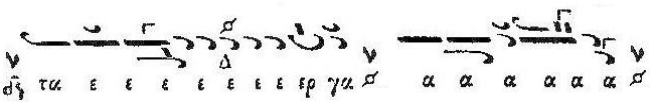
Δ25	H -¸G	H ¸A^{b} ¸G ¸G 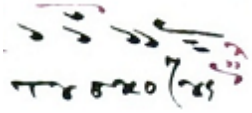	
Δ27	D-D	D E^{b} F G F# E^{b} D D	
Δ27		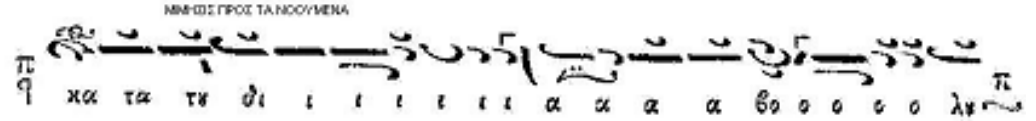	

Δ28	G-G	G A^b h c h A^b G G	
Δ28		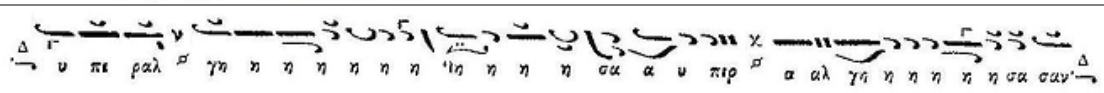	
Δ18	E-E	EF G A D EF D F E F E E	
Δ18	E-G	EF G 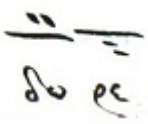	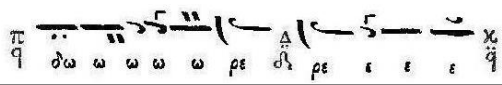
Δ18	A-D	A D 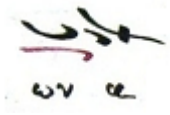	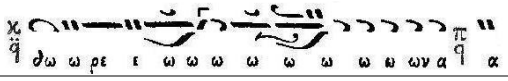
Δ18	E-D	EF D	
Δ18		παρακάλεσμα	παρατηρείται ρευστότητα στην εξήγηση…
Δ18	F-E	F E F E E 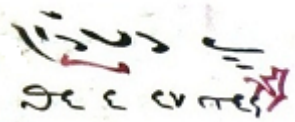	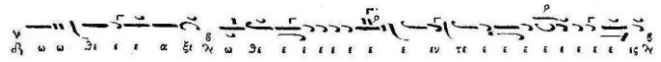
Δ27	F-E		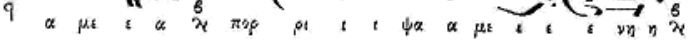
Δ27	F-D	F C D F E D D	
Δ18		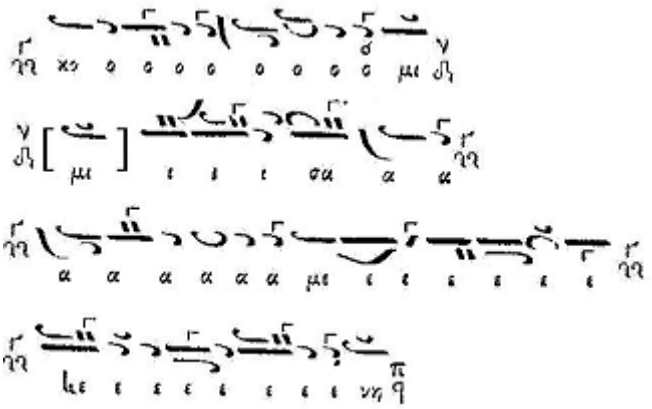	

Δ18	E-D	E E D 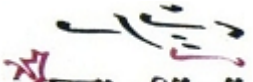	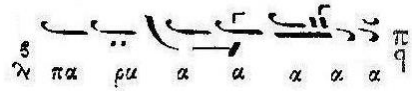
Δ18	E-C	EF E D C 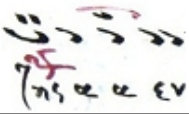	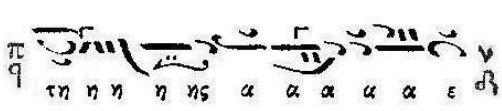
Δ18	E-D	EF D	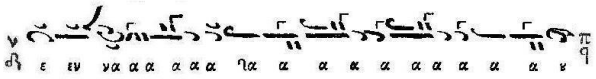
Δ18	D-D	D E F A G A F G A F E D D 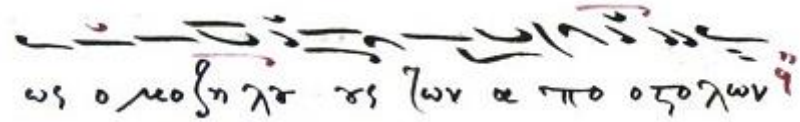	
Δ18	D-G	D E F A G 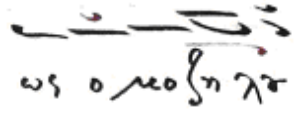	
Δ18	A F		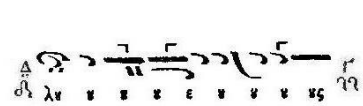
Δ18	G-D	G A F E D D 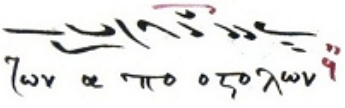	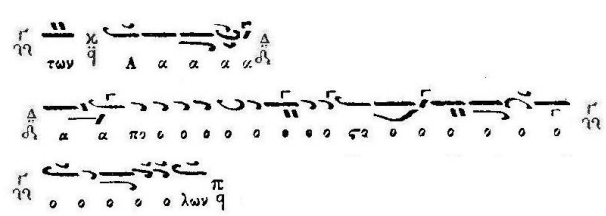
Δ18	E-D h-A	E G G E F D E C D h d d h c A h G A 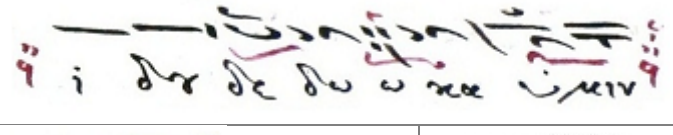	
Δ18	E-G h-d	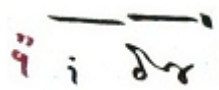	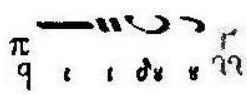
Δ18	E-D h-A	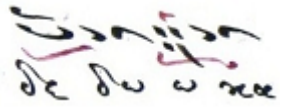	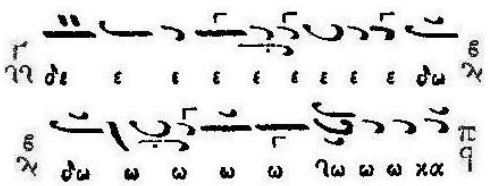
Δ18		λύγισμα	μελισματική απόδοση
	E-D h-A	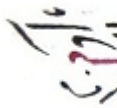	μελισματική απόδοση 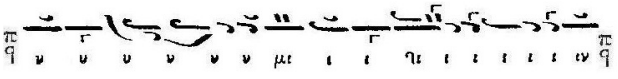

Δ18	E-D	EF G F A F E F GA A GF E D 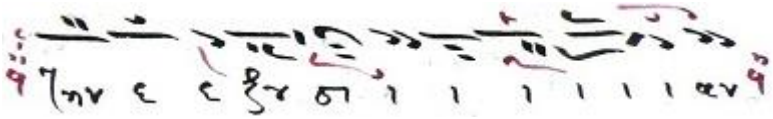	
Δ18	E-G	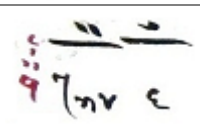	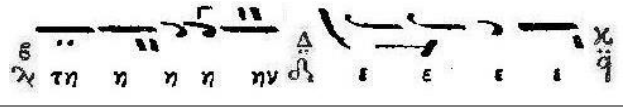
Δ18	F-E	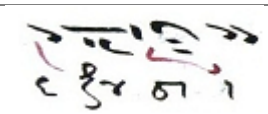	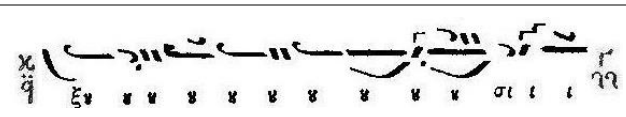
		Δίστροφα + λύγισμα	
Δ18	E-A	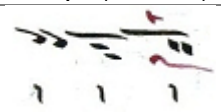	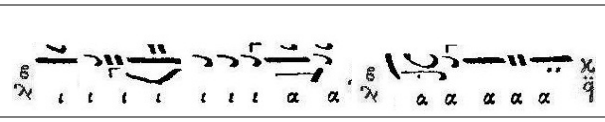
Δ18		Κε-Δι-Γα-Βου-Πα ποσότης	
Δ18	A-D	A GF E D	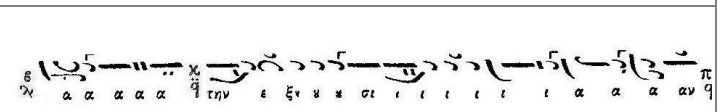
Δ18	D-D	D E^b F# GA G A G F# G E^b G F# E^bDE^b D D	
Δ18	D-D	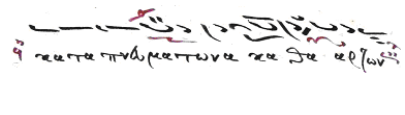	η ίδια θέση χωρίς καλλωπισμό Δ17
Δ18	D-G	D E^b F# GA G 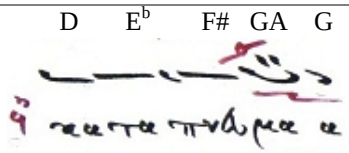	
Δ18	G-D	AG F# G E^b 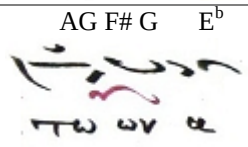	
Δ18	G-D	G F# E^bDE^b D D 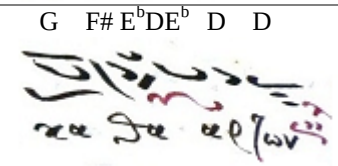	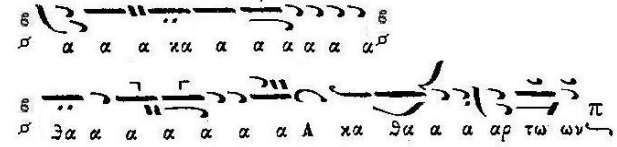
Δ21	D-D	D E^b F# G F# E^b D D 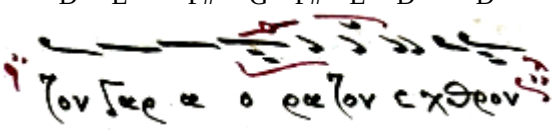	

Δ21		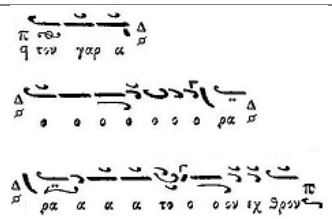	
Δ18	E-C	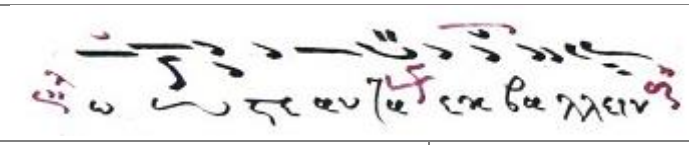	
		τρομικόν	
Δ18	E-C	E F E D C 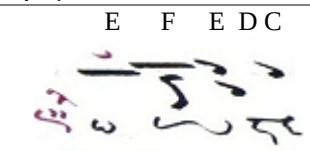	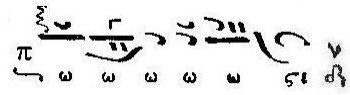
Δ18	D		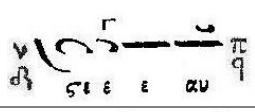
Δ18	E-D	EF E D C C 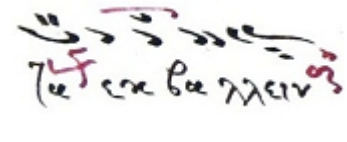	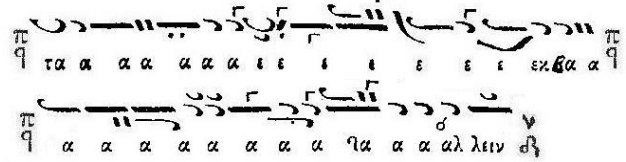
Δ18	C-D	C E F Ab A G E F E D 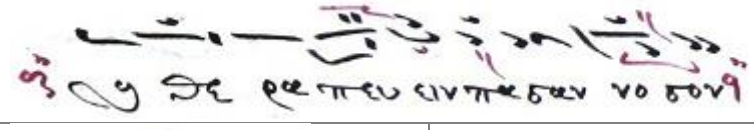	
Δ18	C-F	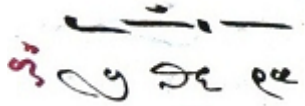	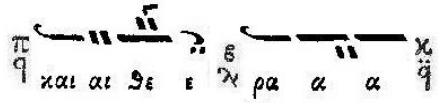
Δ18	AbA		
		Κε-Γα/Δι-Βου-Γα-Πα ταυτόσημη εξήγηση με αντικένωμα+παρακάλεσμα	
Δ18	G-E	G E	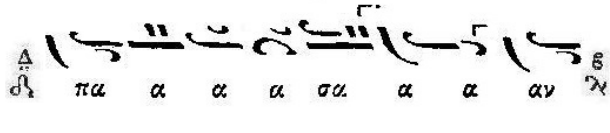
		παρακάλεσμα	
Δ18	F-D	F E D	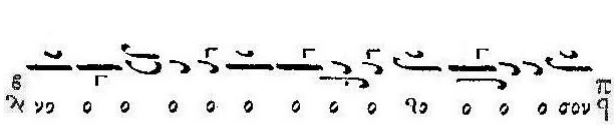
Δ18	E-C	E G A G F E D E D C C 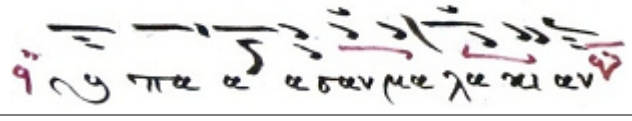	

		τρομικόν	
Δ18		E G A G F	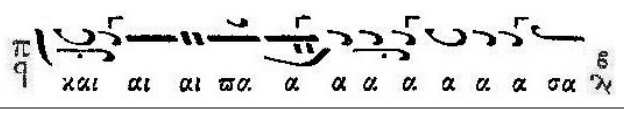
		αντικένωμα	
Δ18		E D	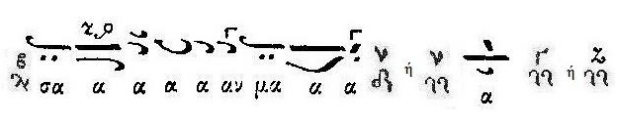
		παρακάλεσμα	
Δ18		E D C C	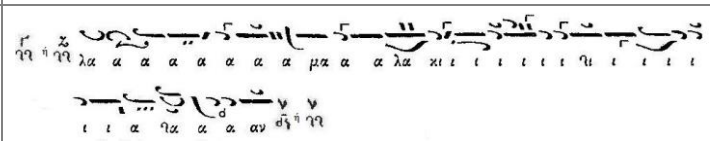
Δ18		κρατημοϋπόρροον + κύλισμα	
Δ18	C-F	C D EDC D C E D E F G b G A G F E F	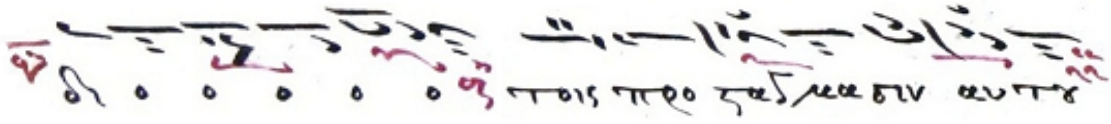
Δ18			
Δ19	E-C	E E ¸A H D H C	
Δ19	E-¸A	E E ¸A	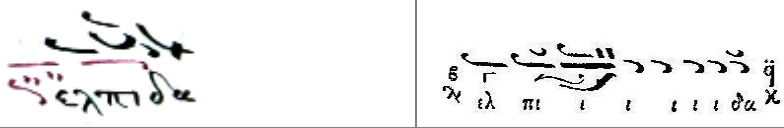

		λύγισμα	
Δ19	H-C	H D H C 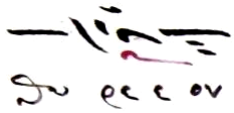	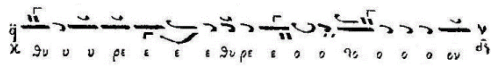
Δ19	D-D	D E^b G F E^b F# E^b D A G F# E^b D E^b D 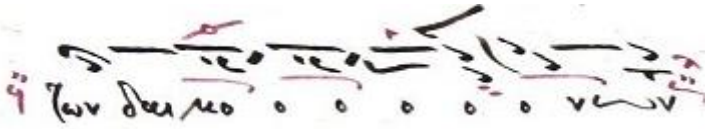	
Δ19		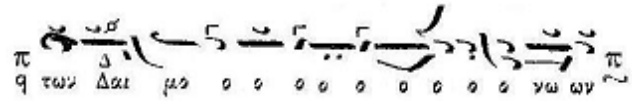	
ΠΔ 43	E^b-D	E^b G F E^b F# E^b D G F# E^b D D	
ΠΔ 43		ΣΥΓΚΡΙΝΕ ΜΕ ΗΛΙΟΠΟΥ ΛΟΥ: ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΗ ΕΞΗΓΗΣΗ 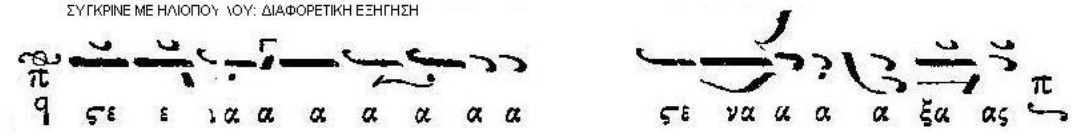	
Δ19		Παρακλητική+λύγισμα	
Δ19	F-F	F G F G E F 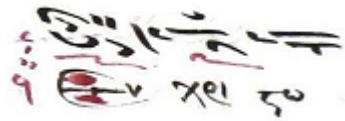	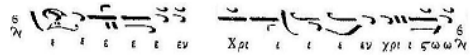
Δ20		Κράτημοϋπόρροον+Αργόν	
Δ20	G-G	G G Ab A G Ab cbA b A G 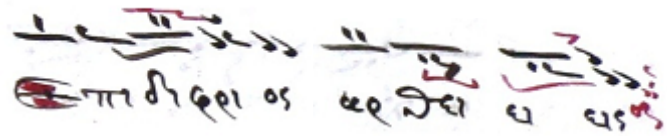	
Δ21	A-G	Ab cbA b A G 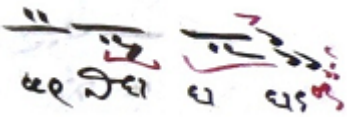 Δ21 Παντελεῆμον	

Δ20	A-G	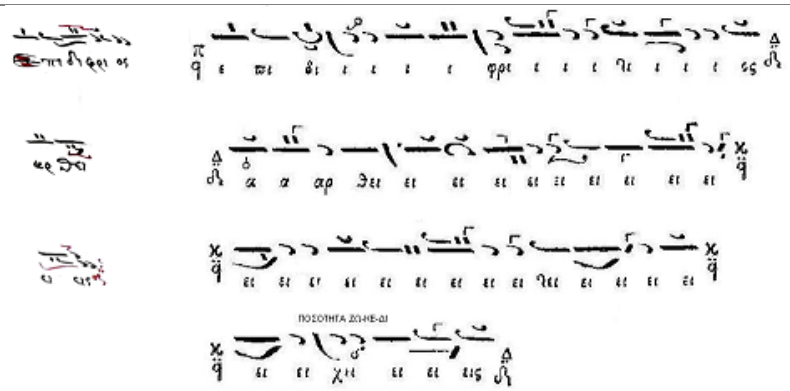	
Δ20		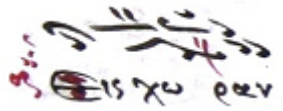 D EF F E D	ξηρόν κλάσμα
Δ20		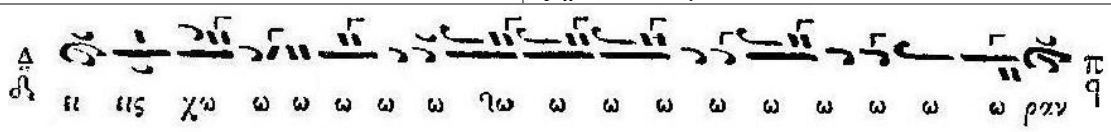	
Δ20	E-G H-C	E E C EF G b A G H H ΄G ΄AH C E D C 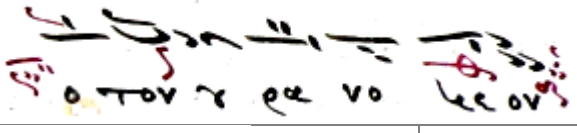	
Δ20	E-C H-΄G		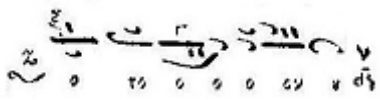
Δ20	E-G ΄A-C	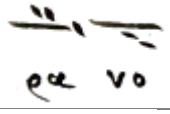	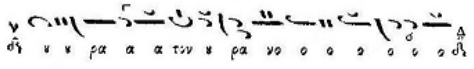
Δ20	b-G E-C		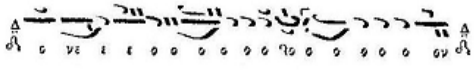
Δ20	G-F#	G A G F# 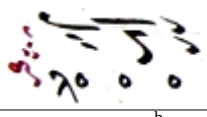	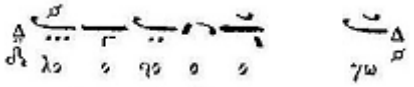
Δ20	G-D	G F# E^{b} D D 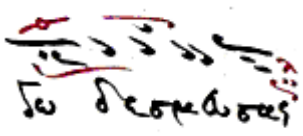	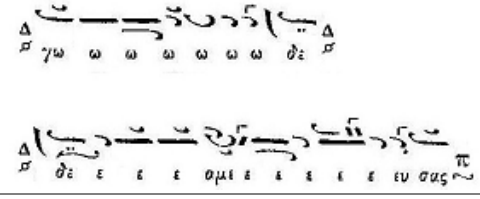
Δ20	D-D	D D D H C D E D D	

Δ20		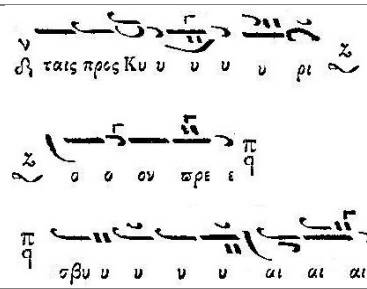	
Δ21	G-E	G G F G E 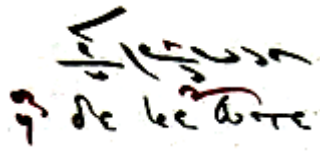	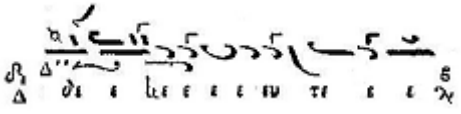
Δ21	A-G	A G F E F G A A F G G G 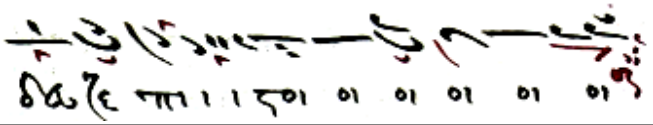	
Δ21		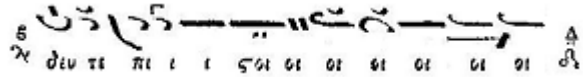	
Δ21	F-D	F E F G E E D E A G F E 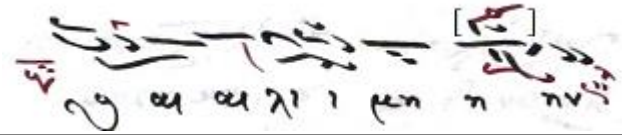	
Δ21	F-G	F E F G 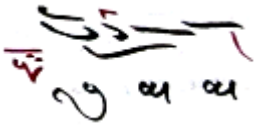	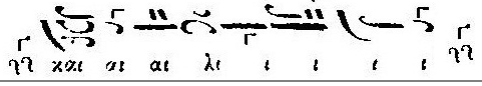
Δ21	F-F	F F E F 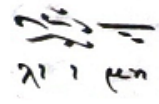	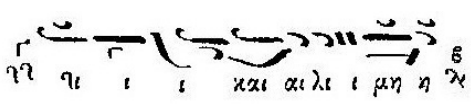
Δ21	A-E	A GF E 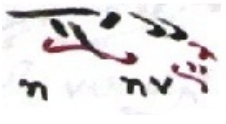 correxi	
Δ22	G-A	G A c hA G F G c A h cd d ch c b A G A 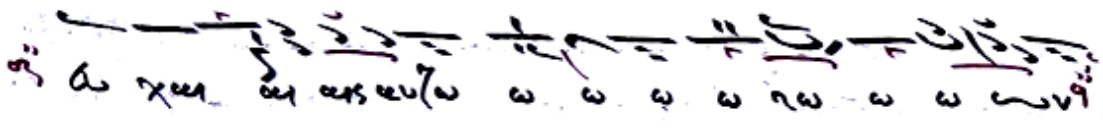	

Δ22		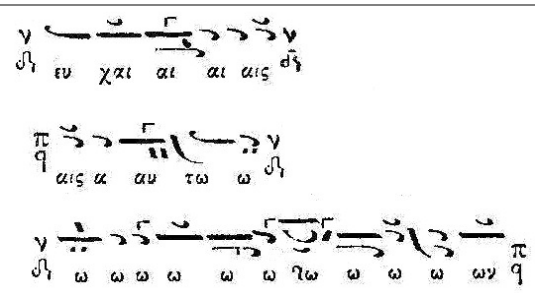	
Δ23	E-C	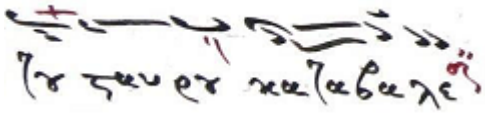 E F G D E D C	
Δ23		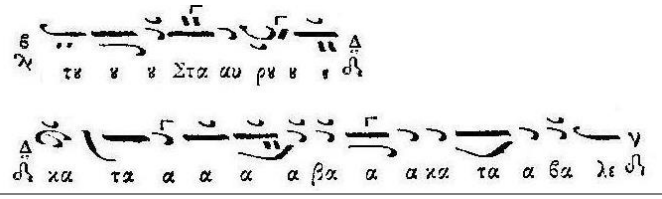	
Δ23	G-A	G G G E F Ab A G h c A 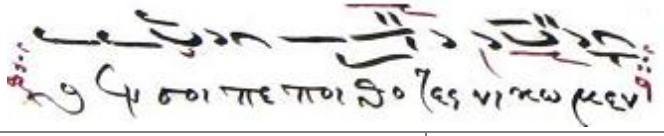	
Δ23	G-E	G G G E 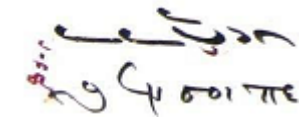	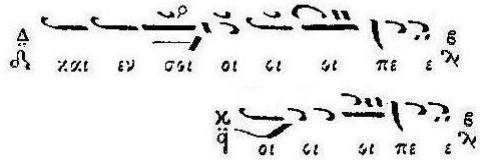
Δ23	F-A	F Ab A 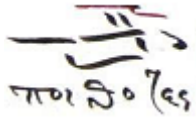	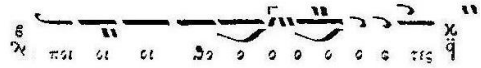
Δ23	G-A	G h c A 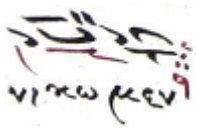	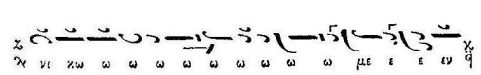
Δ25	D-¸G	D D C D E E H C ¸A ¸A B ¸A ¸G	
Δ25	D-E	D D C D E	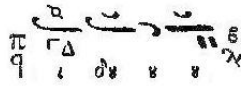
Δ25	E-¸A	E H C ¸A	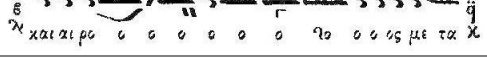

		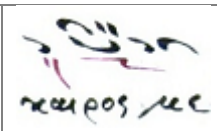	
Δ25		΄A B ΄A ΄G 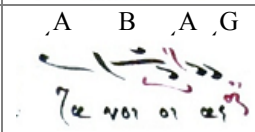	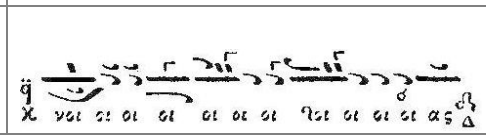
Δ25		Απόδοση με πεταστή-αντικένωμα-δίστροφα (Δι-Πα)	
Δ25	G-D	G G A F E D	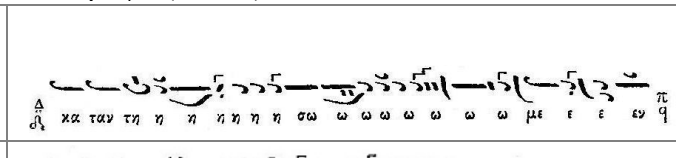
Δ26	G-D	G G G A F E D D 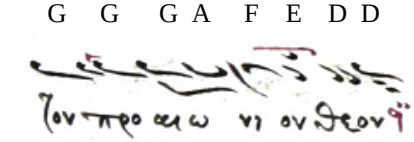	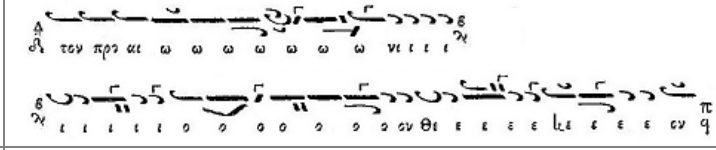
Δ26	G-D	G A F E D 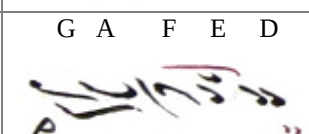 Δ29 δυνάμεσι	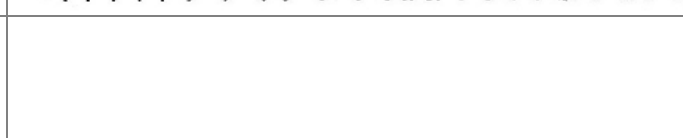
Δ26	G-D	GA F E D 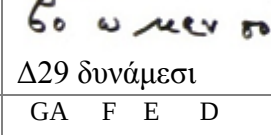 Δ29 (θε)-λήματι	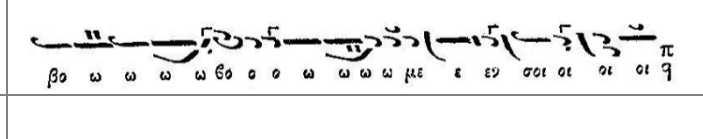
Δ26	D-D	G G E F A G G G G A F E D D 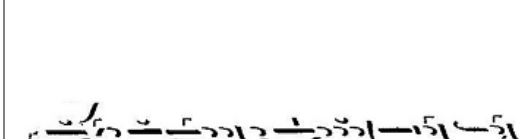	
Δ26		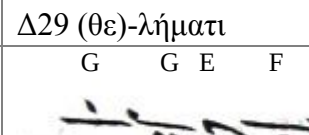	
Δ27	D-D	D D E F G A G FED F E D 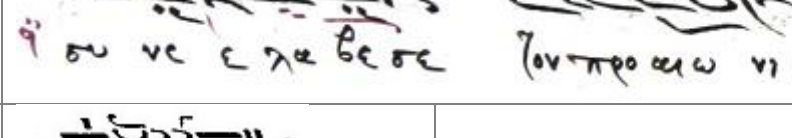	
Δ27	D-A	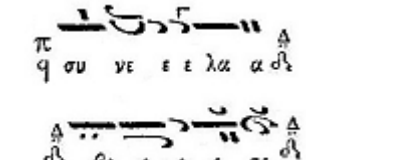	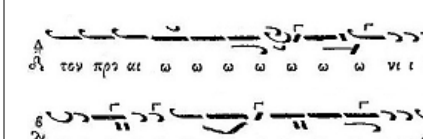
Δ27	G-D	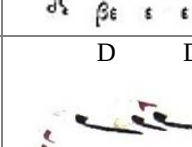	

Δ27	FED	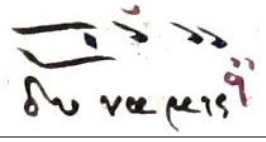	
Δ27	ˌG-D	ˌG ˌG HC D 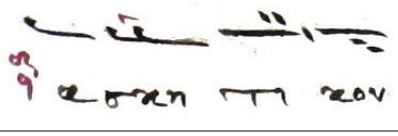	D E C ˌA HC D C D E D D 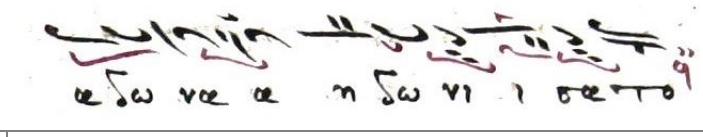
Δ27	ˌG-D	ˌG ˌG HC D 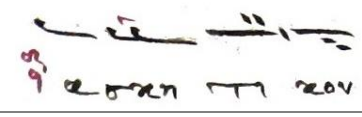	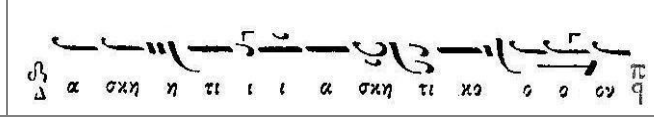
Δ27	D-D	D E C ˌA HC D C D E D D 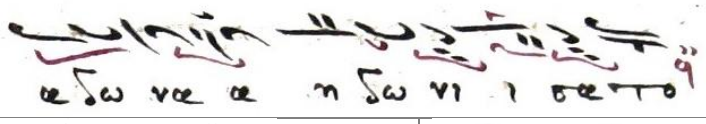	
Δ27	D-ˌA		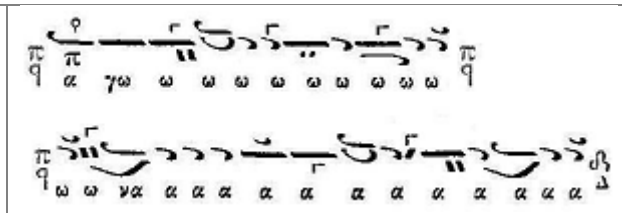
Δ27	D-D		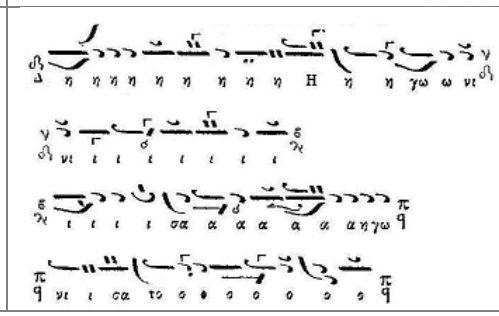
Δ27	E-E	E E E F D F E F E E 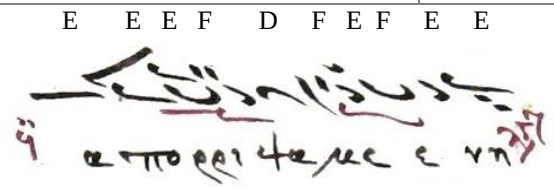	
Δ27		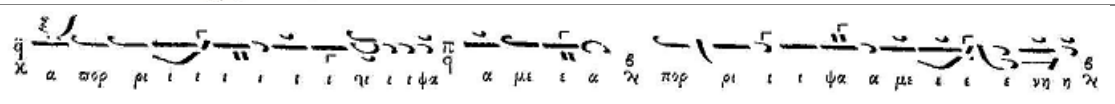	
		Απόδοση με αντικένωμα	
Δ28	ˌG-ˌG	ˌG H C D H C D D C H ˌA ˌG 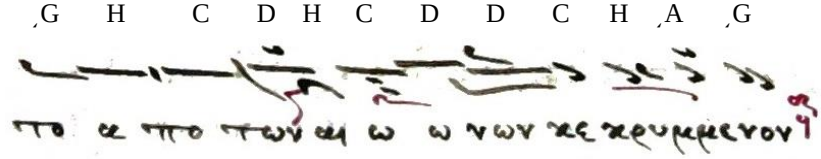	
Δ28	ˌG-H	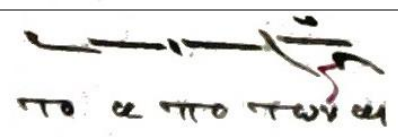	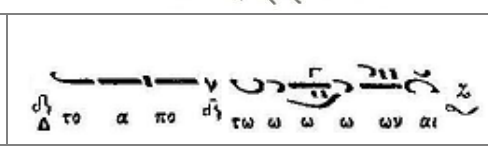

Δ28	CD		
Δ28	D C	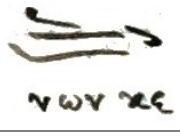	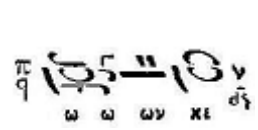
Δ28	H -˛G	H ˛A ˛G 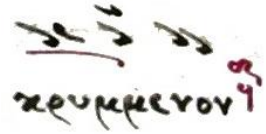	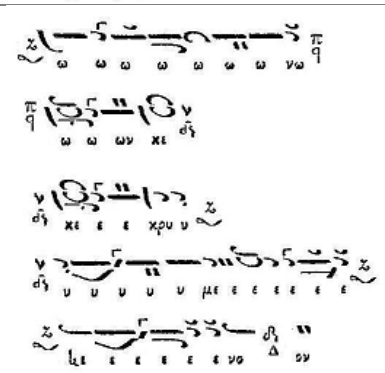
Δ28	F-D	F E D D C D F E D 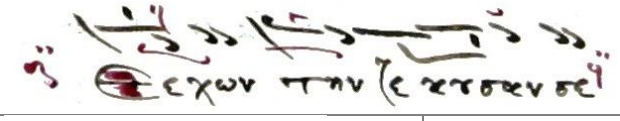	
Δ28	FED		
Δ28	DC		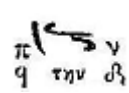
Δ28	D-D	D F E D	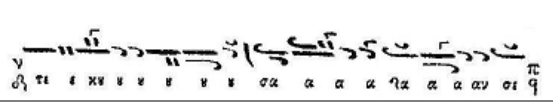
Δ28		Ειρμολογική γραμμή	
Δ28	D-G	D E F G A G A h c b G A G F E F G	
Δ28			
Δ28	E-E	E E D E E 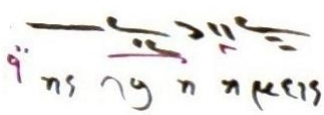	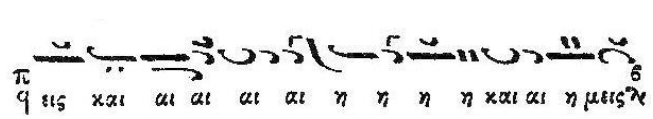
Δ28	G-G	G \ G G FED E F G 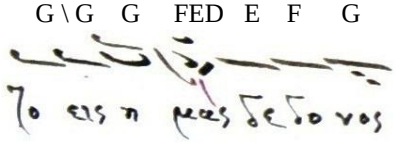	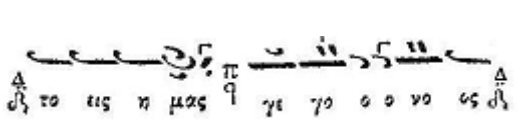

Δ29	E-D	E D D E F D G A G E F G G F E F E D	
Δ29	E-D		
Δ29	D-D		
Δ29	G-E	G A G E	
Δ29	FG		
Δ29	GFE		
Δ29	FED		
Δ29	D-E		
Δ29			
Δ29	C-,G	C D Eb C E E H,Ab HC C H CDH,A ,G ,G	
Δ29			
Δ29	E-C	E E E E F E D C D F E D H C E C D C H C	
Δ29		σύντομη εξήγηση	
Δ29	D-C	D C H C	

1.2 ΣΥΝΘΕΣΗ: ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΘΕΣΕΩΝ ΠΛΑΓΙΟΥ ΤΟΥ Δ΄, ΒΑΣΕΙ ΔΑΧ			
Σ/ΗΧ	Βαθμίς	Δοξαστικάριον Χουρμουζίου	Γριτσάνης 17
Αποδοματική θέση. Ομοιάζει προς την θέση κυλίσματος.			
ΔΑΧ Α11	Πα	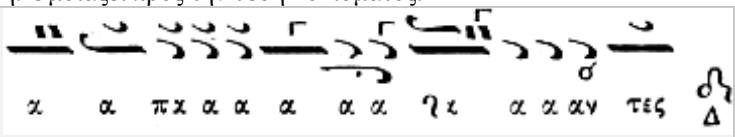 ΠΔ51 κρύφια	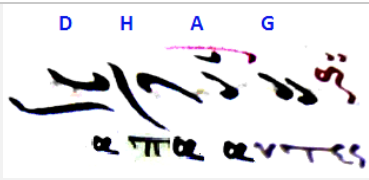
Β283 ΠΔ51	Πα	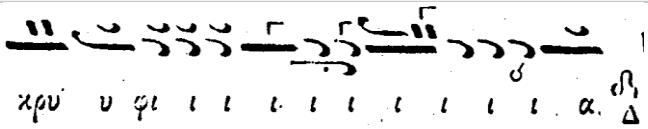	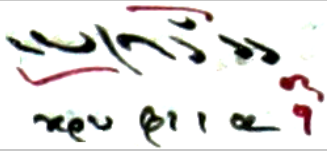
Α13 ΠΔ1	Νη	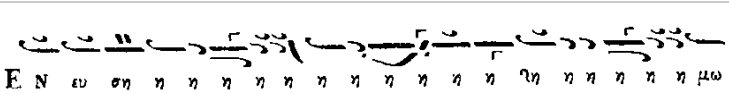	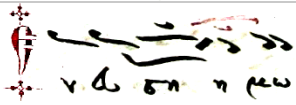
Β219 ΠΔ43	Νη	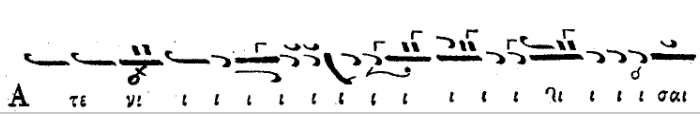	
	G-C	Δι-Νη	
Α14 ΠΔ2	Δι	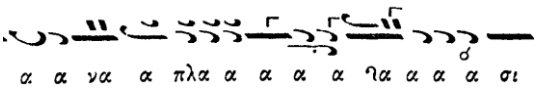 το ποιητικό κείμενο αντίστροφα στο χφο ΠΔ2 ἐκήρυξας ΠΔ5 ἡγιασμένη ΠΔ7 -νε καὶ Ὁσίων ΠΔ8 ταπείνωσιν ΠΔ10 τὸ πρόσλημα ΠΔ10 -ον Κύριε ΠΔ14 εὐωδιάσαν ΠΔ15 τῷ πνεύματι ΠΔ16 -τὰ τὸν Πατέρα ΠΔ19 -όησε λέγων ΠΔ20 τῆς κορυφῆς ΠΔ22 ἐπίγεια ΠΔ22 συμμίγνυνται ΠΔ29 -ταφλέξαντες ΠΔ30 -λικία πᾶσα ΠΔ32 Χριστὸς ὁ Θεός ΠΔ34 -ετάξαντο ΠΔ34 -ναξίοις ΠΔ40 -λεημοσύνης ΠΔ46 μιαιφονίαν ΠΔ51 τοὺς μαθητάς μου ΠΔ52 -κ ἐφύλαξα 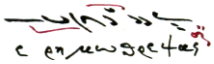 ΠΔ55 ἐρήμῳ θρέψας ΠΔ58 -των σου τὰ πλήθη 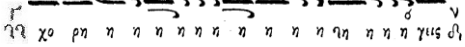 ΠΔ58 -χορήγεις ΠΔ58 τοὺς τῆς ψυχῆς	

		ΠΔ59 -μησεν ἐν κόσμῳ ΠΔ61 -μωρίαν	
	C-G,	ΠΔ44 -τραυμάτισας αντίστροφο διάστημα ΠΔ45 τὸ ὕδωρ ΠΔ47 ἐπέτρεπες	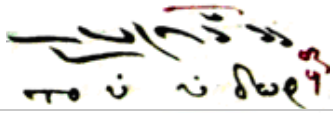
Β262 ΠΔ46	c-G	ΔΠ46 -η βόησον	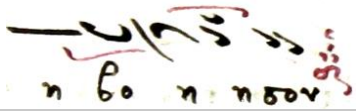
Α249 ΠΔ22	Ζω΄ c-G	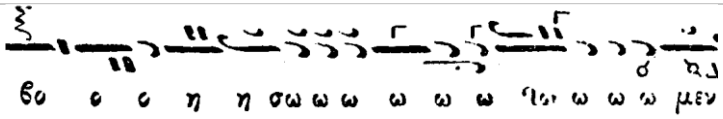	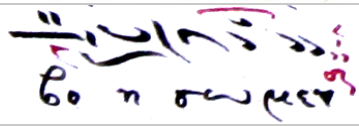
Β210 ΠΔ41	Πα (Δι) G-C	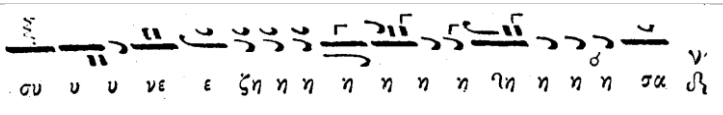	
Β358 ΠΔ58	Πα D-¸G	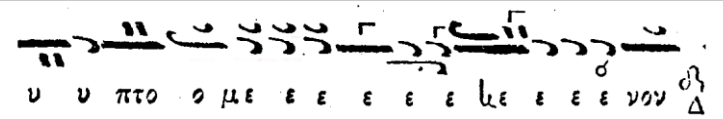	D D H ¸A ¸G 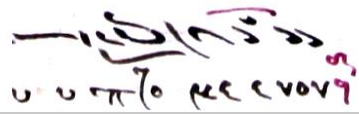
Β407 ΠΔ61	Δι	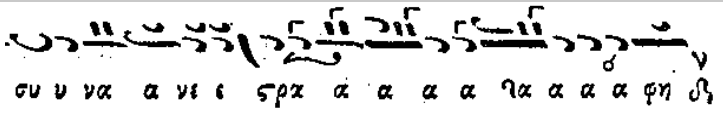	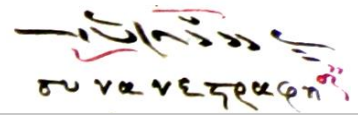
Β370 ΠΔ59	D-¸G G- C	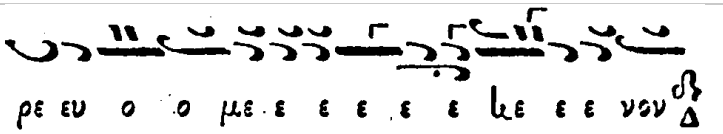 Η θέση αυτή μπορεί να ψαλλεί και ως G-D, διότι σημειογραφείται έτσι στην παλαιά γραφή.	D D H ¸A, ¸G G G E D C 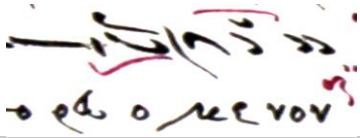
Β254 ΠΔ45	Νη Ήχος πλ Α΄ C-A	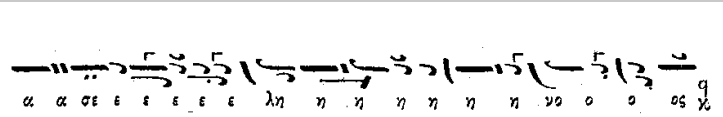	C E C H A
		D-¸G, αντίστροφη θέση ¸G-C	
Α34 ΠΔ3	Νη	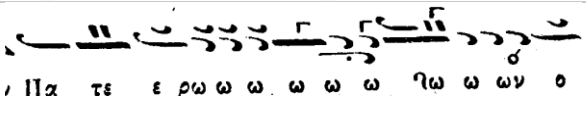 ΠΔ7 τεχθῆναί σε ΠΔ10 (Βηθλε)ὲμ ἑτοι- ΠΔ31 ἀκραίμονας ΠΔ33 Οἱ Ἅγιοι 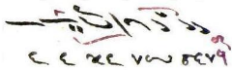 ΠΔ42 -κένωσεν ΠΔ53 (Πρὸ τοῦ) Τιμίου σου	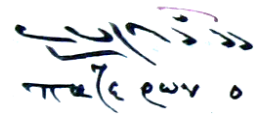
Β122 ΠΔ34	Δι G-D	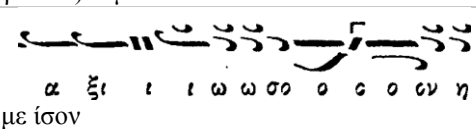 πεταστή με ίσον	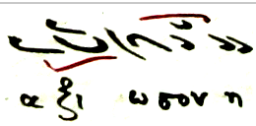
		G-D σύγκρινε με πίνακα Δ ήχου	

Α281 ΠΔ25	Δι ήχος πλ Α΄	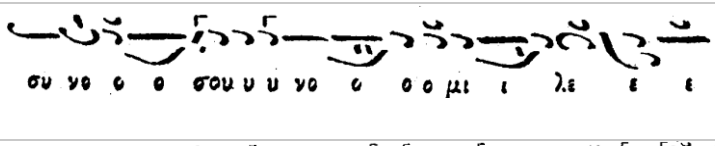	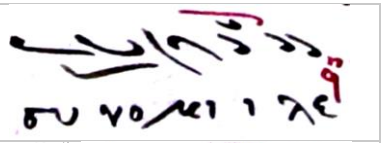
Β218 ΠΔ42	Δι ήχος πλ Α΄	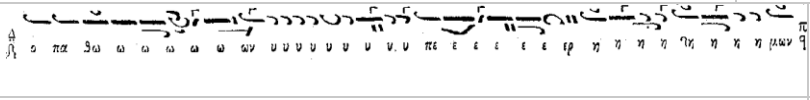	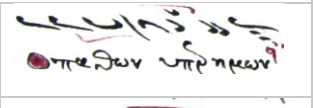
Β378 ΠΔ61	Δι	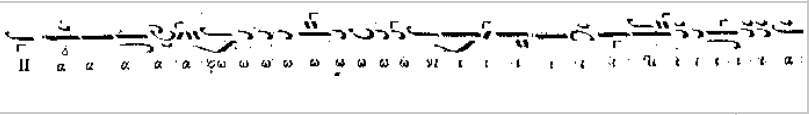	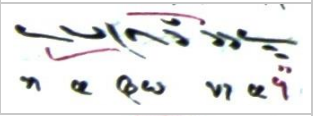
Β153 ΠΔ36	Δι ήχος πλ Α΄		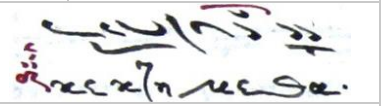
		Η ίδια θέση αργή και ειρμολογική	
Β177 ΠΔ38	άνω Νη ήχος πλ Α΄	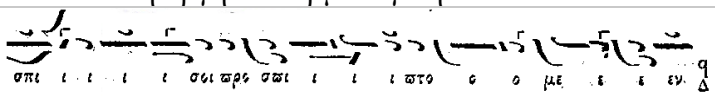 ΠΔ -ράλυτον	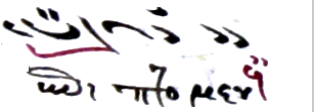
Β286 ΠΔ52	Πα	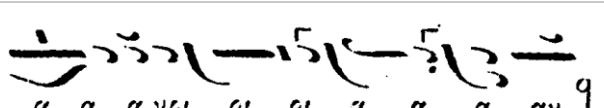	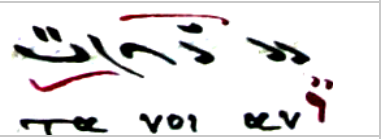
Β372 ΠΔ60	άνω Νη πλ Α΄	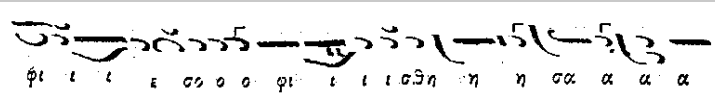	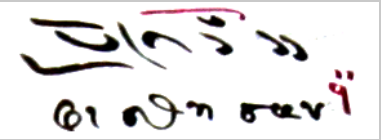
Α201 ΠΔ14	Νη πλ Β΄	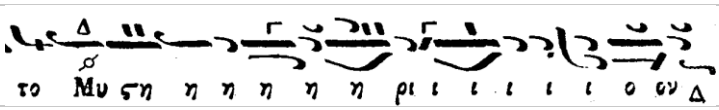	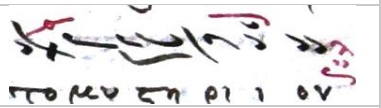
Α122 ΠΔ8	Δι	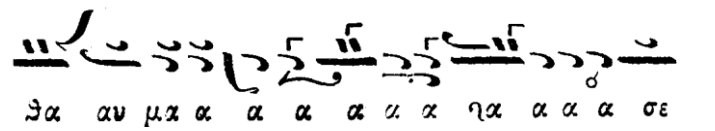 ΠΔ10 σύλλογος ΠΔ12 -δόκησας ΠΔ12 ἀστράσι ΠΔ15 -ξίωμα ΠΔ21 ἅπαντας ΠΔ22 ἐξείληψας ΠΔ30 -στέψωμεν ΠΔ37 -καίωσαν ΠΔ38 -τούμενον ΠΔ38 -καίωσας ΠΔ38 -θόντι δι' ἡμᾶς ΠΔ42 ἐπαίδευσεν ΠΔ53 -ρέωμα ΠΔ57 δόξα σοι 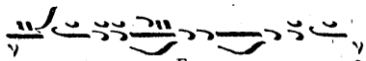 ΠΔ60 -τόρευον	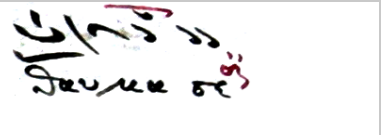
Β27 ΠΔ49	Δι	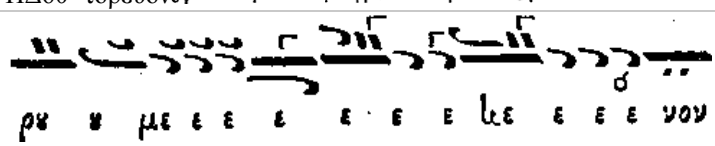 ΠΔ50 -λάνθρωπε ΠΔ53 ἄνθεσι ΠΔ54 -φώτισα	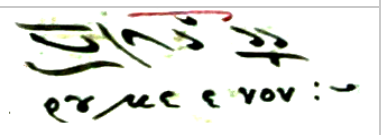

		ΠΔ54 -θάρισα 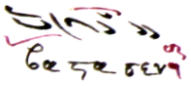 ΠΔ 57 -βάστασεν	
Β372 ΠΔ60	άνω Νη πλ Α΄	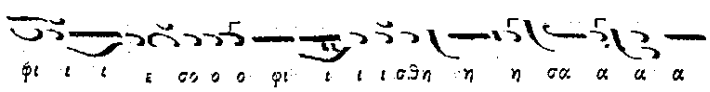	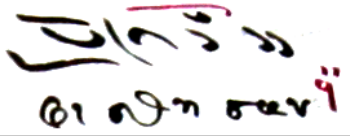
Β253 ΠΔ45	Πα	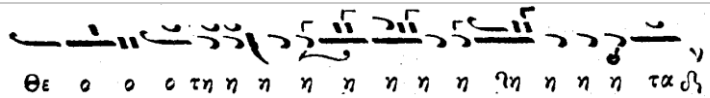 ΠΔ52 -ας Κύριε	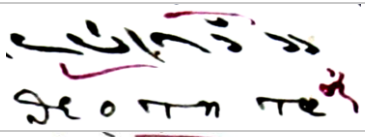
Α208 ΠΔ17	Δι	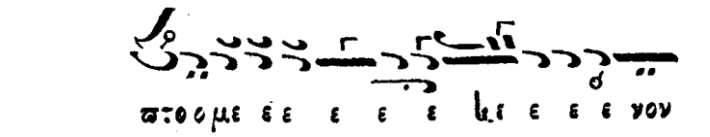 ΠΔ18 -λάνθρωπε ΠΔ43 πράξεων ΠΔ47 -ροῦντάς σε 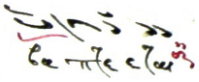 ΠΔ48 βάπτεται ΠΔ48 Κύριον ΠΔ53 ὕβρεως ΠΔ59 Πνεύματι	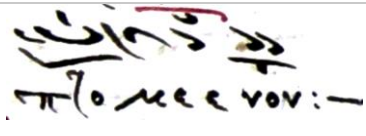
Β142 ΠΔ35	Δι	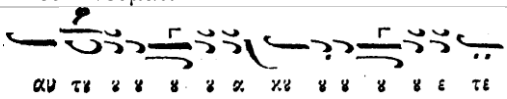	παρομοιάζουσα θέση
Παρομοιάζουσες θέσεις κυλίσματος			
Α39 ΠΔ3	Νη	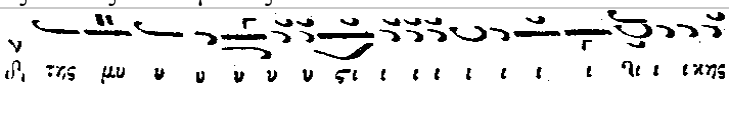	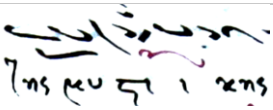
Α204 ΠΔ15	Νη	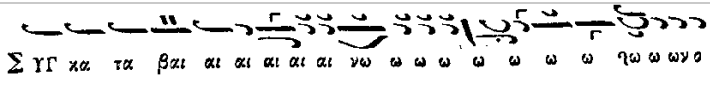	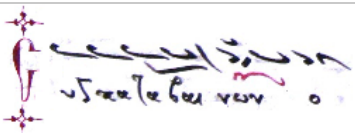
Α85 ΠΔ5	Νη	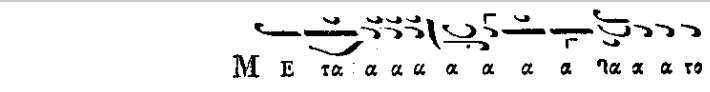	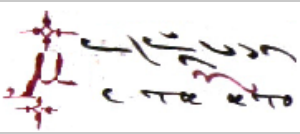
Θέση κυλίσματος. Χρησιμοποιείται και ως εναρκτήρια θέση.			
ΔΑΧ Α 11-12	Πα Ήχος Α΄	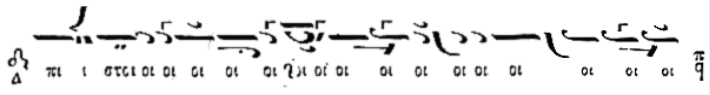	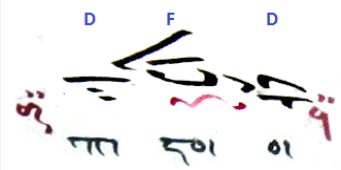
Α43 Δ17	Πα Ηχος Α΄	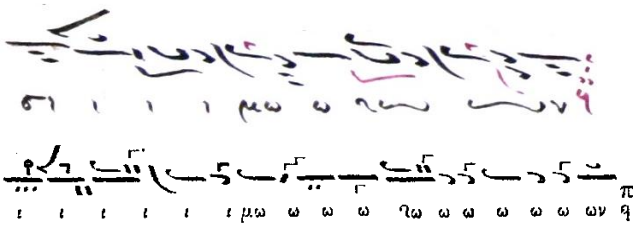	θέση κυλίσματος αναλελυμένη

Β72 Δ19	Πα Ηχος Α΄	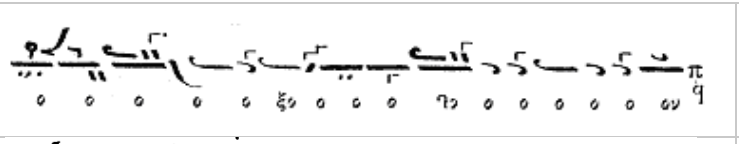	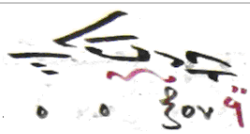
Β151	Πα Ηχος Α΄	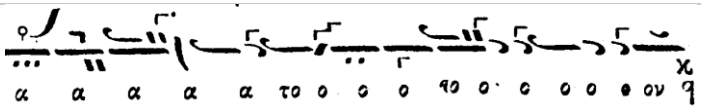 Θεαρχίῳ νεύματι/Διὰ ταύτης γὰρ, ήχος βαρύς	
Β241	άνω Νη (Γα) Ηχος Α΄	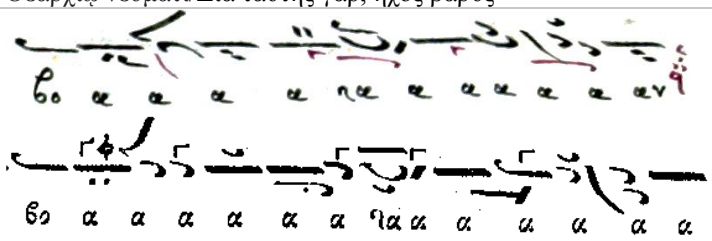 Θαυμαστὴ τοῦ Σωτῆρος, ήχος πλ α΄	θέση κυλίσματος αναλελυμένη
Τρομικόν : Αργή εξήγηση (κατά άργειαν)			
ΔΑΧ Α 12	Νη	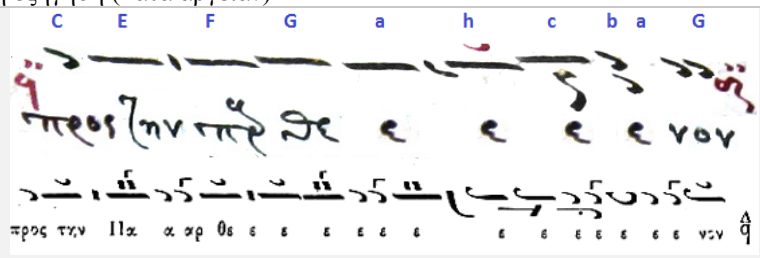	Τρομικόν h c b A G Αργή εξήγηση
Α 145 ΠΔ10	Βου	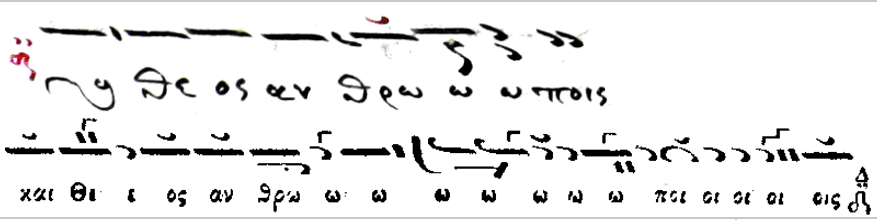	
Α201 ΠΔ15	Πα	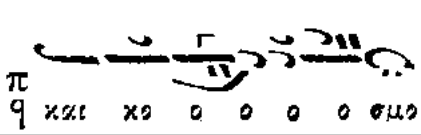	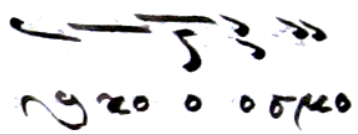
Α202 ΠΔ15	Νη	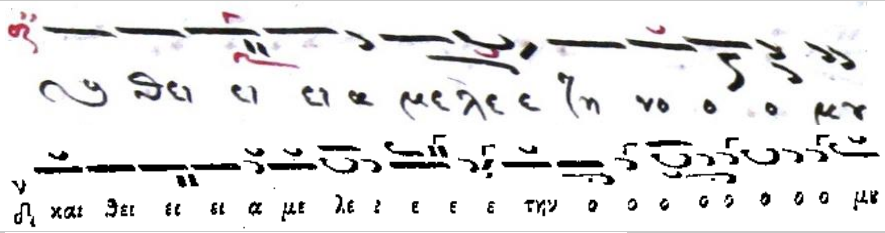	
Β85 ΠΔ30	Κε	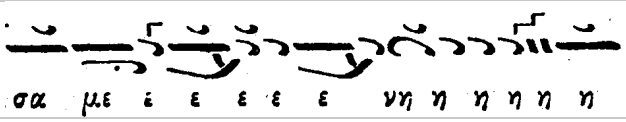	
Β95 ΠΔ32	Γα	γραμμή τρομικού-εκστρεπτού εναλλάξ 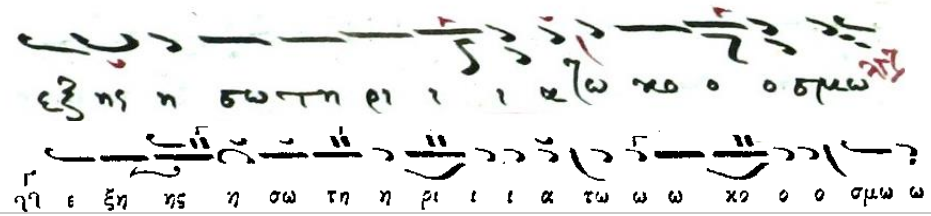	

Β152 ΠΔ36	Κε	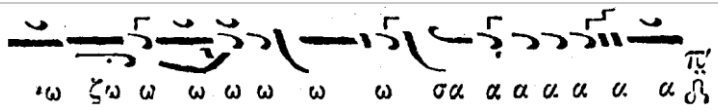 ΠΔ7 τὴν τρίβον ΠΔ10 ἀνθρώπους ΠΔ15 -την νόμου ΠΔ30 -σαμένη ΠΔ39 -μεν τότε ΠΔ42 -γειν ταύτην ΠΔ42 -ρίαν (+αντικένωμα) ΠΔ42 -μᾶς ῥῦσαι ΠΔ45 -ραδείσῳ ΠΔ52 -ον Πέτρος ΠΔ58 -ξαριθμήσει ΠΔ39 -στρέψας (G-A-G- [A-G] F-E)	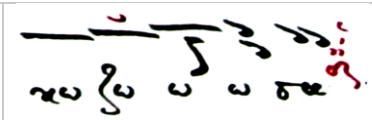
Β184 ΠΔ39	Κε		
Β185 ΠΔ39	Νη	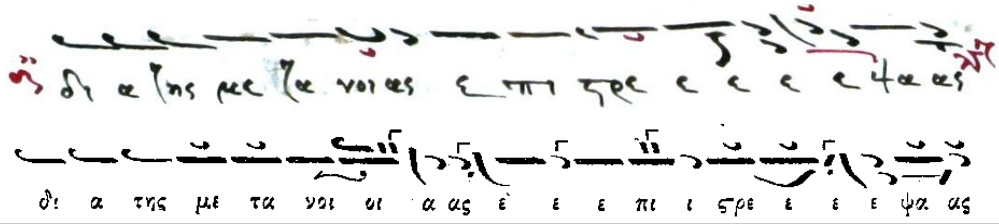	
Β185 ΠΔ42	Πα	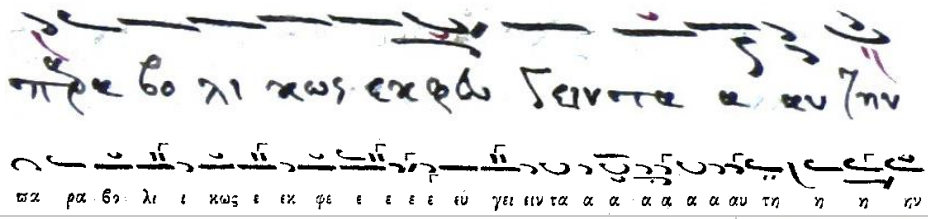	
Β379 ΠΔ61	Πα D-G		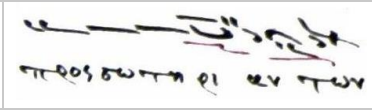
Η μεγέθυνση μίας γραμμής είναι μία εκ των τεχνικών του καλλωπισμού			
Β187 ΠΔ42	Βου	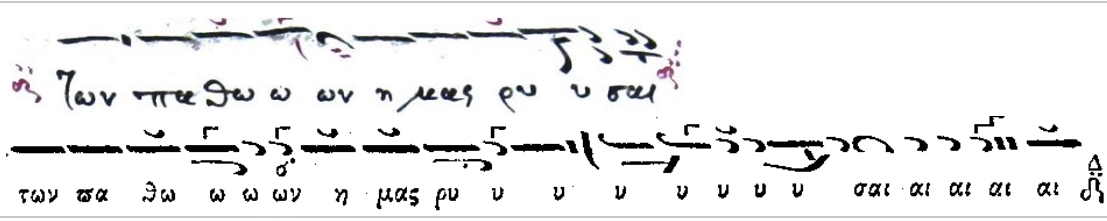	
Β156 ΠΔ53	Νη	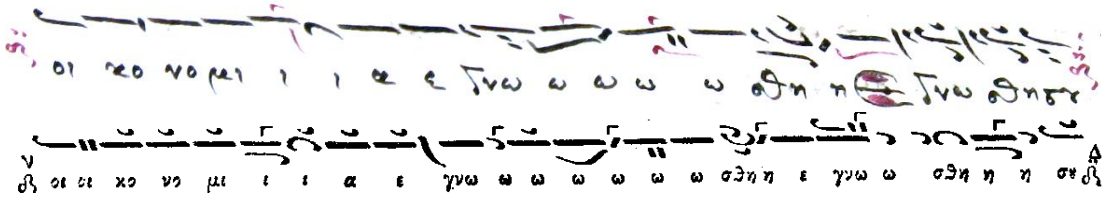 Οι δύο φράσεις αντιπαραβάλλονται ως ενδεικτικό παράδειγμα μεγέθυνσης. Στο διάστημα Νη-Δι, τα ποσοτικά σημάδια εισάγουν μία θέση εκστρεπτού (Β187) ενώ μπορεί κάλλιστα να εισάγουν μια θέση επέκτασης συλλαβής (πιθανότατα καλλωπισμού) και θέση στραγγισμάτων (Β156)	
Β256 ΠΔ45	Κε	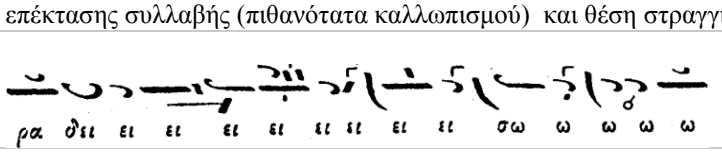	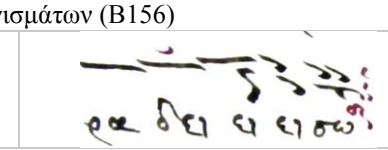

Β357	Δι	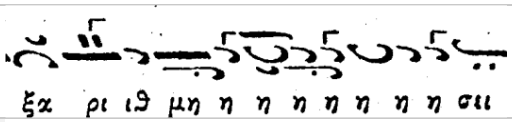	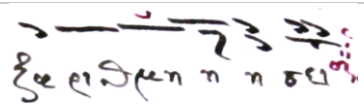
ΔΑΧ Α 12	Ζω υφ (Δι)	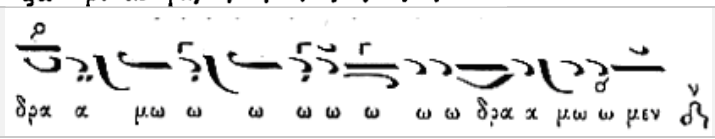	Α208 ΠΔ17
Δίφωνες συνεχείς καταβάσεις με πίασμα (παρομοιάζουσες θέσεις τρομικών, ξηρόν κλάσμα, κύλισμα και απόδοση λεγέτου)			
ΔΑΧ Α 12	Πα	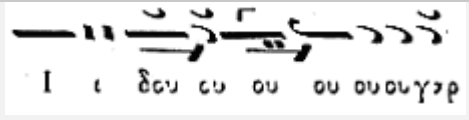 ιδού γαρ	
Α14 ΠΔ1	Βου	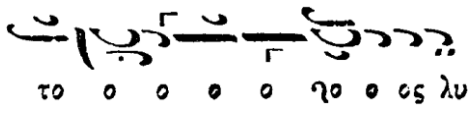	E F D
Α107 ΠΔ6	Δι	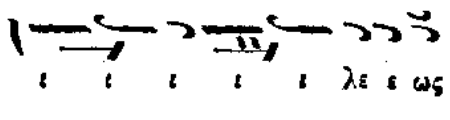	G F G A G E
Α122 ΠΔ8	Γα	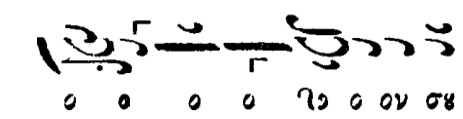	F D
Α151 ΠΔ11	Γα	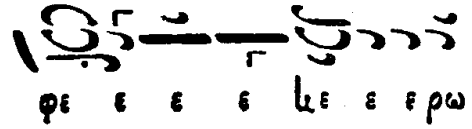	F D
Α202 ΠΔ10	Βου	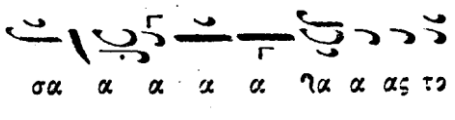	E F D
Α204 ΠΔ6	Γα	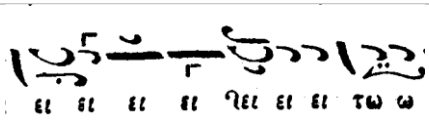	F D C
Α207 ΠΔ17	Βου	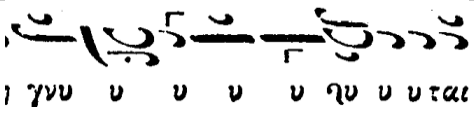	E F D 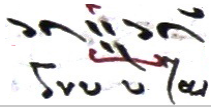
Α223 ΠΔ21	Βου	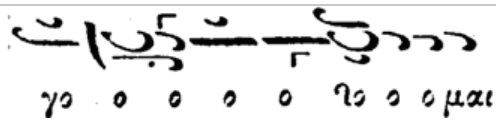 ολέσαι	E F D
Α247 ΠΔ22	Γα	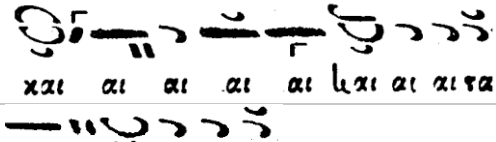	F D
Α281 ΠΔ25	Κε	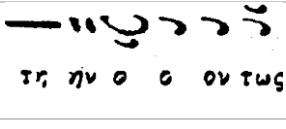	A c b G

Β53 ΠΔ29	Πα	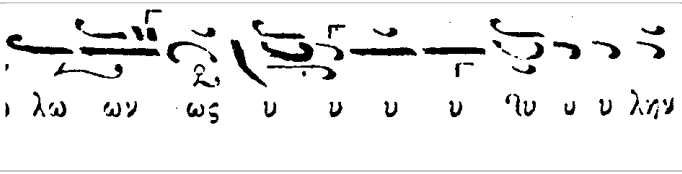	D C C A
Β54 ΠΔ29	Γα	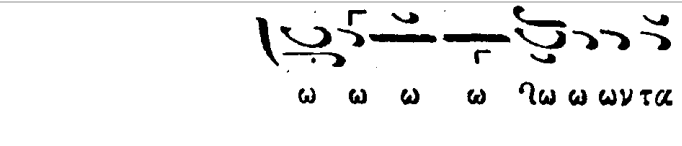	F D 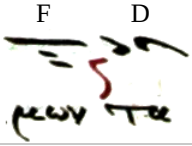
Β84 ΠΔ30	Πα	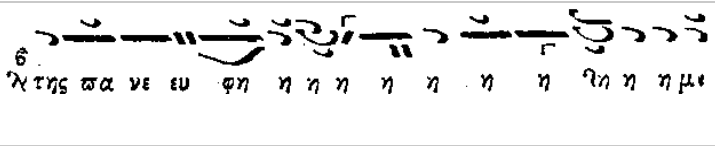	D E F G E F D 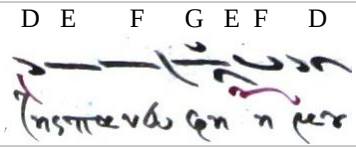
Β85 ΠΔ30	Βου	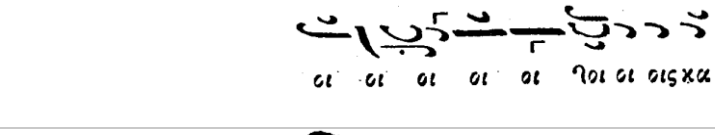	E F D 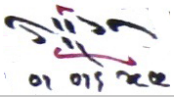
Β94 ΠΔ31	Γα		F D 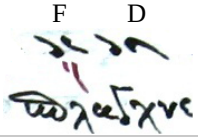
Β118 ΠΔ33	Κε	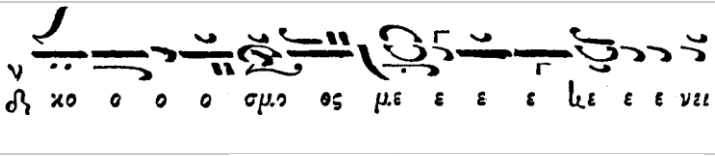	A G F D
Β140 ΠΔ35	Ζω	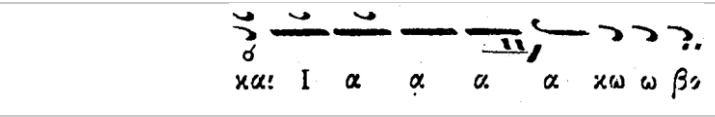	H C D E G F D
Β176 ΠΔ38	Νη	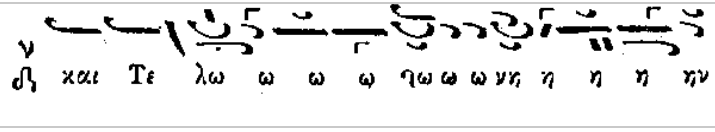	C C F D 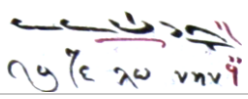
Β217 ΠΔ42	Γα	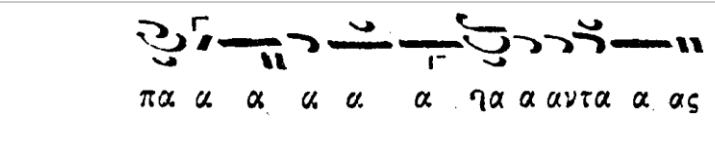	E F D 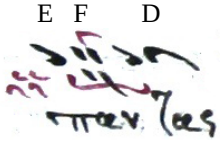
Β228 ΠΔ45	Νη	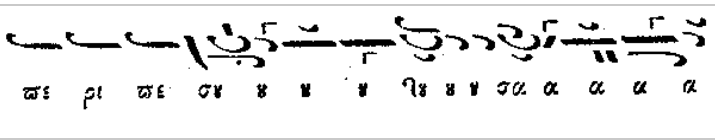	C C C F D 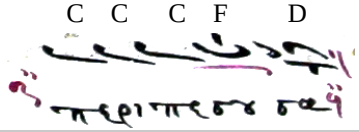
Β284 ΠΔ52	Πα	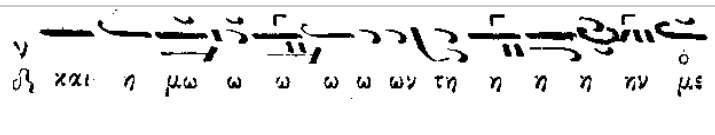	D EF D E D
Β343 ΠΔ57	Γα	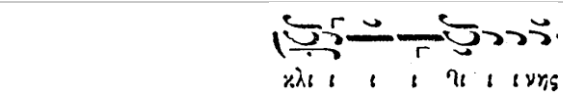	F D
ΔΑΧ Α13	Πα	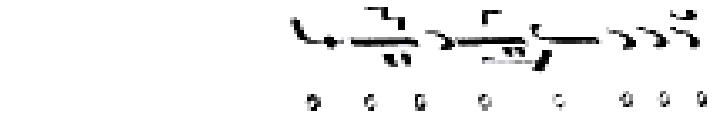	E F E D Πάτμου 930 *Πηγήν ιαμάτων*

ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΛΕΓΕΤΟΥ			
Α270 ΠΔ24	Γα	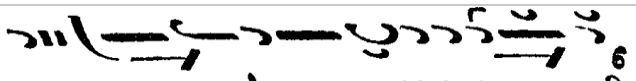 ΠΔ 27 -οις ρήμασι	
Α296 ΠΔ27	Βου	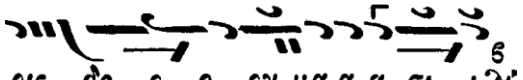 διαφορά στο ποιητικό κείμενο	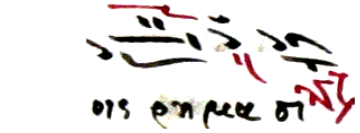
Β220 ΠΔ43	Δι	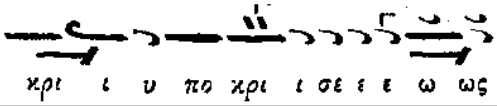	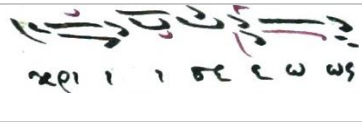
Β256 ΠΔ45	Δι	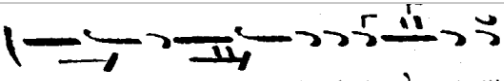	
Β282 ΠΔ51	Δι	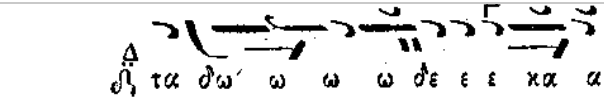	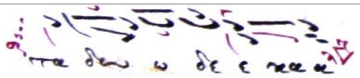
Β342 ΠΔ57	Γα	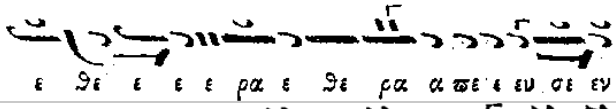	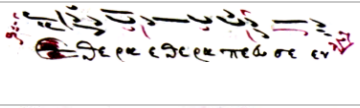
Β357 ΠΔ58	Γα	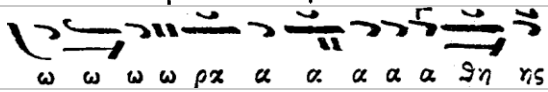	
Β369 ΠΔ59			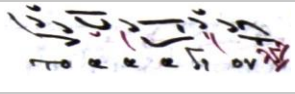
Β294 ΠΔ54	Βου	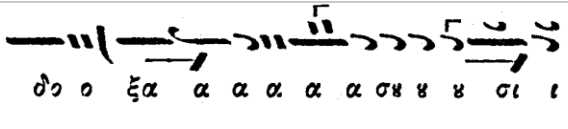	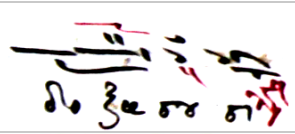
Β406 ΠΔ62	Δι	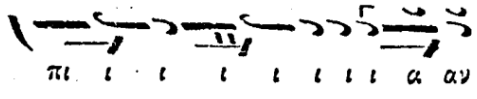	
Β407 ΠΔ62	Δι	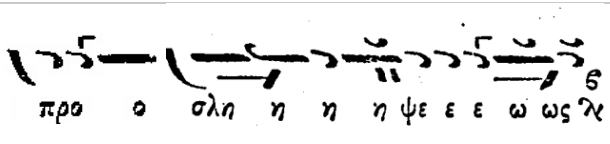	
ΞΗΡΟΝ ΚΛΑΣΜΑ Θέση απόλυτα στερεοτυπική και αυτόνομη. Το μελικό της ανάπτυγμα δεν εξαρτάται από βαθμίδες, ούτε από γέφυρες. Εντοπίζεται μόνιμα σε πλάγιο Α΄ ήχο. Εντύπωση, ωστόσο, προκαλούν οι μικροδιαφορές της εξηγήσεως στην Νέα Μέθοδο. Χρησιμοποιείται επιλεκτικά, με στόχο την μίμηση προς τα νοούμενα. Κατ' ευφημισμόν «ξηρόν», διότι αναφέρεται σε άκρως μελισματική κίνηση της μελωδίας.			
ΔΑΧ Α 12	Δι	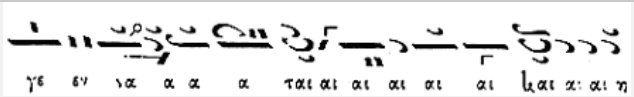	
Α106 ΠΔ6	Κε	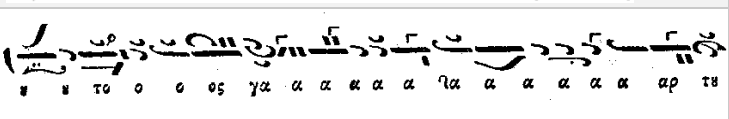	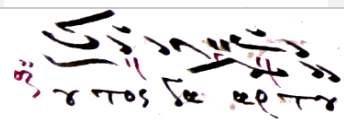

Α111 ΠΔ7	Ζω υφ (Κε)	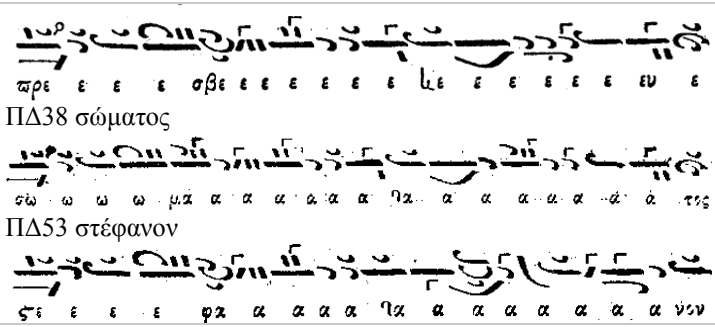 ΠΔ38 σώματος ΠΔ53 στέφανον	
Α204 ΠΔ16	Γα μέσος Α	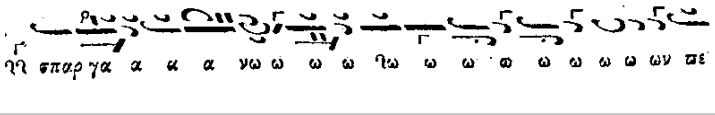	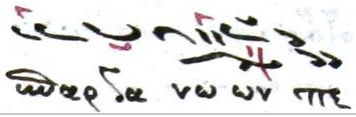
Α221 ΠΔ21	Γα μέσος Α	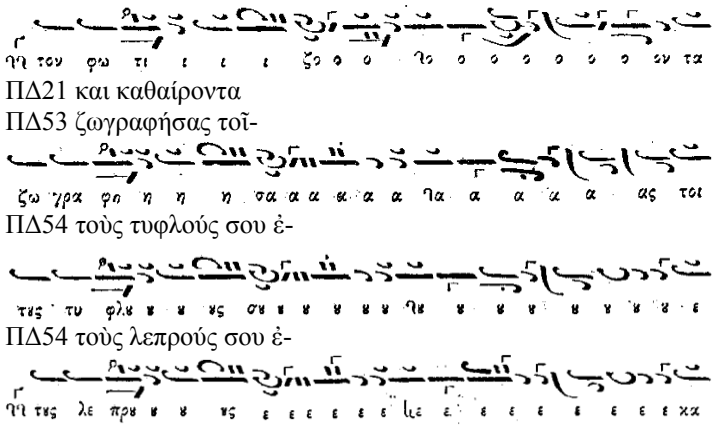 ΠΔ21 και καθαίροντα ΠΔ53 ζωγραφήσας τοῖ- ΠΔ54 τοὺς τυφλούς σου ἐ- ΠΔ54 τοὺς λεπρούς σου ἐ-	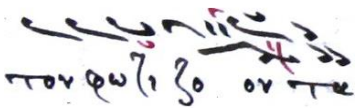
Β89 ΠΔ32	Γα μέσος Α	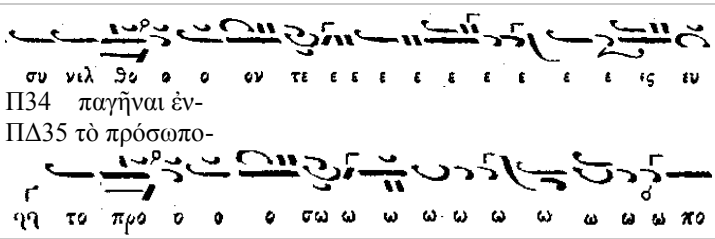 Π34 παγῆναι ἐν- ΠΔ35 τὸ πρόσωπο-	
Β155 ΠΔ12	Γα μέσος Α	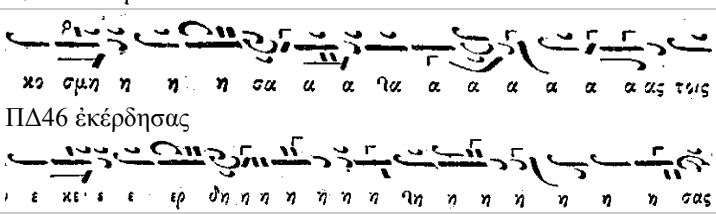 ΠΔ46 ἐκέρδησας	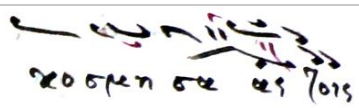
Β343 ΠΔ57	Ζω υφ (Κε)	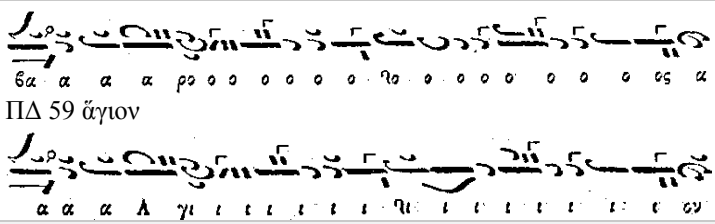 ΠΔ 59 ἅγιον	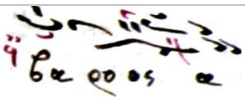
ΔΑΧ Α 13		πρὸ γαστρὸς προορισθεῖσα	
Β407 ΠΔ62	Γα	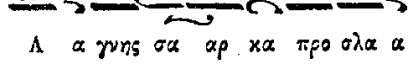	F G GF G A 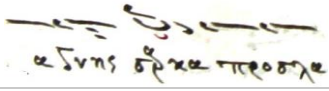

B185 ΠΔ39	Νη	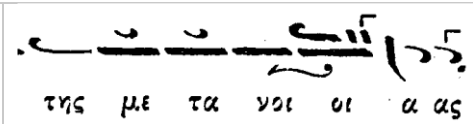	C D E F E 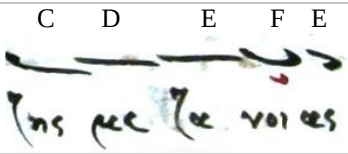
A281 ΠΔ25	Βου	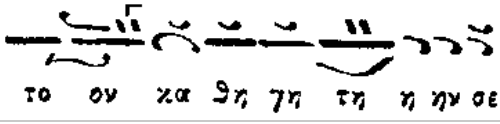	G F G A h c bA G 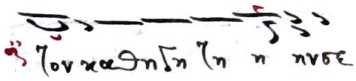
B284 ΠΔ52	Γα	F G A b AG A h c b A G 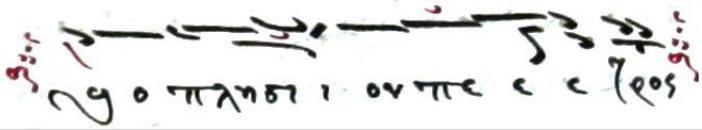	
B284 ΠΔ52	Δι	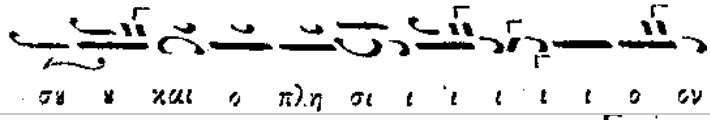	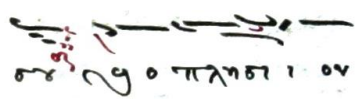
B284 ΠΔ52	Ζω	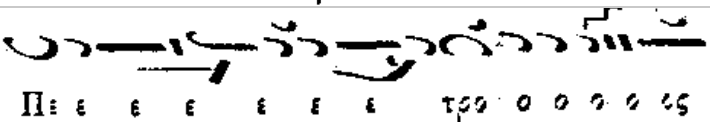	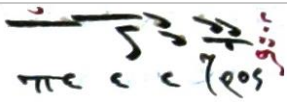
A110 ΠΔ7	G10	E F G b A G A h c b A G 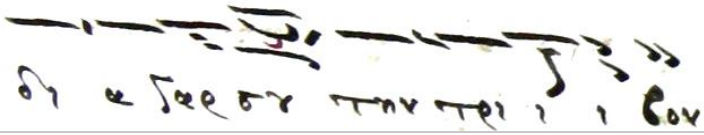	
A110 ΠΔ7	Βου	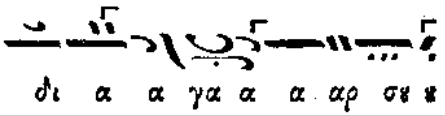	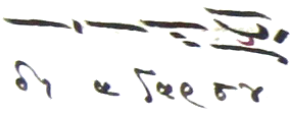
A110 ΠΔ7	Κε	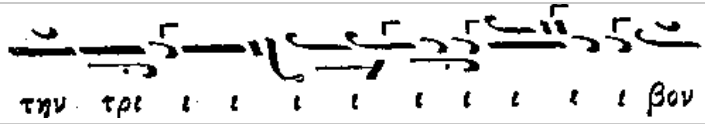	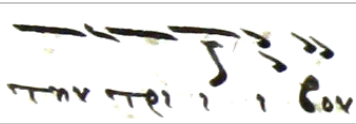
A105 ΠΔ6	G8	G G FED E F EDC 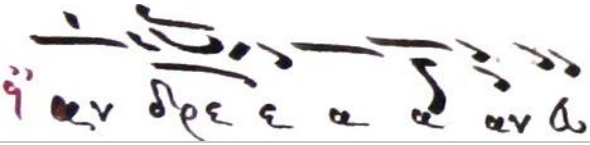	
A105 ΠΔ6	Δι		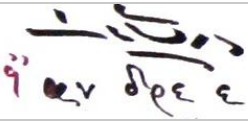
A105 ΠΔ6	Βου	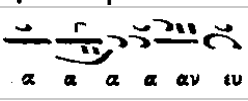	
G225 ΠΔ57	Βου	E F G FE D E F EDC 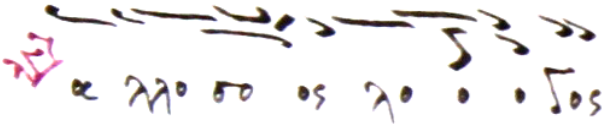	
B342 ΠΔ57	Βου	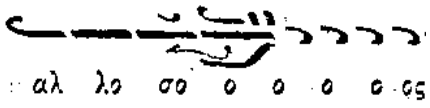	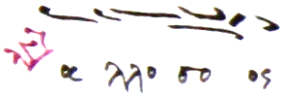

Β342 ΠΔ57	Βου	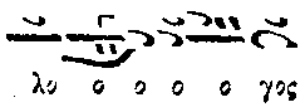	
Α143 ΠΔ9	G12		
Α143 ΠΔ9	Δι	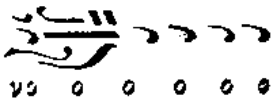	G FE D
Α143 ΠΔ9	Βου		E F E D C
Παραδείγματα για την συλλαβή [προορισθεῖ]-*σα:* Η θέση αυτή κρίνεται ως αρκετά προβληματική			
Α150 ΠΔ11	Κε	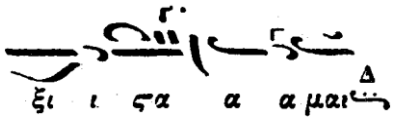	c h A^{b} G G 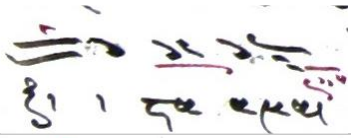
Α150 ΠΔ11	Κε		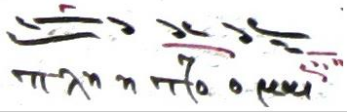
Β205 ΠΔ40	Δι	παράδειγμα για την συλλαβή [προορισθεῖ]-*σα*	G F E 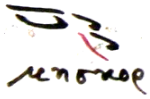
ΔΑΧ Α 13		τοῦ Θεοῦ ἡμῶν	Τρομικόν h c b A G G AGF E C D E^{b}D C ειρμολογική εξήγηση
Α281 ΠΔ25	Βου	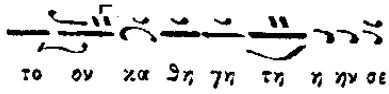	G F G A h c bA G 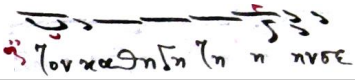
Α281 ΠΔ25		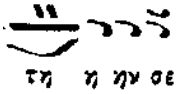	G A GF E
Β407 ΠΔ62		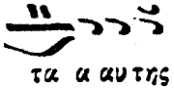 ΠΔ62 ταύτης ΠΔ24 - άλλη ΠΔ59 -χρόνως ΠΔ59 πάντα ΠΔ62 ταύτης	h c bA G
Α271 ΠΔ24	Ζω	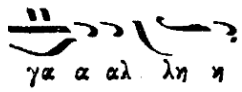	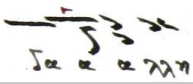
Β367 ΠΔ59	Κε	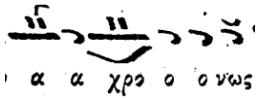	

Β369 ΠΔ59	Δι	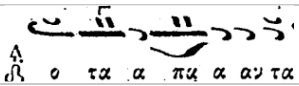	
Β407 ΠΔ62	Δι	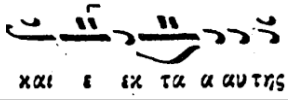	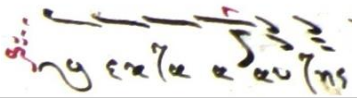
Β185 ΠΔ42	άνω Ζω	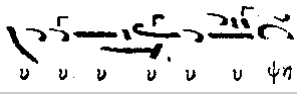 άλλη εξήγηση	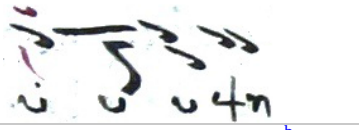
Α154 ΠΔ12	Νη	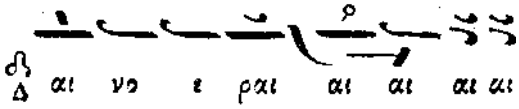	C D E^{b} DC 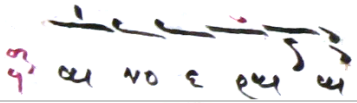
Β407 ΠΔ62	Νη	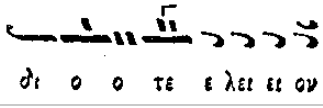 παρομοιάζουσα θέση	
Α271 ΠΔ24	Βου	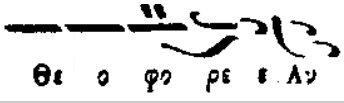 παρομοιάζουσα θέση	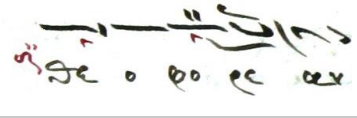
Β159 ΠΔ11	Γα	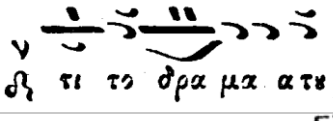 παρομοιάζουσα θέση	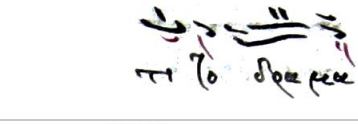
Β159 ΠΔ11	Δι	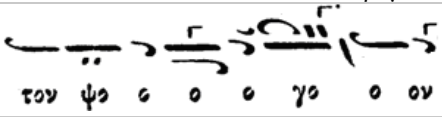 παρομοιάζουσα θέση	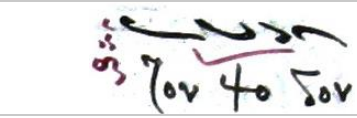
Α250 ΠΔ22	Κε	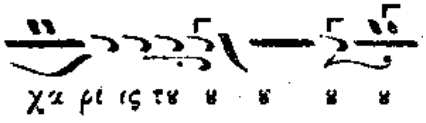 παρομοιάζουσα θέση	
ΔΑΧ Α 13		μήτηρ λύγισμα+παρακάλεσμα.	
Θεση αποδοματική. Στερεοτυπική στην παλαιά γραφή, με πολλές όμως παραλλαγές εξήγησης, τόσο, ώστε να απορροφά και την εξήγηση του κυλίσματος			
Α144 ΠΔ9	Γα		F G A G G
Β174 ΠΔ37	Βου	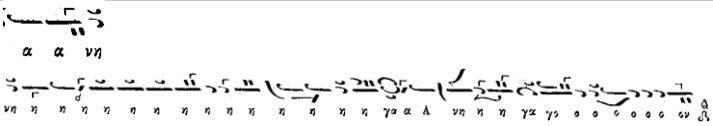	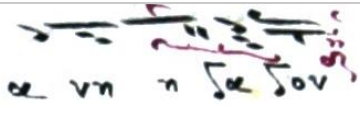
Β261 ΠΔ46	Δι	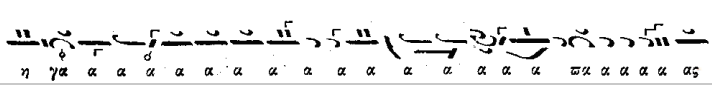	
Β261 ΠΔ46	Δι	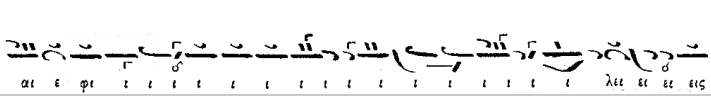	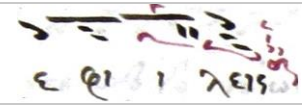
Β285 ΠΔ46	Βου	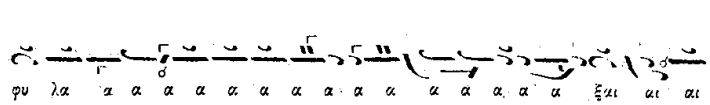	

Β286 ΠΔ52	Δι	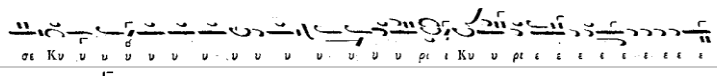	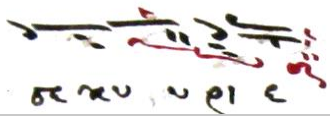
Β286 ΠΔ53	Γα	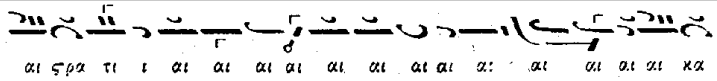 παρομοιάζουσα θέση	E F G A b G 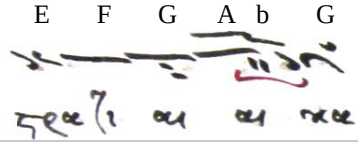
Β331 ΠΔ56	Δι	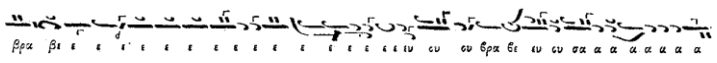	E F G A G G
Β344 ΠΔ57	Γα	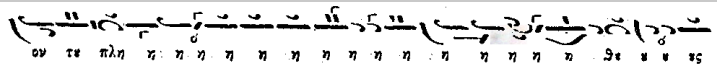	F E F G A G
Β358 ΠΔ58	Γα	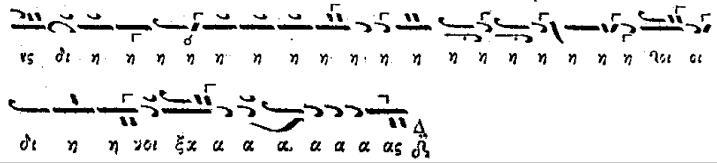	E F G A G G 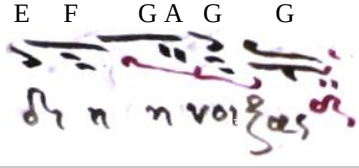
Β368 ΠΔ59	Γα	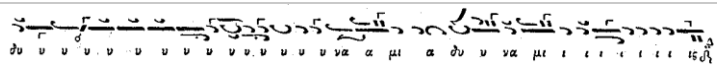	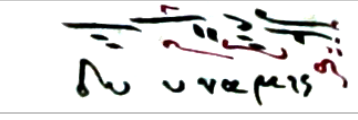
Β373 ΠΔ60	Γα	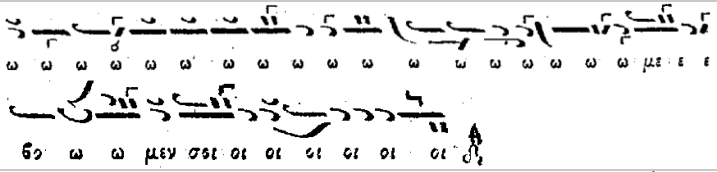	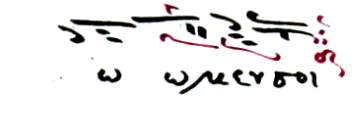
Β408 ΠΔ62	Βου	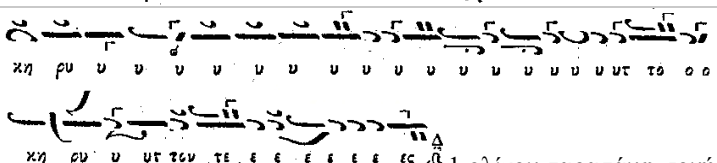 1 ολίγον παραπάνω-τονή	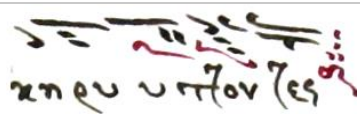
Η ίδια εξήγηση ακριβώς με κύλισμα			
Β184 ΠΔ39	Γα	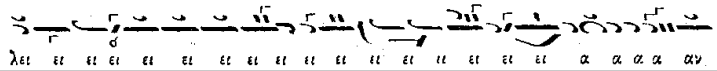	F GA b G
Β296 ΠΔ56	Βου	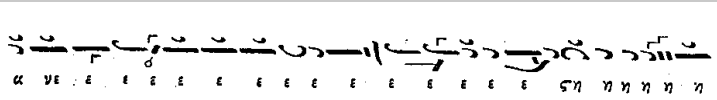 αλλαγή βαθμίδος-κύλισμα	E F GA b G 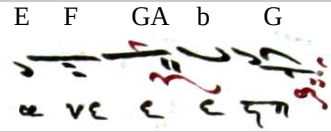
Β329 ΠΔ56	Γα	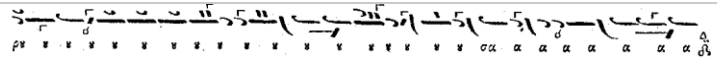 αλλαγή βαθμίδος-κύλισμα	F GA b G 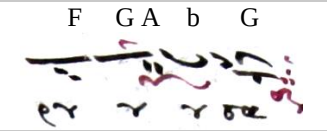
Β358 ΠΔ58	Βου	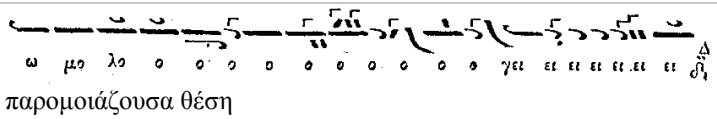 παρομοιάζουσα θέση	E F A b G 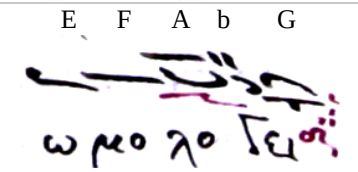
τὸ τῆς παρθενίας: Θέση παρακλητικής σχετικά αυτόνομη και στερεοτυπική. Δεν θέλει καν γέφυρες τις περισσότερες φορές. Οι υπεράριθμες συλλαβές που τυχόν προσαρμόζονται, αποδίδονται με ίσον, το οποίον,όπως περιγράφεται			

μόνιμα στις Προθεωρίες της Παπαδικής, *«φωνεῖται μέν, οὐ μετρεῖται δέ»*, αλλά και με ολίγον, το οποίο καλύπτει ανεβαίνοντας *«ὀλίγον κατ' ὀλίγον»* την τριφωνία Νη-Γα.			
ΔΑΧ Α 13		τὸ τῆς παρθενίας	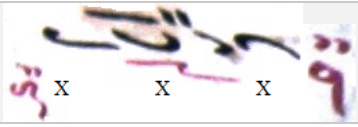
Α13 ΠΔ1	Νη	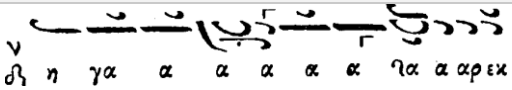 ΠΔ5 (πα)ρεγένου ΠΔ8 (τὴν ὑπο)μονὴν οὐ- ΠΔ40 εἰδότι ΠΔ39 Ἀγγέλων ΠΔ22 τοῦ κόσμου ΠΔ59 καὶ Πνεῦμα	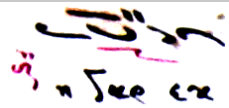
Α33 ΠΔ2	Νη	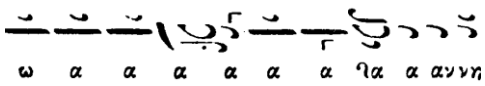 ΠΔ9 -δαγμάτω- 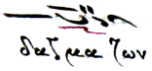 ΠΔ12 ἀλόγων 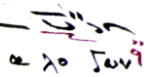 ΠΔ61 -νουργ-	
Α86 ΠΔ5	Νη	 ΠΔ34 προτυπώσας ΠΔ45 μυροφόρου ΠΔ47 ἀναπέμπειν	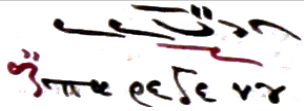
Α122 ΠΔ8	Νη	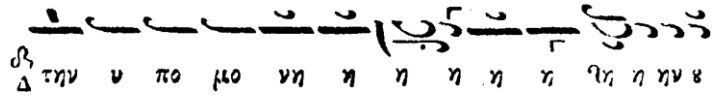 ΠΔ24 τῶν αἰωνίων ΠΔ27 ἐν τοῖς ὡσὶ τῶν ΠΔ38 ἐν ταπεινώσει ΠΔ43 ἐκ τῶν πονηρῶν μου	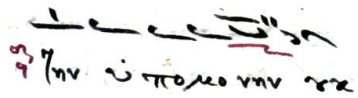
Α210 ΠΔ18	Πα	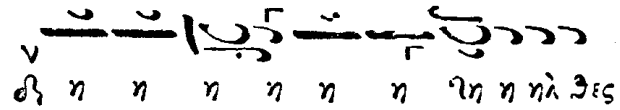 ΠΔ20 χεὶρ δε ΠΔ30 γένος ΠΔ56 ἥτις	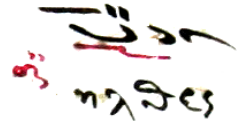
Β183 ΠΔ39	Νη	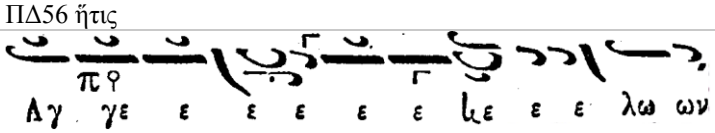	
Α246 ΠΔ22	Νη	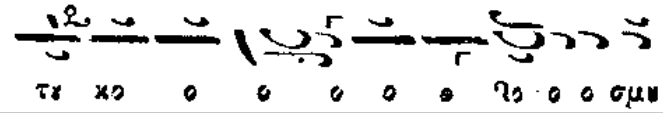	

Β274 ΠΔ47	Νη	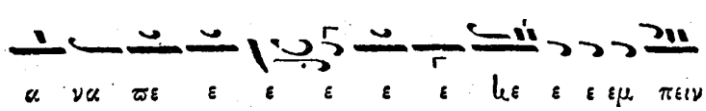	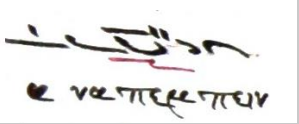
Α111 ΠΔ7	Βου E-G	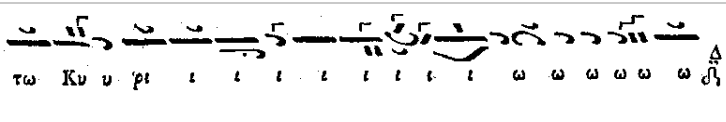	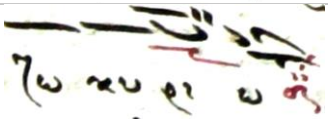
Β273 ΠΔ47	Νη C-E-G	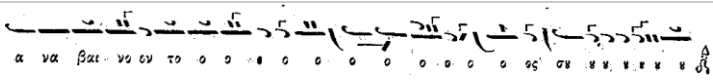	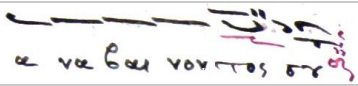
Β278 ΠΔ48	Βου	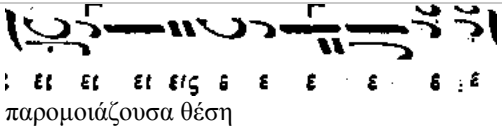 παρομοιάζουσα θέση	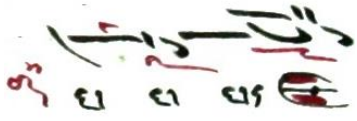
Β372 ΠΔ60	Κε	Η ίδια θέση με ίσον 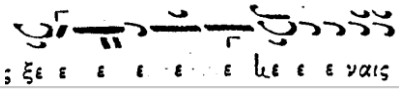	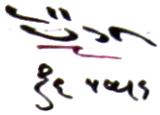
ΔΑΧ Α 13		Κειμήλιον Χαρακτηριστικότατη θέση κυλίσματος πλ. Α΄. Σημειογραφείται και αναλελυμένη.	
G121 ΠΔ28	Δι		
Β11 ΠΔ28	Δι	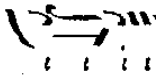	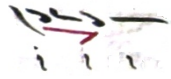
Β11 ΠΔ28	Κε	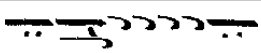	
Β11 ΠΔ28	Γα		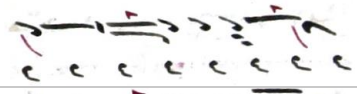
Β11 ΠΔ28	Κε	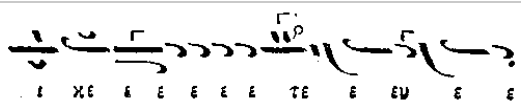	
Β12 ΠΔ28	Δι	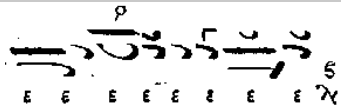 *τῶν δικαίων*	
Β369 ΠΔ59	Νη	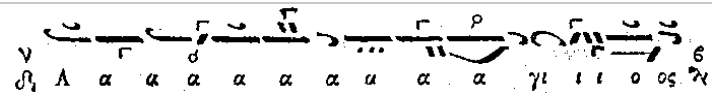	C DE E E 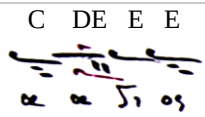
G129 Β36	Δι	G F A G FE F E E 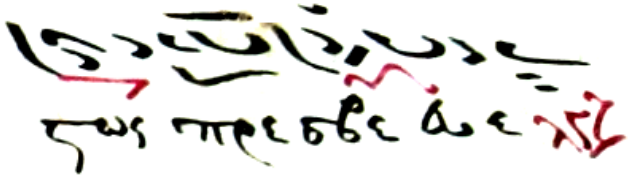 κύλισμα Τὸν ἐν Προφήταις ὅρον, ἦχος πλ α΄	
Β36	Δι	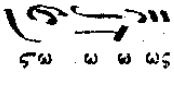	
Β36	Κε	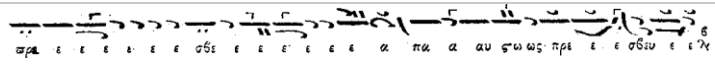	

B98 ΠΔ32	Δι	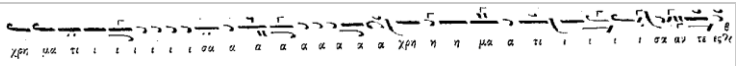	G G A G GFE F E E 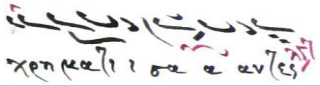
B101	Δι		G G A GFE F E E
G59 ΠΔ42	Δι	G A G GFE F E E 	
G59 ΠΔ42	Δι	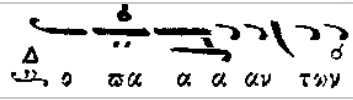	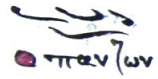
B216 ΠΔ42	Δι	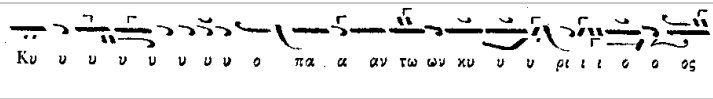	
		παρομοιάζουσες θέσεις	
G33 ΠΔ28	Δι	G F E G A G E 	
B25 ΠΔ28	Δι	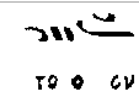	
B25 ΠΔ28	Γα	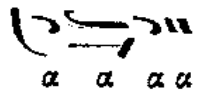	
B25 ΠΔ28	Δι	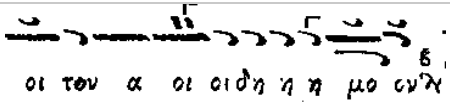	
B292 ΠΔ54	Γα	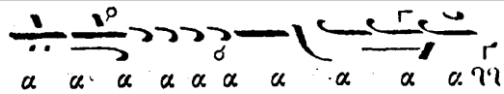	F b AG F E F 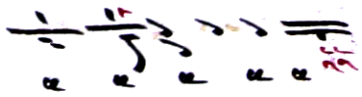
θέσεις αντικενώματος			
B292 ΠΔ54	Δι	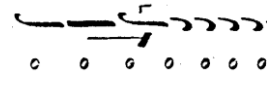	G FE D
B295 ΠΔ55	Δι	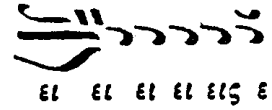	G C 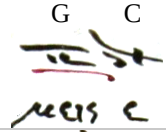
B372 ΠΔ60	Δι	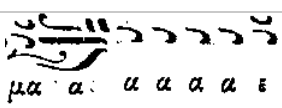	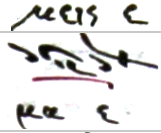
B373 ΠΔ60	Δι		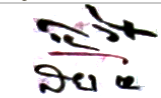

Β37 ΠΔ61	Δι	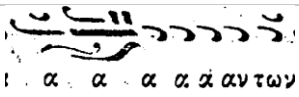	
ΔΑΧ Α 13	Νη	ἡ τοῦ Ἀαρῶν (σημάδια ποσότητας)	
Β288 ΠΔ53	Νη	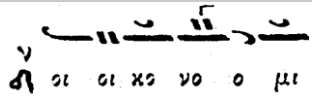	C E F G 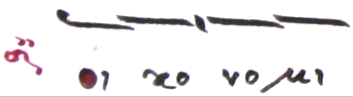
Α34 ΠΔ2	Δι	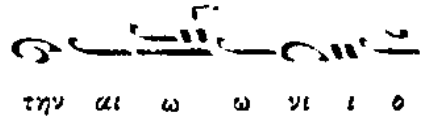 Εὐαγγελιστὰ Ἰωάννη	G A F G G
ΔΑΧ Α 13	Δι	βλαστήσασα ῥάβδο- θέσις έναρξις	
Α16 ΠΔ1	Πα	D F 	
Α16 ΠΔ1	Δι	G F F 	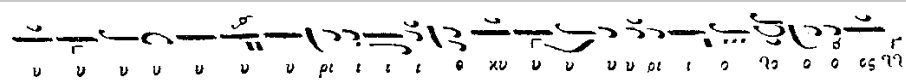
Α247 ΠΔ24	Κε	A A h c A G A G F F 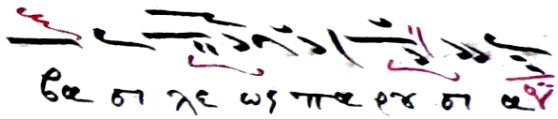	
Α247 ΠΔ24	Κε	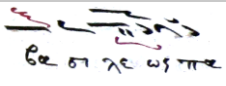	
Α247 ΠΔ24	Κε	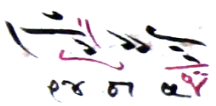	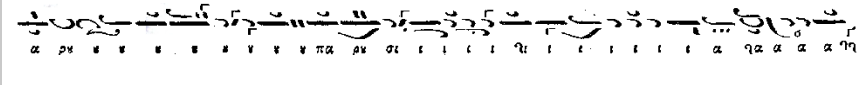
G40 ΠΔ32	Κε	A A A A G A G F F E FG 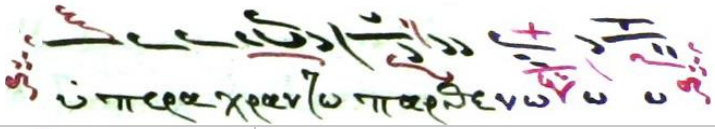	
Β96 ΠΔ32	Κε	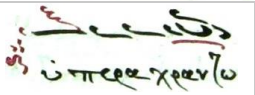	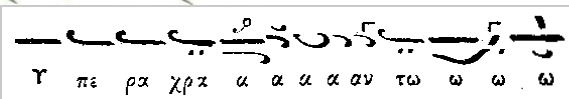
Β96 ΠΔ32	Νη (Κε)	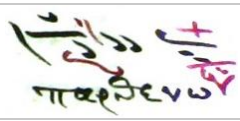	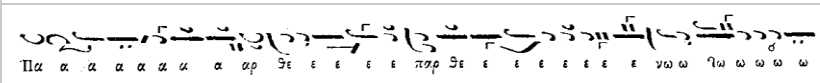
Β96 ΠΔ32	Δι (Βου)		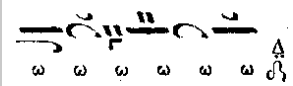 Φράση καλλωπισμού που λειτουργεί ως γέφυρα για την επόμενη θέση (ράβδ) *ooo*
G57 ΠΔ41	Κε	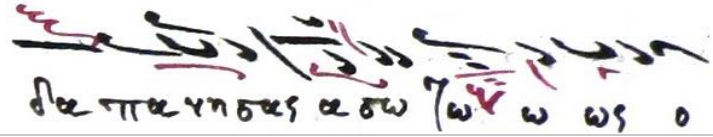	

B210 ΠΔ41	Κε	A A A G	
B211 ΠΔ41	Νη (Κε)	A G F F	
B211 ΠΔ41	Βου	E F D	
G64 ΠΔ45	Πα (Βου)	η θέση σε παραχορδή στο Πα	
B257 ΠΔ45	Πα (Βου) Πλ Α΄		
B257 ΠΔ45	Δι (Κε)	Βαρύς ως μέσος του πλ. Α΄	
G69 ΠΔ51	Ζω	A c b A G A G F F	
B282 ΠΔ51	Ζω (Βου)	η θέση σε παραχορδή στο Ζω	
B282 ΠΔ51	Νη (Ζω)	γέφυρα	
B282 ΠΔ51	Ζω (Νη)		
G204 ΠΔ51	Γα	F G F	
B283 ΠΔ51	Γα (Πα)	λείπει η φθορά του νανά	
B283 ΠΔ51	Δι		
G205 ΠΔ53	Κε	A G F F	
B287 ΠΔ53	Κε		

Β287 ΠΔ53	Ζω υφ	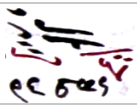	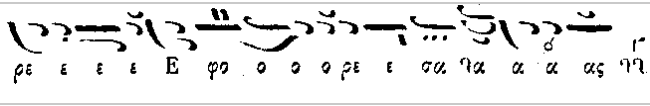
G225 ΠΔ57	Πα	D F G F F 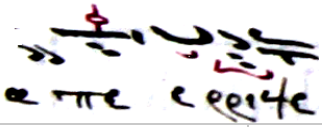	
Β343 ΠΔ57	Πα	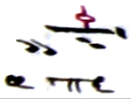	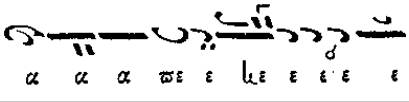
Β343 ΠΔ57		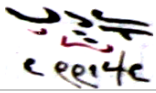	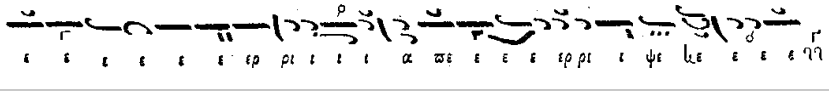
G234 ΠΔ3	Κε	A G A G F F 	
Β368 ΠΔ3	Κε	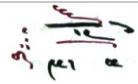	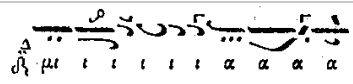
Β368 ΠΔ3	Νη (Κε)	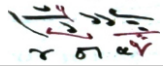	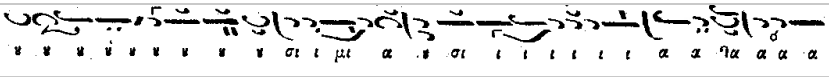
G233 ΠΔ61	Πα	D F G F F 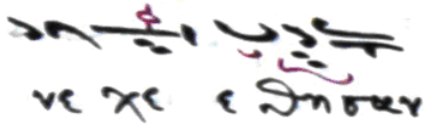 διαφορά στο ποιητικό κείμενο	
Β377 ΠΔ61	Πα	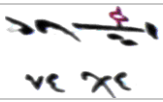	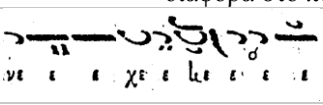
Β377 ΠΔ61	Δι	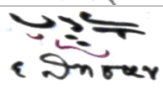	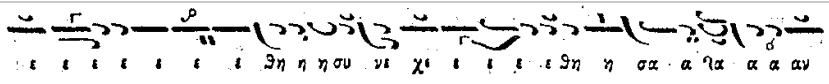
G233 ΠΔ61	Πα	D F G F F 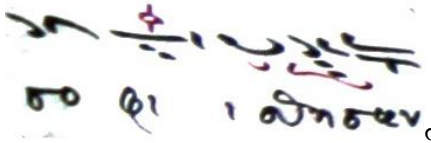 συνεχύθησαν-ἐσοφίσθησαν επανάληψη/νοουμένων μίμησις	
Β377 ΠΔ61	Πα	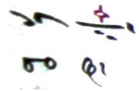	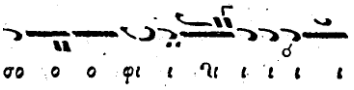
Β377 ΠΔ61	Δι	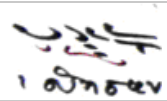	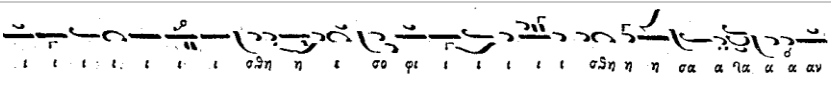
ΔΑΧ Α 14	Δι	το ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ Ἰεσσαί E F G F E F E D C C 	

G31 ΠΔ26	Βου	E F G F D F E D C C	
A281 ΠΔ26	Βου		
A281 ΠΔ26	Γα		
G32 ΠΔ27	Νη	C E F G F E F E D C C	
A296 ΠΔ27	Νη		
A296 ΠΔ27	Δι		
A271 ΠΔ25	Βου	ἐκ τῆς ῥίζης	E F GA A F E
A34 ΠΔ2	Νη		E F G F E F D
B25 ΠΔ28	Πα		D EF D
ΠΔ33	Πα	ακριβώς *το ἐκ τῆς ῥίζης από την ίδια βαθμίδα*	D E F E F D
ΔΑΧ Α 14	Δι	νε- Ἰεσσαί	
A143 ΠΔ9	Γα		E D C C
A207 ΠΔ19	Πα		D C DE D
A245 ΠΔ22	Δι		F E DC C G26

A249 ΠΔ23	Γα	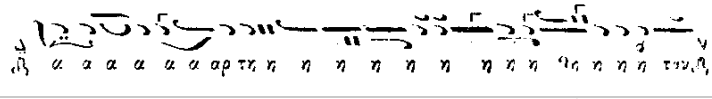	
A270 ΠΔ24	Γα	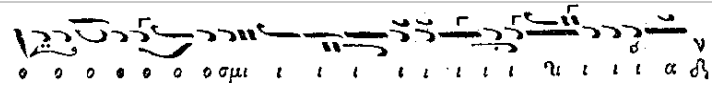	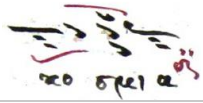
ΠΔ33	Δι	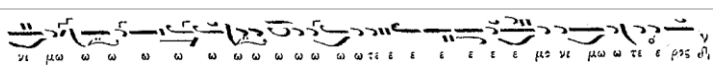 ακριβώς *τοῦ Ἰεσσαί*	F E F E D C C 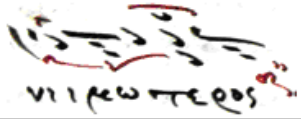
B175 ΠΔ38	Δι	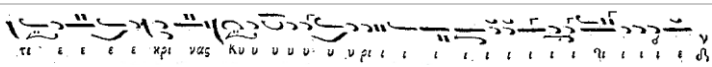 ακριβώς *το ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ Ἰεσσαί από άλλη βαθμίδα*	G F E F E DC C 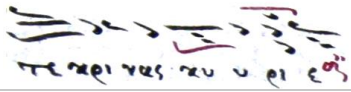
B408 ΠΔ62	Δι	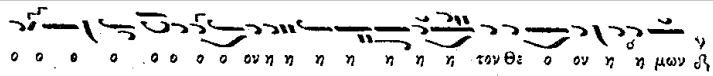	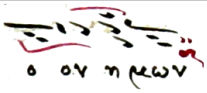
ΔΑΧ Α 14	Δι	δικαίων	
B278 ΠΔ49	Δι	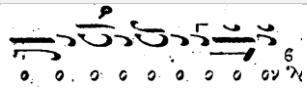	G F G FE F E
B281 ΠΔ18	Δι	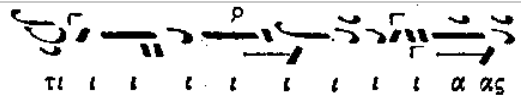 ακριβώς το *[δι]-καίων*	G F E
ΔΑΧ Α 14	Δι	τῶν Προφητῶν τὸ	
A249 ΠΔ23	Νη	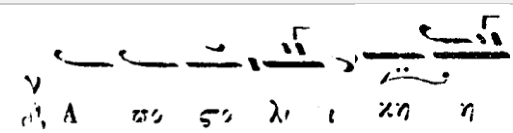	C C E F G 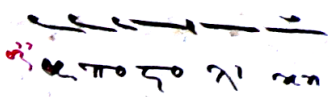
B294 ΠΔ54	Νη	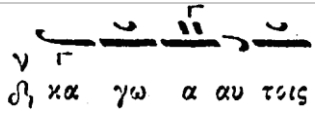	C D E F 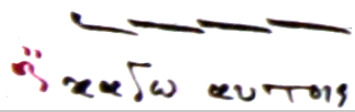
ΔΑΧ Α 14	Δι	κήρυγμα θέση αποκλειστικά προπαρασκευαστική στραγγισμάτων	
A144 ΠΔ9	άνω Ζω	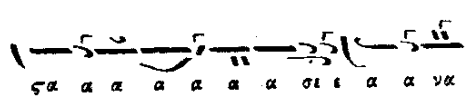 ΠΔ23-ρέχου-και πα-	
A146 ΠΔ10	άνω Ζω	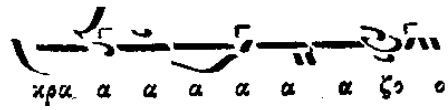 ΠΔ12-γνωσθη ἐ- ΠΔ43 ῥῦσαι ΠΔ44 -νάστη ἀ- ΠΔ53 -γνώσθη ἐ-	
ΔΑΧ Α 14	άνω Ζω	- το κήρυγμα (στραγγίσματα)	

A15 ΠΔ1	Πα	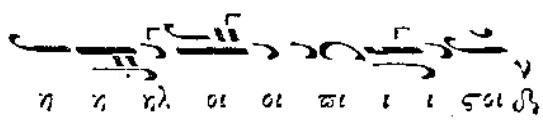 ΠΔ28 πάσης ὀργῆς	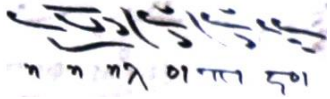
A16 ΠΔ1	Κε	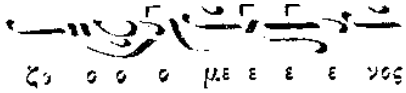 ΠΔ14 δόξα σοι (D-C) ΠΔ1 ἔλε(ος) (D-C) ΠΔ23 ἔλε(ος) (D-C) ΠΔ3 πολύφωτοι (A-G) ΠΔ5 τὸ γένος ἡ(μῶν) (A-G) ΠΔ6 (τῆς) πίστεως (A-G) ΠΔ6 εὐπρόσδεκτον (A-G) ΠΔ6 κρίσεως (A-G) ΠΔ7 ἔγνωμεν (D-C) ΠΔ7 συνόμιλε (D-C) ΠΔ58 -μάτων σου (D-C) ΠΔ21 -γίδων νῦν (D-C) ΠΔ8 ψυχῶν ἡμῶν (D-C) ΠΔ25 ψυχὰς ἡμῶν (D-C) ΠΔ 8 (ψυ)χῶν ἡμῶν (D-C) ΠΔ24 (ψυ)χὰς ἡμῶν (D-C)	A c b b A A G G D F E E D D C C 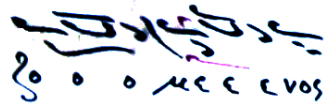
A223 ΠΔ22	Νη	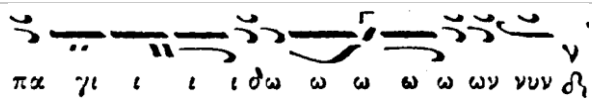	C D F E E D D C C
A35 ΠΔ3	Δι	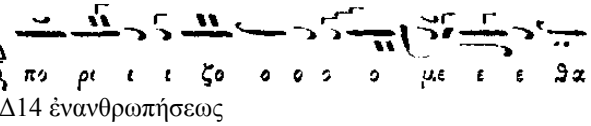 ΠΔ14 ἐνανθρωπήσεως ΠΔ5 εἰς τὰ Ἅγια	A h c h bA A G G 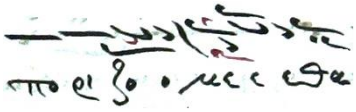
A107 ΠΔ6	Γα	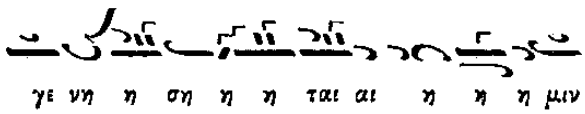 <γένηται> ΠΔ7 μακάριος εἶ	F c b b A A G G
A281 ΠΔ7	Δι	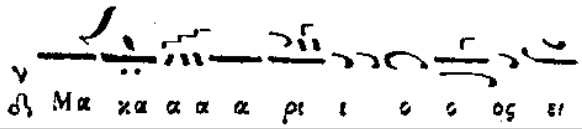	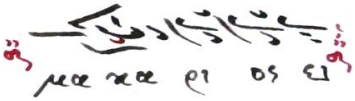
B26 ΠΔ29	ἄνω Πα	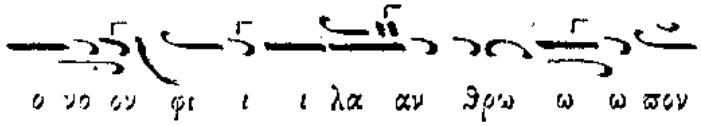	d C b b A A G G 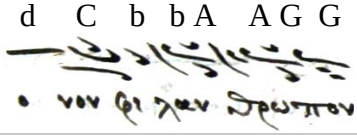
A38 ΠΔ3	Βου	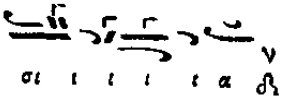 ΠΔ3 -ισμα	bA A G G

		ΠΔ6 –θειαν ΠΔ6 -σωμεν	
A144 ΠΔ21	άνω Ζω	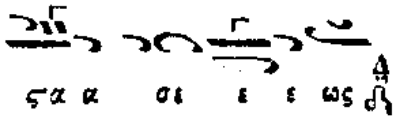 ΠΔ10 κράζοντες ΠΔ12 -γνώσθη σου 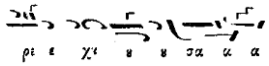 ΠΔ23 -ρέχουσα ΠΔ42 ῥῦσαι με ΠΔ 44 -νάστησον ΠΔ53 -γνώσθη σου	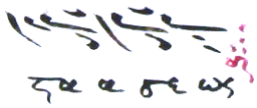
B220 ΠΔ43	άνω Ζω	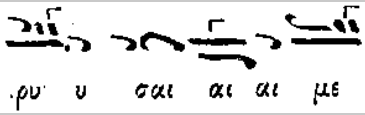	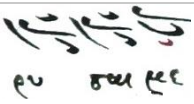
B229 ΠΔ44	άνω Ζω	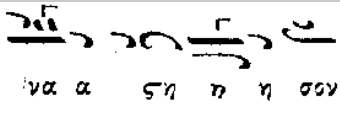	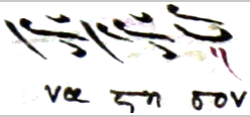
Στραγγίσματα: αργή θέση			
A110 ΠΔ25	Γα	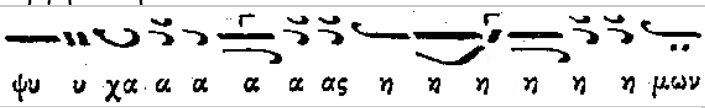	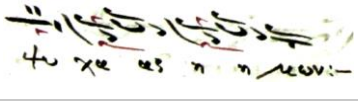
A151 ΠΔ25	Γα	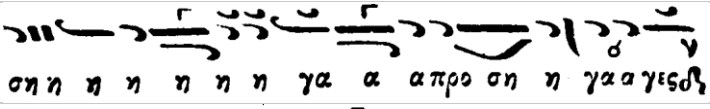	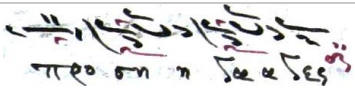
A123 ΠΔ8	Γα	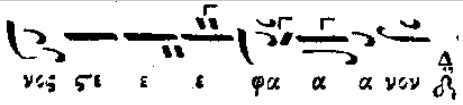 ΠΔ24 Ἀντώνιε	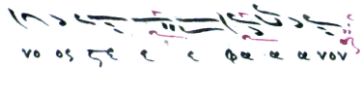
A152 ΠΔ11	Γα	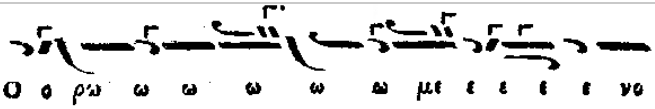 ΠΔ21 αἰώνιον	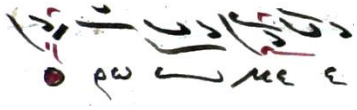
ΔΑΧ Α 14		και [τῶν δικαίων]	
A86 ΠΔ5	Γα	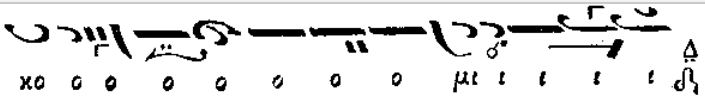	G F G 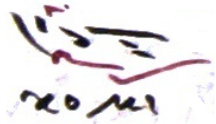
ΔΑΧ Α 14		τῶν δικαίων	
B210 ΠΔ18	Δι	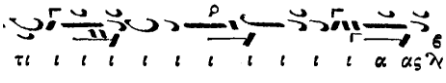	G F E
B370 ΠΔ59	Δι	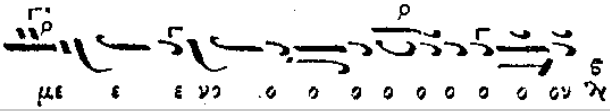	F E
ΔΑΧ Α 14		Ἄννης	
B286 ΠΔ12	Γα	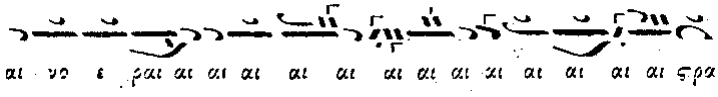	F G A b AG A GF 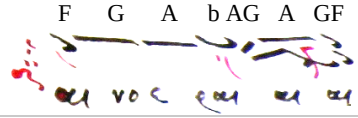

ΔΑΧ Α 14		γεννᾶται	
Β130	Κε	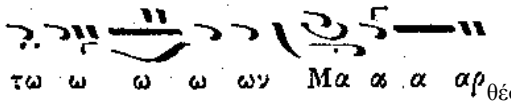 τω ω ω ω ων Μα α α αρ θέση αναλελυμένη Πρωτομάρτυς Ἀπόστολε & πρωτοδιάκονε, ήχος πλ α΄	A G h c b A G F G 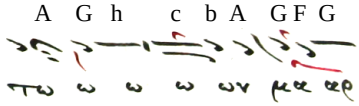
Β130	Κε	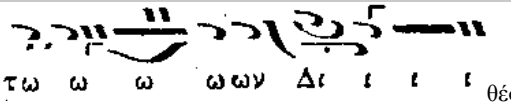 τω ω ω ωων Δι ι ι ι θέση συνοπτική Πρωτομάρτυς Ἀπόστολε & πρωτοδιάκονε, ήχος πλ α΄	A b G 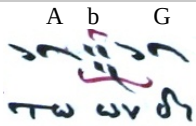
ΔΑΧ Α14		τοίνυν	
Β295 ΠΔ55	Γα	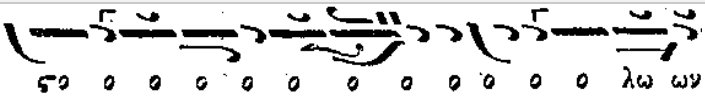	F E 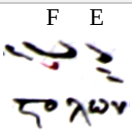
Β358 ΠΔ58	Γα	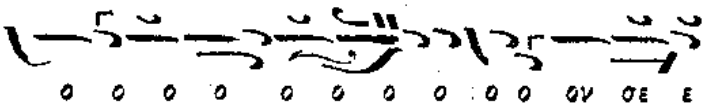	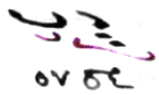
Β43 Δ17	Κε	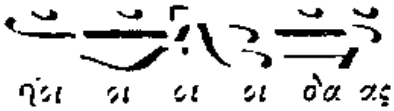	A b AG F E F E 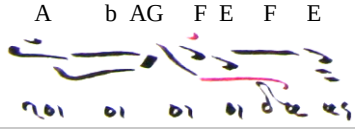
G133 Δ17		C D E F E F E DC D F G F G FE F E 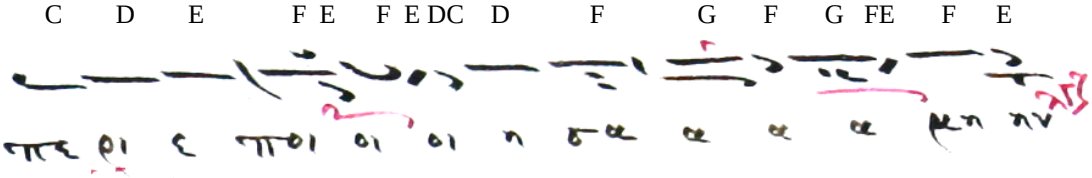	
Β44 Δ17	Γα (Νη)	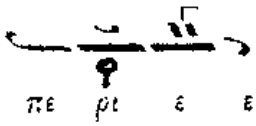	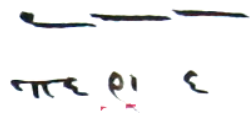
Β44 Δ17	Ζω (Δι)	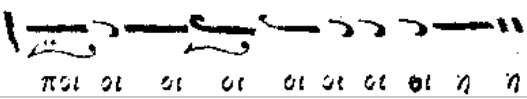	
Β44 Δ17	Κε (Γα)	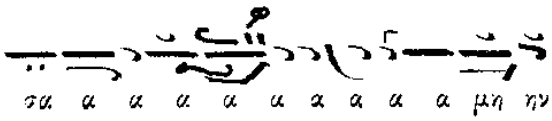	
Β185 ΠΔ39	Γα	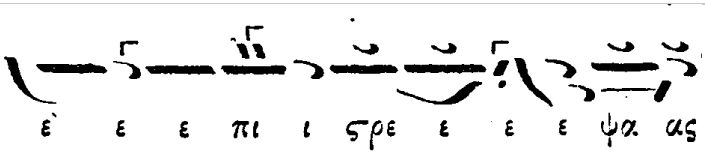 ακριβώς το *-νᾶται τοίνυν*	F G A b AGF E F E 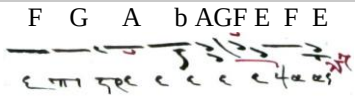
ΑΧ Α 14		καὶ ὁ	
Β368 ΠΔ59	Κε	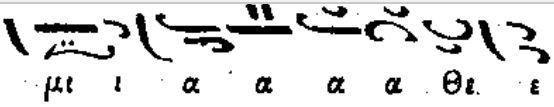	A G E 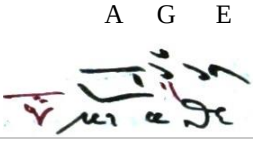

Α205 ΠΔ16	Γα	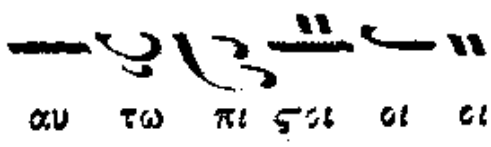	F G F E FG A
Β261 ΠΔ46	Βου	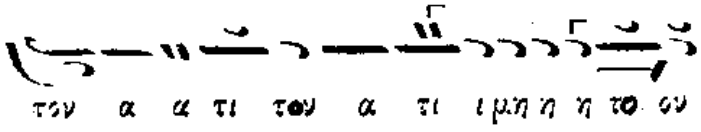	E D E GA G E 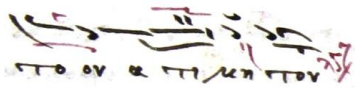
ΑΧ Α 14		κόσμος	
Α14 ΠΔ1	Δι	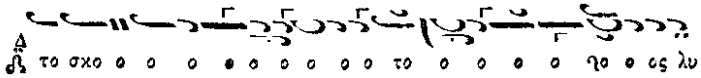 ΠΔ17 ῥήγνυται ΠΔ15 τηρήσας τὸ ΠΔ53 περιβάλλων τὸ	G G E F D 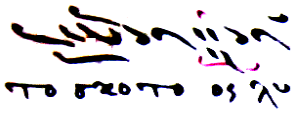
Α143 ΠΔ9	Δι		G G G E F D 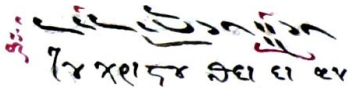
Α243 ΠΔ23	Δι	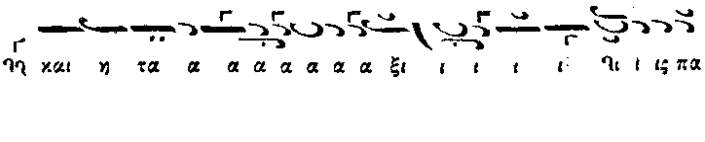	G G G E F D 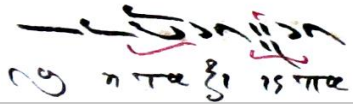
Α207 ΠΔ17	C-G G-D	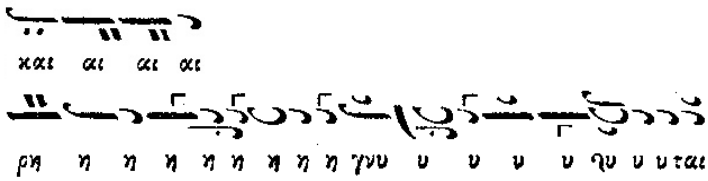	C DE F F G E F D 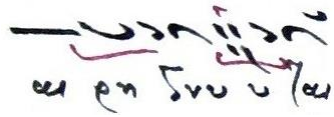
Α210 ΠΔ19	Βου	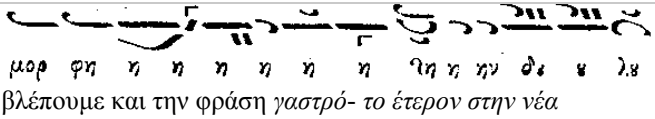 βλέπουμε και την φράση *γαστρό- το έτερον στην νέα*	E EF D E D E C
G18 ΠΔ6	Δι	G G G G E F D C EF G 	
Α106 ΠΔ6	Δι	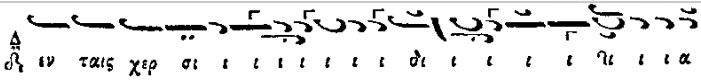	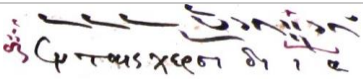
Α106 ΠΔ6	Νη	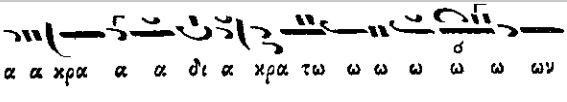	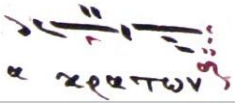
Α204 ΠΔ16	Νη	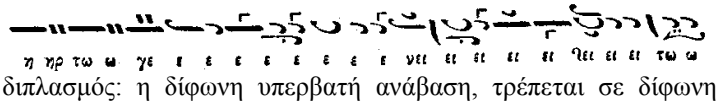 διπλασμός: η δίφωνη υπερβατή ανάβαση, τρέπεται σε δίφωνη συνεχή ανάβαση στην Νέα Μέθοδο. Αυτή η παρατήρηση μας βοηθάει να «δέσουμε» τον καλλωπισμό της φράσης *συν αυτή* (ΔΑΧ)	C EF G E F D C 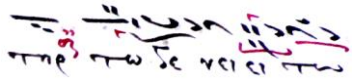

A209 ΠΔ18	Βου		E G E F D E D E C
A223 ΠΔ21	Βου	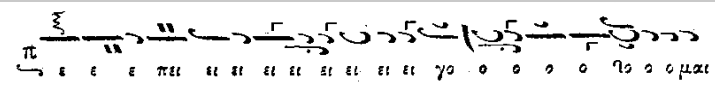	DE F D E C 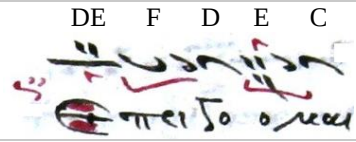
B52 ΠΔ29	Δι	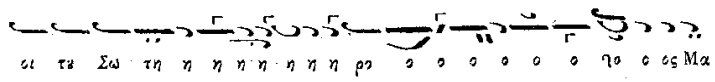	G G G G E F D
B85 ΠΔ30	Δι	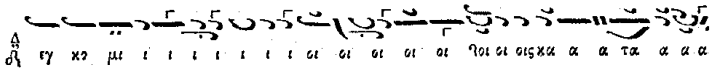	G G A E F D F D 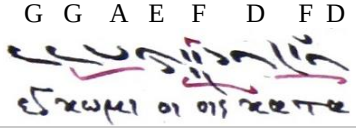
B142 ΠΔ35	Δι	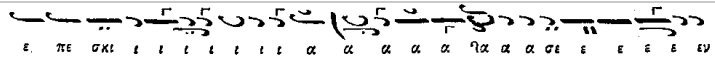	G G G E F D
B261 ΠΔ46	Γα	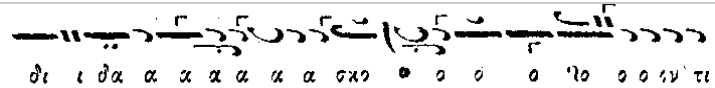 ακριβώς το *ὁ κόσμος*	F G E F D
B357 ΠΔ56	Δι	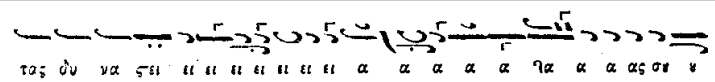	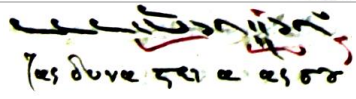
A205 ΠΔ16	Νη	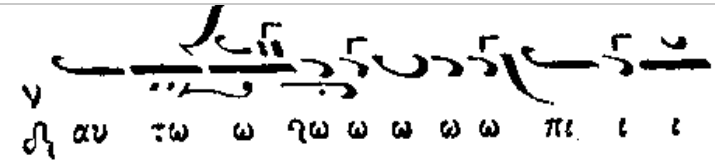 παρομοιάζουσα θέση: εδώ επιβεβαιώνεται ο χαρακτηρισμός του κλάσματος ως «τζακίσματος»	C G GF G E
ΔΑΧ Α 15		σύν αὐτὴ	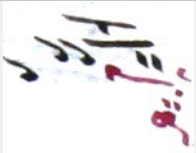
B85 ΠΔ30	Δι	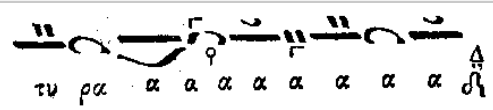	F E F G
B96 ΠΔ32	Δι (Βου)	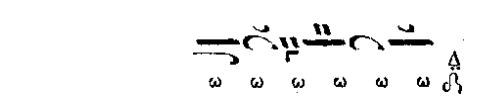 Φράση καλλωπισμού που λειτουργεί ως γέφυρα για την επόμενη θέση. (ῥάβδ)*ooo*	E F G
B277 ΠΔ48	Δι	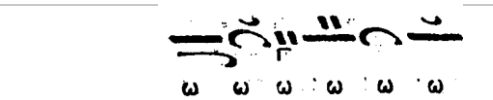	

Β378 ΠΔ61		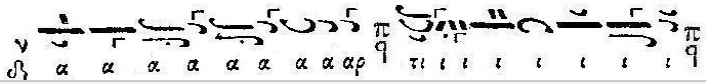	παρομοιάζουσα θέση F D C D
ΔΑΧ Α15	Γα	ἀνακαινί[ζεται]	
Β286 ΠΔ53	Γα	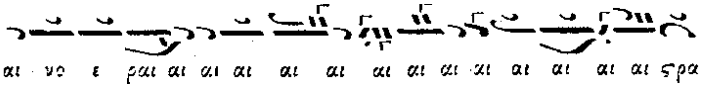 ακριβως το ἀνακαινίζεται	F G A bAG A GF E 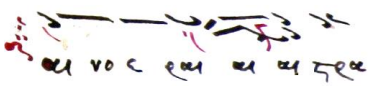
Β293 ΠΔ54	Βου	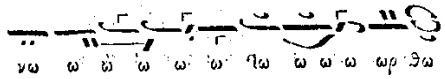	C D E DC H
ΔΑΧ Α 15		 -ζε- ἀνακαινίζεται	
Β97 ΠΔ32	Γα	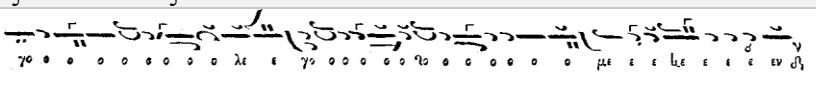	EDC D C C
Β117 ΠΔ33	Πα	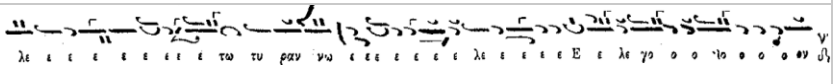	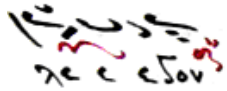
ΔΑΧ Α 15		 τίκτεται	
G27 ΠΔ23		G F F E F G b A G 	
Α250 ΠΔ23	Δι	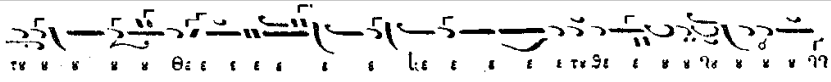	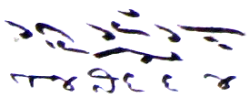
Α250 ΠΔ23	Δι	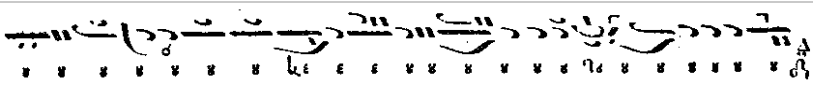	
G29 ΠΔ24	Κε	A G F F E F G b A G 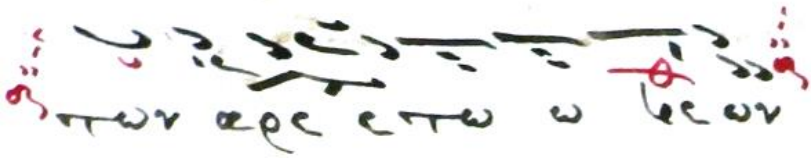	
Β270 ΠΔ24	Κε (Δι)	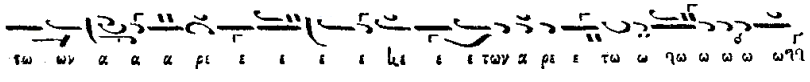	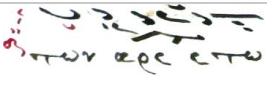

B270 ΠΔ24	Δι	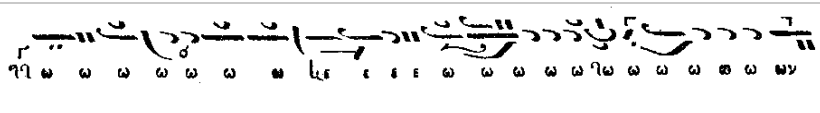	
G149 ΠΔ32	Ζω	h chA c h A h c hA h c c b A b A G 	
B96 ΠΔ32	Ζω	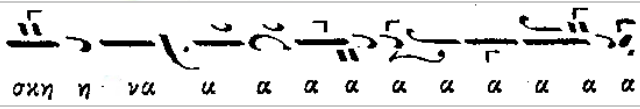	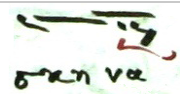
B96 ΠΔ32	Νη	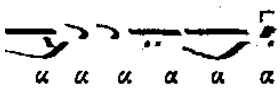	
B96 ΠΔ32	Ζω	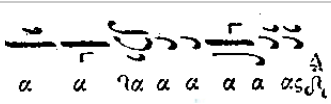	
ΔΑΧ Α 15		εὐπρέπειαν Ένα εκ πρώτης όψεως συμπέρασμα είναι ότι η μελωδία της θέσεως αυτής, εξαρτάται από την βαθμίδα	
Α44	άνω Νη	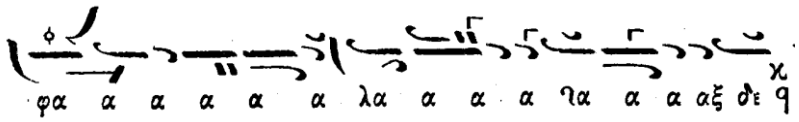 Μῆτερ Ὁσία, ἦχος πλ α΄	F E D 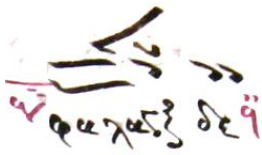
Α46	άνω Νη	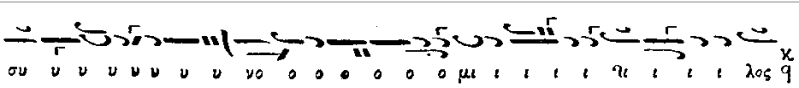 Μῆτερ Ὁσία, ἦχος πλ α΄	chA c b A 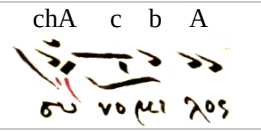
Α85 ΠΔ5	Βου	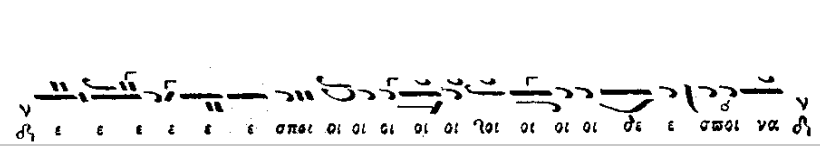	E D C 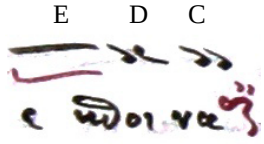
Α88	Γα	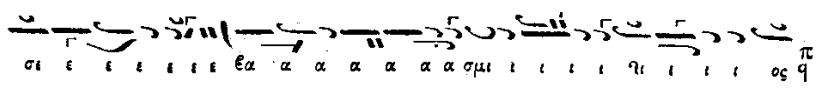 Ἐπέλαμψεν ἡμέρα χαρμόσυνος, ἦχος πλ α΄	F ED F E D 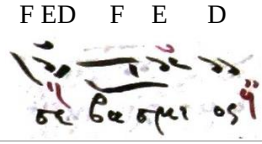
Α122	Δι	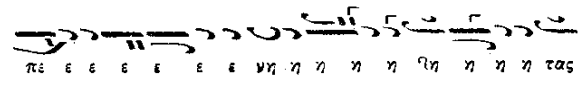	F E D
Α144 ΠΔ9	Βου	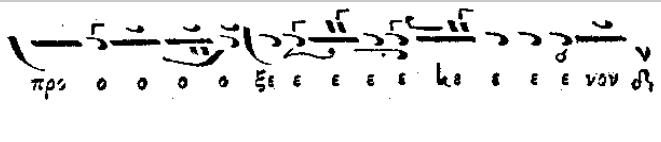	E D C 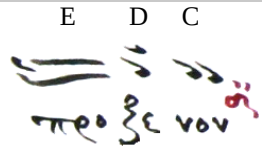
Α145 ΠΔ10	Γα	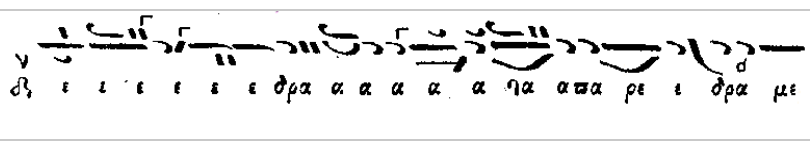	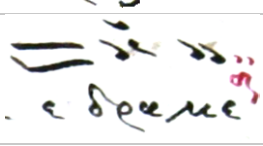
Μέγα Ίσον , Ψάχος Παρασημαντική Κολαφισμός ατελούς + εντελούς καταλήξεως. Παρατίθεται για συστηματικούς λόγους, ολόκληρος ο κολαφισμός και στις δύο του εκδοχές.			

Όσον αφορά το Δοξαστάριο του Ιακώβου, ο κολαφισμός δεν εντοπίζεται ποτέ ολόκληρος, αλλά μισός, τουλάχιστον στους τετάρτους ήχους.

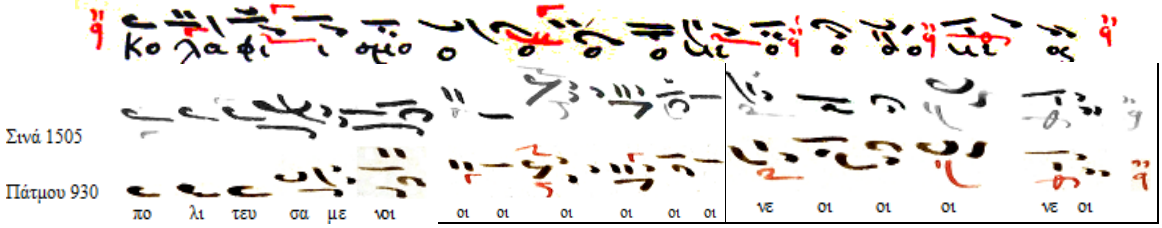

ΔΑΧ Α 15 ΠΔ1	Βου	E F G F F E F A F GA F G A E F ED F E D C
Α16 ΠΔ1	Βου	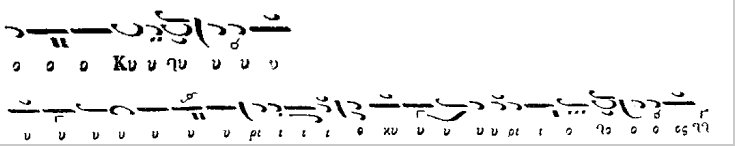 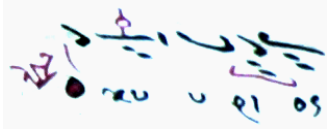
Α16 ΠΔ1	Βου	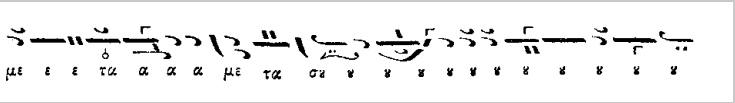
Α16 ΠΔ1	Βου	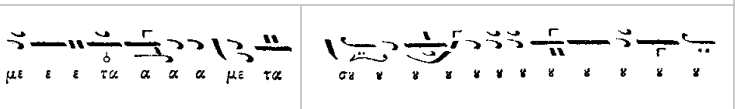 Πάτμου 930
Α16 ΠΔ1	Πα	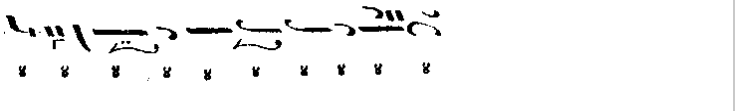
Α16 ΠΔ1	Πα	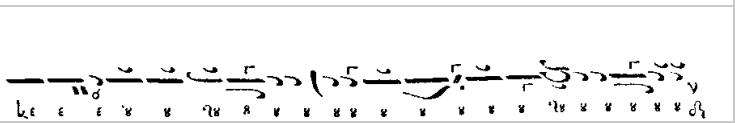 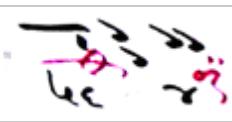
Α204 ΠΔ16	Δι	F G E F 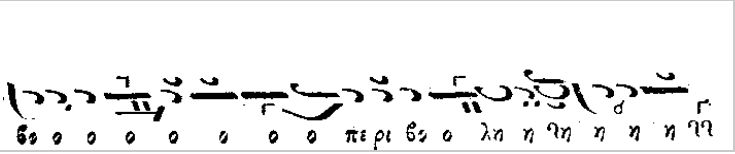
G8 ΠΔ22	Δι	G F E F G G A F G E F E G F GFE F ED F ED C
Α248 ΠΔ22	Δι	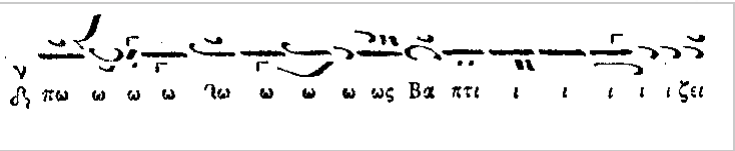 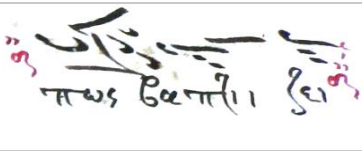
Α249 ΠΔ22	Δι	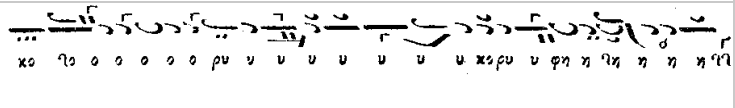 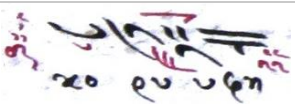
Α249 ΠΔ22	Βου	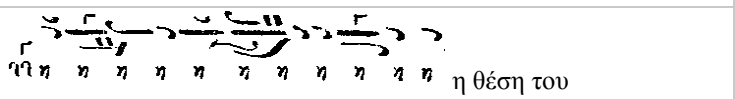 η θέση του κρατημοϋπορρόου παραλείπεται στις δύο προηγούμε-νες εκδοχές 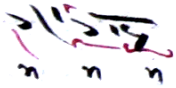
Α249 ΠΔ22	Πα	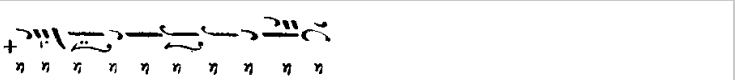

Α249 ΠΔ22	Πα	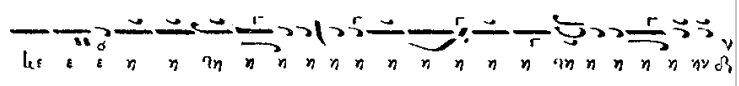	
ΔΑΧ Α 15		ε-ναι (οριστική κατάληξη-συνέχεια κολαφισμού)	
Α204 ΠΔ16	Δι		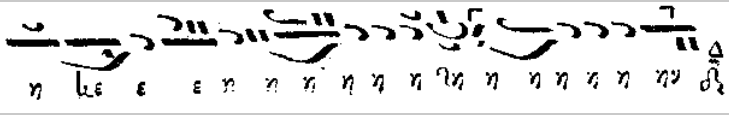
Α204 ΠΔ16	Δι	G 	b A G 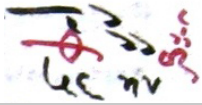
Α209 ΠΔ18	Νη	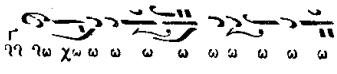	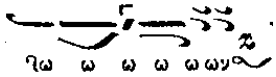
G22 ΠΔ18	Πα	C D C DCH C H 	DC C H 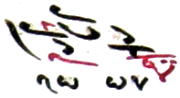
Β284 ΠΔ52	Γα	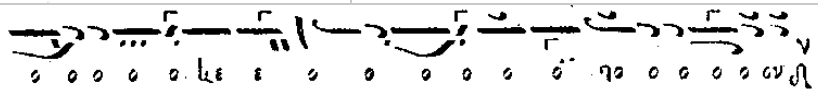 έσω θεματισμός	E C E D C 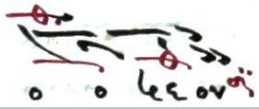
G30 ΠΔ24	Νη	C EF G F A F GE F E G F G FE D FED F ED C 	
Α271 ΠΔ24	Νη	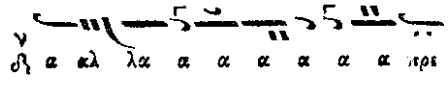	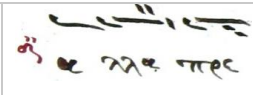
Α271 ΠΔ24	Γα	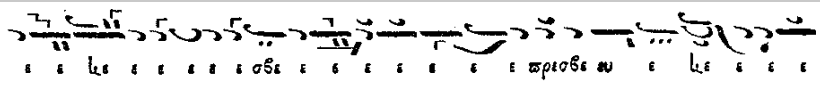	
Α271 ΠΔ24	Βου	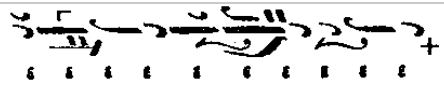	
Α271 ΠΔ24	Πα	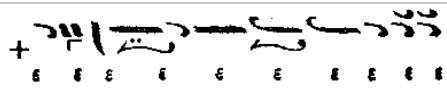	
Α271 ΠΔ24	Πα	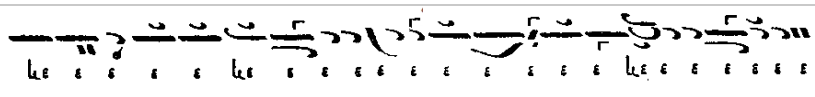	
G156 ΠΔ60	Νη	C D E F G F G E F G E F ED F E D C 	Παραλείπεται η ατελής κατάληξη της ενάρξεως του κολαφισμού. Πρβλ και Α 200
Β119 ΠΔ33	Νη	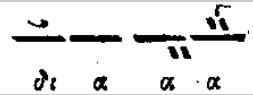	

Β119 ΠΔ33	Δι	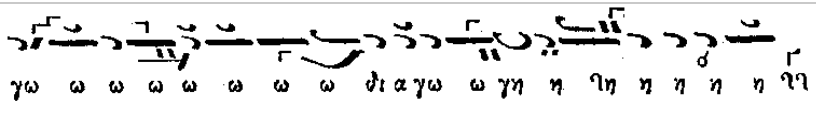	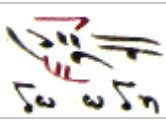
Β119 ΠΔ33	Γα	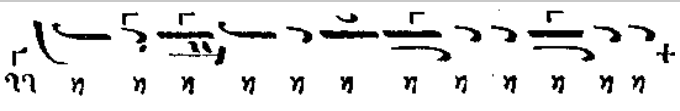	
Β119 ΠΔ33	Πα	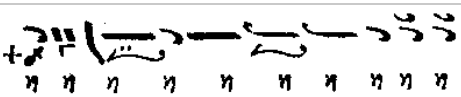	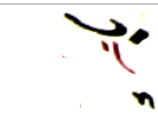
Β119 ΠΔ33	Πα	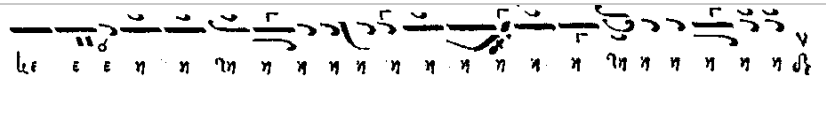	
G335 ΠΔ60	Πα		
Β373 ΠΔ60	Πα	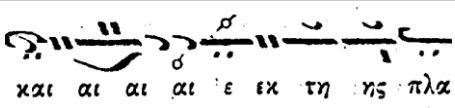	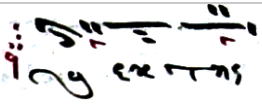
Β373 ΠΔ60	Δι	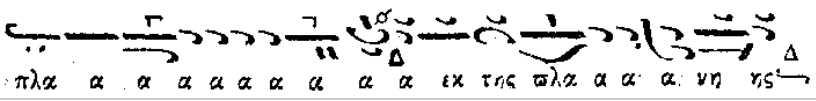	
Β373 ΠΔ60	Κε	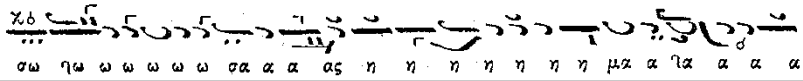	
Β373 ΠΔ60	Γα	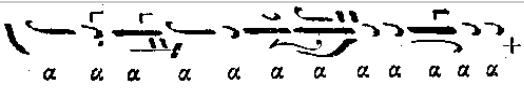	
Β373 ΠΔ60	Πα	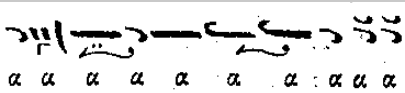	
Β373 ΠΔ60	Πα	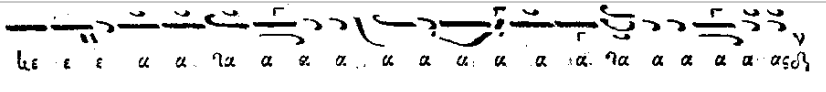	

Έχουμε την ίδια θέση (Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς Πέτρου Πελοποννησίου) από τρία χειρόγραφα:
α) Γριτσάνης 17 σ. 242, άλλος γραφέας
β) Βιβλιοθήκη Ψαριανού, Δοξαστάριον Ιακώβου pdf 395
γ) Πάτμου 930 f 78v, εξήγηση Διονυσίου 722
Σε κανένα από τα Δοξαστικά του πλ. δ΄ δεν εντοπίστηκε η θέση του κολαφισμού μετά πελαστού.
Σε όλες τις εκδοχές, παραλείπεται το πελαστόν. Για ολοκληρωμένη εικόνα δέουσα η εποπτεία εφ' όλης της ύλης.

ΠΛΠ ΠΔ45	Δι G 242	G A F GA F G A b A G F G F G E F G F G E FED F E D	
Ψ395 ΠΔ45	Δι		
Δ722 ΠΔ45	Δι	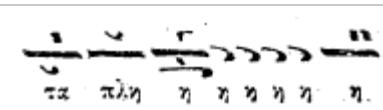	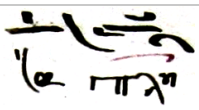
Δ722 ΠΔ45	Κε	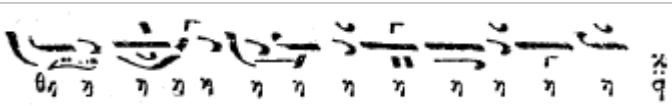	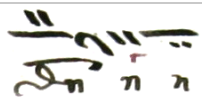

Δ722 ΠΔ45	Κε	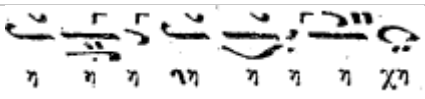	
Δ722 ΠΔ45	Βου	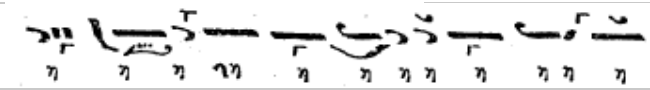	
Δ722 ΠΔ45	Δι	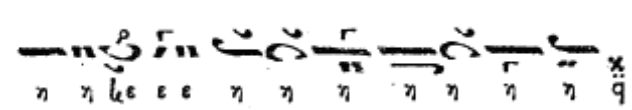	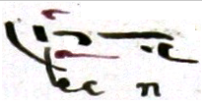
Δ722 ΠΔ45	Πα	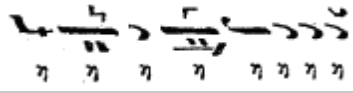	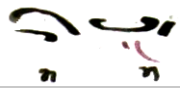
Δ722 ΠΔ45	Βου	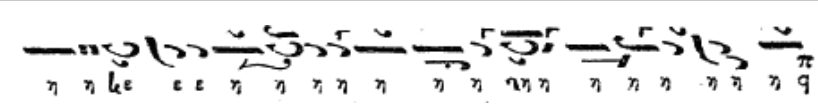	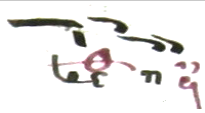
Patm 930 f 078v	Δι	G G G A G F GAF G A b A GF G F GE F AG A E FED F E D 	
Διον 722	Δι	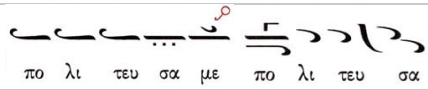	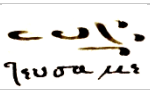
Διον 722	Δι		
Διον 722	Κε	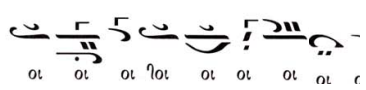	
Διον 722	Βου		
Διον 722	Δι	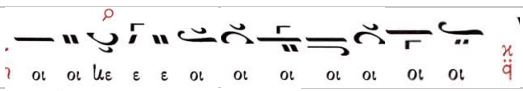	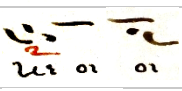
Διον 722	Πα	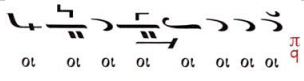	
Διον 722	Βου	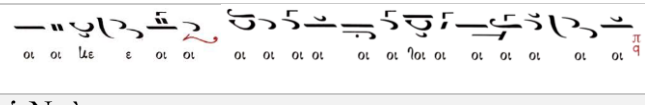	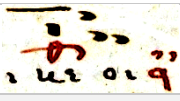
ΔΑΧ Α 16		ὁ Ναὸς	
Α250 ΠΔ23	Δι	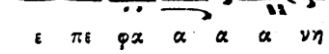 συντετμημένη μορφή	G G A G 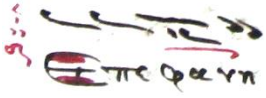
Β36	Δι	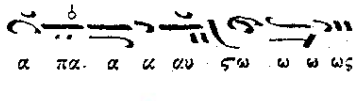 αναλελυμένη μορφή Τὸν ἐν Προφήταις ὅρον, ἦχος πλ α΄	G A b A c G F
ΔΑΧ Α 16		ὁ ἅγιος πρβλ. *τὸ κήρυγμα*	

ΔΑΧ Α16		[θεότη]*τος*	
Β367 ΠΔ59	Γα	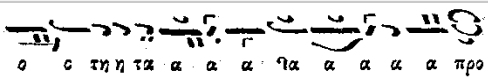	A G E F ED C
Β295 ΠΔ55	Γα	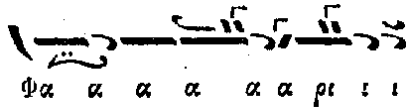	EF D
Β296 ΠΔ55	Γα	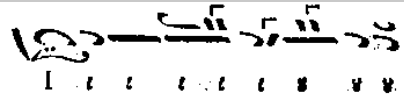	F E F D
ΔΑΧ Α 16		τὸ τῆς θεότητος δοχεῖον (αντικενωκύλισμα-με την επέκταση προς τα κάτω)	
παράσχου τῶ λαῶ σου: η φράση παρατίθεται ολόκληρη, καίτοι ολίγον διαφορετική, ώστε να γίνει κατ' ευθείαν η σύγκριση ως προς το ισόποσον των συλλαβών (*τὸ τῆς θεότητος δοχεῖον/παράσχου τῶ λαῶ σου*). Η διαφορά επίσης ως προς την εναρκτήριο βαθμίδα (Δι, Γα αντίστοιχα), καταδεικνύει την διαφορετική μελική μεταχείριση της ίδιας θέσεως.			
ΔΑΧ Α 16		τὸ τῆς Θεό-	
ΠΔ28		*Ὁ τῶν Ἀνάκτων Ἄναξ καὶ Θεός* *τούτους κατὰ κράτος ἐτροπώσω*	A G E
Β370 ΠΔ59	Κε		A c b G FED
Ψηφιστόν+αντικενωκύλισμα+παρακάλεσμα			
G149 ΠΔ31	Γα	F GA F FE F D E D C ακριβώς *τὸ τῆς θεότητος δοχεῖον*	
Β94 ΠΔ31	Γα	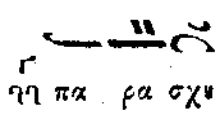	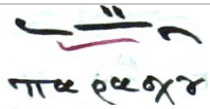
Β94 ΠΔ31	Γα	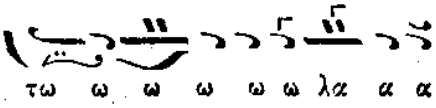	
Β94 ΠΔ31	Δι	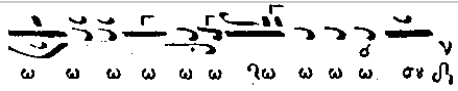	
G150 ΠΔ32	Γα	F F G F E F D E D C 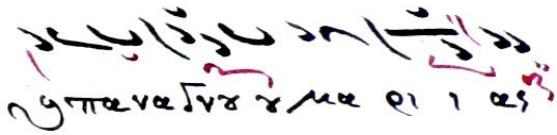 ΠΔ51 παραστῆσαι Ἀγγέλων	
Β98 ΠΔ32	Γα	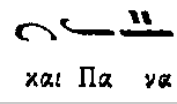	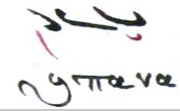

Β99 ΠΔ32	Γα	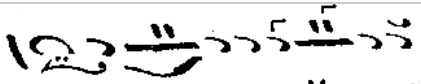	
Β99 ΠΔ32	Δι	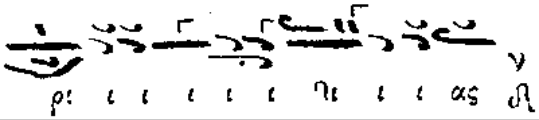	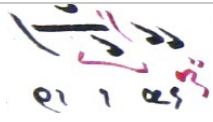
Β282	Βου	E F D E D C 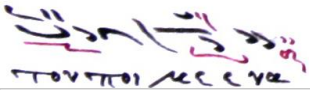	
Β282 ΠΔ51	Βου	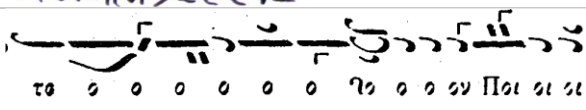	
Β282 ΠΔ51	Δι		
G70 ΠΔ52		F E F D E D C 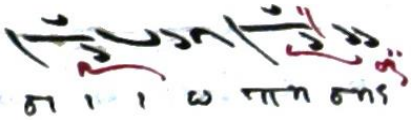 ΠΔ61 -ργοποιΐας	
G81 ΠΔ59	Γα	F F G F E F D E D C 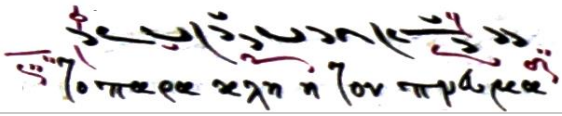	
Β370 ΠΔ59	Γα		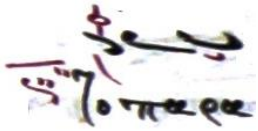
Β370 ΠΔ59	Γα	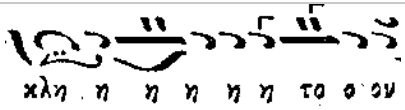	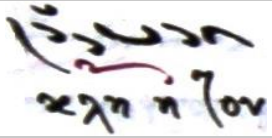
Β370 ΠΔ59	Δι	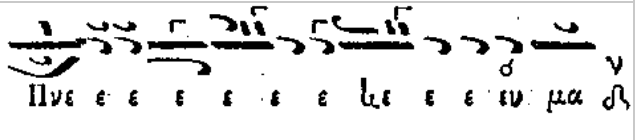	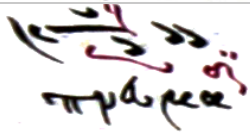
G75 ΠΔ61	Γα	F D E D C 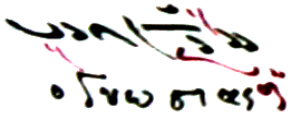 διαφ. ποιητικό κείμενο στο χφο	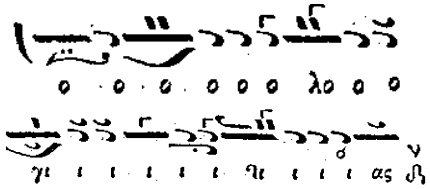
Β407 ΠΔ62	Νη	παρομοιάζουσα θέση 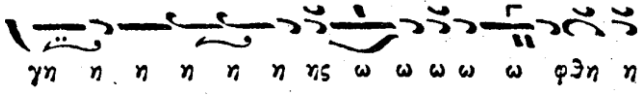	C H A C H A G 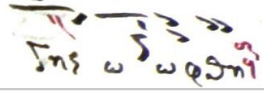
ΔΑΧ Α16		ὄργανον	Τρομικο σύναγμα
Β118 ΠΔ33	Βου	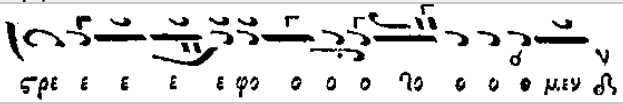	E F E D C

		ΠΔ34 -πώσατο ΠΔ39 ἄνθρωποι ΠΔ59 -ζόμενον ΠΔ62 -πόστασιν	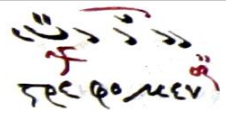
Β120 ΠΔ34	Βου	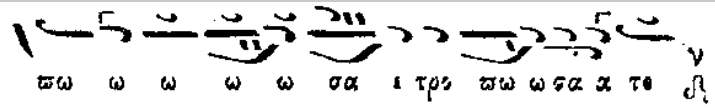	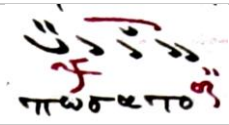
Β368 ΠΔ59	Βου	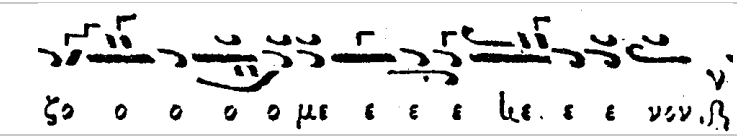	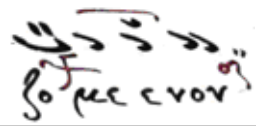
Β407 ΠΔ62	Βου	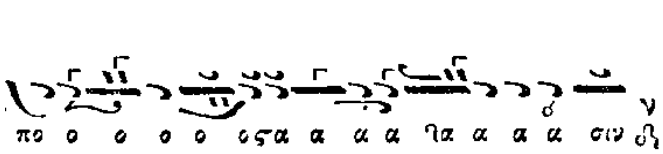	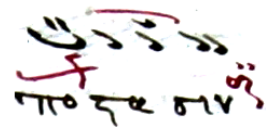
Β176 ΠΔ38	Βου	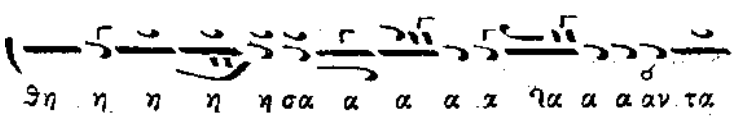 ΠΔ42 -δίδαξε ΠΔ56 -νάσπιλε ΠΔ58 -θότητα ΠΔ59 σύνθρονον	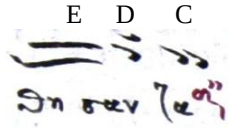
Β216 ΠΔ42	Βου	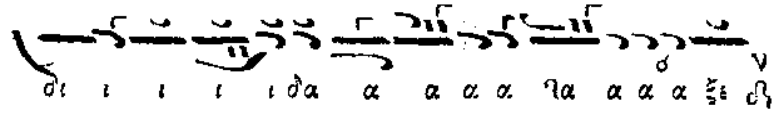 ΠΔ59 σύνθρονον	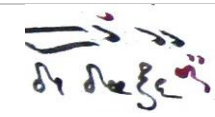
Β204 ΠΔ40	Δι	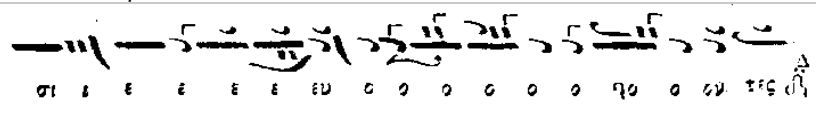	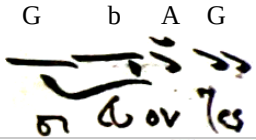
Β282 ΠΔ51	Κε	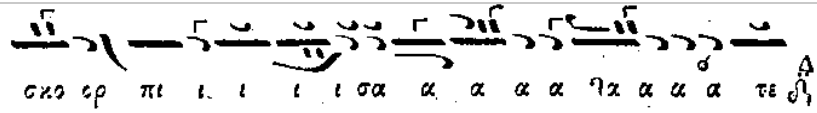	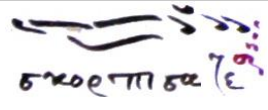
ΔΑΧ Α16		ἐν ὧ τὸ πα-	
Α197 ΠΔ13	Γα	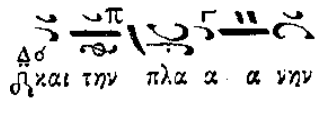	
ΔΑΧ Α16		-ράδοξον (κύλισμα στον Β΄ ήχο-πρβλ και την θέση κειμήλιον)	
Α21	Κε	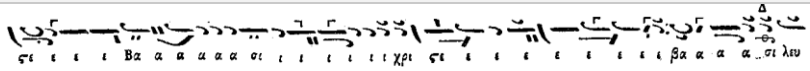 Δεῦτε φιλομάρτυρες, ήχος β΄	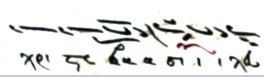
Δ5	Δι	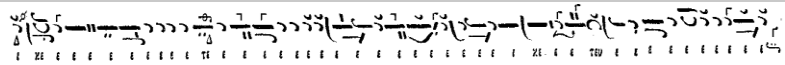	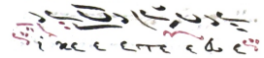
ΔΑΧ Α16		τῆς ἀπορρήτου	
Β228 ΠΔ44	Κε	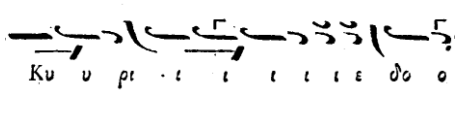	

A37	Ζω b I, 12	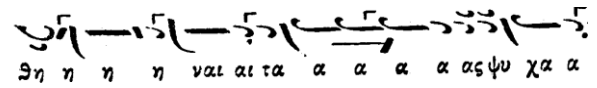 Τὰς μυστικὰς, ἦχος πλ β΄	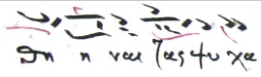
A40	Πα	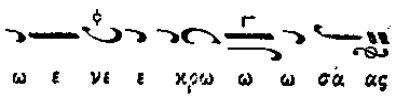 ἀσκητικὴν ὁδεύσασα ὁδόν, ἦχος πλ β΄	
ΔΑΧ Α16		ένώσεως Αποδοματική θέση	Τρίγωνο
A89	Πα	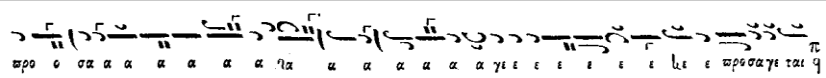 Ἐπέλαμψεν ἡμέρα χαρμόσυνος, ἦχος πλ α΄	D E F D D
B8	Κε	 Ἀνέτειλε τὸ ἔαρ, ἦχος πλ α΄	AG A C b A A A 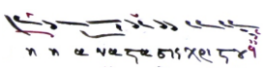
B21	Πα	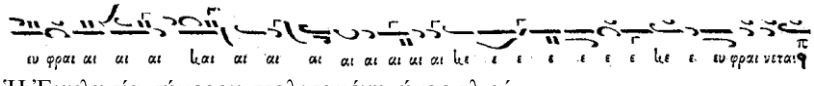 Ἡ Ἐκκλησία σήμερον στολισαμένη, ἦχος πλ α΄	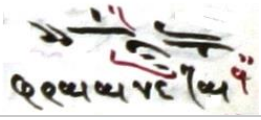
B21	Πα	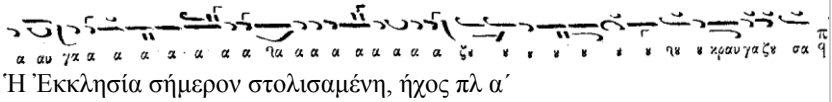 Ἡ Ἐκκλησία σήμερον στολισαμένη, ἦχος πλ α΄	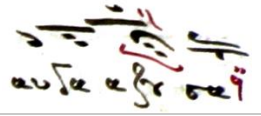
B99	Πα	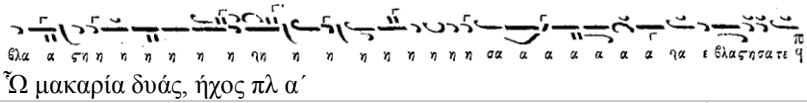 Ὢ μακαρία δυάς, ἦχος πλ α΄	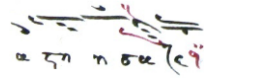
B101	Πα	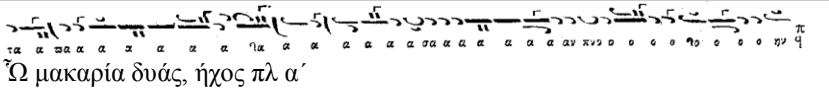 Ὢ μακαρία δυάς, ἦχος πλ α΄	D E F D D D
B111	Πα	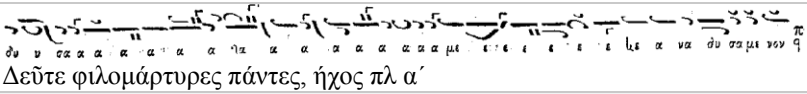 Δεῦτε φιλομάρτυρες πάντες, ἦχος πλ α΄	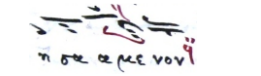
ΔΑΧ Α 17		φύσεων πρβλ και τις θέσεις του επεγέρματος στον κολαφισμό	F G E F
B115 πλ Α Δ21	Γα	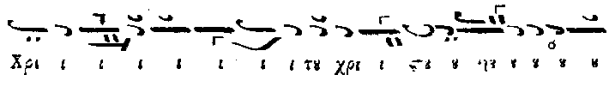	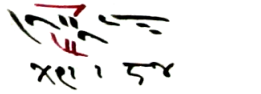
B141 πλ Δ ΠΔ35	Γα	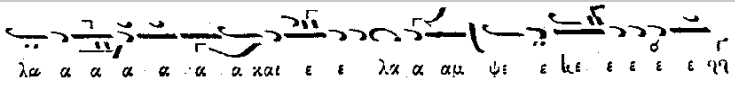	
B184 πλ Δ ΠΔ39	Γα	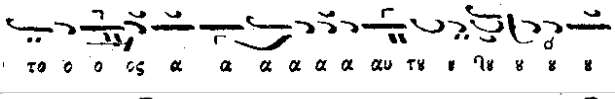	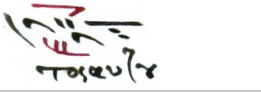
B277 ΠΔ48	Γα	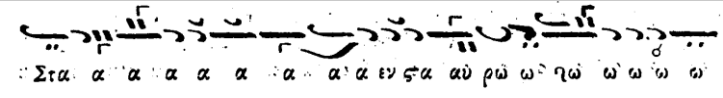	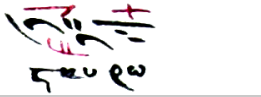
ΔΑΧ Α 17		οοοο [προσκυνοῦντες] Τρομικόν E C E F E D C h c b A G	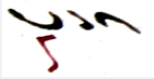 E-C
B118 ΠΔ33	Βου	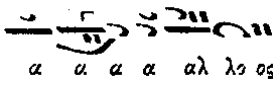 ΠΔ41 τοὺς Πα-	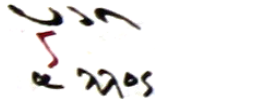

		ΠΔ61 τους ἀ-	
Β285 ΠΔ52	Βου	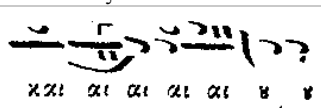 ΠΔ54 ὄντα ΠΔ55 καὶ ἐ- ΠΔ56 καὶ τὰ ΠΔ58 -λὰ καὶ ΠΔ58 διπλάς και ΠΔ 59 ἐν τῷ ΠΔ61 πρὸς τι- ΠΔ62 -θρώποι-	E F E D C 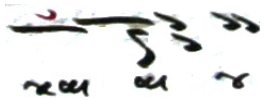
Β292 ΠΔ54	Βου	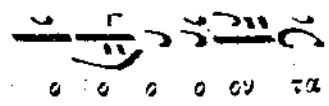 ΠΔ6 -αν εὐ- ΠΔ9 -μου τὴν ΠΔ57 λόγος ΠΔ 59 ἐν τῷ	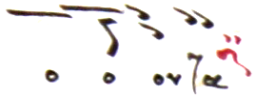
Β358 ΠΔ58	Πα	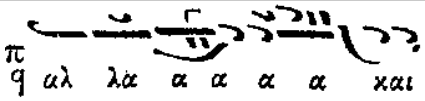	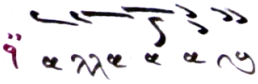
Β185 ΠΔ42	άνω Ζω	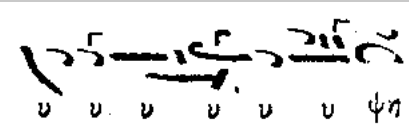 Τρομικόν	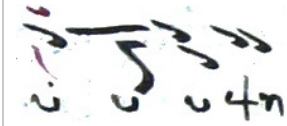
ΔΑΧ Α 17		τὴν τῆς Παρθένου	
Β95 ΠΔ32	Νη	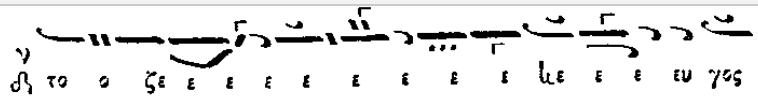	C E F G G
G 154	Πα	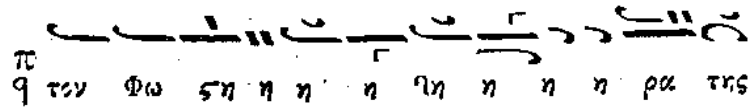 Δεῦτε φιλομάρτυρες, ὁμοφρόνως ἅπαντες εὐφημήσωμεν, ἦχος πλ α΄	D D A A 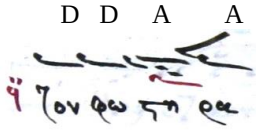
Α 91	Κε	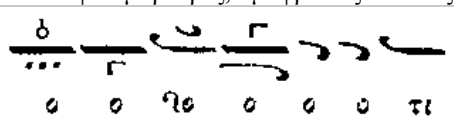 Ἐπέλαμψεν ἡμέρα χαρμόσυνος, ἦχος πλ α΄	F G A A 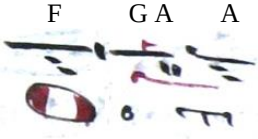
ΔΑΧ Α 17		Γέ-γέννη-	
Β284 ΠΔ52	Γα	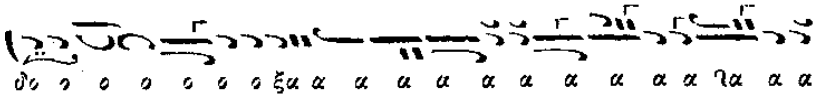 ΠΔ60 δόξα	
Β378 ΠΔ61	Δι Ἦχος πλ Β΄	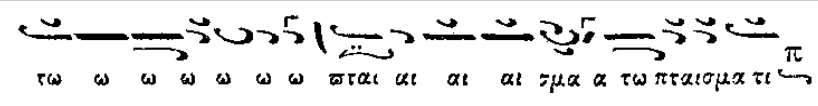	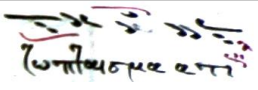
Β379	Δι	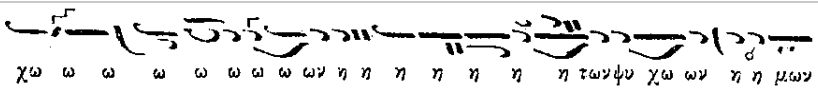	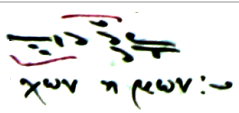

ΔΑΧ Α 17		[Γέ-γέννη]-σιν	
Ειρμολογική εξήγηση (κατά μέτρον)			
Α16 ΠΔ1	Πα	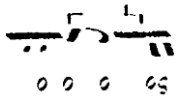	
Α250 ΠΔ23	Πα	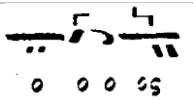 in concreto προηγούμενη θέση στραγγίσματα ΠΔ32 -μῶν ΠΔ34 -μᾶς	
Ειρμολογική εξήγηση (κατά τάχος)			
Β122 ΠΔ34	Πα	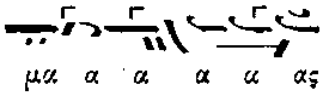 ΠΔ16 -μᾶς	
Α213 ΠΔ20	Γα	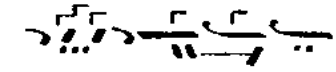	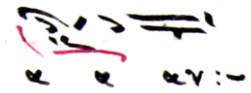
Αργή εξήγηση (κατ᾽ άργειαν)			
Α88 ΠΔ 5	Πα	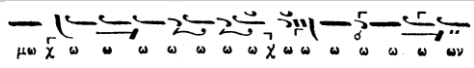 ΠΔ11 -νον	
Β278 ΠΔ48	Πα	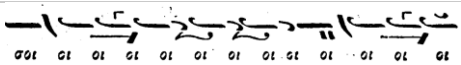 ΠΔ59 σοι ΠΔ60 σοι ΠΔ62 -μῶν ΠΔ51 σοι	

2. ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΓΡΑΜΜΩΝ

Χρησιμοποιείται εδώ ο όρος σχηματισμός[6], ένας όρος περιληπτικός, στον οποίο εμπεριέχονται οι έννοιες των θέσεων και των γραμμών. Το σημαινόμενον του σχηματισμού γίνεται ευκολότερα αντιληπτό όταν διαπιστώνεται ότι οι θέσεις, οι γραμμές και οι φράσεις που απαντούν, για παράδειγμα, στο λεγόμενο ανώνυμο βυζαντινό Στιχηράριο, διατηρούν στέρεα και αλώβητη από επιούσες επιρροές την ρυθμικομελωδική τους ενότητα. Ως εκ τούτου, εκτός από τις θέσεις, τόσο οι μουσικές γραμμές όσο και οι μουσικές φράσεις από μαρτυρία σε μαρτυρία, θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως formulae[7].

Στον πίνακα που ακολουθεί επισημαίνονται οι στερεοτυπικές γραμμές και φράσεις του εξεταζόμενου μουσικού υλικού[8], αντιπαραβάλλονται οι παραλλαγές τους, εμφαίνονται οι καλλωπισμοί τους. Συνάγονται οι χαρακτηριστικότερες αποδόσεις και κωδικοποιούνται τα εναρκτήρια λακτίσματα του κυρίου τετάρτου ήχου.

Από τα μουσικά συμφραζόμενα του επόμενου πίνακα, αποδεικνύεται, συν τοις άλλοις, ότι η συναγωγή γραμμών που χρησιμοποιεί ο Πέτρος Πελοποννήσιος συνδέει το παλαιό αργό με το νέο στιχηραρικό γένος.

---

[6] ΜΠΑΛΑΓΕΩΡΓΟΥ, *Πανεπιστημιακές σημειώσεις*, σ. 4 (: […] *Ἡ τεχνικὴ δύναμις τοῦ μελοποιοῦ, ὅστις ἔχει ὄργανα εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τῆς Μελοποιΐας τοὺς γενικοὺς καὶ μερικοὺς κανόνας αὐτῆς, σὺν τούτοις δὲ καὶ τοὺς μερικωτέρους τῶν μερικῶν κανόνας. Εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ Κανόνες Λῆψις, Μίξις, Χρῆσις, Εὐθεῖα, Ἀνακάμπτουσα, Περιφερής, Μονή, Τονή, Πλοκή, Πετεῖα, Λόγος, Ρυθμός, Ἁρμονία, Ἐκλογή,* ***Σχηματισμός****, Μετροφωνία, Χρόνος, Ἀγωγή, Μεταβολή, κτλ. Τὰ ὁποῖά εἰσι βοηθητικὰ μέσα τοῦ Μελοποιοῦ, καὶ τῆς Μελοποιΐας* [=ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΣ, *Λεξικόν,* σσ. 148-149]).

[7] Είναι πολύ χαρακτηριστικός στην ξένη βιβλιογραφία ο όρος formulaic, που αποδίδει την στερεοτυπικότητα. Βλ. ενδεικτικά OLKINUORA, *Byzantine Hymnographie*, σ.172, υποσ. 68.

[8] Θ μπορούσε εδώ να χρησιμοποιηθεί ο όρος ΄πραγματική μουσική᾽, μετάφραση του όρου real music, που είναι συνηθισμένος στην αγγλική βιβλιογραφία. Αναφέρεται στην συναγωγή των συμπερασμάτων για την μουσική απευθείας από το ρεπερτόριο και όχι από τις θεωρητικές κατασκευές (σύγχρονες του συγγραφέως ή σύγχρονες του ρεπερτορίου) που έχουν διατυπωθεί γι᾽ αυτό. Βλ. ενδεικτικά ΒΟΥΒΑΡΗ, *Μορφολογική ανάλυση*, σ. 105.

ΓΡΑΜΜΕΣ
Ξηρόν κλάσμα
-Ψηφιστοσύναγμα – ξηρόν κλάσμα
-Τρομικόν – ξηρόν κλάσμα
-Έναρξις – ξηρόν κλάσμα

Δ1	E E D E E D EC D C H D 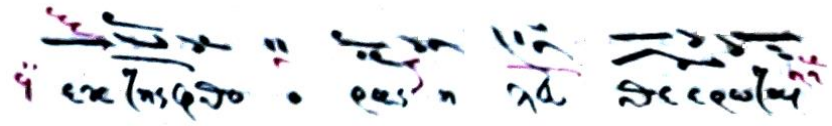
Δ26	D E E E E E E D E D D C H D 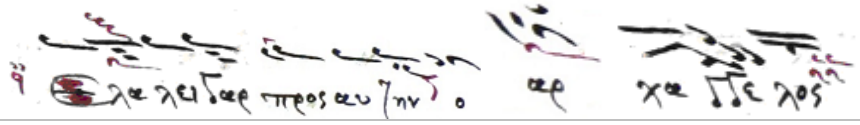
Δ26	E E DE E ˏA ˏA HC E C D C H C H C 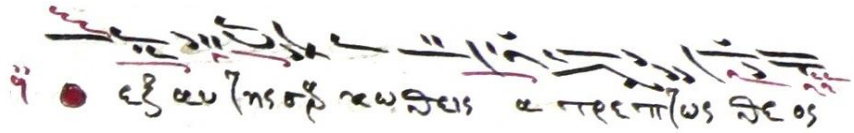
Δ10	D D D E E DE E ˏA HC E C D C H C H C 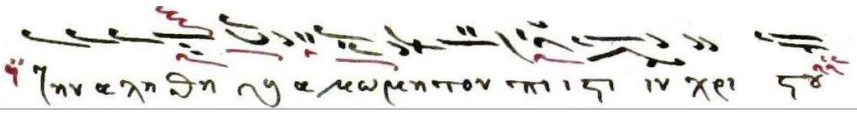
Δ5	E E ˏA HC E C D C H C 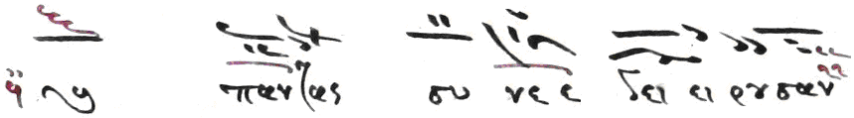
Δ22	E E C D C H C 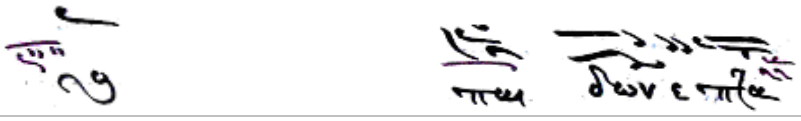
Δ23	E E C D C H C D H C
Δ28	E E E C D C H C D H C
Δ28	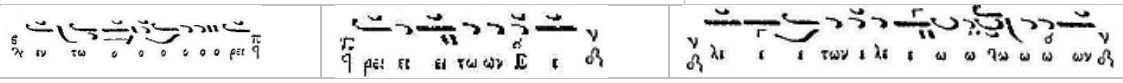
Δ18	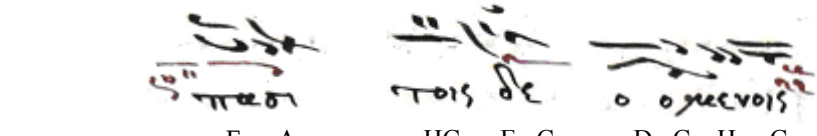 E ˏA HC E C D C H C
Δ13	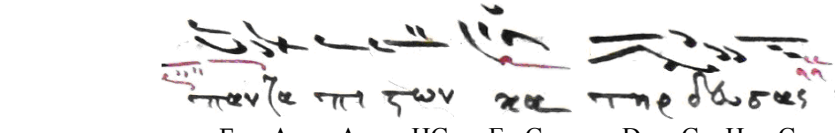 E ˏA ˏA HC E C D C H C

Δ12	E E F D C D C H C
Δ20	E E F D C D C H C
Δ17	E E F D C E C D C H C
Δ21	E E F D C E C D C H C 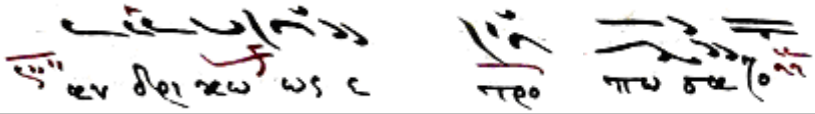
Δ2	E E F D C E C D C H C
Δ25	D E F F G E F E D D C H C 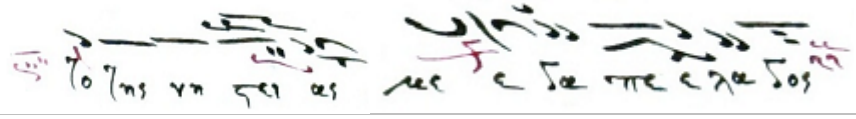
Δ7	E E D C D C H C
	Λύγισμα + απόδοση με αντικένωμα
Δ11	D E FG G G A F E D D 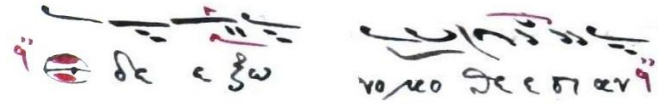
Δ12	EF E D C DE C H A Ab A G F GA F E D 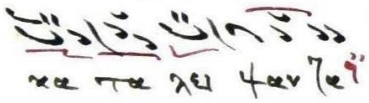
Τρομικόν και ψηφιστοσύναγμα	
Δ18	E F E D C D EF E D C C

Κύλισμα+απόδοση (παρακάλεσμα)	
Γριτσάνης 17, σ. 188 ***Έθαυματούργησε, Χριστέ***	
Δ27	D H C A B ˛A ˛G 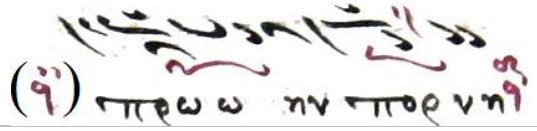
Δ12	E D D D H C ˛A ˛A B ˛A ˛G A G G G E F D D E D C
Κύλισμα +απόδοση (τρομικόν+απόδομα)	
Γριτσάνης 17, σ. 232 ***Κύριε, το μυστήριον***	
Δ28	
Αντικενωκύλισμα + κατάληξη (αναλυτικά)	
Ψηφιστόν-παρακάλεσμα + έτερον-λύγισμα-έτερον-απόδομα	
Γριτσάνης 17, σ. 188 ***Έθαυματούργησε, Χριστέ***	
Δ26	D E D ˛A B C D C D E D D 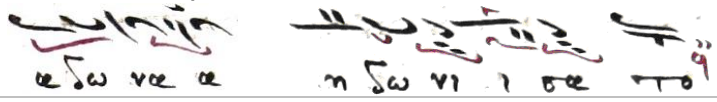
Δ13	D D E C H ˛A HC D C DE D D A A b G F# E FG A G Ah A A
Δ18	D D E C ˛A HC D C DE D D D 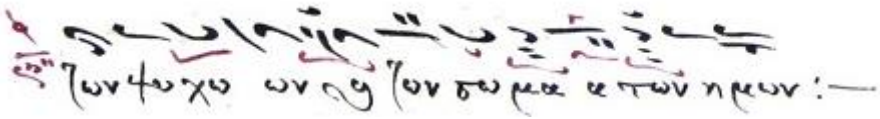 Δ21 εις αιώνας συναγάλλεται Δ16 ως επίκηρα κατέλιπες
Δ18	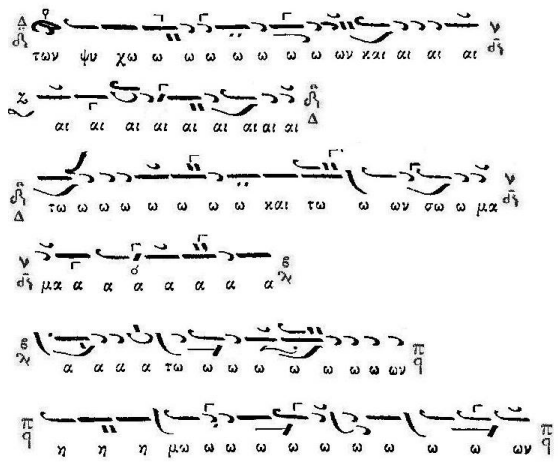

Κατάβασμα	
Δ28	E E F D E C D E G F E 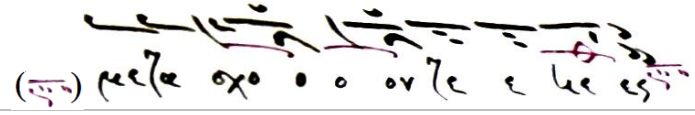
Δ20	E FG E F D E C D E G F E 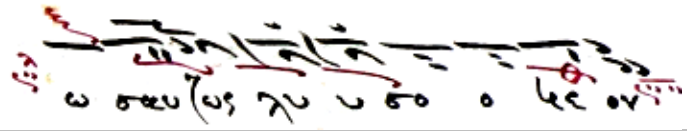
Δ24	E E E F D E C D E G F E 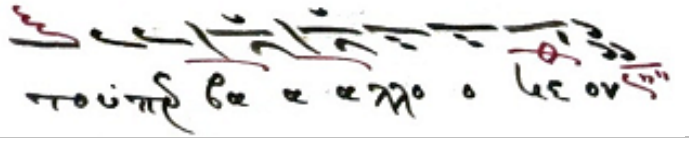
Αντικένωμα + απόδοση	
Αντικένωμα +παρακάλεσμα (Γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω)	
Δ26	G E F E D 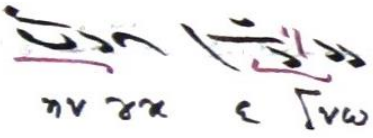
Αντικένωμα+παρακάλεσμα+ξηρόν κλάσμα+αντικένωμα+πίασμα+θεματισμός (καλλωπισμός)	
Γριτσάνης 17, σ. 188 ***Ἐθαυματούργησε, Χριστέ***	
Δ27	C E C ˌG C C H C D H CH˛A C H˛A G b G C F F E F G E FE D F E D
Ξηρόν κλάσμα + θεματισμός	
Δ10	D D F F E F G b A G
Δ18	E F G F F E F G b A G 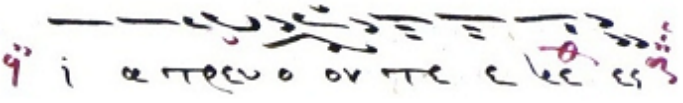
Δ29	C EF G G G F FE F G b A G 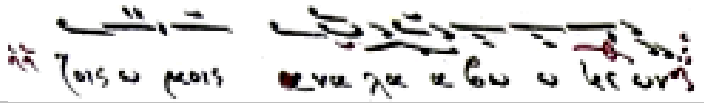
Αντικένωμα+επέγερμα+ θεματισμός	
Δ21	G G A G A F GE F G b A G 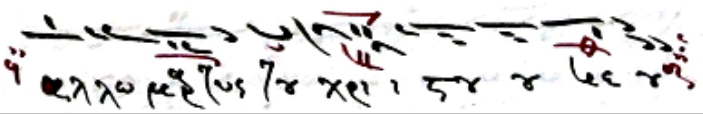
Δ23	F A FGE F G b A G

Αντικένωμα + τρομικόν	
Δ27	F A G A h c b A G
Δ27	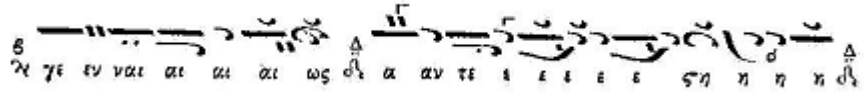
Δ18	A G G E 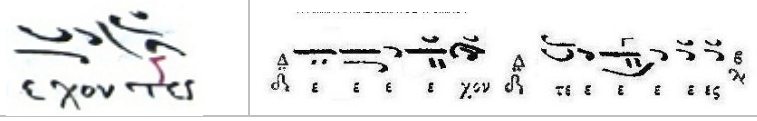
Δ7	Ὅσιε Πάτερ, Ἱεράρχα ἀοίδιμε
	D E F G F G A c b G FE D E G ED C EF G
Διαδοχή τρομικού-εξτρεπτού	
Δ7	Ὅσιε Πάτερ, Ἱεράρχα ἀοίδιμε
Δ7	D E F GA G F G A GF E F G A h c bA G 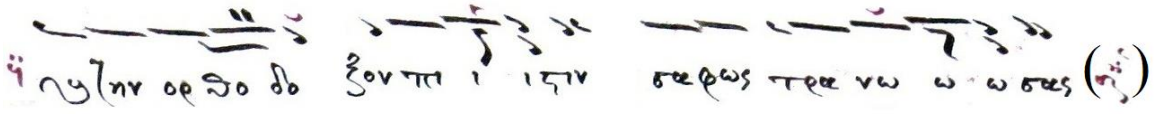
Δ25	E F G F G A h c bA G F G A GFE D E D C D E G F E 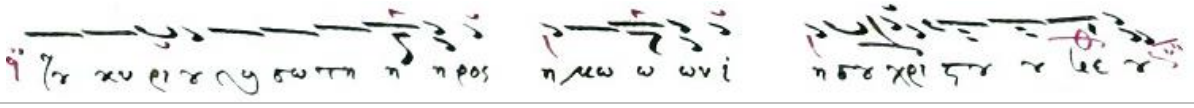
Γριτσάνης 17, σ. 232 *Κύριε, τὸ μυστήριον*	
Δ28	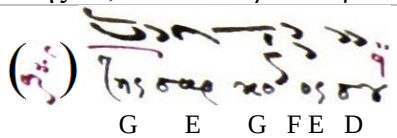 G E G FE D
Δ28	Τριμέρεια στην θέση ενάρξεως (όπως διαπλεύσαντες)
Δ28	Γριτσάνης 17, σ. 188 ***Ἐθαυματούργησε, Χριστέ***
Δ28	E E E E D E F G F E 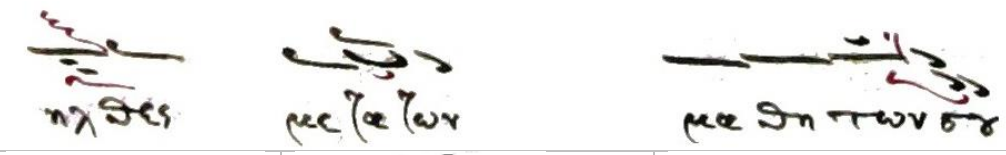
Δ28	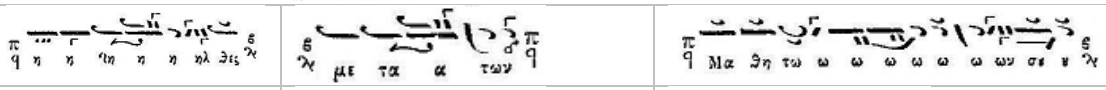
Δ29	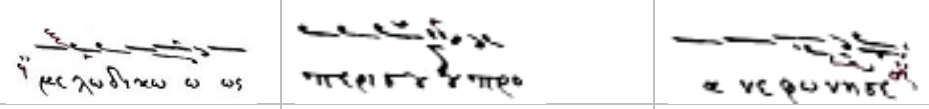
Δ29	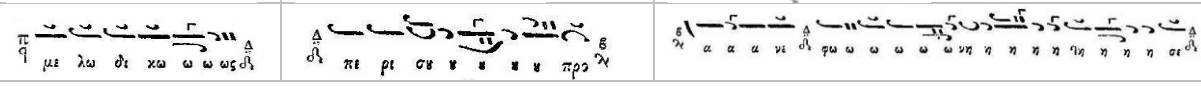

Επέγερμα + κύλισμα	
Γριτσάνης 17 σελ. 280, *Ὄρθρος ἦν βαθύς*	
Δ30	A F G E F G E 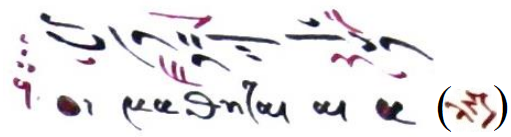
Παρακάλεσμα-παρακάλεσμα-παρακάλεσμα	
Δ5	D F E D EF E
Δ13	A G F E E E C D F E D E E 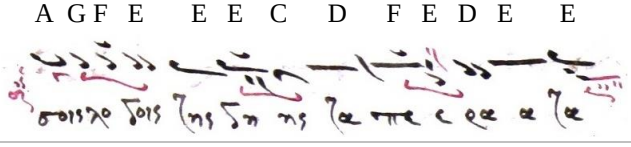
Δ17	F E D C H ˌA HC D C DE D D
Δ3	D E D F E D C H ˌA HC D C DE D D
Δ20	C C E E D C H ˌA C DE D C H
Αντικένωμα+αντικένωμα+θές και απόθες	
Δ17	E D E F G E FG F G 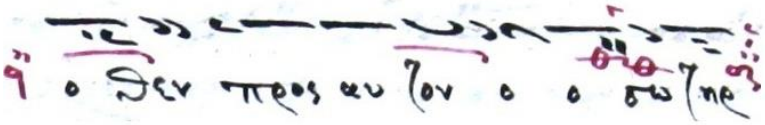

Δ18		Κρατημοϋπόρροον+παρακάλεσμα+κύλισμα	
		C D EDC DC E C	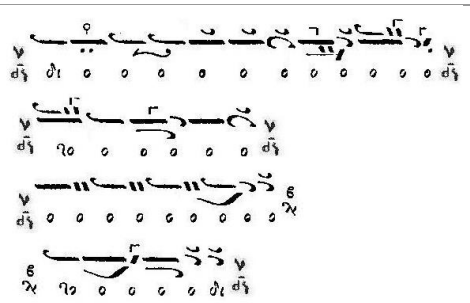

		C DE EDC DC E C	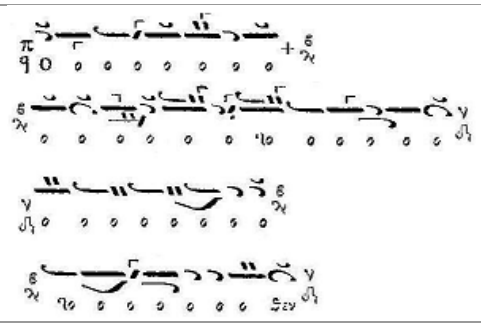

ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΑΓΙΑ ΣΤΗΝ ΒΑΣΗ ΑΝΑΝΕΣ ΜΕ ΤΡΙΓΩΝΟ

		Τρίγωνο και μικροπαραλλαγές του στο Πα	
Δ2			E E FG E F G D ED E F D D 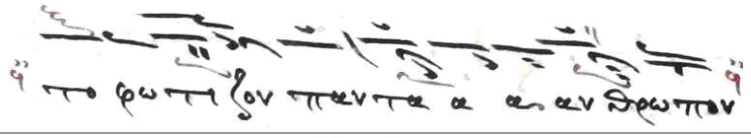
Δ2			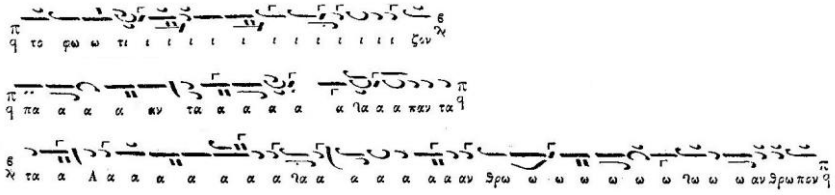
Δ11			G G E C D G D E D E F D D
Δ16		G F A GF	E C D G D ED E F D D
Δ16		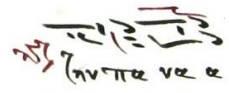	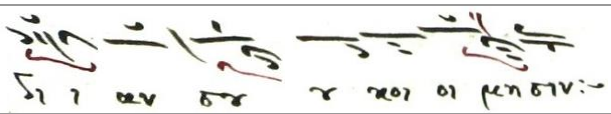
Δ18		A G GE F A GF	E C D G D E D E F D D
Δ18			
Δ21		A G GE F A GF	E C D G D E D E F D D
Δ21		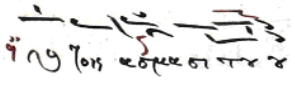	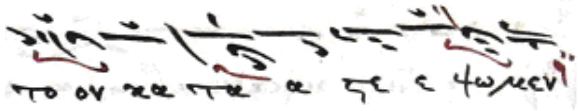
Δ17		F F F A GF	E C D G D ED E F D D
Δ17		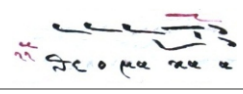	
Δ17		G G G F A GF	E C D G D ED E F D D
Δ17		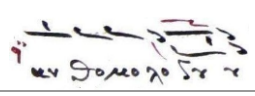	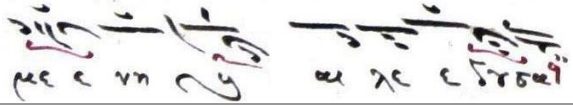
Δ25		G G G F AGF	E C D G D E D E F D D

Δ25		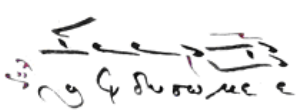	
Δ28		G G G F A G F	E C D G D E D E F D D
Δ28		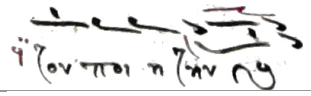	
		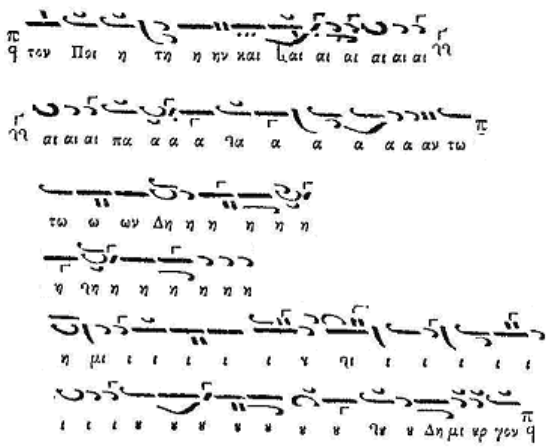	
Δ13		G G A F E F	G D ED E F D D
Δ13		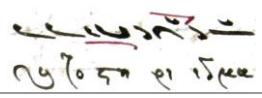	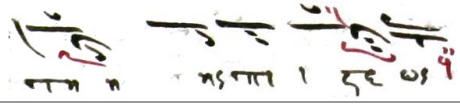
Δ1			D G D E D E F D D
Δ1			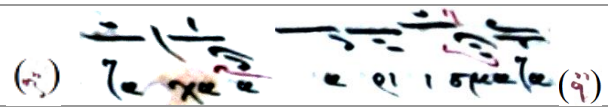
Δ17			F G D ED E G FED E D D
Δ17		παρομοιάζουσα θέση κυλίσματος	
Δ5			G G A E F D E F D D
Δ5			
Δ25			G G G G E F E D E D E F G A G F G F E F E D D
Δ25			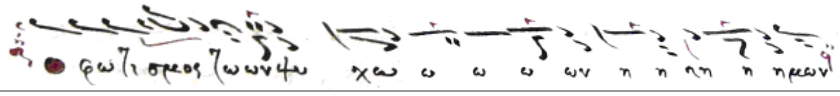
Δ3			A E F D E F D D
Δ3			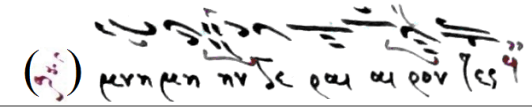
Δ29		G G G A b A G F	E F D E F D D
Δ29		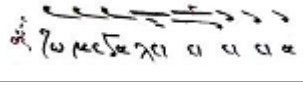	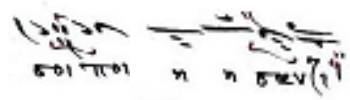
Δ10		G A G	A E F D E F D D

Δ10		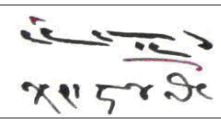	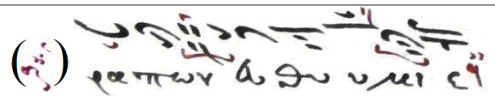
Δ18			E G G E F D E C D
Δ18			h d d h c A c G A
Δ18			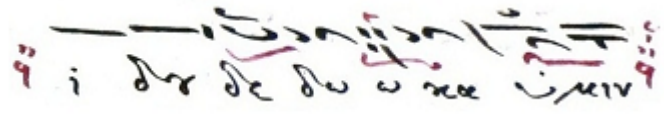
Δ1			D EF E F D E F D D
Δ1			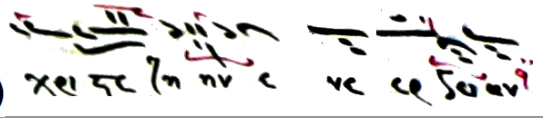
Δ11			E E E F E E D E F D D
Δ11			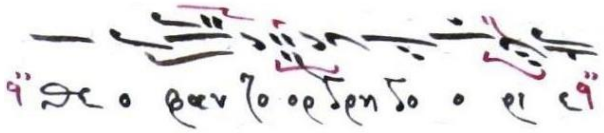
Δ18			D EF E F D E F D D D
Δ18			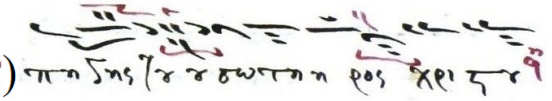 Δ23 βασιλεῖ συμπολέμησον
Δ18			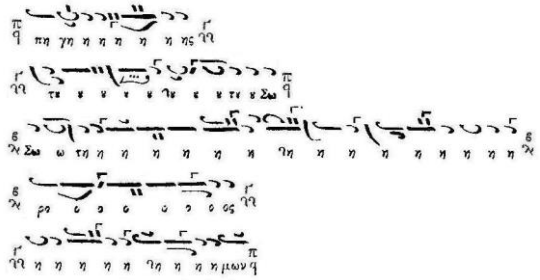
Δ7			D D EF E F D E F D D
Δ7			
Δ7			
ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΑΓΙΑ ΣΤΟ ΔΙ			
Δ11		D D D E H C ΄A ΄A H C D DC D H	C H E E C D D D
Δ11		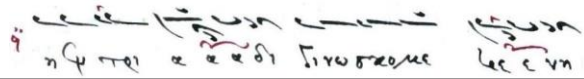	
Δ12		D E F G GFG E E F G FE FG	A A F# G G G
Δ12		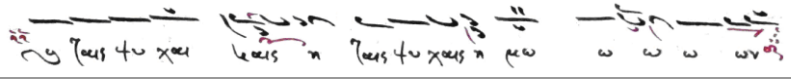	
Δ21		G GFG E A G F EF G	A A F# G G G
Δ21		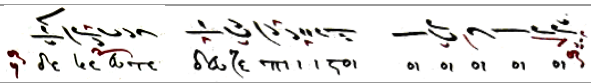	

ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΠΛΑΓΙΟΥ Α΄ τύπου FED		
Δ 4		A G E F F C D F E D D
Δ 4		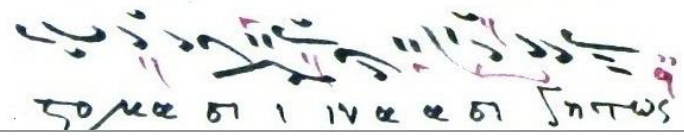
Δ11		F F F F C D F E D D
Δ19		E G E F C D F E D D
Δ19		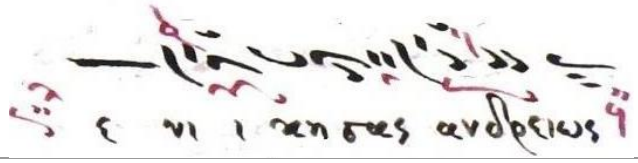
Δ29		G G G E F C D F E D D
Δ29		
Δ21		G G G G E F C D F E D D
Δ21		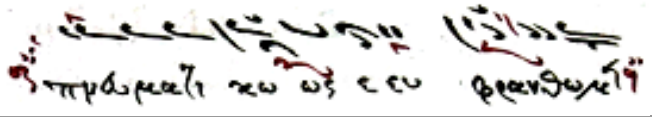
Δ19		D F E D C D F E D D
Δ19		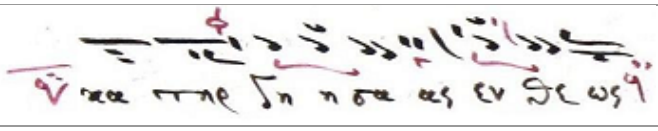
Δ27		F C D F E D D
Δ27		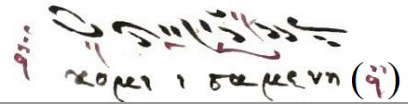
Δ27		E EEF D F E F E E
		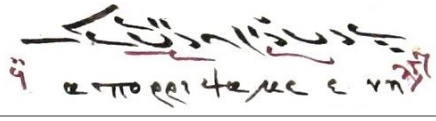 ΑΠΟΔΟΣΗ ΛΕΓΕΤΟΥ
		ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΑΓΙΑ ΣΤΗΝ ΒΑΣΗ ΑΝΑΝΕΣ τύπου CDEDD
Δ11		D D H C ΄A C D E D D
Δ11		
Δ22		D D E C ΄A H C D C E D D D
Δ22		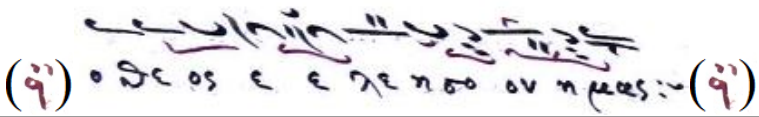

		ΑΠΟΔΟΣΗ ΑΓΙΑ ΣΤΗΝ ΒΑΣΗ ΑΝΑΝΕΣ τύπου FED
Δ7		Ὅσιε Πάτερ, Ἱεράρχα ἀοίδιμε
Δ7		G G G G A A G F D F E D
Δ7		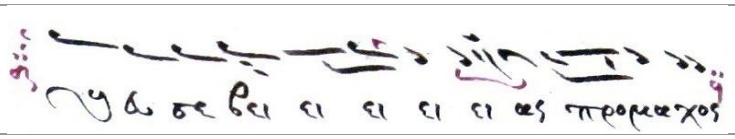
Δ5		ΑΠΟΔΟΣΗ ΛΕΓΕΤΟΥ ΜΕ ΚΥΛΙΣΜΑ
Δ5		F A G GFE F E E
Δ5		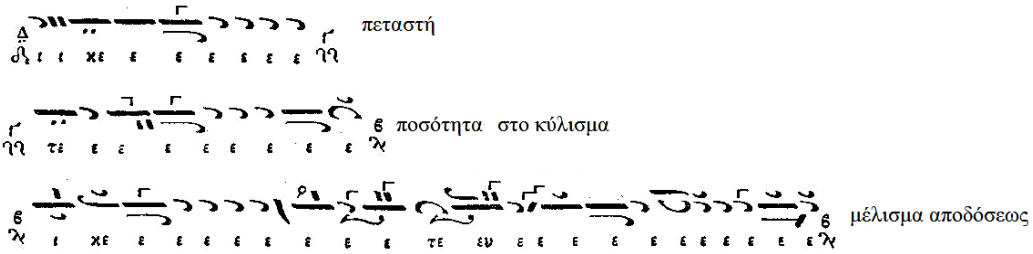 πεταστή ποσότητα στο κύλισμα μέλισμα αποδόσεως
Δ19		E F G A G G F A GFE F E E 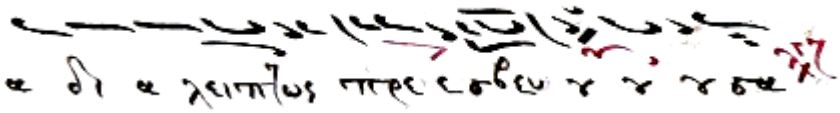
Δ19		E F G A G 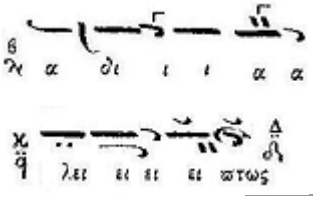
Δ19		G F 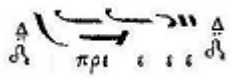
Δ19		A 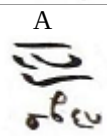 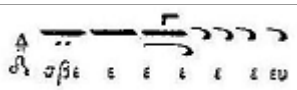
Δ19		GFE G E E
Δ17		ΑΠΟΔΟΣΗ ΠΛΑΓΙΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕ ΚΥΛΙΣΜΑ
Δ17		F G D E D E G FED E D D 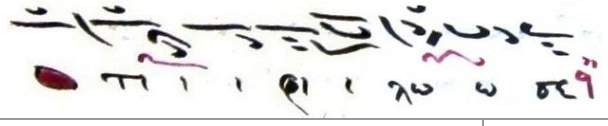
		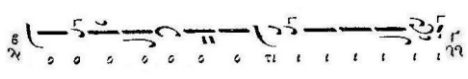

Δ17		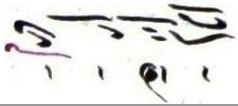	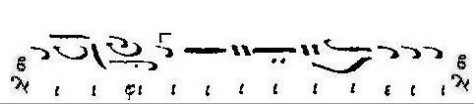
Δ17		FED E D D 	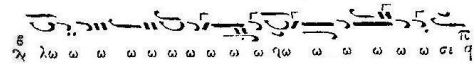
		ΓΡΑΜΜΕΣ ΠΕΤΡΟΥ ΠΕΛΟΠΠΟΝΗΣΙΟΥ - Πώς διαμορφώνεται το «νέο αργό» στιχηραρικό;	
		Γραμμές που ερμηνεύει ειρμολογικά ο ΠΠ. Εδώ ο Ιάκωβος τις εξηγεί αργά, πλην αυτών που επισημαίνονται.	
Δ7		A G G G A h c G F E F G A G G	
Δ7		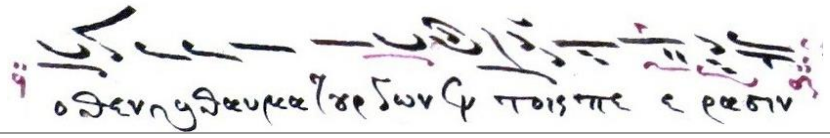	
Δ25		G A h c b b A A G G F E F G A G G	
Δ25		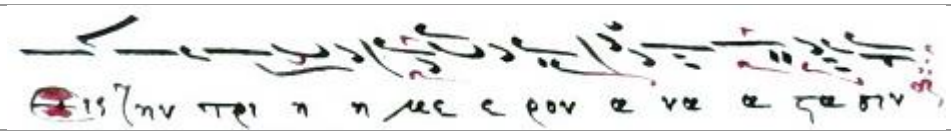	
Δ29		E E E F G F G G G G AGFE F G A G G	
Δ29		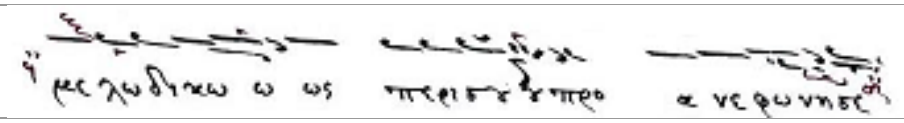	
Δ7		A G E F GE F D G E D C	
Δ7			
Δ7		D E F E D D H C D E D D	
Δ7			
Δ17		F E D D H C D EF E D C	
Δ17		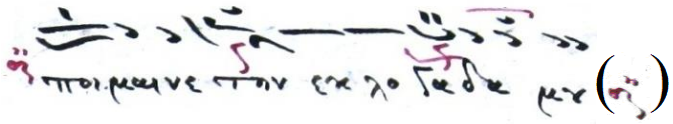	
Δ7		Ἀλλ' ὦ Πατέρων ἀξιάγαστε: ειρμολογική γραμμή	
Δ7		D E F GA F G A A c b bA A G G	
Δ7		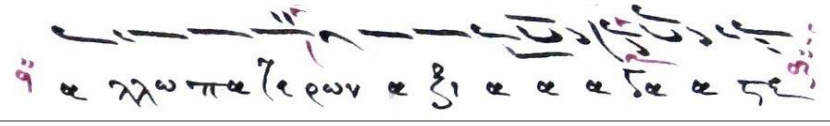	
Δ7		D E F G A b G FED F E D	
Δ7		 Δ12 και-η Εκκλησία ιδούσα σε	

Δ17		D G A b G F ED F E D
Δ17		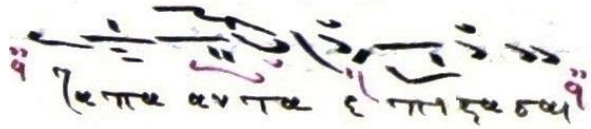
		E E F G E E F G D E D C
Δ23		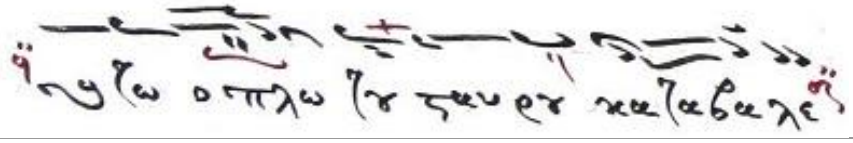
Δ27		E E E E F E D C D F E D H C H C <D>
Δ27		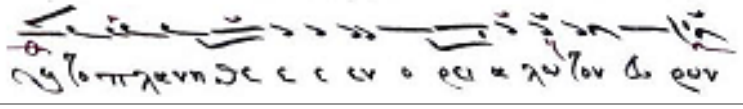
Δ26		D D E F G A G F ED F E D
Δ26		
Δ27		D C D F E D H CD D
Δ27		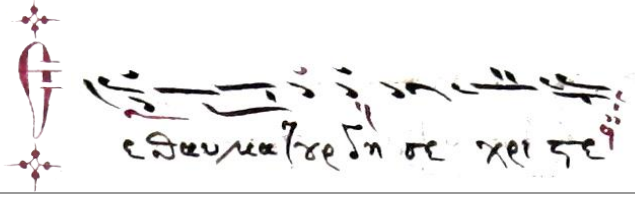
Δ29		Η φράση αυτή εντοπίζεται εύκολα στην πραγματική μουσική
Δ29		D E FG G G G G A GF E E G FE G G F E E F ED D
Δ29		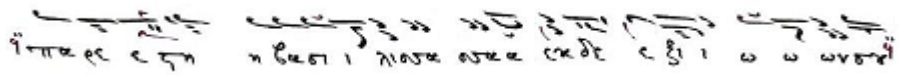
Δ18		D E D D EDC H C D E D D
Δ18		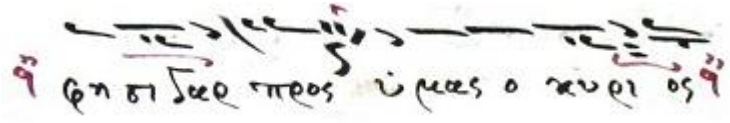
Δ18		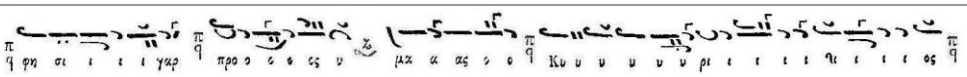
Δ9		Τρομικόν + παρακάλεσμα
Δ9		D D D H C D E D D
Δ9		

Γραμμή: πεταστή + αντικένωμα+δίστροφα+διπλή:
Απόδοση άγια στην βάση άνανες τύπου F E D
Διαφορετική εξήγηση όταν γίνεται διαφορετική σύνθεση θέσεων.

Δ9	F E G A G	G G A F E D
Δ9	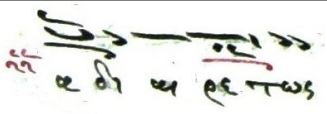	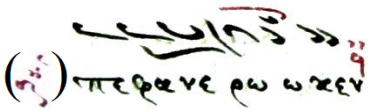
Δ29	E F G A G	G GA F E D D
Δ29	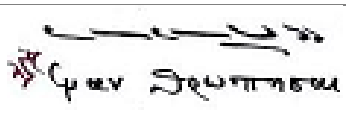	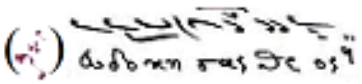
Δ 26	G G E F A G	G G G A F E D D
Δ 26	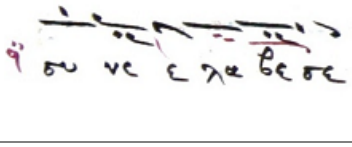	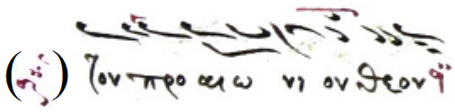
Δ2	A G	G A F E D D
Δ2		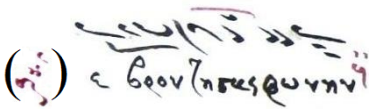
Δ22	A G	G G A F E D
Δ22		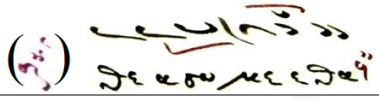
Δ12		D D E C H A
Δ12		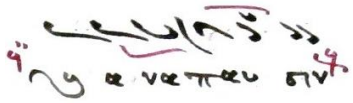
Δ1	G G A F G	A F E D D
Δ1	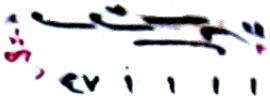	
Δ20	G A F G	A F E D D
Δ20		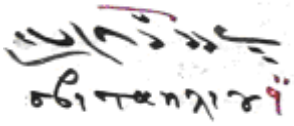
Δ20	D D EF G	A F E D
Δ20		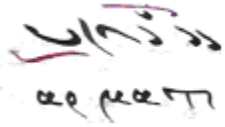
Δ12	D E F G A F	G A F E D
Δ12	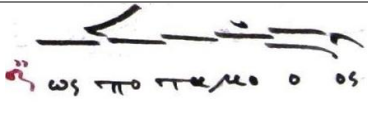	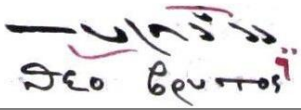

Δ18	D E F A G A F	G A F E D D
Δ18	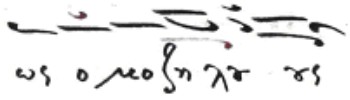	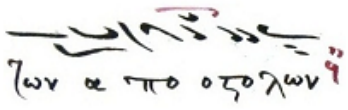
Δ10	G G A G G	G A F E D D
Δ10		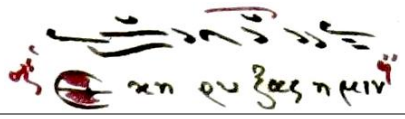
Δ5	F G A G G	A F E D
Δ5	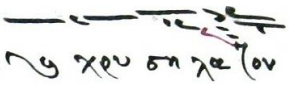	
Δ17	A G G	G A F E D
Δ17	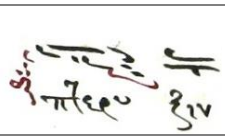	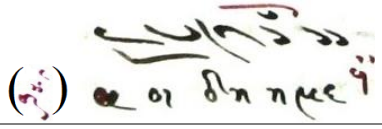
Δ11	D E FG G	G A FE D D
Δ11		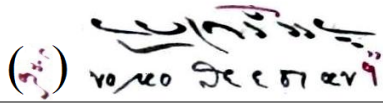
Δ21	D EF G G A hc h A hcb G	G A F E D D
Δ21	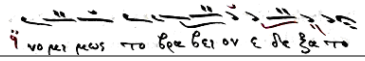	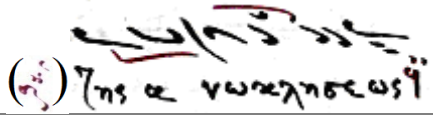
Δ12	D E FG G	G A F E D D
Δ12		
Δ28	D D D E FG G	G G A F E D D
Δ28	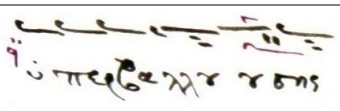	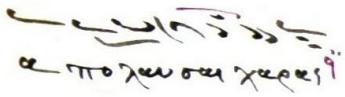
Δ28	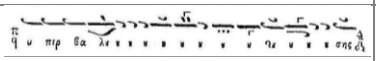	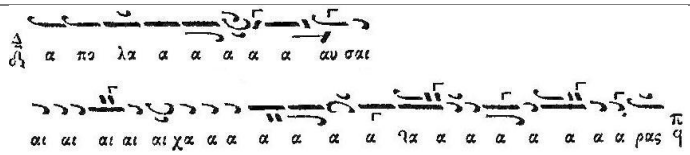
Δ25		G G A F E D
Δ25		
Δ18		G A F E D D
Δ18		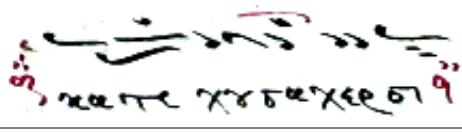

Δ12		G G A F E D
Δ12		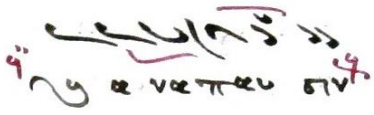
Δ20	G A G F	G F# E^b D D
Δ20	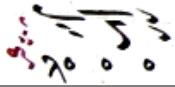	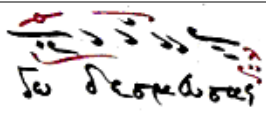
Δ21	C C C D C	C C D H	C H ,Ab G G
Δ21	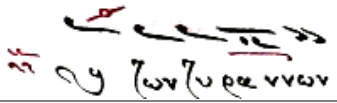	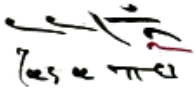	
Δ21		D E F	G F# E^b D D
Δ21		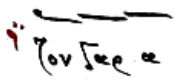	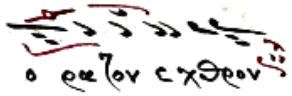
Δ12	D C D CH ,A	H C D B ,A ,G
Δ12		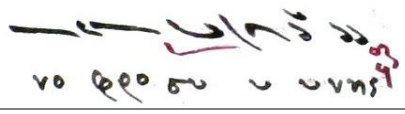
Δ 18	C E B ,A ,G	D F D
Δ 18	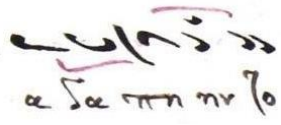	
Δ 12	C D ,A	,A H C D B ,A ,G ,G
Δ 12	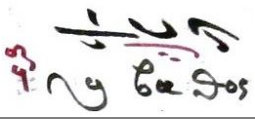	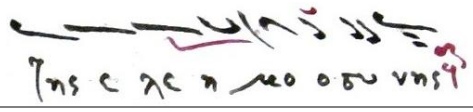
Δ 12	E E E F G E G G G A b G	EF E D C DE C B ,A GAG FE GA F E D
Δ 12	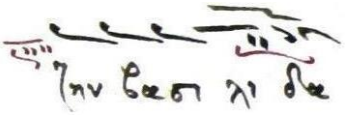	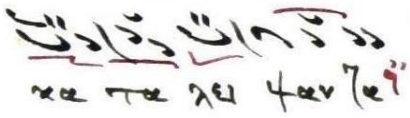
Δ29	D E F Ab	Ab A G F GA F E D
Δ29	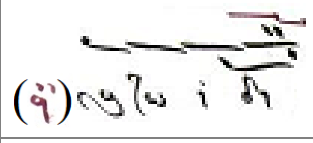	
Δ 26	E F E	FG b c A G F GA F E D
Δ 26	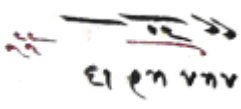	
Δ 24	E E F G E	E F D G E D C
Δ 24		

Δ13	D D D E F D	C H C D D C B ˛A ˛G
Δ13	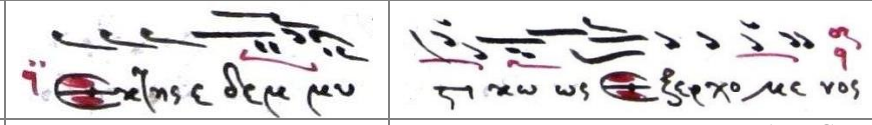	
Δ9	G G A D	C H C D D C B ˛A ˛G
Δ9	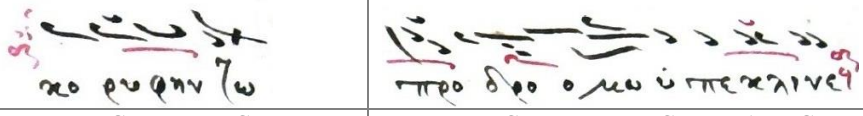	
Δ28	˛G H C	D H C D D C B ˛A ˛G
Δ28	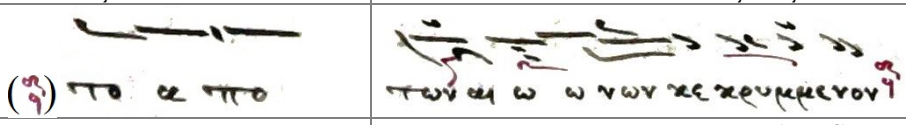	
Δ3	D	D H C D D C B ˛A ˛G
Δ3	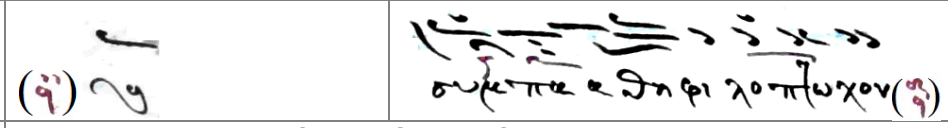	
Δ12	E F GA c b a c d c A b A G F GA F E D	
Δ12		
Δ1	F G E F G A G F E F GA b G	
Δ1	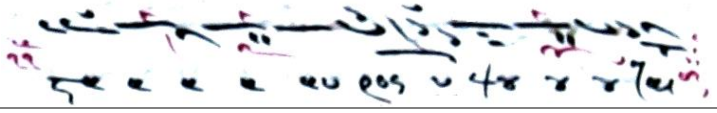	
Δ9	D D E FG G F E F GA G G	
Δ9	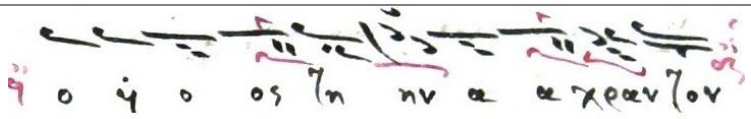	
Δ23	G G G E F A G F E C D G D ED E F D D	
Δ23	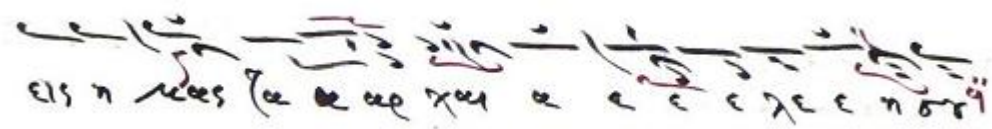	

ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΑ ΛΑΚΤΙΣΜΑΤΑ

Δ 10		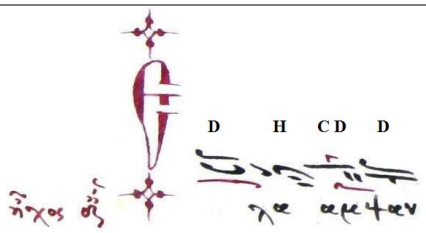
Δ 10		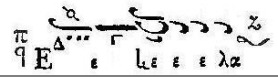
Δ 10		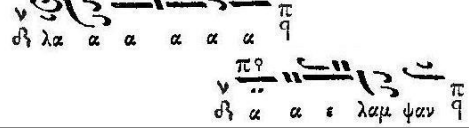
Δ 11		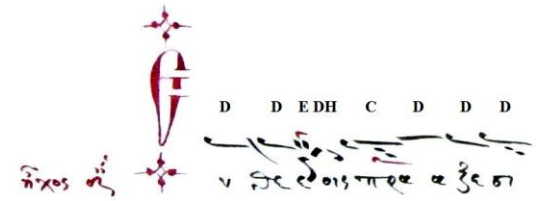 Δ4 Πυρίνοις χείλεσι Δ13 παμμακάριστε Γεράσιμε Δ21 Σήμερον εξέλαμψε
Δ 11		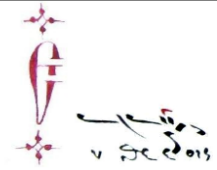 Δ25 Ιδού και(-ρός) 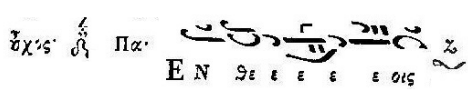
Δ 11		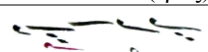 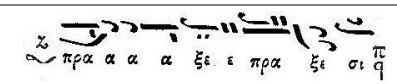
Δ 23		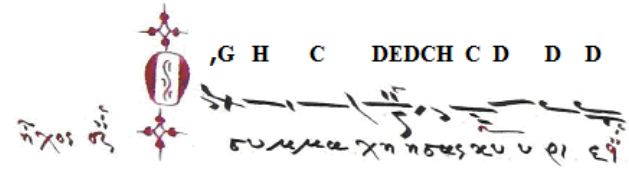
Δ 23		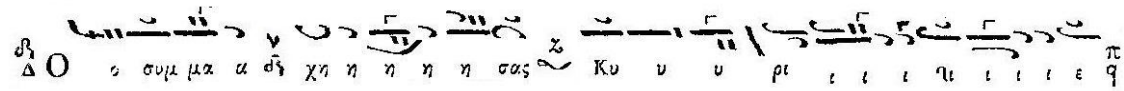
Δ27	G A A 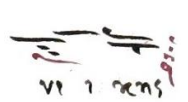	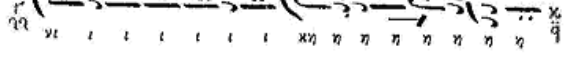 ΑΠΟΔΟΣΗ
Δ 20		D D D H C D E D D παρομοιάζουσα θέση

Δ 20		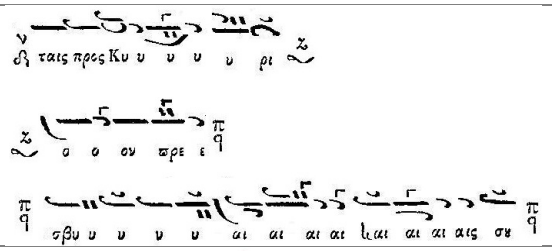	
Δ 12		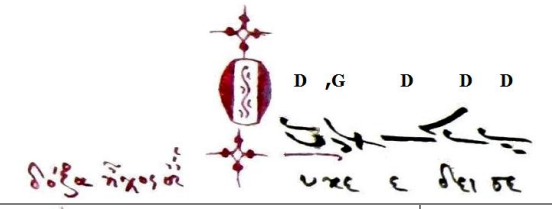	
Δ 12		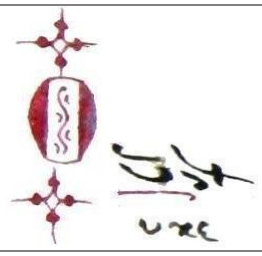	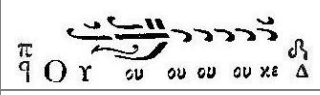
Δ 12		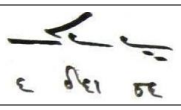	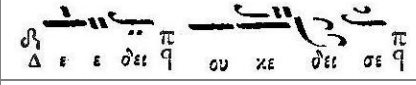
Δ23		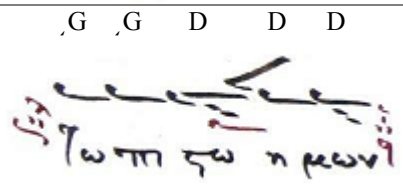	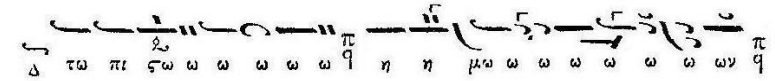
Δ 3		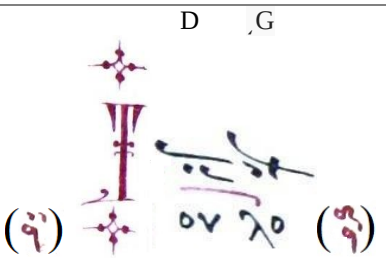	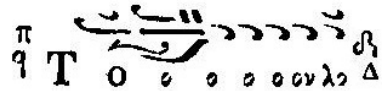
Δ 3		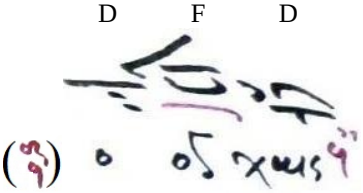 Δ9 (ουρα)-νόθεν Δ17 Σίμων	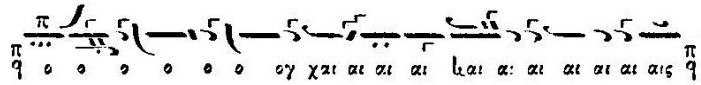
Δ 17			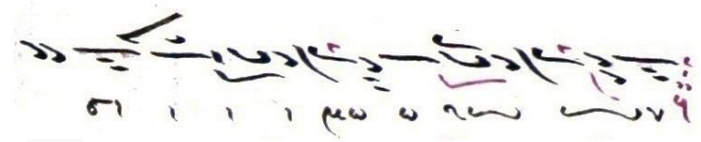
Δ 17			

Δ 19		΄G D F D	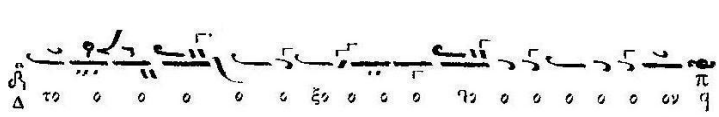
Δ23		C E F D 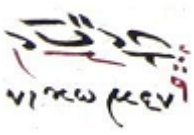 παρομοιάζουσα	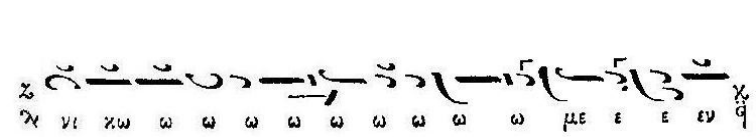
Δ13		A G D E D C	
Δ13		A G 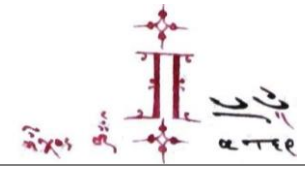	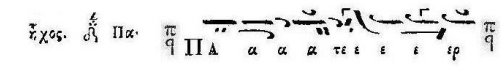
Δ13		G D	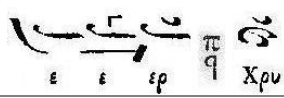
Δ13		E D C 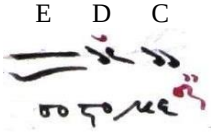	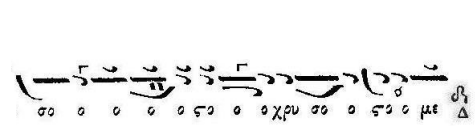
Δ16		A G D E D C	
Δ17		΄G ΄G D H C D E D D	
Δ17		΄G ΄G D H 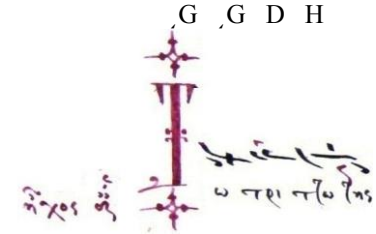	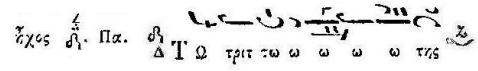
Δ17		C D E D D 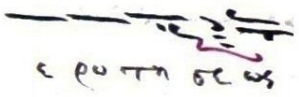 Δ24 Ταύτης γαρ Δ25 (και)-ρός ευπρόσδεκτος	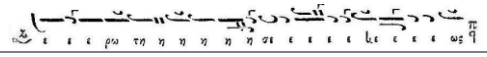

Δ17		,G C D E F D F E D 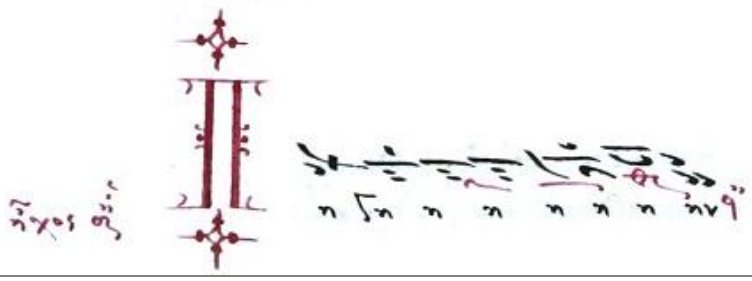	
Δ17		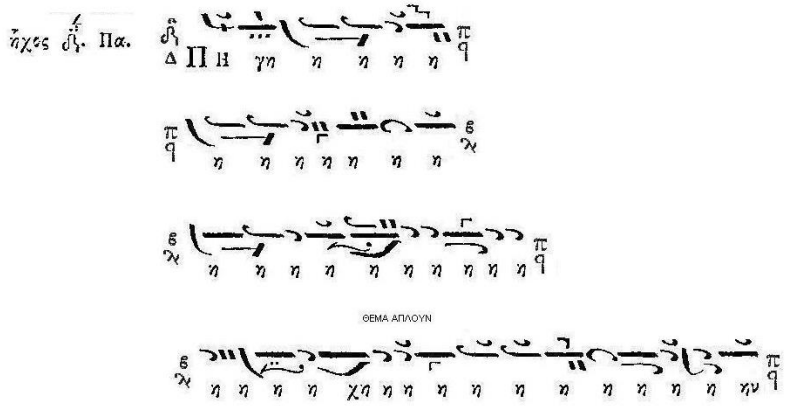	
Δ18		,G D H C D	Μίμησις προς τα νοούμενα: μελοποίηση την λέξης σταυρόν με την ομώνυμη θέση 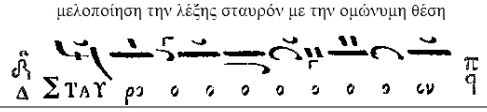
Δ20		D D EF G A F E D 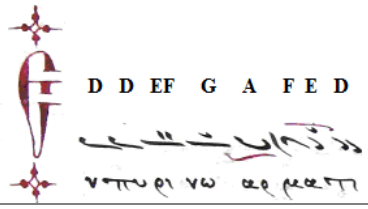	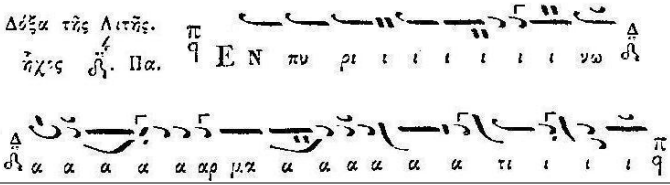
Δ22		,G H C D F ED E F G FE D 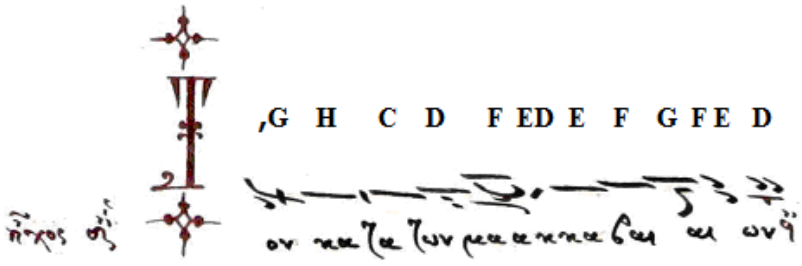	
Δ22		,G H C	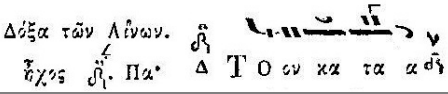

Δ22		D F ED 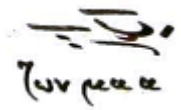	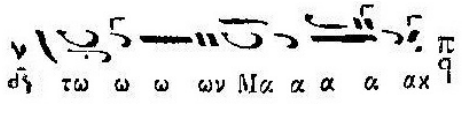
Δ22		F G F E D 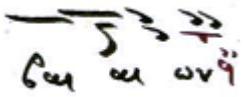	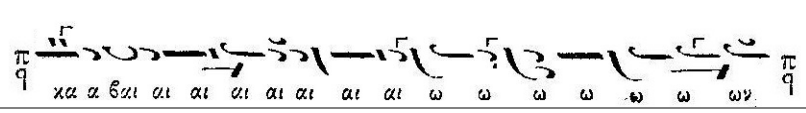
Δ24		E D D	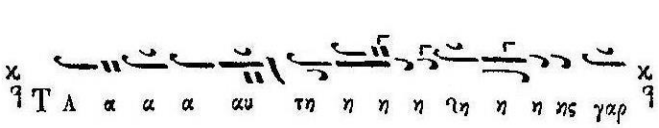
		Τριμέρεια ενάρξεως	
Δ24		E E E F D E C D E G F E 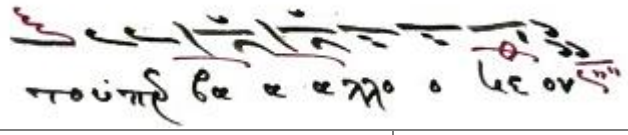	
Δ24		E E E 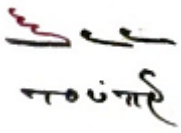	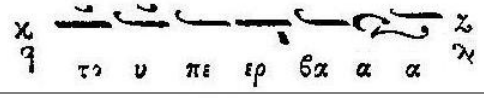
Δ24		F D E C 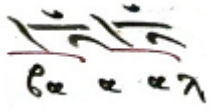	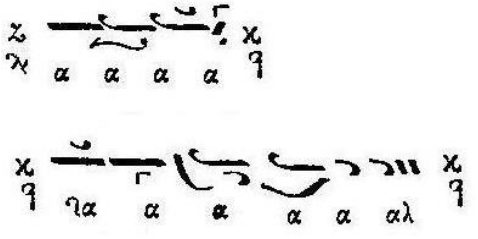
Δ24		D E G F E 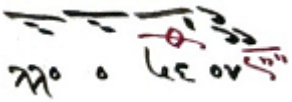	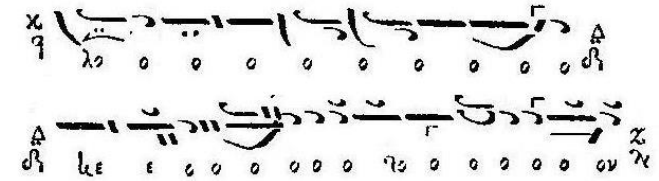
Δ25		G F GA G E	
Δ26		EF G G E F E D 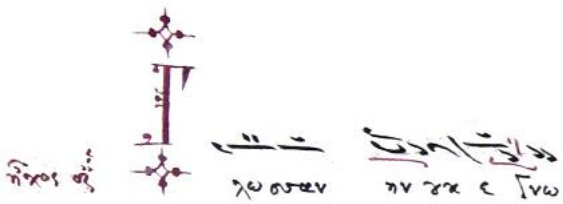	

Δ26		EF G	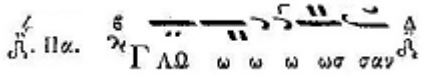
Δ26		G E F E D 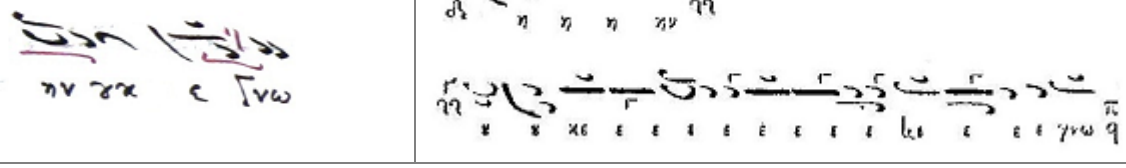	
Δ26		D C D F E D H CD D 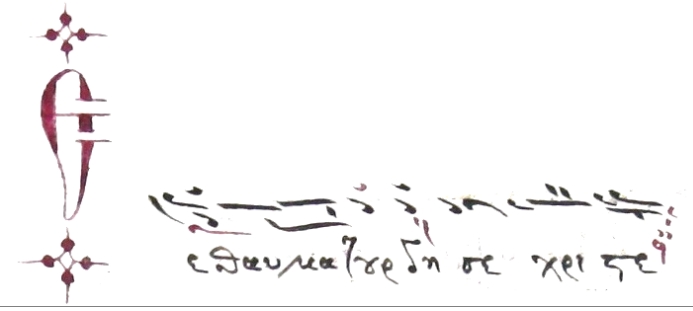	
Δ26			

Αντικένωμα +αργοκατάβασμα

Δ18		A A D EF A G F F 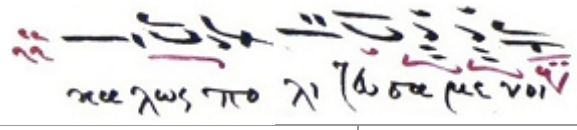	
Δ18		A A D 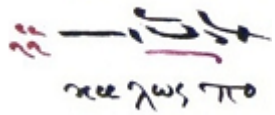	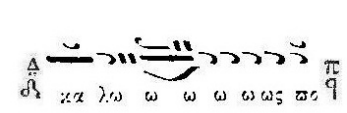
Δ18		EF A G F F 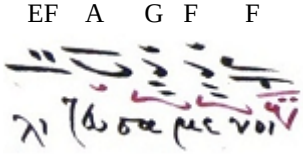	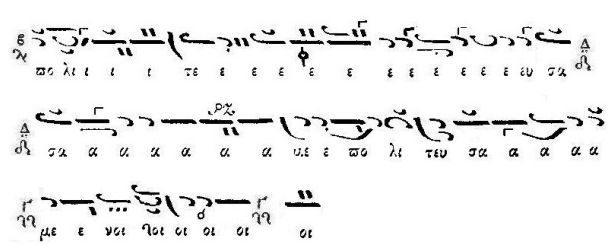

.

2. Απόδοση λεγέτου με παρακλητική και αντικένωμα τύπου FEDE

Δ26		E E E E E F E F D E 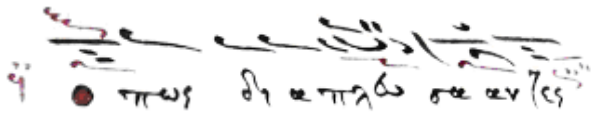	
Δ26			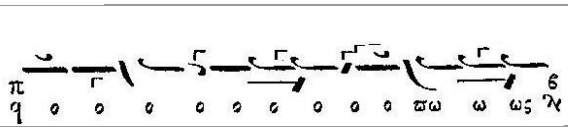
Δ26		E E E F E F D E	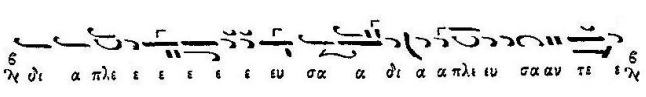
Δ18		E E FG E E F E D E E 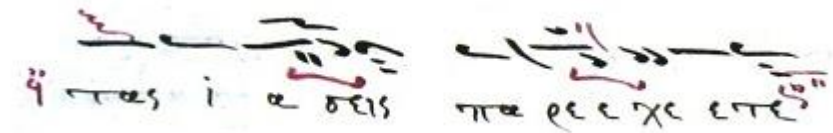	
Δ19		E FG E E F E D E E 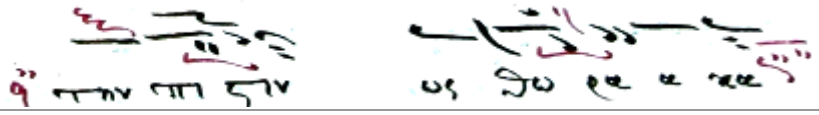	
Δ21		E E FG E E F E F D E	
Δ18		E E FG E 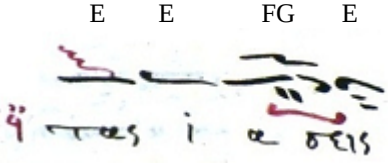	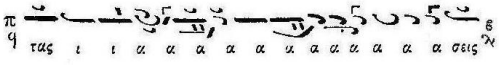

Δ21		E E FG E 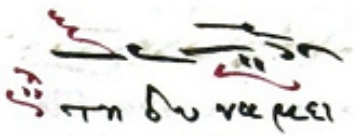	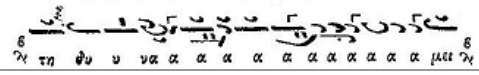
Δ18		E F E D E E 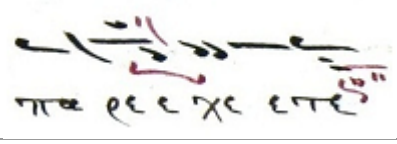	
Δ12		E F E D E E 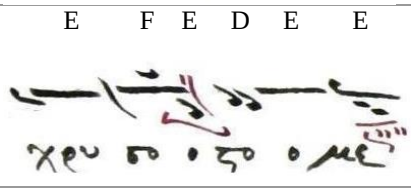	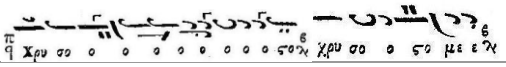
Δ13		E F E D E E	
Δ21		E F E F D E 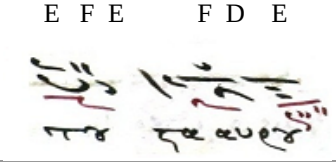	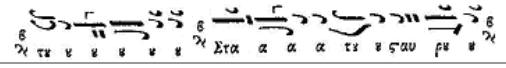

1. Αποδόσεις λεγέτου τελικές προς παύσιν

Δ29	G BAGF E E F E D C D E F E FG A GFED F E 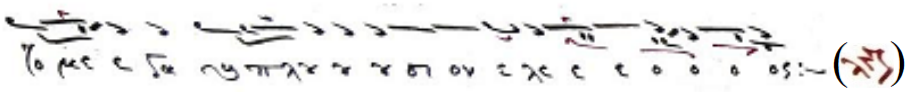
Δ1	A G FE D E F E F G A GFED F E
Δ28	E F E FG A GFED F E 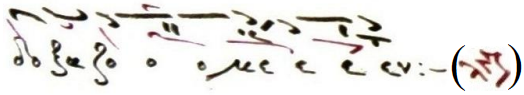
Δ13	F E D C D E D E ED E GA G E 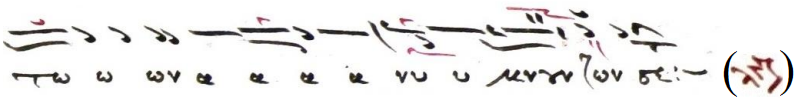
Δ25	E GA G E FEDC D E D E ED E G F G A G FE F E 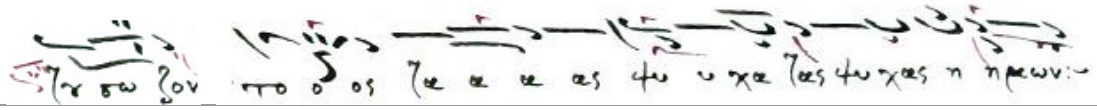
Δ27	E FG E E E C D E D E ED E GA G E 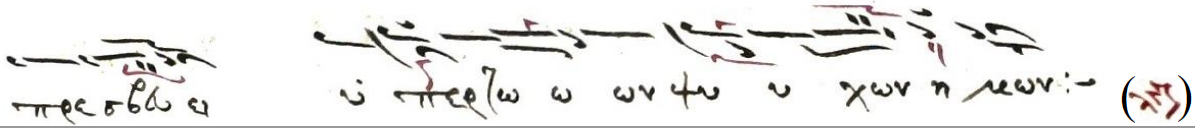
Δ17	E F EDC D E D E E D E GA G E 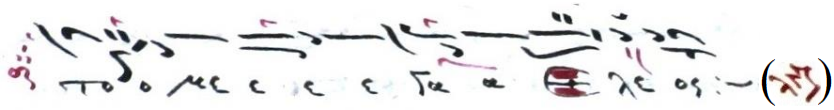
	Δ 23 το μέγα έλεος
	D E F GA G E FEDC D E D E ED E GA G E 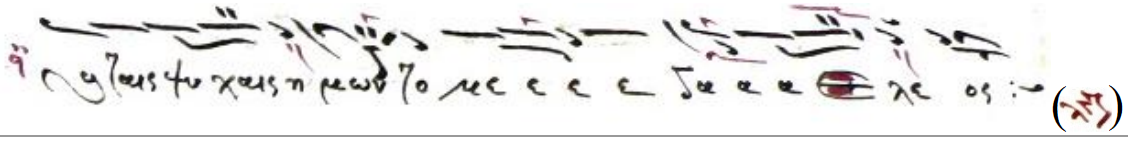
Δ19	E E C D E D E ED E GA G E 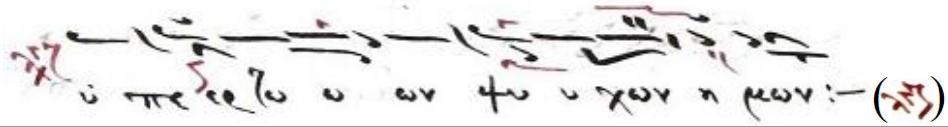
Δ5	E E F E D C D E E GA G E 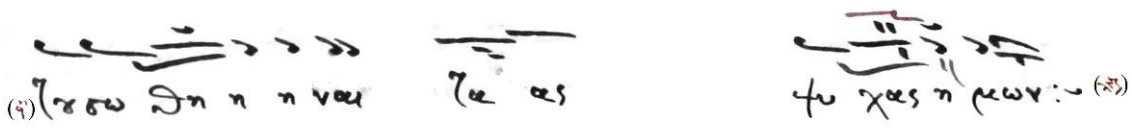
	η παραπάνω γραμμή σε αναλυτική γραφή
Δ2	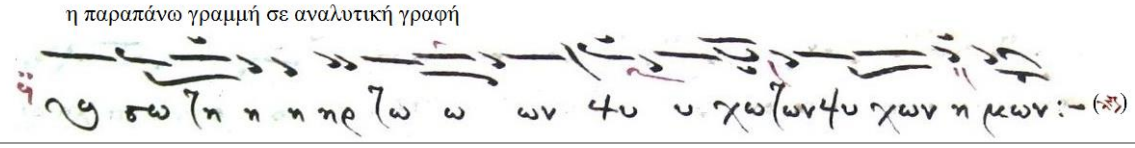

Δ7	
Δ21	E F E D C D E D E EDE GAG E 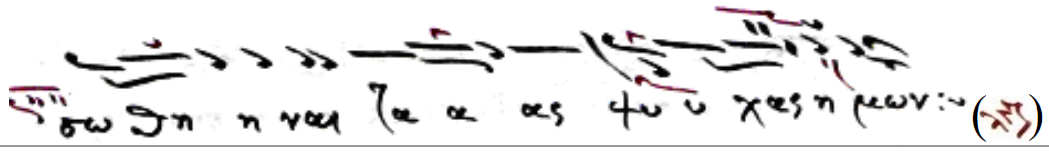
Δ2	
Δ12	F E D C D E D E EDE G F A G FE F E
Δ10	F EDC G F A G F E

3. ΛΕΞΙΚΟ ΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΩΝ

ΞΗΡΟΝ ΚΛΑΣΜΑ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ

G E F F E D
G E F F C

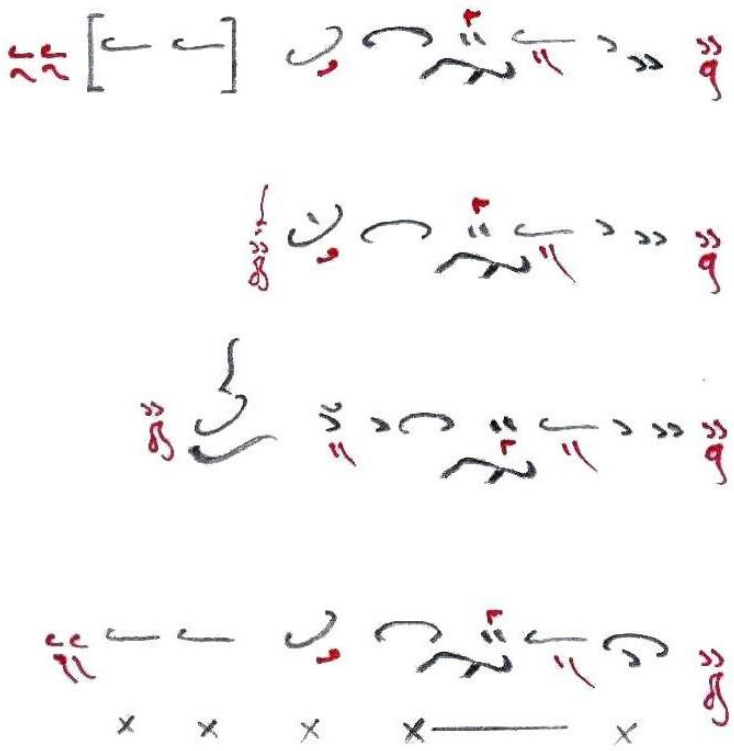

	F F	**G E F F E D**	
A221 ΠΔ21	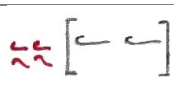 **x x**	 **x x ---------- x**	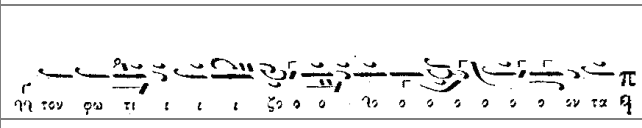
		G E F F E D	
B343 ΠΔ57		 **x x ---------- x**	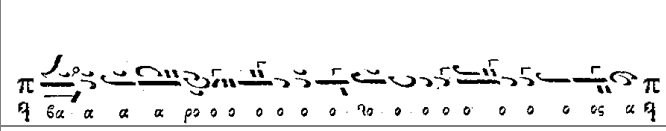
	A	**G E F F E D**	
ΠΔ6 A106	 **x**	 **x x---------- x**	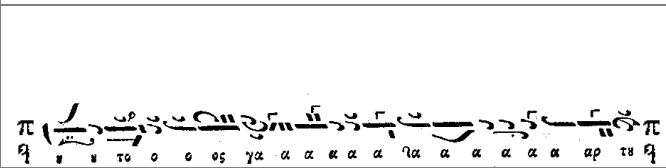
	F F	**G E F F C**	
B89 ΠΔ32	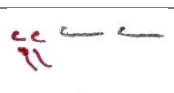 **x x**	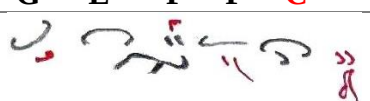 **x x---------- x**	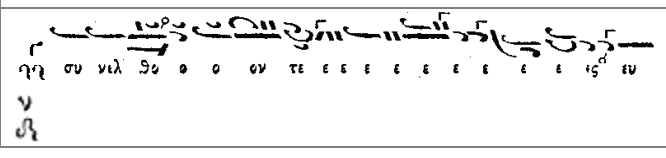

ΣΤΡΑΓΓΙΣΜΑΤΑ
(ΓΡΑΜΜΗ)

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ Δ ΗΧΩΝ	
ΠΔ1	bA A G G
ΠΔ22	ED D C C

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ						
	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ			ΣΗΜΕΙΟΓΡ.	CORPUS	ΑΠΟΔΟΣΗ
ΠΔ1			A c b	Αναμίξ	bA A G G	
ΠΔ11		FED	E F E		E D D C [C]	D C H, A C
ΠΔ22		C	D F E		ED D C C	
ΠΔ3		A	h c b		bA A G G	
ΠΔ25		FG	GFGE	Αργή θέση	ED D C C	
ΠΔ8	F E	FGA b			bA A G G	
ΠΔ1			A c b	Διπλοβάρεια	bA A G G	
ΠΔ6			F c b		bA A G G	
ΠΔ7			G c b	Διπλοβάρεια	bA A G G	
					b A A G G	
ΠΔ53		h c hA hcd	c h A	c	b A A G G	
ΠΔ29		d	c h		b A A G G	

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΟΛΥΕΛΑΙΟΥ[9]

ΓΡΑΜΜΗ ΣΤΡΑΓΓΙΣΜΑΤΩΝ

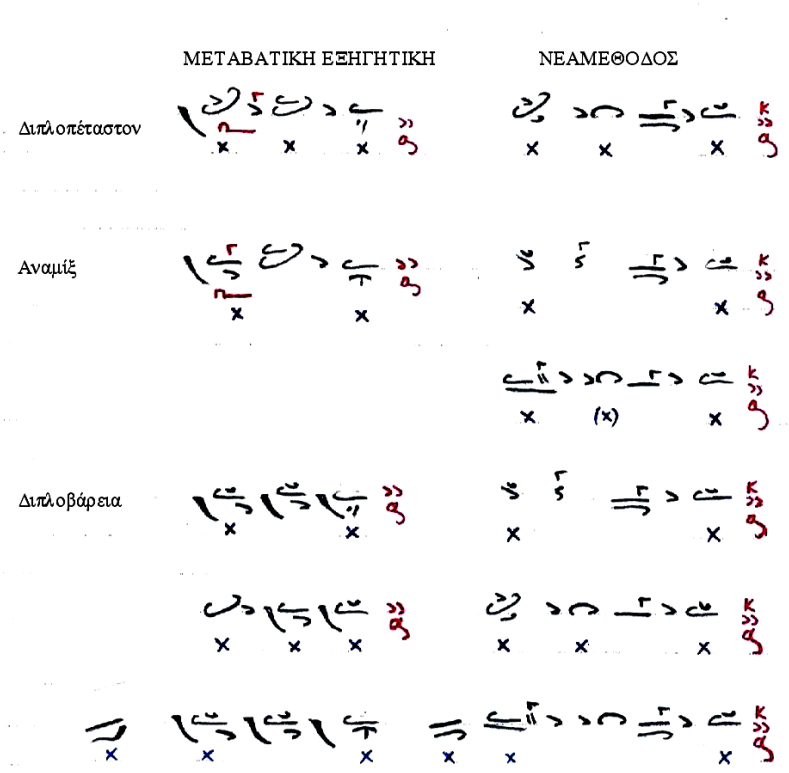

[9] Ο παραπάνω πίκανας των στραγγισμάτων συντάχθηκε στα πλαίσια του μαθήματος Ανάλυση της Βυζαντινής Σημειογραφίας, με σκοπό την σύνταξη ενός Λεξικού θέσεων και γραμμών, χρησιμοποιώντας το πηγαίο υλικό του κώδικος Παντ 1022, Πολυέλαιος Θεοφανείων *Δοῦλοι Κύριον* ἦχος πλάγιος τοῦ α΄.

ΣΤΡΑΓΓΙΣΜΑΤΑ

					c h b A A	
				Διπλοπέταστον	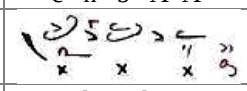	
					c b A b A A	
NM					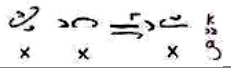	
					ch h A A	
				Αναμίξ	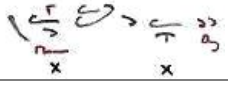	
					c bA b A A	
NM					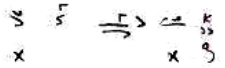	
					c d cbA b A A	
NM					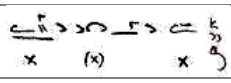	
			A c b		bA A G G	
ΠΔ1					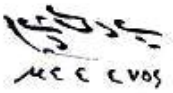	
			A h c b		b AG A G G	
ΠΔ1			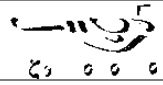		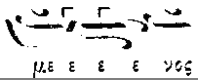	
		FED	E F E		E D D C	D C H, A C
ΠΔ11			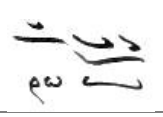		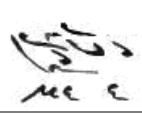	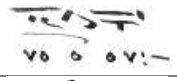
ΠΔ11			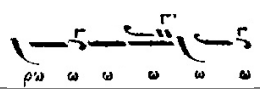		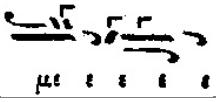	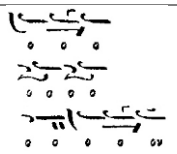
ΠΔ23						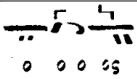
		C	D F E		ED D C C	
ΠΔ22			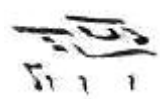			
ΠΔ22			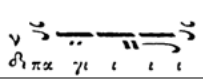		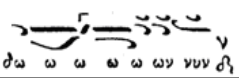	
		A	h c b		bA A G G	
ΠΔ3			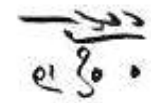		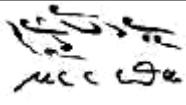	
ΠΔ3			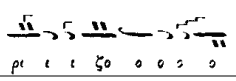		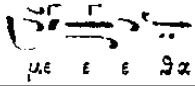	
		FG	GF GE		ED D C C	

ΠΔ25			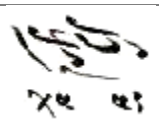		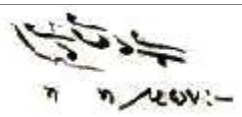	
ΠΔ25		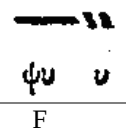	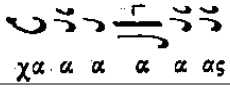			
	F E	F GA b			bA A G G	
ΠΔ8	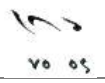				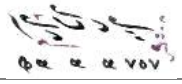	
ΠΔ8	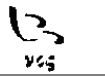	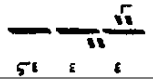			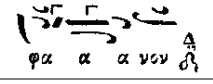	
					c h b A A	
				Διπλοβάρεια	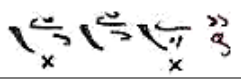	
					c b A b A A	
NM					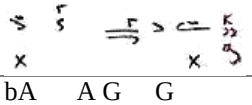	
			A c b		bA A G G	
ΠΔ1					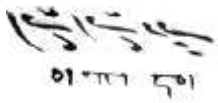	
			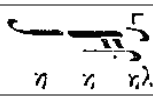		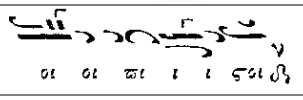	
			F c h		bA AG G	
ΠΔ6			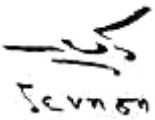		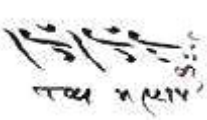	
ΠΔ6			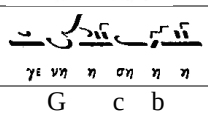		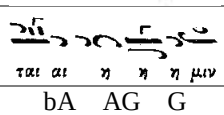	
			G c b		bA AG G	
ΠΔ7					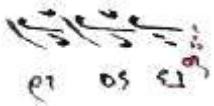	
ΠΔ7			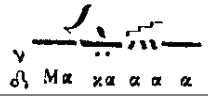		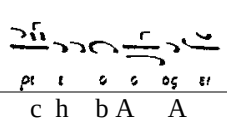	
					c h b A A	
				Διπλοβάρεια	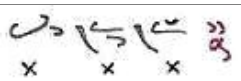	
					c b A b A A	
NM					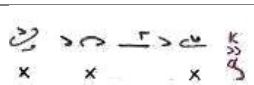	
				c	b A A G G	
		h c hA hc d	c h A		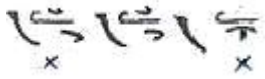	
ΠΔ53					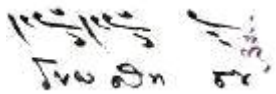	

ΠΔ53		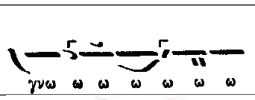	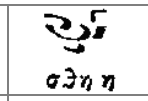		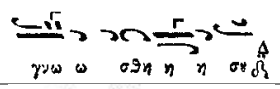	
ΠΔ21		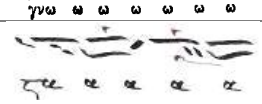			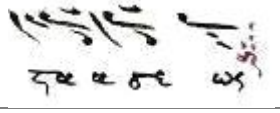	
		d	c h		h A AG G	
ΠΔ29					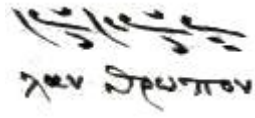	
ΠΔ43					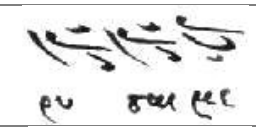	
ΠΔ44					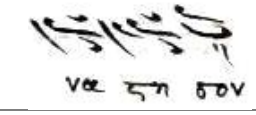	

ΚΥΛΙΣΜΑ
(αποδοματική θέση ανανές)

		D F D	D EF FG G F FED E F FGF E E D C D
		A c A	A hc cd d c chA h c cd c h h A G A
B89 ΠΔ32		 x x x	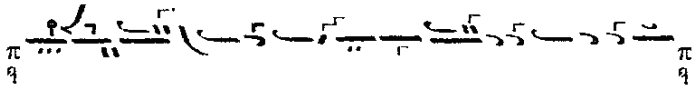 x ----------x----------x----------x
Δ17		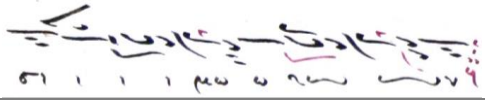	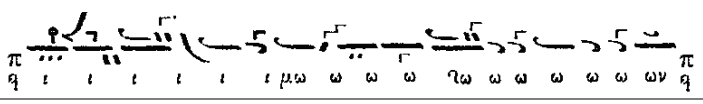
B241		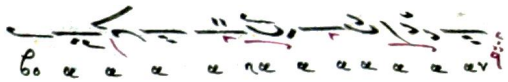 Θαυμαστή του σωτήρος, ήχος πλ α΄	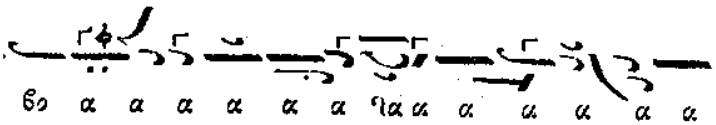

ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΛΕΓΕΤΟΥ

τύπου GAGFE(F) E

	ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ			ΣΥΝΔΕΣΗ		ΑΠΟΔΟΣΗ		
ΠΔ24				E		G A	G	E
ΠΔ45			F	E		G	FE	FE
ΠΔ51		F	G	F		A	GF E	FE
ΠΔ57	G F E G			F	G	A	G F E	FE
ΠΔ58	F E G			F	G	A	G F E	FE
ΠΔ59	F E G			F		A	G	E
ΠΔ62					F	GA	G	E

ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΛΕΓΕΤΟΥ								
ΠΔ24				E		G A	G	E
ΠΔ24								
ΠΔ45			F	E		G	FE	F E
ΠΔ45								
ΠΔ51		F	G	F		A	G F E	F E
ΠΔ51								
ΠΔ57	G F E G			F	G	A	G F E	F E
ΠΔ57								
ΠΔ58	F E G			F	G	A	G F E	F E
ΠΔ58								
ΠΔ59	F E G			F		A	G	E
ΠΔ59								
ΠΔ62					F	GA	G	E
ΠΔ62								

ΑΠΟΔΟΣΗ ΛΕΓΕΤΟΥ τύπου GAGFE(F) E : ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ			
Α270 ΠΔ24	Γα	 α α σκη η δι α σκη σε ε ε ω ως λ ΠΔ 27 τοις ρήμασι	
Α296 ΠΔ27	Βου	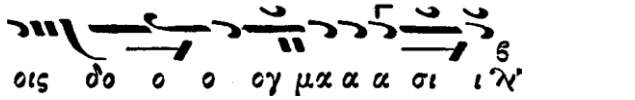 οις δο ο ο σγ μα α α σι ι λ' διαφορά στο ποιητικό κείμενο	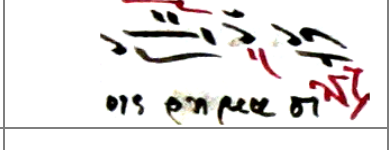
Β220 ΠΔ43	Δι	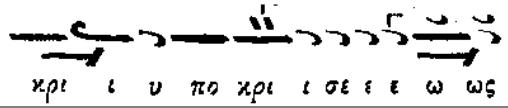 χρι ι υ πο χρι ι σε ε ε ω ως	
Β256 ΠΔ45	Δι	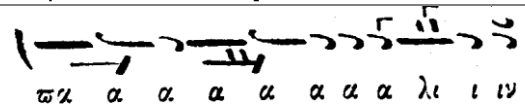 ωα α α α α α α λι ι ιν	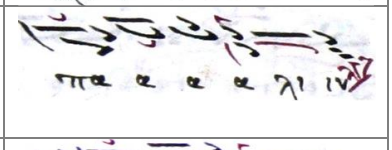
Β282 ΠΔ51	Δι	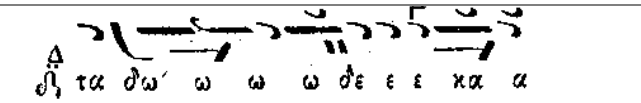 δή τα δω ω ω ω δε ε ε κα α	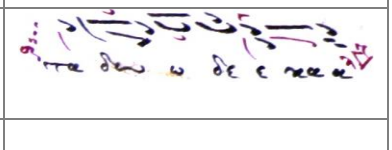
Β342 ΠΔ57	Γα	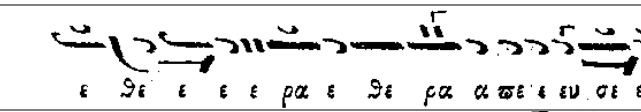 ε δε ε ε ε ρα ε δε ρα α σε ε ευ σι εν	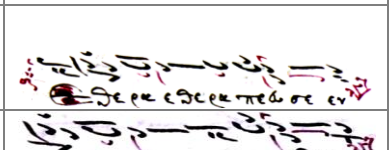
Β357 ΠΔ58	Γα	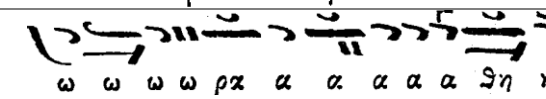 ω ω ω ω ρα α α α α δη ης	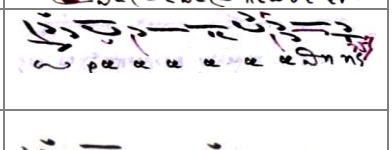
Β369 ΠΔ59		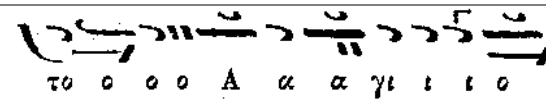 το ο ο ο Α α α γι ι ι ο ον λ	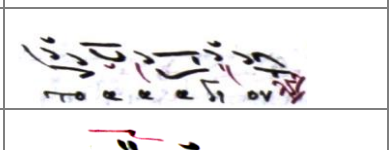
Β294 ΠΔ54	Βου	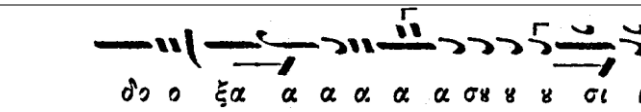 δο ο ξα α α α α α σ ν ν σι ι	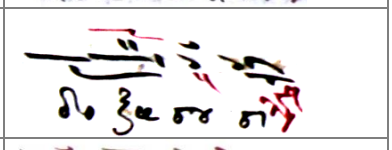
Β406 ΠΔ62	Δι	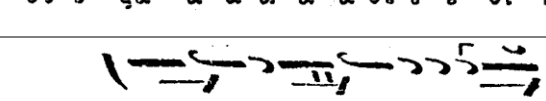 πι ι ι ι ι ι ι ι α αν	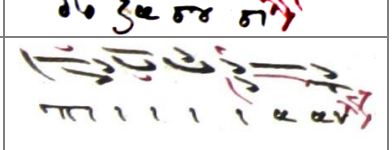
Β407 ΠΔ62	Δι	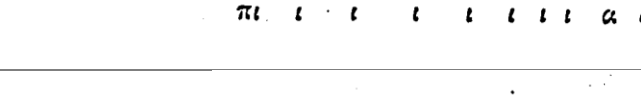 προ ο σλη η η η ψε ε ε ω ως λ	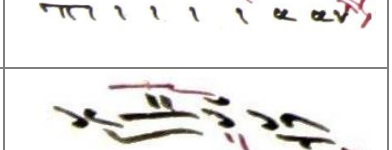

ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΗ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ EFD	
ΠΔ1	E F D
ΠΔ47	A b G
ΠΔ48	G A G

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΡΕΠΕΡΤΟΡΙΟΥ (RM)				
ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ				ΑΠΟΔΟΣΗ
ΠΔ1			C	E F D
ΠΔ8		C C	C C	E F D
ΠΔ47	C	D E	F	A b G
ΠΔ60				E F D
ΠΔ48			E D E	G A G

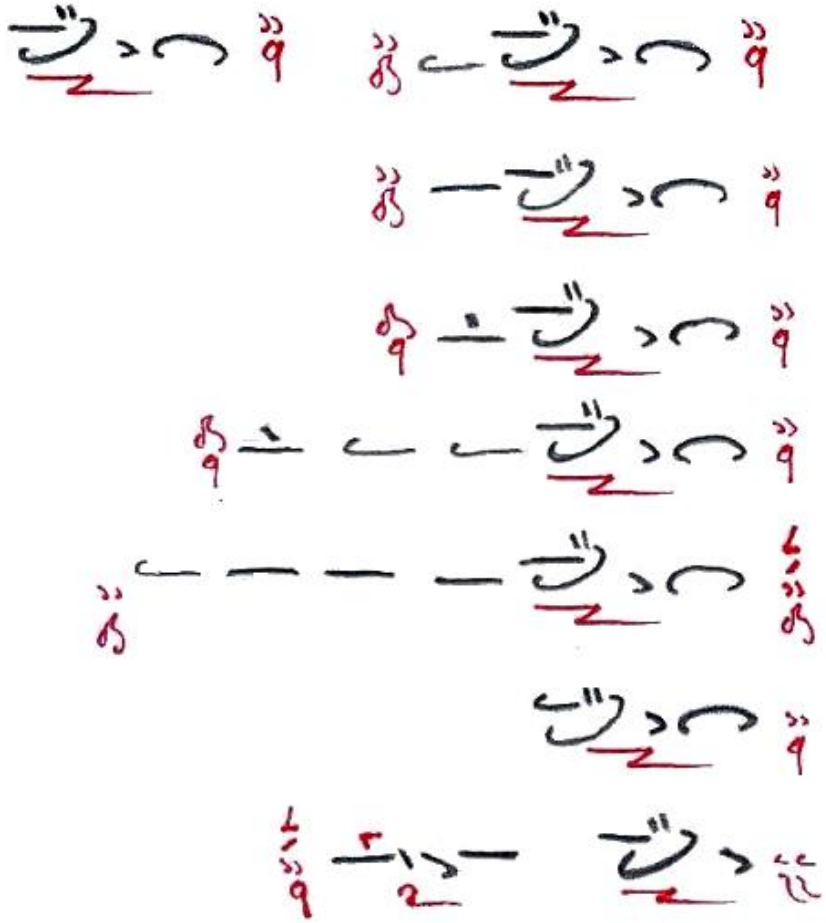

ΘΕΣΕΙΣ ΡΕΠΕΡΤΟΡΙΟΥ				
ΠΔ1			C	E F D
A13 ΠΔ1			 x	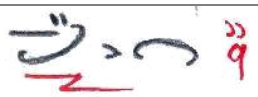 x x
ΠΔ2			C	E F D
A33 ΠΔ2			 x	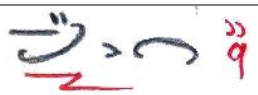 x x
ΠΔ22			C	E F D
A246 ΠΔ22			 x	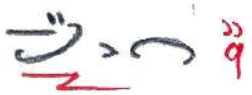 x x
ΠΔ8		C C	C C	E F D
A122 ΠΔ8		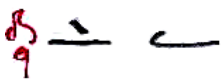 x x	 x x	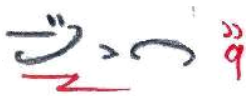 x x
ΠΔ47	C	D E	F	A b G
B273 ΠΔ47	 x	 x x	 x	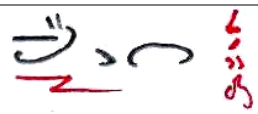 x x
ΠΔ18				E F D
A210 ΠΔ18				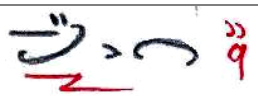 x x
B372				E F D
B372 ΠΔ60				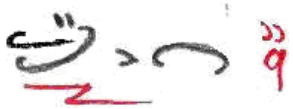 x x
ΠΔ48			E D E	G A G
B278 ΠΔ48			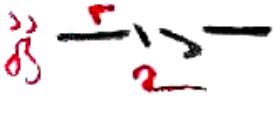 x x x	 x x

A13 ΠΔ1				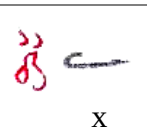 x	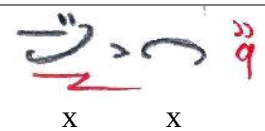 x x
A13 ΠΔ1				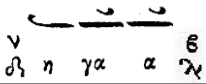	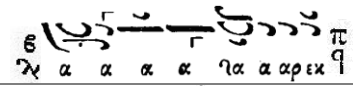
A33 ΠΔ2				 x	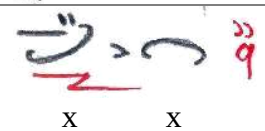 x x
A33 ΠΔ2				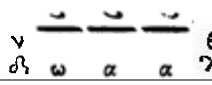	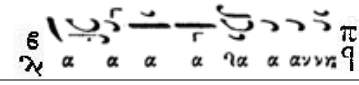
A246 ΠΔ22				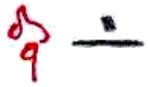 x	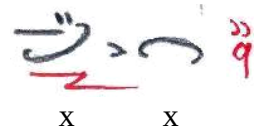 x x
A246 ΠΔ22				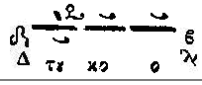	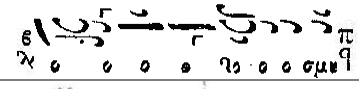
B274 ΠΔ47			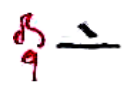 x	 x	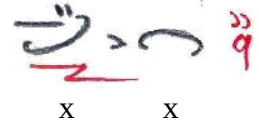 x x
B274 ΠΔ47				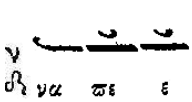	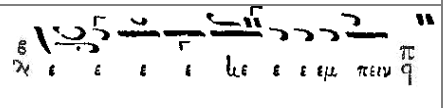
A122 ΠΔ8	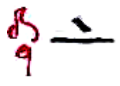 x	 x	 x	 x	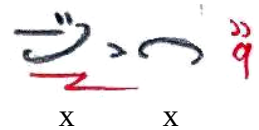 x x
A122 ΠΔ8			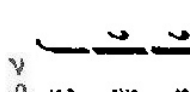	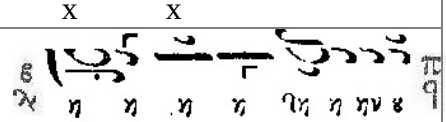	
B273 ΠΔ47		 x	 x x	 x	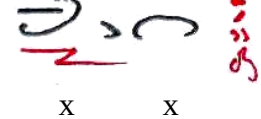 x x
B273 ΠΔ47			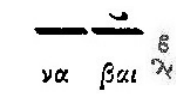	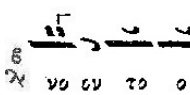	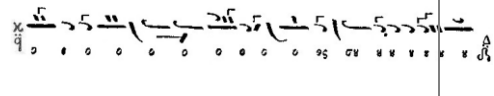
A210 ΠΔ18					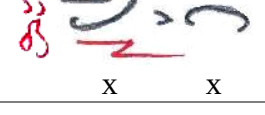 x x
A210 ΠΔ18				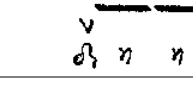	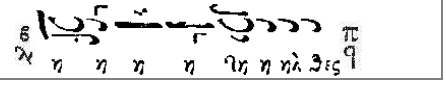

B372 ΠΔ60					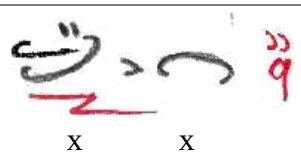
B372 ΠΔ60					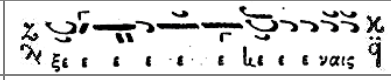
B278 ΠΔ48				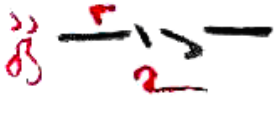	
B278 ΠΔ48				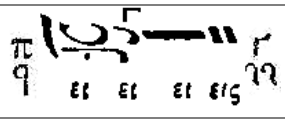	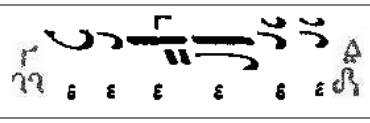

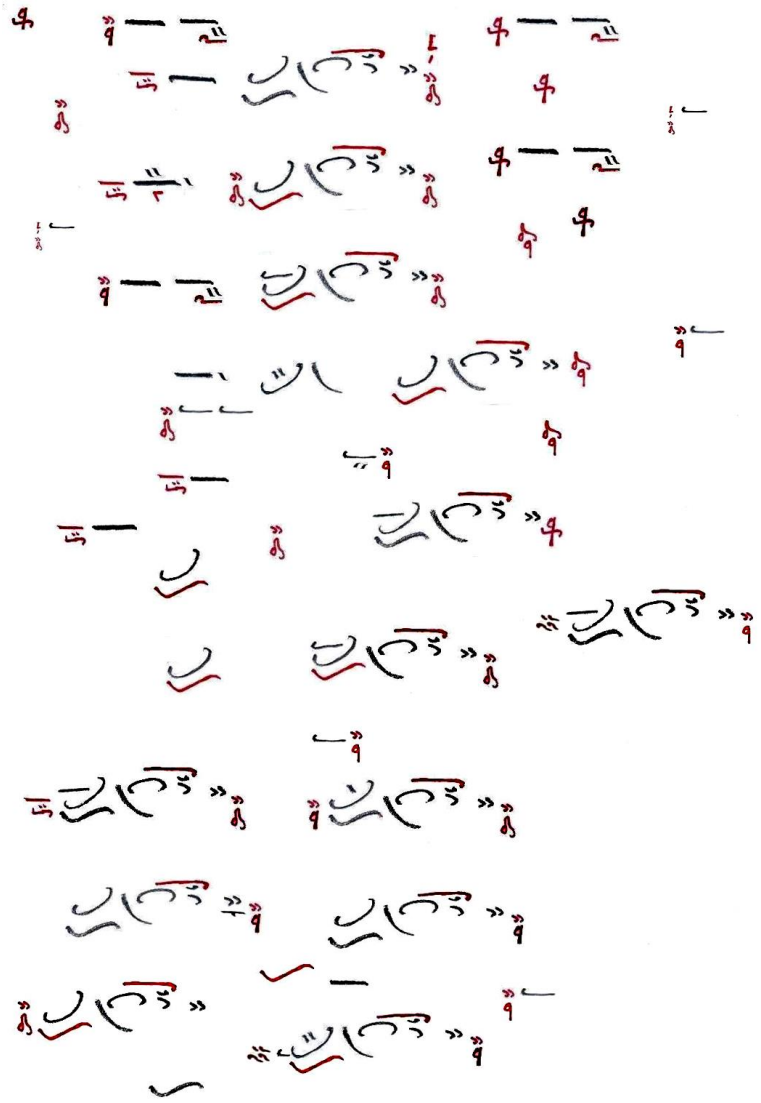

Εικ. 2: Από την επεξεργασία των θέσεων

ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΚΑΤΙΟΝΤΟΣ ΠΕΝΤΑΧΟΡΔΟΥ
(ΠΕΤΑΣΤΗ+ΑΝΤΙΚΕΝΩΜΑ)

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ				
ΠΔ51	D	H	΄A	΄G
ΠΔ22	d	h	A	G
ΠΔ2	G	E	D	C
ΠΔ45	E	C	H	A
ΠΔ25	A	F	E	D
ΠΔ38	GA	F	E	D

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ				
ΠΔ51	D	H	΄A	΄G
	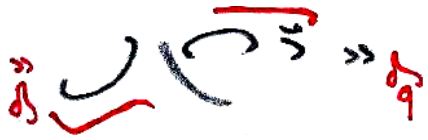			
ΠΔ22	d	h	A	G
ΠΔ2	G	E	D	C
ΠΔ45	E	C	H	A
	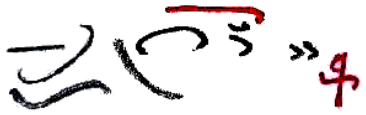			
ΠΔ25	A	F	E	D
ΠΔ38	GA	F	E	D
	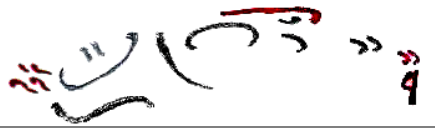			

ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΤΥΠΟΥ GEDC RM			
ΠΔ51		D H ΄A ΄G	
ΠΔ51		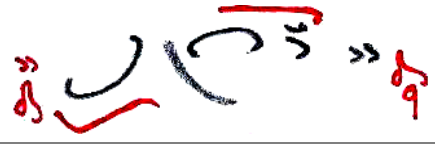	
ΠΔ2	F	G E D C	
ΠΔ2			
ΠΔ46	c	d h A G	
ΠΔ45	C	D H ΄A ΄G	
ΠΔ22	h c	d h A G	
ΠΔ22			
ΠΔ41	E F G	G E D C	
ΠΔ41	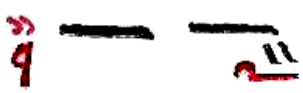 X X		
ΠΔ59	d	d h A G	
ΠΔ59	G	G E D C	
ΠΔ59			
ΠΔ45	C	E C H A	
ΠΔ45			
ΠΔ3	D	D H ΄A ΄G	
ΠΔ3		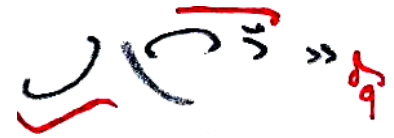	
ΠΔ34	G	G E D C	
ΠΔ34	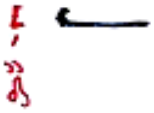		
ΠΔ8		G E D C	

ΠΔ8			
ΠΔ45	D	G E D C	
ΠΔ45			
ΠΔ49		G E D C	
ΠΔ49			
	ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΠΛΑΓΙΟΥ Α΄ ΩΣ ΠΑΡΑΠΛΑΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΛΑΓΙΟΥ Δ΄ (G) AFED (D)		
	G G	A F E D	D
A281 ΠΔ25	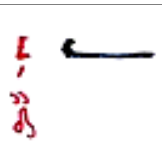		
B153 ΠΔ36	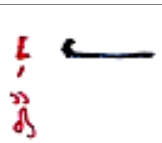	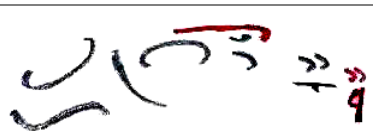	
B378 ΠΔ61	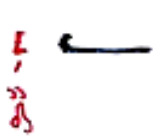	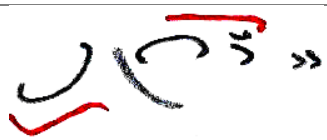	
B218 ΠΔ42	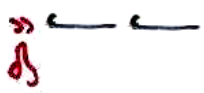		
B372 ΠΔ60			
		GA F E D	
B177 ΠΔ38		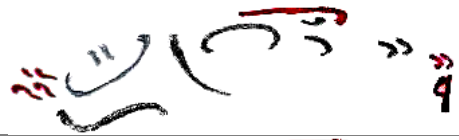	
B286 ΠΔ52	X X	X X-------- X	X

ΤΡΟΜΙΚΟΝ

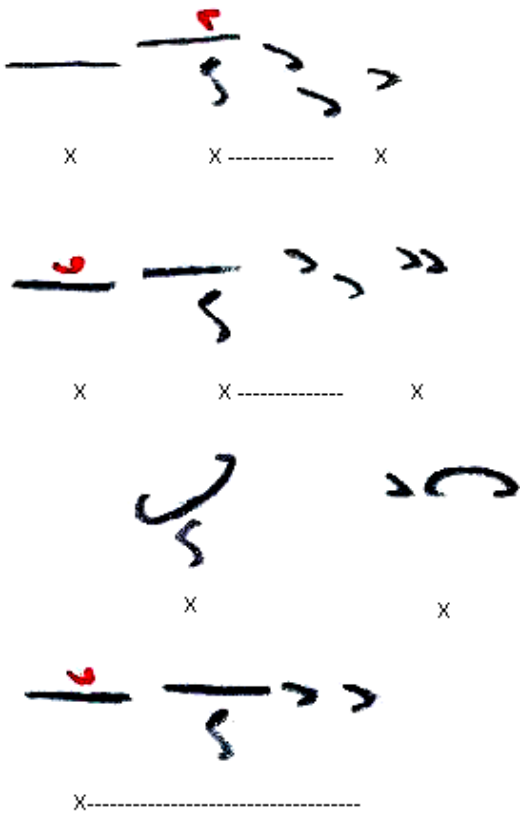

ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ		
Σύντομη ειρμολογική εξήγηση (κατά μέτρον)		
	ΠΔ25	E D E F G A G F E
	ΠΔ62	h c b A G
	ΠΔ12	C C C D E^{b} D C
Αργή ειρμολογική εξήγηση (κατά τάχος)		
	ΠΔ33	E C
	ΠΔ52	E F E D C
	ΠΔ58	D E F E D C
	ΠΔ42	h c b A G
Αργή στιχηραρική εξήγηση (κατά άργειαν)		
	ΠΔ10	EFGA h c b AG
	ΠΔ15	D EFEDC
	ΠΔ36	e f♯ g f♮e d tr.A h c h A G
	ΠΔ39	G A G F E

ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΤΡΟΜΙΚΟΥ ΣΤΑ ΤΡΙΑ ΓΕΝΗ ΜΕΛΟΠΟΙΪΑΣ

		Σύντομη ειρμολογική εξήγηση(κατά μέτρον)	
	ΠΔ25	E D E F G A G F E	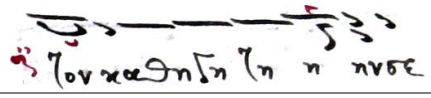
	ΠΔ62	h c b A G	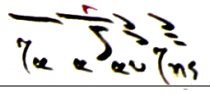
	ΠΔ12	C C C D E^{b} D C	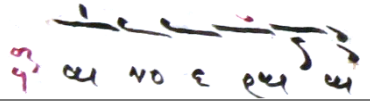
		Αργή ειρμολογική εξήγηση (κατά τάχος)	
	ΠΔ33	E C	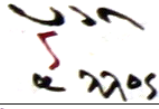
	ΠΔ52	E F E D C	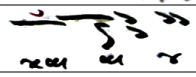
	ΠΔ58	D E F E D C	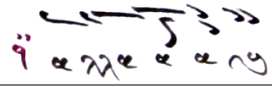
	ΠΔ42	h c b A G	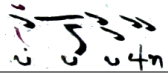
		Αργή στιχηραρική εξήγηση (κατά άργειαν)	
	ΠΔ10	EFGA h c b AG	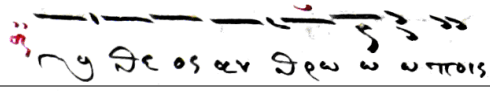
	ΠΔ15	DEFGAGAbAGA h c b A G	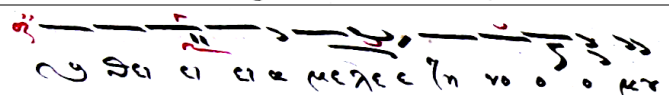
	ΠΔ30	A h c b AG	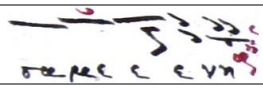
	ΠΔ15	D EFEDC	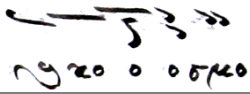
	ΠΔ32	FGFGA h c b A G	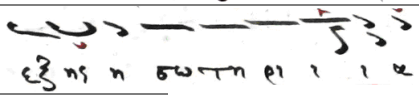
	ΠΔ36	e f♯ g f♮e d tr.A h c h A G	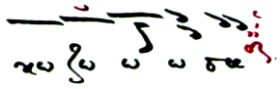
	ΠΔ39	CCCEFEF GAb A GFEF E	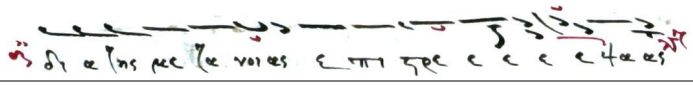
	ΠΔ39	G A G F E	
	ΠΔ42	DDEFGAb AGA h c b A G	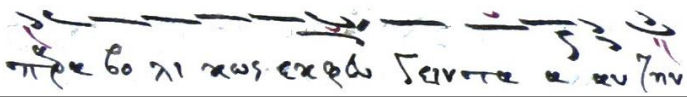
	ΠΔ42	EFGAFGA h c b A G	
	Π58	GA h c b A G	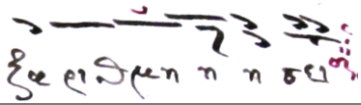

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΘΕΣΕΩΝ ΤΡΟΜΙΚΟΥ

Σύντομη ειρμολογική εξήγηση(κατά μέτρον)			
ΔΑΧ **Α 13**		του Θεού ημών	Τρομικόν **h c b A G** **G AGF E** **C D E^{b}D C**
Α281 ΠΔ25	Βου	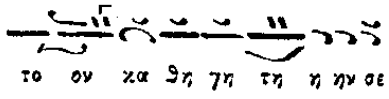	E D E F G A GFE 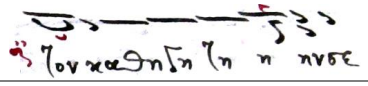
Α281 ΠΔ25		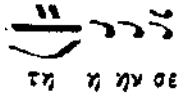	G A G FE
Β407 ΠΔ62		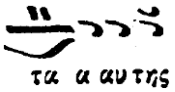 ΠΔ62 ταύτης ΠΔ24 -γάλη ΠΔ59 -χρόνως ΠΔ59 πάντα ΠΔ62 ταύτης	h c bA G
Α271 ΠΔ24	Ζω	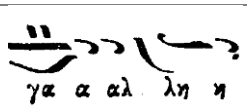	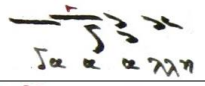
Β367 ΠΔ59	Κε	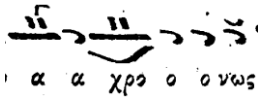	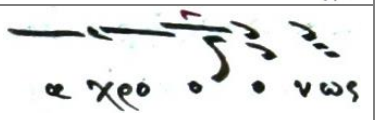
Β369 ΠΔ59	Δι	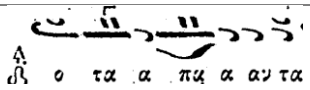	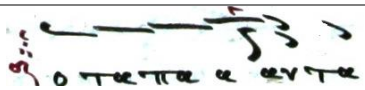
Β407 ΠΔ62	Δι	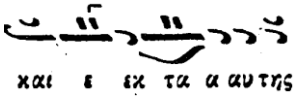	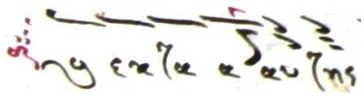
Β185 ΠΔ42	άνω Ζω	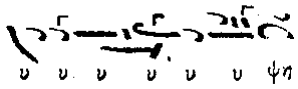 άλλη εξήγηση	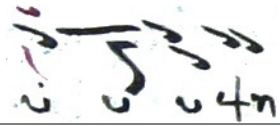
Α154 ΠΔ12	Νη	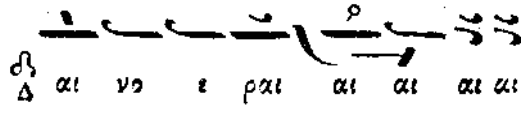	**C C C D E^{b} DC** 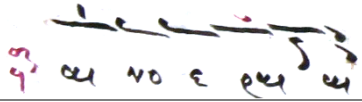
Τρομικόν: αργή ειρμολογική εξήγηση (κατά τάχος)			
ΔΑΧ **Α 17**		οοοο [προσκυνούντες] **Τρομικόν** **E C** **E F E D C** **h c b A G**	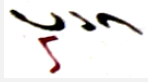 E-C

Β118 ΠΔ33	Βου	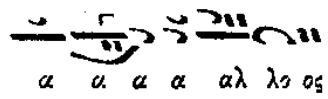 ΠΔ41 τους Πα- ΠΔ61 τους α-	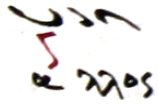
Β285 ΠΔ52	Βου	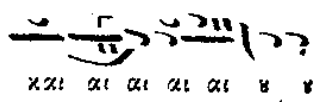 ΠΔ54 όντα ΠΔ55 και ε- ΠΔ56 και τα- ΠΔ58 -λά και ΠΔ 59 εν τω ΠΔ61 προς τι- ΠΔ62 -θρώποι-	E F E D C 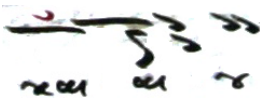
Β292 ΠΔ54	Βου	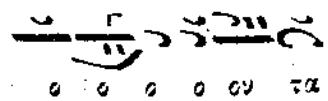 ΠΔ6 -αν ευ- ΠΔ9 -μου την ΠΔ57 λόγος ΠΔ 59 εν τω	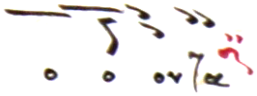
Β358 ΠΔ58	Πα	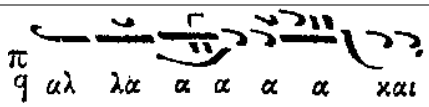	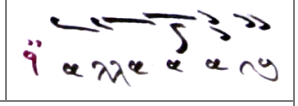
Β185 ΠΔ42	άνω Ζω	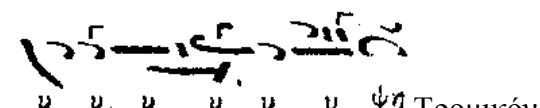 Τρομικόν	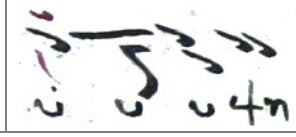
Τρομικόν : Αργή εξήγηση (κατά άργειαν)			
ΔΑΧ Α 12	Νη	C E F G A h c b A G 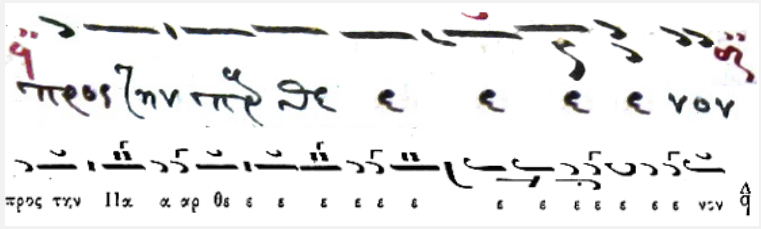 Τρομικόν h c b A G Αργή εξήγηση	
Α 145 ΠΔ10	Βου	E F G A h c b A G 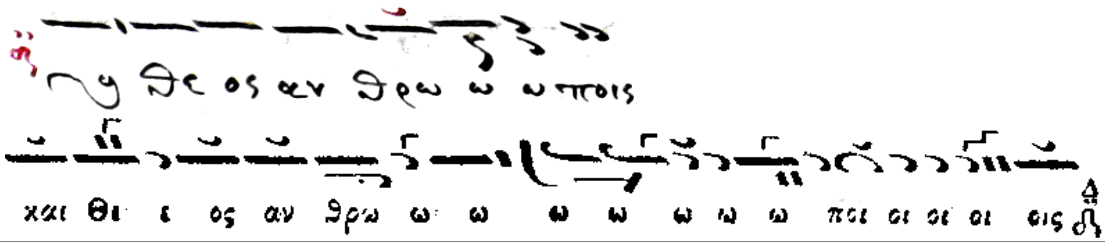	
Α201 ΠΔ15	Πα		D E F ED C 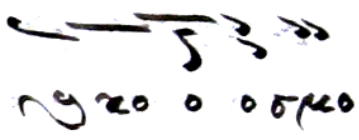
ΠΔ15	Νη	D E F G A G A b AG A h c b A G	

		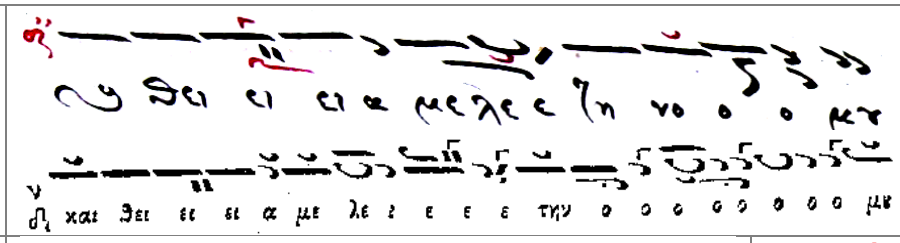	
Β85 ΠΔ30	Κε	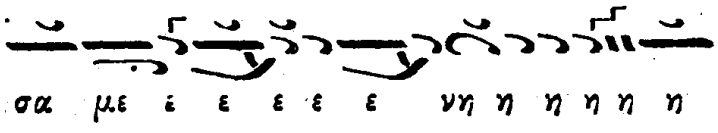	A h c b A G 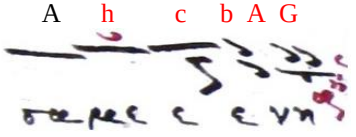
Β95 ΠΔ32	Γα	γραμμή τρομικού-εξτρεπτού εναλλάξ F G F G A h c b A G F G A G F E 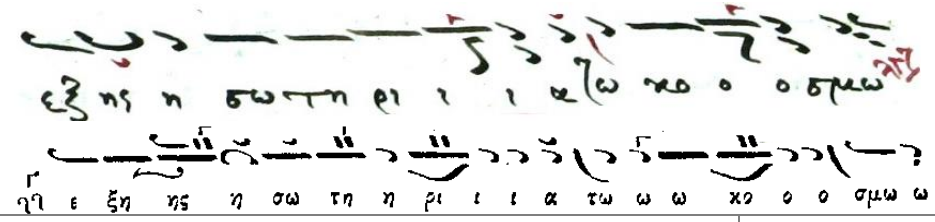	
Β152 ΠΔ36	Κε	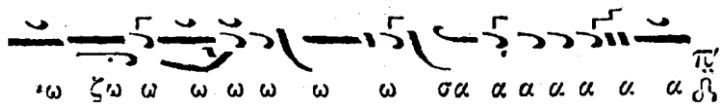 ΠΔ7 την τρίβον ΠΔ10 ανθρώποις ΠΔ15 -την νόμου ΠΔ30 -σαμένη ΠΔ39 -μεν τότε ΠΔ42 -γειν ταύτην ΠΔ42 -ρίαν (+αντικένωμα) ΠΔ49 -μας ρύσαι ΠΔ45 -ρα δείσω ΠΔ52 -ον Πέτρος Β357 -ξαριθμήσει ΠΔ39 -στρέψας (G-A-G- [A-G] F-E)	e f♯ g f♮e d tr.A h c h A G
Β184 ΠΔ39	Κε		A h c h A G 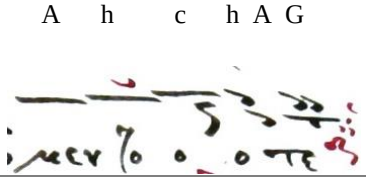
Β185 ΠΔ39	Νη	C C C D E F E F **G A** b **A G** F E **F E** 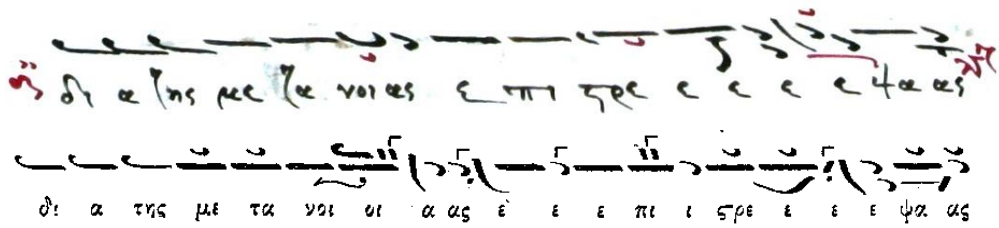	
Β185 ΠΔ42	Πα	D D E F G A b A G A h c h A G 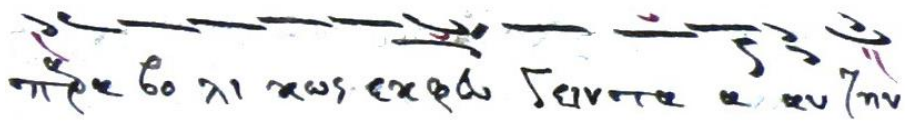	

		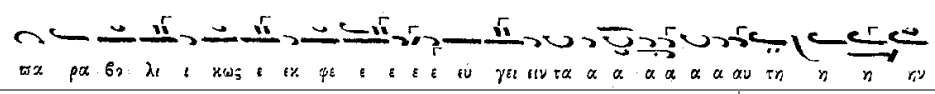	
Β379 ΠΔ61	Πα D-G	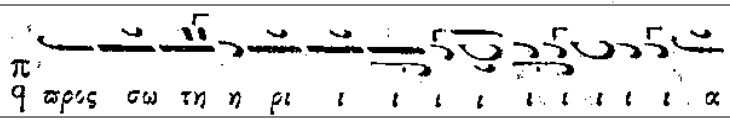	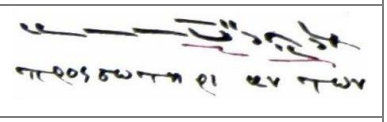
Η μεγέθυνση μίας γραμμής είναι μία εκ των τεχνικών του καλλωπισμού			
Β187 ΠΔ42	Βου	E F G A F G A h c bA G 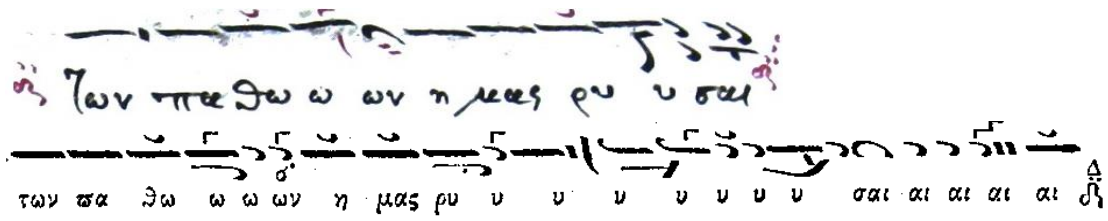	
Β156 ΠΔ53	Νη	C E F G A F G A h c bA h c d c bA h hA AG G 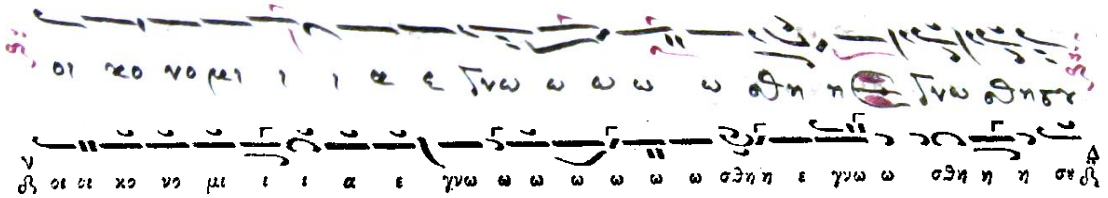 Οι δύο φράσεις αντιπαραβάλλονται ως ενδεικτικό παράδειγμα μεγέθυνσης. Στο διάστημα Νη-Δι, τα ποσοτικά σημάδια εισάγουν μία θέση εξτρεπτού (Β187) ενώ μπορεί κάλλιστα να εισάγουν μια θέση επέκτασης συλλαβής (πιθανότατα καλλωπισμού) και θέση στραγγισμάτων (Β156)	
Β256 ΠΔ45	Κε	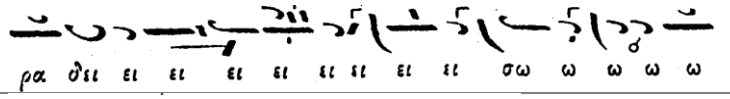	A h c b A G 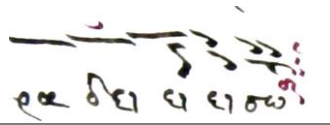
Β357	Δι	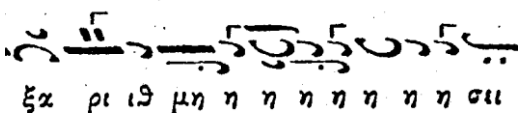	G A h c b A G 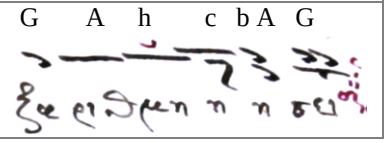

4. ΣΗΜΕΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Από την αντιπαραβολή παλαιάς και νέας σημειογραφίας προκύπτει συσχέτιση των μελισματικών θέσεων, μεταξύ αυτών και των αποδόσεων, με τους χαρακτήρες ποσότητος. Θα ήταν παράλογο να συμβαίνει το αντίθετο, ωστόσο αποτολμάται εδώ η διατύπωση μιας επιστημονικής υποθέσεως περί αντιστοιχίας των χαρακτήρων ποσότητος με το κατά συγκεκριμένο τρόπο αναπτυσσόμενο μέλισμα, πράγμα που επιβεβαιώνει την stuctura της formula.

ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ

Δ5	**1. Απόδοση λεγέτου με κύλισμα**
Δ5	**F A G GFE F E E**
Δ5	**Η πεταστή εξηγείται βάσει της αρχετυπικής της μορφής, συνοδευόμενη από απόστροφο, η εξήγηση του κυλίσματος ακολουθεί τους χαρακτήρες ποσότητος της αποδοματικής θέσης και το μέλισμα της απόδοσης επαναλαμβάνει όλη την γραμμή.**
Δ5	
Δ19	**E F G A G G F A GFE F E E** 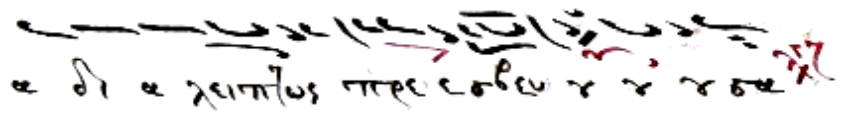
Δ19	**E F G A G** 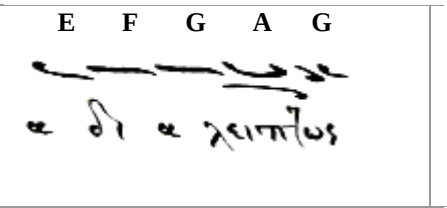 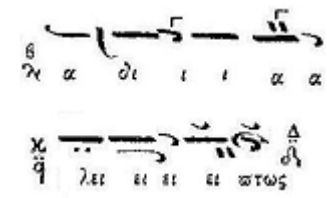
Δ19	**G F** 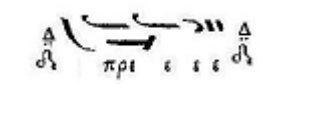
Δ19	**A**
Δ19	**GFE F E E** 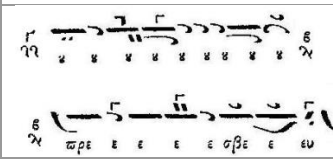

Δ19	**2. Απόδοση πλαγίου πρώτου με κύλισμα**	
Δ17	**F G D E D E G FED E D D**	
Δ17	**Εντός παρενθέσεως περιγράφεται η αντιστοίχιση της ποσότητος της θέσης με τις αντίστοιχες στάσεις της μελωδίας κατά την εξήγηση.**	
Δ17	**(G A F)**	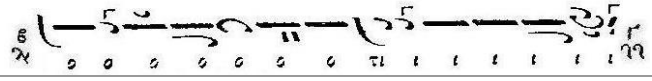
Δ17	**(A F) G D**	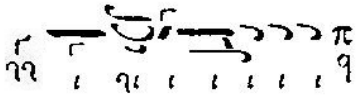
Δ17	**D E D E G** 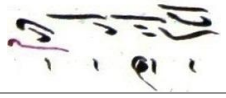	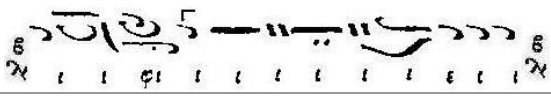
Δ17	**FED E D D**	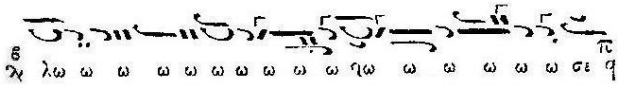

ΕΞΗΓΗΤΙΚΕΣ ΤΑΚΤΙΚΕΣ

Η ιδιότητα του εγκεφάλου να συγκρατεί και να επεξεργάζεται πληροφορίες για σύντομο χρονικό διάστημα ονομάζεται εργαζόμενη μνήμη ή βραχύχρονη μνήμη (working memory)[10]. Χάρη σ' αυτήν την ικανότητα, ο άνθρωπος μπορεί και θυμάται, για παράδειγμα, μία αλληλουχία αριθμών ή ομαδοποιεί μία αριθμητική ακολουθία σε ομάδες των δύο ή τριών, ώστε να θυμάται ευκολότερα οποιοδήποτε αριθμό[11]. Οπότε και η εξήγηση μιας μνημοτεχνικής γραφής, όπως η μεταβατική εξηγητική, είναι αναμενόμενο να στοιχηθεί στον φυσικό αυτό κανόνα.

Επομένως, υπό τον όρο εξηγητικές τακτικές εννοούμε εδώ τους τρόπους εξήγησης δύο διαδοχικών θέσεων ή γραμμών. Ακολουθούν τα σχετικά παραδείγματα.

2. *Η εξήγηση της κάθε θέσεως βασίζεται στον τελικό βόμβο της προηγουμένης*

Δ11	**E D F E D H CD D** **h A c h A F♯ GA A**	
Δ11	**E D** **h A**	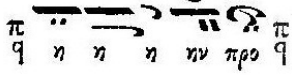

[10] GATHERCOLE & PACKIAM, *Κατανοώντας την εργαζόμενη μνήμη*, σσ. 5, 11

[11] ΚΟΡΝΗΛΑΚΗ, *Γλωσσικές επιδράσεις στη συμβολική αναπαράσταση των αριθμών*, σσ. 1-2, όπου υποστηρίζεται ότι οι πολιτισμοί που ανέπτυξαν αριθμητικό σύστημα με βάση (π.χ. δεκαδικό σύστημα), ανέπτυξαν αξιοθαύμαστη αρχιτεκτονική και εμπόριο και οι γλωσσικές τους και συμβολικές τους αναπαραστάσεις ήταν βασισμένες στα ιερογλυφικά.

Δ11	**D F E** **A c h** 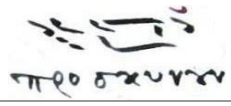	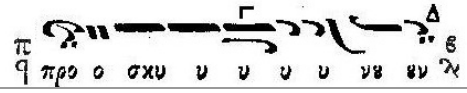
Δ11	**Η επόμενη θέση δεν εξαρτάται από τον βόμβο της προηγουμένης. Προηγείται και έπεται κλάσμα <κλάω**	
Δ11	**D H** **A F♯** 	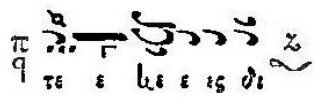
Δ11	**CD D** **GA A** 	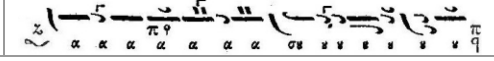
Δ11	**Τον ρόλο του συνδετικού κρίκου μεταξύ των θέσεων παίζει εν προκειμένω η διπλή.**	
Δ11	**E D** **h A** 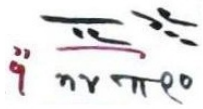	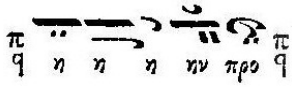
Δ11	**D F E** **A c h** 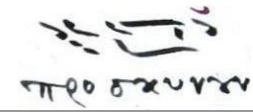	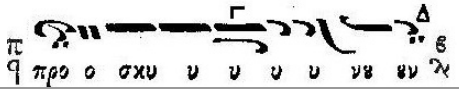
Δ7	**Ιδού και άλλο παράδειγμα διπλής**	
Δ7	**G E** 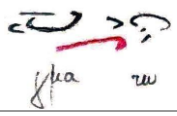	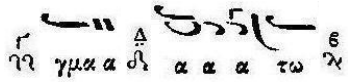
Δ7	**E F D** 	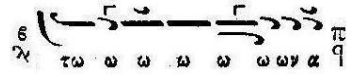
Δ3	**Τον ίδιο ρόλο παίζει και η διπλή απόστροφος ή δίστροφα[12],** **αφού από εκεί προέρχεται το δεύτερο όνομά της ως *σύνδεσμοι*.**	
Δ3	**G A GF E FG** **G A GF E FG** 	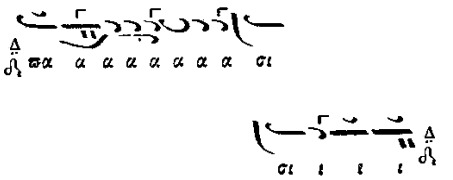
Δ12	**E F E D E E** 	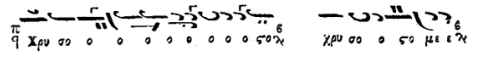

[12] ΦΛΩΡΟΥ, *Εισαγωγή στην νευματική*, σ. 292, Πίνακας 11 αρ. 14 [=CARDINE, *Sémiologie grégorienne,* σ. 11, Πίνακας [;] αρ. 16.

Δ12	**D H A H C C** **F E D E F F**	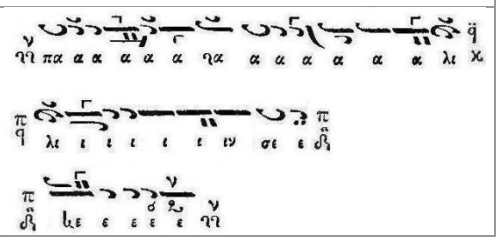

Θα ηδύνατο να αντιταχθεί ότι δεν έχει ιδιαίτερη σημασία αυτό το φαινόμενο, και απλώς πρόκειται για ρευστοποίηση (liquescence)[13] μεταξύ των θέσεων. Το φαινόμενο όμως αυτό, δεν διαπιστώνεται στην παλαιά γραφή, αλλά στην εξήγησή της

3. *Η εξήγηση της θέσεως δεν βασίζεται στην προηγούμενη, αλλά είναι αυτοτελής*

Δ11	**F E**	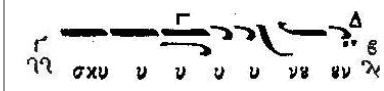
Δ11	**D H**	
Δ2	**Επί τη ευκαιρία, καλό θα ήταν να σχολιαστεί και ο ρόλος του κλάσματος, που κλά την θέση.**	
Δ2	**G B A G**	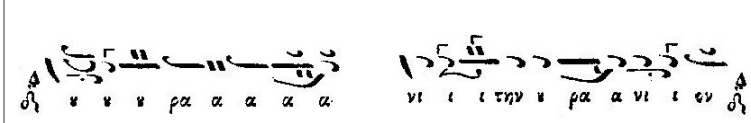
Δ11	**D E D C**	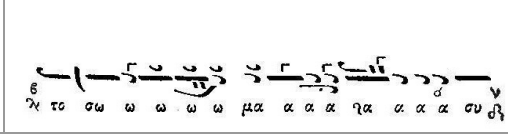
Δ11	**F E D H**	

Η εν λόγω θέση (χωρίς το κλάσμα) είναι τόσο θεμελιώδης (απλή, εύκολα απομνημονεύσιμη, συχνή), διότι είναι και το απήχημα του πλαγίου του πρώτου:

[ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ, *Θεωρητικόν* σ.318]

D F E D

[13] *Αυτόθι*, σ. 292, Πίνακας 11, τελευταία στήλη [=CARDINE, *Sémiologie grégorienne,* σ. 11, Πίνακας [;] τελευταία στήλη.

3. *Απλή ρευστοποίηση μεταξύ των θέσεων. Πρόκειται απλώς για μία ψαλτική ανάλυση, η οποία αποτυπώνεται γραπτώς ως ερμηνευτική προσέγγιση.*

Δ25	**E E E F E F D E** 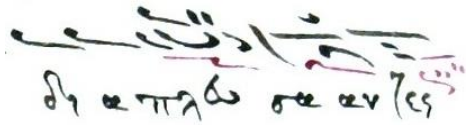
Δ25	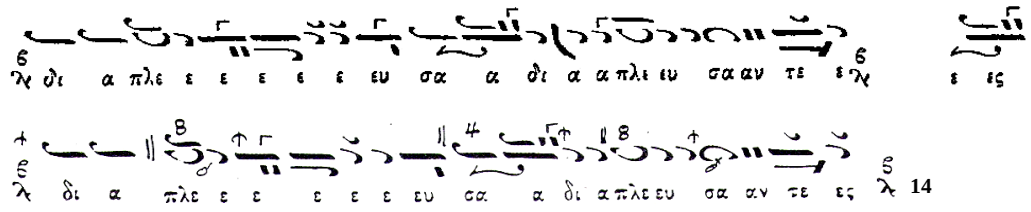 **14**

4. *Και οι δύο εξηγητικές τακτικές στην ίδια γραμμή*

Δ21	**D E D H C E D** 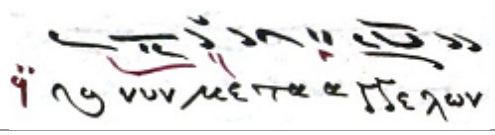	
Δ21	**D E D H C**	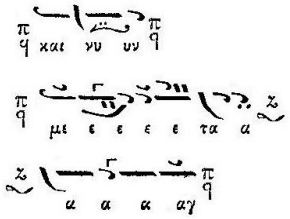
Δ21	**E D** 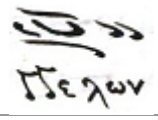	

ΘΕΣΕΙΣ ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΚΕΣ

Τον τονισμό του Δοξασταρίου του ο Ιάκωβος διατείνεται ότι ποιεί *«κατὰ συντομώτερον τρόπον, ἐκ θέσεων στιχηρῶν τε καὶ εἱρμολογικῶν»*[15]. Οι στιχηραρικές θέσεις είναι σαφώς αυτές που τον προσθέτουν ως κρίκο στην αδιάσπαστη αλυσίδα της παραδόσεως από το ανώνυμο Βυζαντινό στιχηράριο έως τον 18ο αιώνα.

Ποιες είναι όμως οι ειρμολογικές αυτές θέσεις;

- ✓ Είναι καινοφανείς;
- ✓ Είναι απλώς ειρμολογικές, που γράφονται ηπίως στενογραφικώς και παρεισφρύουν στο μέλος;
- ✓ Είναι στιχηραρικές, που γράφονται αναλυτικότερα;

[14] ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ, *Διδασκαλία Β΄*, σ. 109

[15] Πάτμου 649 f 1r. Η ίδια αναφορά υπάρχει και στην κεφαλίδα του ΜΛ 1735 Ε.

Θέσεις καινοφανείς, δεν υπέπεσαν στην αντίληψη του γράφοντος. Αυτό, ούτως ή άλλως, απαιτεί επισταμένη μουσική αποκωδικοποίηση και συγκριτική μελέτη μεταξύ διαφόρων μουσικών γραφών. Οι άλλες δύο όμως περιπτώσεις εντοπίστηκαν και εμφαίνονται στα παραδείγματα που παρατίθενται παρακάτω ενδεικτικώς.

1. *Θέσεις στιχηραρικές, που γράφονται αναλυτικότερα*

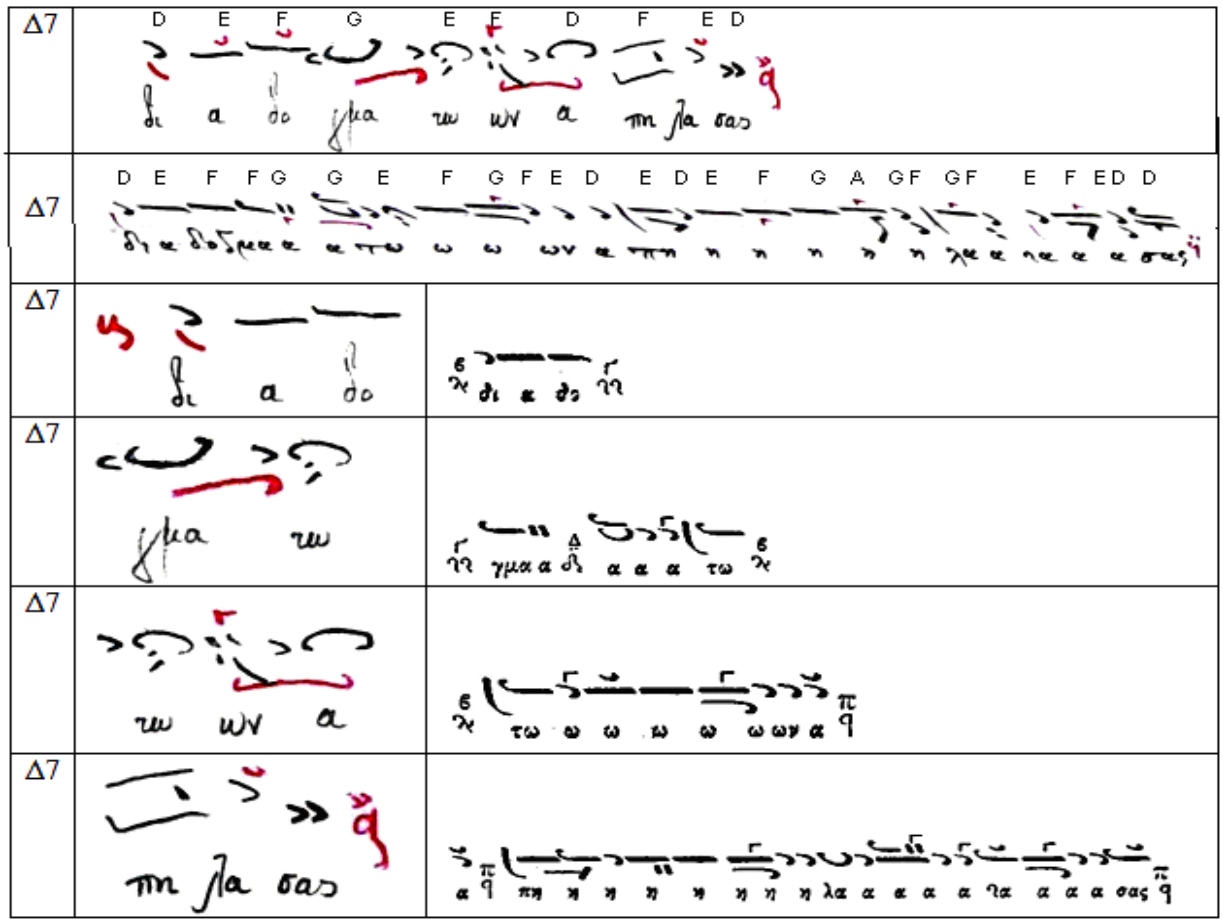

2. *Αναλυτικότερη γραφή [όχι όμως και ειρμολογική θέση]*

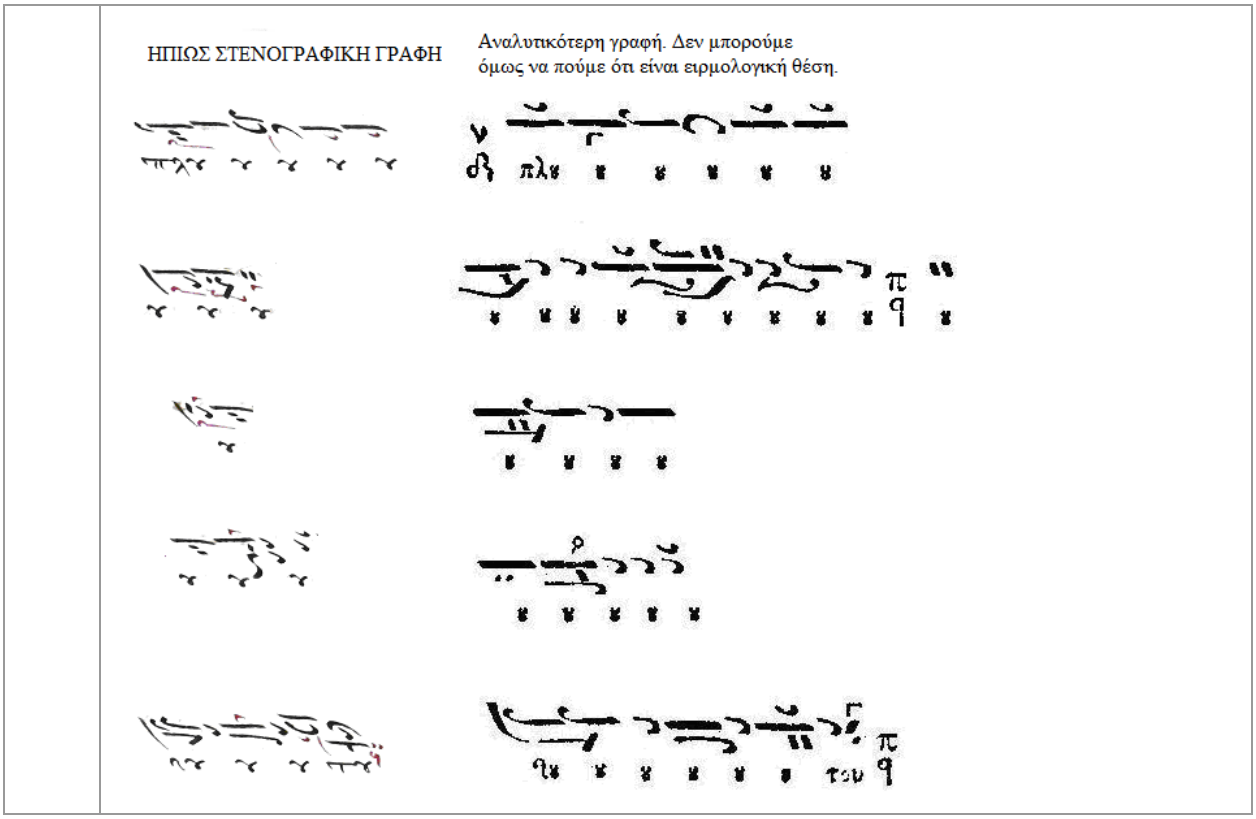

3. *Θέσεις ειρμολογικές*
η θέση *τὰ πάντα τῆς σῆς* τονίζεται πράγματι με ειρμολογικό τρόπο: τρομικό και λύγισμα αντίστοιχα· αλλά το υπόλοιπον της φράσεως αποτελεί στιχηραρική θέση, που γράφεται αναλυτικότερα· στην εκδοχή Δ 10 ελλείπει ο καλλωπισμός της Δ 4, αλλά το τρομικόν εξηγείται αργά· ομοίως, στην εκδοχή Δ13, το τρομικόν εξηγείται αργά· προσφιλής μελοποιητική τακτική του Ιακώβου.

Δ4	**F G A GFE F G A A G F E E FG FE G FE F E D EF F E D D**
Δ4	
Δ26	**G A A G F E G F E G E F E D F F E D D**
Δ29	**D E FG G G G G A GF E E G FE G E F E E FED D**
Δ10	**E F G A GF EFG FE FG FE F E D EF E D D**
Δ3	**G A GF E FG FE G FE G E D EF F E D D**

Δ22	G A G F	E G F E G E F E D F F E D D
Δ13	D E F G A G F	E F G F E G F E F E D E F F E D D

Άλλα παραδείγματα του αναμίξ των θέσεων

Δ7	G G G G A A G F D	
Δ7	D F E D	
Δ13	G c G A hc b G A F F E F G b A G	
Δ13	G c G	
Δ13	A hc b G A F	
Δ13	F E F G b A G	
Δ12	D D E D E F E D C D D D	
Δ12		
Δ16	D G A hc b G E F G E	

Δ16	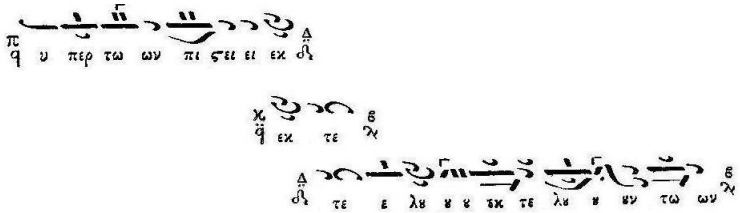

Ηδύνατο να αντιτάξει τις ότι δεν είναι ειρμολογική η θέση, αλλά η εξήγηση. Εκ πρώτης όψεως, ο ισχυρισμός φαίνεται αστήρικτος, ο Απόστολος Κώνστας, όμως, δεν αφήνει περιθώρια αμφιταλαντεύσεων αναφερόμενος στον αργό και ταχύ δρόμο των μελών[16].

4. *Καθαρά ειρμολογική θέση*

Δ5	**D G E F G** 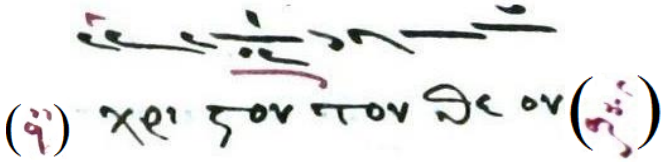
Δ5	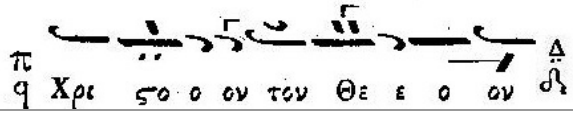

ΔΙΠΛΑΣΜΟΣ *(= η συνεχής ανάβαση υπερβατών διαστημάτων)*

Δ16	**Διπλασμός πριν από την γραμμή αντικενώματος+παρακαλέσματος**	
Δ16	**F A G E** 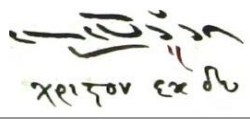	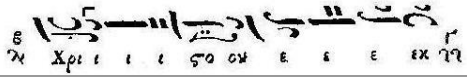
Δ17	**C F E G A A b AG F E F E** 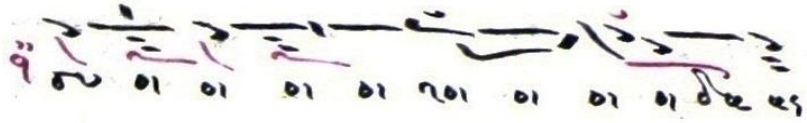	

[16] Κατά τον Αποστολόπουλο, ο διπλασμός μπορεί να νοηθεί ως διαστηματική κίνηση, δηλαδή ως άλμα δύο (κατιόντων ή ανιόντων;) φωνών. Ως ποιοτική ποικιλία, ο ίδιος όρος αναφέρεται στην διπλή ενέργεια των αφώνων σημείων στον αργό (=παπαδικό/αργό ειρμολογικό, παλαιό στιχηραρικό) ή ταχύ δρόμο (σύντομο ειρμολογικό, νέο στιχηραρικό). Η αμφισημία αυτού του όρου προκύπτει απ' τις σχετικές αμφιλεγόμενες αναφορές του Αποστόλου Κώνστα, οι οποίες προσεγγίζονται εδώ έμμεσα, και όχι άμεσα, ως εκ των σχετικών αγιορειτικών χειρογράφων. Πρβλ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Ὁ Ἀπόστολος Κώνστας ὁ Χῖος,* σ .123 § 4, σ.129 § 3, σσ.143 §1, 146 §1 και σχετικὴ ὑποσημείωση 136, σ. 346 στὸ Γλωσσάρι, ὅπου «μέτρος = μετροφωνία καὶ σχηματισμὸς = τὸ μέλος ποὺ ὑποσημαίνουν συνοπτικὰ τὰ ἄφωνα σημεῖα», δηλαδὴ ἡ ποιότης τῶν ἀφώνων σημαδίων. Οι σχετικές παραπομπές παρατίθενται αναλυτικά (λόγω της σημασίας τους) στο Παράρτημα .

Δ17	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΞΗΓΗΤΙΚΑ ΜΙΑΣ ΦΡΑΣΗΣ ΓΡΑΜΜΕΝΗΣ ΗΠΙΩΣ ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΚΑ ΩΣ ΑΓΡΙΟΣ ΣΤΕΝΟΓΡΑΦΙΚΗΣ Η ΔΙΠΛΗ ΜΕ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΔΟΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑ + ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΛΥΓΙΣΜΑΤΟΣ 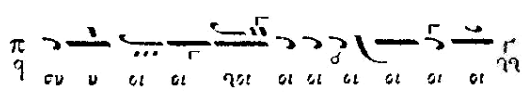 Η ΕΞΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΛΥΓΙΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΕΝΕΡΓΕΙΑ (ΜΗ ΣΗΜΕΙΟΓΡΑΦΟΥΜΕΝΟΥ) ΣΤΑΥΡΟΥ 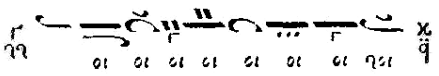 ΚΑΤΑΛΗΞΗ ΜΕ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΠΛΑΣΜΟ 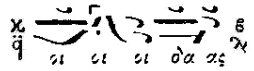
Δ22	**E G E F E D D**
Δ22	πολύ μελισματική εξήγηση που δεν αντιστοιχεί με την γραμμή 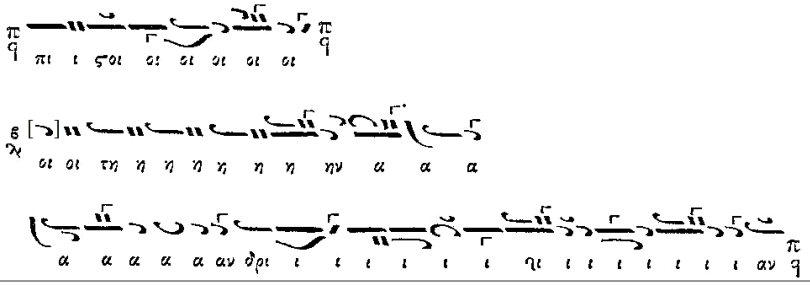
Δ17	**E F F A F GE F** 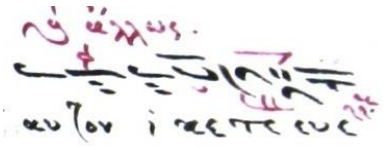
Δ17	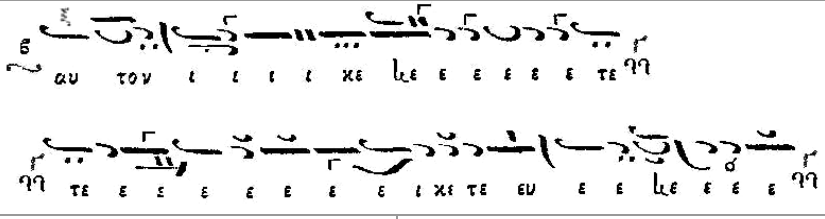
Δ18	**E C EF G** 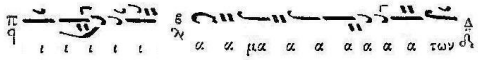

Παρατηρείται κατιών διπλασμός μετά την πρώτη απόδοση.

Δ27	**F E F A G E F G A A** 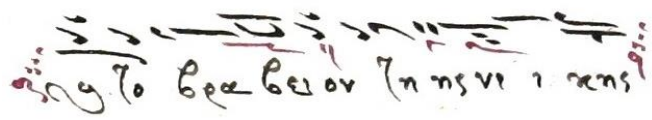

Δ27	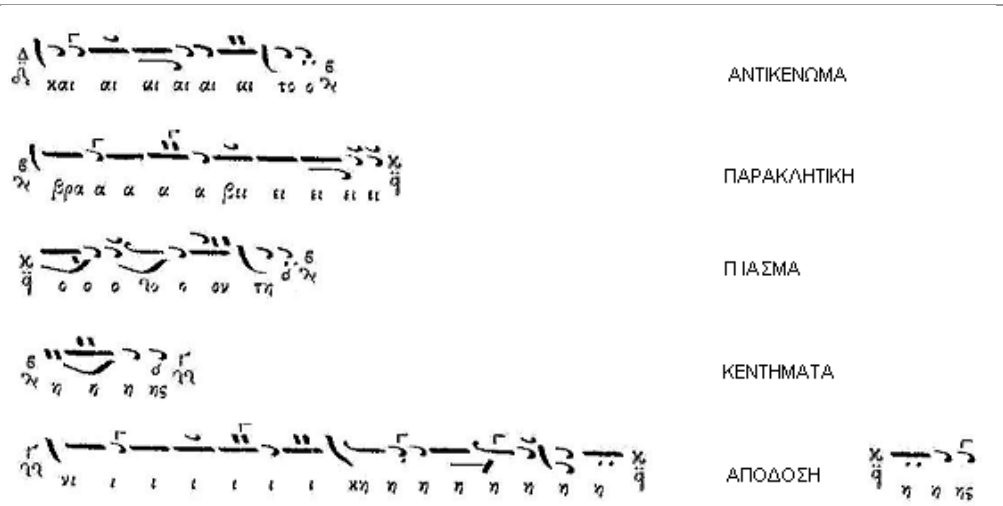
Δ27	**F C D F E D D**
Δ27	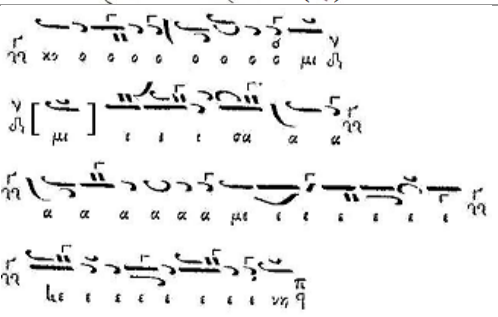

ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΣ

1.α Αλλαγή βαθμίδος (Πα-Βου) με επέκταση συλλαβής.

E D E F E D E E F G FE D F E

Δ5

E F G E E E E F D E F G FED F E

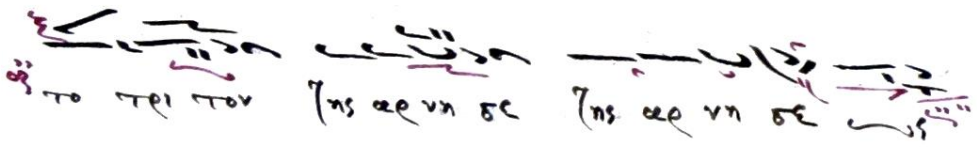

Δ17

1.β Αλλαγή βαθμίδος (Βου-Πα) με επέκταση συλλαβής

E F E D D E F G E E F E D E F D D

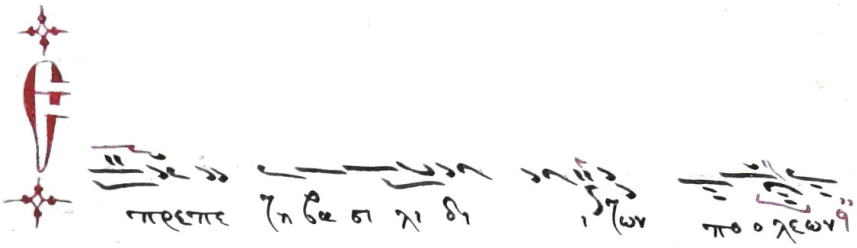

Δ5

G G G G E FED E D E F G A G F G F E F E D D

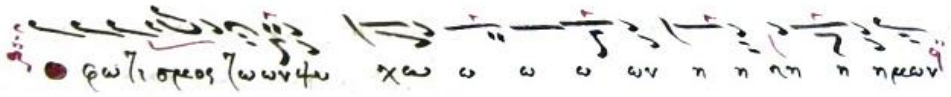

Δ25

2. Θέσεις μετά και άνευ καλλωπισμού

Δ17 Η ίδια θέση μετά και άνευ καλλωπισμού

Δ17 **G F G A G G F E G F F E F G F G A G F E F E**

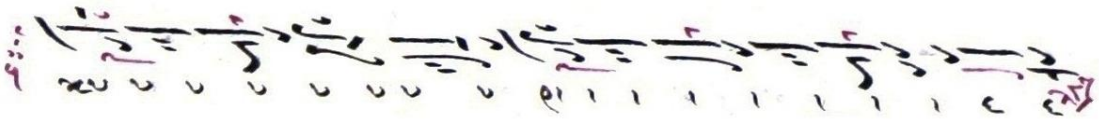

Δ17 **G F G A G F E F E**

Δ28	**E F E D D D D H C ˏA ˏG ˏG** 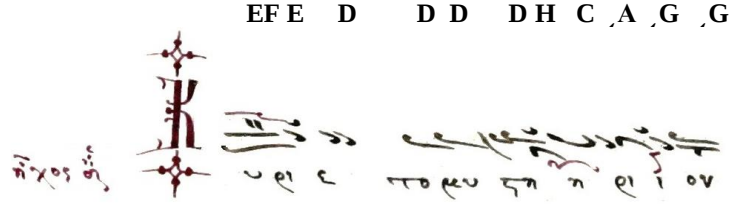	
Δ28	**E F E D**	

Δ28	**D D D H D ˏ A ˏG ˏG**	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΥ 1. ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΚΥΛΙΣΜΑ ΤΡΟΜΙΚΟΝ ΑΠΟΔΟΜΑ
Δ28	**D D D H D ˏ A ˏG**	ΠΙΟ ΣΥΝΤΟΜΗ ΕΚΔΟΧΗ: ΚΥΛΙΣΜΑ + ΑΠΟΔΟΜΑ 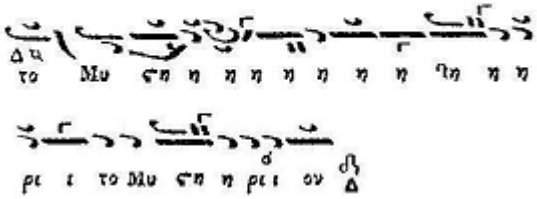

3 . Καλλωπισμός ανώνυμου Βυζαντινού Στιχηραρίου

Σπουδή στο *Πηγὴν ἰαμάτων* (Δ18)

Σινά 1218 ˏG D

ΕΒΕ 884

ΕΒΕ 909

Σινά 1505 ˏG ˏAH C D

Πάτμου 930 ˏG F E D

Πη γη νε ην

Γριτσάνη 17 ˏG C D E F D F E D

5. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΚΑΤΑ ΤΡΙΦΩΝΙΑΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1 Οὐκ ἔδει σε Χρυσόστομε (Δ12)

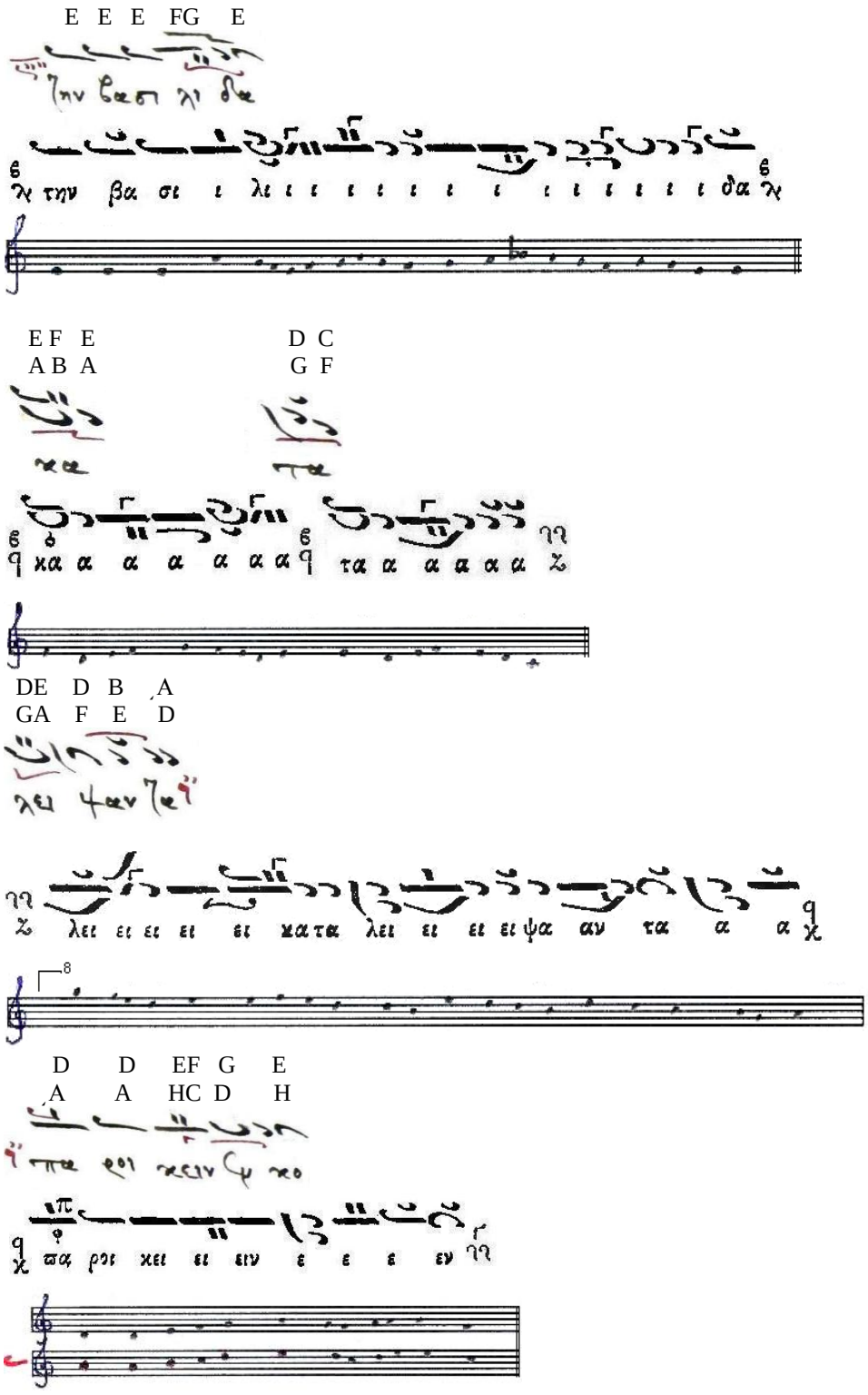

F E D
C H ,A

A G
E D

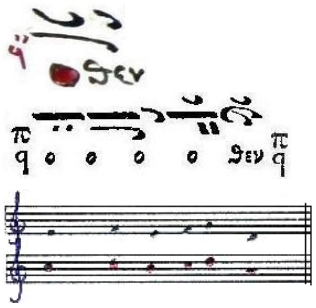

G G E F D
D D H C ,A

D E D C
,A B A,G

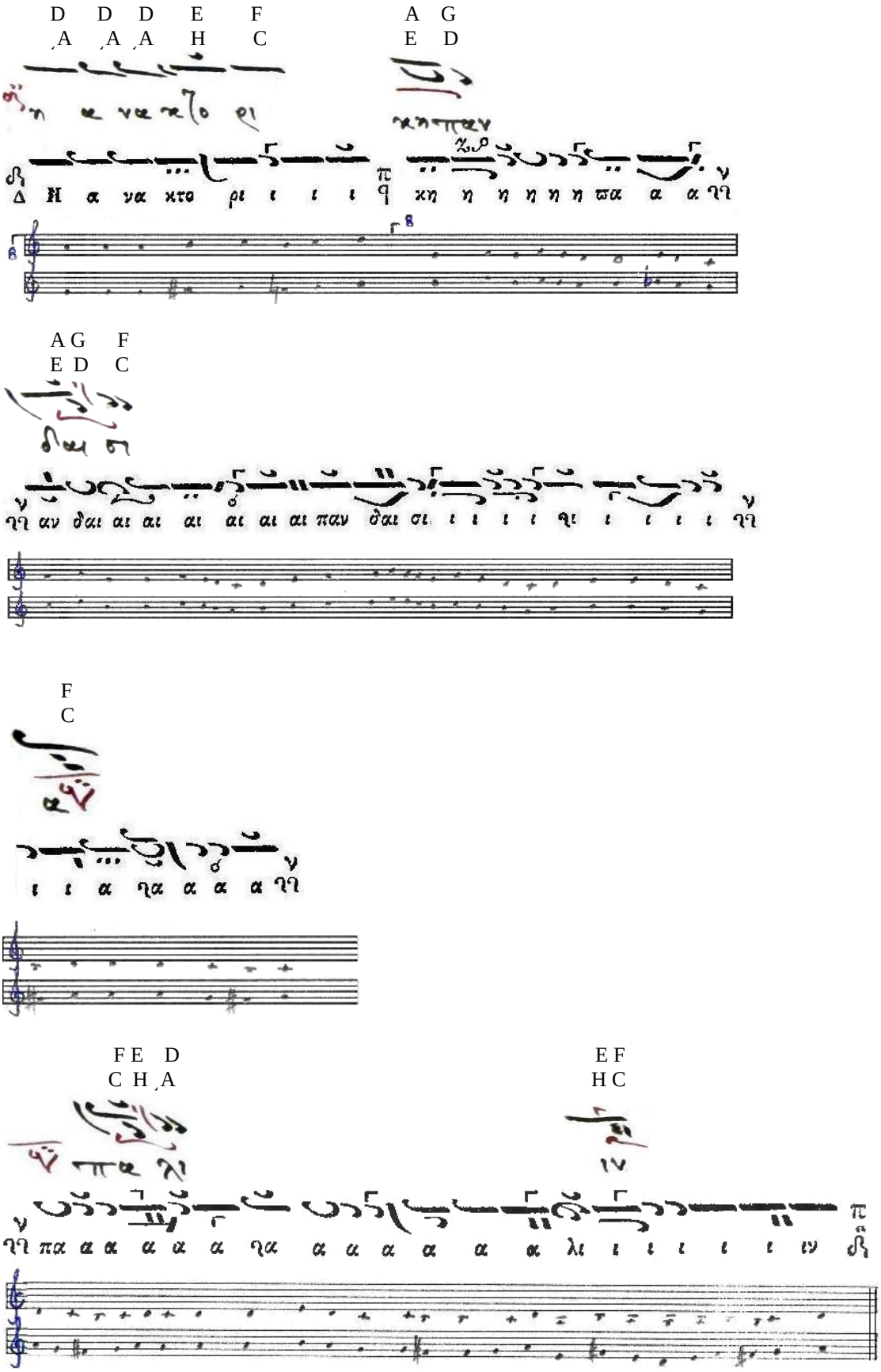
D D D E F A G
A A A H C E D
A G F
E D C
F
C
F E D E F
C H A H C

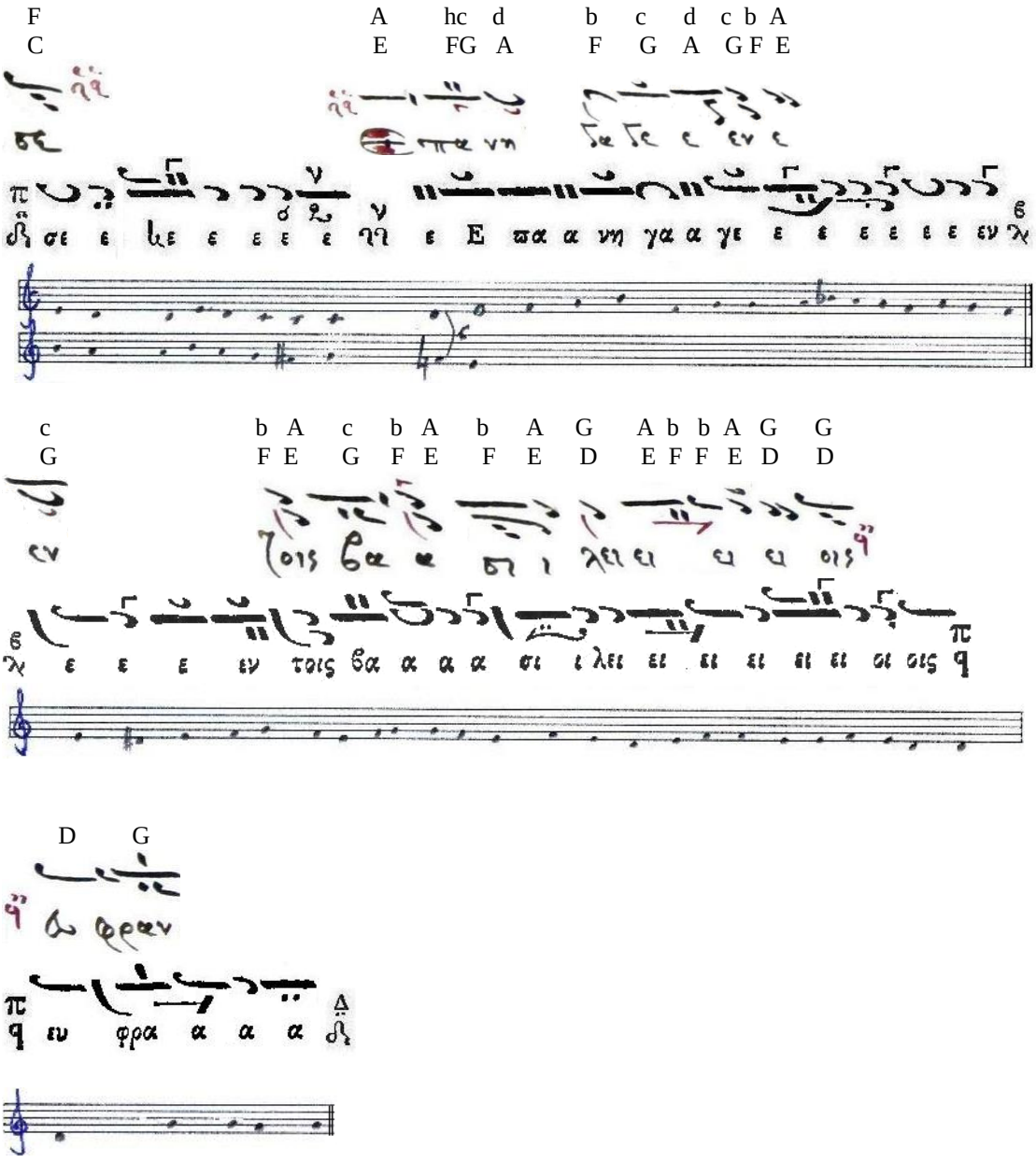

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Η μαρτυρία του βαρέος στην παλαιά, , μεταγράφεται με το μαρτυρικό σημείο του νανά και το λεκτικό (ν) στην Νέα. Αυτό είναι λίγο περίεργο, διότι το μαρτυρικό σημείο στην Νέα χρησιμοποιείται για τον διατονικό βαρύ, τον κατά κυριολεξία βαρύ, τον πέραν του τροχού και του επταχόρδου. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι δεν χρησιμοποιείται η μαρτυρία του πλαγίου τετάρτου στην Παλαιά, όπως θα ήταν αναμενόμενο και στην παρούσα περίπτωση.

3. Η φράση *τὴν Βασιλίδα καταλείψαντα*, εμπεριέχεται στην παλαιά μεταξύ δύο μαρτυριών Έσω πρώτου-Δωρίου (-) αντί Δωρίου-υποδωρίου (-),

D D E C H A

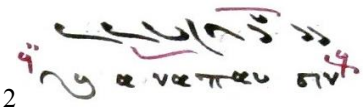

Δ 12 (απόσπασμα από άλλο σημείο του ίδιου τροπαρίου)

E E E FG E EFE DC DE C H ˛A
G G G A b G GAG F E GA F E D

Δ 12

4. το κόκκινο ισάκι στην επομένη φράση

˛A ˛A HC D H C H ˛A
D D EF G E F E D

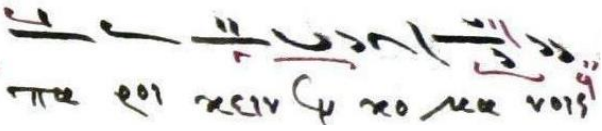

Δ 12

5. Η μελοποίηση *ὅθεν θεόθεν* (μίμησις προς τα νοούμενα, υπονοούμενο περί θείας καταγωγής της μουσικής) και η συνανήκουσα λέξη *ἠγμένη*, η οποία λήγει σε μαρτυρία του πλαγίου δ΄ της μέσης αντί της νήτης, όπως μεταγράφεται στην Ν.Μ.

E D D D H C ˛A ˛A B ˛A ˛G
A G G G E F D D E D C

Δ 12

6. Η εναλλαγή μαρτυριών πλαγίου δ’ βαρέος και νανά στο ίδιο ίσον και σε έκταση τριφωνίας/5χόδρου στις διαδοχικές φράσεις *ἡ ἀνακτορικὴ πανδαισία, πάλιν σε,* μας δίνει νοητά έκταση πέντε χορδών για την ανάπτυξη οποιουδήποτε μελωδικού γεγονότος. Ωστόσο, in concreto πρόκειται για μαρτυρίες στο ίδιο τονικό ύψος.

˛A ˛A ˛A H C E D E D C C C H ˛A HC C
D D D E F A G A G F F F E D E F F

Δ 12

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι έχουμε κατά τριφωνίαν σύστημα και η μελωδία βαίνει κατά τους κανόνες της διπλοπαραλλαγής. Αποκλείεται η περίπτωση λάθους του γραφέα, αφού το φανόμενο, πολλάκις επαναλαμβάνεται στην ύλη του Δοξασταρίου.

Επειδή η αλληλεπίδρασή μας με την παλαιά γραφή είναι εφικτή μόνον μέσω των κειμένων, επιβάλλεται η προσεκτική εκτίμηση των δεδομένων και όχι οι βιαστικές κρίσεις. Ηδύνατο να αντιταχθεί εν προκειμένω, ότι η θεωρητική δικαιολόγηση για τις ως άνω φράσεις είναι η παραχορδή. Όντως, θα ηδύνατο να δικαιολογηθεί το φαινόμενο αυτό ως παραχορδή, μόνο όμως σύμφωνα με τα (θεωρητικά και σημειογραφικά) δεδομένα της Ν.Μ., όπου η άκαιρη μεταβολή κατ’ ήχον, όντως λέγεται παραχορδή.

Παρ’ όλ’ αυτά, όταν παρατηρηθεί επισταμένως η παλαιά γραφή σε σχέση με την νέα, τότε γίνεται αντιληπτό ότι δεν έχουμε παραχορδή, αλλά μεταβολή κατ’ ήχον *και* σύστημα. Και συνακόλουθα, πανηγυρική επιβεβαίωση του παλαιού κανόνα του Κουκουζέλη ότι *πᾶσα τριφωνία, τὸν αὐτὸν ἦχον ποεῖ.*

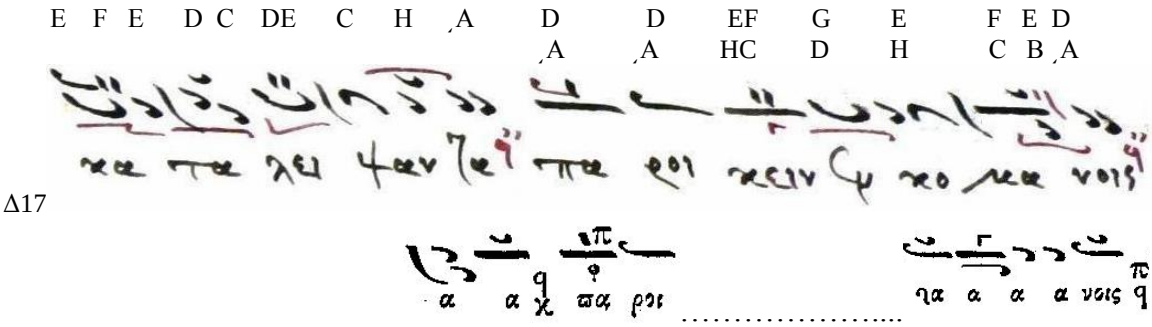

Το ανάστροφο του διαστήματος $4^{ης}$ (=τριφωνία, εν προκειμένω ανιόν κάτω Κε-Πα) είναι το διάστημα $5^{ης}$ (5+4=9). Ως εκ τούτου, αισθητοποιείται de facto ως προφανής η σύνδεση του φαινομένου της διπλοπαραλλαγής με τον τροχό. Στο παράδειγμα 1, η διπλοπαραλλαγή εφαρμόζεται από το *παροικεῖν* έως το *ἐπανήγαγεν*

Όλη αυτή η θεωρητική εφαρμογή, δεν θα είχε κανένα νόημα να επιδεικνύεται άσκοπα, εάν δεν υπήρχε μια πολύ πρακτική ανάγκη: Υποτιθέσθω ότι ο εκτελεστής (με περιορισμένες φωνητικές δυνατότητες ή τενόρος), αρχίζει το αργό αυτό μέλος από μία βάση υψηλότερη από την κανονική (= την λεγομένη *φυσική*). Τότε, η φράση *καταλείψαντα*, είναι ήδη ψηλά, κι ας είναι γραμμένη στον κάτω Δι. Για να παραμείνει η φωνή σε ένα registro βολικό για τον εκτελεστή, το κάτω Δι εξισώνεται με Πα, και η κατάσταση αυτή βαίνει ούτως έως την φράση *εὐφράνθη δὲ*.

Κατά τον ίδιο τρόπο, μία φωνή βαρυτόνου ή μπάσσου, με ομοιογενές ηχόχρωμα και ωραία χροιά σε όλα τα registra, δύναται να ιστορήσει τα γεγονότα, όπως διαλαμβάνονται στην εξήγηση της Νέας Μεθόδου.

Εν κατακλείδι, μία παρακινδυνευμένη σκέψη, αλλά όχι άνευ σημασίας, κατατίθεται εδώ ως πιθανότητα: αφού η βάση είναι ήδη ψηλά, όπως σχολιάστηκε προηγουμένως, τέτοιου είδους μεθαρμογές είναι εφαρμόσιμες καθ' όλη την έκταση του μέλους, δυνητικώς και άνευ σημειογραφήσεως. Αυτό είναι αντιληπτό από όσους έχουν αναλωθεί επί του αναλογίου, συνεπικουρούσης και της λιπαράς θεωρητικής γνώσεως.

3. Βάσει του κατά τριφωνίαν συστήματος, παρέχεται, τέλος, η δυνατότητα ψαλμώδησης των μουσικών φράσεων από μικτή χορωδία, εναλλάξ (διαλογικώς άνδρες-παιδιά/γυναίκες), αναλόγως της φωνητικής τους εκτάσεως.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2 Τῷ τριτῷ τῆς ἐρωτήσεως (Δ17)

Ο Πλουσιαδηνός (1440-1500)[17] στην *σοφωτάτη παραλλαγή* του, εξηγεί τον κανόνα του Κουκουζέλη για το κατά τριφωνίαν σύστημα (*πᾶσα τριφωνία, τὸν αὐτὸν ἦχον ποεῖ*) και αναλύει ποιοι ήχοι δύνανται να συνυπάρξουν σε μία βάση (=*οἶκον*) κατά την διπλοπαραλλαγή (*ἀπὸ παραλλαγῆς καὶ μέλους ὁμοῦ, ἀπὸ παραλλαγῆς μόνης, ἀπὸ μέλους μόνον*)[18].

Δ 17	***ἃ ἐν τῷ ἰδίῳ αἵματι περιεποιησάμην εἰς σωτηρίαν***
E D E DCH	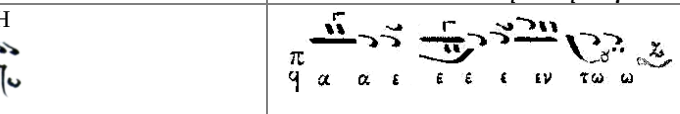
C E D ED C C	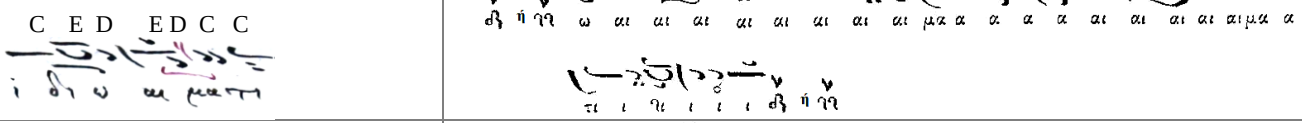
C D E F E F E D C D F G F	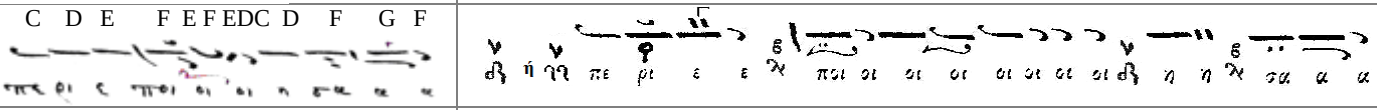
G F E F E	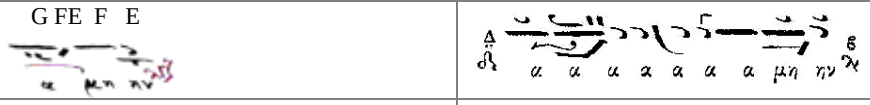
E F A G#F E F E E	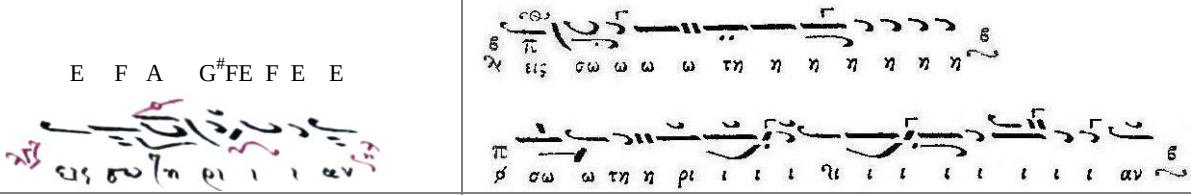
E F F A F G E F	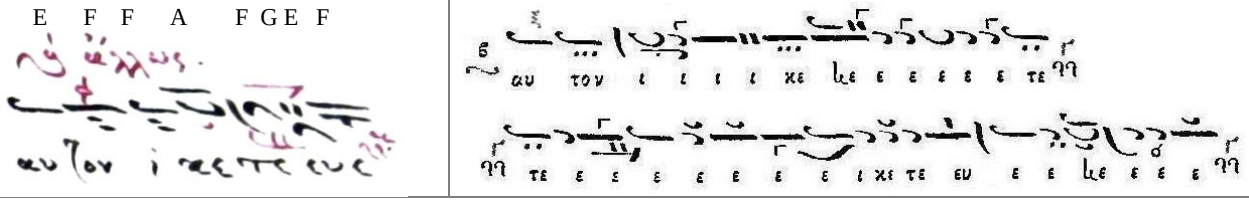

[17] ΜΠΟΤΟΝΑΚΗ, Ἡ σοφωτάτη καὶ ἀρίστη παραλλαγή, σ. 338.

[18] Αυτόθι, σ. 352 [=Διονυσίου 570, f 119r-v, στ. 11-15].

ΥΠΟΜΝΗΜΑ	
π +μ	*ἀπὸ παραλλαγῆς καὶ μέλους ὁμοῦ*
μ	*ἀπὸ παραλλαγῆς μόνης*
π	*ἀπὸ μέλους μόνον*

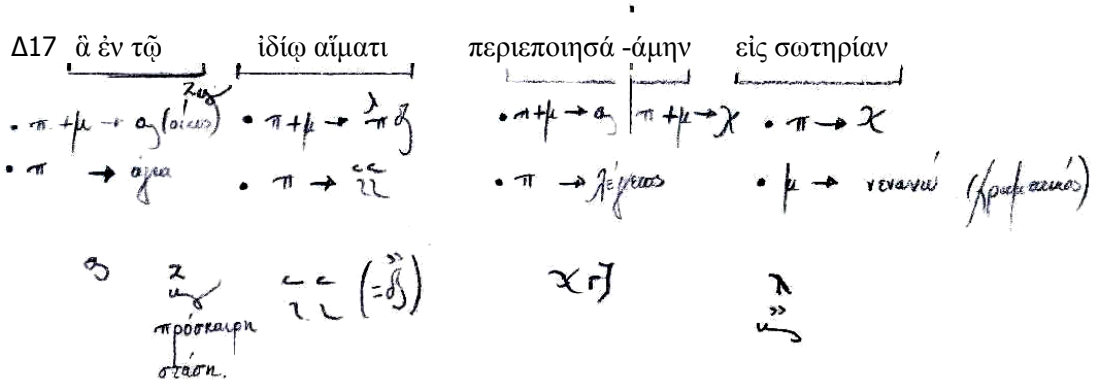

Στην πρώτη γραμμή του ως άνω διαγράμματος, οριοθετούνται οι στάσεις του μέλους *ἀπὸ παραλλαγῆς καὶ μέλους ὁμοῦ*. Στην δεύτερη, ομοίως, διαγράφεται η πορεία της διπλοπαραλλαγής(*ἀπὸ παραλλαγῆς μόνης* και *ἀπὸ μέλους μόνον*) , ενώ στην τρίτη, παρουσιάζεται η κατάταξη των μαρτυριών των ήχων, που παράγει εν τέλει και το ακουστικό αποτέλεσμα. Παρακάτω σχολιάζονται ειδικότερα, οι μεταβολές του μέλους. Διευκρινίζεται ότι κατ' αρχήν[19], καμμία από τις ως άνω περιπτώσεις δεν θα έπρεπε να εθεωρείτο παραχορδή, διότι δεν συνιστούν ασυνήθειες, *παρά την χορδήν* (=οίκον) μεταβολές.

περιεποιησάμην εἰς σωτηρίαν: γραμματικώς, είναι εμπρόθετος του τέλους. Για να κάνει ο συνθέτης μίμηση προς τα νοούμενα, δεν χρειάζεται η μεταβολή να είναι κατά γένος (*ἀπὸ μέλους μόνον*), αλλά κατ' ήχον (*ἀπὸ παραλλαγῆς μόνης*).

Επειδή έχει ήδη χρησιμοποιήσει μόνον την μεταβολή κατ' ήχον (*ἃ ἐν τῷ - περιεποιησάμην*), τώρα χρησιμοποιεί και την κατά γένος *(εἰς σωτηρίαν/ Αὐτὸν ἱκέτευε*).

- ἃ ἐν τῷ: κατ' ήχον
- ἰδίῳ αἵματι**:** κατ' ήχον (+κατά γένος, το εναρμόνιον κατά την δυτική μουσική[20]. Μεταβολή κατά σύστημα, κατά την νεότερη θεωρία .
- περιεποιησά-: κατ' ήχον
- εἰς σωτηρίαν : κατ' ήχον και γένος. Ο νενανώ στην φυσική του θέση και όχι ως «φθοριζόμενος πρώτος». Παραχορδή κατά την νεότερη θεωρία, γιατί δεν τον έχουμε συνηθίσει από Βου

[19] Κατά κανόνα, στην ουσία. Ορολογία της Νομικής επιστήμης.
[20] Πρβλ. τον όρο «εναρμόνιος μετατροπία», που υπάρχει σε όλα τα θεωρητικά της τονικής Αρμονίας.

6. ΜΙΜΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΝΟΟΥΜΕΝΑ

Μίμησις προς τα νοούμενα είναι ένας ρητορικός όρος του Χρυσάνθου, που ορίζεται ως μία εκ των τεχνικών μελοποιίας[21]. Κατά την γνώμη του γράφοντος, θεωρείται λίγο προβληματικός και χρειάζεται ανασκευή ως προς το σημαινόμενον. Εν ετέροις λόγοις, καλό θα ήταν να επιχειρηθεί εδώ μια πιο διασταλτική ερμηνεία ενός -ομολογουμένως- γενικού όρου, όπως ακριβώς στην νομική επιστήμη γίνεται ερμηνεία (διασταλτική ή συσταλτική) μίας γενικής ρήτρας[22].

Εν γένει, μίμησις προς τα νοούμενα δύναται να θεωρηθεί η όλη μελοποίησις του ποιητικού κειμένου, της υμνογραφίας. Αυτό γίνεται εμφανές και αισθητοποιείται με πολλούς τρόπους, από τους οποίους ενδεικτικώς (και όχι περιοριστικώς), μπορούμε να απαριθμήσουμε:

- ✓ τον φθορισμό στον πλάγιο του δευτέρου (in concreto για τον δ΄ ήχο) σε λέξεις με αρνητικά φορτισμένο νόημα

Δ27	**D E^{b} F# G F# E^{b} D D**	

- ✓ την χρησιμοποίηση ομωνύμων του ποιητικού κειμένου θέσεων (μελοποίηση της λέξης *σταυρός* με την ομώνυμη θέση)

Δ19	**G C H CD**	
Δ27	**D D E FG A**	
Δ23	**E F G**	
Δ16	**D E C E FG A GF G G**	

[21] ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ, *Θεωρητικόν* σσ. 187-88, § 421. Βλ. και ΜΠΑΛΑΓΕΩΡΓΟΥ, *Ἀνάλυση τῆς βυζαντινῆς μελοποιΐας*, σ. 25 [=ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΣ, *Λεξικόν*, σ. 160 «Μίμησις»]

[22] ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ, *Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου*, σ. 68-71, όπου αναλύεται καταλεπτώς η τελολογική ερμηνεία, που είναι διορθωτική στα κενά του νόμου ερμηνεία και χωρίζεται σε διασταλτική και συσταλτική ως προς το γράμμα του.

✓ Μελοποίηση της λέξεως *χορεύεις* με την ομώνυμη θέση του χορεύματος. Στην θέση, υπονοείται και η χορευτική χειρονομία που κάνει ο μαέστρος.

Δ19	**D G A B AG A**	

✓ Θέμα απλούν: κατ' ευφημισμόν απλούν, γιατί εισάγει –μέσω της χειρονομίας-μέλισμα στην προηγηθείσα ποσότητα. Μίμησις προς τα νοούμενα. Μιμείται την κυματοειδή μορφή του φωτός.

Δ2	**C D E F E D** 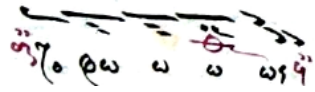 ίας.
Δ2	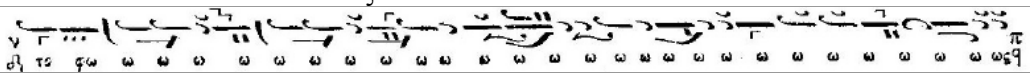

✓ την μελοποίηση των κώλων διαδοχικών ή πλησίων περιόδων (ενίοτε ομοιοτελεύτων) με τις ίδιες θέσεις ή φθορές του αυτού ήχου

Ο συμμαχήσας Κύριε

Δ23	***ὑποτάξαι τὸν ἀλλόφυλον* […] *κατάβαλε τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν***	
Δ23	**D DE^{b} F# D E^{b} F# G F# E^{b}D E^{b} D D**	**D E D C D E^{b} F# G F# E^{b}DD** 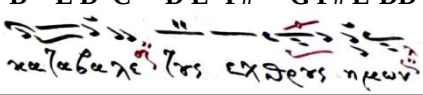

✓ μελοποίηση με κατιούσα θέση και επανάληψη της λέξεως *κατάβαλε* κατά την εξήγηση

Δ27	**D E D C** 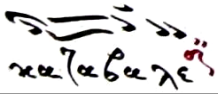	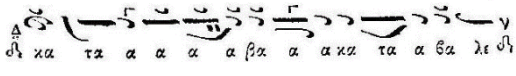

✓ την μελοποίηση συναφών νοημάτων με παρομοιάζουσες ή ίδιες θέσεις

Δ18	**δωρεάν ελάβετε-δωρεάν παρέχετε: επανάληψη, μίμησις προς τα νοούμενα**
Δ18	**E F A GFE F E D** **E F A G E F E D** 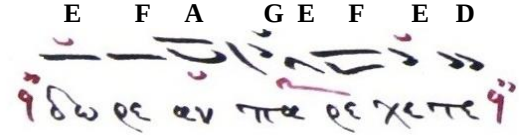

	E F A	
Δ18	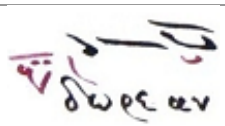	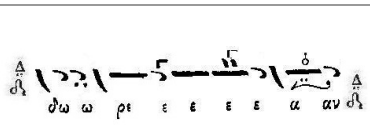
Δ18	**G F E**	
Δ18		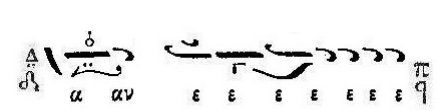
Δ18	**F E D**	
Δ18	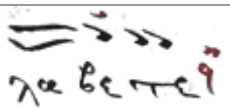	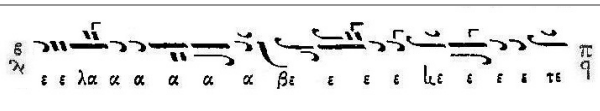
Δ18	**E F A GE F E D**	
Δ18	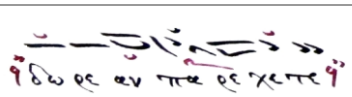	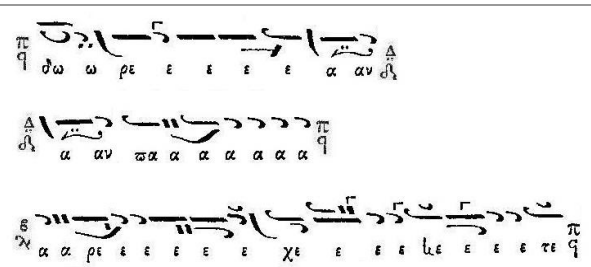

- ✓ την συσχέτιση του νοήματος διαφορετικών γραμματικών κώλων μελοποιώντας με την ίδια θέση ή γραμμή, φαινόμενο κατά κόρον χρησιμοποιούμενο στον πολιτικό στίχο και, άρα, εδραιωμένο ήδη σε λογοτεχνικά είδη που απευθύνονταν στο ευρύ κοινό[23].

Δ28	**G H C D H C D D C H A G** 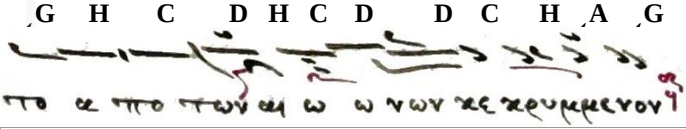
Δ28	
Δ28	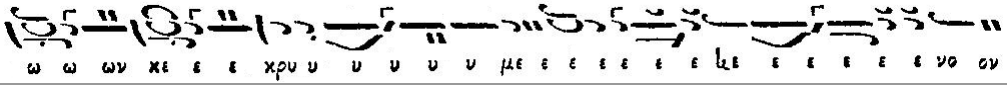
Δ28	**H H H G A H C D F E D H CD D** 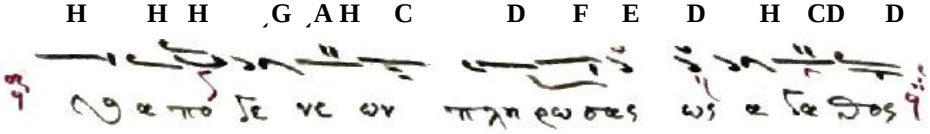
Δ28	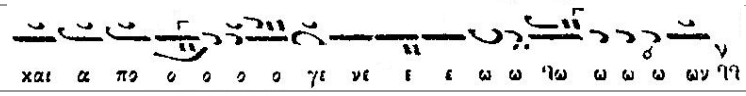

[23] Πρβλ. ενδεικτικά και ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ, *Μελέτιος ὁ Γαλησιώτης (Ἀλφαβηταλφάβητος)*, σ. 320 διασκελισμός με συσχετισμό γραματικών περιόδων *«τὸ μῖσος συνταττόμενον τῇ ταπεινοφροσύνῃ/ἴχνος οὔκ ἐστιν ἐν αὐτῇ δεινῆς ἀντιλογίας/οὐκ οἶδεν ὅλως ἀπειθεῖν τισιν οὐδ' ἀντιπίπτειν/εἰ μήπως περὶ πίστεως τὶς λόγος κινηθείη/ἤπιος* [=ὁ λόγος καὶ ὁ ἄνθρωπος], *πράος ταπεινός, ὁ ταύτῃ συνημμένος/Μακρόθυμος καὶ συμπαθὴς καὶ προσηνὴς πρὸς πάντας* [=ὁ ταπεινὸς ἄνθρωπος]» καὶ σ. 133 στὴν Προθεωρία τῆς Ἀλφαβηταλφαβήτου, κανονικὸς διασκελισμὸς «*καὶ θυγατέρα τοῦ Θεοῦ καὶ νύμφην καὶ μητέρα/ἐπέραστον τῷ βασιλεῖ τῆς κτίσεως ἀπάσης*»

Έτσι, τὸ μυστήριον, τὸ ἀπὸ τῶν αἰώνων κεκρυμμένον, είναι (κεκρυμμένον) και από των γενεών, το οποίον *(μυστήριον)* ἀπὸ τῶν γενεῶν *(*καὶ ἀπὸ τῶν αἰώνων*)* *ἐπλήρωσεν ὁ Κύριος ὡς ἀγαθός.* Όλη αυτή η συνειρμική νοηματική σύνδεση επιτυγχάνεται μέσω της παλιλλογίας της θέσεως του τρομικού.

Δ7	***ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΔΙΑΣΚΕΛΙΣΜΟΣ***
Δ7	***[γενόμενος ἔμπλεως, καὶ τοῦ θείου*** ***|Πνεύματος καταγώγιον]***
Δ7	**E E D C D C H C D D G D** **F E D D C H ¸A ¸G**
Δ7	**ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΚΩΛΩΝ ΑΝΕΥ ΔΙΑΣΚΕΛΙΣΜΟΥ**
Δ7	**E E D C D C H C** 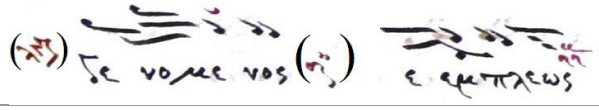
Δ7	**D D G D F E D D C H ¸A ¸G** 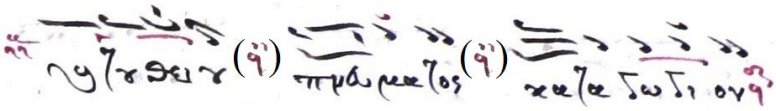

Το φαινόμενο αυτό δύναται να ονομαστεί *μουσικός διασκελισμός*, και συμβαίνει συχνότατα στην υμνογραφία. Είναι διασκελισμός, ο οποίος δεν δημιουργείται από τους στίχους γραμματικώς, αλλά από την μελοποίηση αυτών. Κατ' αυτήν την οπτική, «η κατ' έννοιαν μελοποίηση» που επεκράτησε τον 19ο αι., *κρίνεται νεωτερική και απορρίπτεται*. Ο μουσικός διασκελισμός είναι η μήτρα για την δημιουργία των αναγραμματισμών.

✓ η μελισματική μελοποίηση της αποδόσεως, συνδυάζεται με την φράση *τα ἀρχαῖα ἐλέη σου*. Η φράση αυτή είναι μελοποιημένη με μια θέση, η οποία είναι τυποποιημένη (formulaic) ως ρυθμική και μελωδική ενότητα (formula), αλλά υπάρχει εκ πρώτης όψεως φανερή αναντιστοιχία μεταξύ μεταβατικής εξηγητικής και Νέας Μεθόδου.
Αυτό όμως δεν είναι άγνωστο φαινόμενο στην Ιστορία της Δυτικής μουσικής, όπου η ετυμολογία του όρου *cadenza (= πτώση, κατάληξη, απόδοση)* δικαιώνει έναν συσχετισμό με το νευματικό παρελθόν της Ψαλτικής και την προσπάθεια ταύτισης των τότε νευμάτων με την σημερινή σημειογραφία :

Δ23	**D A F**	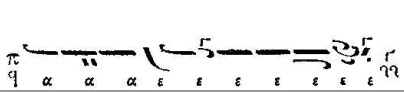
Δ23	**G E**	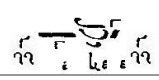
Δ23	**G D**	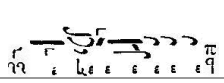
Δ23	**D E D E**	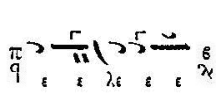

Δ23	**E F D D**	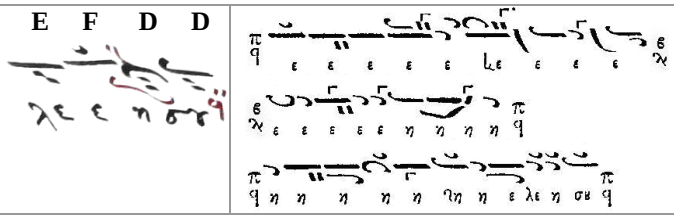

✓ η κατιούσα κίνηση στην νήτη περιοχή κατά τροχόν στην φράση *καὶ ἡ πρώην πόρνη*. Μελοποίηση με συχνή και εξόχως τυπική αποδοματική φράση:

Δ23	**D D DH C ¸A**	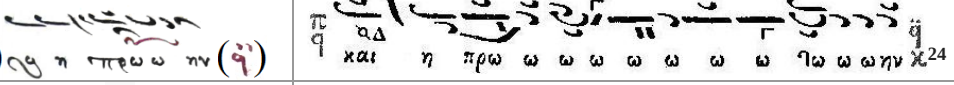
Δ23	**B A ¸G**	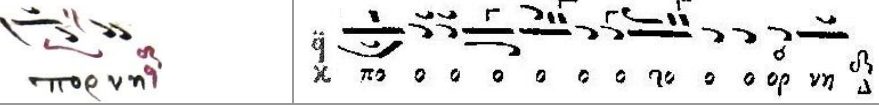

✓ Έμμεσος σχολιασμός της εξήγησης της σημειογραφίας. Η διπλή δεν εξηγείται πάντα σε αυτήν την θέση, ενώ με την απόδοση τονίζεται ο τελολογικός χαρακτήρας της μεγάλης χαράς.

Δ3	**D E FG G G**	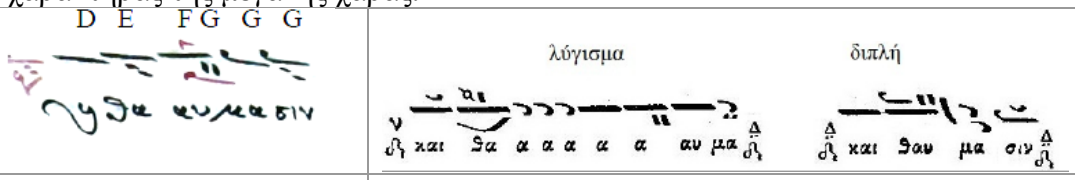
Δ28	**D D D E FG G**	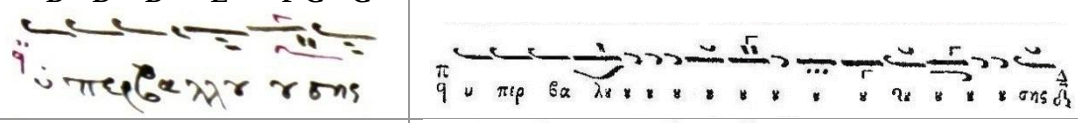
Δ28	**G G A F E D D**	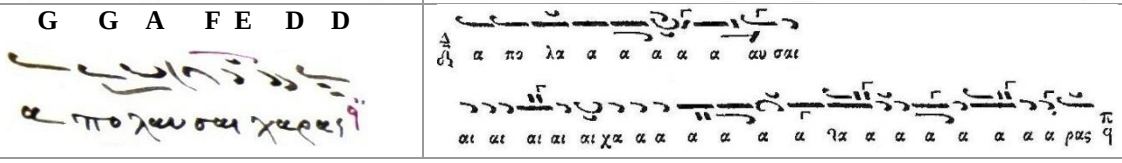

✓ Διάλειμμα ειρμολογικών θέσεων. Μίμησις προς τα νοούμενα: εν ριπή οφθαλμού η άνοδος του Υιού του Θεού εις τους ουρανούς.

Δ28	**G A G E F G A h c b G**	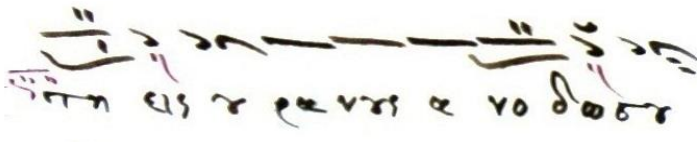

[24] Για την σήμανση Δωρίου και Υποδωρίου χρησιμοποιείται το ίδιο και το αυτό μαρτυρικό σημείο του α΄ ήχου, χωρίς να συνδυάζεται αφ' ενός η χρήση του με την κατά μετάθεσιν πορεία της μελωδίας στο κατά τριφωνίαν σύστημα. Από την άλλη, εκ των πραγμάτων οριοθετείται προς τα κάτω η έκταση του α΄ ήχου, επαληθεύοντας τον κλασσικό κανόνα του Πλουσιαδηνού ότι *«πᾶσα τριφωνία τὸν αὐτὸν ἦχον ποιεῖ»*. Βλ. Γριτσάνη 17, σ. 188 ***Ἐθαυματούργησε, Χριστέ*, όπου και η φράση** *καὶ τὸ ἀσθενὲς*.

C E C ¸G C CH C DH CH¸A C H¸A

Δ28	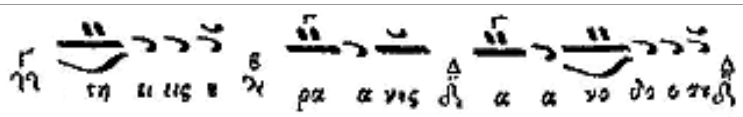

✓ Δ19 των δαιμόνων τας πανουργίας

Δ19	**D E^b G F E^b F# E^b D A G F# E^b D E^b D A G AG F F**
Δ19	**D E^b G F E^b F# E^b D A G F# E^b D E^b D**
Δ19	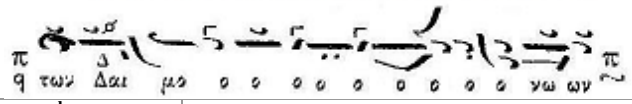
Δ19	**E^b D** 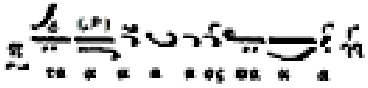
Δ19	**E^{b}D C C** 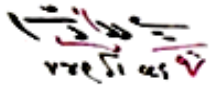

Όντως «δαιμονική» έμπνευση η παραχορδή αυτή. Πολύ δύσκολη η μετάβαση στην επομένη «πανούργα» φθορά, που δεν είναι διαγνώσιμη εύκολα στην εκ πρώτης όψεως ανάγνωση. Πάντως, εδώ η φθορά του έσω θεματισμού δεν χρησιμοποιείται ως θέμα, αλλά ως ύφεση στο Βου (Ζω κατά παραχορδήν στο Βου). Απαιτείται άριστη θεωρητική κατάρτιση για να κατανοηθεί και να εφαρμοστεί η διπλοπαραλλαγή.

✓ Όντως μέγας ο φόβος των Ιουδαίων. Μίμησις προς τα νούμενα με καλλωπισμό.

Δ52	**C C D E^{b}DE^b DF E^{b}F E^{b}G FGFE^b F FE^{b}FE^{b}D E^b C E^{b}D C**
Δ52	**Η γραμμή χωρίς τις θέσεις κρατημοϋπορρόων, αλλά με τον θεματισμό ως απόδοση.**
Δ52	**C C D E^{b}D E^b E^b C E^b D C**
Δ52	**Η γραμμή χωρίς τις θέσεις κρατημοϋπορρόων και άνευ θεματισμού**
Δ52	**C C D E^{b}D E^b E^b C**

✓ Μίμησις προς τα νοούμενα με δύο συνεχείς διπλασμούς στην λέξη *διπλοῦς*

Δ58 C E FG A d b g

Δ58

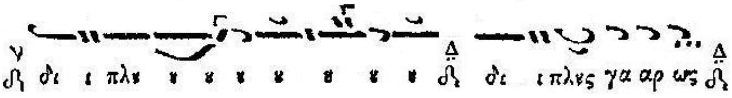

✓ Κατά τον ίδιο τρόπο που συνεχύθησαν αι γλώσσαι, έτσι συγχέονται και οι επαναλήψεις των γραμμών σε σχήμα χιαστί

Δ61

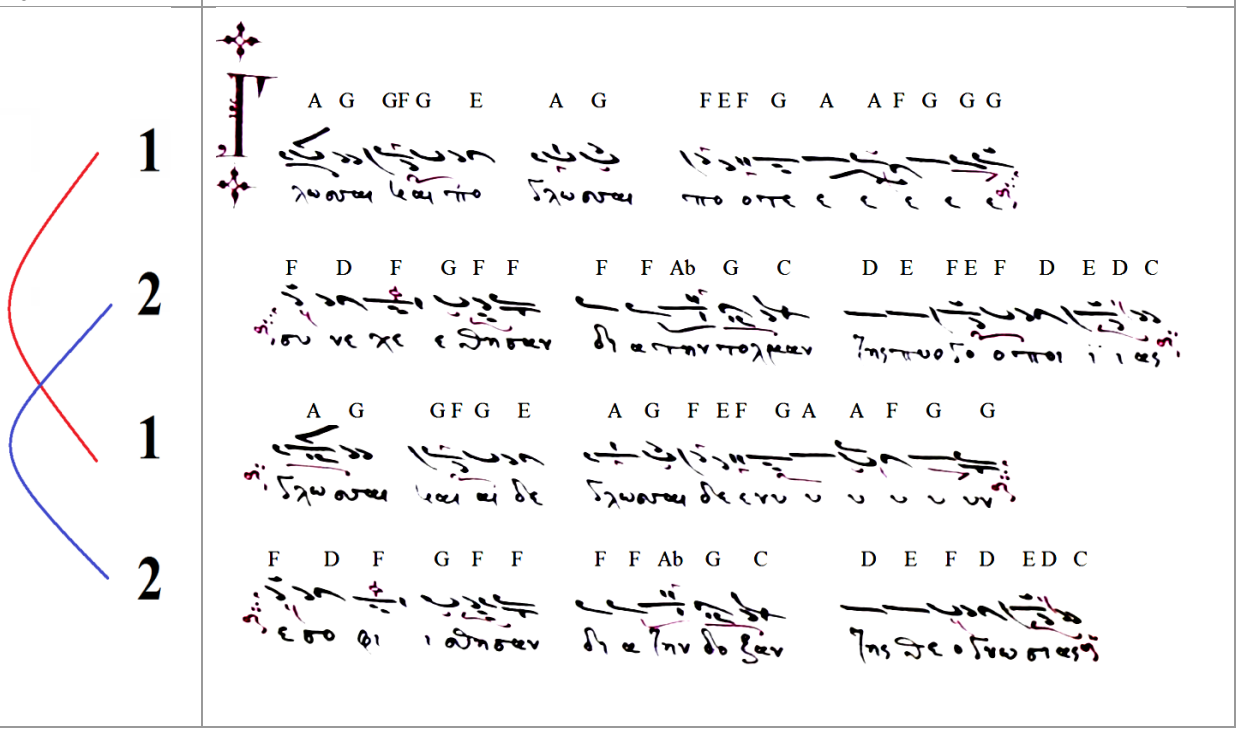

Όπως γίνεται φανερό, το διατεταλμένο πεδίο της εννοίας περικλείει ή τέμνει το πεδίο της εννοίας της παλιλλογίας και της επαναλήψεως). Το ίδιο ακριβώς κάνει και ο Modeverdi στην Αναγεννησιακή μουσική, μιμούμενος τους κανόνες ρητορικής των αρχαίων ρητόρων, Λατίνων και Ελλήνων[25]. Προφανώς και ο Χρύσανθος, εμφορούμενος από φιλοπάτρια αισθήματα, θέλει να υπομνήσει την διαχρονική σύνδεση σύνδεση ρητορικής και της πατρώας ελληνικής μουσικής.

Τανύζοντας τα όρια της εννοίας, θα μπορούσαμε να πούμε ότι κάθε φαινόμενο που ενδύει ένα ποιητικό υμνογραφικό κείμενο είναι μίμησις προς τα νοούμενα. Προς επίρρωσιν εν τέλει, δίδεται ακόμη και μία μαθηματική απεικόνιση της φράσεως, καθώς η εικόνα είναι καταλυτική, διότι μας δίνει την διαχρονική όψη της παρασημαντικής:

$$\frac{\text{μίμησις}}{\text{τα νοούμενα}}$$

[25] BARTEL, *Musica Poetica*, University of Nebraska Press, 1997. Πρόκειται για μονογραφία, όπου αναλύεται διεξοδικά το παραπάνω θέμα. Πρβλ. και https://el.wikipedia.org/wiki/Ρητορική_(μουσική)

7. ΠΑΡΑΦΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΦΩΝΟΝ ΜΕΛΟΣ

Κατά την έρευνα, στο τροπάριο Δ17 *Τὸ τριττὸν τῆς ἐρωτήσεως*, εντοπίστηκε μία παραχορδή, στην φράση *αὐτὸν ἱκέτευε* η οποία και διορθώνεται σε πολλά ανθίβολα του Δοξασταρίου, διότι το μέλος λήγει μία βάση πάνω από την αρχική. Επισημάνθηκαν οι δύο εκδοχές στην Νέα Μέθοδο, συνήχθησαν ικανές θεωρητικές πηγές (φιλολογικές και μουσικές) και διερευνήθηκε η σύνδεση με το βυζαντινό στιχηράριο.

Εν πρώτοις, εξετάζοντας την θεωρητική βάση της εννοίας της παραφωνίας, ἀνάγκη ἐστὶ τοὺς αἰώνας διαλέγεσθαι πρὸς ἀλλήλους, ώστε να γίνει η σύνθεση των απόψεων των φιλοσόφων και θεωρητικών και η εξαγωγή συμπεράσματος. Οι απαρχές της μουσικής θεωρίας είναι έργο του Πυθαγόρα και των οπαδών του.

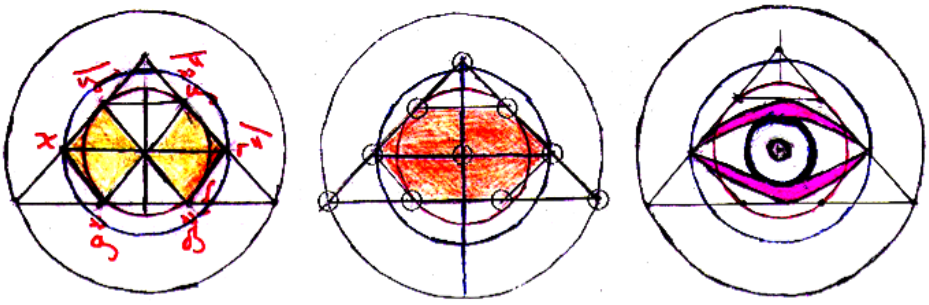

Εικ. 3: Η ιερά τετρακτύς των Πυθαγορείων

Η ιερά τετρακτύς των Πυθαγορείων είναι η έκφραση της δεκάδος σε τρίγωνο. Εξ αυτής, προέκυψε η ιδέα της εκφράσεως ακεραίων αριθμών ως τρίγωνα, καθώς και ο σχηματισμός αλληλοδιαδόχων λόγων ακεραίων. Παράγονται, επομένως, οι επιμόριοι αριθμοί (α/β = 1+1/n για α, β, ν ∈ N). Ειδικότερα, οι επιμόριοι αριθμοί που προκύπτουν από την τετρακτύ των δέκα σημείων (α/β = 1+1/n για ν = 1,2,3), θεωρούνται από τους Πυθαγορείους ότι εκφράζουν τα εύφωνα ή σύμφωνα διαστήματα της διά πασών (1/2), διά πέντε ή ημιόλιον (2/3) και διά τεσσάρων ή επίτριτον (3/4).[26]

Λίγο αργότερα, ο Αριστοτέλης[27] συγκρίνει την αντιφωνία (= διά πασών) με την διά πέντε συμφωνία και το ανάστροφο διάστημά της (= διά τεσσάρων). Διαπιστώνει ότι στην διά πέντε συμφωνία *οὐκ ἐμφαίνεται ὁ τῆς ἀντιφώνου φθόγγος· οὐ γάρ ἐστιν ὁ αὐτός.* Από τα διαστήματα που περιέχονται στην ιερά τετρακτύ, αντίφωνα είναι μόνο η διαπασών και το πολλαπλάσιό της (δις διαπασών = 4/1).

Ο προβληματισμός του Αριστοτέλη γίνεται εμφανέστερος, όταν ο Ευκλείδης[28] στην *Κατατομή Κανόνος*, ορίζει μόνον *τοὺς μὲν συμφώνους [φθόγγους]* ***μίαν κρᾶσιν*** *τὴν ἐξ ἀμφοῖν [φωνήν] ποιοῦντας, τοὺς δὲ διαφώνους οὔ·* και συνεχίζει εξηγώντας ότι, *ἐπειδὴ [τοὺς συμφώνους φθόγγους] μίαν τὴν ἐξ ἀμφοῖν ποιοῦνται κρᾶσιν τῆς φωνῆς, εἶναι τῶν* ***ἐν ἑνὶ ὀνόματι*** *πρὸς ἀλλήλους λεγομένων ἀριθμῶν, ἤτοι πολλαπλασίους ὄντας ἢ ἐπιμορίους.* Άρα, υποτιθέσθω ότι με την διατύπωση ***ἐν ἑνὶ ὀνόματι*** εννοεί μόνο τα αντίφωνα διαστήματα, που είναι ταυτόχρονα επιμόρια και πολλαπλάσια, το ερώτημα που ανακύπτει είναι μήπως εξ αβλεψίας δεν έγραψε *πολλαπλασίους ὄντας ἢ* ***καὶ***

[26] ΣΠΥΡΙΔΗ Χ. , (2013) Θεμελιώδες Πυθαγόρειο αξίωμα για την μουσική συμφωνία (διαδικτ), σ. 7. Διαθέσι-μο από www.ekivolos.gr/themeliwdes%20pythagoreio%20axiwma.pdf.Προσπελάστηκε στις 30/05/2018

[27] JAN KARL, *Musici Scriptores Graeci* <Ἀριστοτέλους, *Προβλήματα*>, σ. 87, στ. 15.

[28] Αυτόθι, < Εὐκλείδου, *Κατατομή κανόνος* > σ. 149.

ἐπιμορίους. Τότε όμως, θα είχαμε εντός της ιεράς τετρακτύος διαφωνίες, πράγμα άτοπον. Η υπόθεση αυτή μπορεί να έχει-έστω και κατά τι-λογικόν έρεισμα, μόνο εάν υπονοείται όπως και στα Προβλήματα, άλλο όνομα για μία κατηγορία συμφωνιών.[29] Ενδιαφέρουσα εν προκειμένω είναι και η ομολογία του Πορφυρίου[30] ότι *συμφωνότερον ἐστὶ τὸ διὰ πασῶν του διὰ πέντε*. Ανασκευάζοντας στα σχόλιά του, την ελάσσονα πρόταση του αναλογικού συλλογισμού του Πτολεμαίου περί ακράτου [διαστήματος], αποδίδει στην έννοια γένους τα σημαινόμενα *ἄμεικτον, καθαρὸν,* επεξηγώντας τους αντίστοιχους πτολεμαϊκούς όρους *ἁπλόν και ἀσύνθετον.* Προς άρσιν δε πάσης αμφιβολίας, αναφέρει ρητά ότι *καὶ ἐν τοῖς συμφώνοις τὸ ἄκρατον, ὅπερ ἦν τὸ διὰ πέντε*.

Στο ανακύπτον ερώτημα, ποία είναι αυτή η *ἄκρατος συμφωνία,* ο Βακχείος ο γέρων απαντά επιτέλους, ότι είναι η παραφωνία. Ταυτίζει λανθασμένα την παραφωνία με την συμφωνία (*συμφωνία ἐστὶ* ***κρᾶσις δύο φθόγγων ἀνομοίων***)[31], και ο ορισμός της παραφωνίας γίνεται κατ' αντιδιαστολήν προς τις έννοιες της διαφωνίας και της όμοφωνίας (= αντιφωνίας ή ταυτοφωνίας). Αφ' ενός μεν οι έννοιες, ορίζονται με βάση υποκειμενικά κριτήρια (βαρύτητα, οξύτητα, ομοιότητα και ανομοιότητα), αφ' ετέρου όμως, δίδεται για πρώτη φορά, με κάποια σχετική ευκρίνεια, η ειδοποιός διαφορά αντιφώνου και παραφώνου διαστήματος: *τὸ μὲν παράφωνον ἀνισοχρόνως συμφωνεῖν*[32], αλλά δεν δίδονται περαιτέρω διευκρινίσεις. Μεταγενέστερα, ο Γαυδέντιος[33], επαναλαμβάνει εν πολλοίς, τον ευκλείδιο ορισμό της συμφωνίας ενώ περιλαμβάνει σ' αυτόν και την πυθαγόρεια παραφωνία, αποφεύγοντας όμως την διατύπωση του Ευκλείδου [*ἐν τῇ προφορᾷ δυοῖν φθόγγοιν καὶ ὥσπερ ἑνότης παρεμφαίνηται* (= δεικνύεται πλησίον) [34]

Η ανισόχρονη συμφωνία και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, εκκολάπτουν εικασίες προς νέα θεωρητικά δεδομένα, διάφορα προς τις πρεσβείες των Πυθαγορείων[35]. Προς τούτοις, ήδη από τον 2ο μ.Χ. αιώνα, ο Γαυδέντιος υποστηρίζει *ότι παράφωνοι δε* [*φθόγγοι εἰσὶν*]*, οἱ μέσοι μὲν συμφώνου καὶ διαφώνου, ἐν δὲ τῇ κρούσει φαινόμενοι σύμφωνοι. ὥσπερ ἐπὶ τριῶν τόνων φαίνεται, ἀπὸ παρυπάτης μέσων εἰς παραμέσην* (φα-σι, το λεγόμενο diabolus in musica)[36] *καὶ ἐπὶ δύο τόνων, ἀπὸ μέσων διατόνου ἐπὶ παραμέσην* (σολ-σι, η απόσταση Αφροδίτης-Άρεως). Κατά τον Γαυδέντιο, αμβλύνεται η έννοια της παραφωνίας, η οποία δεν ανήκει πλέον στις συμφωνίες, αλλά είναι διαφωνία. Τα νέα αυτά θεωρητικά δεδομένα επέτρεψαν την μετάβαση από

---

[29] ΣΠΥΡΙΔΗ, ό. π. , σ. 6 «Με ένα συγκεχυμένο επιχείρημα, ο συγγραφεύς εντάσσει τα εύφωνα διαστήματα στις δύο πρώτες κλάσεις λόγων, διότι έχουν μεταξύ τους κοινό, που δεν το μοιράζεται με την τρίτη».

[30] RAFFA & BARKER, *Porphyrius* σ. 140.

[31] ANTIQUAE MUSICAE, *Musicae Auctores Septem* < Βακχεῖου *τοῦ* γέροντος, *Εἰσαγωγὴ τῆς Μουσικῆς τέχνης κατ' ἐρωταπόκρισιν*>, *σ*. 2

[32] JAN KARL, ό. π. < Βακχεῖου *τοῦ* γέροντος, *Εἰσαγωγὴ τῆς Μουσικῆς τέχνης κατ' ἐρωταπόκρισιν*>, σ. 305.

[33] JAN KARL, ό. π. <Gaudentii, *Harmonica*> , σσ. 337-8.

[34]Liddell-Scott-Κωνσταντινίδου, (2012) Λεξικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας (διαδικτ), λείμμα «παρεμ-φαίνω», σ. 481. Διαθέσιμο στο http://myria.math.aegean.gr/lds/web. Προσπελάστηκε την 30/05/2018.

[35]Η ανισχρονη συμφωνία και η διαδοχή των λόγων και των αναλογιών *ἠπίως τὲ καὶ εὐρύθμως* […] *καὶ* […] *καθ' ὁμαλότητα* δίνει το έναυσμα για μία πιθανή ερμηνεία: έστω συννημένα κατιόντα διαστήματα 5ης. (λα-σολ-φα-μι-ρε,ρε-ντο-σι-λα-σολ ή πιο σύντομα, $λα^4$-$λα^3$-$σολ^3$) ή 4ης ($σολ^4$-$ντο^4$,$ντο^4$-$φα^3$). Η διαφορά αυτών των διαστημάτων από την οκτάβα ισούται με την διαφορά μεταξύ των. Αριστοξενικά ισχύει 9-8=1 και 5-4 =1, ενώ πυθαγόρεια 9/4: 2/1 = 9/8 και 2/3:3/4 = 9/8 μείζων τόνος, διάστημα 2ας. Επομένως, η παραφωνία δηλαδή έχει διαφορά από την συμφωνία ένα διάστημα, όντως κεῖται παρά τῇ συμφωνίᾳ.

[36] ANONYMI, περὶ Μουσικῆς/ BACCHII, Εἰσαγωγὴ Τέχνης Μουσικῆς, σ. 89, 91.

την ετεροφωνία στην αντιστικτική πολυφωνία. Πολύ αργότερα, περί το 1300, ο Μανουήλ Βρυέννιος[37] επιχειρεί να συμβιβάσει τα διεστώτα: αφ' ενός μεν, ο Πτολεμαίος διευρύνει τα σύμφωνα διαστήματα εκτός τετρακτύος της δεκάδος, αφ' ετέρου δε, ο Βακχείος εισάγει υποκειμενικά κριτήρια ερμηνείας της πυθαγορείου θεωρίας.

Με πολλή προσεκτική γλώσσα, ο Βρυέννιος ξεκαθαρίζει ότι *σύμφωνα δὲ* […] *καὶ τὰ παράφωνα, οἷον τὸ διὰ πέντε* [5η] *καὶ τὸ διὰ πασῶν καὶ διὰ πέντε* (7+5 =12, το πολλαπλάσιο του δια πέντε), και αποδίδει, ως ωφειλε, την προσφώνηση ***ἐν ἑνὶ ὀνόματι*** στα παράφωνα διαστήματα, επεξηγώντας ότι *τὰ παράφωνα* [*σύμφωνά ἐστιν*], *ἐπειδᾶν μήτε ὁμότονον* [= αντίφωνον ή ταυτόφωνον] *φθέγγηται φθόγγος φθόγγῳ μήτε διαφωνον, ἀλλὰ παρά τι γνώριμον τῷ λόγῳ διάστημα*. Επαναλαμβάνει την διατύπωση του Βακχείου ότι *τὸ μὲν παράφωνον ἀνισοχρόνως συμφωνεῖν* και συνεχίζει το συλλογισμό λέγοντας ότι *τὸ δὲ ἀντίφωνον ἰσοχρόνως, τοῦ ὀξέως τῷ βαρεῖ κατὰ ταὐτὸ συμφωνοῦντος, οἷον τοῦ ὀγδόου τῷ πρώτῳ, τοῦ ἐννάτου τῷ δευτέρῳ, τοῦ δωδεκάτου τῷ πέμπτῳ καὶ τοῦ πεντεκαιδεκάτου τῷ ὀγδόῳ*, διευρύνοντας όμως το πλαίσιο της αντιφωνίας εκτός της οκτάδος και του αντιστρόφου της.

Ακολουθεί κατ' ουσίαν ο ευκλείδιος ορισμός της συμφωνίας και η περιγραφή των εξωτερικών γνωρισμάτων αυτής. Αποκλείεται με σαφήνεια η ορολογική σύγχυση των όρων συν-**κρούσις** (=*κατὰ τὸ αὐτὸ πτῶσις, ἅμα πλήξις*) και ***κρᾶσις*** (= σύνθεσις κατά Πτολεμαίον). Άνευ ρητής αναφοράς στην διά πέντε συμφωνία, δικαιολογεί τον χαρακτηρισμό της από τον Πτολεμαίο ως *ἀκράτου συμφωνίας*, αποδίδοντάς της τα σημαινόμενα της *οἱονεῖ κράσεως* και της *συγκεράσεως πως*, σχολιάζοντας παρακάτω ότι [*οἱ τῆς ἀκράτου συμφωνίας φθόγγοι*] *πρὸς μέλος μᾶλλον τῶν ἐμμελῶν ἐπιτήδειοι γίνονται, ὅθεν καὶ παράφωνοι προσαγορεύονται, ὡς τοῖς ἀντιφώνοις τυγχάνοντες παραπλήσιοι*. Συνεχίζει ευθυγραμμιζόμενος απολύτως με τον Πτολεμαίο, *ἀλλ' ὅσοι μὲν οὖν τῶν φθόγγων θεωροῦνται ἐν λόγῳ διπλασίονι* (2/1) *καὶ τετραπλασίονι* (2/1x2 = 4), *οὗτοι καλοῦνται γενικῶς μὲν σύμφωνοι, εἰδικῶς δὲ ἀντιφωνοι, εἴτουν ὁμόφωνοι· ὅσοι δὲ πάλιν ἐν ἡμιολίῳ* (3/2=5ης) *καὶ τριπλασίῳ* (2/1x2/3 = 4/3), *οὗτοι γενικῶς μὲν μὲν σύμφωνοι, εἰδικῶς δὲ παράφωνοι* […].

Το αισθητικό κριτήριο, πάντως, καθιστά, κατά τον Βρυέννιο, την συμφωνία διά πέντε, σημείον αντιλεγόμενον: *Ἐὰν γὰρ ἡ ἀκοὴ τοῦ βαρέος μᾶλλον ἐν τὴ συγκρούσει ποιῆται τὴν ἀντίληψιν ἢ πάλιν τοῦ ὀξέος, ἀσύμφωνόν ἐστι τὸ τοιοῦτον <διάστημα>. Διάφωνα δὲ τὰ ἐλάττονα τοῦ διὰ τεσσάρων πάντα καὶ τὰ μεταξὺ τῶν συμφώνων*, δογματίζει, αναιρώντας την κακοδαιμονία του Γαυδεντίου, που θεωρεί τα μικρότερα διαστήματα της διά τεσσάρων, παραφωνίες και όχι διαφωνίες.

Ο Χρύσανθος[38] (1814), ενσωματώνει στο Θεωρητικό του τον ευκλείδιο ορισμό της συμφωνίας, όπως τον διατυπώνει ο Βρυέννιος. Λανθασμένα λέει για την οκτάβα ότι *παρεμφαίνηται κρᾶσις*, ενώ παραδέχεται καταλεπτώς τον γαυδέντειο ορισμό της παραφωνίας. Επομένως, σε ένα πεντάχορδο Νη-Δι, ισχύει η εξής διάταξη:

νη-πα = επιμόριο διάστημα (9/8), αλλά διαφωνία κατά τους Πυθαγορείους
νη-βου = παράφωνον διάστημα κατά Χρύσανθο, διαφωνία κατά τους Πυθαγορείους
νη-γα = επιμόριο διάστημα (4/3), συμφωνία κατά τους Πυθαγορείους
νη-δι = επιμόριο διάστημα (2/3), συμφωνία κατά τους Πυθαγορείους.

[37] JONKER, *Μανουήλ Βρυεννίου Ἁρμονικά* , σσ. 98-100, 146.
[38] ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ, *Θεωρητικόν*, σσ. 22-23.

Η παραπάνω διάταξη, βολεύει τον Χρύσανθο, ώστε να δικαιολογήσει την κατ' ευφημισμόν *διφωνίαν όμοίαν* του δευτέρου ήχου, και τα παραγόμενα εξ αυτής θεωρητικά προβλήματα, ως εκ της θεωρήσεώς της, λανθασμένα, ως «σύστημα».

Συνελόντι εἰπεῖν, κατά τον Πυθαγόρα, τα επιμόρια διαστήματα που παράγονται από την τετρακτύν της δεκάδος, καθώς και τα τα πολλαπλάσιά τους, είναι σύμφωνα. Από τις συμφωνίες, η ταυτοφωνία ($1^{η}$) και η αντιφωνία ($8^{η}$) είναι, κατά τον Βρυέννιο, *ὁμόφωνα* διαστήματα, ενώ το διάστημα $5^{ης}$ είναι κατά τον Πτολεμαίο *ἄκρατον, καθαρόν* κατά τον Πορφύριο, *ἀσύμφωνον* κατά τον Βρυέννιον, ενώ κατά τον Ευκλείδη, το αυτό, το αντίστροφό του και τα πολλαπλάσιά του, ***ἐν ἑνὶ ὀνόματι*** χαρακτηρίζονται περιληπτικώς παράφωνα. Διάφωνα τέλος, χαρακτηρίζονται όλα τα μικρότερα της διά τεσσάρων συμφωνίας, καθώς και τα υπόλοιπα, *τὰ μεταξὺ τῶν συμφώνων*.

Εν προκειμένω, στο Δοξαστάριον του Ιακώβου και στο μέλος Δ 17 *Τὸ τριττὸν τῆς ἐρωτήσεως*, η παραχορδή, στην φράση *αὐτὸν ἱκέτευε* είναι παραφωνία, με την τρέχουσα έννοια της διαφωνίας. Με το ίδιο νοηματικό περιεχόμενο χρησιμοποιείται ο εν λόγω όρος και στον ΕΒΕ 917 (Θεωρητικό Ακακίου Χαλκεοπούλου), όπου και χαρακτηρίζεται «παράφωνον» το μουσικό παράδειγμα του Θεαρχίῳ νεύματι (ff 12^{r}-14^{v})[39].

Εικ. 4: Πυθαγόρας, τοιχογραφία Κόντογλου & μαθητών του από το Δημαρχείο Αθηνών

[39] Βλ. αναλυτικότερα παρακάτω σσ 219-223.

7.1. ΤΩ ΤΡΙΤΤΩ ΤΗΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΣ (Δ17)

ΕΚΔΟΧΗ Α

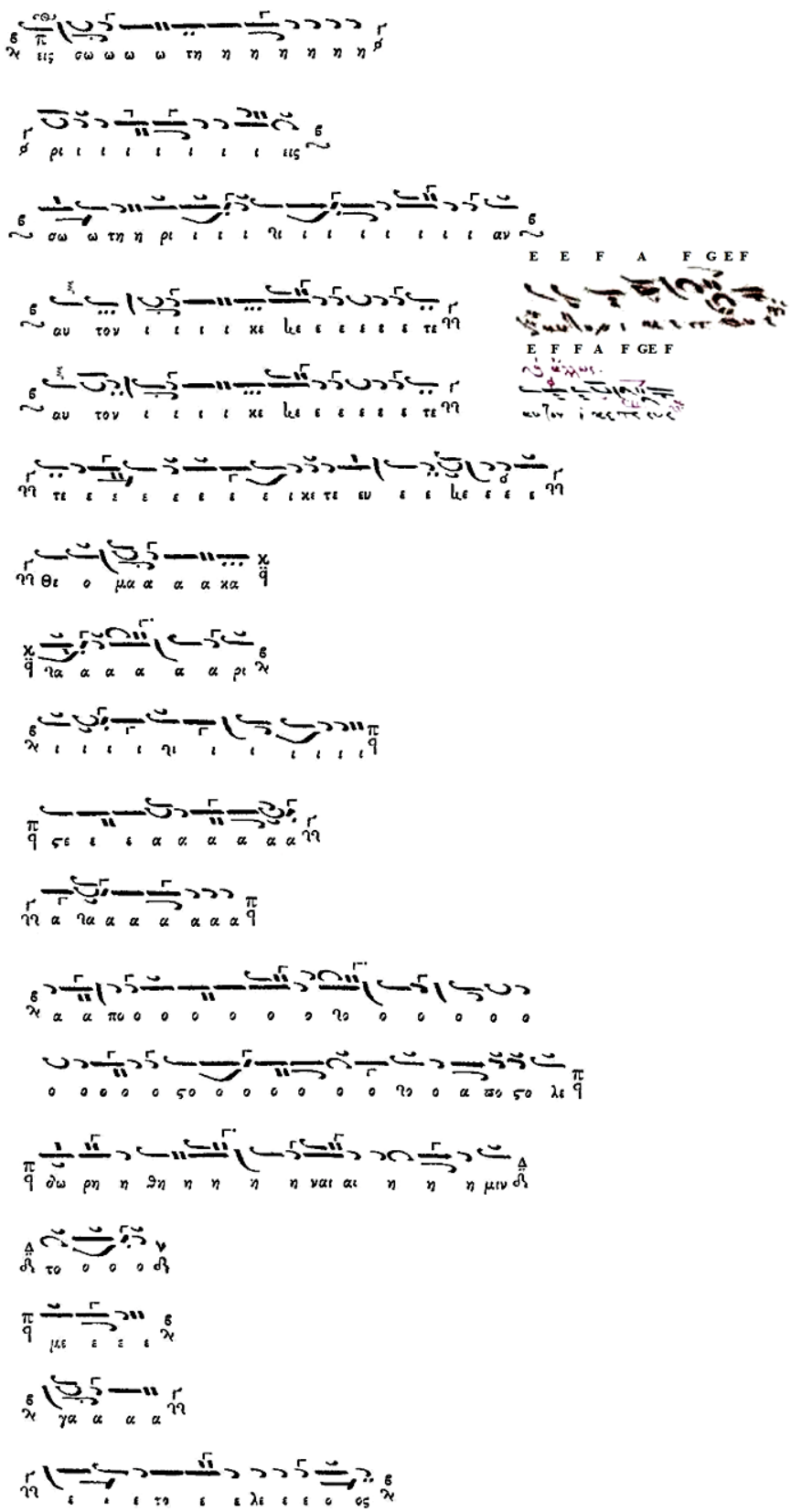

ΕΚΔΟΧΗ Β

7.2 ΤΩ ΤΡΙΤΤΩ ΤΗΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΣ:
ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΕΣ ΠΗΓΕΣ ΣΕ ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

1. Βατ 1253 E f. 175r

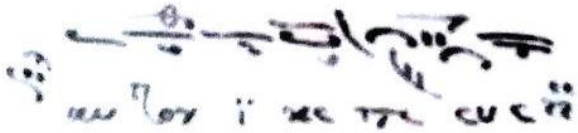

Η παραφωνία δεν επισημαίνεται.

2. Γριτσάνης 17, σ. 133

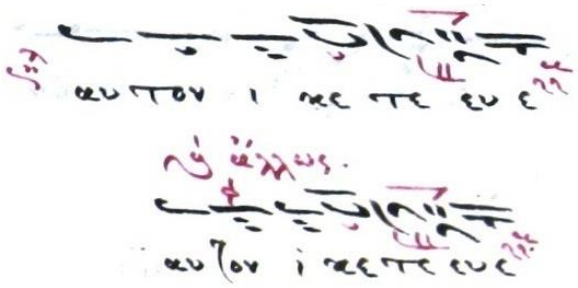

Η παραφωνία διορθώνεται με την σημείωση *«καὶ ἄλλως»* στο περιθώριο δεξιά.

3. ΒΚΨ 92.240 f 56β

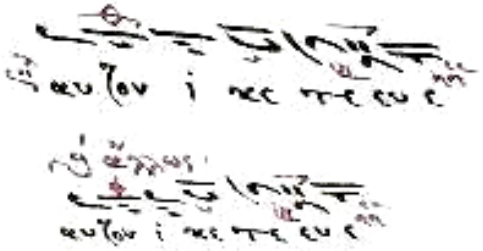

Η παραφωνία διορθώνεται με την σημείωση *«καὶ ἄλλως»* στο περιθώριο αριστερά

4. ΜΛ 1735 E f. 61 r

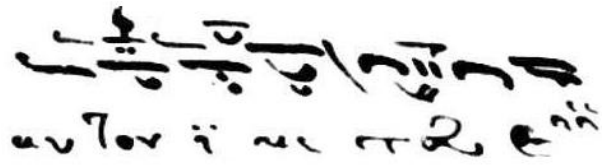

Μετ' ερυθρογραφίας το σωστό.

5. Πάτμου 649, f 95r

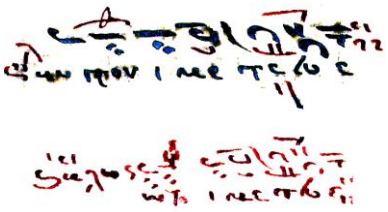

Μετ' ερυθρογραφίας το σωστό, στην αριστερή ώρα. Το (ν) στο *αὐτὸν* λείπει από το ξάκρισμα.

6. ΒΚΨ 112.260, σ.121

7. ΚΒΚ 423, Βιβλιοθήκη Διονυσίου Ψαριανού, Δοξαστάριον Ιακώβου f. 124r

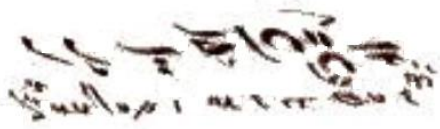

Εδώ το *αὐτὸν* έχει δύο ίσα, αντί ίσον ολίγον, υπάρχει δε μόνο η σωστή εκδοχή στο corpus του κειμένου.

8. Βατ 1254 Ε, f. 175r

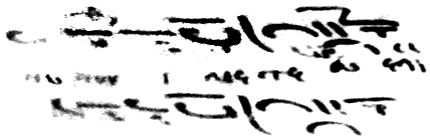

Η διόρθωση της παραφωνίας εδώ γίνεται από κάτω από την γραμμή του κειμένου, με μία δεύτερη γραμμή παρασημαντικής χωρίς κείμενο.

9. ΜΛ 1266 Ε, f. 86r

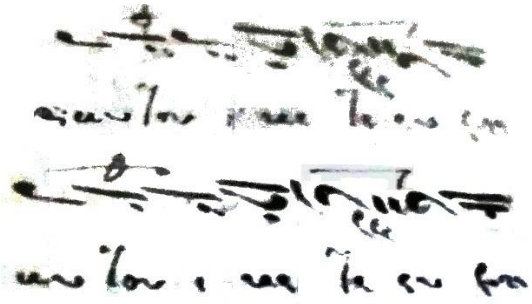

Ενδιαφέρουσα περίπτωση. Ενσωματώνεται στο corpus του μουσικού κειμένου πρώτα η σωστή εκδοχή και εκ δευτέρου η παράφωνη. Μάλλον αβλεψία του γραφέα. Υποτιθέσθω ότι έγινε εκ προθέσεως, μετάθεση φωνών κατά το τριφωνίαν σύστημα θα μπορούσε να γίνει, αλλά θεωρείται μάλλον απίθανη εκδοχή.

10. ΜΛ 1423 Ε

Μετ' ερυθρογραφίας το σωστό στο σώμα κειμένου.

11. ΒΚΨ 52.200, f. 68α

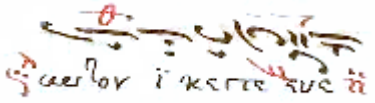

Βλ παραπάνω, Βατ 1253 Ε

12. Κοραή 181 σ. 168

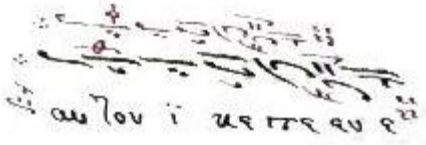

13. Διον 565Σ & Λ f. 88v

Η σωστή εκδοχή στο corpus του κειμένου.

14. ΒΚΨ 76.225, f 57β (Πέτρου Βυζαντίου)

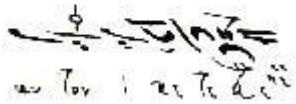

Η παραφωνία ενσωματώνεται στο corpus και η σωστή εκδοχή επισημαίνεται στην αριστερή κάτω ώα.

15. Βατ 1430 Ε σ. 23 (Νικηφόρου Καντουνιάρη, Μούσαι)

Η σωστή εκδοχή στο corpus του κειμένου. Βλ ό.π. Διον 565Σ & Λ

16. Κοραή 176 σ. 70

Η παραφωνία ενσωματωμένη στο corpus. Πιθανόν ο γραφέας να είχε υπ' όψιν τον Πάτμου 649, γι' αυτό και γράφει εξ αμελείας «αυτό».

17. Ιβήρων 999Σ 565 Λ, f. 99r

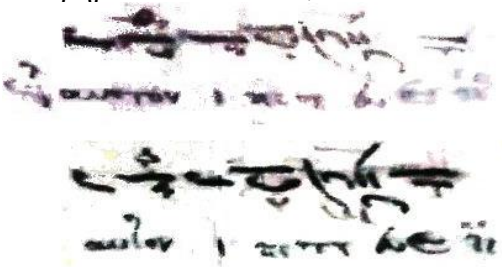

Και οι δύο εκδοχές ενσωματώνονται στο corpus.
Βλ. παραπάνω, ΜΛ 1266 Ε

18. ΒΚΨ 82.230 ff 143r-v (αυτόγραφο Χρυσάνθου)

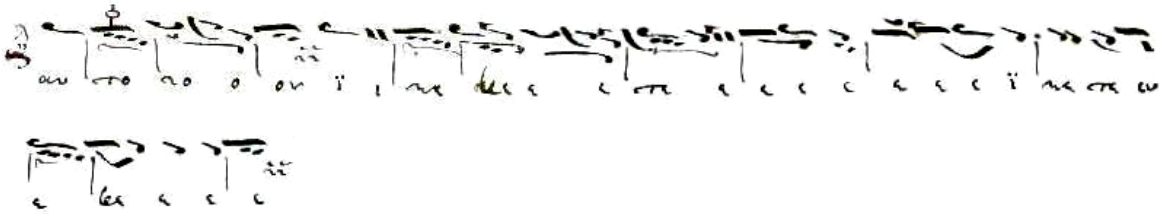

Ο Χρύσανθος εξηγεί μόνο την σωστή εκδοχή.

19. ΙΜΣΒ 7319 σσ 411-412

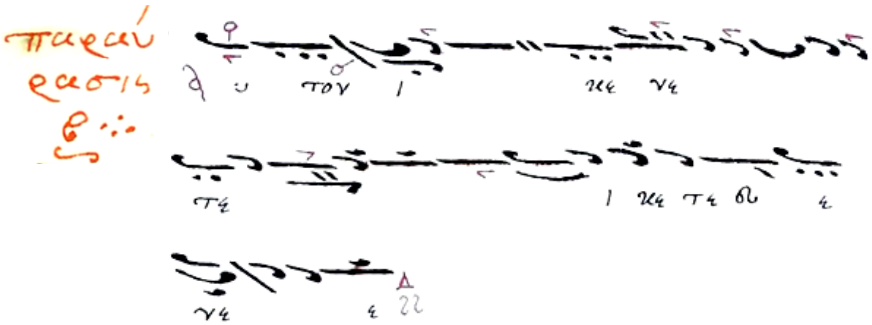

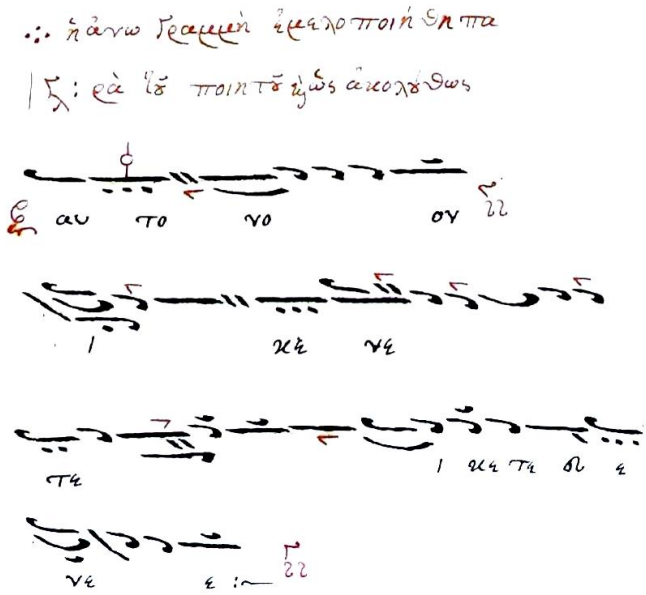

Η παραφωνία σημειώνεται με την λέξη *παραύρασις* (sic), η οποία και ενσωματώνεται στο σώμα και επισημαίνεται με σημείωση στην άνω δεξιά ώα της σ. 411, ενώ στην κατάληξη του μέλους, μετά την μαρτυρία του λεγέτου παρατίθεται η διόρθωση με την επισήμανση ότι *ὅτι ἡ ἄνω γραμμὴ ἐμελοποιήθη παρὰ τοῦ ποιητοῦ και ὡς ἀκολούθως*. Όπερ και σημαίνει, ότι υπάρχει και η πιθανότητα η διόρθωση αυτή να έχει την αναφορά της στο παλαιότερο ρεπερτόριο του ανώνυμου, βυζαντινού λεγομένου, Στιχηραρίου.

Ως εκ τούτου, κρίνεται απαραίτητη η αναφορά του ΕΒΕ 884.

20. Βατ 1347 Ε, f. 81v (αυτόγραφο Ματθαίου Βατοπαιδινού)

Η σωστή εκδοχή στο corpus, ενώ αμέσως παρακάτω διαλαμβάνονται τα της παραφωνίας.

21. Βατ 1346 E, f 162v-163r

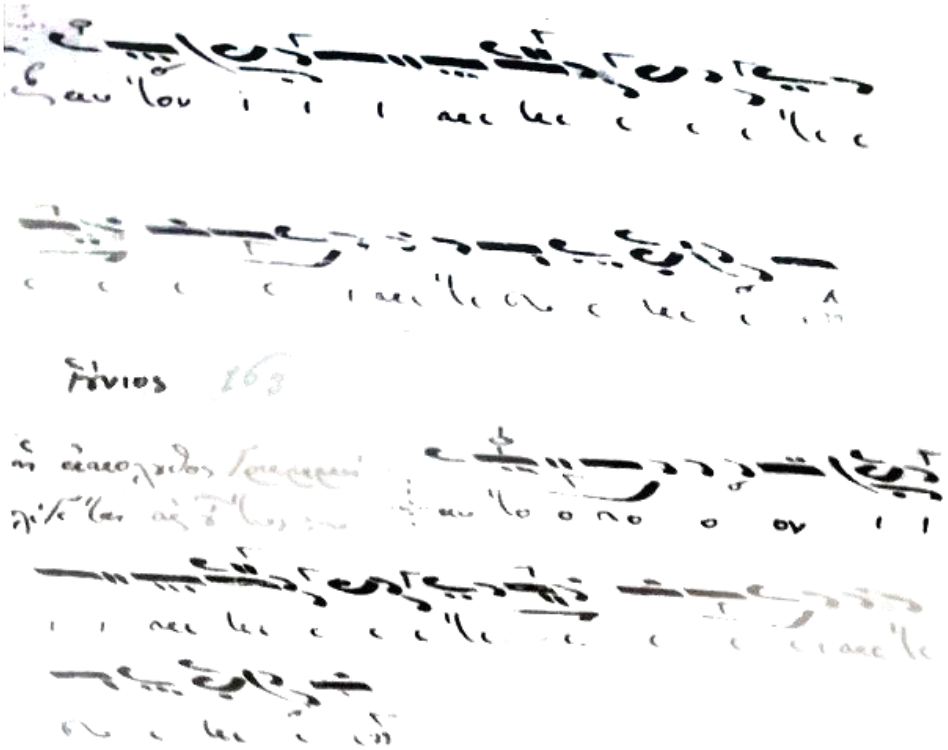

Βλ. ό.π. αρ. 19, ΙΜΣΒ 7319. Η διαφορά εδώ είναι ότι επιλέγεται για την επισήμανση της παραφωνίας *η διατύπωση ότι ή ἀκόλουθος γραμμὴ λέγεται και οὕτως.*

22. Βατ 1357 E, f 158v

Η παραφωνία στο corpus.

23. Βατ 1359 E

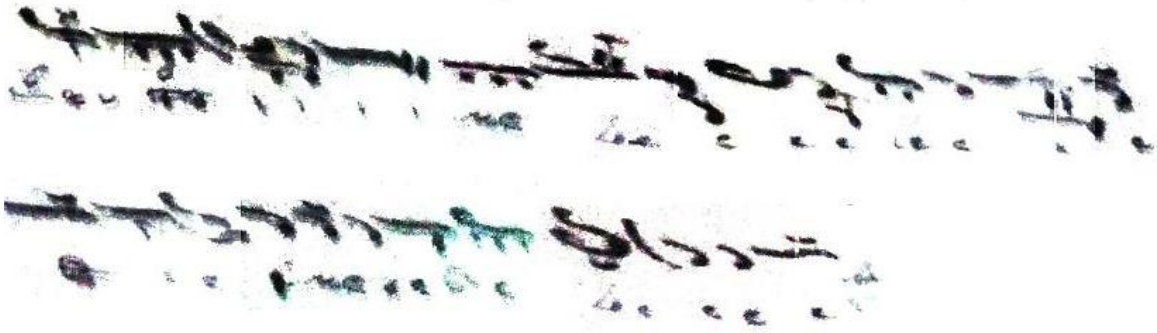

Βλ ό.π. αρ. 23 Βατ 1357

24. ΜΛ 1783 Ε, σ 400

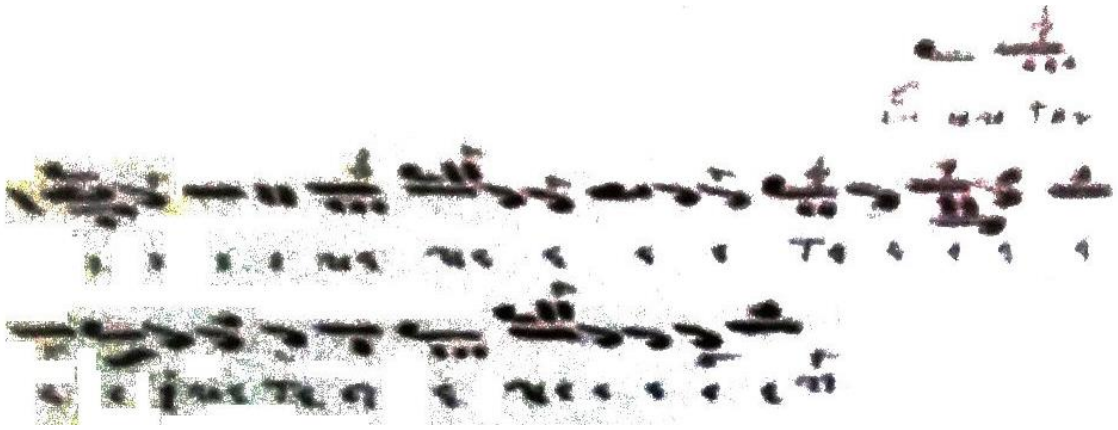

Η σωστή εκδοχή στο corpus.

7.3 ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΤΗΣ ΕΡΩΤΗΣΕΩΣ (ΕΒΕ 884, λήψη 364)

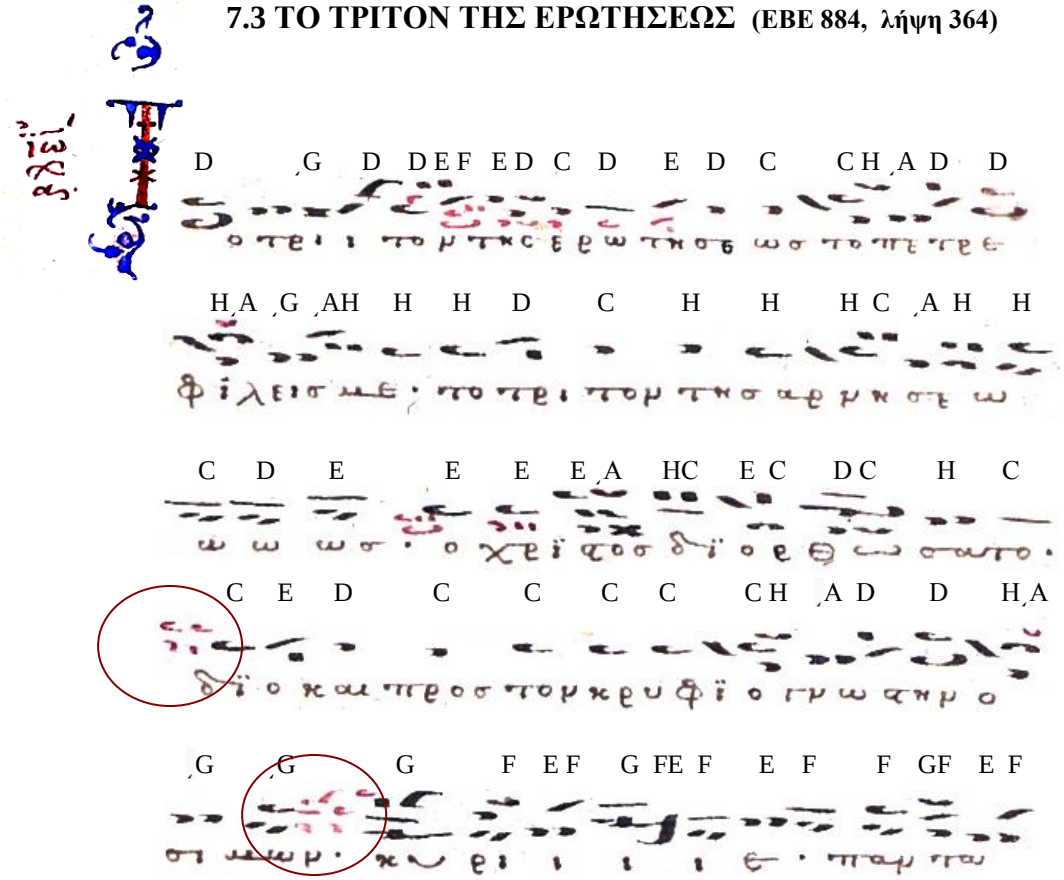

G FE F ED C F D ED E F G FD EF D D

C F G E F D C D ˏA H E F E D E F E D
F G F E F G F E

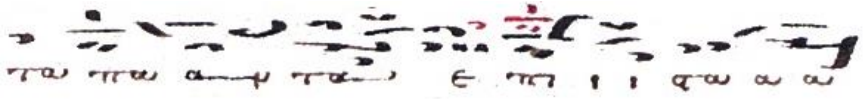

E DC H C D E
F ED C D E F G FE F G D E F E D

E F G FEF E F G FE F ED C FD ED EF G FD EF
FEDE D E F ED E DC H ECDC DE F EC DE

D D G F EF F G E FD GD ED E F E D F D
C C D CHC C D H C ˏA D ˏA H ˏA H C H ˏA C ˏA

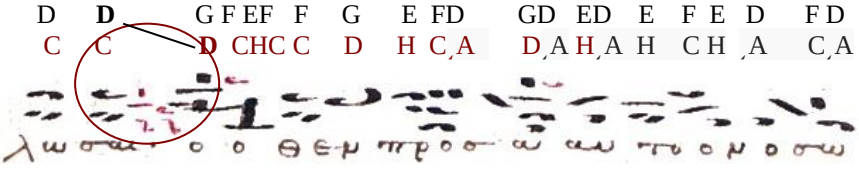

E E D C E C D C H H C E
H

DE E ˏA H C EC DC H C F G ED

EF D F CD ED E F E D D E F E D C D F D

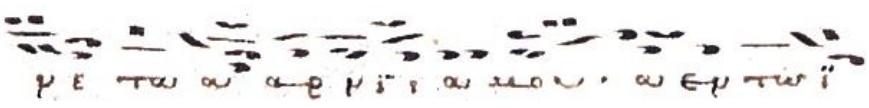

E F D F E GE F E D E E E E CH C

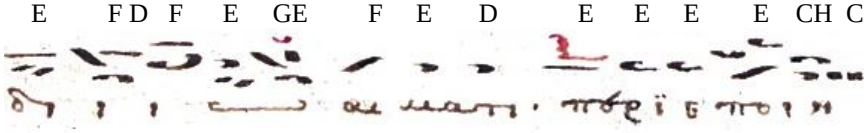

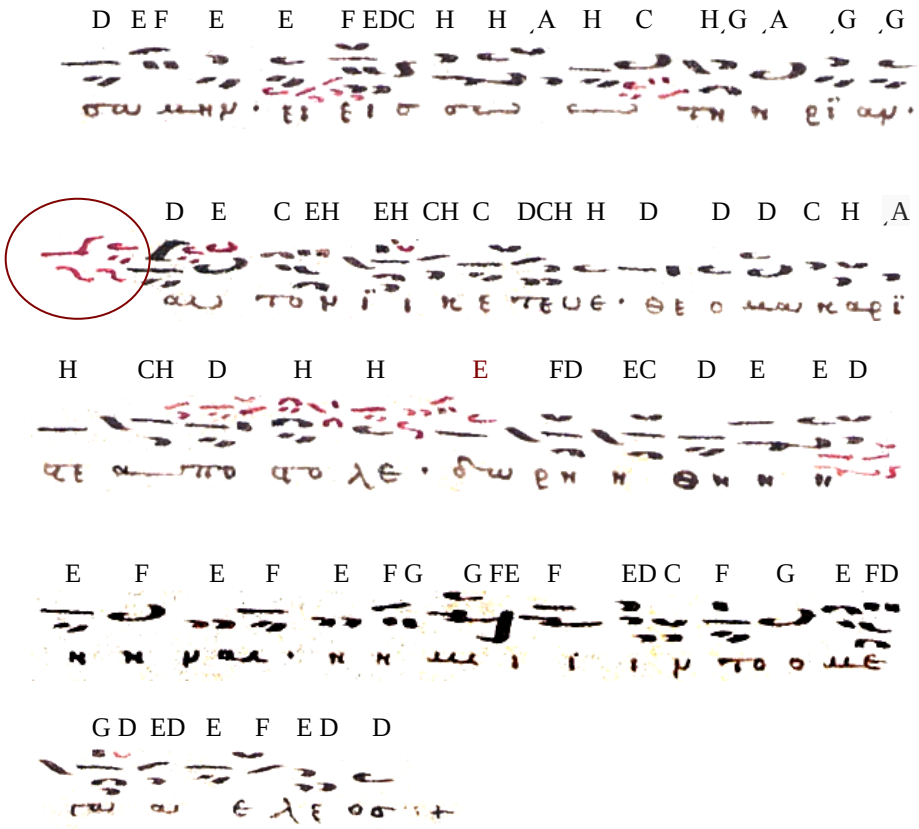

Με την παραπάνω μετροφωνική αποτύπωση, καταλαβαίνουμε ότι η παραφωνία στο Δ17 του Δοξασταρίου του Ιακώβου, πράγματι έχει τις ρίζες της σε παλαιότερο υποστρωματικό ρεπερτόριο, δηλαδή στο ανώνυμο Βυζαντινό Στιχηράριο. Ως κώδικας αναφοράς ορίζεται ο ΕΒΕ 884, ως ο παλαιότερος γνωστός.

Εντύπωση προξενεί ότι τα λάθη στο μεταγενέστερο ρεπερτόριο δεν προέρχονται από λάθη στον κώδικα αναφοράς, αλλά από την επιπόλαια αντιγραφή και την εσφαλμένη εκτίμηση των θεωρητικών δεδομένων. Οι φαινομενικά εσφαλμένες μαρτυρίες δύναται να δικαιολογηθούν, ως εφαρμογή του κατά τριφωνίαν συστήματος.

7.4 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΚΑΚΙΟΥ ΧΑΛΚΕΟΠΟΥΛΟΥ (EBE 917)

1. [ΠΑΡΑΦΩΝΙΑ ΕΚ ΜΕΤΡΟΥ] EBE 917 f 3r

[…] Ἐντεῦθεν δὲ ἀρχόμεθα τὰ τῆς μουσικῆς ἀκριβολογήματα, κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ προγεγραμμένου Συναξαρίου[40]. Καὶ {ἐν} ἀρχή, γράφομεν ἐν πρώτοις τὸ *Ὄρθρος ἦν βαθὺς*

Καὶ ὅστις διδάσκαλος δύναται φθορίσαι καὶ φέρει τοῦτο εἰς τὸν ἦχον πλάγιόν του δ΄ κατὰ τὴν παραλλαγή, ἔστιν (sic) ἄριστος τῶν ἄλλων διδασκάλων, εἰ δὲ {μὴ} ποιητὴς, οὐχί.

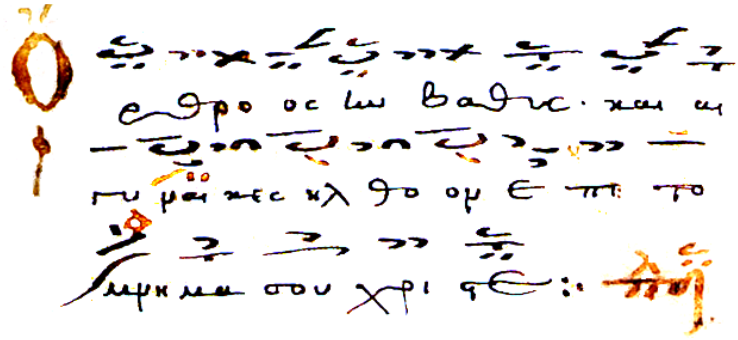

Ἔχει δὲ φωναὶ ἀνιούσαι ἴθ΄, ὁμοίως καὶ κατιούσαι.

2. [ΤΟ ΣΦΑΛΤΟΝ ΜΑΘΗΜΑ-ΠΑΡΑΦΩΝΙΑ ΕΚ ΜΕΤΡΟΥ] EBE 917 ff 3v, 12r

Καὶ πάλιν, λάβε καὶ ἕτερον μάθημα-καὶ ἕνε (sic) σφαλτὸ-κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ λεγομένου Συναξαρίου· δι' ὅτι ἔχει φωναὶ ἀνιούσαι *κδ΄* καὶ κατιούσαι *κγ΄*, καὶ λείπεται κατιοῦσα φωνὴ μία.
Καὶ ἄρχεται τὸ μάθημα ἦχον πλάγιον τοῦ δ΄. Καὶ ἐπειδὴ λείπεται ἕναν ἀπόστροφον, ἔρχεται νὰ τελειώσῃ τὸ μάθημα {εἰς τὸν} ἦχον πλάγιον τοῦ α΄, ἀλλ' ἐγὼ [ὁ] Ἀκάκιος, τὸ τελειώνω τὸ μάθημα εἰς τὸν ἦχον πλάγιον τοῦ δ΄, ὡσὰν νὰ μηδὲν ἦτον σφαλτόν· καὶ τοῦτο γίνεται ἀπὸ τὸ φθόρισμα τοῦ τεχνίτη. Εἰ δὲ καὶ ὁ τεχνίτης οὐδὲν δύναται νὰ τὸ φθορίσῃ, ἕνε (sic) λειψὸς εἰς τὸ μάθημα, καὶ χρειάζεται μάθησι. Καὶ καλὰ καὶ φέρνω το ἐγὼ εἰς τὸν πλάγιον τοῦ δ΄ ἦχον μὲ τὸ φθόρισμα! Ἀλλ' ἡ φωνὴ ὅπου {τοῦ} λείπεται οὐδὲν φθορίζεται, παρὰ μόνον τὸ μέλος φέρνεις μέσα εἰς τὸν ἦχον, καὶ ἡ φωνὴ πάντοτε λείπεται ἀπὸ τὸ μάθημα, ὅ {συμβαίνει}, διὰ νὰ μηδὲν καυχηστῇ τινὰς τεχνίτης, τὸ πῶς (=ὅτι) δύναται νὰ κάμῃ τὸ μαῦρον ἄσπρο καὶ τὸ ἄσπρο μαῦρο.
Λάβετε, λοιπόν, το σφαλτόν μάθημα:

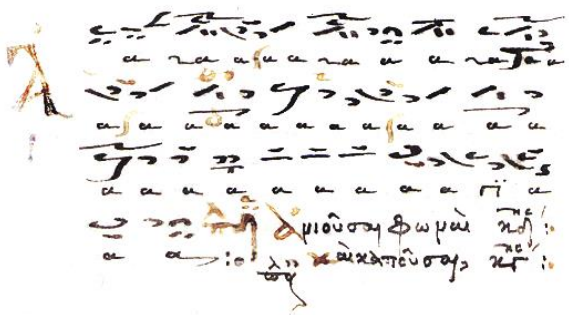

[40] Το συναξάριο που αναφέρει ο Ακάκιος Χαλκεόπουλος ως *προγεγραμμένον* και *λεγόμενον* είναι ποίημα ιαμβικό στην αρχή του ακέφαλου κώδικα EBE 917, όπου εκθέτει (=συνάγει) εμμέτρως τις βασικές θεωρητικές του απόψεις.

3. [ΠΑΡΑΦΩΝΙΑ ΕΚ ΜΕΛΟΥΣ] ΕΒΕ 917 ff 13v-14r

Ἐπανέλθωμεν διηγῆσαι καὶ περὶ τινῶν Διδασκάλων τῆς Μουσικῆς

-καὶ διότι βούλονται ποιεῖν ποιήματα ἐν τοῖς κρατήμασι
-καὶ ποιούσι θέσεις τάχα ἐν ἀκριβείᾳ πάνυ, ἵνα ὑψωθῶσιν.

Καὶ τὸ μὲν μέτρος (sic) τῶν ἀνιουσῶν φωνῶν μετὰ καὶ τῶν κατιουσῶν, ὑπάρχει ἐπίσης· τὸ γὰρ μέλος παραφωνεῖ. Καὶ ἀντὶ τῆς τιμῆς λανβάνουσιν αἰσχύνην, καθὼς ἐμπράκτως τὸ ἀποδείχνωμεν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἰδιομέλου τὸ εἰς τὸ *Θεαρχίω νεύματι*:

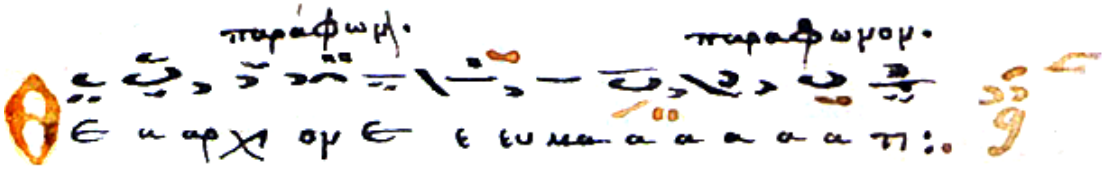

ἔχει δὲ φωνὲ’ ἀνιοῦσε’ θ΄, ὁμοίως καὶ κατιοῦσε’, θ΄.

Λάβε ἐνταῦθα καὶ τοῦ τεχνίτου καὶ καλοῦ διδασκάλου τὸ ἴδιον· καὶ ’να μηδὲν παραφωνεῖ, ἀλλὰ μείζονα ὑπάρχει τὸ μέλος ἰδανικὸν καὶ γλυκύτατον, οὕτως:

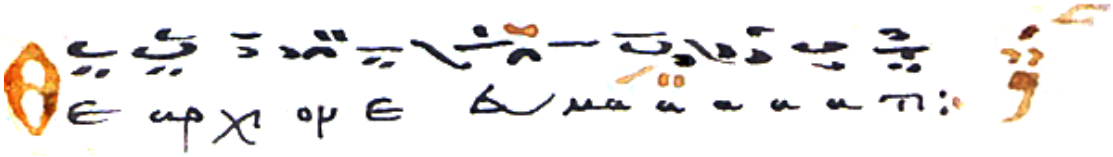

Ὁρᾷς ὅτι καὶ ἐτοῦτο ἔχει φωνὲ’ ἀνιοῦσε’ θ΄, ὁμοίως καὶ κατιούσαι θ΄ .

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Στα παραδείγματα 1 και 2, ο Ακάκιος αναφέρεται στην ασυμφωνία των βάσεων μεταξύ των άκρων μίας μουσικής φράσης, δηλαδή σε κάθετη διάσταση. Ήδη τον 16ο αι., έχει εδραιωθεί προ πολλού ο κανόνας ότι ένα τροπάριο τελειώνει εκεί απ’ όπου αρχίζει[41] και έχουν τεθεί τα θεμέλια της Αντίστιξης στην δυτική μουσική με τον Monteverdi. Εκεί πράγματι έχει νόημα ορολογικά η οριζόντια ή κάθετη κίνηση των φωνών, όταν αναφέρεται σε διαστήματα συνήχησης ή διαδοχής αντίστοιχα. Εν προκειμένω, παρ’ ότι στην Κρητοεπτανησιακή Σχολή δεν αποκλείεται ή υπονοείται μία συνηχητική γραμμή, κάτι τέτοιο δεν γίνεται άμεσα αντιληπτό στα εν λόγω παραδείγματα, οπότε επελέγη η ορολογία του Ακακίου, το ***μέτρος*** (μετροφωνία) και το ***μέλος***.
Στο παράδειγμα 3, παρότι προβάλλεται η οριζόντια διάσταση της παραφωνίας (η οποία, εν προκειμένω, δεν μας ενδιαφέρει άμεσα), εν τούτοις σημειώνεται ο όρος ***παράφωνον*** [μέλος].[42]

---

[41] ΚΡΗΤΙΚΟΥ, *Αντιπαραβολές βυζαντινού και λατινικού μέλους*, σ. 9, *«το δομικό στοιχείο του τρόπου στην πρώιμη περίοδο ορίζεται από μία μόνο βαθμίδα: η νότα επί της οποίας γίνεται η απαγγελία και η τελική, είναι η ίδια»*. Πρβλ. και ΦΙΤΣΙΩΡΗ, *Τα χορικά του Μπαχ*, σ. 131, *«ένας μονοφωνικός ύμνος σε τρόπο 3[=φρύγιος μι] με finalis μι$_3$ αναπτύσσεται σε μία συγκεκριμένη έκταση **και μόνον** (αυστηρά, ανάμεσα στο υπό τον τελικό ρε$_3$ και το μι$_4$), […] και τελειώνει **πάντα** με τον finalis του τρόπου, δηλαδή τον φθόγγο μι$_3$ […]»*.

[42] Η σημαντική αυτή μαρτυρία ήταν και η μόνη προσβάσιμη στην παρούσα έρευνα από πλευράς ρεπερτορίου, που περιέχεται, βέβαια, σε θεωρητική πηγή.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1

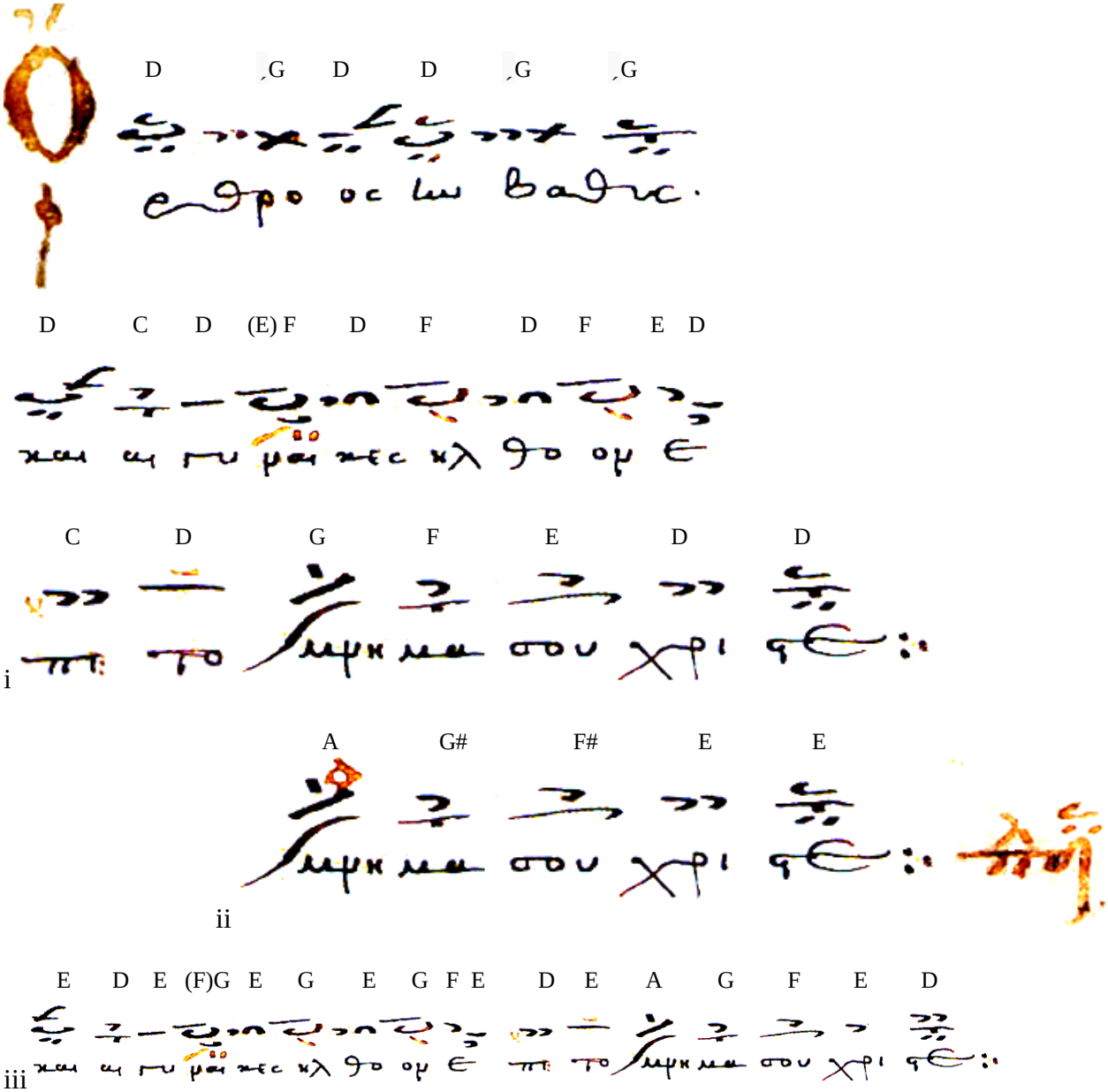

Στο i, παρατίθεται η εκδοχή άνευ φθορισμού, στο ii η ίδια μετά φθορισμού, ενώ το iii δεν υπάρχει ως πραγματική μουσική, αλλά γίνεται μία έμμεση αναφορά στην αντίστοιχη μελοποίηση του Ιωάννου Πρωτοψάλτου[43].

[43] Πρβλ. *Ἀναστασιματάριον Ἰωάννου*, σ. 191

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2

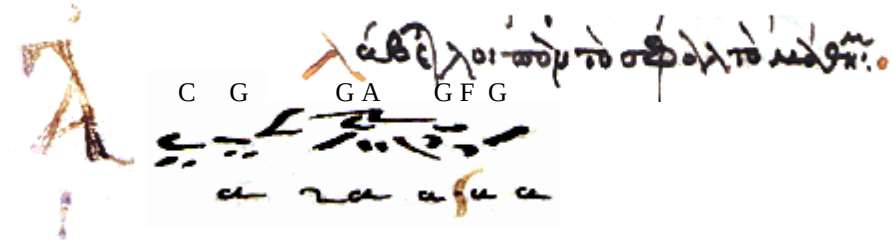

C G GA GF G

G A F G A A b hA G F G

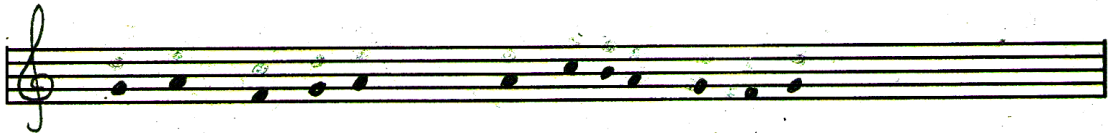

b A b A G F E F

A G A G F E F G A

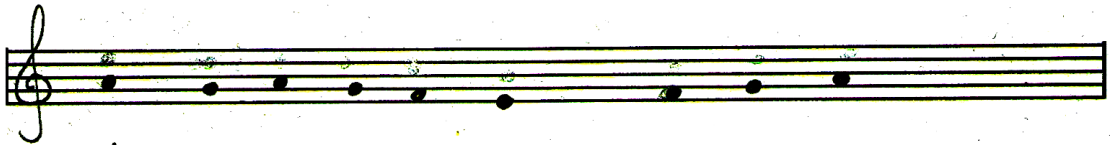

h A A G GF E F D (άνευ φθορίσματος λήγον εις τόν πλάγιον του α΄)
h A A G GF#E F# D (μετά φθορίσματος λήγον εις τόν πλαγίου του δ΄)

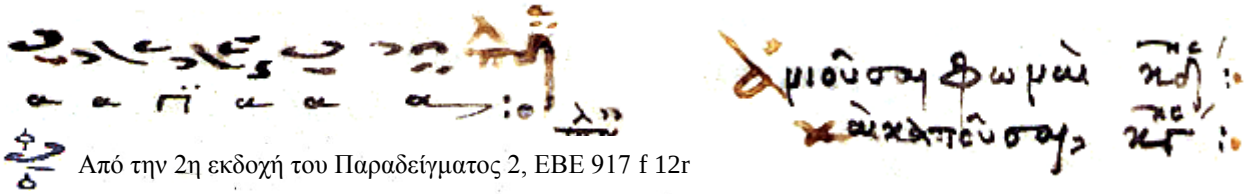

Από την 2η εκδοχή του Παραδείγματος 2, EBE 917 f 12r

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3

D D C H GA H E D E (F)G F E D E D

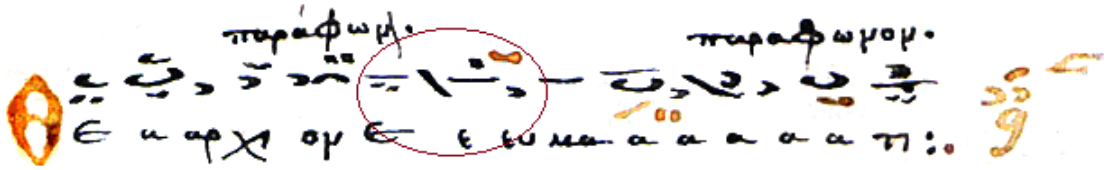

D D C AH C F D E (F)G F E D E D

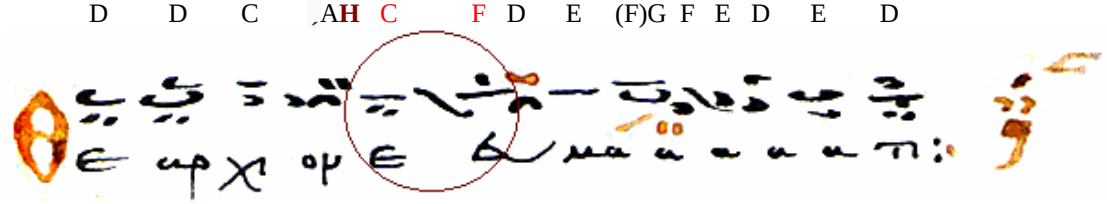

Παρατηρούμε ότι κατ' ουσίαν δεν πρόκειται για διαφωνίες αλλά για συμφωνίες (διαστήματα 4ης). Η έννοια της «παραφωνίας» εδώ, κατά το μάλλον είναι η έννοια του παράταιρου, καθώς το διάστημα H-E, δεν συνάδει με τον υποδώριο τρόπο, αλλά με τον υποφρύγιο. Στην δεύτερη εκδοχή, απαλύνεται η ακουστική εντύπωση με βηματική κίνηση (**H**-C F).

8. ΠΟΙΗΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

8.1 ΚΕΙΜΕΝΑ Δ΄ ΗΧΟΥ

Δ 00 Σεπτεμβρίου τῇ 3ῃ· μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Ἀνθίμου, Ἐπισκόπου Νικομηδείας· τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Θεοκτίστου, συνασκητοῦ τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου.

Δοξαστικὸν τῶν Ἀποστίχων εἰς τὸν Ὄρθρον. Ἦχος δ΄, Ἐφραὶμ Καρίας
(δεν υπάρχει στον Γριτσάνη 17)
Τῇ Νικομηδέων μεγαλοπόλει, πᾶσα πόλις καὶ χώρα συνεορτάζει σήμερον, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ σεβασμίου αὐτῆς πολιούχου· καὶ γὰρ τὰ πέρατα τῆς γῆς, κροτεῖ ἐπευφραινόμενα, τῇ νῦν πανηγύρει τοῦ Ἱερομάρτυρος· τούτῳ καὶ ἡμεῖς τοῖς ᾄσμασιν ὡς ἄνθεσι, στεφάνους πλέξαντες ἐκβοήσωμεν. Χαίροις ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὁ τὴν ψυχὴν θεὶς ὑπέρ τῶν προβάτων, ἡ θυσία καὶ θύτης, ὁ Ἱερεὺς καὶ Ἱερεῖον. Σοῦ δεόμεθα, σὺν τοῖς συνάθλοις σου, Χριστὸν Ἄνθιμε ἱκέτευε, τὴν ποίμνην σου ταύτην τῶν βαρβάρων λύκων λυτρωθῆναι, καὶ τῆς οὐρανίου μάνδρας ἀξιωθῆναι.

Δ 1 Σεπτεμβρίου τῇ 14ῃ· ἡ παγκόσμιος Ὕψωσις τοῦ Τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, εἰς τὸν Ἑσπερινὸν

Δόξα, Καὶ νῦν· Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῆς Λιτῆς. Ἦχος δ΄, Ἀνατολίου.
Τοῦ Τιμίου Σταυροῦ <σου> Χριστὲ τὴν ἐνέργειαν, προδιατυπώσας Μωϋσῆς, ἐτροπώσατο τὸν ἐναντίον Ἀμαλήκ, ἐν τῇ ἐρήμῳ Σινᾷ· ὅτε γὰρ ἐφήπλου τὰς χεῖρας, Σταυροῦ τόν τύπον ποιῶν, ἐνίσχυεν ὁ λαός· νυνὶ τῶν πραγμάτων ἡ ἔκβασις εἰς ἡμᾶς πεπλήρωται. Σήμερον Σταυρὸς ὑψοῦται, καὶ δαίμονες φυγαδεύονται. Σήμερον ἡ κτίσις πᾶσα ἐκ τῆς φθορᾶς ἠλευθέρωται· πάντα γὰρ διὰ Σταυροῦ, ἐπέλαμψεν ἡμῖν τὰ χαρίσματα· διὸ γηθόμενοι πάντες, προσπίπτομέν σοι, λέγοντες· Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε δόξα σοι.

Δ 2 Σεπτεμβρίου τῇ 26ῃ· ἡ Μετάστασις τοῦ Ἁγίου, ἐνδόξου καὶ πανευφήμου Ἀποστόλου καὶ Θεολόγου, Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῆς Λιτῆς.Ἦχος δ΄, Βυζαντίου
Ἀναπεσὼν ἐν τῷ στήθει τοῦ Διδασκάλου Χριστοῦ, ἐν τῷ δείπνῳ Κυρίου, ἠγαπημένε Μαθητά, ἐκεῖθεν ἔγνως τὰ ἄρρητα, καὶ τὴν οὐράνιον πᾶσιν ἐβρόντησας φωνήν· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος, τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, τὸ φωτίζον πάντα ἄνθρωπον, εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενον, Χριστὸς ὁ Θεός, καὶ Σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Δ 3 Ὀκτωβρίου τῇ 26ῃ· μνήμη τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Μυροβλύτου καὶ ἡ ἀνάμνησις τοῦ γεγονότος σεισμοῦ

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος δ΄, Ἀνδρέου Ἱεροσολυμίτου
Τὸν λόγχαις κληρωσάμενον, τῆς σωτηρίου πλευρᾶς τὴν χάριν, τῆς νυγείσης τῇ λόγχῃ, ἐξ ἧς ἡμῖν πηγάζει ὁ Σωτήρ, ζωῆς καὶ ἀφθαρσίας νάματα, Δημήτριον τιμήσωμεν, τὸν σοφώτατον ἐν διδαχαῖς, καὶ στεφανίτην ἐν Μάρτυσι· τὸν δι᾽ αἵματος τελέσαντα, τὸν τῆς ἀθλήσεως δρόμον, καὶ θαύμασιν ἐκλάμψαντα πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ, τόν ζηλωτὴν τοῦ Δεσπότου, καὶ συμπαθῆ φιλόπτωχον· τὸν ἐν πολλοῖς καὶ πολλάκις κινδύνοις

χαλεποῖς, τῶν Θεσσαλονικέων προϊστάμενον, οὗ καὶ τὴν ἐτήσιον μνήμην γεραίροντες, δοξάζομεν Χριστὸν τὸν Θεόν, τὸν ἐνεργοῦντα δι’αὐτοῦ πᾶσι τὰ ἰάματα

Δ 4 Νοεμβρίου τῇ 8ῃ· ἡ σύναξις τῶν Ἀρχιστρατήγων Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, καὶ τῶν λοιπῶν Ἀσωμάτων Δυνάμεων.

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῆς Λιτῆς.Ἦχος δ΄
Πυρίνοις χείλεσιν, ὑμνεῖ σε τὰ Χερουβίμ, Χριστὲ ὁ Θεός, ἀσωμάτοις δὲ στόμασιν ἀσιγήτως, δοξολογεῖ σε τῶν Ἀρχαγγέλων ὁ χορός, Μιχαὴλ δὲ ὁ Ἀρχιστράτηγος, τῶν ἄνω δυνάμεων, τὸν ἐπινίκιον ὕμνον, ἀκαταπαύστως προσφέρει τῇ δόξῃ σου· Αὐτὸς γὰρ ἡμᾶς σήμερον κατηύγασε, πρὸς πανήγυριν φαιδράν, κροτῆσαι ἐπαξίως ψαλμικῶς, αἶνον τὸν τρισάγιον, τοῖς πηλίνοις χείλεσιν, ὅτι τὰ πάντα τῆς σῆς αἰνέσεως ἐπλήσθη, καὶ παρέχεις τῷ κόσμῳ δι’ αὐτοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

Δ 5 Νοεμβρίου τῇ 13ῃ· μνήμη τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῆς Λιτῆς.Ἦχος δ΄, Γερμανοῦ
Ἔπρεπε τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, Ἰωάννην αὐχεῖν Ἀρχιερέα, ὥσπερ τινὰ κόσμον βασιλικόν, καὶ χρυσήλατον σάλπιγγα, πάντα περιηχοῦσαν τὰ πέρατα, τὰ σωτήρια δόγματα, καὶ πάντας συναγείρουσαν, πρὸς συνασπισμὸν ᾀσμάτων θεοπρεπῶν, πρὸς ὃν βοήσωμεν· Χρυσολόγε καὶ Χρυσόστομε, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἱκέτευε, τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχάς ἡμῶν.

Δ 6 Νοεμβρίου τῇ 30ῇ· μνήμη τοῦ Ἁγίου καὶ ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου εἰς τὸν Ἑσπερινὸν

Δοξαστικὸν τῶν Κεκραγαρίων.Ἦχος δ΄, Ἀνατολίου
Τὴν τῶν ἰχθύων ἄγραν, καταλιπὼν Ἀπόστολε, ἀνθρώπους σαγηνεύεις, καλάμῳ τοῦ κηρύγματος, χαλῶν ὥσπερ ἄγκιστρον, τῆς εὐσεβείας τὸ δέλεαρ, καὶ ἀνάγων ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς πλάνης, τὰ ἔθνη ἅπαντα, Ἀνδρέα Ἀπόστολε, τοῦ Κορυφαίου ὁμαίμων, καὶ τῆς οἰκουμένης ὑφηγητὰ διαπρύσιε, πρεσβεύων μὴ ἐλλίπῃς ὑπὲρ ἡμῶν, τῶν ἐν πίστει καὶ πόθῳ εὐφημούντων πανεύφημε, τὴν ἀεισέβαστον μνήμην σου.

Δ 7 Δεκεμβρίου τῇ 12ῃ· μνήμη τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Σπυρίδωνος.

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος δ΄
Ὅσιε Πάτερ, Ἱεράρχα ἀοίδιμε, ἀποστολικῆς διδασκαλίας γενόμενος ἔμπλεως, καὶ τοῦ θείου Πνεύματος καταγώγιον, δι' ἐναρέτου πολιτείας ἀναδειχθείς, τῆς Ἐκκλησίας τοὺς λύκους, διὰ δογμάτων ἀπήλασας, καὶ ὀρθόδοξον πίστιν σαφῶς τρανώσας, στῦλος ἀναδείκνυσαι, καὶ εὐσεβείας πρόμαχος. Ὅθεν καὶ θαυματουργῶν ἐν τοῖς πέρασιν, ὄφιν εἰς χρυσοῦν μετέβαλες, καὶ νεκρὰν πρὸς ἐρώτησιν ἤγειρας. Ἀλλ’ ὦ Πατέρων ἀξιάγαστε, καὶ Διδασκάλων συνόμιλε, τὸν Σωτῆρα πρέσβευε, τοῦ σωθῆναι τὰς ψυχάς ἡμῶν.

Δ 8 Δεκεμβρίου τῇ 24ῃ· τῇ Κυριακῇ πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως

Καὶ νῦν, Θεοτοκίον Προεόρτιον. Ἦχος δ΄
Ἄκουε οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ· ἰδοὺ γὰρ ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, πρόεισι τεχθῆναι, ἐκ Κόρης ἀπειράνδρου, εὐδοκίᾳ τοῦ φύσαντος αὐτὸν ἀπαθῶς, καὶ συνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· Βηθλεὲμ εὐτρεπίζου, ἄνοιγε πύλην ἡ Ἐδέμ· ὅτι ὁ Ὢν γίνεται ὃ οὐκ ἦν, καὶ ὁ πλαστουργὸς πάσης κτίσεως διαπλάττεται, ὁ παρέχων τὸ μέγα ἔλεος.

Δ 9 Προεόρτια τῶν Φώτων·μνήμη τῶν Ἁγίων Μαρτύρων Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ καὶ μνήμη τῆς Ὁσίας Συγκλητικῆς.

Δοξαστικὸν τῶν Μεγάλων Ὡρῶν τῶν Θεοφανείων. Ἦχος δ΄
Ἡ Τριὰς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἑαυτὴν ἡμῖν σήμερον, ἀδιαιρέτως πεφανέρωκεν· ὁ μὲν γὰρ Πατήρ, ἐναργῆ μαρτυρίαν τῷ συγγενεῖ ἐπεφώνησε, τὸ Πνεῦμα περιστερᾶς ἐν εἰκόνι κατέπτη οὐρανόθεν· ὁ Υἱὸς τὴν ἄχραντον κορυφὴν τῷ Προδρόμῳ ὑπέκλινε, καὶ βαπτισθείς, τὸ ἀνθρώπινον ἐκ δουλείας ἐρρύσατο, ὡς φιλάνθρωπος.

Δ 10 Ἰανουαρίου τῇ 20ῇ· τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου. Ἦχος δ΄
Ἔλαμψαν τὰ καλὰ ἔργα σου, ὡς ἥλιος, ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν οὐρανῷ, Χριστοῦ θεράπον Εὐθύμιε· ὀρθοδόξως γὰρ ἐκήρυξας ἡμῖν, τὴν ἀληθῆ καὶ ἀμώμητον Πίστιν Χριστοῦ· διὸ ἱκέτευε Ὅσιε Πάτερ, ἐν τῇ μνήμῃ σου θεοφόρε, δωρηθῆναι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Δ 11 Ἰανουαρίου τῇ 25ῃ· τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Θεολόγου

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῆς Λιτῆς. Ἦχος δ΄ , Ἀνατολίου
Ἐνθέοις πράξεσι, τὸ σῶμα σὺν τῇ ψυχῇ, νομίμως προκαθηράμενος, τῷ τῆς θεολογίας ὄρει προσέβης, τὰ θεῖα μυσταγωγούμενος, Θεοφάντορ Γρηγόριε· καὶ τὸν ἄδυτον ὑπελθὼν γνόφον, τὴν θεοτύπωτον ἐδέξω νομοθεσίαν, ὁμοούσιον, ἐγγεγραμμένην Τριάδα· ἣν προσκυνοῦντες διὰ σοῦ, ἀνυμνοῦντες λέγομεν· Ἡ ἐν Τριάδι γινωσκομένη Μονὰς ἐλέησον ἡμᾶς.

Δ 12 Ἰανουαρίου τῇ 26ῃ· ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ Λειψάνου τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου

Δοξαστικὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ. Ἦχος δ΄ Κοσμᾶ.
Οὐκ ἔδει σε Χρυσόστομε, τὴν Βασιλίδα κοταλείψαντα, παροικεῖν ἐν Κομάνοις· ὅθεν θεόθεν ἠγμένη, ἡ Ἀνακτορικὴ πανδαισία, πάλιν σε ἐπανήγαγεν ἐν τοῖς βασιλείοις· εὐφράνθη δὲ ἡ Ἐκκλησία ἰδοῦσά σε, ἀνθομολογουμένη καὶ λέγουσα. Μεγαλύνει ἡ δόξα μου τὸν Κύριον, ἀποδόντα μοι τὸν νυμφαγωγόν, καὶ τὸ στήριγμα τῆς πίστεως, τὴν ὑπόληψιν τῶν ἀξιωμάτων μου, καὶ ἀνάπαυσιν τῶν ἐμῶν κροτάφων· τὸ ὕψος τῆς ταπεινοφροσύνης, καὶ βάθος τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ πλοῦτον τῆς ἐμῆς πτωχείας, καὶ μῆκος τῆς μετανοίας. Διὸ αἰτοῦμέν σε Ὅσιε Πάτερ, τὴν εἰρήνην αἴτησαι, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, τὸ μέγα ἔλεος.

Δ 13 Ἰανουαρίου τῇ 26ῃ· ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ Λειψάνου τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος δ΄ Γερμανοῦ
Πάτερ Χρυσόστομε, ὡς ποταμὸς θεόβρυτος, ἐκ τῆς Ἐδὲμ μυστικῶς ἐξερχόμενος, εἰς ἀρχὰς τέσσαρας διαδραμών, σοῖς λόγοις τῆς γῆς τὰ πέρατα, πάντα πιστὸν κατήρδευσας, τῇ παγχρύσῳ διδασκαλίᾳ σου, διὸ τὴν ἐπάνοδον, σοῦ τῶν θείων λειψάνων, ἡμῖν σαφῶς πολιτογραφήσας, πρεσβεύεις σωθῆναι, τὰς ψυχὰς Ἰωάννῃ, τῶν ἀνυμνούντων σε.

Δ 14 Φεβρουαρίου τῇ 10ῃ· μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους τοῦ Θαυματουργοῦ.

Δοξαστικὸν τῶν Κεκραγαρίων. Ἦχος δ΄
Ἔθυσας τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως Ἱερουργῶν τῷ Δεσπότῃ καὶ Κτίστῃ σου, ὡς ἱερεὺς ἐννομώτατος, οὗ καὶ τοῦ πάθους γέγονας μιμητής, θεόφρον Χαράλαμπες· σεαυτὸν γὰρ θυσίαν εὐπρόσδεκτον προσήγαγες, τῷ διὰ σὲ θυσίαν ἑαυτόν, τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ προσαγαγόντι. Διὸ συναγάλλῃ αὐτῷ εἰς οὐρανίους σκηνώσεις, ἐν Ἐκκλησίᾳ τῶν πρωτοτόκων ᾧ καὶ πρεσβεύεις ἀδιαλείπτως, ἵνα ῥυσθῶμεν ὀργῆς καὶ θλίψεως, οἱ τιμῶντές σου τὴν πανέορτον μνήμην, καὶ πόθῳ ζέοντι προσκυνοῦντες τὴν σὴν Κάραν, τὴν ἄπειρα θαύματα βρύουσαν, καὶ λοιμώδη νόσον ἐκ ποδῶν ποιουμένην, σωτηρίαν τε καὶ ἴασιν ἡμῖν βραβεύουσαν.

Δ 15 Φεβρουαρίου τῇ 10ῃ· μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους τοῦ Θαυματουργοῦ.

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῶν Ἀποστίχων τοῦ Ἑσπερινοῦ. Ἦχος δ΄
Τὸν νοερὸν ἀδάμαντα, τῆς ὑπομονῆς ἀδελφοί, τὸν γενναιότατον ἀθλητήν, τὸν δυσὶ στέμμασι κατεστεμμένον, Ἱερωσύνης καὶ ἀθλήσεως, παρὰ τῆς δεξιᾶς τοῦ παντάνακτος Θεοῦ, Χαραλάμπη, τὸν ἐν Μάρτυσι μέγιστον εὐφημήσωμεν· Οὗτος γὰρ τὸν ἀλάστορα καταπαλαίσας, τρόπαιον μέγα κατὰ πλάνης ἀνεστήσατο. Καὶ νῦν ἐν οὐρανοῖς τόν Θεὸν ἐξαιτεῖται, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἡμῖν παρασχεῖν, καὶ παντοίων νόσων ἀπαλλαγήν, τοῖς θερμῶς προστρέχουσιν αὐτῷ, καὶ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Κάραν εὐλαβῶς ἀσπαζομένοις, καὶ τὴν ἐτήσιον αὐτοῦ μνήμην μετὰ πόθου τελοῦσι, καὶ αἰτουμένοις δι᾽ αὐτοῦ τὸν Θεὸν ἱλασμόν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Δ 16 Μαρτίου τῇ 4ῃ· τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ

Δοξαστικὸν Στιχηρῶν Ἑσπερινοῦ. Ἦχος δ΄.
Ὅσιε Πάτερ, παμμακάριστε Γεράσιμε, τῇ θείᾳ τοῦ παναγίου καταλαμφθεὶς ἐλλάμψει Πνεύματος, πανσόφως τὰ τῆδε ὡς ἐπίκηρα κατέλιπες καὶ τὸν σταυρόν σου ἐπ᾽ ὤμων ἀράμενος, τῷ καλοῦντί σε, θερμῶς ἠκολούθησας Χριστῷ, εἰς οὐρανοὺς λαμπροτάτοις τῶν ἀρετῶν ἀναπτὰς πτέρυξιν ἀοίδιμε. Ἐκτενῶς οὖν Χριστὸν ἐκδυσώπει ὑπὲρ τῶν πίστει τελούντων τὴν παναγίαν σου κοίμησιν.

Δ 17 Ἰουνίου τῇ 29ῃ· τῶν Ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων καὶ Πρωτοκορυφαίων, Πέτρου καὶ Παύλου

Δοξαστικὸν τῶν Κεκραγαρίων τοῦ Ἑσπερινοῦ. Ἦχος δ΄ Ἰωάννου Μοναχοῦ
Τῷ τριττῷ τῆς ἐρωτήσεως, τῷ, Πέτρε φιλεῖς με, τὸ τριττὸν τῆς ἀρνήσεως, ὁ Χριστὸς διωρθώσατο· διὸ καὶ πρὸς τὸν κρυφιογνώστην ὁ Σίμων, Κύριε, πάντα γινώσκεις, τὰ πάντα ἐπίστασαι, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Ὅθεν πρὸς αὐτὸν ὁ Σωτήρ· Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου, ποίμαινε τὴν ἐκλογάδα μου, ποίμαινε τὰ ἀρνία μου, ἃ ἐν τῷ ἰδίῳ αἵματι περιεποιησάμην εἰς σωτηρίαν, Αὐτὸν ἱκέτευε, θεομακάριστε Ἀπόστολε, δωρηθῆναι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Δ 18 Ἰουλίου τῇ 4ῃ· τῶν Ἁγίων καὶ θαυματουργῶν Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, τῶν ἐν Ῥώμῃ μαρτυρησάντων

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος δ΄
Πηγὴν ἰαμάτων ἔχοντες, Ἅγιοι Ἀνάργυροι, τὰς ἰάσεις παρέχετε πᾶσι τοῖς δεομένοις, ὡς μεγίστων δωρεῶν ἀξιωθέντες, παρὰ τῆς ἀενάου πηγῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ· Φησὶ γὰρ πρὸς ὑμᾶς ὁ Κύριος, ὡς ὁμοζήλους τῶν Ἀποστόλων. Ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν, κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε αὐτὰ ἐκβάλλειν, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Διὸ τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ καλῶς πολιτευσάμενοι, δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν παρέχετε, ἰατρεύοντες τὰ πάθη τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν.

Δ 19 Ἰουλίου τῇ 4ῃ· τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Κυριακῆς

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῆς Λιτῆς.
Σταυρὸν ὡς ὅπλον κραταιόν, Κυριακὴ Μάρτυς κατέχουσα χερσί, τὴν πίστιν ὡς θώρακα, ἐλπίδα θυρεόν, ἀγάπην τόξον, τῶν τυράννων τὰς τιμωρίας ἐνίκησας ἀνδρείως, τῶν δαιμόνων τὰς πανουργίας κατήργησας ἐνθέως, τὴν κεφαλὴν δὲ τμηθεῖσα, χορεύεις ἐν Χριστῷ, ἀδιαλείπτως πρεσβεύουσα ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Δ 20 Ἰουλίου τῇ 20ῃ· τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Προφήτου Ἠλιοὺ τοῦ Θεσβίτου

Δοξαστικὸν τῆς Λιτῆς. Ἦχος δ΄, Ἀρσενίου
Ἐν πυρίνῳ ἅρματι ἐπιδίφριος ἀρθείς, εἰς χώραν φωτοειδῆ μετετέθης, ὦ Θεσβῖτα Ἠλιού, αἰσχύνης δὲ προφήτας κατήσχυνας, ὁ τὸν οὐρανὸν λόγῳ δεσμεύσας, ὡσαύτως λῦσον καὶ ἡμῶν τὰ πταίσματα, ταῖς πρὸς Κύριον πρεσβείαις σου, καὶ σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Δ 21 Ἰουλίου τῇ 20ῃ· τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος καὶ ἰαματικοῦ Παντελεήμονος

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος δ΄, Βυζαντίου
Σήμερον ἐξέλαμψε, τοῦ Ἀθλοφόρου ἡ μνήμη. Δεῦτε πιστοὶ πνευματικῶς εὐφρανθῶμεν, καὶ τοῖς ᾄσμασι τοῦτον καταστέψωμεν· τὸν γὰρ ἀόρατον ἐχθρόν, τῇ δυνάμει τοῦ Σταυροῦ ἀνδρικῶς ἐτροπώσατο, καὶ τῶν τυράννων τὰς ἀπείρους βασάνους μὴ δειλιάσας, νομίμως τὸ βραβεῖον ἐδέξατο τῆς ἄνω κλήσεως, καὶ νῦν μέτ' Ἀγγέλων εἰς αἰῶνας συναγάλλεται. Ἀλλ' ὦ Μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Παντελεῆμον, Ἰατρὲ τῶν νοσούντων, καὶ λιμὴν τῶν χειμαζομένων, μὴ διαλίπῃς πρεσβεύων τῷ ἐλεήμονι Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Δ 22 Αὐγούστου τῇ 1ῃ· τῶν Ἁγίων ἑπτὰ Μαρτύρων τῶν Μακκαβαίων

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος δ΄
Τὸν κατὰ Μακκαβαίων συγκροτηθέντα πόλεμον, δεῦτε θεασώμεθα πιστοί, καὶ τὴν τούτων ἀνδρείαν· τύραννος γὰρ Βασιλεύς, πάντων τῶν ἐθνῶν κρατήσας, ἀντεκρατεῖτο ὑπὸ γέροντος, καὶ παίδων ἑπτά, καὶ μιᾶς γυναικός. Διὸ εὐχαῖς αὐτῶν, ὁ Θεὸς ἐλέησον ἡμᾶς.

Δ 23 Τῇ 3ῃ, Κυριακῇ τρίτῃ τῶν Νηστειῶν, τῆς Σταυροπροσκηνήσεως

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος δ΄
Ὁ συμμαχήσας Κύριε τῷ πραοτάτῳ Δαυῒδ τῷ πιστῷ ἡμῶν ὑποτάξαι τὸν ἀλλόφυλον Βασιλεῖ συμπολέμησον, καὶ τῷ ὅπλῳ τοῦ Σταυροῦ κατάβαλε τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, δεῖξον εὔσπλαγχνε εἰς ἡμᾶς τὰ ἀρχαῖα ἐλέη σου καὶ γνώτωσαν ἀληθῶς ὅτι σὺ εἶ Θεὸς καὶ ἐν σοὶ πεποιθότες νικῶμεν πρεσβευούσης συνήθως τῆς ἀχράντου σου Μητρὸς δωρηθῆναι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Δ 24 Αὐγούστου τῇ 15ῃ· μνήμη τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας

Δοξαστικὸν Ὀκτάηχον τοῦ Ἑσπερινοῦ. Ἦχος δ΄
Ταύτης γὰρ τὸ ὑπερβάλλον, ὑπερέχει πᾶσαν ἔννοιαν.

Δ 25 Δοξαστικὸν τοῦ Τριῳδίου· τῇ Κυριακῇ τῆς *Τυροφάγου* ἑσπέρας, εἰς τὸν Κατανυκτικόν.

Ἰδιόμελον τῶν Ἀποστίχων. Ἦχος δ΄
Ἔλαμψεν ἡ χάρις σου Κύριε, ἔλαμψεν ὁ φωτισμὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν· ἰδοὺ καιρὸς εὐπρόσδεκτος· ἰδοὺ καιρὸς μετανοίας, ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός, ὅπως διαπλεύσαντες τὸ τῆς Νηστείας μέγα πέλαγος, εἰς τὴν τριήμερον Ἀνάστασιν καταντήσωμεν, τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ σώζοντος τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Δ 26 Δοξαστικὸν τοῦ Τριῳδίου· Ἰδιόμελον τῶν Ἀποστίχων τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (ἐκτός σειρᾶς)

Ἦχος δ΄
Γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω, ἤκουσεν ἡ Θεοτόκος· ἐλάλει γὰρ πρὸς αὐτὴν ὁ Ἀρχάγγελος, τοῦ εὐαγγελισμοῦ τὰ ῥήματα· ὅθεν πιστῶς δεξαμένη τὸν ἀσπασμόν, συνέλαβέ σε τὸν προαιώνιον Θεόν· διὸ καὶ ἡμεῖς ἀγαλλόμενοι βοῶμέν σοι· ὁ ἐξ αὐτῆς σαρκωθεὶς ἀτρέπτως Θεός, εἰρήνην τῷ Κόσμῳ δώρησαι, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

Δ 27 Δοξαστικὸν τοῦ Τριῳδίου· τῇ πέμπτῃ Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν

Δοξαστικὸν τοῦ Ἑσπερινοῦ. Ἦχος δ΄
Ἐθαυματούργησε Χριστέ, τοῦ Σταυροῦ σου ἡ δύναμις, ὅτι καὶ ἡ πρῴην πόρνη ἀσκητικὸν ἀγῶνα ἠγωνίσατο· ὅθεν καὶ τὸ ἀσθενὲς ἀπορριψαμένη, γενναίως ἀντέστη κατὰ τοῦ διαβόλου· διὸ καὶ τὸ βραβεῖον τῆς νίκης κομισαμένη, πρεσβεύει ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Δ 28 Δοξαστικὸν τοῦ Πεντηκοσταρίου· τῇ Πέμπτῃ τῆς *Ἀναλήψεως*

Δοξαστικὸν τῆς Λιτῆς. Ἦχος δ΄

Κύριε, τὸ μυστήριον, τὸ ἀπὸ τῶν αἰώνων κεκρυμμένον, καὶ ἀπὸ γενεῶν, πληρώσας ὡς ἀγαθός, ἦλθες μετὰ τῶν Μαθητῶν σου ἐν τῷ ὄρει τῶν Ἐλαιῶν, ἔχων τὴν τεκοῦσάν σε τὸν ποιητὴν καὶ πάντων δημιουργόν· τὴν γὰρ ἐν τῷ Πάθει σου μητρικῶς πάντων ὑπεραλγήσασαν, ἔδει καὶ τῇ δόξῃ τῆς σαρκός σου ὑπερβαλλούσης ἀπολαῦσαι χαρᾶς· ἧς καὶ ἡμεῖς μετασχόντες, τῇ εἰς οὐρανοὺς ἀνόδῳ σου Δέσποτα, τὸ μέγα σου ἔλεος τὸ εἰς ἡμᾶς γεγονὸς δοξάζομεν.

Δ 29 Ἐκ τῶν Δογματικῶν Θεοτοκίων τῆς Ὀκτωήχου

Δοξαστικὸν τῶν Κεκραγαρίων. Ἦχος δ΄

Ὁ διὰ σὲ Θεοπάτωρ προφήτης Δαυΐδ, μελῳδικῶς περὶ σοῦ προανεφώνησε, τῷ μεγαλεῖά σοι ποιήσαντι. Παρέστη ἡ Βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου. Σὲ γὰρ μητέρα πρόξενον ζωῆς ἀνέδειξεν, ὁ ἀπάτωρ ἐκ σοῦ ἐνανθρωπῆσαι εὐδοκήσας Θεός, ἵνα τὴν ἑαυτοῦ ἀναπλάσῃ εἰκόνα, φθαρεῖσαν τοῖς πάθεσι, καὶ τὸ πλανηθὲν ὀρειάλωτον εὑρών, πρόβατον τοῖς ὤμοις ἀναλαβών, τῷ Πατρὶ προσαγάγῃ, καὶ τῷ ἰδίῳ θελήματι, ταῖς οὐρανίαις συνάψῃ Δυνάμεσι, καὶ σώσῃ Θεοτόκε τὸν κόσμον, Χριστὸς ὁ ἔχων, τὸ μέγα καὶ πλούσιον ἔλεος.

Δ 30 Ἐκ τῶν ια΄ Ἑωθινῶν Λέοντος ΣΤ΄ τοῦ Σοφοῦ

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον, Ἑωθινὸν δ΄. Ἦχος δ΄, Ἰδιόμελον

Ὄρθρος ἦν βαθύς, καὶ αἱ Γυναῖκες ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμά σου Χριστέ, ἀλλὰ τὸ σῶμα οὐχ εὑρέθη, τὸ ποθούμενον αὐταῖς· διὸ ἀπορουμέναις, οἱ ταῖς ἀστραπτούσαις ἐσθήσεσιν ἐπιστάντες. Τί τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν ζητεῖτε; ἔλεγον. Ἠγέρθη ὡς προεῖπε, τί ἀμνημονεῖτε τῶν ῥημάτων αὐτοῦ; Οἷς πεισθεῖσαι, τὰ ὁραθέντα ἐκήρυττον, ἀλλ᾽ ἐδόκει λῆρος τὰ εὐαγγέλια, οὕτως ἦσαν ἔτι νωθεῖς οἱ Μαθηταί· ἀλλ᾽ ὁ Πέτρος ἔδραμε, καὶ ἰδὼν ἐδόξασέ σου, πρὸς ἑαυτὸν τὰ θαυμάσια.

8.2 ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΛΑΓΙΟΥ Δ΄

ΠΔ 1 Σεπτεμβρίου τῇ 8ῃ· τὸ Γενέθλιον τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου

Δοξαστικὸν τῆς Λιτῆς. Ἦχος πλ. δ΄, Σεργίου Ἁγιοπολίτου
Ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ἡμῶν σαλπίσωμεν, πνευματικῇ κιθάρᾳ· ἡ γὰρ ἐκ σπέρματος Δαυΐδ, σήμερον τίκτεται, ἡ Μήτηρ τῆς ζωῆς τὸ σκότος λύουσα· τοῦ Ἀδὰμ ἡ ἀνάπλασις, καὶ τῆς Εὔας ἡ ἀνάκλησις, τῆς ἀφθαρσίας ἡ πηγή, καὶ τῆς φθορᾶς ἀπαλλαγή, δι᾽ ἧς ἡμεῖς ἐθεώθημεν, καὶ τοῦ θανάτου ἐλυτρώθημεν· καὶ βοήσωμεν αὐτῇ σὺν τῷ Γαβριήλ οἱ πιστοί· Χαῖρε Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, διὰ σοῦ, χαριζόμενος ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

ΠΔ 2 Σεπτεμβρίου τῇ 26ῃ· ἡ Μετάστασις τοῦ Ἁγίου, ἐνδόξου καὶ πανευφήμου Ἀποστόλου καὶ Θεολόγου, Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄
Εὐαγγελιστὰ Ἰωάννη, Ἰσάγγελε Παρθένε, Θεολόγε θεοδίδακτε, ὀρθοδόξως τῷ κόσμῳ, τὴν ἄχραντον πλευράν, τὸ αἷμα καὶ τὸ ὕδωρ βλύζουσαν ἐκήρυξας, ἐν ᾧ τὴν αἰώνιον ζωήν, ποριζόμεθα ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

ΠΔ 3 Τῇ Κυριακῇ μετὰ τὴν τοῦ 11ην· τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων Πατέρων

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄
Τῶν ἁγίων Πατέρων ὁ χορός, ἐκ τῶν τῆς οἰκουμένης περάτων συνδραμών, Πατρός, καὶ Υἱοῦ, καὶ Πνεύματος ἁγίου, μίαν οὐσίαν ἐδογμάτισε καὶ φύσιν, καὶ τὸ μυστήριον τῆς θεολογίας, τρανῶς παρέδωκε τῇ Ἐκκλησίᾳ· οὓς εὐφημοῦντες ἐν πίστει, μακαρίσωμεν λέγοντες· Ὦ θεία παρεμβολή, θεηγόροι ὁπλῖται, παρατάξεως Κυρίου, ἀστέρες πολύφωτοι, τοῦ νοητοῦ στερεώματος, τῆς μυστικῆς Σιὼν οἱ ἀκαθαίρετοι πύργοι, τὰ μυρίπνοα ἄνθη τοῦ Παραδείσου, τὰ πάγχρυσα στόματα τοῦ Λόγου, Νικαίας τὸ καύχημα, οἰκουμένης ἀγλάϊσμα, ἐκτενῶς πρεσβεύσατε, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ΠΔ 4 Νοεμβρίου τῇ 13ῃ· μνήμη τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ,΄ Ἀνατολίου
Χρυσέοις ἔπεσι, καὶ θεοφθόγγοις διδάγμασι, κατακοσμήσας τὴν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, πλοῦτον πνευματικόν ἐθησαύρισας ἐν αὐτῇ, τὰ σὰ θεοπαράδοτα λόγια· διὸ στέφανον ἐξ ἀκηράτων ἀνθέων, πλεξαμένη τοῖς ᾄσμασι, τῇ ἱερᾷ σου προσφέρει μνήμῃ, πάγχρυσε τῇ ψυχῇ σὺν τῇ γλώττῃ, Ἰωάννη Θεοσοφε· Ἀλλ' ὡς ἔχων παρρησίαν Ὅσιε, πρέσβευε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ΠΔ 5 Νοεμβρίου τῇ 21ῃ· ἡ ἐν τῷ Ναῷ Εἴσοδος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου

Θεοτοκίον, Δοξαστικὸν τῶν Κεκραγαρίων. Ἦχος πλ. δ΄
Μετὰ τὸ τεχθῆναί σε, Θεόνυμφε Δέσποινα, παρεγένου ἐν Ναῷ Κυρίου, τοῦ ἀνατραφῆναι εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ὡς ἡγιασμένη. Τότε καὶ Γαβριὴλ ἀπεστάλη πρὸς σὲ τὴν πανάμωμον, τροφὴν κομίζων σοι. Τὰ οὐράνια πάντα ἐξέστησαν, ὁρῶντα τὸ

Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐν σοὶ σκηνῶσαν. Διὸ ἄσπιλε ἀμόλυντε, ἡ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς δοξαζομένη, Μήτηρ Θεοῦ, σῷζε τὸ γένος ἡμῶν.

ΠΔ 6 Νοεμβρίου τῇ 30ῇ· μνήμη τοῦ Ἁγίου καὶ ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄, Ἀνατολίου
Τὸν κήρυκα τῆς πίστεως, καὶ ὑπηρέτην τοῦ Λόγου, Ἀνδρέαν εὐφημήσωμεν· οὗτος γὰρ ἀνθρώπους, ἐκ τοῦ βυθοῦ ἁλιεύει, ἀντὶ καλάμου, τὸν Σταυρὸν ἐν ταῖς χερσὶ διακρατῶν, καὶ ὡς σπαρτίον χαλῶν τὴν δύναμιν, ἐπανάγει τὰς ψυχάς, ἀπὸ τῆς πλάνης τοῦ ἐχθροῦ, καὶ προσκομίζει τῷ Θεῷ δῶρον εὐπρόσδεκτον. Ἀεὶ τοῦτον πιστοί, σὺν τῇ χορείᾳ τῶν Μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ εὐφημήσωμεν, ἵνα πρεσβεύῃ αὐτῷ, ὅπως ἵλεως γένηται ἡμῖν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

ΠΔ7 Δεκεμβρίου τῇ 5ῃ Μνήμη τοῦ Ὁσίου καὶ θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ Ἡγιασμένου

Δοξαστικὸν τῶν Ἀποστίχων. Ἦχος πλ. δ΄
Τῶν Μοναστῶν τὰ πλήθη, τὸν Καθηγητὴν σε τιμῶμεν, Σάββα Πατὴρ ἡμῶν· διὰ σοῦ γὰρ τὴν τρίβον, τὴν ὄντως εὐθεῖαν, πορεύεσθαι ἔγνωμεν. Μακάριος εἶ, τῷ Χριστῷ δουλεύσας, καὶ ἐχθροῦ θριαμβεύσας τὴν δύναμιν, Ἀγγέλων συνόμιλε, Δικαίων ὁμόσκηνε, καὶ Ὁσίων, μεθ' ὧν πρέσβευε τῷ Κυρίῳ, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΠΔ 8 Δεκεμβρίου τῇ 6ῃ· μνήμη τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, Ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας, τοῦ θαυματουργοῦ

Δοξαστικὸν τῶν Ἀποστίχων. Ἦχος πλ. δ΄
Τῶν ἀνδραγαθημάτων σου, Ὅσιε Πάτερ, ὁ καρπὸς ἐφαίδρυνε τῶν πιστῶν τὰς καρδίας· τὶς γὰρ ἀκούων τὴν ἄμετρόν σου ταπείνωσιν, τὴν ὑπομονὴν οὐκ ἐθαύμασε; τήν πρὸς τοὺς πένητας ἱλαρότητα; θλιβομένων τὸ συμπαθές; πάντας θεοπρεπῶς ἐδίδαξας, Ἱεράρχα Νικόλαε, καὶ νῦν τὸν ἀμαράντινον ἀναδησάμενος στέφανον, πρέσβευε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ΠΔ 9 Τῇ Κυριακῇ πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄
Τῶν νομικῶν διδαγμάτων ὁ σύλλογος, τὴν ἐν σαρκὶ ἐμφανίζει τοῦ Χριστοῦ θείαν Γέννησιν, τοῖς πρὸ τοῦ νόμου τὴν χάριν εὐαγγελιζομένοις, ὡς ὑπὲρ νόμον τῇ πίστει ὑπάρξασιν· ὅθεν τῆς φθορᾶς ἀπαλλαγῆς οὖσαν πρόξενον, ταῖς ἐν ᾅδῃ κατεχομέναις ψυχαῖς προεκήρυττον, διὰ τῆς ἀναστάσεως· Κύριε δόξα σοι

ΠΔ 10 Δεκεμβρίου τῇ 24ῃ· εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας τῶν Χριστοῦ Γεννῶν

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν Α΄ Ὥραν. Ἦχος πλ. δ΄.
Ποίημα Σωφρονίου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων
Βηθλεὲμ ἑτοιμάζου· εὐτρεπιζέσθω ἡ φάτνη· τὸ Σπήλαιον δεχέσθω, ἡ ἀλήθεια ἦλθεν· ἡ σκιὰ παρέδραμε· καὶ Θεὸς ἀνθρώποις, ἐκ Παρθένου πεφανέρωται, μορφωθείς τὸ καθ' ἡμᾶς, καὶ θεώσας τὸ πρόσλημμα. Διὸ Ἀδὰμ ἀνανεοῦται σὺν τῇ Εὔᾳ, κράζοντες· Ἐπὶ γῆς εὐδοκία ἐπεφάνη, σῶσαι τὸ γένος ἡμῶν.

ΠΔ 11 Δεκεμβρίου τῇ 24ῃ· εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας τῶν Χριστοῦ Γεννῶν

Δοξαστικὸν τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν Α΄ Ὥραν. Ἦχος πλ. δ΄.
Τάδε λέγει Ἰωσὴφ πρὸς τὴν Παρθένον· Μαρία, τί τὸ δρᾶμα τοῦτο, ὃ ἐν σοὶ τεθέαμαι; ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι, καὶ τὸν νοῦν καταπλήττομαι! Λάθρα τοίνυν ἀπ᾽ ἐμοῦ, γενοῦ ἐν τάχει. Μαρία, τί τὸ δρᾶμα τοῦτο, ὃ ἐν σοὶ τεθέαμαι; ἀντὶ τιμῆς αἰσχύνην, ἀντ᾽ εὐφροσύνης, τὴν λύπην, ἀντὶ τοῦ ἐπαινεῖσθαι, τὸν ψόγον μοι προσήγαγες. Οὐκ ἔτι φέρω λοιπόν, τὸ ὄνειδος ἀνθρώπων· ὑπὸ γὰρ Ἱερέων ἐκ τοῦ ναοῦ, ὡς ἄμεμπτον Κυρίου σὲ παρέλαβον· καὶ τί τὸ ὁρώμενον;

ΠΔ 12 Δεκεμβρίου τῇ 24ῃ· εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας τῶν Χριστοῦ Γεννῶν

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν Γ΄ Ὥραν. Ἦχος πλ. δ΄.
Πρὸ τῆς Γεννήσεως τῆς σῆς, τρόμῳ ὁρῶσαι τὸ μυστήριον Κύριε, αἱ νοεραὶ στρατιαὶ κατεπλήττοντο· ὡς γὰρ βρέφος νηπιάσαι ηὐδόκησας, ὁ τὸν πόλον κοσμήσας τοῖς ἀστράσι· καὶ φάτνῃ τῶν ἀλόγων ἀνακέκλισαι, ὁ δρακὶ συνέχων πάντα γῆς τὰ πέρατα· τοιαύτῃ γὰρ οἰκονομίᾳ, ἐγνώσθη σου ἡ εὐσπλαγχνία. Χριστέ, τὸ μέγα ἔλεος, δόξα σοι.

ΠΔ 13 Δεκεμβρίου τῇ 27ῃ· μνήμη τοῦ Ἁγίου Πρωτομάρτυρος, καὶ Ἀρχιδιακόνου Στεφάνου

Δοξαστικὸν τῶν Ἀποστίχων. Ἦχος πλ. δ΄, Κυπριανοῦ
Χαίροις ἐν Κυρίῳ στεφανηφόρε Στέφανε, ὁ μιμητὴς τοῦ Δεσπότου· διότι καὶ Πρωτομάρτυς γέγονας, Χριστοῦ τοῦ Βασιλέως ἡμῶν, καὶ τὴν πλάνην τῶν ἀνόμων, Ἰουδαίων κατήργησας· πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς Κύριον.

ΠΔ 14 Τῇ Κυριακῇ μετὰ τὴν Χριστοῦ Γέννησιν· μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῶν Ἁγίων καὶ δικαίων, Ἰωσὴφ τοῦ Μνήστορος, Δαυῒδ τοῦ Βασιλέως, καὶ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄, Ἀνατολίου
Αἷμα καὶ πῦρ, καὶ ἀτμίδα Καπνοῦ, τέρατα γῆς, ἃ προεῖδεν Ἰωήλ, αἷμα τὴν Σάρκωσιν· πῦρ τὴν Θεότητα· ἀτμίδα δὲ καπνοῦ, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ἐπελθὸν τῇ Παρθένῳ, καὶ κόσμον εὐωδιάσαν. Μέγα τὸ μυστήριον, τῆς σῆς ἐνανθρωπήσεως, Κύριε δόξα σοι.

ΠΔ 15 Ἰανουαρίου τῇ 1ῃ· κατὰ σάρκα Περιτομὴ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Μνήμη τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

Δοξαστικὸν τῶν Κεκραγαρίων. Ἦχος πλ. δ΄, Ἀνατολίου
Σοφίας ἐραστὴς γενόμενος Ὅσιε, καὶ πάντων τῶν ὄντων, τὴν πρὸς Θεὸν προκρίνας συμβίωσιν, μελέτην θανάτου, εἰκότως τῷ βίῳ κατέλιπες· τὰ γὰρ σαρκὸς πάθη, ἐγκρατείας πόνοις, σεαυτῷ περιελόμενος, καὶ θείου μελέτῃ Νόμου, ἀδούλωτον τῆς ψυχῆς τηρήσας τὸ ἀξίωμα, ἀρετῆς περιουσίᾳ, ὅλον τῆς σαρκὸς τὸ φρόνημα, καθυπέταξας τῷ πνεύματι· διὸ σάρκα μισήσας, καὶ κόσμον καὶ κοσμοκράτορα, παριστάμενος τῷ Χριστῷ, αἴτησαι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

ΠΔ 16 Ἰανουαρίου τῇ 1ῃ· κατὰ σάρκα Περιτομὴ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Μνήμη τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Κεκραγαρίων καὶ Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄
Συγκαταβαίνων ὁ Σωτήρ, τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, κατεδέξατο σπαργάνων περιβολήν, οὐκ ἐβδελύξατο σαρκὸς τὴν περιτομήν, ὁ ὀκταήμερος κατὰ τὴν Μητέρα, ὁ ἄναρχος κατὰ τὸν Πατέρα. Αὐτῷ πιστοὶ βοήσωμεν. Σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς.

ΠΔ 17 Ἰανουαρίου τῇ 5ῃ· εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας τῶν Θεοφανείων

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν Α΄ Ὥραν. Ἦχος πλ. δ΄.
Σήμερον τῶν ὑδάτων ἁγιάζεται ἡ φύσις· καὶ ῥήγνυται ὁ Ἰορδάνης, καὶ τῶν ἰδίων ναμάτων ἐπέχει τὸ ῥεῦμα, Δεσπότην ὁρῶν ῥυπτόμενον.

ΠΔ 18 Ἰανουαρίου τῇ 5ῃ· εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας τῶν Θεοφανείων

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν Α΄ Ὥραν. Ἦχος πλ. δ΄.
Ὡς ἄνθρωπος ἐν ποταμῷ ἦλθες Χριστὲ Βασιλεῦ, καὶ δουλικὸν Βάπτισμα λαβεῖν, σπεύδεις ἀγαθέ, ὑπὸ τῶν τοῦ Προδρόμου χειρῶν, διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φιλάνθρωπε.

ΠΔ 19 Ἰανουαρίου τῇ 5ῃ· εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας τῶν Θεοφανείων

Δοξαστικὸν τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν Α΄ Ὥραν.Ἦχος πλ. δ΄.
Πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, ἦλθες Κύριε, μορφὴν δούλου λαβών, Βάπτισμα αἰτῶν, ὁ μὴ γνοὺς ἁμαρτίαν. Εἴδοσάν σε ὕδατα καὶ ἐφοβήθησαν· σύντρομος γέγονεν ὁ Πρόδρομος, καὶ ἐβόησε λέγων· Πῶς φωτίσει ὁ λύχνος τὸ Φῶς; πῶς χειροθετήσει ὁ δοῦλος τὸν Δεσπότην; Ἁγίασον ἐμὲ καὶ τὰ ὕδατα Σωτήρ, ὁ αἴρων τοῦ κόσμου τὴν ἁμαρτίαν.

ΠΔ 20 Ἰανουαρίου τῇ 5ῃ· εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας τῶν Θεοφανείων

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν Γ΄ Ὥραν. Ἦχος πλ. δ΄
Ἡ τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ, τοῦ Προφήτου, καὶ ὑπὲρ πάντας τιμηθέντος τοὺς Προφήτας, ἐτρόμαξε νῦν χεὶρ δεξιά, ὅτε ἐθεάσατό σε τὸν Ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ, τόν καθαίροντα κόσμου ἁμαρτήματα, καὶ ἀγωνίᾳ συσχεθεὶς ἐβόα· Οὐ τολμῶ προσψαῦσαι Λόγε τῆς κορυφῆς σου· αὐτὸς ἁγίασόν με, καὶ φώτισον οἰκτίρμον· αὐτὸς γὰρ εἶ ἡ ζωὴ καὶ τὸ φῶς, καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου.

ΠΔ 21 Ἰανουαρίου τῇ 5ῃ· εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας τῶν Θεοφανείων

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν ΣΤ΄ Ὥραν. Ἦχος πλ. δ΄.
Τάδε λέγει Κύριος πρός, Ἰωάννην. Προφῆτα δεῦρο βάπτισόν με, τὸν σὲ δημιουργήσαντα· τὸν φωτίζοντα χάριτι, καὶ καθαίροντα ἅπαντας, ἅψαι θείας κορυφῆς μου, καὶ μὴ διστάσῃς. Προφῆτα, ἄφες ἄρτι· καὶ γὰρ πληρῶσαι παραγέγονα, δικαιοσύνην πᾶσαν. Σὺ οὖν μὴ διστάσῃς ὅλως· καὶ γὰρ τὸν κεκρυμμένον τοῖς ὕδασι πολέμιον, τόν ἄρχοντα τοῦ σκότους, ἐπείγομαι ὀλέσαι· λυτρούμενος τὸν κόσμον, ἐκ τῶν αὐτοῦ παγίδων νῦν, παρέχων ὡς φιλάνθρωπος, ζωὴν τὴν αἰώνιον.

ΠΔ 22 Ἰανουαρίου τῇ 6ῃ· τὰ Ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῆς Λιτῆς. Ἦχος πλ. δ΄, Ἰωάννου Μοναχοῦ
Κύριε, πληρῶσαι βουλόμενος, ἃ ὥρισας ἀπ᾽ αἰῶνος, ἀπὸ πάσης τῆς κτίσεως, λειτουργοὺς τοῦ μυστηρίου σου ἔλαβες, ἐκ τῶν Ἀγγέλων τὸν Γαβριήλ, ἐκ τῶν ἀνθρώπων τὴν Παρθένον, ἐκ τῶν οὐρανῶν τὸν Ἀστέρα, καὶ ἐκ τῶν ὑδάτων τὸν Ἰορδάνην, ἐν ᾧ τὸ ἀνόμημα τοῦ κόσμου ἐξείληψας, Σωτὴρ ἡμῶν δόξα σοι.

ΠΔ 22 Ἰανουαρίου τῇ 6ῃ· τὰ Ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

Καὶ νῦν, Θεοτοκίον, Ἰδιόμελον τῆς Λιτῆς. Ἦχος πλ. δ΄, Ἀνατολίου
Σήμερον ἡ κτίσις φωτίζεται, σήμερον τὰ πάντα εὐφραίνονται, τὰ οὐράνια ἅμα καὶ τὰ ἐπίγεια. Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι συμμίγνυνται· ὅπου γὰρ Βασιλέως παρουσία, καὶ ἡ τάξις παραγίνεται. Δράμωμεν τοίνυν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην, ἴδωμεν πάντες τόν Ἰωάννην, πῶς βαπτίζει Κορυφήν, ἀχειροποίητον καὶ ἀναμάρτητον. Διὸ Ἀποστολικὴν φωνὴν προσάδοντες, συμφώνως βοήσωμεν· Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, καταυγάζουσα καὶ παρέχουσα πιστοῖς τὸ μέγα ἔλεος.

ΠΔ 24 Ἰανουαρίου τῇ 17ῃ· μνήμη τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄, Ἀνατολίου
Οὐρανοδρόμῳ ἐπιβὰς ὀχήματι θεσπέσιε, τῶν ἀρετῶν κατέλαβες, τὴν ἀκρόπολιν δι᾽ ἀσκήσεως, ἐκ τῆς ἐρήμου πολεύων, τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ, τὰ ὑπερκόσμια, καὶ τῶν ἐκ πόνων ἀγώνων, ἀξίως τὰ γέρα κομισάμενος, ταῖς οὐρανίαις συναγάλλῃ, ταξιαρχίαις Παμμακάριστε, τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν κληρονόμος, καὶ τῆς Βασιλείας οἰκήτωρ γενόμενος. Ἀλλὰ πρέσβευε θεοφόρε Ἀντώνιε, τῷ Σωτῆρι τῶν ὅλων, εἰρηνεῦσαι τὸν κόσμον, καὶ σῶσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΠΔ 25 Ἰανουαρίου τῇ 20ῃ· μνήμη τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου.

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄.
Τῶν Μοναστῶν τὰ πλήθη, τὸν καθηγητὴν σε τιμῶμεν Εὐθύμιε· διὰ σοῦ γὰρ τὴν τρίβον, τὴν ὄντως εὐθεῖαν πορεύεσθαι ἔγνωμεν. Μακάριος εἶ, τῷ Χριστῷ δουλεύσας, καὶ ἐχθροῦ θριαμβεύσας τὴν δύναμιν, Ἀγγέλων συνόμιλε, Ὁσίων ὁμόσκηνε καὶ Δικαίων· μεθ ὧν πρέσβευε τῷ Κυρίῳ, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΠΔ 26 Ἰανουαρίου τῇ 21ῃ· μνήμη τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Νεοφύτου

Εἰς τὸ Στίχον, Δοξαστικὸν σύντομον. Ἦχος πλ. δ΄ (δεν υπάρχει στον Γριτσάνης 17).
Προγονικὴν εὐσέβειαν ἐκ βρέφους ἀγαπήσας, σοφέ, τῶν Ἑλλήνων ἀθεΐαν εἰς τέλος ἐμίσησας. Ὅθεν καὶ παραστὰς παρανόμοις δικασταῖς τὸ του Χριστού σου θεῖον Ὄνομα, λαμπρῶς καὶ ἀπτοήτως τοῖς πάσιν ἐκήρυξας· καὶ ποικίλοις βασάνοις καταναλώσας τὸ παρθενικὸν καὶ πολυαθλον σῶμά σου, ἄφθαρτον τὴν ψυχὴν διετήρησας, καὶ ἀξίαν τῶν οὐρανίων θαλάμων ἐποίησας. Διὸ σὺν ταῖς ἄνω χοροστασίαις παριστάμενος τῷ Δεσπότῃ Χριστῷ, καὶ παρρησίαν ἔχων πολλὴν πρὸς αὐτόν, ἐκτενῶς ἱκέτευε, ὑπὲρ τῶν πιστῶς ἑορταζόντων τὸ ἱερόν σου μνημόσυνον.

ΠΔ 27 Ἰανουαρίου τῇ 25ῃ· μνήμη τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου, Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Θεολόγου.

Δοξαστικὸν τῶν Κεκραγαρίων. Ἦχος πλ. δ΄.
Ἡ γρήγορος γλῶσσά σου πρὸς διδασκαλίαν, ἐν τοῖς ὠσὶ τῶν καρδιῶν ἐνηχοῦσα, τὰς τῶν ῥαθύμων ψυχὰς διανίστησι· καὶ θεοφθόγγοις ῥήμασι, κλῖμαξ εὑρίσκεται τούς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν ἀναφέρουσα. Διὸ Γρηγόριε Θεολόγε, μὴ παύσῃ πρεσβεύων Χριστῷ τῷ Θεῷ, ἐκ κινδύνων σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΠΔ 28 Μαΐου τῇ 21ῃ· μνήμη τῶν Ἁγίων ἐνδόξων, μεγάλων, θεοστέπτων καὶ Ἰσαποστόλων Βασιλέων, Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄, Μεθοδίου Πατριάρχου
Ὁ τῶν Ἀνάκτων Ἄναξ καὶ Θεός, ὁ πλουσίαις δωρεαῖς κατακοσμῶν τοὺς ἀξίους, αὐτὸς οὐρανόθεν, ὥσπερ Παῦλον τὸν ἀοίδιμον, διὰ σημείου τοῦ Σταυροῦ, σὲ Κωνσταντῖνε ἐζώγρησεν. Ἐν τούτῳ, φήσας, νίκα τοὺς ἐχθρούς σου, ὃν ἀναζητήσας σὺν μητρὶ θεόφρονι, καὶ εὑρὼν ὡς ἐπόθεις, τούτους κατὰ κράτος ἐτροπώσω. Σὺν αὐτῇ οὖν ἱκέτευε, ὑπὲρ ὀρθοδόξων Βασιλέων, καὶ τοῦ φιλοχρίστου Στρατοῦ, καὶ πάντων τῶν τὴν μνήμην σου τελούντων πιστῶς, τὸν μόνον φιλάνθρωπον, λυτρωθῆναι πάσης ὀργῆς.

ΠΔ 29 Ἰουνίου τῇ 30ῇ· ἡ Σύναξις τῶν ΙΒ΄ Ἁγίων Ἐνδόξων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄, Κοσμᾶ Μοναχοῦ
Ἦν διήλθετε κτίσιν φωτίσαντες, οἱ τοῦ Σωτῆρος Μαθηταί, τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων, ὡς ὕλην καταφλέξαντες τοῖς διδάγμασιν ὑμῶν, τὰ ἔθνη ἐξ ἀγνωσίας βυθοῦ, πρός τὴν θείαν γνῶσιν, σαγηνεύσαντες ἐσώσατε, καὶ νῦν πρεσβεύσατε Χριστῷ, ὅπως ἵλεως γένηται ἡμῖν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

ΠΔ 30 Ἰουλίου τῇ 11ῃ· μνήμη τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος καὶ πανευφήμου Εὐφημίας

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄.
Πᾶσα γλῶσσα κινείσθω πρὸς εὐφημίαν, τῆς πανευφήμου Εὐφημίας, ἅπαν γένος καὶ ἡλικία πᾶσα, νεανίσκοι καὶ παρθένοι, τὴν Χριστοῦ παρθενομάρτυρα, ἐγκωμίοις καταστέψωμεν· νομίμως γὰρ ἀνδρισαμένη, καὶ τὸ χαῦνον τοῦ θήλεος ἀπορρίψασα, δι’ ἀθλητικῶν πόνων, τὸν τύραννον ἐχθρὸν καταβέβληκεν, οὐρανίῳ δὲ καὶ θείῳ στέφει κοσμηθεῖσα, αἰτεῖται τῷ νυμφίῳ καὶ Θεῷ, δωρηθῆναι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

ΠΔ 31 Ἰουλίου τῇ 30ῇ· μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Προφήτου Ἠλιοὺ τοῦ Θεσβίτου

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄.
Τῶν Προφητῶν τοὺς ἀκραίμονας, καὶ παμφαεῖς φωστῆρας τῆς οἰκουμένης, ἐν ὕμνοις τιμήσωμεν πιστοί, Ἠλίαν καὶ Ἐλισαῖον καὶ Χριστῷ ἐκβοήσωμεν χαρμονικῶς· Εὔσπλαγχνε Κύριε, παράσχου τῷ λαῷ σου, ἱκεσίαις τῶν Προφητῶν σου, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

ΠΔ 32 Ἰουλίου τῇ 25ῃ· μνήμη τῆς Κοιμήσεως τῆς Ἁγίας Ἄννης, Μητρὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου

Δοξαστικὸν τῶν Κεκραγαρίων. Ἦχος πλ. δ΄, Ἀνατολίου.
Οἱ ἐξ ἀκάρπων λαγόνων, ῥάβδον ἁγίαν τὴν Θεοτόκον βλαστήσαντες, ἐξ ἧς ἡ σωτηρία τῷ κόσμῳ ἀνέτειλε, Χριστὸς ὁ Θεός, τὸ ζεῦγος τὸ ἄμωμον, ἡ ξυνωρὶς ἡ ἁγία, Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννα· οὗτοι μεταστάντες πρὸς οὐρανίους σκηνάς, σὺν τῇ αὐτῶν θυγατρί, ὑπεραχράντῳ Παρθένῳ, μετ᾽ Ἀγγέλων χορεύουσιν, ὑπὲρ τοῦ κόσμου πρεσβείαν ποιούμενοι, οὓς καὶ ἡμεῖς συνελθόντες, εὐσεβῶς ὑμνοῦντες λέγομεν· οἱ διὰ τῆς θεόπαιδος καὶ πανάγνου Μαρίας, προπάτορες Χριστοῦ χρηματίσαντες, πρεσβευσατε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ΠΔ 33 Αὐγούστου τῇ πρώτῃ· μνήμη τῶν Ἁγίων ἑπτὰ Μαρτύρων τῶν Μακκαβαίων, καὶ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν Ἐλεαζάρου, καὶ τῆς μητρὸς αὐτῶν Σολομονῆς, καὶ ἡ Πρόοδος τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ.

Δοξαστικὸν τῶν Μακκαβαίων, εἰς τὰ Στιχηρὰ τῶν Κεκραγαρίων.
Ἦχος πλ. δ΄, Ἰωάννου Μοναχοῦ.
Οἱ Ἅγιοι Μακκαβαῖοι τῷ τυράννῳ ἔλεγον· Ἡμῖν ὦ Ἀντίοχε, εἷς Βασιλεὺς ὁ Θεός, παρ' οὗ γεγόναμεν, καὶ πρὸς ὃν ἐπιστρέφομεν. Κόσμος μένει ἄλλος ἡμῖν, τοῦ ὁρωμένου ὑψηλότερος καὶ μονιμώτερος, πατρὶς δὲ ἡμῶν Ἱερουσαλήμ, ἡ κραταιὰ καὶ ἀνώλεθρος, πανήγυρις δέ, ἡ μετὰ Ἀγγέλων διαγωγή, Κύριε, πρεσβείαις αὐτῶν, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς.

ΠΔ 34 Αὐγούστου τῇ 1ῃ· μνήμη τῶν Ἁγίων ἑπτὰ Μαρτύρων τῶν Μακκαβαίων, καὶ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν Ἐλεαζάρου, καὶ τῆς μητρὸς αὐτῶν Σολομονῆς, καὶ ἡ Πρόοδος τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ.

Καὶ νῦν· Θεοτοκίον τῶν Μακκαβαίων, εἰς τὰ Στιχηρὰ τῶν Κεκραγαρίων. Ἦχος πλ. δ΄
Ὅνπερ πάλαι Μωϋσῆς, προτυπώσας ἐν ἑαυτῷ, τὸν Ἀμαλὴκ καταβαλὼν ἐτροπώσατο, καὶ Δαυὶδ ὁ μελῳδός, ὑποπόδιόν σοι βοῶν, προσκυνεῖσθαι διετάξατο, τίμιον Σταυρόν σου Χριστὲ ὁ Θεός, σήμερον ἁμαρτωλοὶ προσκυνοῦμεν, χείλεσιν ἀναξίοις, σὲ τὸν καταξιώσαντα παγῆναι ἐν αὐτῷ, ἀνυμνοῦντες δεόμεθα, Κύριε, σὺν τῷ Λῃστῇ τῆς βασιλείας σου ἀξίωσον ἡμᾶς.

ΠΔ 35 Αὐγούστου τῇ 6ῃ· ἡ ἀνάμνησις τῆς Ἁγίας Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄, Βύζαντος.
Παρέλαβεν ὁ Χριστός, τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν, καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ Ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ, ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ ὤφθησαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας μετ᾽ αὐτοῦ συλλαλοῦντες, καὶ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα, αὐτοῦ ἀκούετε.

ΠΔ 36 Αὐγούστου τῇ 15ῃ· μνήμη τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας

Δοξαστικὸν Ὀκτάηχον τοῦ Ἑσπερινοῦ. Ἦχος πλ. δ΄
Διὸ ἄχραντε Θεοτόκε, ἀεὶ σὺν ζωηφόρῳ Βασιλεῖ, καὶ τόκῳ ζῶσα, πρέσβευε διηνεκῶς, περιφρουρῆσαι καὶ σῶσαι, ἀπὸ πάσης προσβολῆς ἐναντίας τὴν νεολαίαν σου· τὴν γὰρ σὴν προστασίαν κεκτήμεθα.

ΠΔ 37 Δοξαστικὸν τοῦ Τριῳδίου · τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου

Δοξαστικὸν τῶν Κεκραγαρίων .Ἦχος πλ. δ΄
Παντοκράτορ Κύριε, οἶδα, πόσα δύνανται τὰ δάκρυα· Ἐζεκίαν γὰρ ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου ἀνήγαγον, τὴν ἁμαρτωλὸν ἐκ τῶν χρονίων πταισμάτων ἐρρύσαντο, τόν δὲ Τελώνην, ὑπὲρ τὸν Φαρισαῖον ἐδικαίωσαν, καὶ δέομαι, σὺν αὐτοῖς ἀριθμήσας, ἐλέησόν με.

ΠΔ 38 Δοξαστικὸν τοῦ Τριῳδίου· τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄
Ταῖς ἐξ ἔργων καυχήσεσι, Φαρισαῖον δικαιοῦντα ἑαυτὸν κατέκρινας Κύριε, καὶ Τελώνην μετριοπαθήσαντα, καὶ στεναγμοῖς ἱλασμὸν αἰτούμενον, ἐδικαίωσας· οὐ γὰρ προσίεσαι, τοὺς μεγαλόφρονας λογισμούς, καὶ τὰς συντετριμμένας καρδίας, οὐκ ἐξουθενεῖς· διὸ καὶ ἡμεῖς σοὶ προσπίπτομεν, ἐν ταπεινώσει τῷ παθόντι δι' ἡμᾶς· Παράσχου τὴν ἄφεσιν καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

ΠΔ 39 Δοξαστικὸν τοῦ Τριῳδίου· τῇ Κυριακῇ τῶν Ἀπόκρεω.

Δοξαστικὸν τῶν Κεκραγαρίων. Ἦχος πλ. δ΄.
Ὅταν τίθωνται θρόνοι, καὶ ἀνοίγωνται βίβλοι, καὶ Θεὸς εἰς κρίσιν καθέζηται, ὢ ποῖος φόβος τότε! Ἀγγέλων παρισταμένων ἐν φόβῳ, καὶ ποταμοῦ πυρὸς ἕλκοντος, τί ποιήσομεν τότε οἱ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις ὑπεύθυνοι ἄνθρωποι; Ὅταν δὲ ἀκούσωμεν καλοῦντος αὐτοῦ, τοὺς εὐλογημένους τοῦ Πατρὸς εἰς βασιλείαν, ἁμαρτωλούς δὲ ἀποπέμποντος εἰς κόλασιν, τίς ὑποστήσεται τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἀπόφασιν; Ἀλλὰ μόνε φιλάνθρωπε Σωτήρ, ὁ Βασιλεὺς τῶν αἰώνων, πρὶν τὸ τέλος φθάσῃ, διὰ τῆς μετανοίας ἐπιστρέψας ἐλέησόν με.

ΠΔ 40 Τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν, τῆς Ὀρθοδοξίας ἑσπέρας, εἰς τὸν Κατανυκτικόν.

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῶν Ἀποστίχων, Ἦχος πλ. δ΄
Δεῦτε ἐκκαθάρωμεν ἑαυτούς, ἐν ἐλεημοσύναις καὶ οἰκτιρμοῖς πενήτων, μὴ σαλπίζοντες, μὴ δημοσιεύοντες ἡμῶν τὴν εὐποιΐαν, μὴ ἐπιγνώτω ἡ ἀριστερά, τῆς δεξιᾶς τὸ ἔργον, μὴ σκορπίσῃ ἡ κενοδοξία, τὸν καρπὸν τῆς ἐλεημοσύνης, ἀλλ' ἐν κρυπτῷ, τῷ τὰ κρυπτὰ εἰδότι κράξωμεν· Πάτερ, ἄφες τὰ παραπτώματα ἡμῶν, ὡς φιλάνθρωπος.

ΠΔ 41 Τῇ δευτέρᾳ Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν, τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ ἑσπέρας, εἰς τὸν Κατανυκτικόν.

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῶν Ἀποστίχων. Ἦχος πλ. δ΄.
Χαλινοὺς ἀποπτύσας τοὺς πατρικούς, ἀστάτῳ φρενί, τοῖς κτηνώδεσι τῆς ἁμαρτίας, λογισμοῖς συνέζησα, ὅλον μου τὸν βίον δαπανήσας ἀσώτως, ὁ τάλας ἐγώ, τροφῆς δὲ λειπόμενος, βεβαιούσης καρδίαν, πρὸς καιρὸν λιπαίνουσαν, ἡδονὴν ἐσιτούμην. Ἀλλὰ Πάτερ ἀγαθέ, μὴ κλείσῃς μοι τὰ φιλάνθρωπα σπλάγχνα, ἀλλ' ἀνοίξας δέξαι με, ὡς τὸν Ἄσωτον Υἱόν, καὶ σῶσόν με.

ΠΔ 42 Τῇ τρίτῃ Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν, τῆς Σταυροπροσκυνήσεως.

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄
Τὴν ὑψηλόφρονα γνώμην τῶν κακίστων Φαρισαίων ὁ πάντων Κύριος παραβολικῶς ἐκφεύγειν ταύτην ἐδίδαξε καὶ μὴ ὑψηλοφρονεῖν, παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, πάντας ἐπαίδευσεν ὑπογραμμὸς καὶ τύπος ὁ αὐτὸς γενόμενος, μέχρι Σταυροῦ καὶ θανάτου, ἑαυτὸν ἐκένωσεν. Εὐχαριστοῦντες οὖν σὺν τῷ Τελώνῃ εἴπωμεν, ὁ παθὼν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ἀπαθὴς διαμείνας Θεὸς τῶν παθῶν ἡμᾶς ῥῦσαι, καὶ σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΠΔ 43 Τῇ τρίτῃ Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν, τῆς Σταυροπροσκυνήσεως ἑσπέρας, εἰς τὸν Κατανυκτικόν.

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῶν Ἀποστίχων. Ἦχος πλ. δ΄.
Ἀτενίσαι τὸ ὄμμα εἰς οὐρανόν, οὐ τολμῶ ὁ τάλας ἐγώ, ἐκ τῶν πονηρῶν μου πράξεων, ἀλλ' ὡς ὁ Τελώνης στενάξας κραυγάζω σοι· Ὁ Θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, καὶ φαρισαϊκῆς ὑποκρίσεως ῥῦσαι με, ὡς μόνος εὔσπλαγχνος.

ΠΔ 44 Δοξαστικὸν τοῦ Τριῳδίου· τῇ Πέμπτῃ τοῦ Μεγάλου Κανόνος

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῶν Ἀποστίχων. Ἦχος πλ. δ΄
Ταῖς λῃστρικαῖς ἐφόδοις, περιπεσοῦσα ψυχή μου, δεινῶς τετραυμάτισαι, ἐξ οἰκείων πταισμάτων, παραδοθεῖσα ἀνοήτοις ἐχθροῖς, ἀλλ' ὡς ἔχουσα καιρόν, ἐν κατανύξει βόησον· Ἐλπὶς ἀπηλπισμένων, ζωὴ ἀπεγνωσμένων, Σωτὴρ ἀνάστησον, καὶ σῶσόν με.

ΠΔ 45 Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Τετάρτῃ, τῆς ἀλειψάσης τὸν Κύριον μύρῳ Πόρνης γυναικός, μνείαν ποιούμεθα· εἰς τὸν Ὄρθρον.

Δόξα, καὶ νῦν τῶν Ἀποστίχων
Ἦχος πλ. δ΄. Ποίημα Κασσιανὴς Μοναχῆς
Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα Γυνή, τὴν σὴν αἰσθομένη Θεότητα, μυροφόρου ἀναλαβοῦσα τάξιν, ὀδυρομένη μύρα σοι, πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ κομίζει. Οἴμοι! λέγουσα, ὅτι νύξ μοι, ὑπάρχει, οἶστρος ἀκολασίας, ζοφώδης τε καὶ ἀσέληνος, ἔρως τῆς ἁμαρτίας. Δέξαι μου τὰς πηγὰς τῶν δακρύων, ὁ νεφέλαις διεξάγων τῆς θαλάσσης τὸ ὕδωρ· κάμφθητί μοι πρὸς τοὺς στεναγμοὺς τῆς καρδίας, ὁ κλίνας τοὺς οὐρανούς, τῇ ἀφάτῳ σου κενώσει· καταφιλήσω τοὺς ἀχράντους σου πόδας, ἀποσμήξω τούτους δὲ πάλιν, τοῖς τῆς κεφαλῆς μου βοστρύχοις, ὧν ἐν τῷ Παραδείσῳ Εὔα τὸ δειλινόν, κρότον τοῖς ὠσὶν ἠχηθεῖσα, τῷ φόβῳ ἐκρύβη. Ἁμαρτιῶν μου τὰ πλήθη καὶ κριμάτων σου ἀβύσσους, τίς ἐξιχνιάσει ψυχοσῶστα Σωτήρ μου; Μή με τὴν σὴν δούλην παρίδῃς, ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ ἔλεος.

ΠΔ 46 Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Πέμπτῃ ἐν ᾗ ἑορτάζομεν, τὸν ἱερὸν Νιπτῆρα, τὸν μυστικὸν Δεῖπνον, τὴν ὑπερφυᾶ Προσευχήν, καὶ τὴν Προδοσίαν αὐτήν, εἰς τὰ Ἀπόστιχα τοῦ Τριῳδίου εἰς τὸν Ὄρθρον

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῶν Ἀποστίχων. Ἦχος πλ. δ΄
Ὁ τρόπος σου δολιότητος γέμει, παράνομε Ἰούδα· νοσῶν γὰρ φιλαργυρίαν, ἐκέρδησας μισανθρωπίαν· εἰ γὰρ πλοῦτον ἠγάπας, τί τῷ περὶ πτωχείας διδάσκοντι ἐφοίτας; εἰ δὲ καὶ ἐφίλεις, ἵνα τί ἐπώλεις τὸν ἀτίμητον, προδιδοὺς εἰς μιαιφονίαν. Φρῖξον ἥλιε, στέναξον ἡ γῆ, καὶ κλονουμένη βόησον· Ἀνεξίκακε Κύριε δόξα σοι.

ΠΔ 47 Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ, ἐν ᾗ τὰ Ἅγια καὶ σωτήρια καὶ φρικτὰ Πάθη τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτελοῦμεν, εἰς τὰ Ἀπόστιχα τοῦ Τριῳδίου εἰς τὸν Ὄρθρον

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῶν Ἀποστίχων. Ἦχος πλ. δ΄
Κύριε, ἀναβαίνοντός σου ἐν τῷ σταυρῷ, φόβος, καὶ τρόμος ἐπέπεσε τῇ Κτίσει, καὶ τὴν γῆν μὲν ἐκώλυες, καταπιεῖν τοὺς σταυροῦντάς σε, τῷ δὲ Ἅδῃ ἐπέτρεπες, ἀναπέμπειν τοὺς δεσμίους εἰς ἀναγέννησιν βροτῶν. Κριτὰ ζώντων καὶ νεκρῶν, ζωὴν ἦλθες παρασχεῖν, καὶ οὐ θάνατον, φιλάνθρωπε δόξα σοι.

ΠΔ 48 Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ, ἐν ᾗ τὰ Ἅγια καὶ σωτήρια καὶ φρικτὰ Πάθη τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτελοῦμεν, εἰς τὰ Ἀπόστιχα τοῦ Τριῳδίου εἰς τὸν Ὄρθρον.

Θεοτοκίον Ἰδιόμελον τῶν Ἀποστίχων Ἦχος πλ. δ΄.
Ἤδη βάπτεται κάλαμος ἀποφάσεως, παρὰ κριτῶν ἀδίκων, καὶ Ἰησοῦς δικάζεται, καὶ κατακρίνεται σταυρῷ, καὶ πάσχει ἡ Κτίσις, ἐν σταυρῷ καθορῶσα τὸν Κύριον. Ἀλλ' ὁ φύσει σώματος δι' ἐμὲ πάσχων, ἀγαθὲ Κύριε δόξα σοι.

ΠΔ 49 Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ, εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας.

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν Α΄ Ὥραν. Ἦχος πλ. δ΄.
Σήμερον τοῦ Ναοῦ τὸ καταπέτασμα, εἰς ἔλεγχον ῥήγνυται τῶν παρανόμων, καὶ τὰς ἰδίας ἀκτῖνας, ὁ ἥλιος κρύπτει, Δεσπότην ὁρῶν σταυρούμενον.

ΠΔ 50 Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ, εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας.

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν Α΄ Ὥραν. Ἦχος πλ. δ΄.
Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγήν, ἤχθης Χριστὲ Βασιλεῦ, καὶ ὡς ἀμνὸς ἄκακος, προσηλώθης τῷ σταυρῷ, ὑπὸ τῶν παρανόμων ἀνδρῶν, διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φιλάνθρωπε.

ΠΔ 51 Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ, εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας.

Δοξαστικὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν. Ἦχος πλ. δ΄
Τοῖς συλλαβοῦσί σε παρανόμοις, ἀνεχόμενος οὕτως ἐβόας Κύριε· Εἰ καὶ ἐπατάξατε τὸν ποιμένα, καὶ διεσκορπίσατε τὰ δώδεκα πρόβατα τοὺς Μαθητάς μου, ἠδυνάμην πλείους, ἢ δώδεκα λεγεῶνας, παραστῆσαι Ἀγγέλων· ἀλλὰ μακροθυμῶ, ἵνα πληρωθῇ, ἃ ἐδήλωσα ὑμῖν διὰ τῶν Προφητῶν μου, ἄδηλα καὶ κρύφια. Κύριε δόξα σοι.

ΠΔ 52 Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ, εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας.

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν Γ΄ Ὥραν, εἰς τὸ β΄ Ἀντίφωνον. Ἦχος πλ. δ΄.
Διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ὁ φίλος σου καὶ ὁ πλησίον Πέτρος, ἠρνήσατό σε Κύριε, καὶ ὀδυρόμενος οὕτως ἐβόα· Τῶν δακρύων μου μὴ παρασιωπήσῃς· εἶπα γὰρ φυλάξαι τὴν πίστιν οἰκτίρμον, καὶ οὐκ ἐφύλαξα, καὶ ἡμῶν τὴν μετάνοιαν, οὕτω δέξαι, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς.

ΠΔ 53 Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ, εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας.

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν Γ΄ Ὥραν, εἰς τὸ β΄ Ἀντίφωνον. Ἦχος πλ. δ΄.
Πρὸ τοῦ τιμίου σου Σταυροῦ, στρατιωτῶν ἐμπαιζόντων σε Κύριε, αἱ νοεραὶ στρατιαὶ κατεπλήττοντο· ἀνεδήσω γὰρ στέφανον ὕβρεως, ὁ τὴν γῆν ζωγραφήσας τοῖς ἄνθεσι, καὶ τὴν χλαῖναν χλευαζόμενος ἐφόρεσας, ὁ νεφέλαις περιβάλλων τὸ στερέωμα· τοιαύτη γὰρ οἰκονομία, ἐγνώσθη σου ἡ εὐσπλαγχνία, Χριστέ, τὸ μέγα ἔλεος, δόξα σοι.

ΠΔ 54 Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ, εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας.

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν ΣΤ΄ Ὥραν. Ἦχος πλ. δ΄.
Τάδε λέγει Κύριος τοῖς Ἰουδαίοις· Λαός μου, τί ἐποίησά σοι, ἢ τί σοι παρηνώχλησα; τοὺς τυφλούς σου ἐφώτισα, τοὺς λεπρούς σου ἐκαθάρισα, ἄνδρα ὄντα ἐπὶ κλίνης ἠνωρθωσάμην. Λαός μου, τί ἐποίησά σοι; καὶ τί μοι ἀνταπέδωκας; ἀντὶ τοῦ μάννα, χολήν, ἀντὶ τοῦ ὕδατος, ὄξος, ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν με, σταυρῷ με προσηλώσατε· οὐκέτι στέγω λοιπόν, καλέσω μου τὰ ἔθνη, κἀκεῖνά με δοξάσουσι σὺν τῷ Πατρὶ καὶ Πνεύματι, κἀγὼ αὐτοῖς δωρήσομαι, ζωὴν τὴν αἰώνιον.

ΠΔ 55 Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ Παρασκευῇ, εἰς τὰς Μεγάλας Ὥρας.

Στιχηρὸν Ἰδιόμελον τῶν Ὡρῶν, εἰς τὴν ΣΤ΄ Ὥραν. Ἦχος πλ. δ΄.
Οἱ νομοθέται τοῦ Ἰσραήλ, Ἰουδαῖοι καὶ Φαρισαῖοι, ὁ χορὸς τῶν Ἀποστόλων, βοᾷ πρὸς ὑμᾶς· Ἴδε ναός, ὃν ὑμεῖς ἐλύσατε. Ἴδε ἀμνός, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, τάφῳ παρεδώκατε, ἀλλ' ἐξουσίᾳ ἑαυτοῦ ἀνέστη. Μὴ πλανᾶσθε Ἰουδαῖοι· αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐν θαλάσσῃ σώσας, καὶ ἐν ἐρήμῳ θρέψας, αὐτός ἐστιν ἡ ζωὴ καὶ τὸ φῶς, καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Κόσμου.

ΠΔ 56 Τῇ Παρασκευῇ τῆς Διακαινησίμου, ἐν ᾗ τὰ ἐγκαίνια ἑορτάζομεν τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν καὶ θεομήτορος, τῆς Ζωηφόρου Πηγῆς εἰς τὸν *Ἑσπερινὸν*

Ἦχος πλ. δ΄ Δοξαστικὸν τῶν Κεκραγαρίων. Ἦχος πλ. δ΄.
Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας σου Πηγὴ; ἥτις ἐξ ἀκενώτων θαυμάτων πλημμυροῦσα, πολλὰ καὶ ὑπὲρ φύσιν ἐνεργεῖς διὰ ἰάσεων. Βαβαὶ τῶν μεγαλείων, ὧν τοῖς πάσιν ἐπιρρέεις! οὐ μόνον γὰρ νοσήματα χαλεπὰ ἀπήλασας, τῶν προσιόντων μετὰ πόθου, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ψυχῶν πάθη ἐκπλύνεις καθαρίζουσα πανάσπιλε, σὺν πᾶσι βραβεύουσα καὶ μέγα ἔλεος.

ΠΔ 57 Τῇ τετάρτῃ Κυριακῇ ἀπὸ τοῦ Πάσχα, τοῦ Παραλύτου μνείαν ποιούμεθα

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄.
Κύριε, τὸν Παράλυτον οὐχ ἡ κολυμβήθρα ἐθεράπευσεν, ἀλλ᾽ ὁ σὸς λόγος ἀνεκαίνισε, καὶ οὐδὲ ἡ πολυχρόνιος αὐτῷ ἐνεπόδισε νόσος, ὅτι τῆς φωνῆς σου ὀξυτέρα ἡ ἐνέργεια ἐδείχθη, καὶ τὸ δυσβάστακτον βάρος ἀπέρριψε, καὶ τὸ φορτίον τῆς κλίνης ἐβάστασεν, εἰς μαρτύριον τοῦ πλήθους τῶν οἰκτιρμῶν σου, δόξα σοι.

ΠΔ 58 Τῇ ἕκτῃ Κυριακῇ ἀπὸ τοῦ Πάσχα, τὸ εἰς τὸν ἐκ γενετῆς Τυφλὸν ἑορτάζομεν, τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ, θαῦμα.

Δοξαστικὸν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄.
Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας σου Χριστὲ; ἢ τίς ἐξαριθμήσει τῶν θαυμάτων σου τὰ πλήθη; διπλοῦς γὰρ ὡς ὡράθης ἐπὶ γῆς δι' ἀγαθότητα, διπλᾶς καὶ τὰς ἰάσεις τοῖς νοσοῦσιν ἐχορήγεις· οὐ μόνον γὰρ τοῦ σώματος ὀφθαλμοὺς διήνοιξας, τοῦ ἀπὸ μήτρας πηρωθέντος, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῆς ψυχῆς· ὅθεν Θεόν σε ὡμολόγει τὸν κρυπτόμενον, καὶ πᾶσι παρέχοντα τὸ μέγα ἔλεος.

ΠΔ 59 Τῇ ὀγδόῃ Κυριακῇ ἀπὸ τοῦ Πάσχα, ἐν ᾗ τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν ἑορτάζομεν εἰς τὸν Ἑσπερινὸν

Δόξα, Καὶ νῦν τῶν Κεκραγαρίων. Ἦχος πλ. δ΄, Λέοντος Δεσπότου.
Δεῦτε λαοί, τὴν τρισυπόστατον Θεότητα προσκυνήσωμεν, Υἱὸν ἐν τῷ Πατρί, σὺν ἁγίῳ Πνεύματι· Πατὴρ γὰρ ἀχρόνως ἐγέννησεν Υἱόν, συναΐδιον καὶ σύνθρονον, καὶ Πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐν τῷ Πατρί, σὺν Υἱῷ δοξαζόμενον, μία δύναμις, μία οὐσία, μία Θεότης, ἣν προσκυνοῦντες πάντες λέγομεν· Ἅγιος ὁ Θεός, ὁ τὰ πάντα δημιουργήσας δι' Υἱοῦ, συνεργίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, Ἅγιος ἰσχυρός, δι' οὗ τὸν Πατέρα ἐγνώκαμεν, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπεδήμησεν ἐν κόσμῳ, Ἅγιος ἀθάνατος, τὸ Παράκλητον Πνεῦμα, τὸ ἐκ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, καὶ ἐν Υἱῷ ἀναπαυόμενον, Τριὰς ἁγία, δόξα σοι.

ΠΔ 60 Τῇ ὀγδόῃ Κυριακῇ ἀπὸ τοῦ Πάσχα, ἐν ᾗ τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν ἑορτάζομεν εἰς τὸν Ἑσπερινὸν

Δόξα, Καὶ νῦν τῆς Λιτῆς Ἦχος πλ. δ΄
Ὅτε τὸ Πνεῦμά σου κατέπεμψας Κύριε, καθημένοις τοῖς Ἀποστόλοις, τότε οἱ τῶν Ἑβραίων παῖδες θεωροῦντες, ἐξίσταντο θάμβει· ἤκουον γὰρ αὐτῶν φθεγγομένων, ἑτέραις ξέναις γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐχορήγει αὐτοῖς· ἰδιῶται γὰρ ὄντες, ἐσοφίσθησαν, καὶ τὰ ἔθνη πρὸς πίστιν ζωγρήσαντες, τὰ θεῖα ἐρρητόρευον· διὸ καὶ ἡμεῖς βοῶμέν σοι· ὁ ἐπὶ γῆς ὀφθείς, καὶ ἐκ τῆς πλάνης σώσας ἡμᾶς, Κύριε, δόξα σοι.

ΠΔ 61 Τῇ Δευτέρᾳ μετὰ τὴν Πεντηκοστήν, τοῦ παναγίου, καὶ ζωοποιοῦ, καὶ παντοδύναμου Πνεύματος

Δόξα, Καὶ νῦν τῶν Αἴνων. Ἦχος πλ. δ΄.
Γλῶσσαι ποτὲ συνεχύθησαν, διὰ τὴν τόλμαν τῆς πυργοποιΐας, γλῶσσαι δὲ νῦν ἐσοφίσθησαν, διὰ τὴν δόξαν τῆς θεογνωσίας. Ἐκεῖ κατεδίκασε Θεὸς τοὺς ἀσεβεῖς τῷ πταίσματι, ἐνταῦθα ἐφώτισε Χριστός τους ἁλιεῖς τῷ Πνεύματι. Τότε κατειργάσθη ἡ ἀφωνία, πρὸς τιμωρίαν ἄρτι καινουργεῖται ἡ συμφωνία, πρὸς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ΠΔ 62 Δογματικὸν Θεοτοκίον τῆς Ὀκτωήχου
Θεοτοκίον, Ἦχος πλ. δ΄
Ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν, διὰ φιλανθρωπίαν, ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη· ἐκ Παρθένου γὰρ ἁγνῆς, σάρκα προσλαβόμενος, καὶ ἐκ ταύτης προελθών, μετὰ τῆς προσλήψεως, εἷς ἐστιν Υἱός, διπλοῦς τὴν φύσιν, ἀλλ' οὐ τὴν ὑπόστασιν· διὸ τέλειον αὐτὸν Θεόν, καὶ τέλειον ἄνθρωπον, ἀληθῶς κηρύττοντες, ὁμολογοῦμεν Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, ὃν ἱκέτευε, Μῆτερ ἀνύμφευτε, ἐλεηθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

9. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- ✓ Για την εξήγηση της παλαιάς σημειογραφίας χρειάζεται ανάλυση του ρεπερτορίου στους σχηματισμούς του (γραμμές και θέσεις) και ερμηνεία των θεωρητικών δεδομένων που παρουσιάζονται σε αυτό.

- ✓ Από τους σχηματισμούς, οι φράσεις και ***οι γραμμές*** παρουσιάζουν ενίοτε τόσο ***συμπαγή ρυθμικομελωδική ενότητα, όσο και οι θέσεις*** (formulae), σε σημείο που η εξήγηση των θέσεων να εξαρτάται από τον συνδυασμό τους μεσα στις γραμμές

- ✓ Ο Ιάκωβος (1740/5-1800) όντως χρησιμοποιεί για την μελοποίηση του Δοξασταρίου του μείξη ειρμολογικών και στιχηραρικών θέσεων[44]. Εντοπίζονται, επίσης, αποσπάσματα σημειογραφημένα με αναλυτική γραφή. Όλα τα παραπάνω γίνονται περισσότερο εμφανή μέσω της εξήγησης.

- ✓ Ο εν λόγω μελοποιός, είναι ο τελευταίος απολογητής της παλαιάς γραφής πριν την Νέα Μέθοδο και αποτελεί αδιάσπαστο κρίκο της μουσικής παραδόσεως, που συνδέει τον ίδιο με το ανώνυμο βυζαντινό Στιχηράριο, αλλά και με τους επιγόνους του (Πέτρο Πελοποννήσιο, Χουρμούζιο).

Παρακαλώ
τους
φιλίσ-
τορες
και πιστούς Χριστιανούς
αναγνώστες να εύχονται
στον Τριαδικό Θεό,
όπως
μη με
αποστερήση
της άνωθεν
μερίδος :~

[44] Βλ. ενδεικτικώς ό.π., υποσ. 15

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Μουσικὰ βιβλία

Μνεία κατὰ χρονολογικὴ σειρά

Δοξαστάριον Ἰακώβου (1836[A])

Δοξαστάριον, περιέχον τὰ δοξαστικὰ ὅλων τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν, τῶν τε ἑορταζομένων ἁγίων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, τοῦ τε Τριῳδίου καὶ Πεντηκοσταρίου, μελοποιηθὲν παρὰ Ἰακώβου πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐξηγηθὲν δὲ ἀπαραλλάκτως εἰς τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον παρὰ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ἑνὸς τῶν ἐφευρευτῶν τῆς ῥηθείσης μεθόδου, νῦν πρῶτον ἐκδοθὲν εἰς τύπον παρὰ Θεοδώρου Π. Π. Παράσχου Φωκέως, ἐπιστασίᾳ τοῦ αὐτοῦ, ἀναλώμασι δὲ τοῦ τε ἰδίου καὶ τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν, τόμος πρῶτος, ἐκ τῆς ἐν Γαλατᾷ τυπογραφίας Ἰσὰκ δὲ Κάστρου, ῥαωλϚ΄. 1836.

Δοξαστάριον Ἰακώβου (1836[B])

Δοξαστάριον, περιέχον τὰ δοξαστικὰ ὅλων τῶν δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν, τῶν τε ἑορταζομένων ἁγίων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, τοῦ τε Τριῳδίου καὶ Πεντηκοσταρίου, μελοποιηθὲν παρὰ Ἰακώβου πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐξηγηθὲν δὲ ἀπαραλλάκτως εἰς τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον παρὰ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ἑνὸς τῶν ἐφευρευτῶν τῆς ῥηθείσης μεθόδου, νῦν πρῶτον ἐκδοθὲν εἰς τύπον παρὰ Θεοδώρου Π. Π. Παράσχου Φωκέως, ἐπιστασίᾳ τοῦ αὐτοῦ, ἀναλώμασι δὲ τοῦ τε ἰδίου καὶ τῶν φιλομούσων συνδρομητῶν, τόμος δεύτερος, ἐκ τῆς ἐν Γαλατᾷ τυπογραφίας Ἰσὰκ δὲ Κάστρου, ῥαωλϚ΄. 1836.

Ἀναστασιματάριον Ἰωάννου (1981[8])

*Ἀναστασιματάριον, ἀργὸν καὶ σύντομον, μελοποιηθὲν ὑπὸ Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου καὶ διασκευασθὲν ὑπὸ Ἰωάννου πρωτοψάλτου,*Ἔκδοσις Ἀδελφότητος Θεολόγων «Η ΖΩΗ», Ἀθῆναι 1995[12].

ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ, *Διδασκαλία Β΄*

Ηλιοπούλου Διονυσίου Π., *Η Διδασκαλία της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής Β΄-τα Μαθήματα της Τετάρτης και Πέμπτης τάξης των Ωδείων και λοιπών Βυζαντινών Σχολών* (μέρος πρακτικό), Αθήνα 2000

Μελέτες (εἰδικοῦ ἢ καὶ γενικοῦ) μουσικολογικοῦ ἐνδιαφέροντος

Α΄. Ἑλληνόγλωσσες

ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Ὁ Ἀπόστολος Κώνστας ὁ Χῖος*

Ἀποστολοπούλου Θωμᾶ Κ., *Ὁ Ἀπόστολος Κώνστας ὁ Χῖος καὶ ἡ συμβολή του στὴ θεωρία τῆς μουσικῆς τέχνης. Μουσικολογικὴ θεώρηση ἀπὸ ἔποψη ἱστορική, κωδικογραφική, μελοποιητικὴ καὶ θεωρητική*, Ἀθήνα 2002.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Σημειώσεις*

Ἀποστολοπούλου Θωμά Κ., *Σημειώσεις για το μάθημα Θεωρία και Πράξη της Ψαλτικής Τέχνης 1*, Αθήνα 2011-12.

BARTEL, *Musica Poetica*

Bartel, Dietrich. *Musica Poetica: Musical-Rhetorical Figures in German Baroque Music*. Lincoln and London: University of Nebraska Press, 1997. xv, 471 p.

ΒΟΥΒΑΡΗ, *Μορφολογική ανάλυση*

Βούβαρη Πέτρου, Εισαγωγή στη μορφολογική ανάλυση της τονικής μουσικής-Μπαρόκ, κλασσικισμός, Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράμματα και Βοηθήματα, ΣΕΑΒ (Αθήνα) 2015
[κατάθεση στο Ψηφιακό Αποθετήριο Κάλλιπος]

ΛΙΑΒΑ, *Φάκελος μαθήματος*

Λιάβα Λάμπρου, *Φάκελος μαθήματος «Ελληνική δημοτική Μουσική», [Η μουσική της γλώσσας και η γλώσσα της μουσικής]*, Αθήνα Πανεπιστημιακό έτος 2008-9

ΚΡΗΤΙΚΟΥ, *Αντιπαραβολές βυζαντινού και λατινικού μέλους*

Κρητικού Φλώρας, Σημειώσεις για το μάθημα Αντιπαραβολές βυζαντινού και λατινικού μέλους, Αθήνα 2013
[Πηγή: e-class. uoa.gr. Προσπελάστηκε την 05.06.2017]

ΜΠΑΛΑΓΕΩΡΓΟΥ, *Ἀνάλυση τῆς βυζαντινῆς μελοποιΐας*

Μπαλαγεώργου Δημ. Κ., *Πανεπιστημιακές σημειώσεις γιά τό μάθημα Ἀνάλυση τῆς βυζαντινῆς μελοποιΐας*, στα πλαίσια του ΠΜΣ Βυζαντινὴ Μουσικολογία (IV), Ἀθήνα 2017
[Πηγή: e-class. uoa.gr. Προσπελάστηκε την 13.06.2017]

ΜΠΟΤΟΝΑΚΗ, Ἡ σοφωτάτη καὶ ἀρίστη παραλλαγή

Μποτονάκη Ἀντωνίου Κ., «Ἡ σοφωτάτη καὶ ἀρίστη παραλλαγή Ἰωάννου ἱερέως τοῦ Πλουσιαδηνοῦ», *Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Πατριαρχικῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Ἀκαδημίας Κρήτης* τ. Γ΄ (2014)

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, *Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις*

Παπαδοπούλου Γεωργίου Ἰ., *Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῆς βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς (1-1900 μ.Χ)*, Ἀθῆναι 1904 [= Κατερίνη 1990].

ΣΤΑΘΗ, *Ἡ ἐξήγησις*

Στάθη Γρ. Θ., *Ἡ ἐξήγησις τῆς παλαιᾶς βυζαντινῆς σημειογραφίας καὶ ἔκδοσις ἀνωνύμου συγγραφῆς τοῦ κώδικος Ξηροποτάμου 357 ὡς καὶ ἐπιλογῆς τῆς Μουσικῆς Τέχνης τοῦ Ἀποστόλου Κώνστα Χίου ἐκ τοῦ κώδικος Δοχειαρίου 389, β΄ ἔκδοση, μὲ μιὰ προσθήκη ἀπὸ τὸν κώδικα ΕΒΕ 1867*, Ἀθῆναι 1989.

ΣΤΑΘΗ, *Φάκελος Μαθήματος*

Στάθη Γρηγορίου Θ., *Φάκελος Μαθήματος «Βυζαντινὴ Μουσικὴ-Ψαλτικὴ Τέχνη». Σημειώσεις πανεπιστημιακῶν παραδόσεων καὶ τέσσερεις ἑνότητες –προθεωρία καὶ μελισμένα τροπάρια– ἀπὸ χειρόγραφους καὶ ἔντυπους μουσικοὺς κώδικες μὲ βυζαντινὴ σημειογραφία*, Ἀθήνα 1992.

ΧΑΤΖΗΓΙΑΚΟΥΜΗ, *Μουσικὰ χειρόγραφα Τουρκοκρατίας*

Χατζηγιακουμῆ Μανόλη Κ., *Μουσικὰ χειρόγραφα Τουρκοκρατίας (1453-1832)*, τόμος πρῶτος, Ἀθήνα 1975.

ΧΑΤΖΗΓΙΑΚΟΥΜΗ, *Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ τοῦ ἑλληνισμοῦ μετὰ τὴν ἅλωση*

Χατζηγιακουμῆ Μανόλη Κ., *Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ τοῦ ἑλληνισμοῦ μετὰ τὴν ἅλωση (1453-1820). Σχεδίασμα ἱστορίας*, Ἀθήνα 1999.

ΦΛΩΡΟΥ, *Εισαγωγή στην νευματική*

Φλώρου Κωνσταντίνου, Η ελληνική παράδοση στις μουσικές γραφές του μεσαίωνα. Εισαγωγή στη Νευματική Επιστήμη (Einfuhrung in die Neumenkunde), μετφρ.-επιμ. Κ. Κακαβελάκης, Θεσσαλονίκη 1998: Εκδόσεις Ζήτη]

ΨΑΧΟΥ, *Ἡ παρασημαντική*

Ψάχου Κ. Ἀ., *Ἡ παρασημαντικὴ τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, ἤτοι ἱστορικὴ καὶ τεχνικὴ ἐπισκόπησις τῆς σημειογραφίας τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἀπὸ τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμῶν, ἔκδοσις δευτέρα ὑπερηυξημένη, μετὰ ἐκτενοῦς βιογραφίας καὶ εἰσαγωγῆς συνταχθείσης ὑπὸ τοῦ ἐπιμεληθέντος τὴν ἔκδοσιν Γεωργίου Χατζηθεοδώρου καθηγητοῦ μουσικῆς*, Ἀθῆναι 1978.

Α΄. Ξενόγλωσσες

CARDINE, *Sémiologie grégorienne*

Cardine, Eugène: *Semiologia gregoriana*, Rom 1968 = Sémiologie grégorienne, in: Etudes grégoriennes XI (1970), S. 1-158

ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ANTIQUAE MUSICAE, *Auctores Septem*

Antiquae Musicae Auctores Septem, Graece et Latine Marcus Meibomius Restituit ac Notis explicavit Volumen I. Amstelodami, Apud Ludovicum Elzevirium, CIDIDCLII(= 1652)

ANONYMI, *περὶ Μουσικῆς*/ BACCHII, *Εἰσαγωγὴ Τέχνης Μουσικ*ῆς

<Ἀνωνύμου, *περὶ Μουσικῆς*, *Βακχείου* τοῦ *γέροντος*, *Εἰσαγωγὴ Τέχνης Μουσικ*ῆς> /Anonymi, *Scriptio de Musica, Bacchii Senioris Intoductio Actis Musicae e codicibus Parisiensibus, Neapolitanis*, Romano primum edidit et annotationibus illustravit Fridericus Bellermann, Berolini MDCCXXXX (=1730), prostat apud Albertum Foerstner

JAN KARL, *Musici Scriptores Graeci*

Jan, Karl von (ed) (1836-1899), *Musici Scriptores Graeci (Aristoteles, Euclides, Nicomachus, Bacchius, Gaudentius Alypius) et melodiarum veterum quidquid exstat*, recognovit prooemiis et indice insrtuxit (=επιμέλεια) Carolus Janus lud. fil. annexaae sunt tabulae, Lipsiae, in Aedibus B.G. Teubneri, MDCCCXCV (1895)

JONKER, *Μανουήλ Βρυεννίου Ἁρμονικά*

Jonker G.H.(ed), *Μανουήλ Βρυεννίου Ἁρμονικά-The Harmonics of Manuel Bryennius, edited with Translation Notes, Introduction and Index of Words*, vol. 1, 2, Groninghen MCMLXX (1970)

RAFFA & BARKER, *Porphyrius*

Raffa M. & Barker A. , [Porphyrius] Commentarius in Claudii Pti\olemei Harmonica, Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana, Berlin 2016

Β΄. Νεότερα Θεωρητικά

ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ, *Θεωρητικόν*

Θεωρητικὸν Μέγα τῆς Μουσικῆς, συνταχθὲν μὲν παρὰ Χρυσάνθου Ἀρχιεπισκόπου Διρραχίου τοῦ ἐκ Μαδύτων, ἐκδοθὲν δὲ ὑπὸ Παναγιώτου Γ. Πελοπίδου Πελοποννησίου, διὰ φιλοτίμου συνδρομῆς τῶν ὁμογενῶν, ἐν Τεργέστῃ [...] 1832.

Κατάλογοι ἀμιγῶς μουσικῶν χειρογράφων καὶ λοιπὰ συναφῆ μελετήματα

ΣΑΚΚΕΛΙΩΝΟΣ, *Πατμιακὴ βιβλιοθήκη*

Σακκελίωνος Ἰωάννου, *Πατμιακὴ βιβλιοθήκη, ἤτοι ἀναγραφὴ τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς κατὰ τὴν νῆσον Πάτμον γεραρᾶς καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τεθησαυρισμένων χειρογράφων τευχῶν [...]*, Ἀθήνῃσιν ˏαωϟ΄ (1890).

Πτυχιακὲς ἐργασίες

ΚΑΝΑΚΗ, *Ἡ ἰσοκρατηματικὴ πρακτικὴ*

Κανάκη Συμεῶνος, *Ἡ ἰσοκρατηματικὴ πρακτικὴ στὸ ἰδιόμελο «Ἐξεπλήττετο ὁ Ἡρώδης» σὲ ἦχο βαρύ* (ἀδημοσίευτη πτυχιακὴ ἐργασία-ΑΕΜ 31/09), Τμῆμα Μουσικῆς Ἐπιστήμης καὶ Τέχνης-Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2011-12.
https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/15137/2/KanakisSymeon_Pe2012.pdf.
Προσπελάστηκε στις 29/06/2018.

ΚΟΥΜΕΝΤΑΚΗ, *Ἰάκωβος ὁ Πρωτοψάλτης*

Κουμεντάκη Λαζάρου, *Ἰάκωβος ὁ Πρωτοψάλτης-Βιοεργογραφικὰ στοιχεῖα* (ἀδημοσίευτη πτυχιακὴ ἐργασία), Τμῆμα Μουσικῶν Σπουδῶν Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, Ἀθῆνα 2018
https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/file/lib/default/data/2711562/theFile
Προσπελάστηκε στις 29/06/2018.

Διδακτορικὲς ἐργασίες

OLKINUORA, *Byzantine Hymnographie*

Olkinuora Jaako Henric, *Byzantine Hymnographie for the feast of the entrance of the Theotikos: An intermedial approach* (Doctoral Dissertation), Studia Patristica (Fennica Suomen patristinen seura), Helsinki 2015
http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-952-68145-7-5/urn_isbn_978-952-68145-7-5.pdf
Προσπελάστηκε στις 29/06/2018.

Ἄλλες (μὴ μουσικολογικοῦ χαρακτήρα) μελέτες

ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ, *Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου*

Γεωργιάδου Αποστόλου Σ. , *Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου,* Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2012 (Δ)

GATHERCOLE & PACKIAM, *Κατανοώντας την εργαζόμενη μνήμη*

Gathercole S. E. & Packiam T.A., Μασούρα (επιμ.), *Κατανοώντας την εργαζόμενη μνήμη. Ένας Οδηγός για τη Σχολική Τάξη*, μετάφραση από τα Αγγλικά Ελβίρα Μασούρα, Αθήνα 2007

ΚΟΡΝΗΛΑΚΗ, *Γλωσσικές επιδράσεις στη συμβολική αναπαράσταση των αριθμών*

Κορνηλάκη Αικατερίνα Ν., Η κατανόηση του δεκαδικού συστήματος μέτρησης και η επίδρασή του στην συμβολική-Γλωσσικές επιδράσεις στη συμβολική αναπαράσταση των αριθμών. Μια διαπολιτισμική μελέτη
https://student.cc.uoc.gr/uploadFiles/192-ΜΑΘΝ102/chinese.greek.doc
Προσπελάστηκε στις 15 Μαϊου 2018

ΦΙΤΣΙΩΡΗ, *Τα χορικά του Μπαχ*

Φιτσιώρη Γιώργου, *Τα χορικά του Μπαχ ενταγμένα σε μία ευρύτερη ιστορική περίδοδο συνθετικών και θεωρητικών αναζητήσεων (15ος-18ος αιώνας),* Αθήνα 2010

Πατερικὰ κείμενα

ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ, *Μελέτιος ὁ Γαλησιώτης (Ἀλφαβηταλφάβητος)*

Σιμοπούλου Θεοφίλου Ν., *Μελέτιος ὁ Γαλησιώτης(1230-1307), Συμβολή εις την ιεράν Επιστήμην της Θεολογίας (Κλάδον Πατρολογίας)-Το μεν ζητούμενον αλωτόν/εκφρεύγει δε τ'αλούμενον,* Αθήναι 1978

Λεξικά

ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ, *Ἐγκυκλοπαίδεια*

Μιχαηλίδου Σόλωνος, *Ἐγκυκλοπαίδεια τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς,* Μορφωτικὸ Ἵδρυμα Ἐθνικῆς Τραπέζης, 1999

ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΣ, *Λεξικόν*

Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, φιλοπονηθὲν μεν ὑπὸ Κυριακοὺ Φιλοξένους τοῦ Ἐφεσιομάγνητος, ἐκδιδόμενον δε ἐγκρίσει και ἀδείᾳ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοὺ Ἐκκλησίας, ἐν Κωνσταντινουπόλει , τύποις Εὐαγγελινοὺ Μισαηλίδου, 1868

Ιστοσελίδες

https://el.wikipedia.org/wiki/Ρητορική_(μουσική). Προσπελάστηκε στις 30/05/2018
https://el.wikipedia.org/wiki/Πυθαγόρας
www.ekivolos.gr/themeliwdes%20pythagoreio%20axiwma.pdf (άρθρο του καθηγητού Χ.Σπυρίδη)
https://el.wikipedia.org/wiki/Αριστοτέλης
https://el.wikipedia.org/wiki/Αριστόξενος_ο_Ταραντίνος
https://el.wikipedia.org/wiki/Ευκλείδης
https://el.wikipedia.org/wiki/Κλαύδιος_Πτολεμαίος
https://el.wikipedia.org/wiki/Πορφύριος
https://el.wikipedia.org/wiki/Γαυδέντιος_ο_φιλόσοφος
http://www.greekencyclopedia.com/vakxeios-o-gerwn-3os-i-4os-ai-mx-p14751.html
http://www.myriobiblos.gr/texts/greek/papadopoulos_music_per5_2.html
Ιστοσελίδα της Εκδοτικής Αθηνών Α.Ε. Μυριόβιβλος *Απο την "Ιστορική επισκόπηση της βυζαντινής εκκλησιαστικής μουσικής" του Γεώργιου Παπαδόπουλου (για τον Μανουήλ Βρυέννιο)*
Ψηφιακό αποθετήριο του Α.Π.Θ. auth Κάλλιπος. Κεφάλαιο 4, Η εκφωνητική σημειογραφία
Προσπελάστηκε στις 12/01/2018
https://el.wikipedia.org/wiki/_Παπαδική_Οκτώηχος
Προσπελάστηκε την 02/01/2018
https://el.wikipedia.org/wiki/Ρητορική_(μουσική)
Προσπελάστηκε την 02/01/2018

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Δοξαστάριον Ιακώβου – Εξηγήσεις Χουρμουζίου, ήχος δ΄

Δοξαστάριον Ιακώβου – Επανέκδοση Τέρτιος *Τόμος Α΄*		
Σελίδες	*Δοξαστικά σε δ΄ ήχο*	*Ημερομηνία*
7-10	Τῇ Νικομηδέων μεγαλοπόλει	Σεπτέμβριος γ΄ (δεν υπάρχει παλαιά)
21-25	Τοῦ Τιμίου † σου, Χριστὲ, τὴν ἐνέργειαν	Σεπτέμβριος ιδ΄
31-33	Ἀναπεσὼν ἐν τῷ στήθει	Σεπτέμβριος κστ΄
61-65	Τὸν λόγχαις κληρωσάμενον	Οκτώβριος κστ΄
68-72	Πυρίνοις χείλεσιν, ὑμνεῖ σε τὰ Χερουβίμ	Νοέμβριος η΄
76-78	Ἔπρεπε τῇ Βασιλίδι τῶν πόλεων	Νοέμβριος ιγ΄
102-105	Τὴν τῶν ἰχθύων ἄγραν, καταλιπὼν	Νοέμβριος λ΄
132-135	Ὅσιε Πάτερ, Ἱεράρχα ἀοίδιμε	Δεκέμβριος ιβ΄
162-165	Ἄκουε οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου ἡ γῆ	Δεκέμβριος κδ΄
215-218	Ἡ Τριὰς ὁ Θεὸς ἡμῶν	Ιανουάριος ε΄
279-280	Ἔλαμψαν τὰ καλὰ ἔργα σου, ὡς ἥλιος	Ιανουάριος κ
297-299	Ἐνθέοις πράξεσι	Ιανουάριος κε΄
302-307	Οὐκ ἔδει σε Χρυσόστομε	Ιανουάριος κζ΄
307-309	Πάτερ Χρυσόστομε	Ιανουάριος κζ΄
329-334	Ἔθυσας τῷ Θεῷ θυσίαν αἰνέσεως	Φεβρουάριος ι΄
338-339	Τὸν νοερὸν ἀδάμαντα, τῆς ὑπομονῆς	Φεβρουάριος ι΄
346-349	Ὅσιε Πάτερ, παμμακάριστε Γεράσιμε	Μάρτιος α΄
Δοξαστάριον Ιακώβου – Επανέκδοση Τέρτιος *Τόμος Β΄*		
42-45	Τῷ τριττῷ τῆς ἐρωτήσεως	Ιούνιος κθ΄
59-63	Πηγὴν ἰαμάτων ἔχοντες, Ἅγιοι Ἀνάργυροι	Ιούλιος α΄
71-74	Σταυρὸν ὡς ὅπλον κραταιόν	Ιούλιος ζ΄
90-92	Ἐν πυρίνῳ ἅρματι	Ιούλιος κ΄
113-117	Σήμερον ἐξέλαμψε, τοῦ Ἀθλοφόρου	Ιούλιος κζ΄
122-124	Τὸν κατὰ Μακκαβαίων	Αύγουστος α΄
124-127	Ὁ συμμαχήσας Κύριε	Αύγουστος α΄
151-152	Ταύτης γὰρ τὸ ὑπερβάλλον	Αύγουστος κε΄
195-197	Ἔλαμψεν ἡ χάρις σου Κύριε	Κυριακῇ τῆς Τυροφάγου ἑσπέρας
229-231	Γλῶσσαν ἣν οὐκ ἔγνω	Τω Σαββάτω του Ακαθίστου
231-234	Ἐθαυματούργησε Χριστέ	Ε΄ Κυριακή των Νηστειών
362-364	Κύριε, τὸ μυστήριον, τὸ ἀπὸ τῶν αἰώνων	Τη Πέμπτη της Αναλήψεως
395-398	Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ Προφήτης Δαυΐδ	Δογματικόν Θεοτοκίον

2. Δοξαστάριον Ιακώβου – Εξηγήσεις Χουρμουζίου, ήχος πλάγιος του δ΄

Δοξαστάριον Ιακώβου – Επανέκδοση Τέρτιος *Τόμος Α΄*		
Σελίδες pdf	*Δοξαστικά σε πλάγιο του δ΄ ήχο*	*Ημερομηνία*
13 - 16	Ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς	Σεπτέμβριος η΄
33- 35	Εὐαγγελιστὰ Ἰωάννη	Σεπτέμβριος κστ΄
37- 39	Τῶν ἁγίων Πατέρων ὁ χορός	Κυριακή μετά την ια΄ Σεπτεμβρίου
79-80	Χρυσέοις ἔπεσι	Νοέμβριος ιγ΄
85-88	Μετὰ τὸ τεχθῆναί σε, Θεόνυμφε Δέσποινα	Νοέμβριος κα΄
105- 107	Τὸν κήρυκα τῆς πίστεως	Νοέμβριος λ΄
109-111	Τῶν μοναστῶν τὰ πλήθη	Δεκέμβριος ε΄
121-123	Τῶν ἀνδραγαθημάτων σου	Δεκέμβριος στ΄
142-144	Τῶν νομικῶν διδαγμάτων ὁ σύλλογος	Κυριακή προ της Χριστού Γεννήσεως
144-146	Βηθλεὲμ ἑτοιμάζου	Δεκέμβριος κδ΄
149-152	Τάδε λέγει Ἰωσὴφ	Δεκέμβριος κδ΄
154-156	Πρὸ τῆς Γεννήσεως τῆς σῆς	Δεκέμβριος κδ΄
196-197	Χαίροις ἐν Κυρίῳ στεφανηφόρε Στέφανε	Δεκέμβριος κζ΄
199-201	Αἷμα καὶ πῦρ, καὶ ἀτμίδα καπνοῦ	Κυριακή μετά την Χριστού Γέννησιν
201-204	Σοφίας ἐραστὴς γενόμενος	Ιανουάριος α΄
204-205	Συγκαταβαίνων ὁ Σωτήρ	Ιανουάριος α΄
207-208	Σήμερον τῶν ὑδάτων ἁγιάζεται	Ιανουάριος ε΄
208-210	Ὡς ἄνθρωπος ἐν ποταμῷ	Ιανουάριος ε΄
210-212	Πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος	Ιανουάριος ε΄
212-215	Ἡ τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ	Ιανουάριος ε΄
221-224	Τάδε λέγει Κύριος πρός, Ἰωάννην	Ιανουάριος ε΄
244-246	Κύριε, πληρῶσαι βουλόμενος Λιτῆς	Ιανουάριος στ΄
246-250	Σήμερον ἡ κτίσις φωτίζεται	Ιανουάριος στ΄
269-272	Οὐρανοδρόμῳ ἐπιβὰς ὀχήματι, θεσπέσιε	Ιανουάριος ιζ΄
280-282	Τῶν μοναστῶν τὰ πλήθη	Ιανουάριος κ΄
289-290	Προγονικὴν εὐσέβειαν ἐκ βρέφους	Ιανουάριος κα΄ (δεν υπάρχει παλαιά)
395-397	Ἡ γρήγορος γλῶσσά σου πρὸς διδασκαλίαν	Ιανουάριος κε΄
Δοξαστάριον Ιακώβου – Επανέκδοση Τέρτιος *Τόμος Β΄*		
24-27	Ὁ τῶν Ἀνάκτων Ἄναξ καὶ Θεός	Μάϊος κα΄
52-54	Ἣν διήλθετε κτίσιν	Ιούνιος λ΄
84-86	Πᾶσα γλῶσσα κινείσθω πρὸς εὐφημίαν	Ιούλιος ια΄
92-94	Τῶν Προφητῶν τοὺς ἀκραίμονας	Ιούλιος κ΄
94-98	Οἱ ἐξ ἀκάρπων λαγόνων	Ιούλιος κε΄
117-120	Οἱ Ἅγιοι Μακκαβαῖοι	Αύγουστος α΄
120-122	Ὅνπερ πάλαι Μωϋσῆς, προτυπώσας ἐν ἑαυτῷ	Αύγουστος α΄
140-142	Παρέλαβεν ὁ Χριστός	Αύγουστος στ΄
152-153	Θεαρχίῳ νεύματι / Διὸ ἄχραντε Θεοτόκε	Αύγουστος ιε΄
173-175	Παντοκράτορ Κύριε	Τελώνου και Φαρισαίου
175-177	Ταῖς ἐξ ἔργων καυχήσεσι	Τελώνου και Φαρισαίου Αίνοι
182-186	Ὅταν τίθωνται θρόνοι	Κυριακή της Απόκρεω
204-206	Δεῦτε ἐκκαθάρωμεν	Α΄ Κυριακή Εσπέρας
210-212	Χαλινοὺς ἀποπτύσας τοὺς πατρικούς	Β΄ Κυριακή Εσπέρας
216-218	Τὴν ὑψηλόφρονα γνώμην	Γ΄ Κυριακή Αίνοι
218-220	Ἀτενίσαι τὸ ὄμμα εἰς οὐρανόν	Γ΄ Κυριακή Εσπερινός

228-229	Ταῖς ληστρικαῖς ἐφόδοις περιπεσοῦσα ψυχή	Πέμπτη Μεγάλου Κανόνος
252-258	Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις	Όρθρος Μεγάλης Τετάρτης
260-262	Ὁ τρόπος σου δολιότητος γέμει	Όρθρος Μ. Πέμπτης Δόξα Αποστίχων
273-276	Κύριε, ἀναβαίνοντός σου ἐν τῷ Σταυρῷ	Όρθρος Μ. Παρασκευής Αίνοι
276-278	Ἤδη βάπτεται κάλαμος	Όρθρος Μ. Παρασκευής Αίνοι
278-279	Σήμερον τοῦ Ναοῦ τὸ καταπέτασμα	Μ. Παρασκευή Α΄ Ώρα
279-281	Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγήν, ἤχθης	Μ. Παρασκευή Α΄ Ώρα
281-284	Τοῖς συλλαβοῦσί σε παρανόμοις	Μ. Παρασκευή Α΄ Ώρα
284-286	Διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων	Μ. Παρασκευή Γ΄ Ώρα
286-288	Πρὸ τοῦ Τιμίου Σου Σταυροῦ	Μ. Παρασκευή Γ΄ Ώρα
291-294	Τάδε λέγει Κύριος τοῖς Ἰουδαίοις	Μ. Παρασκευή ΣΤ΄ Ώρα
294-397	Οἱ νομοθέται τοῦ Ἰσραήλ	Μ. Παρασκευή ΣΤ΄ Ώρα
329-331	Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας σου Πηγὴ;	Παρασκευή της Διακαινησίμου
342-344	Κύριε, τὸν Παράλυτον	Κυριακή του Παραλύτου
356-358	Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας σου Χριστὲ;	Κυριακή του Τυφλού
366-370	Δεῦτε λαοί, τὴν τρισυπόστατον Θεότητα	Κυριακή της Πεντηκοστής
370-374	Ὅτε τὸ Πνεῦμά σου κατέπεμψας, Κύριε	Κυριακή της Πεντηκοστής Λιτή
376-379	Γλῶσσαι ποτὲ συνεχύθησαν	Δευτέρα Αγίου Πνεύματος
406-408	Ὁ Βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν	Δογματικόν Θεοτοκίον πλ δ΄

3. ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΟΥ[45]				
Βατ 1353 Ε	**1794/5**	**Γεώργιος Κρης**	**http://www.ekere.gr/βιογραφικά/ΓΕΩΡΓΙΟΣ-Ο-ΚΡΗΣ επιμέλεια: Μανόλης Κ. Χατζηγιακουμής. Προσπελάστηκε την 30/05/2018.**	
Γριτσάνη 17	**1795**	**Αναστασίου Προικοννησίου**		
ΒΚΨ 92.240	**1798**	**Αναστασίου Προικοννησίου**		
ΜΛ 1735 Ε	**1794 – 1821**	**δι' αιτήσεως του αγίου Δημητριάδος και Ζαγοράς κ. Αθανασίου[46]**		
Πάτμου 649 f95r-v	**1794 – 1821**	**δι' αιτήσεως του αγίου Δημητριάδος και Ζαγοράς κ. Αθανασίου**		
ΒΚΨ 112.260	**1794 – 1821**	**δι' αιτήσεως του αγίου Δημητριάδος και Ζαγοράς κ. Αθανασίου**		
Δ Ψαριανού	**x-**	**προς πλείονα καλλωπισμόν**		
Βατ 1254 Ε	**1775-1800**	**Ιωαννίκιος ιερομόναχος**		
ΜΛ 1266 Ε	**18ος**	**x**		
ΜΛ 1423 Ε	**18ος**	**x**		
ΒΚΨ 52.200	**18ος**	**x**		
Κοραή 181	**18ος**	**Χρύσανθος ιερομόναχος Αγιορείτης**		
Διον 565Σ,Λ	**18ος τέλη**	**ίδια γραφή με Δ 451**		
Διον 451	**18ος τέλη**	**ίδια γραφή με Δ 565**		
ΒΚΨ 76.225	**1800-1808**	**Πέτρου Βυζαντίου**		**πρωτοψάλτου**
Βατ 1430 Ε	**1812**	**Νικηφόρος Καντουνιαρης**		**9 Μούσαι**
Κοραή 176	**29-03-1813**			
Ιβήρων 999Σ,Λ	**τέλη 18ος-19ος αρχές**	**μεταβατική εξηγητική**		
ΒΚΨ 82.230	**1814**	**εξηγητική προ ΝΜ**		**αυτόγραφο Χρυσάνθου**
ΙΜΣΒ 7319	**ΝΜ**	**Ιερά Μονή Σταυρουπόλεως Βουκουρεστίου7319**		
Βατ 1347 Ε	**1830**	**Ματθαίος Βατοπεδινός**		**ΝΜ**
Βατ 1346 Ε	**1856**	**Γεώργιος Παρασκίδης, Οδησσός**		**ΝΜ**
Βατ 1344 Ε	**ΝΜ 19ος**	**x**		
Βατ 1357 Ε	**ΝΜ 19ος**	**x**		
Βατ 1359 Ε	**ΝΜ 19ος**	**x**		
ΜΛ 1783 Ε	**ΝΜ**	**x**		

[45] ΚΑΝΑΚΗ, *Ἡ ἰσοκρατηματικὴ πρακτικὴ*, σ. 82, όπου και υπάρχει «*Κατάλογος Μικροταινιών Αγιορειτικών Χειρογράφων περιεχόντων το Δοξαστάριον Στιχηράριον Ιακώβου Πρωτοψάλτου, στο Αρχείο του Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών της Ιεράς Μονής Βλατάδων*».

[46] https://imd.gr/2017/03/Ιστορικό Ιεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος. *«Οι Τούρκοι οχυρωμένοι στο λιμάνι του Βόλου άρχισαν να ανησυχούν και έκαναν συστάσεις νομιμοφροσύνης στους προκρίτους και στον Αρχιεπίσκοπο Γρηγόριο, ο οποίος παραιτήθηκε «λόγω γήρατος» το 1794. Τότε ο Κύπριος Οικουμενικός Πατριάρχης Γεράσιμος (Κασσαβέτης) προβιβάζει την Αρχιεπισκοπή Δημητριάδος σε Μητρόπολη και χειροτονεί Μητροπολίτη τον ανεψιό του αρχιδιάκονο του πατριαρχείου Αθανάσιο (Κασσαβέτη), τον επωνυμούμενο Κύπριο, και προσαγορευόμενο: Μητροπολίτης Δημητριάδος και Ζαγοράς υπέρτιμος και έξαρχος Πελασγών. §Ο Αθανάσιος (1794 – 1821) προσάρμοσε τις γιορτές των χωριών της μητρόπολής του σύμφωνα με τις αγροτικές ασχολίες των κατοίκων τους, κάτι που ισχύει μέχρι σήμερα». Προσπελάστηκε την 29/05/2018.*

4. ΔΕΙΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑ (Σινά 2057, f 156v-r)

Ο ΔΙΑ ΣΕ ΘΕΟΠΑΤΩΡ ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΔΑΥΪΔ

	Σινά2057	Γριτσάνη 17	
156v	E D E		Δο ξα α
	E G F E		Πα τρι ι ι
	F GA F		ι ι και αι
	F E D		αι αι αι υι υι υι υι ω
	Αναντιστοιχία θέσεων		
Σινά 2057	D E D E D		Μετροφωνική εξήγηση κυλίσματος
Gr17			και α γι ι ι ι ι ι ω
	G F		Πνε ε ευ μα α
	E D D		α α α α α α α τι
	E G F E		Και νυ υ υ

	F G A F		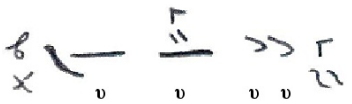
	E D	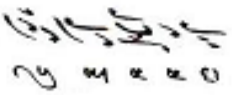	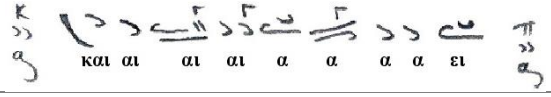
157v			
	Αναντιστοιχία θέσεων		
Σινά 2057	D D D E F E G D 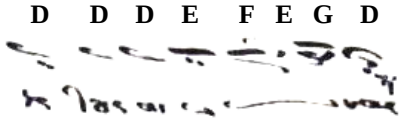		
Gr17	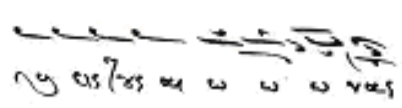		
Σινά 2057	D D E D E D 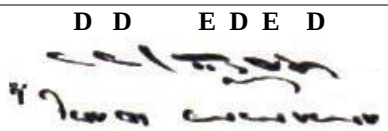	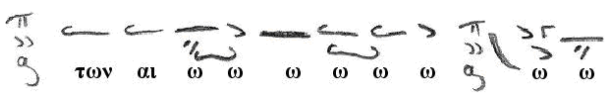	
Gr17	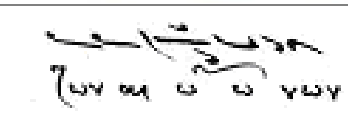		
		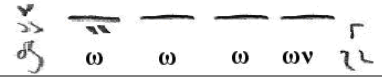	
	G F	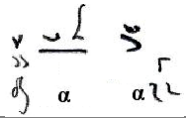	
	E D D	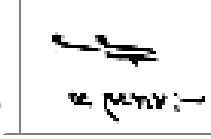	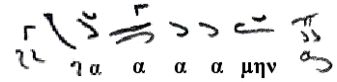
	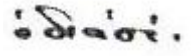 **ἐκ δεξιῶν σου-Αναντιστοιχία θέσεων**		
	G FE D		

	E F ED C	
	C F F C 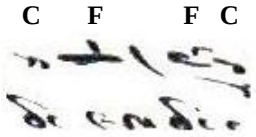	
	FG E D	
	E G FE	
	F E F D	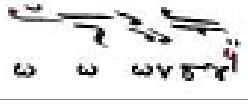
	(εἰκόν)-α, φθαρεῖσαν τοῖς πάθεσι-Αναντιστοιχία θέσεων	
	G F D C	
	G A A G F E D E E D C H 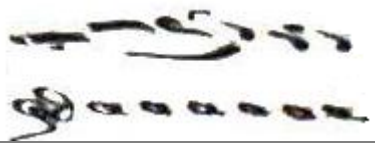	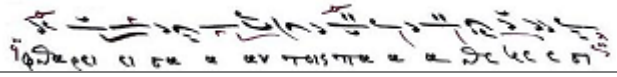
	F G E FG A G D E H CD E D	
	G G D D D ¸A	
	B ¸A ¸G	

5. ΣΥΝΑΞΑΡΙΟΝ ΘΕΣΕΩΝ ΓΙΑ ΕΞΗΓΗΣΗ ΔΟΞΑ (Δ 29 Ο ΔΙΑ ΣΕ)

Θέσεις αντικενώματος		
Δ22	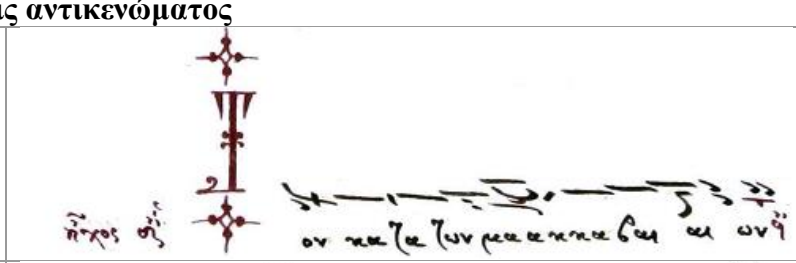	
Δ22	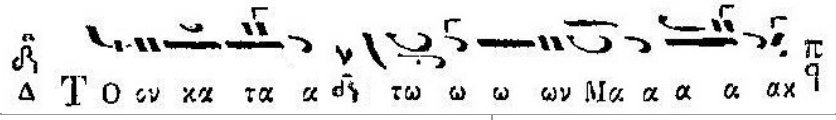	
Δ1	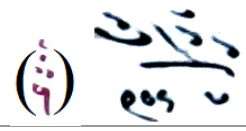	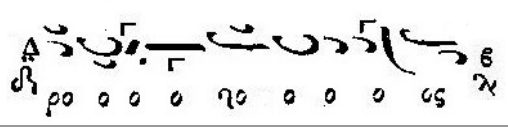
Δ1	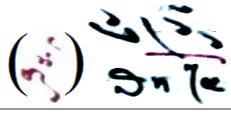	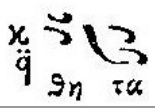
Θέσεις κρατήματος		
Δ19	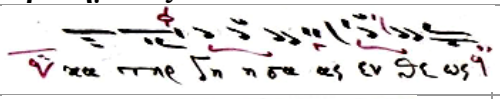	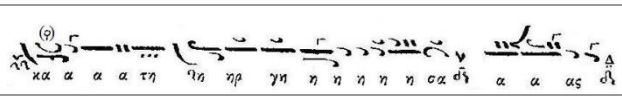
Δ20	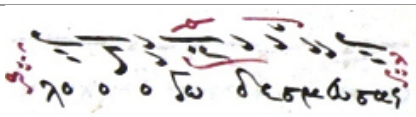	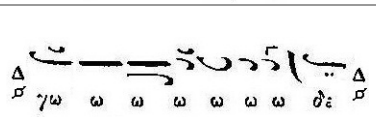
Δ21		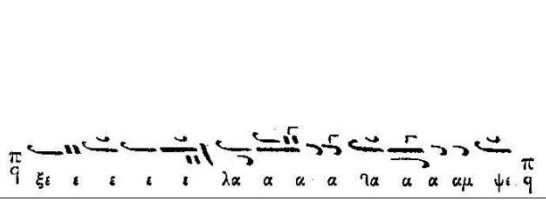
Δ24		
Δ25	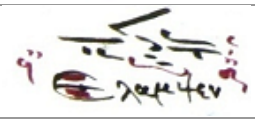	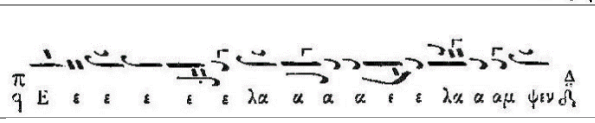
Δ25	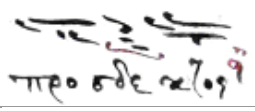	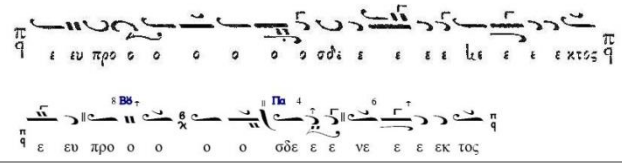
Δ29	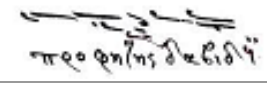	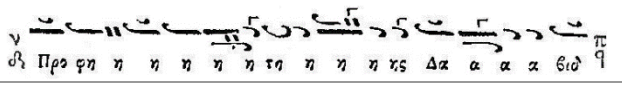

6. ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΕΞΗΓΗΣΕΩΝ ΒΑΣΕΙ ΘΕΣΕΩΝ ΡΕΠΕΡΤΟΡΙΟΥ

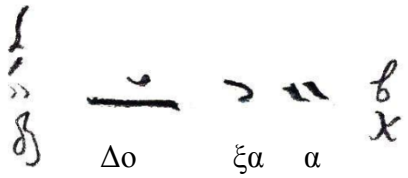

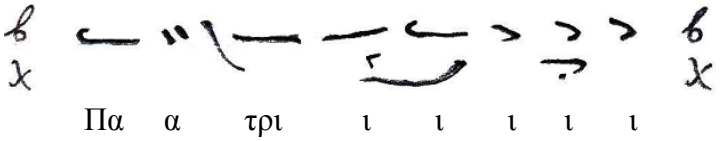

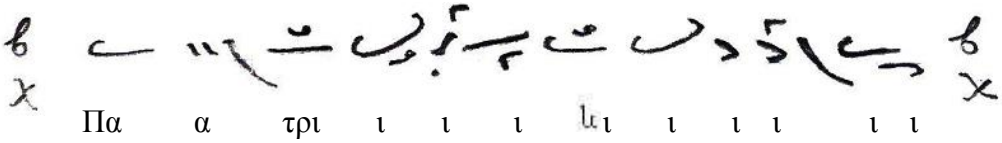

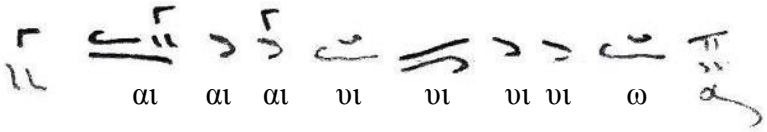

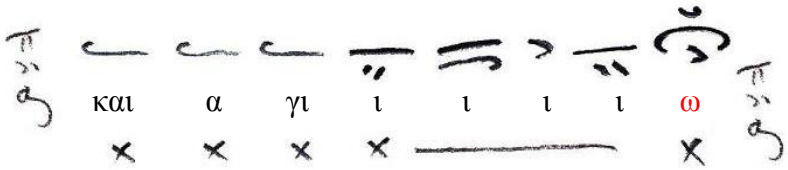

Η θέση αυτή δεν μπορεί εδώ να χρησιμοποιηθεί, γιατί αναφέρεται σε δύο συλλαβές και όχι επέκταση της ιδίας, καίτοι παρακάτω χρησιμοποιείται αυτούσια, με άλλη ορθογραφία, σημειογραφημένη πιο αναλυτικά, ενώ παρασημαίνονται δύο συλλαβές. In concreto, αποδεκτή εκδοχή χωρίς τον καλλωπισμό της εν λόγω θέσης.

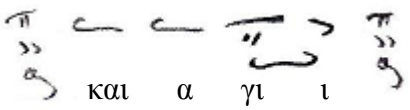

ι ι ι ω

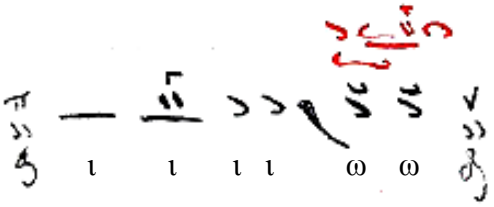
ι ι ι ι ω ω

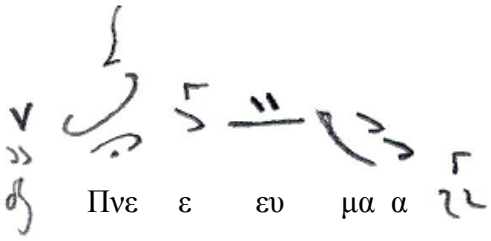
Πνε ε ευ μα α

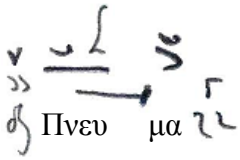
Πνευ μα

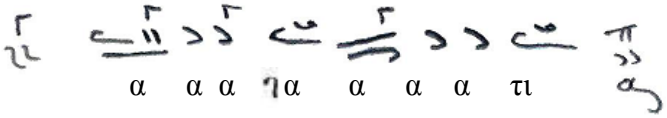
α α α ηα α α α τι

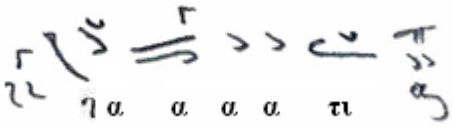
ηα α α α τι

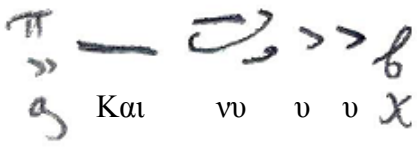
Και νυ υ υ χ

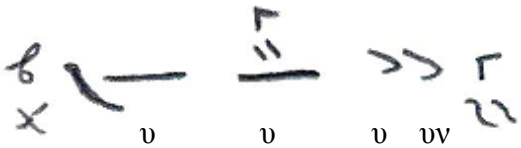
υ υ υ υν

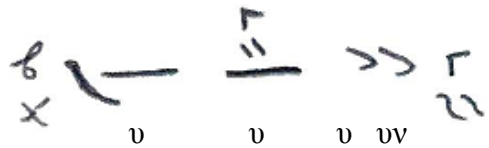
υ υ υ υν

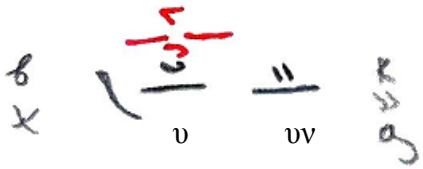
υ υν

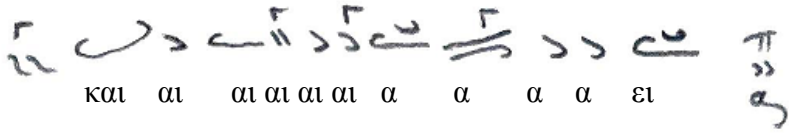
και αι αι αι αι αι α α α α ει

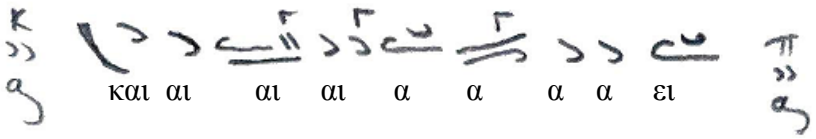
και αι αι αι α α α α ει

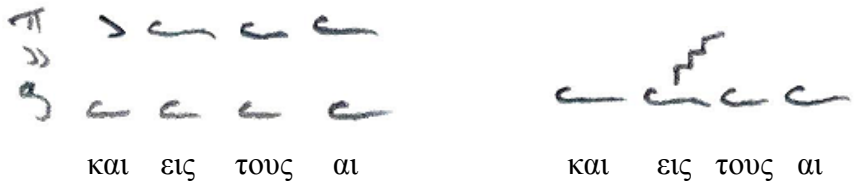
και εις τους αι
και εις τους αι

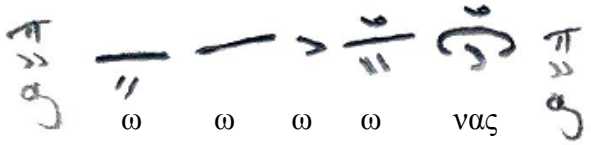
ω ω ω ω νας

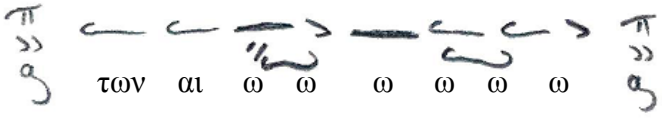
των αι ω ω ω ω ω ω

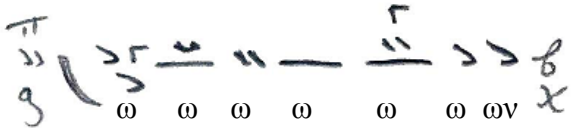
ω ω ω ω ω ω ων

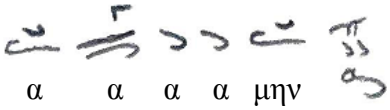
α α α α μην

7. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Ὁ Ἀπόστολος Κώνστας ὁ Χῖος*, σ.123 § 4 « Κατὰ τὸν Ἀπόστολο, ἡ χειρονομία συνδέεται μὲ τοὺς τρόπους ἀνάβασης καὶ κατάβασης τῶν φθόγγων. […] Στὸν Δοχ. 389 φ 13 r-v ἀναφέρει […] τέσσερις τρόπους: " κατὰ ἄργεια […], κατὰ μέτρος […], κατὰ ταχύτητα […] καὶ κατὰ διπλασμὸν" (ὅπου ὑπάρχουν ἅλματα δύο φωνῶν).»

σ.129 § 3: «Ἂν ἐξαιρέσουμε τὴν ἀνομοιγενὴ τέταρτη περίπτωση στὸν Δοχ. 389 (δηλαδὴ τὸν διπλασμὸ ὡς διαστηματικὴ κίνηση, ὁ ὁποῖος μπορεῖ εὐκολότερα νὰ κατανοηθεῖ ὡς ποιοτικὴ ποικιλία, […] τοῦ ΕΒΕ 1867), βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ τριπλῆ μεταχείρηση τῆς σημειογραφίας: ἀργή, κατὰ μέτρον, ταχεῖα».

σσ.143 §1, 146 §1: «Κουτλουμουσίου 450 φ. 40r […]: "Δυπλοὺς μὲν ὁ ἄνθρωπος, δυπλή ἐστι καὶ ἡ ἐνέργεια τῶν ἀφώνων σημείων, ἤγουν εἰς ἀργότητα καὶ ταχύτητα.[…]. Στὸν Δοχειαρίου 389 φ 29r […]: καὶ ὥσπερ αἱ φωναὶ εἰσὶν εἰς ἀνιούσας καὶ κατιούσας, οὕτω καὶ τὰ σημεῖα ταῦτα εἰσὶ εἰς ἀργότητα καὶ γοργότητα". Ἐπίσης παρακάτω (φ 32r): "καὶ περὶ μὲν γραμμῶν, ψάλλονται εἰς τέσσαρας ἤχους τὸ καθέν, μὲ δύο χειρονομίας ὅμως, μὲ γοργὸν τρόπον καὶ ἀργὸν"»

καὶ σχετικὴ ὑποσημείωση 136: «Ἡ διπλὴ ἀνάγνωση τῆς σημειογραφίας ἰσχύει ἐν μέρει γιὰ τὰ εἴδη "Εἱρμολογικὸ" καὶ "Στιχηραρικὸ" στὶς διακρίσεις τους: ἀργὸ-σύντομο καὶ παλαιὸ-νέο. Βλ. Γρ. Στάθη, Ἡ παλαιὰ βυζαντινὴ σημειογραφία καὶ τὸ πρόβλημα τῆς μεταγραφῆς τῆς εἰς τὸ πεντάγραμμον, Βυζαντινὰ 7, 1975, σέλ. 209-210, 214 καὶ 244. […]. Πάντως πέρα ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπη παρουσία θέσεων μὲ τὴν ἴδια σήμανση γιὰ πολλοὺς αἰῶνες καὶ πέρα ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα γιὰ τὴν συνοπτικότητα τῆς Παλαιᾶς Μεθόδου,[…]. ἡ σημειογραφικὴ πράξη τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀποστόλου καὶ τὸ ἐν χρήσει ἀσματολόγιο, τοῦ ὁποίου ἡ διαμόρφωση ἐκτείνεται τουλάχιστον ἕναν αἰῶνα πρὸς τὰ πίσω, διακρίνει ξεκάθαρα τὶς δύο χρήσεις τῶν ἀφώνων ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν σημείων καὶ μάλιστα ἐξειδικεύει τὴ χρήση στὰ ἐπιμέρους εἴδη τῆς μελοποιίας.»

σχετικὴ ὑποσημείωση 136: «Μὲ τὴν διάκριση μάλιστα τῆς διπλῆς ἐνέργειας (ἀργὸς-ταχὺς δρόμος) [ὁ Ἀπόστολος] προσφέρει τὴ σύνδεση μὲ τὴν παλαιότερη σημειογραφία, ἡ ὁποία μὲ τὴ Νέα Μέθοδο, εἶναι ἀπροσπέλαστη στὸ σχετικὸ θέμα. […]. Εἶναι χαρακτηριστικὸ πὼς στὸ «λόγο περὶ διαφορᾶς ἐξωτέρας» […] ὁ Ἀπόστολος στοιχειοθετεῖ στοιχειοθετεῖ τὶς πρῶτες ἀντιρρήσεις τοῦ κατὰ τῆς Νέας Μεθόδου, ἀκριβῶς γιὰ τὸ θέμα τῆς ἐκτέλεσης τῶν ἐμφώνων καὶ ἀφώνων σημείων: " οἱ δέ […] φθόγγοι ἔχει(<correxi ἔχουσι) σημεῖα […], ὅπου τὸ καθὲν ποιεῖ […] ἁπλοῦν σχηματισμόν […], καὶ μὴ ἠξεύροντας […] οἱ Μεγάλοι [Τρεῖς] Δάσκαλοι τὰς τοιαύτας αἰτείας, ἐπεσον μόνον εἰς τὸν ῥηθμὸν καὶ ἐγένετο τὸ μέλος τῆς τέχνης εἰς ῥηθμὸν καὶ μετροφωνίαν. Περὶ δὲ [τῶν σχηματισμῶν] […], νὰ ὁπού τοὺς ἔβαλον εἰς φθόγγους [=ἀνάλυση] οἱ νῦν σοφοί του Γένους» […]

8. ΓΟΡΘΜΟΣ

Εξήγηση γραμμής (γοργόν+θέμα) σε όλους τους ήχους

Γραμμή Γορθμός
Ονομασία μάλλον προερχομένη από το Μέγα Ίσον. Έστω ότι η γραμμή γράφεται κατά τους γραμματικούς με γορ(γόν) και θ(ε)μ(ατισμ)ός με ενωτικόν. Επιβεβαιωτικό της εικασίας αυτής και το σχετικό λήμμα του Λεξικού του Φιλοξένους[47]

1. Γορθμός Α΄/ Πλ Α΄

[Πάτμου 930, φ. 77v]

G D F E D

[Λεξικόν της Μουσικής του Κυριακού Φιλοξένους, Κωνσταντινούπολις 1828]

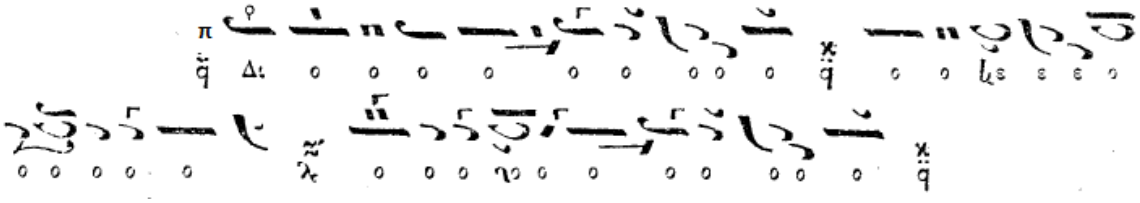

[Ψάχος, Παρασημαντική Πίναξ ΙΘ΄ σ. 187, θεματισμός άνανες από την εξήγηση του κολαφισμού]

A G A E F E D F E D

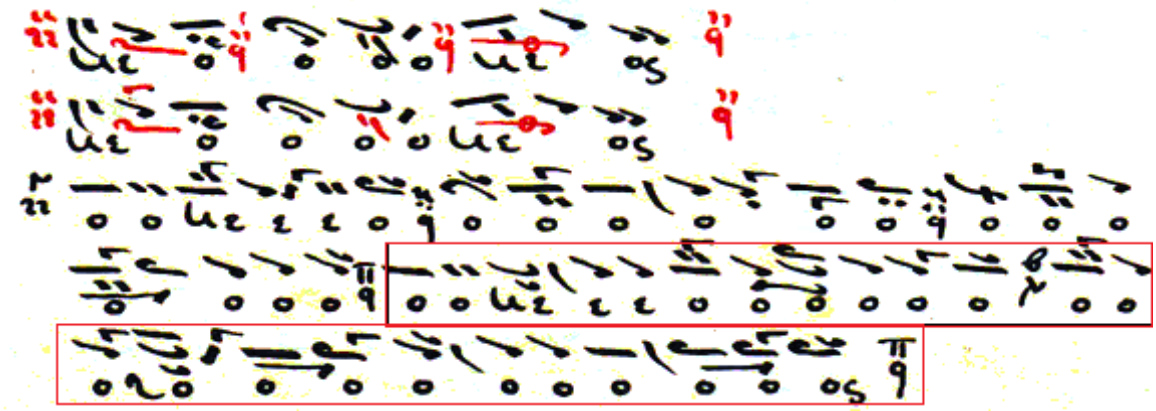

2. Γορθμός Β΄/ Πλ Β΄

[EBE 907 φ. 1v]

D F G H A^b G

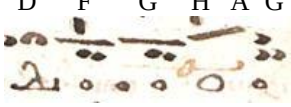

[Λεξικόν της Μουσικής του Κυριακού Φιλοξένους, Κωνσταντινούπολις 1828]

[47] ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΣ, *Λεξικόν*, σσ. 43-44.

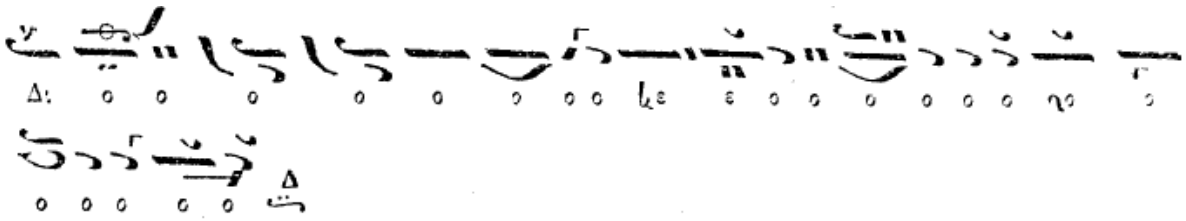

Θεματισμός Β/πλ Β΄

[Ψάχου, Παρασημαντική Πίναξ ΙΘ΄ σ. 179-80]

Από το Μέγα Ίσον και την φράση *χόρευμα ἕτερον ὅμοιον*

b A G A F# A G F#

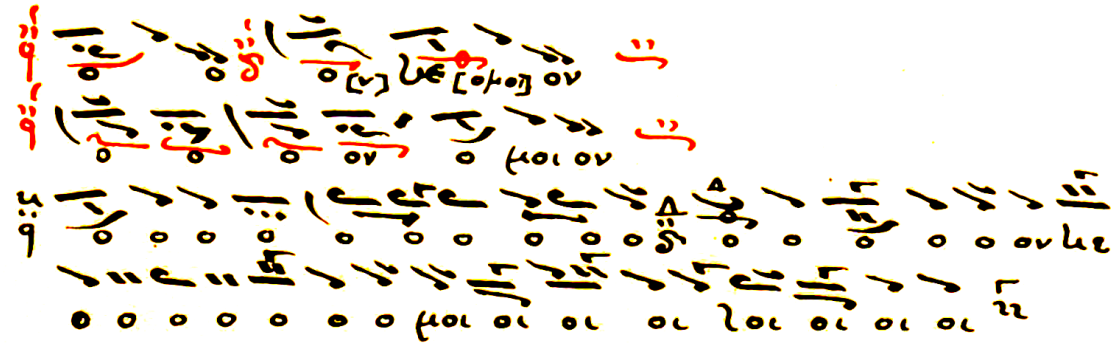

D E C F F G A c b A

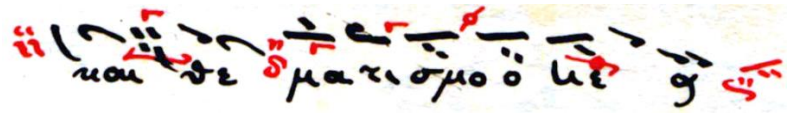

G F ED E D F G F E D C F F F G A A G

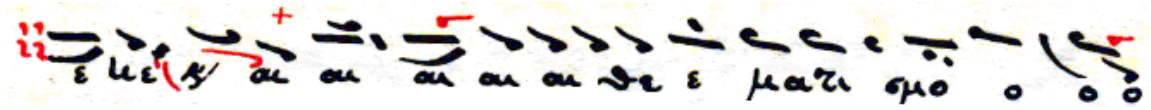

G F G A b b A A G A F A h c c d c h A

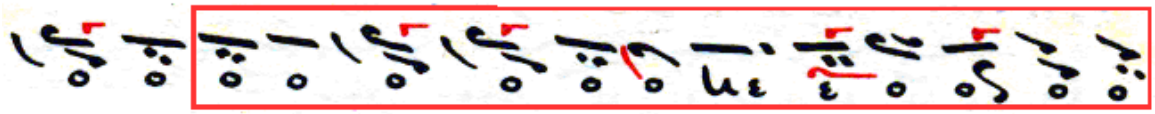

h c c A b A

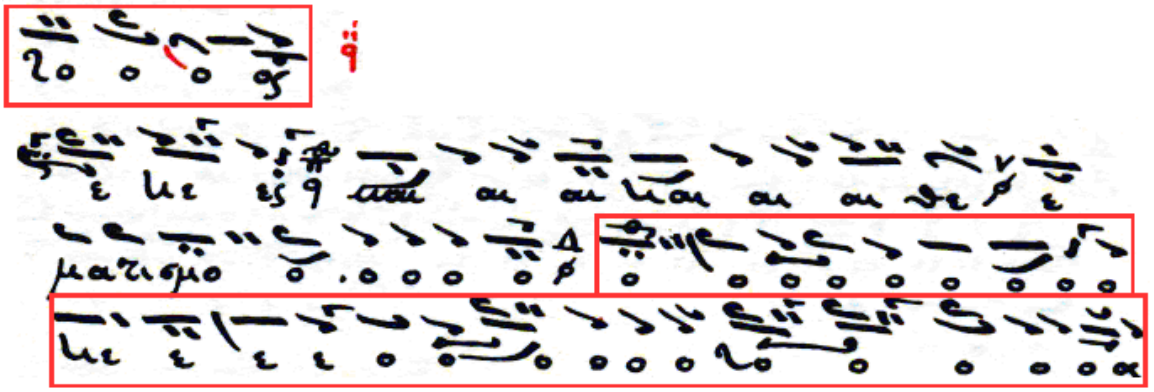

3. Γορθμός Δ΄ άγια

[Πάτμου 930, φ. 77r]

D F G b A G

[Διον. 722 εξήγησις Ιωάσαφ, έκδοσις μονής Διονυσίου]

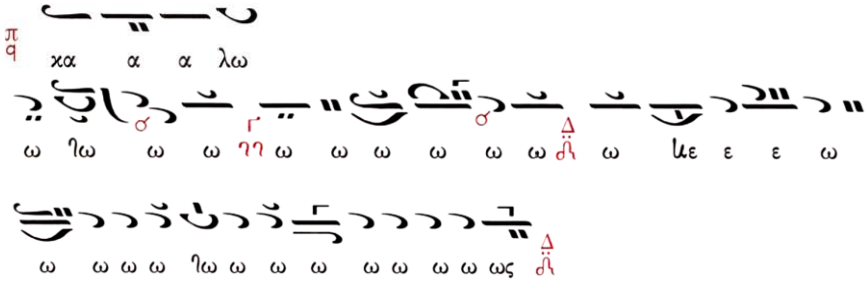

4. Γορθμός πλαγίου του τετάρτου

[Biblioteca apostolica *vaticana*, Ms. ottob. gr. 317, φ. 5v-7v][48]

D G H C D E D C

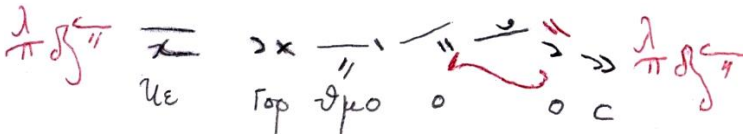

[Ψάχου, *Παρασημαντική*, Πίναξ ΙΘ΄: εξήγησις Χουρμουζίου]

D G H C D E D C

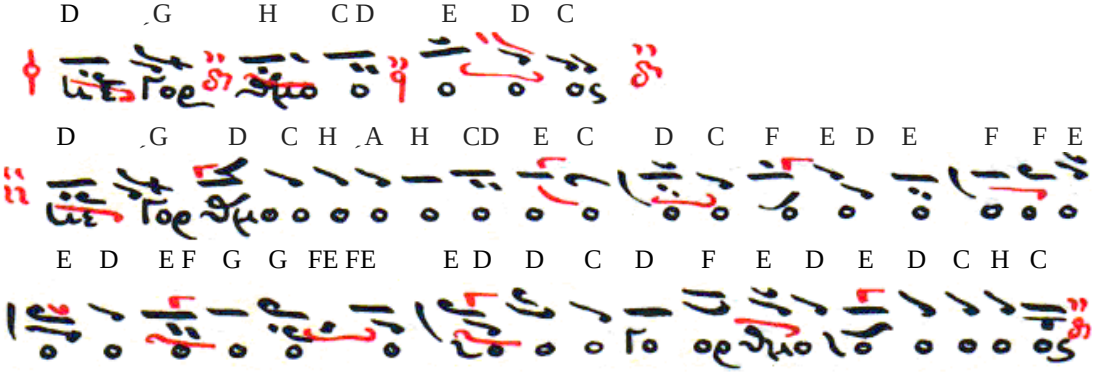

[Εξήγησις Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, Κυριαζίδης1896][49]

[48] https://el.wikipedia.org/wiki/Παπαδική_Οκτώηχος. Προσπελάστηκε στις 30/05/2018

[49]https://el.wikipedia.org/wiki/Παπαδική_Οκτώηχος [: Petros Peloponnesios (1896). Κυριαζίδης Αγαθάγγελος, "Τὸ Μέγα Ἴσον τῆς Παπαδικῆς μελισθὲν παρὰ Ἰωάννου Μαΐστορος τοῦ Κουκκουζέλη". *Ἔν Ἄνθος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς περιέχον τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ, τοῦ Ὄρθρου καὶ τῆς Λειτουργίας μετὰ καλλοφωνικῶν Εἱρμῶν μελοποιηθὲν παρὰ διάφορων ἀρχαιῶν καὶ νεωτέρων Μουσικοδιδασκάλων* (Κωνσταντινούπολις: Αλέξανδρος Νομισματίδης): 127–144.]

5. Γορθμός λεγέτου [= διατονικού πλ του Β΄]

[Λεξικόν της Μουσικής του Κυριακού Φιλοξένους, Κωνσταντινούπολις 1828]

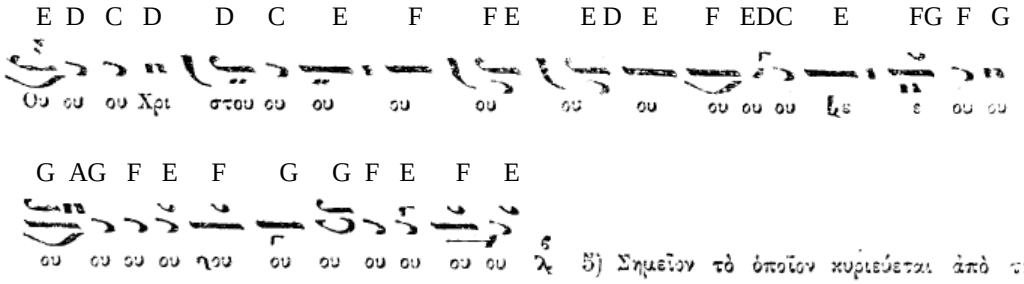

5) Σημεῖον τὸ ὁποῖον κυριεύεται ἀπὸ τοὺς πολυσυλλάβους φθόγγους τοῦ παλαιοῦ συστήματος καὶ ἀπὸ τὰ ἀπηχήματα τῶν ὀκτὼ ἤχων. Ἄαλεες, Ἀληαλεες, Ἀλεάλεες, λεάγιε, λες κτλ.

9. ΚΟΛΑΦΙΣΜΟΣ[50]

1. Κολαφισμός ατελούς καταλήξεως

α. Ατελής κατάληξη

D EF G F G F G

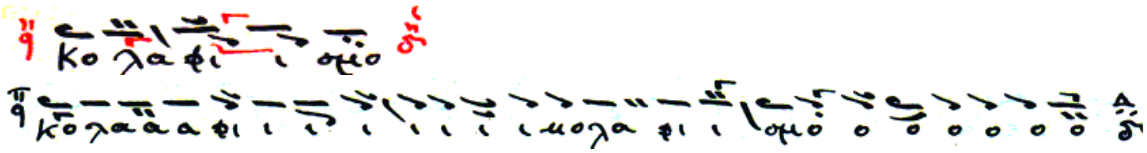

β. Επέγερμα και απόδομα

A F G E F

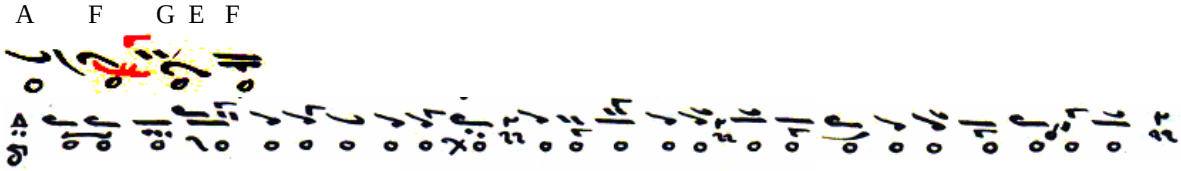

γ. Οριστική κατάληξη (λύγισμα+κράτημα+πίασμα+θεματισμός)

A G A E F ED F E D

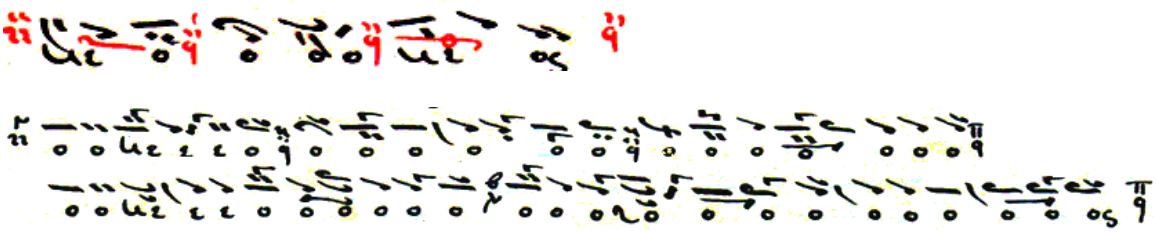

[50] Λεξικόν Κυριακού Φιλοξένους σ. 197 λήμμα «*Κολαφισμός: Όνομα επίθετον μελωδικής γραμμής, ήτις λήγει εις εντελή κατάληξιν· εμπεριέχεται και τούτον εις το κείμενον του Μεγάλου Ίσου της Παπαδικής· φέρει δε η μελωδική του γραμμή και εντελή και ατελή κατάληξιν πάντοτε όμως, κοινήν θέσιν οριστικής καταλήξεως. […] 3) Κολαφισμός εντελούς καταλήξεως, ο λέγεται και «Παρασύνθετος κολαφισμός του Ουρανίσματος»· διότι σύγκειται εκ δύο Παρακλητικών, και εκ δύο Γορθμών, εις ο εμπεριέχεται και η αόριστος γραμμή του Διπλοπελάστου.*» Στην σελίδα 95, στο λήμμα «Ἐσω θεματισμός», σημειώνονται χαρακτηριστικά τα εξής: *«Παρακαλούνται οι γινώσκοντες πολλά, και μηδέν επιστάμενοι, να περιορίσουν ολίγον την φαντασίαν της μουσικής των φιλολογίας, διότι, διά τας δυνάμεις και ενεργείας των Ιερογλυφικών και Μεγάλων Υποστάσεων, απαιτείται ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΣΟΧΗ».* Αυτή η σημείωση καίτοι αποθαρρυντική, δεν ματαίωσε, αλλά περιόρισε κάπως την παρούσα αναζήτηση.

2. Κολαφισμός εντελούς καταλήξεως (Τροπάριο Κασσίας, μελοποίηση ΠΠ)

α. Εντελής κατάληξη

G A F GA F G A

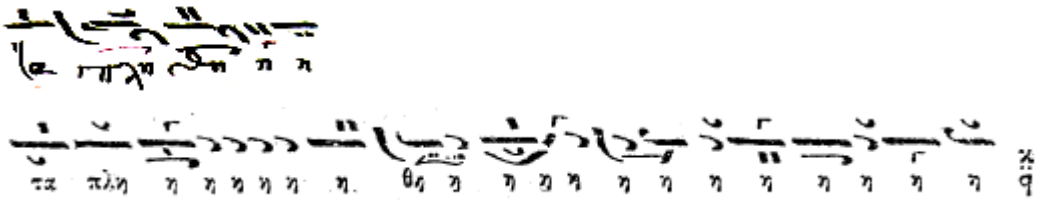

β.Πελαστόν

h A G F

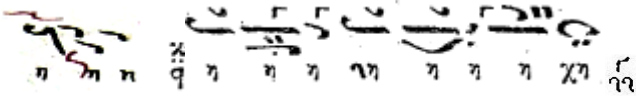

γ. Ομαλόν

F G F G E F

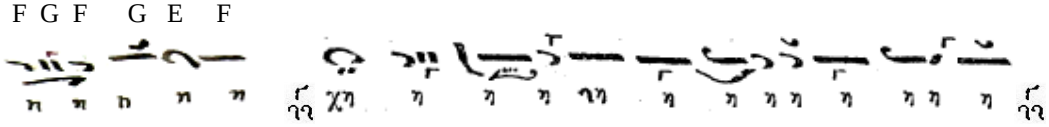

δ. Οριστική κατάληξη

F A G A

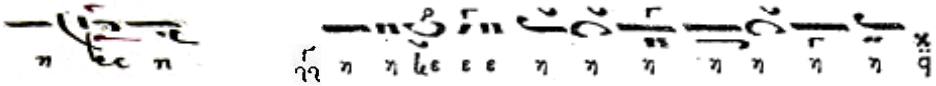

E FED

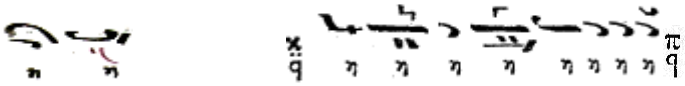

F E D

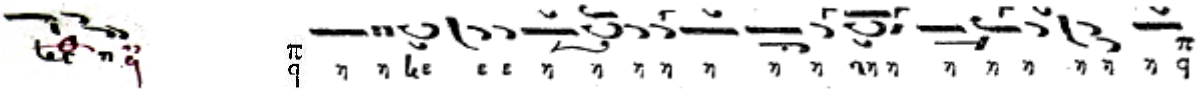

ΜΕΤΡΟΦΩΝΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ

D EF GF GF G A F G E F A G A E F ED F E

D

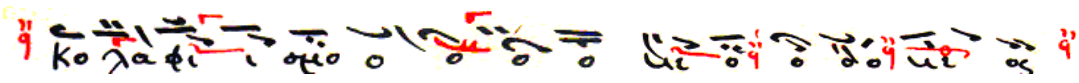

G G G A GF G A F G A bAG FG F GE F AG A E FED F

ED

Στνά 1505
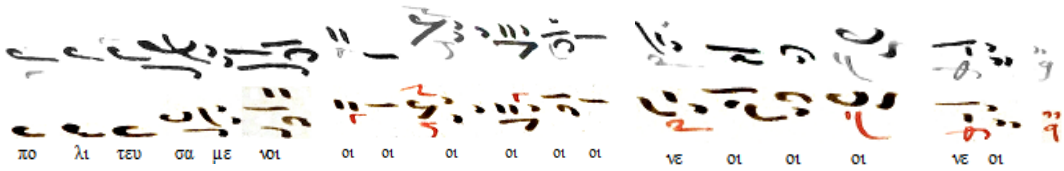
Πάτμου 930